

Fremsat den 10. april 2024 af justitsministeren

Forslag

til

Lov om ændring af straffeloven, retsplejeloven og forskellige andre love

(Gennemførelse af dele af Bandepakke IV)

Justitsministeriet

§ 1

I straffeloven, jf. lovbekendtgørelse nr. 1360 af 28. september 2022, som ændret senest ved § 1 i lov nr. 1786 af 28. december 2023, foretages følgende ændringer:

- I § 38, stk. 5, indsættes efter »enten er anvendt«: »knive og blankvåben m.v.,«.
- I § 41, stk. 3, indsættes efter »enten er anvendt«: »knive og blankvåben m.v.,«.
- I § 76 a, stk. 1 og 2, stk. 3, 1. pkt., og stk. 5, ændres »formuegoder« til: »formueaktiver«, i stk. 2, nr. 1, og stk. 3, 3. pkt., ændres »formuegodet« til: »formueaktivet«, og i stk. 4 ændres »formuegode« til: »formueaktiv«.
- I § 76 a, stk. 2, ændres »eller samlever« til: », samlever eller andre med en særlig tæt relation til den pågældende«.
- I § 76 a, stk. 2, nr. 2, ændres »eller samlivsforholdet« til: », samlivsforholdet eller relationen«.
- § 79 a affattes således:

»§ 79 a. Den, som idømmes ubetinget fængselsstraf eller anden strafferetlig retsfølge af frihedsberøvende karakter for en overtrædelse, der er omfattet af § 81 a, kan ved dommen gives opholdsforbud efter stk. 2 og kontaktforbud efter stk. 3. Det samme gælder den, som idømmes ubetinget fængselsstraf eller anden strafferetlig retsfølge af frihedsberøvende karakter for overtrædelse af denne lov, lov om euforiserende stoffer, våbenloven eller knivloven, og som på gerningstidspunktet har tilknytning til en gruppe af personer, der tilsammen står bag omfattende og alvorlig kriminalitet, når overtrædelsen har relation til den dømtes tilknytning til gruppen.

Stk. 2. Ved opholdsforbud forstås et forbud mod at færdes og opholde sig i et eller flere nærmere afgrænsede områder, hvor den pågældende lovovertrædelse er begået, eller hvor den gruppe af personer, som den dømte på gerningstidspunktet har tilknytning til, opholder sig.

Stk. 3. Ved kontaktforbud forstås et forbud mod at søge at kontakte personer, der har tilknytning til samme gruppe af personer, som den dømte på gerningstidspunktet har tilknytning til. Kontaktforbud omfatter dog ikke nærmeste familie-medlemmer, i det omfang det ville stride mod Danmarks internationale forpligtelser. Kontaktforbud omfatter endvidere ikke andre indsatte i kriminalforsorgens varetægt, når den dømte er i kriminalforsorgens varetægt.

Stk. 4. Politiet kan meddele tilladelse til færden eller ophold i et område omfattet af et opholdsforbud efter stk. 1, jf. stk. 2, og til kontakt med en person omfattet af et kontaktforbud efter stk. 1, jf. stk. 3, hvis det af særlige grunde må anses for befojet.

Stk. 5. Forbud efter stk. 1 gives på tid fra 1 til 10 år regnet fra endelig dom. Ved udståelse af fængselsstraf eller anden strafferetlig retsfølge af frihedsberøvende karakter forlænges forbuddet tilsvarende.

Stk. 6. Politiet fører tilsyn med den dømtes overholdelse af forbud efter stk. 1. Politiet kan som led i gennemførelsen af et tilsyn med et meddelt kontaktforbud efter stk. 1, jf. stk. 3, uden retskendelse skaffe sig adgang til den dømtes bolig og andre lokaliteter, som den dømte råder over, og foretage undersøgelse heraf. Tilsvarende kan politiet uden retskendelse foretage undersøgelse af breve og andre papirer og genstande, som den dømte råder over, og om nødvendigt medtage disse med henblik på undersøgelse af deres indhold.

Stk. 7. Tilsyn efter stk. 6 skal udføres så skånsomt, som omstændighederne tillader, og gennemførelsen af tilsynet skal stå i rimeligt forhold til tilsynets formål.

Stk. 8. Politiet kan videregive oplysninger til den dømte om, at en person har tilknytning til samme gruppe af person-

er som den dømte. Videregivelse må kun ske i det omfang, det er nødvendigt for at håndhæve et meddelt kontaktforbud efter stk. 1, jf. stk. 3.

Stk. 9. Den dømte har tavshedspligt med hensyn til de oplysninger, der er nævnt i stk. 8. §§ 152 og 152 c-152 f finder tilsvarende anvendelse.

Stk. 10. Den dømte kan 3 år efter løsladelsen eller udskrivningen forlange, at anklagemyndigheden indbringer spørgsmålet om opretholdelse af et forbud efter stk. 1 for retten. Når særlige omstændigheder taler for det, kan justitsministeren tillade, at indbringelse for retten sker tidligere. § 59, stk. 2, finder tilsvarende anvendelse. Afgørelsen træffes ved kendelse. Går afgørelsen ud på, at et forbud helt eller delvis opretholdes, kan spørgsmålet på ny indbringes for retten, dog tidligst efter 2 års forløb.

Stk. 11. Justitsministeren fastsætter nærmere regler om

- 1) tilladelser efter stk. 4, herunder om indgivelse af ansøgning, vilkår for tilladelser og tilbagekaldelse af tilladelser,
- 2) gennemførelse af tilsyn som nævnt i stk. 6,
- 3) klage over politiets dispositioner i forbindelse med tilsyn som nævnt i stk. 6,
- 4) politiets videregivelse af oplysninger som nævnt i stk. 8,
- 5) den dømtes tavshedspligt samt opbevaring og behandling af oplysninger som nævnt i stk. 8 og
- 6) straf af bøde for overtrædelse af regler fastsat i medfør af nr. 5.«

7. I § 79 c, stk. 1, indsættes efter »134 a«: », 191«, og efter »291,« indsættes: »af lovgivningen om euforiserende stoffer,«.

8. I § 79 d, stk. 1, indsættes efter »i medfør af«: »§ 79 a, stk. 8,«.

9. Efter § 79 d indsættes i *kapitel 9*:

»§ 79 e. Den, som dømmes for overtrædelse af §§ 191, 191 a eller 192 a, kan ved dommen gives forbud mod at rejse til og opholde sig i nærmere bestemte lande. Det samme gælder den, som idømmes ubetinget fængselsstraf eller anden strafferetlig retsfølge af frihedsberøvende karakter for overtrædelse af denne lov, lov om euforiserende stoffer, lov om forbud mod visse dopingmidler eller våbenloven, og som på gerningstidspunktet har tilknytning til en gruppe af personer, der tilsammen står bag omfattende og alvorlig kriminalitet, når overtrædelsen har relation til den dømtes tilknytning til gruppen.

Stk. 2. Rejseforbud efter stk. 1 kan gives, hvis

- 1) den dømte på gerningstidspunktet har dansk indfødsret eller bopæl i den danske stat,
- 2) det begåede forhold har forbindelse til udlandet,
- 3) det efter karakteren af det begåede forhold og oplysningerne om den dømtes person må antages, at der er fare for, at den dømte vil begå ny lovovertrædelse af lignende beskaffenhed med forbindelse til det eller de lande, som forholdet har forbindelse til, jf. nr. 2, og

- 4) et rejseforbud vil være egnet til at forebygge den fare, der er nævnt i nr. 3.

Stk. 3. Politiet kan meddele tilladelse til at rejse til og opholde sig i et land omfattet af et rejseforbud efter stk. 1, hvis det af særlige grunde må anses for beføjet.

Stk. 4. Rejseforbud gives på tid fra 1 til 5 år regnet fra endelig dom. Ved udståelse af fængselsstraf eller anden strafferetlig retsfølge af frihedsberøvende karakter forlænges rejseforbuddet tilsvarende.

Stk. 5. Den dømte kan 3 år efter endelig dom forlange, at anklagemyndigheden indbringer spørgsmålet om rejseforbuddets opretholdelse for retten. Ved udståelse af fængselsstraf eller anden strafferetlig retsfølge af frihedsberøvende karakter forlænges perioden i 1. pkt. tilsvarende. Når særlige omstændigheder taler for det, kan justitsministeren tillade, at indbringelse for retten sker tidligere. § 59, stk. 2, finder tilsvarende anvendelse. Afgørelsen træffes ved kendelse.

Stk. 6. Justitsministeren fastsætter nærmere regler om tilladelser efter stk. 3, herunder om indgivelse af ansøgning, vilkår for tilladelser og tilbagekaldelse af tilladelser.«

10. I § 81, nr. 14, ændres »hverv.« til: »hverv,«.

11. I § 81 indsættes som nr. 15:

»15) at gerningen har ydmygende karakter.«

12. I § 81 a, stk. 1, indsættes efter »enten anvendes«: »knive og blankvåben m.v.,«.

13. I § 81 a indsættes som stk. 3:

»Stk. 3. Den straf, der er foreskrevet i denne lovs § 289, stk. 1, § 290, stk. 2, og § 290 a, stk. 2, kan forhøjes indtil det dobbelte, hvis den dømte på gerningstidspunktet har tilknytning til en gruppe af personer, der tilsammen står bag omfattende og alvorlig kriminalitet, når overtrædelsen har relation til den dømtes tilknytning til gruppen.«

14. I § 124 a, stk. 1, ændres »og § 79 b, stk. 1« til: »§ 79 b, stk. 1, eller § 79 e, stk. 1«.

15. Efter § 191 a indsættes:

»§ 191 b. Den, som er fyldt 18 år og tidligere er idømt fængselsstraf eller anden strafferetlig retsfølge af frihedsberøvende karakter for overtrædelse af denne lov, lov om euforiserende stoffer, våbenloven eller knivloven, og som foretager en handling, der er egnet til at bidrage til, at en person under 18 år involveres i kriminalitet omfattet af disse love, straffes med fængsel indtil 4 år. Det gælder dog ikke, når der er forløbet mere end 10 år fra endelig dom.

Stk. 2. Overtrædelse af stk. 1, der som følge af gerningspersonens ukendskab til personens alder ikke kan tilregnes gerningspersonen som forsætlig, straffes med en forholdsmæssig mindre straf, hvis gerningspersonen dog har handlet uagtsomt.«

16. I § 192 a, stk. 1, ændres »tilvirke« til: »fremstille«.

17. I § 192 a indsættes efter stk. 2 som nyt stykke:

»Stk. 3. Straffen efter stk. 1 kan stige til fængsel indtil 16 år, hvis overtrædelsen består i besiddelse af flere skydevåben, andre våben eller eksplosivstoffer på samme sted (våbenlager).«

Stk. 3 og 4 bliver herefter stk. 4 og 5.

§ 2

I retsplejeloven, jf. lovbekendtgørelse nr. 250 af 4. marts 2024, foretages følgende ændringer:

1. Efter § 110 b indsættes:

»§ 110 c. National Enhed for Særlig Kriminalitet kan oprette tværfaglige efterforskningsgrupper med deltagelse af Erhvervsstyrelsen samt told- og skatteforvaltningen. National Enhed for Særlig Kriminalitet kan desuden beslutte, at andre myndigheder, end dem der er nævnt i 1. pkt., kan deltage i en tværfaglig efterforskningsgruppe.

Stk. 2. Myndigheders deltagelse i en efterforskningsgruppe, jf. stk. 1, sker under ledelse af National Enhed for Særlig Kriminalitet og i overensstemmelse med de regler, der gælder for politiets varetagelse af de pågældende opgaver.

Stk. 3. De myndigheder, der deltager i en efterforskningsgruppe, jf. stk. 1, kan uanset tavshedspligt fastsat i anden lovgivning dele og videregive oplysninger til myndigheder, der deltager i efterforskningsgruppen, hvis oplysningerne kan have betydning for efterforskningen.

Stk. 4. Personer, der deltager i en efterforskningsgruppe, jf. stk. 1, er under ansvar efter straffelovens §§ 152-152 e forpligtet til at hemmeligholde oplysninger, som modtages i forbindelse med efterforskningen, jf. dog stk. 6.

Stk. 5. Tavshedspligten i stk. 4 gælder også videregivelse til den fysiske eller juridiske person, som oplysningerne vedrører, uanset en eventuel retlig forpligtelse til at videregive oplysningerne til den pågældende i henhold til anden lovgivning, jf. dog stk. 6.

Stk. 6. Oplysninger omfattet af stk. 4 kan efter samtykke fra den myndighed, der har afgivet oplysningerne, inddrages i den modtagende myndigheds sagsbehandling. Foreligger der samtykke, finder de regler, der i almindelighed gælder for den modtagende myndighed, og som i medfør af stk. 4 og 5 er fraveget, anvendelse.«

2. I § 115 indsættes som *stk. 5*:

»Stk. 5. Politiets videregivelse af oplysninger efter stk. 1, nr. 1, kan omfatte oplysninger om enkeltpersoners tilknytning til bandemiljøer, herunder oplysninger om, at et familiemedlem er dømt for en overtrædelse omfattet af straffelovens § 81 a. Den, der som led i det kriminalitetsforebyggende samarbejde (SSP-samarbejdet), jf. stk. 1, nr. 1, bliver bekendt med sådanne oplysninger, har tavshedspligt med hensyn hertil.«

3. I § 115 a indsættes efter »Politiet«: »og de sociale myndigheder«.

4. I § 729 a, *stk. 4, 2. pkt.*, indsættes efter »hovedforhandlingen«: », eller så længe det er nødvendigt af hensyn til

sikring af krav i sagen, hvis det ikke giver anledning til væsentlige betænkeligheder for varetagelsen af den pågældendes forsvar.«

5. I § 729 a indsættes som *stk. 5*:

»Stk. 5. Retten træffer efter begæring fra forsvareren afgørelse om, hvorvidt et pålæg efter stk. 4, der også gælder efter, at tiltalte har afgivet forklaring under hovedforhandlingen, kan opretholdes. Afgørelsen træffes ved kendelse. Kendelsen kan til enhver tid omgøres. Retten kan på begæring bestemme, at der ikke skal gives sigtede underretning om retsmøder, der afholdes i henhold til 1. pkt., eller at sigtede skal være udelukket fra at overvære sådanne retsmøder helt eller delvis, hvis det er nødvendigt af hensyn til sikring af krav i sagen.«

6. I § 748, *stk. 6, 3. pkt.*, indsættes efter »hovedforhandlingen«: », eller så længe det er nødvendigt af hensyn til sikring af krav i sagen, hvis det ikke giver anledning til væsentlige betænkeligheder for varetagelsen af den pågældendes forsvar.«

7. § 754 b, *stk. 2*, affattes således:

»Stk. 2. Foranstaltningerne må efter aftale med politiet udføres af civile personer, der ikke på grund af afhængighedsforhold til politiet eller andre omstændigheder må befrygtes ikke at ville udføre opgaven på betryggende måde, herunder hvis der er risiko for, at der vil blive handlet i strid med stk. 1.«

8. I § 754 c indsættes som *stk. 4*:

»Stk. 4. I de tilfælde, der er nævnt i § 754 b, *stk. 2*, skal der beskikkes en advokat for den eller de personer, der berøres af indgrebet, inden retten træffer afgørelse, og advokaten skal have lejlighed til at udtale sig. Advokaten skal beskikkes fra den særlige kreds af advokater, som er nævnt i § 729 c, *stk. 6*. Advokaten skal underrettes om alle retsmøder, der afholdes med henblik på at opnå rettens kendelse om anvendelse af personer som nævnt i § 754 b, *stk. 2*, og er berettiget til at overvære disse samt til at gøre sig bekendt med det materiale, som politiet har tilvejebragt til brug for sagen. § 785, *stk. 1, 2.-5. pkt.*, og *stk. 2*, finder tilsvarende anvendelse.«

9. I § 762, *stk. 2, nr. 2*, indsættes efter »§ 123,«: »§ 124 a, *stk. 1*, jf. § 79 a, *stk. 1*, eller § 79 b, *stk. 1*,«.

10. I § 776 indsættes som *9. og 10. pkt.*:

»Justitsministeren fastsætter desuden regler om påhør, aflytning og optagelse af varetægtsarrestanters telefonsamtaler samt om kontrol af optagelserne. Påhør, aflytning og optagelse samt kontrol kan ske uden retskendelse.«

11. I § 783, *stk. 2, 1. pkt.*, indsættes efter »§§ 191«: », 191 a«, og »eller §§ 262 a, 262 b eller 288« ændres til: »§§ 262 a eller 262 b, § 286, *stk. 1*, jf. § 276, §§ 288 eller 289, § 289, jf. § 289 a, eller § 290 a, *stk. 2*«.

12. I § 799, stk. 1, 1. pkt., ændres »§ 288 eller 289« til: »§ 286, stk. 2, jf. § 279, § 286, stk. 2, jf. § 279 a, §§ 288 eller 289, § 290, stk. 2, jf. stk. 1, eller § 290 a, stk. 2, jf. stk. 1«.

13. I § 856, stk. 1, indsættes efter »tiltalte«: »eller flere tiltalte i sagen«.

14. I § 871, stk. 2, nr. 3, indsættes efter »eller når et vidne nægter at afgive forklaring«: », eller når afgivelse af forklaring vil udsætte vidnet for unødigt ubehag«.

15. Efter § 1019 r indsættes i *kapitel 93 b*:

»§ 1019 s. Reglerne i dette kapitel finder tilsvarende anvendelse i forhold til adfærd udvist af personale i andre myndigheder, som varetager politimæssige opgaver eller opgaver, der relaterer sig til retshåndhævelse og strafforfølgning, når personalet deltager i tværfaglige efterforskningsgrupper efter § 110 c. De underretninger, som omtales i § 1019 o, stk. 1, sker i forhold til personale fra andre myndigheder i tværfaglige efterforskningsgrupper efter § 110 c til politidirektøren for National Enhed for Særlig Kriminalitet, rigspolitechefen og vedkommendes arbejdsgiver.«

16. Efter § 1020 m indsættes i *kapitel 93 c*:

»§ 1020 n. Reglerne i dette kapitel finder tilsvarende anvendelse i forhold til strafbare forhold begået af personale i andre myndigheder, som varetager politimæssige opgaver eller opgaver, der relaterer sig til retshåndhævelse og strafforfølgning, når personalet deltager i tværfaglige efterforskningsgrupper efter § 110 c. De underretninger, som omtales i § 1019 o, stk. 1, jf. § 1020 a, stk. 3, sker i forhold til personale fra andre myndigheder i tværfaglige efterforskningsgrupper efter § 110 c til politidirektøren for National Enhed for Særlig Kriminalitet, rigspolitechefen og vedkommendes arbejdsgiver.«

§ 3

I lov nr. 376 af 27. april 2016 om knive og blankvåben m.v., som ændret ved § 5 i lov nr. 329 af 30. marts 2019 og § 6 i lov nr. 1832 af 8. december 2020, foretages følgende ændringer:

1. I § 7, stk. 1, ændres »der« til: »som«.

2. I § 7, stk. 2, 2. pkt., indsættes efter »288«: », eller hvor kniven eller blankvåbnet m.v. ved overtrædelsen af § 1, besiddes på ungdomsskoler, uddannelsesinstitutioner, ungdomsklubber og i den offentlige transport«.

§ 4

I lov om våben og eksplosivstoffer m.v., jf. lovbekendtgørelse nr. 1736 af 26. august 2021, foretages følgende ændringer:

1. I § 1, stk. 1, nr. 1, ændres »samt« til: »og«.

2. I § 10, stk. 1, 1. pkt., ændres »der« til: »som«.

3. I § 10 indsættes efter stk. 2 som nyt stykke:

»Stk. 3. Ved fastsættelse af straffen for overtrædelse af § 1, stk. 1, nr. 8, og § 2, stk. 1, jf. § 1, stk. 1, nr. 8, skal det særlig anses for skærpende, hvis en overtrædelse begås af en person, der tidligere er idømt fængselsstraf for overtrædelse af §§ 1 eller 2, lov om knive og blankvåben m.v. §§ 1 eller 2 eller straffelovens § 119, stk. 1 eller 2, §§ 119 b, 123, 192 a, 216, 237, 243-246, 266 eller 288.«

Stk. 3-5 bliver herefter stk. 4-6.

§ 5

I lov om erstatning fra staten til ofre for forbrydelser, jf. lovbekendtgørelse nr. 1209 af 18. november 2014, som ændret bl.a. ved § 2 i lov nr. 895 af 21. juni 2022 og senest ved lov nr. 1551 af 12. december 2023, foretages følgende ændringer:

1. I § 6 a indsættes efter »dog«: »stk. 2 og«.

2. I § 6 a indsættes som *stk. 2*:

»Stk. 2. Erstatning kan nedsættes eller bortfalde, hvis skadelidte gennem sin adfærd har udsat sig for en særlig risiko for den pågældende skade.«

3. I § 11 a, stk. 1, indsættes efter »dog«: »§ 6 a, stk. 2, og«.

§ 6

I lov om tv-overvågning, jf. lovbekendtgørelse nr. 182 af 24. februar 2023, foretages følgende ændring:

1. I § 2, stk. 1, nr. 3, *litra b*, § 2 c, stk. 1, og § 2 d, stk. 1, udgår »umiddelbar«.

§ 7

I lov om fuldbyrdelse af straf m.v., jf. lovbekendtgørelse nr. 201 af 28. februar 2023, som ændret ved § 1 i lov nr. 893 af 21. juni 2022, § 5 i lov nr. 331 af 28. marts 2023 og lov nr. 1552 af 12. december 2023, foretages følgende ændring:

1. I § 46, stk. 3, indsættes efter »enten er anvendt«: »knive og blankvåben m.v.,«.

Skatteministeriet

§ 8

I lov om en børne- og ungeydelse, jf. lovbekendtgørelse nr. 724 af 25. maj 2022, som ændret ved § 2 i lov nr. 1389 af 5. oktober 2022, § 44 i lov nr. 753 af 13. juni 2023 og § 6 i lov nr. 174 af 27. februar 2024, foretages følgende ændring:

1. Efter § 4 d indsættes i *kapitel 3*:

»§ 4 e. Udbetaling af børne- og ungeydelse til ydelsesmodtageren ophører i en periode på 3 år, hvis denne ved endelig dom er idømt ubetinget fængselsstraf eller anden strafferetlig retsfølge af frihedsberøvende karakter for en overtrædelse, der er omfattet af straffelovens § 81 a. Perio-

den i 1. pkt. regnes fra det tidspunkt, hvor personen har udstået fængselsstraf eller anden strafferetlig retsfølge af frihedsberøvende karakter. Udbetaling af børneydelsen ophører fra det kvartal, der følger efter det kvartal, hvor den dømte har udstået fængselsstraf eller anden strafferetlig retsfølge af frihedsberøvende karakter. Udbetaling af ungeydelsen ophører fra den måned, der følger efter den måned, hvor den dømte har udstået fængselsstraf eller anden strafferetlig retsfølge af frihedsberøvende karakter.

Stk. 2. Er udbetalingen af børne- og ungeydelsen til den dømte ophørt efter stk. 1, udbetales børne- og ungeydelsen til den anden forældremyndighedsindehaver, jf. § 4, stk. 1, eller til den eller de personer, der har taget barnet i pleje, jf. § 4, stk. 7. Udbetaling Danmark kan bestemme, at den dømtes del af børne- og ungeydelsen skal udbetales til barnet eller den unge selv, hvis det skønnes bedst for barnet eller den unge.

Stk. 3. Udbetaling Danmark skal træffe afgørelse om tilbagebetaling af børne- og ungeydelse udbetalt til den dømte i den periode, hvor udbetalingen skal ophøre efter stk. 1. Det er ikke et krav i forbindelse med afgørelsen om tilbagebetaling, at den dømte skal have modtaget den for meget udbetalte børne- og ungeydelse mod bedre vidende.

Stk. 4. Er udbetalingen af børne- og ungeydelsen ophørt efter stk. 1, udbetales den dømtes del af børne- og ungeydelsen automatisk til den dømte på ny efter § 4, stk. 1, medmindre § 4, stk. 5 eller 7, finder anvendelse. Udbetaling efter 1. pkt. kan ske efter en periode på 3 år regnet fra det tidspunkt, hvor personen har udstået fængselsstraf eller anden strafferetlig retsfølge af frihedsberøvende karakter.«

Social-, Bolig- og Ældreministeriet

§ 9

I barnets lov, jf. lovbekendtgørelse nr. 83 af 25. januar 2024, som ændret ved § 3 i lov nr. 217 af 5. marts 2024, foretages følgende ændring:

1. I § 20, stk. 2, indsættes som 2. pkt.:

»Kommunalbestyrelsen skal ved vurderingen efter 1. pkt. bl.a. lægge vægt på, om barnets eller den unges nære familiemedlemmer er dømt for en overtrædelse, der er omfattet af straffelovens § 81 a.«

§ 10

Stk. 1. Loven træder i kraft den 1. juli 2024.

Stk. 2. § 1, nr. 3-5, finder ikke anvendelse på afgørelser om konfiskation af formueaktiver erhvervet før lovens ikrafttræden. For sådanne afgørelser finder de hidtil gældende regler anvendelse.

Stk. 3. § 5 finder ikke anvendelse på skader, der forvoldes ved handlinger begået før lovens ikrafttræden.

Stk. 4. § 8 finder ikke anvendelse for domme, der vedrører forhold begået inden lovens ikrafttræden.

§ 11

Stk. 1. Loven gælder ikke for Færøerne og Grønland, jf. dog stk. 2.

Stk. 2. §§ 5 og 6 kan ved kongelig anordning helt eller delvis sættes i kraft for Grønland med de ændringer, som de grønlandske forhold tilsiger.

Bemærkninger til lovforslaget

Almindelige bemærkninger

Indholdsfortegnelse

1. Indledning

2. Lovforslagets baggrund

3. Lovforslagets hovedpunkter

3.1. Fødekæden

3.1.1. *Fokuseret SSP-samarbejde skal afskærme brødre til bandemedlemmer fra bandemiljøet*

3.1.1.1. *Etablering af en retlig ramme med henblik på at sikre øget informationsdeling i SSP-samarbejdet*

3.1.1.1.1. *Gældende ret*

3.1.1.1.2. *Justitsministeriets overvejelser*

3.1.1.1.3. *Den foreslåede ordning*

3.1.1.2. *Øget fokus på banderelationer i den kommunale indsats over for børn og unge*

3.1.1.2.1. *Gældende ret*

3.1.1.2.2. *Social-, Bolig- og Ældreministeriets overvejelser*

3.1.1.2.3. *Den foreslåede ordning*

3.1.2. *Videregivelse af fortrolige oplysninger om personer over 18 år til forældre og andre med lignende tætte relationer*

3.1.2.1. *Gældende ret*

3.1.2.2. *Justitsministeriets overvejelser*

3.1.2.3. *Den foreslåede ordning*

3.1.3. *Forbud mod handlinger, der er egnede til at bidrage til, at personer under 18 år involveres i kriminalitet*

3.1.3.1. *Gældende ret*

3.1.3.2. *Justitsministeriets overvejelser*

3.1.3.3. *Den foreslåede ordning*

3.2. Strammere greb og større retfærdighed

3.2.1. *Styrket opholdsforbud og nyt kontaktforbud*

3.2.1.1. *Gældende ret*

3.2.1.2. *Justitsministeriets overvejelser*

3.2.1.3. *Den foreslåede ordning*

3.2.2. *Forbrydelser af ydmygende karakter*

3.2.2.1. *Gældende ret*

3.2.2.2. *Justitsministeriets overvejelser*

3.2.2.3. *Den foreslåede ordning*

3.2.3. *Fratagelse af børne- og ungeydelsen for dømte bandemedlemmer*

3.2.3.1. *Gældende ret*

3.2.3.2. *Skatteministeriets overvejelser*

- 3.2.3.3. *Den foreslåede ordning*
- 3.2.4. *Begrænsning af bandemedlemmers adgang til offererstatning*
 - 3.2.4.1. *Nedsættelse eller bortfald af offererstatning ved bandetilknytning m.v.*
 - 3.2.4.1.1. *Gældende ret*
 - 3.2.4.1.2. *Justitsministeriets overvejelser*
 - 3.2.4.1.3. *Den foreslåede ordning*
 - 3.2.4.2. *Mulighed for begrænsning af offererstatning i sager, hvor erstatningskravet er afgjort ved dom*
 - 3.2.4.2.1. *Gældende ret*
 - 3.2.4.2.2. *Justitsministeriets overvejelser*
 - 3.2.4.2.3. *Den foreslåede ordning*
- 3.2.5. *Tryggere møde med retssystemet for vidner og ofre*
 - 3.2.5.1. *Udvidelse af muligheden for at dokumentere indenretlige afhøringer under hovedforhandlingen*
 - 3.2.5.1.1. *Gældende ret*
 - 3.2.5.1.2. *Justitsministeriets overvejelser*
 - 3.2.5.1.3. *Den foreslåede ordning*
 - 3.2.5.2. *Mulighed for at føre øvrige tiltalte i en straffesag ud af retslokalet under afhøring af vidner*
 - 3.2.5.2.1. *Gældende ret*
 - 3.2.5.2.2. *Justitsministeriets overvejelser*
 - 3.2.5.2.3. *Den foreslåede ordning*

3.3. Våben

- 3.3.1. *Større konsekvens for ulovlig besiddelse af knive og blankvåben m.v.*
 - 3.3.1.1. *Gældende ret*
 - 3.3.1.2. *Justitsministeriets overvejelser*
 - 3.3.1.3. *Den foreslåede ordning*
- 3.3.2. *Fordobling af strafferammen for våbenlagre*
 - 3.3.2.1. *Gældende ret*
 - 3.3.2.2. *Justitsministeriets overvejelser*
 - 3.3.2.3. *Den foreslåede ordning*
- 3.3.3. *Styrket indsats mod gas- og signalvåben*
 - 3.3.3.1. *Gældende ret*
 - 3.3.3.2. *Justitsministeriets overvejelser*
 - 3.3.3.3. *Den foreslåede ordning*

3.4. Forretningen

- 3.4.1. *Tværfaglige efterforskningsgrupper*
 - 3.4.1.1. *Gældende ret*
 - 3.4.1.2. *Justitsministeriets overvejelser*
 - 3.4.1.3. *Den foreslåede ordning*
- 3.4.2. *Udvidelse af anvendelsesområdet for straffelovens § 81 a*
 - 3.4.2.1. *Gældende ret*

- 3.4.2.2. *Justitsministeriets overvejelser*
- 3.4.2.3. *Den foreslåede ordning*
- 3.4.3. *Udvidelse af muligheden for nattelivsforbud*
 - 3.4.3.1. *Gældende ret*
 - 3.4.3.2. *Justitsministeriets overvejelser*
 - 3.4.3.3. *Den foreslåede ordning*
- 3.4.4. *Udvidelse af muligheden for konfiskation af formuegoder m.v.*
 - 3.4.4.1. *Gældende ret*
 - 3.4.4.2. *Justitsministeriets overvejelser*
 - 3.4.4.3. *Den foreslåede ordning*
- 3.4.5. *Udvidelse af politiets muligheder for hemmelig ransagning*
 - 3.4.5.1. *Gældende ret*
 - 3.4.5.2. *Justitsministeriets overvejelser*
 - 3.4.5.3. *Den foreslåede ordning*
- 3.4.6. *Udvidelse af den tidsmæssige udstrækning af forsvarerpålæg*
 - 3.4.6.1. *Gældende ret*
 - 3.4.6.2. *Justitsministeriets overvejelser*
 - 3.4.6.3. *Den foreslåede ordning*

3.5. Flere og bedre værktøjer til myndighederne

- 3.5.1. *Ophævelse af forbuddet mod at bruge civile agenter*
 - 3.5.1.1. *Gældende ret*
 - 3.5.1.2. *Strafferetsplejeudvalgets tidligere overvejelser om brug af civile agenter*
 - 3.5.1.3. *Justitsministeriets overvejelser*
 - 3.5.1.4. *Den foreslåede ordning*
- 3.5.2. *Udvidelse af politiets mulighed for at foretage indgreb i meddelelseshemmeligheden m.v.*
 - 3.5.2.1. *Gældende ret*
 - 3.5.2.2. *Justitsministeriets overvejelser*
 - 3.5.2.3. *Den foreslåede ordning*
- 3.5.3. *Optagelse af telefonsamtaler i kriminalforsorgen*
 - 3.5.3.1. *Gældende ret*
 - 3.5.3.2. *Justitsministeriets overvejelser*
 - 3.5.3.3. *Den foreslåede ordning*
- 3.5.4. *Udvidelse af afstandskravet for tv-overvågning*
 - 3.5.4.1. *Gældende ret*
 - 3.5.4.2. *Justitsministeriets overvejelser*
 - 3.5.4.3. *Den foreslåede ordning*

3.6. Grænseoverskridende kriminalitet

- 3.6.1. *Rejseforbud*
 - 3.6.1.1. *Gældende ret*

3.6.1.2. Justitsministeriets overvejelser

3.6.1.3. Den foreslåede ordning

4. **Forholdet til grundloven og Danmarks internationale forpligtelser**
 - 4.1. **Styrket opholdsforbud og nyt kontaktforbud**
 - 4.2. **Rejseforbud**
5. **Forholdet til databeskyttelsesforordningen og databeskyttelsesloven**
 - 5.1 **Etablering af en retlig ramme med henblik på at sikre øget informationsdeling i SSP-samarbejdet**
 - 5.2 **Videregivelse af fortrolige oplysninger om personer over 18 år til forældre og andre med lignende tætte relationer**
 - 5.3 **Styrket opholdsforbud og nyt kontaktforbud**
 - 5.4 **Tværfaglige efterforskningsgrupper**
 - 5.5 **Udvidelse af afstandskravet for tv-overvågning**
6. **Konsekvenser for opfyldelsen af FN's verdensmål**
7. **Økonomiske konsekvenser og implementeringskonsekvenser for det offentlige**
 - 7.1. **Økonomiske konsekvenser for det offentlige**
 - 7.2. **Implementeringskonsekvenser for det offentlige**
8. **Økonomiske og administrative konsekvenser for erhvervslivet m.v.**
9. **Administrative konsekvenser for borgerne**
10. **Klimamæssige konsekvenser**
11. **Miljø- og naturmæssige konsekvenser**
12. **Forholdet til EU-retten**
 - 12.1. **Rejseforbud**
13. **Hørte myndigheder og organisationer m.v.**
14. **Sammenfattende skema**

1. Indledning

Regeringen (Socialdemokratiet, Venstre og Moderaterne) har sammen med Socialistisk Folkeparti, Danmarksdemokraterne, Liberal Alliance, Det Konservative Folkeparti, Radikale Venstre, Dansk Folkeparti og Nye Borgerlige (aftalpartierne) den 8. november 2023 indgået Aftale om bandepakke IV – Trygge nabolag i hele Danmark (Bandepakke IV).

Lovforslaget har til formål at gennemføre dele af initiativerne fra den politiske aftale om Bandepakke IV, som kræver lovændring. De øvrige initiativer i den politiske aftale om Bandepakke IV vil blive gennemført administrativt eller ved øvrige lovforslag, som fremsættes i denne eller den kommende folketingsamling.

Lovforslaget indeholder for det første en række forslag, der skal bidrage til at tage bedre hånd om unge på kanten af bandekriminalitet. Det foreslås således at fokusere SSP-samarbejdet ved dels i retsplejeloven at skabe en retlig ram-

me med henblik på at sikre øget informationsdeling i SSP-samarbejdet og dels at ændre barnets lov, så det fremgår, at kommunerne ved vurderingen af, om der skal iværksættes en børnefaglig undersøgelse, bl.a. skal lægge vægt på, om barnets eller den unges nære familiemedlemmer er dømt for bandekriminalitet. Desuden foreslås det i retsplejeloven at indføre adgang for de sociale myndigheder til at videregive fortrolige oplysninger vedrørende personer, der er fyldt 18 år, til forældre eller andre, herunder familiemedlemmer, der har lignende tætte relationer til den pågældende person, hvis videregivelsen må anses for nødvendig som led i en kriminalitetsforebyggende indsats over for personen. Det foreslås også at indsætte en ny bestemmelse i straffeloven, som kriminaliserer handlinger, der er egnede til at bidrage til, at en person under 18 år involveres i kriminalitet omfattet af straffeloven, lov om euforiserende stoffer, våbenloven eller knivloven.

Lovforslaget indeholder for det andet en række forslag, der skal sikre et strammere greb, hårdere konsekvens og større retfærdighed. Det foreslås således at nyaffatte straffelovens

§ 79 a for dels at styrke den eksisterende mulighed for at idømme personer dømt for banderelateret kriminalitet et opholdsforbud og dels at indføre en mulighed for at idømme personer dømt for banderelateret kriminalitet et kontaktforbud. Desuden foreslås det at ændre straffelovens § 81 om skærpende omstændigheder, hvorefter en gernings ydmygende karakter i almindelighed skal indgå som en skærpende omstændighed. Det foreslås også at indføre en karantæneordning i lov om en børne- og ungeydelse, hvorefter dømte bandemedlemmer skal fratages børne- og ungeydelsen i en 3-årig periode. Hertil foreslås det at ændre offererstatningsloven, så erstatning kan nedsættes eller bortfalde, hvis skadelidte gennem sin adfærd har udsat sig for en særlig risiko for den pågældende skade f.eks. ved sin tilknytning til et kriminelt miljø. Endvidere foreslås det at gennemføre offer- og vidnepanelets anbefalinger fra første fase for at sikre et tryggere møde med retssystemet for vidner og ofre ved i retsplejeloven at udvide muligheden for dokumentation af indenretlig afhøring og præcisere, at det skal være muligt at føre samtlige tiltalte ud af retslokalet, når et vidne eller en medtiltalt skal afgive forklaring.

Lovforslaget indeholder for det tredje en række forslag, der skal begrænse og slå hårdere ned på bandernes ulovlige våbenbrug. Det foreslås således at udvide straffelovens § 81 a, stk. 1 og 2, til også at omfatte konflikter, hvor der anvendes knive og blankvåben m.v. Desuden foreslås det at skærpe straffen efter knivloven for ulovlig besiddelse af knive og blankvåben m.v. Det foreslås også at fordoble strafferammen i straffeloven for våbenlagre. Hertil foreslås det at styrke indsatsen mod gas- og signalvåben, herunder ved at skærpe straffen efter våbenloven for at indføre, fremstille, besidde, bære og anvende gas- og signalvåben.

Lovforslaget indeholder for det fjerde en række forslag, der skal tage et opgør med bandernes økonomiske kriminalitet. Det foreslås således at indføre en ny bestemmelse i retsplejeloven, hvorefter der kan etableres tværfaglige efterforskningsgrupper. Forslaget udgør en udvidelse af det såkaldte Al Capone-samarbejde. Desuden foreslås det at udvide straffelovens § 81 a ved at indsætte et nyt stykke om skærpelse af straffen for visse former for alvorlig økonomisk kriminalitet begået i relation til den dømtes tilknytning til en gruppe af personer, der tilsammen står bag omfattende og alvorlig kriminalitet. Det foreslås også at udvide straffelovens § 79 c, så der kan idømmes et nattelivsforbud for grov narkotikakriminalitet og overtrædelser af lov om euforiserende stoffer. Hertil foreslås det at udvide muligheden for konfiskation i straffelovens § 76 a dels ved at ophæve den nugældende værdigrænse for udvidet konfiskation og dels ved at udvide personkredsen til også at omfatte andre personer end ægtefæller eller samlevende, som den skyldige har en særlig tæt relation til. Endvidere foreslås det i retsplejeloven at udvide politiets muligheder for hemmelig ransagning til også at omfatte visse former for alvorlig økonomisk kriminalitet. Det foreslås herudover i retsplejeloven at udvide den tidsmæssige udstrækning af forsvarerpålæg.

Lovforslaget indeholder for det femte en række forslag om

bl.a. ændringer af retsplejeloven med henblik på at sikre myndighederne flere og bedre værktøjer i kampen mod banderne. Det foreslås således at ophæve forbuddet mod at bruge civile agenter. Desuden foreslås det at udvide politiets muligheder for at foretage indgreb i meddelelseshemmeligheden m.v. til også at omfatte visse former for alvorlig økonomisk kriminalitet. Det foreslås også at bemyndige justitsministeren til at fastsætte regler om optagelse af telefonsamtaler og om kontrol af optagelser, herunder at dette kan ske uden retskendelse, i kriminalforsorgen. Endelig foreslås det i lov om tv-overvågning at udvide afstandskravet for tv-overvågning.

Lovforslaget indeholder for det sjette et forslag, der skal styrke indsatsen over for bandernes grænseoverskridende kriminalitet. Det foreslås således at indføre en ny bestemmelse i straffeloven, hvorefter personer, der er dømt for visse former for grænseoverskridende kriminalitet, kan idømmes et forbud mod at rejse til og opholde sig i bestemte lande.

2. Lovforslagets baggrund

Det fremgår af den politiske aftale om Bandepakke IV, at det skal være endnu sværere at være bandemedlem i Danmark. Bandernes brutale vold og samfundsundergravende kriminalitet skal have betydelige og mærkbare konsekvenser. Der skal sættes ind over for bandernes økonomiske kriminalitet. Politiet skal have de redskaber, politiet har brug for, til effektivt at kunne efterforske og bekæmpe bandernes kriminalitet og holde lokalsamfundene trygge. Samtidig skal der tages bedre hånd om unge på kanten af bandekriminalitet. De hårde tiltag skal gå hånd i hånd med forebyggelsen.

Bandepakke IV indeholder på den baggrund 44 initiativer, der over en bred kam sikrer et strammere greb om banderne. Initiativerne er opdelt i seks fokusområder: Fødekæden, strammere greb og større retfærdighed, våben, forretningen, flere og bedre værktøjer til myndighederne og grænseoverskridende kriminalitet.

En del af initiativerne har ophæng i myndighedernes anbefalinger i serviceeftersynet af bandepakkerne af 7. februar 2022 (Serviceeftersynet), jf. Folketingstidende 2021-22, Alm. del, bilag 159. Serviceeftersynet indeholder en overordnet gennemgang af relevante initiativer i bandepakke I-III og 12 bandeinitiativer fra august 2017 samt så vidt muligt en vurdering af effekten af og eventuelle udfordringer ved indsatsen relateret til initiativerne og områder med forbedringspotentiale. Det fremgår bl.a. af Serviceeftersynet, at det er Rigspolitiets, Rigsadvokatens og Direktoratet for Kriminalforsorgens vurdering, at de initiativer, der er gennemført som led i bandepakkerne, i høj grad understøtter indsatsen mod bandekriminalitet på tværs af relevante myndigheder. Serviceeftersynet viser dog også, at der på visse områder er udfordringer og et potentiale for at styrke indsatsen yderligere.

Det bemærkes, at det fremgår af den politiske aftale om

Bandepakke IV, at der inden udgangen af 2027 skal gennemføres et serviceeftersyn af tiltagene i aftalen med henblik på at følge implementeringen og anvendelsen af de enkelte tiltag i forhold til de udfordringer, som samfundet står over for med hensyn til bekæmpelsen af bandekriminalitet.

Endelig bemærkes, at begreberne bande, bandegruppering m.v., og bandemedlemmer m.v. anvendes som en fællesbetegnelse, der omfatter de forskellige dele af bandemiljøet, herunder rockere, medmindre andet er angivet i lovforslaget.

3. Lovforslagets hovedpunkter

3.1. Fødekæden

3.1.1. Fokuseret SSP-samarbejde skal afskærme brødre til bandemedlemmer fra bandemiljøet

3.1.1.1. Etablering af en retlig ramme med henblik på at sikre øget informationsdeling i SSP-samarbejdet

3.1.1.1.1. Gældende ret

Det følger af retsplejeloven § 115, stk. 1, nr. 1, at politiet kan videregive oplysninger om enkeltpersoners rent private forhold til andre myndigheder, hvis videregivelsen må anses for nødvendig af hensyn til det kriminalitetsforebyggede samarbejde (SSP-samarbejdet). Efter retsplejelovens § 115, stk. 2, kan en myndighed – i samme omfang som nævnt i stk. 1 – videregive oplysninger om enkeltpersoner til politiet og andre myndigheder, der indgår i de former for samarbejde, som er nævnt i stk. 1. Oplysningerne må i forbindelse med de nævnte former for samarbejde ikke videregives med henblik på efterforskning af straffesager. Det bemærkes i den forbindelse, at myndighederne ikke er forpligtet til at videregive oplysninger, jf. retsplejelovens § 115, stk. 4.

De oplysninger, der kan videregives efter bestemmelsen, omfatter efter praksis bl.a. fortrolige oplysninger vedrørende børns og unges trivsel og udvikling, herunder oplysninger om stofmisbrug eller væsentlige sociale problemer. Det kan også være fortrolige oplysninger vedrørende den unge fra politiets sagsstyringssystem (POLSAS), herunder oplysninger om verserende sigtelser, allerede pådømte forhold eller om eventuel tilknytning til kriminelle grupperinger.

Formålet med indførelse af bestemmelsen var at skabe en mere klar retstilstand for myndighedernes adgang til – uden samtykke fra den, oplysningerne angår – at drøfte bestemte børns og unges problemer som led i en kriminalitetsforebyggende indsats, jf. Folketingstidende 1989-90, tillæg A, spalte 3852. Forinden indførelse af bestemmelsen var udveksling af sådanne oplysninger navnlig baseret på de almindelige regler i forvaltningsloven om tavshedspligt og videregivelse af oplysninger fra en forvaltningsmyndighed til en anden.

Det fremgår af bemærkningerne, at der i forbindelse med gennemførelsen af forvaltningsloven var usikkerhed om reglernes anvendelse på SSP-samarbejdet, jf. Folketingstidende

1989-90, tillæg A, spalte 3849-50. Justitsministeriet udarbejdede på den baggrund et notat af 11. december 1986 om forvaltningslovens betydning for SSP-samarbejdet, hvori ministeriet bl.a. anførte, at den konkrete afvejning, der efter bestemmelsen i § 28, stk. 2, nr. 3, skal foretages, kunne føre til, at hensynet til den unge eller forældrenes interesse i, at oplysningerne ikke videregives, måtte vige for hensynet til den unges tarv, herunder den unges fremtid. I FOB nr. 88.233 redegjorde Folketingets Ombudsmand over for Københavns Kommune og Det Kriminalpræventive Råd nærmere for sin opfattelse af forvaltningslovens betydning for SSP-samarbejdet, hvor ombudsmanden bl.a. gav udtryk for, at forvaltningsloven måtte forstås således, at barnets eller den unges problemer i almindelighed skulle løses gennem en målrettet indsats fra socialforvaltningen, og at videregivelse uden samtykke derfor som altovervejende hovedregel ikke burde ske i forbindelse med SSP-samarbejdet. Der blev herefter over for Justitsministeriet udtrykt ønske om, at det i forbindelse med et lovgivningsinitiativ blev sikret, at SSP-samarbejdet ikke kom i fare.

Ifølge bemærkningerne til bestemmelsen er der behov for, inden en konkret kriminalitetsforebyggende indsats påbegyndes, at myndighederne helt uformelt kan udveksle visse foreløbige oplysninger om barnets eller den unges forhold for at få klarlagt, om der er grundlag og behov for en kriminalpræventiv indsats, jf. Folketingstidende 1989-90, tillæg A, spalte 3851. Myndighederne kan i den forbindelse i fællesskab vurdere, hvilke initiativer der vil være mest hensigtsmæssige for at hjælpe de pågældende børn og unge ud af de øjeblikkelige problemer omkring kriminalitet. Retsplejelovens § 115 tilsigter således at give myndighederne mulighed for at gennemføre sådanne drøftelser, uden at et samtykke fra børn og unge eller deres forældre er nødvendigt for at videregive oplysninger.

Det er efter retsplejelovens § 115 en betingelse for videregivelse af oplysninger i SSP-samarbejdet, at videregivelsen må anses for nødvendig af hensyn til det kriminalitetsforebyggede samarbejde. Om dette er tilfældet, vil bero på en konkret og individuel vurdering. Ved vurderingen skal der bl.a. lægges vægt på kategorien af oplysningerne, jf. Justitsministeriets vejledning om behandling af personoplysninger i SSP-samarbejdet af december 2018. Derudover er det vigtigt at overveje, hvor mange oplysninger det er nødvendigt at udveksle, for at den aftalte indsats kan iværksættes. Det vil i den forbindelse spille en rolle, hvilken type indsats der drøftes at iværksætte. Det vil eksempelvis i højere grad være nødvendigt at dele personoplysninger og særligt oplysninger af følsom karakter i tilfælde, hvor en individuel indsats over for det enkelte barn og den enkelte unge drøftes, sammenlignet med tilfælde hvor en generel indsats over for hele årgangen på en skole påtænkes iværksat.

De oplysninger, der deles i SSP-samarbejdet m.v., vil som det klare udgangspunkt være undergivet tavshedspligt efter forvaltningslovens og straffelovens almindelige regler. Det følger således af forvaltningslovens § 27, stk. 1, nr. 1, at den, der virker inden for den offentlige forvaltning, har

tavshedspligt, jf. bl.a. straffelovens § 152, med hensyn til oplysninger om enkeltpersoners private, herunder økonomiske, forhold. Efter straffelovens § 152 straffes den, som virker eller har virket i offentlig tjeneste eller hverv, og som uberettiget videregiver eller udnytter fortrolige oplysninger, hvortil den pågældende i den forbindelse har fået kendskab, med bøde eller fængsel indtil 6 måneder.

3.1.1.1.2. Justitsministeriets overvejelser

Det fremgår af den politiske aftale om Bandepakke IV, at aftalepartierne er enige om et fokuseret SSP-samarbejde med henblik på at afskærme brødre til bandemedlemmer fra bandemiljøet.

Rigspolitiet har oplyst, at politiet i dag – på trods af muligheden for at videregive oplysninger efter retsplejelovens § 115 – har visse betænkeligheder ved at dele relevante oplysninger om børn og unge, der er på kanten til at blive involveret i bandemiljøet med f.eks. kommunale myndigheder. Baggrunden herfor er bl.a., at denne type oplysninger er meget sensitive og ofte vil have betydning for politiets arbejde med forebyggelse, efterforskning og forfølgning af banderelateret kriminalitet. Der er derfor hos politiet i dag en særlig opmærksomhed på, at oplysningerne i praksis alene videregives, når det er strengt nødvendigt.

Rigspolitiet har således oplyst, at oplysninger om, at et barns eller en ungs familiemedlemmer er dømt for bandekriminalitet, ikke automatisk tilgår SSP-aktørerne. Endvidere har Rigspolitiet oplyst, at det ikke aktuelt er muligt præcist at angive, hvilke oplysninger der indgår i SSP-samarbejdet, idet dette er udtryk for lokal praksis, som er afstemt efter sammensætningen af det konkrete samarbejde samt omstændighederne i øvrigt, herunder tilstedeværelse af bandegrupperinger m.v. i området. Oplysninger om relevante personer tilgår på den måde ikke systematisk de kommunale samarbejdspartnere efter ens praksis i hele landet.

Det er Justitsministeriets opfattelse, at det lokale SSP-samarbejde udgør en vigtig brik i det kriminalpræventive arbejde i forhold til børn og unge, og at det – for at kunne iværksætte en effektiv forebyggende indsats over for udsatte børn og unge – er nødvendigt at behandle og videregive personoplysninger, herunder oplysninger om enkeltpersoners tilknytning til bandemiljøer m.v., myndighederne imellem.

Det er afgørende for SSP-samarbejdet i almindelighed og for iværksættelsen af en effektiv forebyggende indsats over for udsatte børn og unge i særdeleshed, at de involverede myndigheder i videst muligt omfang udveksler nødvendige oplysninger med hinanden. I modsat fald vil det være svært for de relevante aktører at opfange faresignaler og udviklingstendenser i kriminaliteten tilstrækkeligt tidligt til, at der kan gøres en reel indsats for at hindre, at udsatte børn og unge f.eks. rekrutteres til banderne.

På denne baggrund vil det efter Justitsministeriets opfattelse være hensigtsmæssigt at etablere en specifik retlig ramme for behandlingen af oplysninger om enkeltpersoners tilknyt-

ning til bandemiljøer m.v. med henblik på at sikre, at politiet i videre omfang end i dag deler sådanne oplysninger i regi af SSP-samarbejdet. Det kan f.eks. være oplysninger om, at et barns eller en ungs familiemedlemmer er dømt for bandekriminalitet, eller øvrige oplysninger om at barnet eller den unge er truffet i et klubhus eller til et arrangement i bandemiljøet. Den retlige ramme vil endvidere skulle sikre, at efterforskningsmæssige hensyn og lignende fortsat tilgodeses i forbindelse med informationsdelingen.

3.1.1.1.3. Den foreslåede ordning

Det foreslås at indsætte et nyt stk. 5 i retsplejelovens § 115, hvor den retlige ramme for behandlingen af oplysninger om enkeltpersoners tilknytning til bandemiljøer m.v. i SSP-samarbejdet beskrives nærmere. Det foreslås i bestemmelsen at anføre, at politiets videregivelse af oplysninger som led i SSP-samarbejdet kan omfatte oplysninger om enkeltpersoners tilknytning til bandemiljøer, herunder oplysninger om, at et familiemedlem er dømt for en overtrædelse omfattet af straffelovens § 81 a, og at medarbejdere, der som led i SSP-samarbejdet bliver bekendt med sådanne oplysninger, har tavshedspligt med hensyn hertil. En sådan tavshedspligt følger allerede af gældende ret, men den foreslåede ordning har til formål at tydeliggøre, at denne type oplysninger skal behandles med en særlig opmærksomhed i kommunerne.

Det forudsættes, at politiet – når videregivelsen af oplysningerne må anses for nødvendig af hensyn til det kriminalitetsforebyggende samarbejde, og der ikke er efterforskningsmæssige hensyn eller øvrige hensyn til politiets arbejde til hinder herfor – som udgangspunkt deler oplysninger i regi af SSP-samarbejdet om, at et barns eller en ungs familiemedlemmer er dømt for bandekriminalitet eller oplysninger om en persons (eventuelle) tilknytning til bandemiljøet. Der vil i den sammenhæng alene kunne ske deling af oplysninger fra f.eks. politiets sagsbehandlingssystem (POLSAS), herunder oplysninger om sigtelser og domme, men ikke fra Politiets Efterforskningsstøttedatabase (PED). Der lægges ikke op til at ændre på, at myndighederne ikke er forpligtet til at videregive oplysninger i SSP-samarbejdet.

Efter en konkret politifaglig vurdering vil politiet – ligesom i dag – kunne videregive oplysningerne i en sådan form, at det kan give kommunen en risikoindikation for barnets eller den unges tilknytning eller rekruttering til bandemiljøet, uden at specifikke oplysninger fra f.eks. efterforskningsarbejdet tilgår kommunen.

I øvrigt vil delingen af oplysninger i SSP-samarbejdet i alle tilfælde fortsat skulle ske efter en konkret og individuel vurdering, der tager udgangspunkt i sagens samlede omstændigheder, herunder karakteren af bekymringen, hvorvidt barnet eller den unge allerede er kendt for at være i risiko for rekruttering til bandemiljøet, samt hensynet til igangværende efterforskninger eller fortrolige oplysninger hos politiet.

Der henvises i øvrigt til lovforslagets § 2, nr. 2, og bemærkningerne hertil.

3.1.1.2. Øget fokus på banderelationer i den kommunale indsats over for børn og unge

3.1.1.2.1. Gældende ret

Det følger af § 20, stk. 1, i barnets lov, at kommunalbestyrelsen skal træffe afgørelse om en børnefaglig undersøgelse i følgende situationer 1) når der er grund til at antage, at det er en alvorlig eller kompleks sag, herunder hvor der er overvejelser om anbringelse af et barn eller en ung uden for hjemmet efter §§ 46 eller 47, 2) når et barn eller en ung har været udsat for overgreb eller ved mistanke herom, og 3) når et barn eller en ung har haft ophold i en boform efter §§ 109 eller 110 i lov om social service med en forælder på grund af vold i hjemmet, og den pågældende forælder afbryder opholdet for at vende tilbage til et voldeligt miljø med barnet eller den unge.

Bestemmelsen indebærer, at kommunen i de nævnte situationer har pligt til at iværksætte en børnefaglig undersøgelse. Beslutningen om at iværksætte en børnefaglig undersøgelse træffes ved en afgørelse. Kommunalbestyrelsens afgørelse om iværksættelse af en børnefaglig undersøgelse kan påklages efter § 144 i barnets lov.

Det følger af § 20, stk. 2, i barnets lov, at kommunalbestyrelsen endvidere kan iværksætte en børnefaglig undersøgelse, når kommunalbestyrelsen i øvrigt vurderer, at det er nødvendigt af hensyn til barnets eller den unges støttebehov.

Bestemmelsen betyder, at kommunalbestyrelsen har mulighed for – men ikke pligt til – at iværksætte en børnefaglig undersøgelse i andre situationer end de i stk. 1, nr. 1-3, op-listede, hvis kommunalbestyrelsen konkret vurderer, at det er nødvendigt af hensyn til barnets eller den unges støttebehov. Formålet er at give kommunalbestyrelsen fleksibilitet af hensyn til at sikre den rette belysning af barnets eller den unges støttebehov.

Børn, unge og deres forældre vil på et hvilket som helst tidspunkt i et sagsforløb kunne anmode om en børnefaglig undersøgelse, hvis de mener, at der er behov for yderligere undersøgelser af barnets behov.

Kommunalbestyrelsen skal iagttage almindelige forvaltningsretlige proportionalitetshensyn og må således ikke iværksætte en børnefaglig undersøgelse, hvis en mindre omfattende afdækning efter § 19 i barnets lov vurderes at være tilstrækkeligt.

Efter § 20, stk. 3, i barnets lov skal den børnefaglige undersøgelse afsluttes senest 4 måneder efter, at kommunalbestyrelsen bliver opmærksom på, at et barn eller en ung kan have behov for særlig støtte. Hvis undersøgelsen undtagelsesvis ikke kan afsluttes inden 4 måneder, skal kommunalbestyrelsen udarbejde en foreløbig vurdering og snarest herefter afslutte undersøgelsen.

Såfremt kommunalbestyrelsen på baggrund af en indledende screening efter § 18 i barnets lov vurderer, at det ikke er nødvendigt at igangsætte en børnefaglig undersøgelse efter § 20 i barnets lov, har kommunalbestyrelsen fortsat mulighed for at iværksætte en afdækning efter § 19 i barnets lov.

Det følger således af § 18, stk. 1, i barnets lov, at kommunalbestyrelsen i alle sager, hvor det må antages, at et barn eller en ung har behov for hjælp og støtte efter loven, skal screene, om der er tale om 1) en problemstilling, der ikke kræver yderligere afdækning af barnets eller den unges støttebehov, 2) en problemstilling, der kræver yderligere afdækning af et eller flere forhold af betydning for barnets eller den unges støttebehov eller 3) en problemstilling, der kræver en børnefaglig undersøgelse af barnets eller den unges støttebehov.

Endvidere følger det af § 19, stk. 1, i barnets lov, at hvis kommunalbestyrelsen på baggrund af en screening efter § 18 vurderer, at der er behov for at afdække et eller flere forhold af betydning for et barns eller en ungs støttebehov, skal kommunalbestyrelsen foretage den nødvendige afdækning med inddragelse af de fagfolk, som allerede har viden om barnets eller den unges og familiens forhold. Det følger af § 19, stk. 2, at afdækning efter stk. 1 så vidt muligt skal gennemføres i samarbejde med barnet, den unge og forældremyndighedsindehaver.

Det følger af § 22, stk. 1, i barnets lov, at en børnefaglig undersøgelse skal tilrettelægges ud fra en helhedsbetragtning og skal afdække udfordringer og ressourcer hos barnet, den unge, familien og netværket. Kommunalbestyrelsen skal som led i undersøgelsen inddrage de fagfolk, der allerede har viden om barnets eller den unges og familiens forhold. Det betyder, at kommunalbestyrelsen skal tilrettelægge undersøgelsen ud fra en helhedsbetragtning, så den kommer hele vejen rundt om barnets, den unges og familiens situation med henblik på at belyse både udfordringer og ressourcer hos barnet eller den unge og familien. Undersøgelsen skal ske med inddragelse af relevante fagpersoner, der er omkring barnet, den unge eller familien. Relevante forhold at belyse vil efter omstændighederne kunne være udvikling, trivsel og adfærd, familieforhold, skoleforhold, sundhedsforhold, fritidsforhold og venskaber m.v.

Det følger desuden af § 22, stk. 2, i barnets lov, at den børnefaglige undersøgelse så vidt muligt skal gennemføres i samarbejde med forældremyndighedsindehaveren og den unge, der er fyldt 15 år. Kommunalbestyrelsen har dog mulighed for at gennemføre den børnefaglige undersøgelse i de særlige tilfælde, hvor det ikke er muligt at indlede et positivt samarbejde med forældremyndighedsindehaver eller den unge. Det kan f.eks. være tilfælde, hvor det ikke er muligt at opnå et positivt samarbejde med forældremyndighedsindehaver, f.eks. hvis den pågældende har meget stor modstand mod den børnefaglige undersøgelse eller afviser kommunens forsøg på dialog.

Herudover følger det af § 22, stk. 6, i barnets lov, at den

børnefaglige undersøgelse skal resultere i en begrundet stillingtagen til, om der er grundlag for at iværksætte støtte efter §§ 32, 46 eller 47, og i givet fald hvilken.

3.1.1.2.2. Social-, Bolig- og Ældreministeriets overvejelser

Det fremgår af den politiske aftale om Bandepakke IV, at aftalepartierne er enige om et fokuseret SSP-samarbejde med henblik på at afskærme brødre til bandemedlemmer fra bandemiljøet.

Som en del heraf er der behov for at, kommunerne har et øget fokus på banderelationer i den kommunale indsats over for børn og unge i udsatte positioner. Det skal således fremgå klart af lovgivningen, at kommunerne bl.a. skal lægge vægt på, om barnet eller den unges nære familiemedlemmer er dømt for bandekriminalitet ved vurderingen af, om der skal igangsættes en børnefaglig undersøgelse. Det forudsættes, at det bør indgå som et væsentligt og tungtvejende element i vurderingen. Det skal være med til at sikre en mere effektiv forebyggende indsats over for udsatte børn og unge i risiko for rekruttering til banderne.

Kommunerne vil ikke i alle tilfælde skulle igangsætte en børnefaglig undersøgelse, hvis der er viden om, at nære familiemedlemmer er dømt for bandekriminalitet. Kommunerne skal altid vurdere, om det er nødvendigt ud fra barnets eller den unges behov for støtte, jf. § 20, stk. 2, 1. pkt. i barnets lov. Der kan f.eks. være situationer, hvor barnet eller den unge kun har meget begrænset kontakt med det dømte familiemedlem.

Viden om, at nære familiemedlemmer er dømt for en overtrædelse, der er omfattet af straffelovens § 81 a, kan også allerede i dag være en faktor ind i en afdækning efter § 19 i barnets lov, hvis kommunen på baggrund af en screening efter § 18 i barnets lov vurderer, at der er behov for at afdække et eller flere forhold af betydning for et barns eller en ungs støttebehov.

3.1.1.2.3. Den foreslåede ordning

For at sikre en mere effektiv forebyggende indsats over for udsatte børn og unge i risiko for rekruttering til banderne, foreslås det at fastsætte, at kommunerne ved vurderingen af, om der skal iværksættes en børnefaglig undersøgelse, bl.a. skal lægge vægt på, om barnets eller den unges nære familiemedlemmer er dømt for bandekriminalitet. Det forudsættes, at det skal indgå som et væsentligt og tungtvejende element i vurderingen.

Den foreslåede ændring af barnets lov § 20, stk. 2, vil betyde, at kommunen ved vurderingen af, hvorvidt det er nødvendigt af hensyn til barnets eller den unges støttebehov at igangsætte en børnefaglig undersøgelse, vil skulle lægge betydelig vægt på, om barnet eller den unge har nære familiemedlemmer, der er dømt for en overtrædelse, der er omfattet af straffelovens § 81 a.

Det vil med den foreslåede bestemmelse ikke være et krav,

at kommunerne iværksætter en børnefaglig undersøgelse, hvis der er viden om, at nære familiemedlemmer er dømt for en overtrædelse, der er omfattet af straffelovens § 81 a. Det skyldes, at kommunerne skal tage udgangspunkt i, hvorvidt det er nødvendigt af hensyn til barnets eller den unges støttebehov, jf. § 20, stk. 2, 1. pkt., i barnets lov, og der kan således forekomme situationer, hvor det ikke vurderes nødvendigt, uanset at barnets eller den unges nære familiemedlemmer er dømt for en overtrædelse, der er omfattet af straffelovens § 81 a.

Der lægges ikke op til at ændre betingelserne for, hvornår en børnefaglig undersøgelse skal gennemføres efter barnets lov. Der er således alene lagt op til at foretage en ændring af vægtningen af de hensyn, som indgår i kommunens faglige vurdering af, hvorvidt der skal igangsættes en børnefaglig undersøgelse.

Der henvises i øvrigt til lovforslagets § 9, nr. 1, og bemærkningerne hertil.

3.1.2. Videregivelse af fortrolige oplysninger om personer over 18 år til forældre og andre med lignende tætte relationer

3.1.2.1. Gældende ret

Det følger af retsplejelovens § 115 a, at politiet kan videregive fortrolige oplysninger vedrørende personer, der er fyldt 18 år, til forældre eller andre, herunder familiemedlemmer, der har lignende tætte relationer til den pågældende person, hvis videregivelsen må anses for nødvendig som led i en kriminalitetsforebyggende indsats over for personen.

Kerneområdet for retsplejelovens § 115 a er personer i aldersgruppen 18-25 år, som har en løsere tilknytning til kriminelle grupperinger, jf. Folketingstidende 2013-14, tillæg A, L 112 som fremsat, side 52. Bestemmelsen er dog ikke begrænset hertil, så længe videregivelse kan anses for nødvendig som led i en kriminalitetsforebyggende indsats over for en person.

Politiet kan efter retsplejelovens § 115 a ikke alene videregive fortrolige oplysninger om enkeltpersoner til vedkommendes forældre, men også til andre, herunder familiemedlemmer, med lignende tætte relationer til pågældende. Det beror på en konkret vurdering, om f.eks. en onkel har en så tæt relation til en ung person, at den kan sammenlignes med relationen mellem en person og vedkommendes forældre, jf. Folketingstidende 2013-14, tillæg A, L 112 som fremsat, side 53. Det antages imidlertid, at dette i praksis først og fremmest vil forekomme i forhold til andre familiemedlemmer. Der vil således kun helt undtagelsesvist være den forudsatte tætte relation mellem en ung person og eksempelvis en klubmedarbejder, sportstræner eller underviser.

Det er efter retsplejelovens § 115 a en betingelse, at videregivelsen er nødvendig som led i en kriminalpræventiv indsats over for den pågældende. Politiet kan således alene videregive de oplysninger, som er nødvendige for, at

forældre m.v. kan opnå en sådan viden om kriminalitetens omfang og karakter, at de vil være i stand til at vurdere situationen og have mulighed for at påvirke den pågældendes adfærd, jf. Folketingstidende 2013-14, tillæg A, L 112 som fremsat, side 53. Politiet skal endvidere i hvert enkelt tilfælde vurdere, om det konkret er nødvendigt at videregive de pågældende oplysninger, for at forældrene m.v. har mulighed for at påvirke den unges adfærd. Politiet skal desuden vurdere, om der er grund til at antage, at netop den person, hvortil videregivelsen sker, vil kunne påvirke den unge i en positiv retning og derved bidrage til at forhindre, at den unge udvikler eller fortsætter en kriminell adfærd, herunder udbygger sin tilknytning til en kriminell gruppering.

Der gælder ikke nærmere formkrav til politiets videregivelse af oplysninger. Politiet kan således vælge den måde, der efter politiets opfattelse vil være mest effektiv i forhold til formålet med videregivelse af oplysningerne.

Adgangen til at videregive oplysninger omfatter fortrolige oplysninger om den pågældende. Det kan f.eks. være oplysninger vedrørende den unges stofmisbrug eller væsentlige sociale problemer. Det kan også – og i praksis formentlig navnlig – omfatte oplysninger om strafbare forhold, herunder om den unges kriminelle adfærd eller tilknytning til kriminelle grupperinger.

3.1.2.2. Justitsministeriets overvejelser

Det er Rigspolitiets vurdering, at adgangen til at videregive fortrolige oplysninger efter retsplejelovens § 115 a er et nyttigt redskab i det bandeforebyggende tværsektorielle samarbejde i relation til unge over 18 år. Det er endvidere Rigspolitiets erfaring, at videregivelse af oplysninger kan tjene til at aktivere den unges netværk.

I praksis anvendes retsplejelovens § 115 a bl.a. i forbindelse med politiets opsøgende arbejde i forhold til exitforløb, hvor der eksempelvis gennemføres hjemmebesøg og/eller bekymringssamtaler hos forældre til personer over 18 år, der er registreret som bandemedlem eller har en nær tilknytning til bandemiljøet. Bestemmelsen anses i praksis også som særligt anvendelig i det kriminalpræventive arbejde med personer, der befinder sig i periferien af eller er på vej ind i en gruppering.

Flere kommuner har over for Justitsministeriet udtrykt ønske om, at der indføres en tilsvarende adgang for de sociale myndigheder til at videregive fortrolige oplysninger som led i den kriminalitetsforebyggende indsats.

Det fremgår af den politiske aftale om Bandepakke IV, at aftalepartierne er enige om, at der skal kunne videregives fortrolige oplysninger om personer over 18 år til forældre og andre med lignende tætte relationer.

Justitsministeriet vurderer, at indførelse af en sådan adgang for de sociale myndigheder vil kunne styrke den forebyggende indsats mod kriminalitet i kommunerne yderligere for så vidt angår unge over 18 år. Det skyldes, at de sociale

myndigheder med den foreslåede ændring vil få adgang til at inddrage personer, der vurderes at have den unges tillid, og som samtidig vurderes at have de nødvendige ressourcer til at kunne adfærds- og holdningspåvirke den unge i en positiv retning.

3.1.2.3. Den foreslåede ordning

Det foreslås at udvide retsplejelovens § 115 a således, at der indføres en tilsvarende adgang for de sociale myndigheder til at videregive fortrolige oplysninger vedrørende personer, der er fyldt 18 år, til forældre eller andre, herunder familiedlemmer, der har lignende tætte relationer til den pågældende person, hvis videregivelsen må anses for nødvendig som led i en kriminalitetsforebyggende indsats over for personen.

Kerneområdet vil være personer i aldersgruppen 18-25 år, som har en løsere tilknytning til kriminelle grupperinger. Videregivelse af oplysninger efter bestemmelsen er dog ikke begrænset hertil, så længe videregivelse kan anses for nødvendig som led i en kriminalitetsforebyggende indsats over for en person.

Der foreslås ikke i øvrigt ændringer af retsplejelovens § 115 a.

Der henvises i øvrigt til lovforslagets § 2, nr. 3, og bemærkningerne hertil.

3.1.3. Forbud mod handlinger, der er egnede til at bidrage til, at personer under 18 år involveres i kriminalitet

3.1.3.1. Gældende ret

Kriminelles handlinger, der er egnede til at bidrage til, at personer under 18 år involveres i kriminalitet, er ikke særskilt kriminaliseret i dansk ret.

Det følger af straffelovens § 23, stk. 1, at den for en lovovertrædelse givne straffebestemmelse omfatter alle, der ved tilskyndelse, råd eller dåd har medvirket til gerningen. Straffen kan nedsættes for den, der kun har villet yde en mindre væsentlig bistand eller styrke et allerede fattet forsæt, samt når forbrydelsen ikke er fuldbyrdet, eller en tilsigtet medvirken er mislykkedes.

Det indebærer, at en person, der hverver en anden til at begå en strafbar handling (eller på anden vis ved tilskyndelse, råd eller dåd medvirker hertil), efter omstændighederne vil kunne straffes for medvirken til den begåede lovovertrædelse. Fuldbyrdes den pågældende strafbare handling ikke, vil der efter omstændighederne kunne straffes for forsøg på medvirken. Straf for medvirken og forsøg på medvirken forudsætter, at gerningspersonen har forsæt til en forbrydelse, der i et vist omfang er konkretiseret. Det kan derfor i praksis være vanskeligt at løfte bevisbyrden i sager om forsøg på medvirken.

Samtidig indeholder straffelovens § 81 bl.a. regler om, at

det ved straffens fastsættelse skal indgå som en skærpende omstændighed at inddrage mindreårige i kriminalitet.

Det følger således af § 81, nr. 9, at det i almindelighed skal indgå som en skærpende omstændighed, at gerningsmanden har fået en anden til at medvirke til gerningen ved tvang, svig eller udnyttelse af dennes unge alder eller betydelige økonomiske eller personlige vanskeligheder, manglende indsigt, letsind eller et bestående afhængighedsforhold. Ung alder omfatter i den forbindelse personer, der ikke var fyldt 18 år på gerningstidspunktet.

Efter § 81, nr. 10, skal det endvidere i almindelighed indgå som en skærpende omstændighed, at gerningsmanden har medvirket til kriminalitet udført af et barn under 15 år. Det følger af bemærkningerne til bestemmelsen, jf. Folketings-tidende 2009-10, tillæg A, L 164 som fremsat, side 5, at den navnlig har til formål at imødegå, at personer over den kriminelle lavalder »spekulerer i« at lade børn under den kriminelle lavalder udføre kriminelle handlinger for selv at undgå at pådrage sig et strafansvar. Bestemmelsen omfatter bl.a. situationer, hvor gerningsmanden ved trusler, løfter om belønning, opfordring, rådgivning eller ved at stille redskaber til rådighed har medvirket til en kriminel handling foretaget af et barn under den kriminelle lavalder.

3.1.3.2. Justitsministeriets overvejelser

Det fremgår af den politiske aftale om Bandepakke IV, at aftalepartierne er enige om, at rekruttering af børn og unge til kriminalitet skal gøres ulovligt.

Det er en afgørende forudsætning for bekæmpelsen af bandekriminalitet at få brudt fødekæden til banderne. Her udgør bandernes rekruttering af børn og unge en central udfordring. Dels understøtter bandernes rekruttering af børn og unge de kriminelle og samfundsskadelige aktiviteter, der udspringer af bandemiljøet. Dels kan det at blive rekrutteret til en kriminel gruppering have langsigtede negative konsekvenser for den unges fremtidige tilværelse, ligesom tidlig deltagelse i kriminalitet kan øge risikoen for mere alvorlig kriminalitet på længere sigt.

Det er derfor vigtigt, at der kan sættes effektivt ind over for bandernes rekruttering af børn og unge. Det er Justitsministeriets vurdering, at en kriminalisering af handlinger, der er egnede til at bidrage til, at personer under 18 år involveres i kriminalitet, bør omfatte overtrædelser af straffeloven, lov om euforiserede stoffer, våbenloven og knivloven.

3.1.3.3. Den foreslåede ordning

Det foreslås at indsætte en ny bestemmelse i straffeloven, hvorefter den, der er fyldt 18 år og tidligere er idømt fængselsstraf eller anden strafferetlig retsfølge af frihedsberøvede karakter for overtrædelse af straffeloven, lov om euforiserede stoffer, våbenloven eller knivloven, og som foretager en handling, der er egnet til at bidrage til, at en person under 18 år involveres i kriminalitet omfattet af disse love, straffes med fængsel indtil 4 år. Det gælder dog ikke, når der

er forløbet mere end 10 år fra endelig dom. Det bemærkes, at den foreslåede bestemmelse ikke vil være afgrænset til bandekriminalitet.

Bestemmelsen vil som nævnt omfatte handlinger, der er egnede til at bidrage til, at en person under 18 år involveres i kriminalitet omfattet af straffeloven, lov om euforiserede stoffer, våbenloven eller knivloven.

Omfattede handlinger vil f.eks. være handlinger, som er egnede til at bidrage til at give en person under 18 år forudsætningerne for at begå kriminalitet omfattet af de pågældende love. Det vil ikke være en betingelse, at den pågældende handling i sig selv er egnet til at give en person under 18 år samtlige forudsætninger for at begå kriminalitet omfattet af de pågældende love. Det afgørende vil være, at handlingen er egnet til at bidrage hertil. Det vil ligeledes ikke være en betingelse, at personen under 18 år ikke ville have været i stand til at begå den pågældende kriminalitet, hvis gerningspersonen ikke havde udført den pågældende handling.

Omfattede handlinger vil således f.eks. være instruktion, rådgivning og at stille redskaber til rådighed. Derudover vil eksempelvis belønning og opfordring også kunne være omfattet. Hvilke handlinger, der konkret er egnede til at bidrage til, at en person under 18 år involveres i kriminalitet, vil afhænge af omstændighederne, der knytter sig til handlingerne.

Det foreslås, at gerningsindholdet skal være fuldbyrdet, når gerningspersonen har udført en handling, som er egnet til at bidrage til, at en person under 18 år involveres i kriminalitet. Det vil således ikke være en betingelse, at personen under 18 år efterfølgende overtræder straffeloven, lov om euforiserede stoffer, våbenloven eller knivloven. Det afgørende vil være, om gerningspersonens handling er egnet til at give den pågældende forudsætninger for at begå overtrædelser af disse love.

Det bemærkes dog, at det i praksis forventes at kunne være forbundet med vanskeligheder at løfte bevisbyrden i tilfælde, hvor personen under 18 år ikke efterfølgende begår overtrædelser af de omfattede love.

I forhold til den almindelige medvirkenregel, jf. straffelovens § 23, vil der efter den foreslåede bestemmelse ikke skulle føres bevis for, at gerningspersonens handlinger har ført til, at en person under 18 år begår eller medvirker til en bestemt eller nærmere konkretiseret strafbar handling eller forsøger herpå.

Endelig foreslås det, at der skal kunne straffes efter den foreslåede bestemmelse, hvis gerningspersonen har udvist uagtsomhed med hensyn til spørgsmålet om den unge eller barnets alder. Gerningspersonen vil i disse tilfælde skulle straffes med en forholdsmæssig mindre straf.

Der henvises i øvrigt til lovforslagets § 1, nr. 15, og bemærkningerne hertil.

3.2. Strammere greb og større retfærdighed

3.2.1. Styrket opholdsforbud og nyt kontaktforbud

3.2.1.1. Gældende ret

3.2.1.1.1. Opholdsforbud

Det følger af straffelovens § 79 a, stk. 1, at den, som idømmes ubetinget fængselsstraf eller anden strafferetlig retsfølge af frihedsberøvende karakter for en overtrædelse, der er omfattet af straffelovens § 81 a, ved dommen kan gives opholdsforbud efter stk. 2. Det samme gælder den, som idømmes ubetinget fængselsstraf eller anden strafferetlig retsfølge af frihedsberøvende karakter for overtrædelse af straffeloven, lov om euforiserende stoffer eller lov om våben og eksplosivstoffer, og som har tilknytning til en gruppe af personer, der tilsammen står bag omfattende og alvorlig kriminalitet, når overtrædelsen har relation til den dømtes tilknytning til gruppen.

Det fremgår af forarbejderne til bestemmelsen, at straffelovens § 79 a, stk. 1, 1. pkt., forudsættes anvendt, uanset hvilken af de i § 81 a nævnte bestemmelser den pågældende dømmes for overtrædelse af.

Det fremgår også af forarbejderne til bestemmelsen, at straffelovens § 79 a, stk. 1, 2. pkt., forudsættes anvendt, hvis der foreligger to eller flere overtrædelser, der opfylder betingelserne i bestemmelsen, uanset hvor lang den eller de ubetingede frihedsstraffe er. Bestemmelsen forudsættes ligeledes anvendt, hvis der foreligger en enkelt overtrædelse, som opfylder betingelserne, og som samtidig fører til en ubetinget frihedsstraf af mindst 3 måneders varighed. Vedrører en dom flere lovovertrædelser, hvoraf det ikke er alle, som er omfattet af straffelovens § 79 a, stk. 1, 2. pkt., skal der foretages en konkret vurdering af, om den overtrædelse, der er omfattet af bestemmelsen, i sig selv ville have medført en ubetinget frihedsstraf af mindst 3 måneders varighed.

Det fremgår desuden af forarbejderne til bestemmelsen, at udtrykket »gruppe af personer« skal forstås i overensstemmelse med udtrykkets anvendelse i straffelovens § 81 a. Som en gruppe anses derved ikke kun formaliserede grupper med en fast struktur og rollefordeling medlemmerne imellem, et fast tilholdssted og navn eller lignende. Bestemmelsen omfatter også mere løse grupperinger, hvis gruppen dog virker med et fælles sigte eller mål og/eller har et fast reaktionsmønster i bestemte situationer, f.eks. at personerne i gruppen som regel bliver alarmeret og instrueret via telefon- eller sms-kæder i forbindelse med bestemte voldelige eller truende begivenheder, som indtræffer.

Det forudsættes i den forbindelse, at gruppen for at være omfattet af bestemmelsen ikke alene er opstået og fungerer i anledning af de forhold, der er til pådømmelse under den konkrete straffesag.

Herudover er det en betingelse, at personerne knyttet til den pågældende gruppe »tilsammen står bag omfattende og

alvorlig kriminalitet«. Dette omfatter ifølge forarbejderne tilfælde, hvor de personer, som har tilknytning til gruppen, samlet set er dømt for lovovertrædelser af en sådan grovhed eller i et sådant omfang eller antal, at den samlede kriminalitet inden for gruppen må anses for omfattende og alvorlig. Dette gælder, uanset om de enkelte lovovertrædelser er begået af en eller flere personer, som har tilknytning til gruppen.

Ved vurderingen af, om de personer, som har tilknytning til gruppen, tilsammen står bag omfattende og alvorlig kriminalitet, skal der navnlig lægges vægt på, om de pågældende er dømt for overtrædelser af straffeloven, lov om euforiserende stoffer eller lov om våben og eksplosivstoffer. Øvrige lovovertrædelser kan dog efter omstændighederne også tillægges vægt i denne vurdering. Der kan endvidere lægges vægt på, om overtrædelserne har ført til idømmelse af ubetingede fængselsstraffe eller andre strafferetlige retsfølger af frihedsberøvende karakter. Det skal ligeledes tillægges betydning, hvor lang tid der er gået, siden forholdene blev begået. Hvis forholdene er begået af personer, der må anses for ledende eller toneangivende figurer inden for gruppen, skal dette ligeledes tillægges betydelig vægt.

Desuden skal den dømte have »tilknytning« til den pågældende gruppe af personer. Det indebærer ifølge forarbejderne, at den pågældende skal have et tilhørsforhold til gruppen som sådan. Det blotte bekendtskab med enkeltpersoner fra den pågældende gruppe falder således uden for bestemmelsens anvendelsesområde. Opholdsforbud kan gives til personer, uanset om den pågældende i gruppens egen selvforståelse er fuldgyldigt medlem eller har status som f.eks. »prospect«, »supporter«, »hangaround« eller »probationary«. Det afgørende er, at den dømte har den beskrevne tilknytning til gruppen.

Der henvises til Folketingstidende 2017-18, tillæg A, L 35 som fremsat, side 5 f.

I Østre Landsrets dom af 29. januar 2020 i sag S-838-19, offentliggjort i Ugeskrift for Retsvæsen 2020, side 1389 ff., fortolkede retten straffelovens § 79 a, stk. 1, 2. pkt., således, at den dømtes tilknytning skal foreligge på tidspunktet for rettens domsafsigelse. Den tiltalte blev på den baggrund frifundet for anklagemyndighedens påstand om opholdsforbud, da retten fandt, at den tiltalte ikke længere havde tilknytning til en bande gruppering på tidspunktet for rettens domsafsigelse.

Endelig skal lovovertrædelsen have »relation til den dømtes tilknytning til gruppen«. Det indebærer ifølge forarbejderne, at opholdsforbud ikke kan idømmes i sager, hvor lovovertrædelsen ikke har nogen sammenhæng med den pågældendes tilknytning til gruppen. Som mulige eksempler nævnes vold eller voldtægt, der eksempelvis er begået i et parforhold, uden at det har nogen sammenhæng med den dømtes tilknytning til den pågældende gruppe, jf. Folketingstidende 2017-18, tillæg A, L 35 som fremsat, side 6.

Efter straffelovens § 79 a, stk. 2, forstås der ved opholdsforbud et forbud mod at færdes og opholde sig i et eller flere nærmere afgrænsede områder, hvor den pågældende lovovertrædelse er begået, eller hvor den gruppe af personer, jf. § 81 a eller stk. 1, 2. pkt., som den domfældte er tilknyttet, opholder sig.

Det fremgår af forarbejderne til bestemmelsen, at udtrykket »færdes og opholde sig« omfatter enhver fysisk tilstedeværelse inden for det pågældende område, herunder at passere igennem området. Et opholdsforbud indebærer således, at den blotte tilstedeværelse i det pågældende område uden politiets tilladelse udgør en overtrædelse, selv om der er tale om helt kortvarige ophold.

Et opholdsforbud skal som udgangspunkt omfatte den eller de kommuner, hvor den pågældende lovovertrædelse er begået. Herudover kan der gives et opholdsforbud i den eller de kommuner, hvor den gruppe af personer, som den dømte er tilknyttet, opholder sig.

I vurderingen af den nærmere afgrænsning af opholdsforbuddet, herunder om forbuddet skal omfatte mere end én kommune, f.eks. både den kommune, hvor forholdet er begået, og den kommune, hvor gruppen opholder sig, skal der navnlig lægges vægt på karakteren, omfanget og grovheden af den begåede kriminalitet.

Der skal endvidere lægges afgørende vægt på, hvor forbuddet mest effektivt forhindrer, at den pågældende genoptager sine kriminelle aktiviteter.

Er der tale om mindre alvorlig kriminalitet, som f.eks. alene har givet anledning til en kortere ubetinget fængselsstraf, og vurderes et geografisk bredt fastlagt forbud dermed ikke at stå i rimeligt forhold til den begåede kriminalitet, kan opholdsforbuddet indskrænkes geografisk til et eller flere mindre områder, som ikke hindrer den dømtes sædvanlige ophold og færden de steder, hvor den dømte har sin bopæl og sine sædvanlige legitime gøremål, men som hindrer den dømte i at opholde sig og færdes, hvor den eller de pågældende lovovertrædelser er begået, og/eller hvor den gruppe af personer, som den dømte er tilknyttet, opholder sig.

Den præcise afgrænsning af opholdsforbuddet afhænger i øvrigt af en konkret proportionalitetsvurdering.

Der henvises til Folketingstidende 2017-18, tillæg A, L 35 som fremsat, side 6.

Det følger af straffelovens § 79 a, stk. 4, at opholdsforbud gives på tid fra 1 til 10 år regnet fra endelig dom, samt at opholdsforbuddet forlænges tilsvarende ved udståelse af fængselsstraf eller anden strafferetlig retsfølge af frihedsberøvende karakter.

Det fremgår af forarbejderne til bestemmelsen, at den tidsmæssige udstrækning af opholdsforbuddet afhænger af de konkrete omstændigheder i sagen. Opholdsforbuddets længde skal således afspejle den begåede kriminalitet, herunder

grovheden og omfanget af denne kriminalitet. Der bør her ved lægges afgørende vægt på længden af den idømte straf eller karakteren af den foranstaltning m.v., som idømmes.

Ved fængsel i indtil 1 år eller ved ungdomssanktioner efter straffelovens § 74 a forudsættes opholdsforbuddet som udgangspunkt fastsat til mellem 1 og 4 år. Ved fængsel i mere end 1 år, men ikke over 4 år, eller ved foranstaltninger efter straffelovens §§ 68 og 69 forudsættes opholdsforbuddet som udgangspunkt fastsat til mellem 3 og 6 år. I sager, hvor den idømte fængselsstraf er på mere end 4 år, men ikke over 8 år, forudsættes opholdsforbuddet som udgangspunkt fastsat til mellem 5 og 8 år. Ved fængsel i 8 år eller derover eller ved forvaring efter straffelovens § 70 forudsættes opholdsforbuddet som udgangspunkt fastsat til mellem 7 og 10 år.

Fastsættelsen af længden af opholdsforbuddet beror i øvrigt på domstolens konkrete vurdering i det enkelte tilfælde af samtlige omstændigheder i sagen, og det ovenfor anførte vil kunne fraviges i op- eller nedadgående retning (inden for den fastsatte ramme på 1 til 10 år), hvis der i den konkrete sag foreligger skærpene eller formildende omstændigheder.

En person, der er idømt et opholdsforbud, kan ved en senere dom idømmes yderligere opholdsforbud, hvis betingelserne herfor er opfyldt. Et sådant yderligere opholdsforbud får ligeledes virkning fra endelig dom, og der er ikke noget til hinder for, at der er et geografisk og/eller tidsmæssigt overlap mellem flere idømte opholdsforbud.

Ved udståelse af fængselsstraf eller anden strafferetlig retsfølge af frihedsberøvende karakter forlænges opholdsforbuddet tilsvarende. Det indebærer, at et opholdsforbud forlænges i tid i den periode, hvor den dømte udstår den fængselsstraf eller anden strafferetlig retsfølge, som blev idømt sammen med opholdsforbuddet, samt forlænges i tid med den periode, hvor den dømte udstår øvrige fængselsstraffe eller andre strafferetlige retsfølger af frihedsberøvende karakter, når udståelsen finder sted, mens et opholdsforbud har virkning.

Der henvises til Folketingstidende 2017-18, tillæg A, L 35 som fremsat, side 6-7.

Efter straffelovens § 79 a, stk. 5, 1. pkt., kan den dømte 3 år efter løsladelsen eller udskrivningen forlange, at anklagemyndigheden indbringer spørgsmålet om forbuddets opretholdelse for retten. Når særlige omstændigheder taler for det, kan justitsministeren dog tillade, at indbringelse for retten sker tidligere, jf. § 79 a, stk. 5, 2. pkt.

Det fremgår af forarbejderne til bestemmelsen, at der ved vurderingen af, om forbuddet bør ophæves, navnlig skal lægges vægt på, om den dømte eksempelvis har gennemført et exit-forløb og har forladt det kriminelle miljø og i øvrigt ikke har begået ny kriminalitet, jf. Folketingstidende 2017-18, tillæg A, L 35 som fremsat, side 7.

Der kan være særlige tilfælde, hvor en person, der er idømt et opholdsforbud, har et særligt anerkendelsesværdigt for-

mål med at færdes eller opholde sig i det område, som forbuddet vedrører.

I visse tilfælde følger det af Danmarks internationale forpligtelser, herunder Den Europæiske Menneskerettighedskonvention (EMRK), at der skal være mulighed for konkret at gøre undtagelse fra et idømt opholdsforbud.

Politiet kan derfor meddele tilladelse til færden eller ophold i et område omfattet af et opholdsforbud, hvis det af særlige grunde må anses for beføjet, jf. straffelovens § 79 a, stk. 3. Justitsministeren har i medfør af straffelovens § 79 a, stk. 6, ved bekendtgørelse nr. 1168 af 20. november 2019 om tilladelse til færden eller ophold i et område omfattet af et opholdsforbud efter straffelovens § 79 a fastsat nærmere regler om sådanne tilladelser.

Der henvises til Folketingstidende 2017-18, tillæg A, L 35 som fremsat, side 7.

Overtrædelse af et opholdsforbud efter straffelovens § 79 a, stk. 1, straffes med fængsel indtil 2 år, jf. straffelovens § 124 a, stk. 1.

Det fremgår af forarbejderne til bestemmelsen, at straffen for overtrædelse af et opholdsforbud i førstegangstilfælde som udgangspunkt fastsættes til ubetinget fængsel i 60 dage. Strafferammen indebærer, at bødestraf ikke kan anvendes.

Fastsættelsen af straffen beror på domstolens konkrete vurdering i det enkelte tilfælde af samtlige omstændigheder i sagen, og det angivne strafniveau vil kunne fraviges i op- eller nedadgående retning, hvis der i den konkrete sag foreligger skærpende eller formildende omstændigheder, jf. herved de almindelige regler om straffens fastsættelse i straffelovens kapitel 10.

Hvis den dømte i forbindelse med overtrædelse af et opholdsforbud også samtidig begår en ny lovovertrædelse, bør dette i almindelighed anses for en strafskærpende omstændighed ved udmålingen af straffen for den nye lovovertrædelse.

Der henvises til Folketingstidende 2017-18, tillæg A, L 35 som fremsat, side 7.

3.2.1.1.2. Kontaktforbud

Straffeloven indeholder ikke i dag en generel bestemmelse om, at retten kan idømme kriminelle bandemedlemmer et forbud mod at søge at kontakte personer, der har tilknytning til samme gruppe af personer som den dømte.

Det følger dog af straffelovens § 79 b, stk. 1, at retten i forbindelse med dom for visse terrorforbrydelser kan give den dømte et forbud mod at færdes og opholde sig i et eller flere nærmere afgrænsede områder (opholdsforbud) og/eller et forbud mod at søge at kontakte personer, der er dømt for en eller flere af de angivne overtrædelser (kontaktforbud).

Efter straffelovens § 79 b, stk. 3, 1. pkt., forstås der ved et kontaktforbud et forbud mod at søge at kontakte personer, der er dømt for en eller flere af de overtrædelser, der er nævnt i stk. 1.

Det fremgår af forarbejderne til bestemmelsen, at udtrykket »kontakte« omfatter enhver personlig, skriftlig, telefonisk og digital kontakt med personer, der er omfattet af det pågældende forbud. Et kontaktforbud indebærer således, at en hvilken som helst kontakt, både skriftlig og mundtlig, med de omfattede personer uden politiets forudgående tilladelse, jf. § 79 b, stk. 4, som beskrevet nedenfor, udgør en overtrædelse.

Et kontaktforbud indebærer for det første et forbud mod personlig kontakt med personer, der er omfattet af forbuddet, herunder fysisk fremmøde på den pågældendes bopæl, opholdssted eller andre steder, hvor den pågældende opholder sig midlertidigt. Forbuddet indebærer også et forbud mod personlig kontakt, hvis den dømte tilfældigt møder en person, der er omfattet af forbuddet, på f.eks. gaden, i biografen eller hos fælles bekendte.

Kontaktforbuddet indebærer endvidere et forbud mod skriftlig kontakt i form af breve eller lignende analoge kommunikationsformer. Forbuddet omfatter ligeledes telefonisk kontakt, som foregår ved anvendelse af telefonnettet, herunder fremsendelse af en tekst- eller billedbesked (f.eks. sms'er og mms'er) samt telefax. Herudover omfatter forbuddet en hvilken som helst kontakt, som foregår gennem internettet eller et lignende system til spredning af information. Som eksempler nævnes e-mail, internetchat, internettelefoni og sociale medier, herunder Facebook, Instagram og X.

Et kontaktforbud indebærer desuden, at den dømte ikke må »søge at« kontakte personer omfattet af forbuddet. Forbuddet er derfor overtrådt, når den dømte f.eks. har afsendt en e-mail, skrevet en besked på en Facebook-profil eller lagt en besked på en telefonsvarer med forsæt til at opnå kontakt til en person omfattet af forbuddet. Det er en fuldbyrdet overtrædelse af kontaktforbuddet, selv om e-mailen eller beskeden ikke kommer frem til den tilsigtede modtager.

Der henvises til Folketingstidende 2019-20, tillæg A, L 130 som fremsat, side 9.

Kontaktforbud omfatter ikke nærmeste familiemedlemmer, i det omfang det strider mod Danmarks internationale forpligtelser jf. straffelovens § 79 b, stk. 3, 2. pkt. Kontaktforbud omfatter endvidere ikke andre indsatte, som den, der har et kontaktforbud, er placeret på afdeling med under afsoning af en frihedsstraf, imens de opholder sig i en af kriminalforsorgens institutioner, jf. straffelovens § 79 b, stk. 3, 3. pkt. Politiet kan dog meddele tilladelse til kontakt med en person omfattet af et kontaktforbud, hvis det af særlige grunde må anses for beføjet, jf. straffelovens § 79 b, stk. 4.

Kontaktforbud gives på tid fra 1 til 10 år regnet fra endelig dom, og der føres tilsyn hermed af politiet, jf. straffelovens § 79 b, stk. 5 og 6. Politiet kan bl.a. i den forbindelse

uden retskendelse skaffe sig adgang til den dømtes bolig og andre lokaliteter, som den dømte råder over, og foretage undersøgelser heraf, ligesom politiet uden retskendelse kan foretage undersøgelser af f.eks. breve, computere og andre genstande, som den pågældende råder over og om nødvendigt medtage disse med henblik på undersøgelse af indholdet, jf. stk. 6. Politiet kan desuden videregive oplysninger til den dømte om, at en person er dømt for en af de angivne bestemmelser, hvis det er nødvendigt for at håndhæve et meddelt kontaktforbud, jf. stk. 8 og straffelovens § 79 d.

Overtrædelse af kontaktforbud efter straffelovens § 79 b, stk. 1, straffes med fængsel indtil 2 år, jf. § 124 a, stk. 1. Strafferammen indebærer, at bøde ikke kan anvendes. Det fremgår af forarbejderne til bestemmelsen, at straffen for overtrædelse af et kontaktforbud i førstegangstilfælde som udgangspunkt skal fastsættes til ubetinget fængsel i 60 dage, jf. Folketingstidende 2019-20, tillæg A, L 130 som fremsat, side 11.

Straffeloven indeholder derudover en bestemmelse om kontaktforbud til prøveløsladte bandemedlemmer under visse nærmere omstændigheder. Efter straffelovens § 39, stk. 3, skal der således ved løsladelse på prøve af en person, som er dømt for overtrædelse af straffelovens § 191 eller § 192 a eller for en forbrydelse, der har været forbundet med forsætlig vold eller trusler, som er idømt fængsel i 1 år eller derover, som ikke er udvist ved dom, og som af politiet skønnes at have tilknytning til en gruppe af personer, hvor de pågældende personer tilsammen står bag omfattende og alvorlig kriminalitet, fastsættes, hvis ikke særlige omstændigheder taler herimod, vilkår om, at den pågældende i prøvetiden ikke opholder sig sammen med eller på anden måde har kontakt med andre med tilknytning til den pågældende gruppe, medmindre der er tale om nærtstående, eller der er tale om ophold eller kontakt som led i varetagelsen af et anerkendelsesværdigt formål. Ved prøveløsladelse af disse personer fastsættes således som udgangspunkt skærpede vilkår om, at den pågældende i prøvetiden ikke opholder sig sammen med eller på anden måde har kontakt med andre med tilknytning fra den pågældende gruppe. Kriminalforsorgen fører tilsyn med, om den prøveløsladte overholder de nærmere fastsatte vilkår.

Det følger herudover af § 48, stk. 2, nr. 5, i lov om fuldbyrdelse af straf m.v. (straffuldbyrdelsesloven), at tilladelse til udgang kan betinges af, at den indsatte under udgangen undergiver sig vilkår som nævnt i straffelovens § 57. Det følger af straffelovens § 57, nr. 1, at der kan fastsættes vilkår om, at den dømte overholder særlige bestemmelser vedrørende opholdssted, arbejde, uddannelse, anvendelse af fritid eller samkvem med bestemte personer. Ved udgangstilladelse til bandemedlemmer samt personer med en løsere tilknytning til bandemiljøet fastsættes således som udgangspunkt skærpede vilkår om, at den pågældende under udgang i) ikke i løbet af udgangen har samvær med personer, som har tilknytning til bandemiljøet, herunder elektronisk kontakt, f.eks. via sociale medier, ii) ikke opsøger lokaliteter, f.eks. klubhuse, værtshuse, private adresser og forretnings-

adresser m.v., der regelmæssigt anvendes som mødesteder for personer med tilknytning til bandemiljøet, iii) ikke deltager i hverken offentlige eller private arrangementer, hvor personer med tilknytning til bandemiljøet står som arrangør, eller hvor det må forventes, at personer med tilknytning til bandemiljøet vil deltage, og iv) udgangsadressen ikke under udgang bruges som samlingssted for personer, som har tilknytning til bandemiljøet. Vilkåret gælder ikke, såfremt der er tale om nærtstående personer med tilknytning til bandemiljøet.

3.2.1.1.3. Varetægtsfængsling

Det følger af retsplejelovens § 762, stk. 1, at en sigtet kan varetægtsfængsles, når der er begrundet mistanke om, at den pågældende har begået en lovovertrædelse, som er undergivet offentlig påtale, såfremt lovovertrædelsen efter loven kan medføre fængsel i 1 år og 6 måneder eller derover, og 1) der efter det om sigtedes forhold oplyste er bestemte grunde til at antage, at den pågældende vil unddrage sig forfølgningen eller fuldbyrdelsen, eller 2) der efter det om sigtedes forhold oplyste er bestemte grunde til at frygte, at den pågældende på fri fod vil begå en ny lovovertrædelse af den foran nævnte beskaffenhed, eller 3) der efter sagens omstændigheder er bestemte grunde til at antage, at sigtede vil vanskeliggøre forfølgningen i sagen, navnlig ved at fjerne spor eller advare eller påvirke andre.

Varetægtsfængsling kan dog ikke anvendes, hvis lovovertrædelsen kan ventes at ville medføre straf af bøde eller fængsel i højst 30 dage, eller hvis frihedsberøvelsen vil stå i misforhold til den herved forvoldte forstyrrelse af sigtedes forhold, sagens betydning og den retsfølge, som kan ventes, hvis den sigtede findes skyldig, jf. bestemmelsens stk. 3.

Efter retsplejelovens § 762, stk. 2, kan der endvidere ske såkaldt retshåndhævelsesarrest.

Det følger af bestemmelsens stk. 2, nr. 1, at en sigtet kan varetægtsfængsles, når der foreligger en særligt bestyrket mistanke om, at den pågældende har begået en lovovertrædelse, som er undergivet offentlig påtale, og som efter loven kan medføre fængsel i 6 år eller derover, og hensynet til retshåndhævelsen efter oplysningerne om forholdets grovhed skønnes at kræve, at sigtede ikke er på fri fod.

Efter bestemmelsens stk. 2, nr. 2, kan en sigtet ligeledes varetægtsfængsles, når der foreligger en særligt bestyrket mistanke om, at den pågældende har begået en overtrædelse af straffelovens § 119, stk. 1, § 119 b, § 123, § 134 a, § 192 a, stk. 2, § 218, § 222, § 225, jf. § 216, stk. 2, § 218 eller § 222, § 235, stk. 1, §§ 242-246, § 250, § 252 eller en overtrædelse af straffelovens § 232 over for et barn under 15 år eller overtrædelse af et forbud meddelt af politiet i medfør af lovgivningen om politiets virksomhed til en person, der har udvist en særlig utryghedsskabende adfærd eller ved sin adfærd bidraget til at skabe særlig utryghed, såfremt lovovertrædelsen efter oplysningerne om forholdets grovhed kan forventes at ville medføre en ubetinget dom på fængsel i

mindst 60 dage, og hensynet til retshåndhævelsen skønnes at kræve, at sigtede ikke er på fri fod.

3.2.1.2. Justitsministeriets overvejelser

Det fremgår bl.a. af en evaluering af 31. januar 2022, som Rigspolitiet og Rigsadvokaten har foretaget af opholdsforbuddet i straffelovens § 79 a, at politiet har gode erfaringer med opholdsforbuddet, og at forbuddet kan udgøre et effektivt redskab for politiet til at fjerne banderne fra deres nærmiljø.

Samtidig viser evalueringen dog også, at der er visse udfordringer forbundet med opholdsforbuddet. Bl.a. er bandegrupperinger meget dynamiske og mobile, herunder i forhold til deres opholdssted. Enkelte politikredse er således bekendt med, at grupperes opholdssted er blevet flyttet til steder placeret uden for det geografiske område, der er omfattet af opholdsforbuddet.

Derudover vurderer Rigsadvokaten i evalueringen, at der kan være visse bevismæssige udfordringer forbundet med at få en tiltalt idømt et opholdsforbud efter straffelovens § 79 a, stk. 1, 2. pkt. Det skyldes, at domstolene på baggrund af ordlyden af bestemmelsen i visse tilfælde har lagt til grund, at bandetilknytningen skal være gældende på domstidspunktet og ikke på gerningstidspunktet. Bandetilknytningen på domstidspunktet kan dog være vanskelig at bevise, navnlig hvis den tiltalte har været varetægtsfængslet i en længere periode op til dommen. Dette fremgår også af Serviceeftersynet.

Det fremgår desuden af Serviceeftersynet, at Rigspolitiet ser en øget tendens til besiddelse af knive m.v. i det offentlige rum, jf. herom også pkt. 3.3.1.2 og 3.4.2.2 i lovforslagets almindelige bemærkninger. Rigsadvokaten og Rigspolitiet bemærker i Serviceeftersynet, at straffelovens § 79 a, stk. 1, 2. pkt., kan overvejes udvidet til også at omfatte knivlovs-overtrædelser.

Som det fremgår af den politiske aftale om Bandepakke IV, er aftalepartierne enige om at styrke opholdsforbuddet, og at indføre et forbud mod kontakt med andre bandemedlemmer.

Justitsministeriet finder, at initiativerne bør gennemføres ved at nyaffatte straffelovens § 79 a, således at bestemmelsen kommer til at indeholde et styrket opholdsforbud samt et nyt kontaktforbud.

Det er Justitsministeriets opfattelse, at opholdsforbuddet bør styrkes på tre punkter.

For det første bør kredsen af love, der kan medføre et opholdsforbud i medfør af straffelovens § 79 a, stk. 1, 2. pkt., udvides til også at omfatte knivloven for at imødegå den øgede tendens til besiddelse af knive m.v. i det offentlige rum.

For at imødegå bevismæssige udfordringer forbundet med at få en tiltalt idømt et opholdsforbud i medfør af straffelovens

§ 79 a, stk. 1, 2. pkt., bør det for det andet fremgå klart, at det er den dømtes tilknytning til en gruppe af personer på gerningstidspunktet og ikke domstidspunktet, der er afgørende for, om der kan gives et opholdsforbud efter straffelovens § 79 a.

For det tredje bør muligheden for at varetægtsfængsle personer for overtrædelse af opholdsforbud efter straffelovens § 124 a, stk. 1, jf. § 79 a, herunder i førstegangstilfælde, udvides. Det skal medvirke til at sikre, at personer ved overtrædelse af et opholdsforbud hurtigere fjernes fra gaden. Justitsministeriet vurderer, at dette også bør gælde for overtrædelse af det foreslåede kontaktforbud. Justitsministeriet vurderer desuden, at dette også bør gælde for overtrædelser af opholdsforbud og kontaktforbud efter straffelovens § 124 a, stk. 1, jf. § 79 b.

Justitsministeriet finder endvidere, at personkredsen, som kan idømmes et opholdsforbud efter straffelovens § 79 a, stk. 1 – med de foreslåede ændringer ovenfor – ligeledes skal kunne idømmes et kontaktforbud. Kontaktforbuddet bør udformes således, at den dømte ikke må søge at kontakte personer, der har tilknytning til samme gruppe af personer, som den dømte på gerningstidspunktet havde tilknytning til.

Kontaktforbuddet vil have til formål at forebygge ny banderelateret kriminalitet. I tilfælde hvor en lovovertrædelse er omfattet af straffelovens § 81 a, eller hvor en angiven lovovertrædelse har relation til den dømtes tilknytning til en gruppe af personer, der tilsammen står bag omfattende og alvorlig kriminalitet, vil et idømt kontaktforbud således bl.a. kunne medvirke til at sikre, at en dømt ikke fastholdes eller falder tilbage i det kriminelle miljø gennem kontakt med personer fra den gruppering, som den dømte var tilknyttet på gerningstidspunktet. Herudover vil kontaktforbuddet kunne imødegå de nuværende udfordringer forbundet med opholdsforbuddet, der udspringer af, at bandegrupperinger er dynamiske og mobile, herunder i forhold til deres opholdssted. Kontaktforbuddet vil således kunne betyde, at bandemedlemmer fra samme gruppering med opholdsforbud ikke sammen vil kunne tage ophold et andet sted uden for det område, der er dækket af opholdsforbuddet, ligesom de ikke i øvrigt vil kunne have kontakt på anden vis.

3.2.1.3. Den foreslåede ordning

3.2.1.3.1. Styrket opholdsforbud og nyt kontaktforbud

3.2.1.3.1.1. Anvendelsesområde

Det foreslås at nyaffatte straffelovens § 79 a med henblik på dels at udvide anvendelsesområdet for bestemmelsen til også at omfatte overtrædelse af knivloven, dels at give domstolene mulighed for at idømme bandemedlemmer et forbud mod kontakt til personer, der har tilknytning til samme gruppe af personer som den dømte. Med den foreslåede nyaffattelse vil det endvidere fremgå klart, at det er den dømtes tilknytning til en gruppe af personer på gerningstidspunktet og ikke domstidspunktet, der er afgørende for, om der kan gives et opholdsforbud og fremover også et kontaktforbud.

Efter den foreslåede § 79 a, stk. 1, vil den, som idømmes ubetinget fængselsstraf eller anden strafferetlig retsfølge af frihedsberøvende karakter for en overtrædelse, der er omfattet af straffelovens § 81 a, ved dommen kunne gives et opholdsforbud og/eller et kontaktforbud. Det samme gælder den, som idømmes ubetinget fængselsstraf eller anden strafferetlig retsfølge af frihedsberøvende karakter for overtrædelse af denne lov, lov om euforiserende stoffer, våbenloven eller knivloven, og som på gerningstidspunktet har tilknytning til en gruppe af personer, der tilsammen står bag omfattende og alvorlig kriminalitet, når overtrædelsen har relation til den dømtes tilknytning til gruppen.

Et opholdsforbud og/eller et kontaktforbud vil kunne idømmes sammen med en helt eller delvis ubetinget fængselsstraf. Forbuddene vil endvidere kunne idømmes sammen med en anden strafferetlig retsfølge af frihedsberøvende karakter. Dette omfatter anbringelsesdomme og behandlingsdomme efter straffelovens §§ 68 og 69, hvor der sker frihedsberøvelse, forvaring efter straffelovens § 70 og ungdomssanktioner efter straffelovens § 74 a.

Der vil derimod ikke kunne gives forbud i sager, hvor straffen alene er bøde eller betinget fængselsstraf. Ligeledes vil der ikke kunne gives forbud i sager, hvor den pågældende er idømt en anden strafferetlig retsfølge, som ikke er af frihedsberøvende karakter, f.eks. dom til ambulant behandling eller til tilsyn efter straffelovens §§ 68 og 69.

Forbuddene vil skulle idømmes af domstolene efter en konkret vurdering af, om et opholdsforbud og/eller et kontaktforbud vil være egnet og nødvendigt for at forebygge ny banderelateret kriminalitet ved at sikre, at de omfattede personer ikke fastholdes eller falder tilbage i det kriminelle miljø.

Såfremt domstolene efter en konkret vurdering finder, at den dømte skal idømmes forbud, vil den pågældende som udgangspunkt skulle gives både et opholdsforbud og et kontaktforbud. Forbuddene vil dog efter omstændighederne også kunne gives enkeltvis. Dette gælder f.eks., hvis betingelserne for kontaktforbud er opfyldt, mens betingelserne for opholdsforbud ikke er opfyldt, fordi der ikke vurderes at være et nærmere afgrænset område, hvor den pågældende lovovertrædelse er begået, eller hvor den gruppe af personer, som den dømte på gerningstidspunktet havde tilknytning til, opholder sig. Dette vil bl.a. kunne være tilfældet, hvis et klubhus i en politikreds er nedlagt, men gruppen af personer fortsat opholder sig i kredsen, uden at det er muligt at definere området konkret som et nærmere afgrænset område.

Det forudsættes, at en person, som idømmes ubetinget fængselsstraf eller anden strafferetlig retsfølge af frihedsberøvende karakter for en lovovertrædelse, der er omfattet af straffelovens § 81 a, i almindelighed vil skulle gives et opholdsforbud og et kontaktforbud efter den foreslåede bestemmelse i § 79 a, stk. 1, 1. pkt., uanset hvilken af de i § 81 a nævnte bestemmelser den pågældende dømmes for overtrædelse af.

Det forudsættes derudover, at den foreslåede § 79 a, stk. 1, 2. pkt., for det første anvendes, hvis der foreligger to eller flere overtrædelser, der opfylder betingelserne i bestemmelsen, uanset hvor lang den eller de ubetingede frihedsstraffe er. Bestemmelsen forudsættes ligeledes anvendt, hvis der foreligger en enkelt overtrædelse, som opfylder betingelserne, og som samtidig fører til en ubetinget frihedsstraf af mindst 3 måneders varighed. Vedrører en dom flere lovovertrædelser, hvoraf det ikke er alle, som er omfattet af straffelovens § 79 a, stk. 1, 2. pkt., vil der skulle foretages en konkret vurdering af, om den overtrædelse, der er omfattet af bestemmelsen, i sig selv ville have medført en ubetinget frihedsstraf af mindst 3 måneders varighed.

Forslaget vil indebære, at kredsen af lovovertrædelser i straffelovens § 79 a, stk. 1, 2. pkt., udvides til også at omfatte overtrædelser af knivloven.

Med den foreslåede affattelse, vil det således være muligt at give personer, som på gerningstidspunktet har tilknytning til en gruppe af personer, der tilsammen står bag omfattende og alvorlig kriminalitet, et opholdsforbud og/eller et kontaktforbud for overtrædelser af knivloven, når de øvrige betingelser i bestemmelsen er opfyldt.

Anvendelsen af et opholdsforbud og/eller kontaktforbud efter den foreslåede § 79 a, stk. 1, 2. pkt., vil i den forbindelse forudsætte, at den dømte på gerningstidspunktet har tilknytning til en gruppe af personer, der tilsammen står bag omfattende og alvorlig kriminalitet, og at overtrædelsen har relation til den dømtes tilknytning til gruppen. Det foreslås, at de gældende regler herom videreføres, idet det dog foreslås, at det gøres klart, at tilknytningen vil skulle foreligge på gerningstidspunktet, for at domstolene kan idømme et opholdsforbud og/eller kontaktforbud.

Der henvises i øvrigt til lovforslagets § 1, nr. 6, og bemærkningerne hertil.

3.2.1.3.1.2. Opholdsforbud

Et opholdsforbud vil efter den foreslåede § 79 a, stk. 2, indebære, at den dømte ikke må færdes og opholde sig i et eller flere nærmere afgrænsede områder, hvor den pågældende lovovertrædelse er begået, eller hvor den gruppe af personer, som den dømte på gerningstidspunktet havde tilknytning til, opholder sig.

Udover udvidelsen af anvendelsesområdet i den foreslåede § 79 a, stk. 1, 2. pkt., jf. herom pkt. 3.2.1.3.1.1 i lovforslagets almindelige bemærkninger, foreslås det, at de gældende regler for så vidt angår de øvrige betingelser for at meddele et opholdsforbud efter straffelovens § 79 a videreføres. Det samme gælder for så vidt angår virkningen af et opholdsforbud. Der henvises til pkt. 3.2.1.1.1 i lovforslagets almindelige bemærkninger for en nærmere gennemgang heraf.

3.2.1.3.1.3. Kontaktforbud

Med forslaget vil der efter de samme betingelser, som vil

gælde for at idømme et opholdsforbud, kunne idømmes et kontaktforbud. Et kontaktforbud vil efter den foreslåede § 79 a, stk. 3, indebære, at den dømte ikke må søge at kontakte personer, der har tilknytning til samme gruppe af personer, som den dømte på gerningstidspunktet havde tilknytning til.

Det forudsættes, at et kontaktforbud som udgangspunkt vil skulle omfatte kontakt med alle personer, der har tilknytning til samme gruppe af personer, som den dømte på gerningstidspunktet havde tilknytning til.

Udtrykkene »gruppe af personer« og »tilknytning« vil skulle forstås på samme måde som i den foreslåede § 79 a, stk. 1, 2. pkt., og stk. 2, jf. herom pkt. 3.2.1.3.1.1 og pkt. 3.2.1.1.1 i lovforslagets almindelige bemærkninger.

Udtrykket »gruppe af personer« vil således skulle forstås i overensstemmelse med udtrykkets anvendelse i straffelovens § 81 a. Som en gruppe anses derved ikke kun formaliserede grupper med en fast struktur og rollefordeling medlemmerne imellem, et fast tilholdssted og navn eller lignende. Bestemmelsen omfatter også mere løse grupperinger, hvis gruppen dog virker med et fælles sigte eller mål og/eller har et fast reaktionsmønster i bestemte situationer, f.eks. at personerne i gruppen som regel bliver alarmeret og instrueret via telefon- eller sms-kæder i forbindelse med bestemte voldelige eller truende begivenheder, som indtræffer. Det forudsættes i den forbindelse, at gruppen for at være omfattet af bestemmelsen ikke alene er opstået og fungerer i anledning af de forhold, der er til pådømmelse under den konkrete straffesag.

Desuden vil den dømte skulle have »tilknytning« til den pågældende gruppe af personer. Det vil indebære, at den pågældende skal have et tilhørsforhold til gruppen som sådan. Det blotte bekendtskab med enkeltpersoner fra den pågældende gruppe vil således falde uden for bestemmelsens anvendelsesområde. Kontaktforbud kan gives til personer, uanset om den pågældende i gruppens egen selvforståelse er fuldgældigt medlem eller har status som f.eks. »prospect«, »supporter«, »hangaround« eller »probationary«. Det afgørende vil være, at den dømte har den beskrevne tilknytning til gruppen.

Det forudsættes, at et kontaktforbud vil skulle omfatte kontakt med alle personer, der på ethvert givent tidspunkt har tilknytning til samme gruppe af personer, som den dømte på gerningstidspunktet havde tilknytning til. Det gælder, uanset om den dømte på et senere tidspunkt ophører med at have tilknytning til gruppen. Kontaktforbuddet er herved dynamisk og vil også omfatte kontakt med personer, der bliver tilknyttet samme gruppe af personer på et senere tidspunkt end den dom, hvorved forbuddet er givet. På samme vis vil kontakt med personer, der ikke længere vurderes at have en tilknytning til samme gruppe af personer, ikke være omfattet af kontaktforbuddet, ligesom kontaktforbuddet ikke vil gælde for kontakt med personer fra en anden gruppe

af personer, som den dømte eventuelt måtte skifte til efter gerningstidspunktet.

Udtrykket »kontakte« vil skulle forstås på samme måde som i straffelovens § 79 b, stk. 3, om kontaktforbud for visse terrorforbrydelser og omfatter enhver form for personlig, skriftlig, telefonisk og digital kontakt med personer, der er omfattet af det pågældende forbud. Et kontaktforbud vil således indebære, at en hvilken som helst kontakt – både skriftlig og mundtlig – med de omfattede personer uden politiets forudgående tilladelse, jf. dog nedenfor, vil udgøre en overtrædelse. Da enhver kontakt med personer omfattet af kontaktforbuddet vil indebære en overtrædelse af forbuddet, vil enhver ny kontakt med en person omfattet af forbuddet udgøre en ny overtrædelse. Dette vil også gælde, selvom det måtte være den samme person, vedkommende har – eller har forsøgt at opnå – kontakt med flere gange.

Et kontaktforbud vil for det første indebære et forbud mod personlig kontakt med personer, der er omfattet af forbuddet, herunder fysisk fremmøde på den pågældendes bopæl, opholdssted eller andre steder, hvor den pågældende opholder sig midlertidigt. Forbuddet vil også indebære et forbud mod personlig kontakt, hvis den dømte tilfældigt møder en person, der er omfattet af forbuddet, f.eks. på gaden, i biografen eller hos fælles bekendte.

Kontaktforbuddet vil endvidere indebære et forbud mod skriftlig kontakt i form af brev eller lignende analoge kommunikationsformer. Forbuddet vil ligeledes omfatte telefonisk kontakt, som foregår ved anvendelse af telefonnettet, herunder fremsendelse af en tekst- eller billedbesked (f.eks. sms'er og mms'er). Herudover vil forbuddet omfatte en hvilken som helst kontakt, som foregår gennem internettet eller et lignende system til spredning af information. Som eksempler kan nævnes e-mail, internetchat, internettelefoni, onlinespil med chatfunktion og sociale medier, herunder Facebook, Instagram, X, Snapchat og TikTok.

Et kontaktforbud vil desuden indebære, at den dømte ikke må »søge at« kontakte personer omfattet af forbuddet. Forbuddet vil derfor være overtrådt, når den dømte f.eks. har afsendt en e-mail, skrevet en besked på en Facebook-profil eller lagt en besked på en telefonsvarer med forsæt til at opnå kontakt til en person omfattet af forbuddet. Der vil i givet fald foreligge en fuldbyrdet overtrædelse af kontaktforbuddet, selv om e-mailen eller beskeden ikke kommer frem til den tilsigtede modtager.

Det er endvidere en betingelse for, at et kontaktforbud efter den foreslåede § 79 a, stk. 1, er overtrådt, at den dømte søger at »kontakte personer, der har tilknytning til samme gruppe af personer som den dømte«. Dette vil indebære, at kontakten vil skulle være rettet mod en eller flere konkrete personer, der er omfattet af forbuddet.

Der kræves forsæt til alle elementer i den foreslåede § 79 a, stk. 3, jf. straffelovens § 19. Der kræves således forsæt med hensyn til, at den person, som den dømte søger at kontakte,

er tilknyttet samme gruppe af personer, som den dømte på gerningstidspunktet havde tilknytning til.

Med henblik på at undgå bevismæssig tvivl om, hvorvidt en person i det konkrete tilfælde er tilknyttet samme gruppe af personer, som den dømte på gerningstidspunktet havde tilknytning til, og med henblik på at sikre, at den dømte har tilstrækkeligt kendskab til den omfattede personkreds for kontaktforbuddet, forudsættes det, at straf for overtrædelse af forbuddet i tilfælde, hvor tilknytningen til grupperingen ikke er klar – f.eks. på grund af manglende forudgående kendskab eller fravær af tydelige kendetegn – vil kræve en forudgående advarsel fra politiet om, at kontakt med personen af politiet vurderes at udgøre en overtrædelse af forbuddet. Det forudsættes, at der ikke vil gælde nogen formkrav til den forudgående advarsel, idet den dog vil skulle kunne dokumenteres af politiet.

Et kontaktforbud vil ikke skulle omfatte den dømtes nærmeste familiemedlemmer, i det omfang det vil stride mod Danmarks internationale forpligtelser, herunder artikel 8 i EMRK om retten til bl.a. familieliv, jf. den foreslåede bestemmelse i § 79 a, stk. 3, 2. pkt. Ved nærmeste familiemedlemmer forstås normalt personens ægtefælle, faste samlevende, forældre, børn og søskende.

Herudover vil et kontaktforbud i henhold til den foreslåede bestemmelse i § 79 a, stk. 3, 3. pkt., ikke skulle omfatte andre indsatte i kriminalforsorgens varetægt, når den dømte med kontaktforbud selv er i kriminalforsorgens varetægt.

3.2.1.3.1.4. Meddelelse af tilladelse

Der vil kunne være særlige tilfælde, hvor en person, der er idømt et opholdsforbud, har et særligt anerkendelsesværdigt formål med at færdes eller opholde sig i det område, som forbuddet vedrører. Tilsvarende vil der kunne være særlige tilfælde, hvor en person, der er idømt et kontaktforbud, har et særligt anerkendelsesværdigt formål med at kontakte en person, som er omfattet af forbuddet.

Det foreslås på den baggrund i § 79 a, stk. 4, at politiet vil kunne meddele tilladelse til henholdsvis færdens eller ophold i et område omfattet af et opholdsforbud og kontakt med en person omfattet af et kontaktforbud, hvis det af særlige grunde må anses for beføjet. Det foreslås endvidere i stk. 11, at justitsministeren ved en bekendtgørelse fastsætter nærmere regler om sådanne tilladelser.

3.2.1.3.1.5. Tidsmæssig afgrænsning

Det foreslås i § 79 a, stk. 5, at et opholdsforbud og/eller et kontaktforbud gives på tid fra 1 til 10 år regnet fra endelig dom.

Den tidsmæssige udstrækning af forbuddene vil afhænge af de konkrete omstændigheder i sagen. Forbuddenes længde vil således skulle afspejle risikoen for ny banderelateret kriminalitet, ved at den dømte fastholdes eller falder tilbage i det kriminelle miljø. Forbuddenes længde vil endvidere

skulle afspejle den begåede kriminalitet, herunder grovheden og omfanget af denne kriminalitet. Der bør herved lægges afgørende vægt på længden af den idømte straf eller karakteren af den foranstaltning m.v., som idømmes.

Det forudsættes, at et opholdsforbud og et kontaktforbud – der i almindelighed vil skulle gives sammen, jf. pkt. 3.2.1.3.1.1 i lovforslagets almindelige bemærkninger – fastsættes for den samme tidsmæssige periode, idet dette udgangspunkt dog vil kunne fraviges under hensyntagen til de konkrete omstændigheder i sagen.

Ved fængsel i indtil 1 år eller ved ungdomssanktioner efter straffelovens § 74 a forudsættes forbuddene efter den foreslåede § 79 a, stk. 1, som udgangspunkt fastsat til mellem 1 og 4 år. Ved fængsel i mere end 1 år, men ikke over 4 år, eller ved foranstaltninger efter straffelovens §§ 68 og 69 forudsættes forbuddene som udgangspunkt fastsat til mellem 3 og 6 år. I sager, hvor den idømte fængselsstraf er på mere end 4 år, men ikke over 8 år, forudsættes forbuddene som udgangspunkt fastsat til mellem 5 og 8 år. Ved fængsel i 8 år eller derover eller ved forvaring efter straffelovens § 70 forudsættes forbuddene som udgangspunkt fastsat til mellem 7 og 10 år. Det gælder, uanset om et opholdsforbud og et kontaktforbud gives sammen, eller om der alene gives et opholdsforbud eller et kontaktforbud.

Fastsættelsen af længden af forbuddene vil i øvrigt bero på domstolens konkrete vurdering i det enkelte tilfælde af samtlige omstændigheder i sagen, og det ovenfor anførte vil – inden for den fastsatte varighed på 1 til 10 år – kunne fraviges i op- eller nedadgående retning, hvis der i den konkrete sag foreligger skærpene eller formildende omstændigheder, jf. herved de almindelige regler om straffens fastsættelse i straffelovens kapitel 10.

En person, der er idømt et opholdsforbud og/eller et kontaktforbud, vil ved en senere dom kunne idømmes et yderligere forbud, hvis betingelserne herfor er opfyldt. Et sådant yderligere forbud får ligeledes virkning fra endelig dom. Der er i den forbindelse ikke noget til hinder for, at der er et geografisk, personmæssigt og/eller tidsmæssigt overlap mellem flere idømte forbud.

Det foreslås, at ved udståelse af fængselsstraf eller anden strafferetlig retsfølge af frihedsberøvende karakter forlænges forbuddene tilsvarende. Ordningen vil indebære, at forbuddene forlænges i tid med den periode, hvor den dømte udstår den fængselsstraf eller anden strafferetlig retsfølge af frihedsberøvende karakter, som blev idømt sammen med forbuddene, samt forlænges i tid med den periode, hvor den dømte udstår øvrige fængselsstraffe eller andre strafferetlige retsfølger af frihedsberøvende karakter, når udståelsen finder sted, mens forbuddene har virkning.

3.2.1.3.1.6. Tilsyn

Det foreslås i § 79 a, stk. 6, at politiet fører tilsyn med dømtes overholdelse af forbud efter den foreslåede § 79 a, stk. 1.

Formålet med tilsynet er at sikre, at den dømte overholder meddelte forbud efter den foreslåede § 79 a, stk. 1. Tilsynets nærmere udførelse vil derfor afhænge af, om den dømte er meddelt et opholdsforbud og/eller et kontaktforbud.

Tilsynet vil skulle omfatte den samme tidsmæssige periode som forbuddene. Tilsynet vil dermed gælde under den dømtes afsoning af straf, en eventuel prøvetid og perioden efter endelig løsladelse af den dømte.

Det bemærkes, at det vil afhænge af en konkret vurdering, om – og i givet fald i hvilken udstrækning – politiets adgang til at føre tilsyn bør udnyttes. En række forskelligartede hensyn, herunder af efterforskningsmæssig karakter, vil således kunne tale imod, at politiet foretager et tilsyn.

I tilfælde, hvor den dømte er meddelt et opholdsforbud, vil politiets tilsyn kunne gennemføres som led i politiets almindelige opgavevaretagelse, herunder politiets almindelige patruljeringsopgaver.

I tilfælde, hvor den dømte er meddelt et kontaktforbud, vil politiet som led i tilsynets gennemførelse uden retskendelse kunne skaffe sig adgang til den dømtes bolig og andre lokaliteter, som den dømte råder over, og foretage undersøgelser heraf. Tilsvarende vil politiet uden retskendelse kunne foretage undersøgelser af breve og andre papirer og genstande, herunder computere, telefoner og andet IT-udstyr, som den dømte råder over, og om nødvendigt medtage disse med henblik på undersøgelse af deres indhold.

Formålet med politiets tilsyn er at sikre muligheden for en effektiv kontrol med, at den dømte overholder det meddelte kontaktforbud og dermed at forebygge ny banderelateret kriminalitet ved, at den dømte fastholdes eller falder tilbage i det kriminelle miljø. Tilsynet er herved af forebyggende og kontrollerende karakter, og de indgreb, som foretages som led i tilsynets gennemførelse, har derfor ikke karakter af straffeprocessuelle indgreb.

Justitsministeriet vurderer på denne baggrund, at det ikke er nødvendigt at stille krav om, at politiet i forbindelse med gennemførelsen af tilsynet med et meddelt kontaktforbud indhenter retskendelse fra domstolene. Det foreslås derfor, at kravet om retskendelse i grundlovens § 72 fraviges.

Politiets gennemførelse af tilsynet med et meddelt kontaktforbud vil derimod være omfattet af § 1 i lov om retssikkerhed ved forvaltningens anvendelse af tvangsindgreb og oplysningspligter (retssikkerhedsloven). Dette vil indebære, at retssikkerhedslovens bestemmelser om forvaltningens gennemførelse af tvangsindgreb uden for strafferetsplejen skal iagttages i forbindelse med gennemførelsen af tilsynet.

Hvis den dømte i forbindelse med et tilsyn med rimelig grund mistænkes for at have begået et strafbart forhold, vil retsplejelovens bestemmelser om straffeprocessuelle tvangsindgreb skulle iagttages, jf. retssikkerhedslovens § 9, stk. 1. Politiet vil i en sådan situation som udgangspunkt skulle indhente en retskendelse for at foretage en ransagning af

den dømtes bolig, computer, telefon eller andet IT-udstyr, medmindre øjemedet dermed forspildes, jf. retsplejelovens § 796, stk. 3.

Tilsynet vil efter den foreslåede § 79 a, stk. 7, skulle udføres så skånsomt, som omstændighederne tillader, og gennemførelsen af tilsynet vil skulle stå i rimeligt forhold til tilsynets formål.

Det foreslås i § 79 a, stk. 8, at politiet vil kunne videregive oplysninger til den dømte om, at en person har tilknytning til samme gruppe af personer som den dømte. Det bemærkes, at der er tale om en fakultativ mulighed, hvorfor videregivelse kan undlades, hvis det af politimæssige hensyn vurderes uhensigtsmæssigt, f.eks. hvis det vil obstruere en igangværende efterforskning, eller hvis videregivelse vil kompromittere politiet monteringsindsats inden for de områder, der er undergivet systematisk, politimæssig monitorering. Videregivelse må desuden kun ske i det omfang, det er nødvendigt for at håndhæve et meddelt kontaktforbud efter stk. 1, jf. stk. 3.

Det foreslås i den forbindelse, at anvendelsesområdet i § 79 d, stk. 1, udvides til også at omfatte videregivelse af oplysninger i medfør af den foreslåede § 79 a, stk. 8. Den foreslåede ordning vil indebære, at det tydeliggøres, at de oplysninger, som politiet vil kunne videregive i medfør af den foreslåede § 79 a, stk. 8, bl.a. omfatter fotografier af de pågældende personer.

Den dømte har tavshedspligt med hensyn til de oplysninger, der er nævnt i stk. 8, jf. den foreslåede § 79 a, stk. 9. Straffelovens §§ 152 og 152 c-f finder i den forbindelse anvendelse, hvilket vil indebære, at den dømte ved enhver uberettiget videregivelse eller udnyttelse af oplysningerne vil kunne straffes med bøde eller fængsel indtil 6 måneder.

Det foreslås, at justitsministeren ved en bekendtgørelse fastsætter nærmere regler om politiets gennemførelse af tilsyn og klage herover, politiets videregivelse af oplysninger samt den dømtes tavshedspligt, opbevaring og behandling af sådanne oplysninger og straf af bøde for overtrædelse af disse regler.

Der henvises i øvrigt til lovforslagets § 1, nr. 6 og 8, og bemærkningerne hertil.

3.2.1.3.1.7. Indbringelse for retten

Det foreslås i § 79 a, stk. 10, at den dømte 3 år efter løsladelsen eller udskrivningen vil kunne forlange, at anklagemyndigheden indbringer spørgsmålet om opretholdelse af et opholdsforbud og/eller et kontaktforbud for retten. Når særlige omstændigheder taler for det, vil justitsministeren dog kunne tillade, at indbringelse for retten sker tidligere.

Ved vurderingen af, om forbuddene bør ophæves, vil der navnlig skulle lægges vægt på, om den dømte eksempelvis har gennemført et exit-forløb og har forladt det kriminelle

miljø og i øvrigt ikke er dømt, tiltalt eller sigtet for ny kriminalitet.

Såfremt forbuddene ophæves, bortfalder politiets tilsyn med dømtes overholdelse af forbuddene ligeledes.

3.2.1.3.1.8. Straf

Det foreslås, at overtrædelse af et opholdsforbud og/eller et kontaktforbud efter den foreslåede bestemmelse i straffelovens § 79 a, stk. 1, straffes med fængsel indtil 2 år, jf. straffelovens § 124 a, stk. 1.

Det forudsættes, at straffen for overtrædelse af et opholdsforbud eller et kontaktforbud i førstegangstilfælde som udgangspunkt fastsættes til ubetinget fængsel i 60 dage. Hvis der er flere forhold til samtidig pådømmelse, vil dette skulle indgå som en skærpende omstændighed ved straffens fastsættelse.

Fastsættelsen af straffen vil bero på domstolens konkrete vurdering i det enkelte tilfælde af samtlige omstændigheder i sagen, og det angivne straffniveau vil kunne fraviges i op- eller nedadgående retning, hvis der i den konkrete sag foreligger skærpende eller formildende omstændigheder, jf. herved de almindelige regler om straffens fastsættelse i straffelovens kapitel 10.

Hvis den dømte i forbindelse med overtrædelse af et forbud også samtidig begår andre lovovertrædelser, bør dette i almindelighed anses for en straffskærpende omstændighed ved udmålingen af straffen for den nye lovovertrædelse. Dette gælder eksempelvis i tilfælde, hvor en person, der er idømt et opholdsforbud og/eller et kontaktforbud, begår andre straffelovovertrædelser, f.eks. vold, i et område omfattet af opholdsforbuddet og/eller med personer omfattet af kontaktforbuddet.

Der henvises i øvrigt til lovforslagets § 1, nr. 14, og bemærkningerne hertil.

3.2.1.3.2. Varetægtsfængsling

Det foreslås, at anvendelsesområdet for retsplejelovens § 762, stk. 2, nr. 2, udvides, så der fremover også vil kunne ske varetægtsfængsling, når der foreligger særligt bestyrket mistanke om, at den sigtede har overtrådt et forbud efter straffelovens § 79 a, stk. 1, og § 79 b, stk. 1, jf. straffelovens § 124 a, stk. 1, herunder i førstegangstilfælde, hvis lovovertrædelsen efter oplysningerne om forholdets grovhed vil kunne ventes at medføre en ubetinget dom på fængsel i mindst 60 dage, og hensynet til retshåndhævelsen skønnes at kræve, at sigtede ikke er på fri fod.

Den foreslåede ordning vil indebære, at straffelovens § 124 a, stk. 1, jf. § 79 a, stk. 1, eller 79 b, stk. 1, tilføjes til kredsen af lovovertrædelser, der giver adgang til varetægtsfængsling på grund af hensynet til retshåndhævelsen.

Ændringen vil medføre, at der i de situationer, hvor de øvrige betingelser i retsplejelovens § 762, stk. 2, nr. 2, også

er opfyldt, vil kunne ske varetægtsfængsling ved overtrædelse af et opholdsforbud og/eller et kontaktforbud efter den foreslåede bestemmelse i straffelovens § 79 a om banderelateret kriminalitet og ved overtrædelse af et opholdsforbud og/eller et kontaktforbud efter den gældende bestemmelse i straffelovens § 79 b om visse terrorforbrydelser.

Det følger af Den Europæiske Menneskerettighedsdomstols praksis, at visse forbrydelser på grund af deres alvorlige og grove karakter og på grund af befolkningens reaktion på sådanne forbrydelser kan medføre en social forstyrrelse, der kan begrunde varetægtsfængsling i en vis periode. Hensynet til retshåndhævelsen kan imidlertid kun anses for en relevant og tilstrækkelig begrundelse, hvis afgørelsen er grundet på kendsgerninger, der er i stand til at vise, at en løsladelse af den anklagede konkret vil forstyrre den offentlige orden, jf. f.eks. *Letellier mod Frankrig* (sag nr. 12369/86), præmis 51, og *Jon Fridrik Kjølbro, Den Europæiske Menneskerettighedskonvention – for praktikere*, 6. udgave (2023), side 478.

Det er således en forudsætning for, at der kan ske varetægtsfængsling efter retsplejelovens § 762, stk. 2, nr. 2, for overtrædelse af den foreslåede bestemmelse i straffelovens § 79 a og den gældende bestemmelse i straffelovens § 79 b, at anklagemyndigheden kan godtgøre, at det konkret vil forstyrre den offentlige orden, hvis ikke varetægtsfængsling finder sted.

Det vil f.eks. efter omstændighederne kunne være tilfældet for så vidt angår overtrædelse af den foreslåede bestemmelse i straffelovens § 79 a, hvis overtrædelsen sker under en omfattende, verserende bandekonflikt, og overtrædelse af opholds- og/eller kontaktforbuddet kan virke så stødende på befolkningen, at det vil kunne forstyrre den offentlige orden, hvis varetægtsfængsling ikke finder sted. Dette vil navnlig kunne være tilfældet, hvis der er tale om en person, som spiller en central rolle i bandekonflikten. Endvidere vil f.eks. gentagne overtrædelser af et idømt opholds- og/eller kontaktforbud efter omstændighederne kunne forstyrre den offentlige orden.

Der henvises i øvrigt til lovforslagets § 2, nr. 9, og bemærkningerne hertil.

3.2.2. Forbrydelser af ydmygende karakter

3.2.2.1. Gældende ret

Det fremgår af straffelovens § 80, stk. 1, at der under hensyntagen til ensartethed i retsanvendelsen ved straffens fastsættelse skal lægges vægt på lovovertrædelsens grovhed og på oplysninger om gerningsmanden. Ved vurderingen af lovovertrædelsens grovhed skal der bl.a. tages hensyn til den med overtrædelsen forbundne krænkelse, jf. stk. 2, 1. pkt.

Det følger endvidere af straffelovens § 81, at det i almindelighed skal indgå som en skærpende omstændighed ved straffastsættelsen, såfremt en af de i bestemmelsen nævnte skærpende omstændigheder foreligger. Det skal eksempelvis

indgå som en skærpende omstændighed ved straffastsættelsen, at gerningen er udført af flere i forening, jf. § 81, nr. 2.

En overtrædelses ydmygende karakter er ikke eksplicit nævnt som en skærpende omstændighed i straffeloven.

Rigsadvokaten har gennemgået en række domme om vold og andre strafbare handlinger med ydmygende elementer i perioden fra oktober 2020 til marts 2022. Gennemgangen viser bl.a., at domstolene i væsentligt omfang allerede i dag betragter ydmygelse som en skærpende omstændighed ved fastsættelse af straffen.

3.2.2.2. Justitsministeriets overvejelser

Overfald og andre strafbare handlinger med ydmygende elementer er et fænomen, der er set i en række sager i Danmark over de senere år. Der er f.eks. set tilfælde, hvor unge mennesker tvinges til at kysse gerningspersonens sko, overhældes med urin eller tvinges ned på knæ for at sige undskyld, imens det hele filmes og derefter lægges på sociale medier, så ydmygelsen efterfølgende forstærkes. I flere sager er det grupper af unge, der begår disse handlinger sammen.

Der bør sættes ind over for denne tendens ved at sende et tydeligt signal om, at kriminelle handlinger, der har ydmygende karakterer, er uacceptable.

På den baggrund fremgår det af den politiske aftale om Bandedpakke IV, at aftalepartierne er enige om at skærpe straffen for vold og ulovlig tvang af ydmygende karakter med 50 pct. i forhold til, hvad straffen er i dag.

3.2.2.3. Den foreslåede ordning

Det foreslås, at der tilføjes et nyt nummer i straffelovens § 81, hvorefter en gernings ydmygende karakter i almindelighed skal indgå som en skærpende omstændighed.

Det forudsættes i den forbindelse, at straffen for vold, jf. straffelovens §§ 119, 244 og 245, og ulovlig tvang, jf. straffelovens § 260, af ydmygende karakter skærpes med 50 pct. i forhold til, hvad straffen er i dag. Skærpelsen vil således skulle fastsættes i forhold til det gældende niveau, hvor domstolene allerede i dag ved straffastsættelsen har tillagt ydmygelsen vægt som en skærpende omstændighed. Det indebærer, at f.eks. en sag om vold af ydmygende karakter, der efter gældende ret ville blive straffet med fængsel i 60 dage, fremover som udgangspunkt vil skulle straffes med fængsel i 3 måneder.

For andre forbrydelser end vold og ulovlig tvang er der ikke forudsat en tilsvarende skærpelse. For sådanne forbrydelser forudsættes det således, at straffen skærpes i overensstemmelse med det gældende niveau for strafskærpelser i forbindelse med pådømmelse af forbrydelser med ydmygende elementer. Baggrunden herfor er navnlig, at det antages, at et særskilt ydmygende element oftere indgår i overtrædelser af §§ 119, 244, 245 og 260 end øvrige forbrydelser.

Fastsættelsen af straffen vil fortsat bero på domstolenes kon-

krete vurdering i det enkelte tilfælde af samtlige omstændigheder i sagen, og det angivne strafniveau vil kunne fraviges i op- og nedadgående retning, hvis der i den konkrete sag foreligger skærpende eller formildende omstændigheder, jf. herved de almindelige regler om straffens fastsættelse i straffelovens kapitel 10.

Der henvises i øvrigt til lovforslagets § 1, nr. 10 og 11, og bemærkningerne hertil.

3.2.3. Fratagelse af børne- og ungeydelsen for dømte bandedmedlemmer

3.2.3.1. Gældende ret

Der udbetales for børn og unge under 18 år en skattefri børne- og ungeydelse, jf. § 1, stk. 1 og 2, i lov om en børne- og ungeydelse, hvis betingelserne i lovens § 2 er opfyldt, herunder, at den person, der har forældremyndigheden over barnet eller har taget barnet i pleje med henblik på adoption, er fuldt skattepligtig efter kildeskattelovens § 1.

For børn under 15 år udbetales børneydelsen med en fjerdedel i hvert kvartal, jf. lov om en børne- og ungeydelse § 5, stk. 3. Ydelsen udbetales første gang for det kvartal efter det kvartal, hvori barnet er født. Børneydelsens størrelse afhænger af barnets alder. For børn under 3 år er beløbet 20.496 kr. årligt, for børn mellem 3 og 6 år er beløbet 16.224 kr. årligt, og for børn og unge mellem 7 og 14 år er beløbet 12.768 kr. årligt (2024-niveau).

For unge mellem 15 og 17 år sker udbetalingen månedsvist, og sidste gang for den måned, hvor den unge fylder 18 år. I den måned, hvor den unge fylder 18 år, udbetales ydelsen forholdsmæssigt, svarende til antallet af dage fra månedens begyndelse til og med fødselsdagen i forhold til antallet af dage i måneden, jf. lov om en børne- og ungeydelse § 5, stk. 4. For unge mellem 15 og 17 år er beløbet 12.768 kr. årligt (2024-niveau).

Udbetalingen af børne- og ungeydelsen sker som udgangspunkt til forældremyndighedsindehaveren. For forældremyndighedsindehavere med fælles forældremyndighed over barnet udbetales børne- og ungeydelsen med halvdelen til hver af forældremyndighedsindehaverne, jf. lov om en børne- og ungeydelse § 4, stk. 1.

Er forældremyndighedsindehaverne ikke bopælsregistreret i CPR på samme bopælsadresse, vil børne- og ungeydelsen som udgangspunkt blive udbetalt med halvdelen til hver af forældremyndighedsindehaverne. Hele ydelsen kan dog udbetales til den ene forældremyndighedsindehaver, hvis begge forældremyndighedsindehavere erklærer, at de er enige heri, jf. lov om en børne- og ungeydelse § 4, stk. 2, nr. 1, eller den ene forældremyndighedsindehaver dokumenterer, at det ved en samværsafgørelse eller et forlig er bestemt, at barnet skal være mindst 9 ud af 14 dage hos denne, og barnet ikke efterfølgende bopælsregistreres hos den anden forældremyndighedsindehaver, jf. lov om en børne- og ungeydelse § 4, stk. 2, nr. 2.

Hvis en forælder har forældremyndigheden alene over barnet, udbetales hele børne- og ungeydelsen til denne, jf. lov om en børne- og ungeydelse § 4, stk. 5.

Er en forælder, der har forældremyndighed over barnet og har ret til at få udbetalt børne- og ungeydelsen, indsat i en institution under kriminalforsorgen, vil denne forælder som udgangspunkt fortsat modtage børne- og ungeydelsen og vil dermed fortsat kunne varetage den økonomiske forsørgelse af barnet. I nogle situationer vil børne- og ungeydelsen kunne udbetales til en anden end den indsatte forældremyndighedsindehaver, jf. lov om en børne- og ungeydelse § 4, stk. 2, 4, 6 og 7.

Der gælder i dag en karantæneordning i ydelsessystemet, som omfatter bandekriminelle, som ved endelig dom er idømt ubetinget fængselsstraf eller anden strafferetlig retsfølge af frihedsberøvende karakter for en overtrædelse, der er omfattet af straffelovens § 81 a. Karantæneordningen medfører, at den dømte i en 3-årig karantæneperiode efter udstået straf højst vil kunne modtage en række forsørgelsesydelse på integrationsniveau, at karantæneperioden på 3 år ikke medregnes ved beregning af optjening af retten til uddannelseshjælp eller kontanthjælp, og at den dømte vil blive udelukket fra en række forsikringsbaserede ydelser i den 3-årige karantæneperiode.

3.2.3.2. Skatteministeriets overvejelser

Det fremgår af den politiske aftale om Bandepakke IV, at aftalepartierne er enige om, at dømte bandemedlemmer skal kunne fratages børne- og ungeydelsen.

Fratagelse af børne- og ungeydelsen for dømte bandemedlemmer er ét blandt flere initiativer, der skal være med til at sikre, at bander kan mærke, at samfundet ikke tolererer deres kriminalitet og utryghedsskabende adfærd.

3.2.3.3. Den foreslåede ordning

Det foreslås, at personer, som ved endelig dom er idømt ubetinget fængselsstraf eller anden strafferetlig retsfølge af frihedsberøvende karakter for en overtrædelse, der er omfattet af straffelovens § 81 a, fremover skal udelukkes fra ret til udbetaling af børne- og ungeydelsen i en 3-årig karantæneperiode, uanset om personen i øvrigt opfylder betingelserne for udbetaling af børne- og ungeydelsen efter lov om en børne- og ungeydelse.

Det bemærkes, at det med lovforslaget foreslås at udvide straffelovens § 81 a ved at indsætte et nyt stykke om skærpelse af straffen for visse former for alvorlig økonomisk kriminalitet begået i relation til den dømtes tilknytning til en gruppe af personer, der tilsammen står bag omfattende og alvorlig kriminalitet. Den foreslåede ordning vil således også omfatte overtrædelser af den foreslåede § 81 a, stk. 3, jf. lovforslagets § 1, nr. 13.

Den foreslåede ordning er en udvidelse af den 3-årige karantæneordning, for personer som idømmes ubetinget fængsels-

straf eller anden strafferetlig retsfølge af frihedsberøvende karakter for en lovovertrædelse, der er omfattet af straffelovens § 81 a, der allerede er gældende i ydelsessystemet.

Tilsvarende den gældende karantæneordning foreslås det, at karantæneperioden for så vidt angår børne- og ungeydelsen, regnes fra det tidspunkt, hvor den dømte har udstået fængselsstraf eller anden strafferetlig retsfølge af frihedsberøvende karakter.

Udbetaling af børneydelsen foreslås at ophøre fra det kvartal, der følger efter det kvartal, hvor den dømte har udstået fængselsstraf eller anden strafferetlig retsfølge af frihedsberøvende karakter. Udbetaling af ungeydelsen ophører fra den måned, der følger efter den måned, hvor den dømte har udstået fængselsstraf eller anden strafferetlig retsfølge af frihedsberøvende karakter.

I den 3-årige karantæneperiode foreslås det, at den dømtes del af børne- og ungeydelsen som udgangspunkt udbetales til den anden forældremyndighedsindehaver eller til den eller de personer, der har taget barnet i pleje. Udbetaling Danmark kan også bestemme, at den dømtes del af børne- og ungeydelsen skal udbetales til barnet eller den unge selv.

Derudover foreslås det, at Udbetaling Danmark skal træffe afgørelse om tilbagebetaling af børne- og ungeydelsen, hvis den dømte får udbetalt børne- og ungeydelse i den 3-årige karantæneperiode. Det vil ikke være et krav i forbindelse med afgørelsen om tilbagebetaling, at den dømte skal have modtaget den for meget udbetalte børne- og ungeydelse mod bedre vidende.

Efter den 3-årige karantæneperiode foreslås det, at børne- og ungeydelsen automatisk udbetales til den dømte på ny, hvis denne opfylder betingelserne i lov om en børne- og ungeydelse i øvrigt.

Der henvises i øvrigt til lovforslagets § 8, nr. 1, og bemærkningerne hertil.

3.2.4. Begrænsning af bandemedlemmers adgang til offererstatning

3.2.4.1. Nedsættelse eller bortfald af offererstatning ved bandetilknytning m.v.

3.2.4.1.1. Gældende ret

3.2.4.1.1.1. Den nuværende ordning

Efter lov om erstatning fra staten til ofre for forbrydelser (offererstatningsloven), yder staten (Erstatningsnævnet) erstatning og godtgørelse for personskade, der forvoldes ved overtrædelse af bl.a. straffeloven, jf. lovens § 1.

Udmålingen af offererstatning følger de samme principper som den almindelige erstatningsret. Det vil sige, at erstatningen udmåles efter de poster, som dækkes efter erstatningsansvarsloven. Der kan således ydes erstatning for bl.a. tabt arbejdsfortjeneste, erhvervsevnetab og helbredelsesudgifter,

samt godtgørelse for svie og smerte, godtgørelse for varigt mén og tort- eller krænkelsergodtgørelse, jf. erstatningsansvarslovens kapitel 1 og § 26.

I tilfælde af skadelidtes død ydes erstatning efter lovens § 2 for forsørgertab, overgangsbeløb og begravelsesudgifter i overensstemmelse med erstatningsansvarslovens §§ 12-14 a og godtgørelse til efterladte efter erstatningsansvarslovens § 26 a.

Hensynet bag offererstatningsordningen er at hjælpe ofre for forbrydelser, som efter de almindelige erstatningsregler ellers ville have vanskeligt ved at få erstatning fra gerningspersonen, idet gerningspersonen i de fleste tilfælde ikke er i stand til at betale erstatningen, ligesom erstatningsansvaret normalt ikke dækkes af en ansvarsforsikring, jf. Folketings-tidende 1975-76, tillæg A, spalte 2490.

Efter offererstatningslovens § 6 a finder dansk rets almindelige regler om skadevolderens erstatningsansvar, herunder om nedsættelse eller bortfald af erstatning på grund af skadelidtes eller afdødes medvirken til skaden eller accept af risikoen for skaden, tilsvarende anvendelse ved afgørelser om erstatning efter denne lov.

Begrebet *medvirken* er et overordnet begreb som omfatter de forskellige medvirkenstilfælde. *Egen skyld* er kendetegnet ved et krav om, at skadelidte har handlet culpøst. Der kan udvises forskellige grader af egen skyld, og typisk medfører egen skyld en skønmæssig nedsættelse af erstatningen. *Accept af risiko* er kendetegnet ved, at skadelidte udviser en passiv adfærd over for en væsentlig og kendt risiko for skade. Tidligere var konsekvensen af accept af risiko bortfald af erstatning, men adfærden kan i dag også medføre nedsættelse.

Det følger af fast retspraksis, at det afgørende i medvirkenbedømmelsen inden for voldshandlinger er skadelidtes deltagelse – f.eks. i et slagsmål. Hvis skadelidte eksempelvis har provokeret skadevolder fysisk inden voldsepisoden eller ligefrem deltaget i eller accepteret et slagsmål, kan det afskære skadelidte fra at opnå erstatning. Der bør her lægges vægt på proportionaliteten mellem skadelidtes forudgående handling og skadevolders voldshandling.

Højesteret har ved dom af 9. december 2019 i sag BS-20121/2019, offentliggjort i Ugeskrift for Retsvæsen 2020, side 819, konkret haft lejlighed til at forholde sig til grænserne for de almindelige erstatningsretlige principper om egen skyld og accept af risiko i en sag om offererstatning.

I sagen havde skadelidte været udsat for et drabsforsøg. Han var på åben gade blevet skudt i hovedet af en ukendt gerningsperson. Han overlevede, men pådrog sig betydelige skader.

Erstatningsnævnet havde ladet erstatningen bortfalde med den begrundelse, at "[ansøgeren] – uanset om han var medlem af [bandegrupperingen] eller blot tilknyttet bandegrup-

peringen – har færdedes i et særdeles farligt miljø. [Ansøgeren] findes endvidere at have været bevidst om dette, henset til at han på skadestidspunktet var iført en skudsikker vest."

I sin afgørelse henviste Erstatningsnævnet bl.a. til det anførte i betænkning nr. 1019/1984 om retskrav på erstatning til ofre for forbrydelser, side 62, vedrørende rimeligheden af bl.a. erstatning til ofre, der har udsat sig for en særlig risiko, hvoraf følgende fremgår:

"Den, som f.eks. melder sig ind i en rockerbande for at deltage i voldsudøvelse, kan dog heller ikke efter den almindelige erstatningsret antages at ville få erstatning, såfremt han i forbindelse hermed selv udsættes for påregnelige skader som følge af vold."

Erstatningsnævnet henviste desuden til det i betænkning nr. 1019/1984 anførte om nævnets praksis i tilfælde, hvor skadelidte har optrådt provokerende eller har udsat sig for en særlig risiko ved at opsøge steder, der i almindelighed må opfattes som et farligt miljø, hvoraf følgende fremgår af betænkningens side 40-41:

"Tankegangen, at den, der bevidst indlader sig på en risikabel adfærd, som man fra samfundets side ønsker at modvirke, ikke kan kræve erstatning for endog alvorlige personskader, som den pågældende pådrager sig i forbindelse med den farefulde adfærd, er ikke ukendt inden for den almindelige erstatningsret."

Byretten fandt ved sin dom af 21. december 2017 ikke grundlag for at lade erstatningen bortfalde, men nedsatte erstatningen med 1/3.

Efterfølgende blev sagen anket af Erstatningsnævnet. Østre Landsret udtalte efterfølgende i sin dom af 30. januar 2019, at efter offererstatningslovens § 6 a og dens forarbejder "skal skadelidte stilles på samme måde, som skadelidte ville være stillet over for skadevolderen."

På baggrund af en vurdering af bl.a. skadernes omfang og karakter samt "skyldgraden på begge sider", var landsretten enig med byretten i, at erstatningen ikke skulle bortfalde, men at den imidlertid burde nedsættes med 1/2.

For Højesteret bestred Erstatningsnævnet det af landsretten anførte om, at skadelidte i en sag mod nævnet skal stilles på samme måde, som skadelidte ville være stillet over for skadevolderen. Til støtte herfor gjorde nævnet bl.a. gældende, at skadelidte ved at deltage i banderelateret virksomhed under en verserende konflikt mellem to bander havde sat sig uden for den særlige offentligretlige beskyttelse, der følger af offererstatningsloven, uanset hvorledes forholdet mellem ham og skadevolder måtte bedømmes efter erstatningsretten.

Højesteret fandt, at der hverken var grundlag for bortfald eller nedsættelse af erstatningen. Højesteret tiltrådte, at lovændringen i 1985 indebærer, at skadelidte over for staten skal stilles på samme måde, som skadelidte ville være stillet over for skadevolderen, og at det gælder, uanset om skadevolde-

ren er kendt eller ukendt, jf. lovens § 6, stk. 1, nr. 1. Højesteret gengav de ovennævnte faktiske forhold, herunder at skadelidte var blevet skudt i hovedet på en gade, som var kontrolleret af en bandegruppering, og at skadelidte var involveret i hashhandel på gaden. Skadelidte var udstyret med en walkie-talkie og en skudsikker vest på skadetidspunktet, og var selv ubevæbnet. Der var på daværende tidspunkt en konflikt mellem bandegrupperingen, som kontrollerede gaden, og en anden bandegruppering. Chefen for politiets bandeenhed havde forklaret i landsretten, at skadelidte formentlig var et tilfældigt offer, og at han ikke var registreret som medlem af bandegrupperingen, men alene som en person, der var i radius af bandegrupperingen. Højesteret udtalte, at der under disse omstændigheder i en erstatningssag mod skadevolderen ikke ville ske nedsættelse eller bortfald af erstatningsansvaret som følge af medvirken til skaden eller accept af risiko for skade. Der var herefter ikke grundlag for at lade skadelidtes erstatningskrav mod staten nedsætte eller bortfalde, og Erstatningsnævnet skulle dermed anerkende, at de skader, som ansøgeren blev påført ved skudepisoden, skulle erstattes i medfør af offererstatningsloven.

På baggrund af dommen kan det formentlig udledes, at skadelidtes adfærd efter de almindelige erstatningsretlige regler skal være konkret knyttet til selve den skadevoldende strafbare handling for at kunne give anledning til nedsættelse eller bortfald af skadelidtes erstatningskrav mod staten.

Det må derfor antages, at hvis f.eks. en skadelidt på grund af sin bandetilknytning opsøges og udsættes for grov vold af personer fra en anden bande, der ved overfaldet ønsker at markere sig i forhold til skadelidtes bande, kan skadelidtes bandetilknytning ikke i sig selv medføre nedsættelse eller bortfald af skadelidtes erstatningskrav.

Såfremt der i en konkret sag måtte være grundlag for nedsættelse af skadelidtes erstatningskrav, vil det bero på en konkret vurdering i hvilket omfang, der skal ske nedsættelse som følge af egen skyld. Der vil i den forbindelse typisk ske nedsættelse med de almindelige brøker fastlagt ved retspraksis, det vil sige 1/3, 1/2 eller 2/3.

3.2.4.1.1.2. Den tidligere ordning

Den oprindelige lov om erstatning fra staten til personer, der har lidt tab m.v. som følge af lovovertrædelser, findes i lov nr. 277 af 26. maj 1976 om erstatning fra staten til ofre for forbrydelser. Loven blev gennemført på grundlag af lovudkastet i betænkning nr. 751/1975, der blev afgivet af et udvalg under Justitsministeriet. Loven hjemlede en billighedsstatning til ofre for forbrydelser. Det fremgik således af de dagældende bestemmelser i §§ 1-3, at ”Staten kan yde erstatning...”.

Som opfølgning på folketingsbeslutning den 27. maj 1983 om erstatning til ofre for forbrydelser nedsatte Justitsministeriet den 15. september 1983 en arbejdsgruppe med henblik på at afsøge muligheden for ændring af den dagældende ordning med ”billighedsstatning”, således at skadelidte

ville få et retskrav på erstatning. Arbejdsgruppen foreslog i betænkning nr. 1019/1984 om retskrav på erstatning til ofre for forbrydelser, at ordningen ændredes til et retskrav. Ændringen blev efterfølgende gennemført ved lov nr. 233 af 6. juni 1985.

Inden lovændringen i 1985 fandtes der i det dagældende § 8, stk. 1, en særlig egen-skyldsregel. I forhold til de almindelige regler om erstatning fra skadevolderen om egen skyld og accept af risiko gav reglen en udvidet adgang til nedsættelse eller bortfald af erstatningen fra staten.

Efter det dagældende § 8, stk. 1, kunne erstatningen nedsættes eller bortfalde, hvis skadelidte havde medvirket til skaden, eller skaden var opstået under sådanne forhold, at erstatning ikke fandtes rimelig.

Det fremgår af betænkning nr. 1019/1984 om retskrav på erstatning til ofre for forbrydelser, at Erstatningsnævnet efter de dagældende regler lod en ansøgers erstatning nedsætte eller bortfalde, hvis skadelidte ved sin adfærd havde medvirket til skaden ved at have accepteret risikoen for skaden eller havde udvist egen skyld, men også i et videre omfang end efter den almindelige erstatningsret.

Erstatningsnævnet inddelte groft sagt sagerne om medvirken i tre kategorier:

Slagsmålssager, hvor ansøgeren i situationen havde fremprovokeret volden, f.eks. ved at opsøge og provokere skadevolder og/eller selv at have udøvet vold. Kerneområdet var slagsmål i nattelivet og i øvrigt sager, som var tæt på at være omfattet af straffelovens § 13 eller § 248 eller anden strafnedsættelsesgrund begrundet i ansøgerens adfærd.

Bandesager, hvor skaden knyttede sig til ansøgerens tilknytning til en bandegruppering. Kerneområdet var vold udøvet som led i en voldelig konflikt mellem to grupperinger.

Farligt miljø-sager, hvor ansøgeren uden at have en egentlig tilknytning til en kriminel gruppering færdedes i et farligt og kriminelt miljø. Kerneområdet var narkotikahandlere og andre, som rutinemæssigt begår kriminalitet af en art, som indbyder til voldelige sammenstød med andre.

Der henvises i øvrigt til betænkning nr. 1019/1984 om retskrav på erstatning til ofre for forbrydelser, kapitel 2, side 22 ff., hvor Erstatningsnævnets praksis før lovændringen beskrives uddybende.

Der var i den af Justitsministeriet nedsatte arbejdsgruppe ikke enighed om løsningsmulighederne i forhold til særreglen i § 8, stk. 1, jf. betænkningens side 63-65.

Flertallet fandt ikke grundlag for at opretholde særreglen, i det omfang den gav mulighed for at lade erstatning fra staten nedsætte eller bortfalde i videre omfang end efter de almindelige erstatningsretlige regler om egen skyld og accept af risiko. I stedet foreslog flertallet, at der skulle indsættes en ny bestemmelse i lovens § 6 a om, at dansk

rets almindelige regler om skadevolderens erstatningsansvar tilsvarende finder anvendelse ved afgørelser om erstatning fra staten til ofre for forbrydelser.

Flertallet lagde bl.a. vægt på, at den gældende regel kunne føre til afgørelser, der måtte være svære at forstå for offeret, som kunne blive stillet forskelligt over for skadevolder og over for staten. Derudover lagde flertallet vægt på, at en ophævelse af § 8, stk. 1, kunne føre til, at sagerne i nogle tilfælde kunne blive afgjort hurtigere, da Erstatningsnævnet ikke ville indgå i vanskelige bevisspørgsmål, der ifølge flertallet desuden i nogle tilfælde kunne opfattes som en efterfølgende moralsk bedømmelse af offerets almindelige adfærd.

Samlet set var det flertallets vurdering, at fordelene ved en ophævelse af særreglen vejede tungere end de ulemper, der kunne tænkes at være forbundet med, at staten i nogle tilfælde ville skulle betale erstatning i videre omfang end hidtil.

Mindretallet fandt, at særreglen i § 8, stk. 1, burde omformuleres, således at man opretholdt og lovfæstede Erstatningsnævnets hidtidige praksis.

Mindretallet lagde vægt på, at en ophævelse af § 8, stk. 1, ville pålægge staten at udbetale erstatninger i tilfælde, hvor det ville give stødende resultater. Dette kunne navnlig være tilfældet, hvor offeret havde udvist provokerende opførsel under indflydelse af beruselse, især i værtshusmiljøer, og hvor Erstatningsnævnets praksis tidligere førte til afslag på erstatning. Derudover var det mindretallets opfattelse, at der også ville være behov for en begrænsning i forhold til den almindelige erstatningsret, hvor skade er sket i forbindelse med bandefejder eller familieopgør, eller hvor offeret i særlig grad har udsat sig for skade ved sin omgang med et kriminelt miljø.

På baggrund af flertallets vurdering ophævede man særreglen i § 8, stk. 1. Samtidig indførtes § 6 a, der henviser til dansk rets almindelige regler om skadevolderens erstatningsansvar.

3.2.4.1.2. Justitsministeriets overvejelser

Offererstatningsordningen er et vigtigt redskab, der er med til at sikre, at ofre, der uskyldigt og uforvarende udsættes for vold eller overgreb, kompenseres for den skade, de er påført.

Som det fremgår af den politiske aftale om Bandepakke IV, er aftalepartierne dog enige om, at bandemedlemmers adgang til offererstatning skal begrænses.

Det forekommer ikke rimeligt, at staten – via offererstatningsordningen – skal understøtte en person i tilfælde, hvor den pågældende ved sin tilknytning til et kriminelt miljø sætter sig ud over og modarbejder samfundet og i den forbindelse kommer til skade.

Det er Justitsministeriets opfattelse, at skadelidte i sådanne

tilfælde har sat sig uden for den særlige offentligretlige beskyttelse, der følger af offererstatningsloven, uanset hvordan forholdet mellem skadelidte og skadevolder må bedømmes efter de almindelige erstatningsretlige regler.

3.2.4.1.3. Den foreslåede ordning

Det foreslås, at der indsættes et stk. 2 i offererstatningslovens § 6 a, hvorefter der kan ske nedsættelse eller bortfald af erstatning, hvis skadelidte gennem sin adfærd har udsat sig for en særlig risiko for den pågældende skade.

Den foreslåede bestemmelse vil medføre, at Erstatningsnævnet i et videre omfang end efter de almindelige erstatningsretlige regler om skadevolderens erstatningsansvar kan lade erstatning nedsætte eller bortfalde i visse sager.

Ordningen adskiller sig således fra de almindelige erstatningsregler om egen skyld og accept af risiko, da skadelidtes adfærd ikke skal være konkret knyttet til den skadevoldende strafbare handling for at kunne give anledning til nedsættelse eller bortfald af skadelidtes erstatningskrav mod staten.

Bestemmelsen vil finde anvendelse i situationer, hvor »skadelidte gennem sin adfærd har udsat sig for en særlig risiko for den pågældende skade.«

Ved dette forstås tilfælde, hvor skadelidte er medlem af eller har tilknytning til en bande, samt tilfælde, hvor skadelidte færdes i et farligt og kriminelt miljø, hvor der rutinemæssigt begås kriminalitet af en art, som indbyder til voldelige sammenstød med andre. I disse tilfælde har skadelidte således udvist en særlig risikobetonet adfærd.

Eksempelvis vil bestemmelsen finde anvendelse, hvis et bandemedlem bliver udsat for grov vold af personer fra en anden bandegruppering.

Bestemmelsen vil f.eks. også finde anvendelse, hvis en skadelidte, der sælger narkotika i sin lejlighed, udsættes for røveri af personer, der vidste, at skadelidte var i besiddelse af store pengebeløb pga. narkotikasalg. Det vil også være tilfældet, hvis en skadelidte i øvrigt på gerningstidspunktet var i færd med at begå kriminelle handlinger, f.eks. ved at sælge narkotika i det offentlige rum, og i den forbindelse bliver udsat for grov vold.

Der vil således i et vist omfang være tale om en genindførelse af retstilstanden fra før lovændringen i 1985, som er beskrevet nærmere under pkt. 3.2.4.1.1.2 i lovforslagets almindelige bemærkninger ovenfor.

Det bemærkes, at Erstatningsnævnet, som led i nævnets sagsoplysning, i medfør af offererstatningslovens § 14 har mulighed for at afkræve andre end ansøgeren, der har kendskab til forholdene, oplysninger, der må anses for nødvendige. Erstatningsnævnets vurdering af, om der foreligger en straffelovsovertrædelse, og sagen dermed er omfattet af offererstatningsloven, foretages på grundlag af det materiale og de oplysninger, nævnet modtager fra politiet.

Det må forventes, at der vil kunne være oplysninger om personers tilknytning til bandemiljøet, som politiet ikke ønsker at videregive til Erstatningsnævnet på grund af oplysningernes karakter eller af efterforskningsmæssige hensyn. Politiet vil i disse tilfælde ikke vil være forpligtet til at videregive oplysningerne til Erstatningsnævnet. Den foreslåede ordning vil derfor kunne indebære, at en erstatningssøgende kan opnå adgang til (fuld) erstatning, selv om politiet er i besiddelse af oplysninger omkring bandetilknytning, fordi politiet vurderer, at sådanne oplysninger af efterforskningsmæssige hensyn eller andre tungtvejende hensyn ikke bør indgå i den administrative afgørelse.

Spørgsmålet om nedsættelse eller bortfald af erstatning i medfør af den foreslåede bestemmelse vil derfor oftest bero på oplysninger fra den underliggende straffesag eller politiets efterforskningsmateriale i øvrigt.

Erstatningsnævnet er som forvaltningsmyndighed underlagt de almindelige forvaltningsretlige regler og principper, herunder forvaltningslovens regler om partshøring. Skadelidte vil således i forbindelse med en afgørelse om nedsættelse eller bortfald af et erstatningskrav mod staten efter omstændighederne blive partshørt af Erstatningsnævnet, og skadelidte vil dermed få mulighed for at fremkomme med en udtalelse, før sagen afgøres.

Det følger af offererstatningslovens § 2, at der ydes erstatning m.v. efter erstatningsansvarslovens §§ 12-14 a (om forsørgertabserstatning, overgangsbeløb og begravelsesudgifter) og § 26 a (om godtgørelse til efterladte), hvis skadelidte afgår ved døden.

Det forudsættes, at hvis afdøde har udsat sig for en særlig risiko for den pågældende skade, som defineret ovenfor, vil Erstatningsnævnet i medfør af den foreslåede ordning ligeledes have mulighed for at begrænse de efterlattes adgang til erstatning efter offererstatningsordningen. Hertil kan det oplyses, at det er fast antaget i retspraksis, at afdødes egen skyld efter de almindelige erstatningsretlige regler også kan bevirke nedsættelse eller bortfald af de efterlattes krav på erstatning.

Den foreslåede ændring vil bevirke, at skadelidte i visse tilfælde stilles forskelligt over for gerningspersonen og over for staten, jf. nærmere herom pkt. 3.2.4.2.3 i lovforslagets almindelige bemærkninger.

Bestemmelsen vil dog ikke påvirke muligheden for, at skadelidte eller i givet fald skadelidtes efterladte kan rejse et civilt krav om erstatning over for gerningspersonen efter de almindelige erstatningsregler.

Tilsvarende vil ordningen ikke påvirke muligheden for, at en skadelidt, som f.eks. er medlem af en bande, kan tildeles offererstatning, hvis vedkommende i anden forbindelse udsættes for en straffelovsovertrædelse, og hvor skaden ikke har forbindelse til den pågældendes tilknytning til bandemiljøet, det vil sige hvor der er tale om en rent tilfældighedspræget hændelse. Det vil dog have formodningen imod sig, at der

er tale om en rent tilfældighedspræget hændelse, når offeret er bandemedlem eller i øvrigt befandt sig i et farligt og kriminelt miljø.

Der henvises i øvrigt til lovforslagets § 5, nr. 1 og 2, og bemærkningerne hertil.

3.2.4.2. Mulighed for begrænsning af offererstatning i sager, hvor erstatningskravet er afgjort ved dom

3.2.4.2.1. Gældende ret

Det følger af offererstatningslovens § 11 a, stk. 1, at når skadelidtes krav på erstatning og godtgørelse fra skadevolderen er afgjort ved dom, ydes erstatning efter loven med det beløb, som er fastsat ved dommen, jf. dog §§ 7-10.

Udgangspunktet er således, at en dom i en straffesag eller i en civil sag er bindende for Erstatningsnævnet. Hovedreglen skyldes, at nævnet efter de gældende regler skal følge de almindelige erstatningsretlige regler, herunder om udmåling af erstatning og godtgørelse samt om nedsættelse eller bortfald på grund af egen skyld og accept af risiko, jf. offererstatningslovens § 6 a. Hvis der i en forudgående dom er taget stilling hertil, er denne vurdering efter hovedreglen bindende for Erstatningsnævnet, og nævnet er derfor som udgangspunkt afskåret fra at foretage en vurdering, der adskiller sig fra den vurdering, der blev foretaget ved dommen. Erstatningen fra staten skal i disse tilfælde derfor som den altovervejende hovedregel ydes med det beløb, som er fastsat ved dommen.

Hovedreglen i stk. 1 gælder dog ikke, hvis skadevolderen under sagen må anses for at have anerkendt kravet eller dets størrelse, jf. stk. 2. Desuden kan Erstatningsnævnet begrænse erstatningen efter reglerne i lovens §§ 7-10, jf. henvisningen hertil i stk. 1. Henvisningen til §§ 7-10 indebærer bl.a. at hovedreglen i § 11 a, stk. 1, ikke finder anvendelse, hvis skaden godtgøres af skadevolderen, eller hvis lovovertrædelsen ikke er anmeldt rettidigt til politiet.

Der henvises i øvrigt til betænkning nr. 1019/1984 om retskrav på erstatning til ofre for forbrydelser, kapitel 5, afsnit 5.3.2, side 70 ff.

3.2.4.2.2. Justitsministeriets overvejelser

Det er Justitsministeriets opfattelse, at Erstatningsnævnet – med henblik på at sikre det fornødne samspil med det foreslåede § 6 a, stk. 2, som affattet ved dette lovforslags § 5, nr. 2 – ligeledes bør have mulighed for at begrænse ansøgerens erstatningskrav i tilfælde af bandetilknytning m.v., selv om ansøgerens erstatningskrav skulle være fastsat ved dom.

Justitsministeriet finder det således ikke hensigtsmæssigt, at Erstatningsnævnet i fremtiden vil være bundet af et fastsat erstatningskrav i en dom, der er afsagt på baggrund af de almindelige erstatningsregler, når nævnet i medfør af det foreslåede § 6 a, stk. 2, vil have mulighed for at begrænse offererstatningen i et videre omfang end efter de almindeli-

ge erstatningsregler. Det ville således forekomme uhensigtsmæssigt, hvis Erstatningsnævnets mulighed for at begrænse erstatning i et videre omfang end efter de almindelige erstatningsregler skulle afhænge af, om der er afsagt dom i sagen, og om der i den forbindelse er taget stilling til et eventuelt erstatningskrav.

Erstatningsnævnet bør således – uanset om ansøgerens krav på erstatning fra skadevolderen skulle være afgjort ved dom – vurdere, om offererstatningen skal begrænses, hvis skadelidte gennem sin adfærd har udsat sig for en særlig risiko for den pågældende skade, som defineret ved dette lovforslags § 5, nr. 2.

Justitsministeriet er bekendt med, at det fra skadelidtes synsvinkel kan forekomme stødende, såfremt Erstatningsnævnet – når retten efter en egentlig prøvelse af sagen har udmålt erstatningen i forhold til skadevolderen – efterfølgende anlægger en anden vurdering. Justitsministeriet finder imidlertid, at hensynet til, at statskassen – via offererstatningsordningen – ikke skal betale fuld erstatning i disse sager, i særlige tilfælde vejer tungere end hensynet til et offer, der gennem sin adfærd har udsat sig for en særlig risiko for skade.

3.2.4.2.3. Den foreslåede ordning

Det foreslås, at der i § 11 a, stk. 1, indsættes en henvisning til § 6 a, stk. 2, som affattet ved dette lovforslags § 5, nr. 2.

Hensigten med ændringen er, at offererstatning til de personer, som er omfattet af det foreslåede § 6 a, stk. 2, skal kunne begrænses i videre omfang end efter de almindelige erstatningsregler, selv om kravet skulle være afgjort ved dom. En sådan retsafgørelse vil være afsagt efter de almindelige erstatningsregler, og hvis der findes grundlag for at begrænse offererstatningen i videre omfang end efter de almindelige erstatningsregler, vil Erstatningsnævnet derfor kunne træffe afgørelse om at begrænse offererstatningen, uanset om spørgsmålet om begrænsning af erstatningen er blevet vurderet ved en forudgående dom i en civil sag eller i en straffesag.

Den foreslåede ændring af offererstatningslovens § 11 a, stk. 1, er en forudsætning for at kunne gennemføre initiativet om at begrænse bl.a. bandemedlemmers adgang til offererstatning i alle sager som Erstatningsnævnet behandler.

Den foreslåede ændring angår alene adgangen til offererstatning efter den statslige offererstatningsordning. Dette indebærer, at skadelidte eksempelvis stadig vil kunne rejse et civilt krav om erstatning mod gerningspersonen med henblik på at opnå ”fuldstændig” erstatning efter de almindelige erstatningsregler.

Der henvises i øvrigt til lovforslagets § 5, nr. 3, og bemærkningerne hertil.

3.2.5. Tryggere møde med retssystemet for vidner og ofre

3.2.5.1. Udvidelse af muligheden for at dokumentere indenretlige afhøringer under hovedforhandlingen

3.2.5.1.1. Gældende ret

I overensstemmelse med princippet om bevisumiddelbarhed finder bevisførelsen i straffesager som hovedregel sted umiddelbart for den dømmende ret under hovedforhandlingen. Retsager forhandles mundtlig, og skrift anvendes kun i det omfang, i hvilket loven særlig bestemmer det, jf. retsplejelovens § 148, stk. 1.

Det følger af retsplejelovens § 168, stk. 1, at enhver som udgangspunkt har pligt til at afgive forklaring for retten som vidne. I overensstemmelse med bevisumiddelbarhedsprincippet sker vidneforklaringer under hovedforhandlingen.

En undtagelse til bevisumiddelbarhedsprincippet findes i retsplejelovens § 747, stk. 2, om anticiperet bevisførelse. Bestemmelsen blev nyaffattet ved lov nr. 1561 af 20. december 2006. Efter retsplejelovens § 747, stk. 2, afholdes der efter anmodning retsmøde, når det er påkrævet for at sikre bevis, som det ellers må befrygtes vil gå tabt, ikke uden væsentlig ulempe eller forsinkelse vil kunne føres for den dømmende ret eller må antages at være af betydning for efterforskningen eller af hensyn til en offentlig interesse. Bestemmelsen giver dermed bl.a. mulighed for at foretage indenretlige afhøringer forud for hovedforhandlingen – det vil sige afhøringer, som foretages i retten forud for straffesagens hovedforhandling – når det er påkrævet for at sikre bevis, f.eks. når det frygtes, at beviset ellers ville gå tabt. Formålet med den indenretlige afhøring er således at foretage bevissikring.

Retsplejelovens § 747, stk. 2, anvendes bl.a. med henblik på at sikre forurettedes eller andre vidners forklaring i sager, hvor der er grund til at frygte for repressalier eller trusler mod vedkommende, jf. eksempelvis Østre Landsrets kendelse af 12. november 2020 i sag nr. S-2898-20, offentliggjort i Tidsskrift for Kriminalret 2021, side 185, hvor retten fandt, at der pga. risiko for afstraffelse og trusler mod forurettede var mulighed for, at han ikke ville være i stand til eller have ønske om under sagens videre forfølgning at afgive en troværdig forklaring.

Det er ved nyaffattelsen af retsplejelovens § 747, stk. 2, forudsat, at afgørelsen om anticiperet bevisførelse ikke i sig selv berører bevisførelsen ved hovedforhandlingen. Vidner skal således indkaldes til at afgive forklaring under hovedforhandlingen, jf. Folketingstidende 2006-07, tillæg A, L 44 som fremsat, side 1526.

Et vidne, herunder den forurettede ved forbrydelsen, der har afgivet en indenretlig forklaring i medfør af retsplejelovens § 747, stk. 2, skal derfor som udgangspunkt afhøres på ny under hovedforhandlingen.

Retsplejelovens § 871, stk. 2, indeholder en opregning af dokumenter, der kan benyttes som bevismidler, og som skal oplæses under hovedforhandlingen. Bestemmelsen fraviger

bevisumiddelbarhedsprincippet, da den bl.a. giver mulighed for under hovedforhandlingen at oplæse forklaringer fra vidner m.v., der er afhørt under efterforskningen, uden at de afhøres for den ret, der skal dømme i sagen, herunder vidneforklaringer, der er afgivet efter retsplejeloven § 747, stk. 2, om anticeret bevisførelse.

Det følger således f.eks. af retsplejelovens § 871, stk. 2, nr. 3, at tilførsler til retsbøger om forklaringer, som vidner eller skøns mænd har afgivet, kan benyttes som bevismidler under hovedforhandlingen, når disse personer enten er døde eller af anden grund ikke kan afhøres på ny eller de i medfør af § 174, jf. § 207, er afhørt ved en anden ret end den, der nu behandler sagen, eller de er afhørt, uden at tiltalte har været til stede, jf. § 855, stk. 2, eller når den nu afgivne forklaring afviger fra den tidligere, eller når et vidne nægter at afgive forklaring, og tvangsmidler efter § 178 ikke bør anvendes eller forgæves er anvendt.

Det er retten, der afgør, om betingelserne i retsplejelovens § 871, stk. 2, nr. 3, er opfyldt, og om tilførsler til retsbøger dermed kan benyttes som bevismiddel under hovedforhandlingen, herunder i hvilket omfang der kan ske dokumentation af vidneforklaringer efter bestemmelsen, eller om vidnet skal afgive forklaring for retten, eventuelt under anvendelse af vidnetvang, jf. retsplejelovens § 178.

Hvis betingelserne i retsplejelovens § 871, stk. 2, nr. 3, ikke er opfyldt, kan retten bestemme, at dokumentet kan dokumenteres i medfør af retsplejelovens § 871, stk. 4. Efter denne bestemmelse kan retten undtagelsesvist tillade, at dokumenter, som indeholder erklæringer eller vidnesbyrd, benyttes som bevismiddel.

Når dokumenter, der er nævnt i retsplejelovens § 871, stk. 2, nr. 3, oplæses, skal grunden meddeles af rettens formand og tilføres retsbogen, jf. retsplejelovens § 873, stk. 2.

I visse tilfælde kan politiets afhøring af en person optages på video med henblik på anvendelse af optagelsen som bevis under hovedforhandlingen efter retsplejelovens § 872, jf. retsplejelovens § 745 e, stk. 1. Dette gælder for bl.a. voldtægts ofre, jf. stk. 1, nr. 5. Ved indsættelsen af stk. 1, nr. 5, i § 745 e blev det forudsat, at dokumentationen af den videooptagne forklaring skete på den måde, at forurettede møder i retten og bliver spurgt, om vedkommende kan vedstå sig sin optagne forklaring og besvarer eventuelle supplerende spørgsmål. Der henvises til Folketingstidende 2021-22, tillæg A, L 14 som fremsat, side 24 f. og 66.

3.2.5.1.2. Justitsministeriets overvejelser

Den daværende justitsminister nedsatte i december 2021 et offer- og vidnepanel, som skulle undersøge behovet for at styrke ofres og vidners møde med retssystemet. I den første fase af arbejdet har panelet haft fokus på at undersøge, hvordan der kan sikres en bedre beskyttelse af ofre og vidner til organiseret og banderelateret kriminalitet. Der henvises til Offer- og vidnepanelets anbefalinger om forholdene for ofre

og vidner i sager om organiseret og banderelateret kriminalitet, jf. Retsudvalget 2022-23, Alm. del, bilag 202.

Offer- og vidnepanelet vurderede, at det forhold, at der ofte kan gå lang tid fra den pågældende har været offer eller vidne til en kriminel handling til det tidspunkt, hvor der afgives forklaring under straffesagens hovedforhandling, kan være med til tidsmæssigt at udstrække frygten for repressalier samt forøge ubehaget ved at afgive vidneforklaring.

På denne baggrund anbefalede panelet, at fremgangsmåden ved indenretlige afhøringer ændres, så afhøringen under hovedforhandlingen begynder med en dokumentation af ofrets eller vidnets indenretlige forklaring, og at den resterende afhøring fokuseres på supplerende spørgsmål. Anbefalingen skal sikre, at ubehaget ved at skulle afgive (ny) forklaring for retten under straffesagens hovedforhandling mindskes.

Det fremgår af den politiske aftale om Bandepakke IV, at aftalepartierne er enige om at gennemføre panelets anbefalinger fra første fase for at sikre et tryggere møde med retssystemet for vidner og ofre.

3.2.5.1.3. Den foreslåede ordning

Det foreslås, at retsplejelovens § 871, stk. 2, nr. 3, ændres, så det bliver muligt at dokumentere indenretlige afhøringer af vidner under hovedforhandlingen i straffesager, når det vurderes, at afhøring af vidnet under hovedforhandlingen vil udsætte vidnet for unødigt ubehag.

Med den foreslåede ændring af bestemmelsen lægges der op til, at fremgangsmåden for dokumentation af en indenretlig afhøring under hovedforhandlingen ændres, således at afhøringen af vidnet under hovedforhandlingen, såfremt vidnet er indenretligt afhørt i medfør af retsplejelovens § 747, stk. 2, begynder med en dokumentation af vidnets indenretlige forklaring, og at den resterende afhøring fokuseres på supplerende spørgsmål.

Det vil – som efter gældende ret – være retten, der afgør, om betingelserne i retsplejelovens § 871, stk. 2, nr. 3, er opfyldt, herunder i hvilket omfang der kan ske dokumentation af vidneforklaringer efter bestemmelsen, og i hvilket omfang vidnet skal afgive forklaring for retten.

Dette svarer til den fremgangsmåde, der er beskrevet i pkt. 3.2.5.1.1 i lovforslagets almindelige bemærkninger vedrørende dokumentation af videooptagne forklaringer i sager omfattet af retsplejelovens § 745 e, jf. § 872.

Forklaringen og den supplerende forklaring vil i øvrigt ske efter de gældende regler om vidneforklaringer i straffesager.

Der henvises i øvrigt til lovforslagets § 2, nr. 14, og bemærkningerne hertil.

3.2.5.2. Mulighed for at føre øvrige tiltalte i en straffesag ud af retslokalet under afhøring af vidner

3.2.5.2.1. Gældende ret

Efter retsplejelovens § 853, 1. pkt., skal tiltalte personligt være til stede i retten under hele hovedforhandlingen, indtil sagen er optaget til dom, medmindre andet er bestemt i loven. Rettens formand kan dog tillade tiltalte at forlade retten, før sagen er optaget til dom, hvis det findes ubetænkeligt, at tiltalte ikke er til stede, jf. 2. pkt.

Det følger af retsplejelovens § 856, stk. 1, at rettens formand uden for de tilfælde, der er nævnt i bestemmelsens stk. 2, nr. 2, kan beslutte, at tiltalte skal forlade retslokalet, mens et vidne eller en medtiltalt afhøres, når særegne grunde taler for, at en uforbeholden forklaring ellers ikke kan opnås.

Bestemmelsen anvendes bl.a. i tilfælde, hvor et vidne f.eks. føler ubehag ved at være i samme lokale som tiltalte, og hvor retten vurderer, at hensynet til at opnå en uforbeholden forklaring fra vidnet bør tilgodeses ved, at tiltalte forlader retslokalet under vidnets forklaring, jf. Folketingstidende 2010-11, tillæg A, L 124 som fremsat, side 5.

Retsplejelovens § 856, stk. 1 (den dagældende § 848, stk. 1), er fortolket af Højesteret i kendelse af 27. april 1995 i sag nr. 170/1995, offentliggjort i Ugeskrift for Retsvæsen 1995, side 590/2 ff., hvor Højesteret fandt, at bestemmelsen efter sin ordlyd måtte forstås således, at det alene er hensynet til at opnå en uforbeholden forklaring fra medtiltalte og vidner, der kan begrunde, at en tiltalt udelukkes fra at overvære disses forklaringer. Da der i sagen ikke fandtes at være oplyst særegne grunde til at antage, at der ville være større mulighed for at få en uforbeholden forklaring fra nogen (med)tiltalt, hvis en eller flere af de øvrige tiltalte ikke overværede vedkommendes forklaring, tog Højesteret ikke anklagemyndighedens anmodning om, at de medtiltalte skulle forlade retssalen, til følge.

Retsplejeloven giver mulighed for, at der kan rejses tiltale mod flere personer under samme sag.

Efter retsplejelovens § 705, stk. 1, bør samtidig forfølgning mod samme sigtede for flere forbrydelser eller mod flere sigtede, som deltager i en eller flere forbrydelser, ske under én sag, hvis dette kan ske uden urimelig forhaling eller vanskelighed. Efter retsplejelovens § 707, stk. 1, kan retten forene flere selvstændige straffesager til én sag med parternes samtykke. Samtykke kræves dog ikke i de tilfælde, der er nævnt i retsplejelovens § 705, stk. 1.

Det fremgår ikke direkte af ordlyden af retsplejelovens § 856, stk. 1, at rettens formand har mulighed for at beslutte, at de øvrige tiltalte i en straffesag kan føres ud af retslokalet, når et vidne eller en medtiltalt skal afgive forklaring, i tilfælde hvor de øvrige tiltalte i sagen ikke er tiltalt for det forhold, som vidnet eller medtiltalte skal afgive forklaring om.

3.2.5.2.2. Justitsministeriets overvejelser

Offer- og vidnepanelet vurderede i sine anbefalinger, jf. herom pkt. 3.2.5.1.2 i lovforslagets almindelige bemærkninger, at muligheden for at føre den tiltalte ud, mens et vidne

afgiver forklaring, kan øge trygheden og mindske ubehaget hos vidnet.

Det fremgår af den politiske aftale om Bandepakke IV, at aftalepartierne er enige om at gennemføre panelets anbefalinger fra første fase for at sikre et tryggere møde med retssystemet for vidner og ofre.

Justitsministeriet finder på den baggrund, at det bør præciseres i retsplejelovens § 856, stk. 1, at der også er mulighed for, at rettens formand kan beslutte, at øvrige tiltalte skal forlade retslokalet, mens et vidne eller en medtiltalt afgiver forklaring.

3.2.5.2.3. Den foreslåede ordning

Det foreslås, at retsplejelovens § 856, stk. 1, præciseres, så det kommer til at fremgå direkte af bestemmelsens ordlyd, at rettens formand kan beslutte, at en eller flere tiltalte i samme sag skal forlade retslokalet, mens et vidne eller en medtiltalt skal afgive forklaring, når særegne grunde taler for, at en uforbeholden forklaring ellers ikke kan opnås.

Den foreslåede præcisering vil indebære, at retten kan bestemme, at en eller flere tiltalte i en straffesag kan føres ud af retslokalet, når et vidne eller en medtiltalt skal afgive forklaring, herunder i tilfælde, hvor den tiltalte ikke er tiltalt i det forhold, som vidnet skal afgive forklaring om, hvis det konkret vurderes, at særegne grunde taler for, at en uforbeholden forklaring ellers ikke kan opnås. Dette kriterium svarer til gældende ret, jf. pkt. 3.2.5.2.1 i lovforslagets almindelige bemærkninger.

Der henvises i øvrigt til lovforslagets § 2, nr. 13, og bemærkningerne hertil.

3.3. Våben

3.3.1. Større konsekvens for ulovlig besiddelse af knive og blankvåben m.v.

3.3.1.1. Gældende ret

Knivloven indeholder nærmere regler om, hvornår knive og blankvåben m.v. kan besiddes lovligt. Der skelnes i knivloven mellem besiddelse af knive og blankvåben m.v. på bopælen samt andre ikke offentligt tilgængelige steder og på offentligt tilgængelige steder.

3.3.1.1.1. Besiddelse af knive og blankvåben m.v. på bopælen og andre ikke offentligt tilgængelige steder

Det er som udgangspunkt lovligt at besidde knive og blankvåben m.v. på bopælen og andre ikke offentligt tilgængelige steder. Det følger dog af knivlovens § 2, stk. 1, at der er en række knive og blankvåben m.v., der ikke kan erhverves, besiddes, bæres eller anvendes lovligt uden politiets tilladelse. Knivlovens § 2, stk. 1, gælder således både for knive og blankvåben m.v., der besiddes på bopælen samt andre ikke offentligt tilgængelige steder og på offentligt tilgængelige steder. Knivlovens § 2, stk. 1, omfatter følgende:

- 1) skarpe eller spidse våben, hvis klinge overstiger 12 cm,
- 2) knive med tværstillet greb beregnet til stød,
- 3) springknive og springstiletter,
- 4) faldknive og faldstiletter,
- 5) foldeknive med todelt skæfte, hvis klinge kan foldes ud ved brug af én hånd (butterflyknive),
- 6) knive, der er konstrueret til at hænge om hals eller skulder, og som fra denne placering kan trækkes ved brug af én hånd,
- 7) kastestjerner, kasteknive, kasteøkser og lignende og
- 8) kårdestokke og andre blankvåben, der fremtræder som en anden genstand.

Det følger af knivlovens § 2, stk. 2, at dolke og knive, hvis klinge overstiger 12 cm, uanset knivlovens § 2, stk. 1, nr. 1, kan anvendes i erhverv, til husholdningsbrug eller til brug ved jagt, lystfiskeri, sportsudøvelse eller til et andet lignende anerkendelsesværdigt formål, hvis de er udformet hertil.

For at få tilladelse til at besidde knive og blankvåben m.v., der er omfattet af knivlovens § 2, stk. 1, skal der indgives en ansøgning til politiet, som foretager en vurdering af, om der er tale om besiddelse til et anerkendelsesværdigt formål. Det fremgår af § 19, stk. 1, i bekendtgørelse nr. 179 af 22. februar 2018 med senere ændringer om knive og blankvåben m.v., at en blankvåbentilladelse gives med en gyldighedstid på 5 år, dog 10 år for samletilladelser. Tilladelsen kan til enhver tid tilbagekaldes, jf. knivlovens § 5, stk. 1.

Ulovlig besiddelse af knive og blankvåben m.v. straffes efter knivlovens § 7, stk. 1, med bøde eller fængsel indtil 4 måneder. Ifølge bemærkningerne straffes ulovlig besiddelse af knive og blankvåben m.v. omfattet af knivlovens § 2, stk. 1, på bopælen og andre ikke offentligt tilgængelige steder i første- og andegangstilfælde som udgangspunkt med en bøde på mellem 1.000 kr. og 3.000 kr. afhængig af typen af kniv eller blankvåben m.v. jf. Folketingstidende 2003-04, tillæg A, L 97 som fremsat, side 3126. Det fremgår i den forbindelse af rigsadvokatmeddelelsen, afsnittet om sanktionspåstande i våbensager, pkt. 5.6.2., at anklagemyndigheden i sager om overtrædelse af knivlovens § 2, stk. 1, nr. 1, 2, 7 og 8, skal nedlægge påstand om en bøde på 1.000 kr., mens der i sager om overtrædelse af knivlovens § 2, stk. 1, nr. 3-6, nedlægges påstand om en bøde på 3.000 kr. Det fremgår endvidere, at der i andegangstilfælde udmåles samme bødestraf som i førstegangstilfælde, og at der i tredjegangstilfælde skal nedlægges påstand om en frihedsstraf.

3.3.1.1.2. Besiddelse af knive og blankvåben m.v. på offentligt tilgængelige steder

Det følger af knivlovens § 1, at det er forbudt på offentligt tilgængelige steder, uddannelsessteder, i ungdomsklubber, fritidsordninger og lignende at bære eller besidde knive og blankvåben m.v., medmindre det sker som led i erhvervsudøvelse, til brug ved jagt, lystfiskeri eller sportsudøvelse eller har et andet lignende anerkendelsesværdigt formål.

Ved offentligt tilgængelige steder forstås steder, hvortil der

er almindelig adgang, herunder veje, parker, offentlige transportmidler, restaurationer (herunder diskoteker, værtshuse og lignende), butikker og butikcentre i åbningstiden, forlystelsessteder og offentlige kontorer, jf. Folketingstidende 2015-16, tillæg A, L 107 som fremsat, side 13. Ud over offentligt tilgængelige steder finder bestemmelsen også anvendelse på uddannelsessteder, ungdomsklubber, fritidsordninger og lignende, uanset om der er offentlig adgang til det pågældende sted eller ej.

Opregningen i knivlovens § 1 er ikke udtømmende, jf. ordene ”eller andet lignende anerkendelsesværdigt formål”. En kniv vil således også kunne besiddes som led i en anden lovlig fritidsaktivitet. Det gælder f.eks. for personer, der dyrker fritidsaktiviteter (vandreture, skovture, sejlture, spejderaktiviteter m.v.) og i den forbindelse anvender kniv, jf. Folketingstidende 2015-16, tillæg A, L 107 som fremsat, side 14. Herudover er der en række andre tilfælde, hvor det ud fra formålet med bestemmelsen er tilladt at være i besiddelse af en kniv på offentligt sted. Her tænkes navnlig på situationer, hvor det i forbindelse med transport af en kniv fra ét sted til et andet ikke kan undgås, at kniven medbringes på (passerer) offentligt område. Kniven kan f.eks. være købt i en forretning, hvorefter den skal bringes hjem til bopælen. Der kan endvidere foretages ophold eller ærinder undervejs, når dette ud fra en samlet vurdering af omstændighederne må anses for rimeligt. I denne vurdering vil bl.a. kunne indgå formålet med og stedet for opholdet og ærinde, varigheden heraf, knivens placering og troværdigheden af besidderens forklaring om omstændighederne omkring besiddelsen af kniven. F.eks. vil et ophold med henblik på at tanke benzin eller foretage indkøb på vej i sin bil til eller fra den aktivitet, hvor kniven skal anvendes, normalt ikke udgøre en overtrædelse af loven, hvis kniven forbliver i bilen. Det samme gør sig gældende, hvis en netop indkøbt husholdningskniv medbringes på den videre indkøbstur i en taske eller lignende eller ligger i bilen, mens der foretages andre ærinder. Derimod vil det som udgangspunkt være en overtrædelse af § 1, hvis en kniv, der opbevares på en lettilgængelig måde, f.eks. i en lomme, medbringes på en restaurant.

Hvorvidt kniven m.v. besiddes som led i et anerkendelsesværdigt formål vil i alle tilfælde bero på en konkret vurdering af de nærmere omstændigheder, jf. Folketingstidende 2015-16, tillæg A, L 107 som fremsat, side 14. Ved denne vurdering vil der skulle lægges vægt på knivens art, anvendelsesområde og den situation, hvorunder kniven besiddes. Det vil f.eks. kunne tale imod, at besiddelsen af kniven har et anerkendelsesværdigt formål, hvis kniven er udformet på en måde, så den uanset størrelsen er særligt egnet som angrebs- og stikvåben, eller at personen, som besidder kniven, tidligere er straffet for flere overtrædelser af våbenlovgivningen, jf. Folketingstidende 2015-16, tillæg A, L 107 som fremsat, side 15.

Generelt vil det forhold, at besiddelsen af en kniv sker i et kriminelt miljø, tale imod, at kniven skal bruges til et anerkendelsesværdigt formål. Det gælder især, hvis der ikke

foreligger omstændigheder, som understøtter, at den skal bruges til et lovligt gøremål. Derudover vil der være situationer, hvor besiddelse af knive – også små foldeknive – som det helt klare udgangspunkt aldrig vil være berettiget. Det gælder f.eks. til visse større fodboldkampe eller i nattelivet, hvor der er nærliggende risiko for, at der kan opstå tilspidsede situationer af potentielt voldelig karakter, jf. Folketingstidende 2015-16, tillæg A, L 107 som fremsat, side 14.

Der kan herudover også forekomme andre steder eller situationer i det offentlige rum, hvor det som udgangspunkt ikke vil være anerkendelsesværdigt at medbringe en kniv, uanset knivens størrelse og art. Der tænkes her på tilfælde, hvor der generelt må antages at være en forøget risiko for, at der kan opstå konfrontationer eller tilspidsede situationer, og hvor der samtidig ikke ses at være hensyn, der taler for, at en kniv skal kunne medbringes. Som eksempel kan det nævnes, at knive som udgangspunkt ikke har noget at gøre til f.eks. demonstrationer, større koncerter eller forsamlinger m.v.

Det bemærkes dog, at der for så vidt angår små almindelige lommeknive, multiværktøjer (schweizerknive) og proptrækere med indbygget kniv i praksis vil være en formodning for, at knive af denne type skal anvendes til et anerkendelsesværdigt formål, medmindre der er konkrete omstændigheder, som taler imod, at dette er tilfældet, jf. Folketingstidende 2015-16, tillæg A, L 107 som fremsat, side 15. Det er således tilladt at være i besiddelse af disse på offentligt tilgængelige steder, såfremt der er tale om gøremål af dagligdags, fredelig eller praktisk karakter.

Ud over det generelle forbud i knivlovens § 1 følger det af knivlovens § 2, stk. 1, at det kræver tilladelse fra politiet at erhverve, besidde, bære eller anvende en række nærmere anførte farlige knive og blankvåben m.v., herunder på offentligt tilgængelige steder. Der henvises til pkt. 3.3.1.1.1 i lovforslagets almindelige bemærkninger for en nærmere beskrivelse heraf.

Ulovlig besiddelse af knive og blankvåben m.v. efter knivlovens §§ 1 eller 2 straffes efter lovens § 7, stk. 1, med bøde eller fængsel indtil 4 måneder. Det følger af bemærkningerne, at ulovlig besiddelse af knive og blankvåben m.v. på offentligt tilgængelige steder uden anerkendelsesværdigt formål i førstegangstilfælde som udgangspunkt straffes med en bøde på 3.000 kr. for så vidt angår knive og blankvåben m.v., som ikke samtidig er omfattet af knivlovens § 2, stk. 1, jf. Folketingstidende 2015-16, tillæg A, L 107 som fremsat, side 18. Er kniven samtidig omfattet af knivlovens § 2, stk. 1, er straffen som udgangspunkt en bøde på 5.000 kr.

I andengangstilfælde fastsættes straffen som udgangspunkt til ubetinget fængsel i 7 dage, når gerningspersonen i førstegangstilfældet blev idømt en bøde. Der kan forekomme tilfælde, hvor ubetinget frihedsstraf i andengangstilfælde er urimeligt henset til de omstændigheder, hvorunder kniven m.v. har været medbragt. Det er forudsat, at der i sådanne tilfælde er mulighed for at idømme en bøde, jf. Folketingstidende 2015-16, tillæg A, L 107 som fremsat, side 18.

Hvis der tidligere er idømt en frihedsstraf på fængsel i 7 dage for et førstegangstilfælde, vil straffen i andengangstilfælde som udgangspunkt skulle fastsættes til ubetinget fængsel i 14 dage.

I tredjegangstilfælde fastsættes straffen for ulovlig besiddelse af kniv m.v. efter knivlovens § 1 som udgangspunkt til ubetinget fængsel i 40 dage, når gerningspersonen i andengangstilfældet er idømt fængselsstraf. Der vil i tredjegangstilfælde og derover kun i helt sjældne tilfælde kunne tænkes at foreligge sådanne særligt formildende omstændigheder, at udgangspunktet om frihedsstraf kan fraviges.

I fjerdegangstilfælde og derover vil det være op til domstolene på baggrund af de konkrete forhold i den enkelte sag at beslutte, hvorledes straffen bør fastsættes. Det forudsættes dog, at der som udgangspunkt fastsættes en passende skærpet straf i forhold til ovennævnte strafpositioner.

3.3.1.1.3. Besiddelse af knive og blankvåben m.v. under skærpende omstændigheder

Ulovlig besiddelse af knive og blankvåben m.v. under skærpende omstændigheder straffes efter knivlovens § 7, stk. 1, med bøde eller fængsel indtil 2 år.

Der vil i almindelighed kun foreligge skærpende omstændigheder, hvis en person bærer kniv på steder eller under omstændigheder, hvor der er nærliggende risiko for, at der kan opstå tilspidsede situationer af potentielt voldelig karakter, herunder tilfælde, hvor en person bærer kniv i aften- og nattetimerne i restaurationsmiljøet m.v. eller ved visse fodboldkampe, byfester og koncerter, jf. Folketingstidende 2015-16, tillæg A, L 107 som fremsat, side 19. I denne forbindelse skal der lægges vægt på, om besiddelsen ved den pågældende type af begivenhed erfaringsmæssigt bidrager til at skabe farlige situationer. Risikoen for tilspidsede situationer af potentielt voldelig karakter kan f.eks. også følge af uoverensstemmelser eller konflikt mellem bander eller lignende, hvor to eller flere grupper af personer, der har en indbyrdes konflikt, mødes, f.eks. i forbindelse med retsmøde eller lignende.

Det følger af knivlovens § 7, stk. 2, 1. pkt., at det ved fastsættelse af straffen for overtrædelse af knivlovens § 1 særlig skal anses for skærpende, at gerningspersonen flere gange tidligere er straffet for overtrædelse af knivlovens § 1. Det gælder tilsvarende i tilfælde, hvor overtrædelsen af § 1 begås under skærpende omstændigheder af en person, der tidligere er idømt fængselsstraf for overtrædelse af straffelovens § 119, stk. 1 eller 2, § 119 b eller §§ 123, 216, 237, 243-246, 266 eller 288, jf. knivlovens § 7, stk. 2, 2. pkt.

Et førstegangstilfælde, hvor besiddelse af kniv eller blankvåben m.v. sker under skærpende omstændigheder, straffes som udgangspunkt med ubetinget fængsel i 7 dage, jf. Folketingstidende 2015-16, tillæg A, L 107 som fremsat, side 18-19. Er gerningspersonen tidligere idømt en fængselsstraf for overtrædelse af straffelovens § 119, stk. 1 eller 2, § 119 b eller §§ 123, 216, 237, 243-246, 266 eller 288, og

besiddes kniv eller blankvåben m.v. under skærpende omstændigheder, fastsættes straffen i førstegangstilfældet som udgangspunkt til ubetinget fængsel i 40 dage.

Det vil bero på domstolenes vurdering af de konkrete forhold i den enkelte sag, om der foreligger sådanne skærpende omstændigheder, at der skal udmåles en frihedsstraf i stedet for en bøde.

Straffen i andengangstilfælde afhænger, uanset om besiddelse af kniv eller blankvåben m.v. sker under skærpende omstændigheder, af den idømte straf i førstegangstilfældet.

Er gerningspersonen tidligere idømt ubetinget fængsel i 7 dage for en førstegangsovertrædelse af knivloven, straffes andengangstilfældet som udgangspunkt med ubetinget fængsel i 14 dage. Hvis gerningspersonen, foruden tidligere at være idømt ubetinget fængsel i 7 dage for et førstegangstilfælde, tidligere er idømt fængselsstraf for overtrædelse af straffelovens § 119, stk. 1 eller 2, § 119 b eller §§ 123, 216, 237, 243-246, 266 eller 288, og har begået andengangstilfældet under skærpende omstændigheder, fremgår det af rigsadvokatmeddelelsen, afsnittet om sanktionspåstande i våbensager, pkt. 5.6.3., at anklagemyndigheden som udgangspunkt skal nedlægge påstand om ubetinget fængsel i 50 dage. Det gælder også, når der i førstegangstilfældet blev idømt en bøde. Det bemærkes herved, at forarbejderne ikke indeholder en nærmere angivelse af strafniveauet i denne situation, idet det dog fremgår, at personer, der tidligere er dømt for overtrædelse af de i knivlovens § 7, stk. 2, 2. pkt., nævnte bestemmelser, i anden- og tredjegangstilfælde vil kunne straffes tilsvarende hårdere, hvis de igen besidder en kniv under skærpende omstændigheder, jf. Folketingstidende 2015-16, tillæg A, L 107 som fremsat, side 10.

Er der tale om et andengangstilfælde, hvor der tidligere er idømt ubetinget fængsel i 40 dage for en førstegangsovertrædelse, vil det være op til domstolene på baggrund af de konkrete forhold i den enkelte sag at beslutte, hvorledes straffen bør fastsættes, jf. Folketingstidende 2015-16, tillæg A, L 107 som fremsat, side 19. Det forudsættes dog, at der som udgangspunkt fastsættes en passende skærpet straf i forhold til ovennævnte strafpositioner. Det fremgår i den forbindelse af rigsadvokatmeddelelsen, afsnittet om sanktionspåstande i våbensager, pkt. 5.6.3., at anklagemyndigheden, hvor andengangstilfældet sker under skærpende omstændigheder, og gerningspersonen tidligere er idømt fængselsstraf for overtrædelse af straffelovens § 119, stk. 1 eller 2, § 119 b eller §§ 123, 216, 237, 243-246, 266 eller 288, nedlægger påstand om ubetinget fængsel i 60 dage.

Hvis overtrædelsen begås under særligt skærpende omstændigheder, kan overtrædelsen efter omstændighederne være omfattet af straffelovens § 192 a, stk. 2, der har en strafferamme på 6 år.

3.3.1.1.4. Særligt formildende omstændigheder

Reglerne om knive og blankvåben m.v. var forud for knivlovens ikrafttræden den 1. juli 2016 reguleret i våbenlo-

ven. Ved lov nr. 500 af 17. juni 2008 om ændring af straffeloven, retsplejeloven, våbenloven og lov om fuldbyrdelse af straf m.v. (Styrkelse af indsatsen mod ulovlige skydevåben og knive på offentligt tilgængelige steder) blev våbenlovens § 10, stk. 3, nyaffattet, således at en overtrædelse af forbuddet mod besiddelse af kniv på offentligt tilgængelige steder kunne straffes med fængsel indtil 2 år, under særligt formildende omstændigheder dog med bøde. Af bemærkningerne til bestemmelsen fremgår, at hvis der foreligger særligt formildende omstændigheder, kan der i førstegangstilfælde idømmes bøde i stedet for fængsel. Der kan således forekomme tilfælde, hvor en frihedsstraf i førstegangstilfælde vil forekomme urimelig henset til de omstændigheder, hvorunder kniven har været medbragt, jf. Folketingstidende 2007-08 (2. samling), tillæg A, L 171 som fremsat, side 5988.

Det fremgår endvidere, at sådanne særligt formildende omstændigheder navnlig kan tænkes at foreligge i tilfælde, hvor en person oprindeligt har haft et anerkendelsesværdigt formål med at bære eller besidde kniv på et offentligt tilgængeligt sted, men på grund af f.eks. et svinkeærinde eller en forglemmelse efterfølgende er kommet i en situation, hvor det ikke (længere) er lovligt at bære eller besidde den pågældende kniv, jf. Folketingstidende 2007-08 (2. samling), tillæg A, L 171 som fremsat, side 5989. Der kan således efter omstændighederne foreligge særligt formildende omstændigheder, hvis der f.eks. er tale om en person, som efter en arbejdsdag, fisketur, spejdetur eller lignende, hvor vedkommende lovligt har båret eller været i besiddelse af en kniv, foretager et restaurationsbesøg med kniven i lommen eller tasken i stedet for at tage direkte hjem og dermed overtræder forbuddet mod at besidde kniv på offentligt tilgængelige steder uden et anerkendelsesværdigt formål.

I 2016 blev reglerne om knive og blankvåben m.v. udskilt fra våbenloven, og besiddelse m.v. af sådanne våben har således siden været reguleret i knivloven. Der eksisterer i knivloven ikke en egentlig bestemmelse om adgang til at fastsætte en bødestraf for personer, der under særligt formildende omstændigheder ulovligt besidder en kniv under omstændigheder, der efter de gældende regler vil give en fængselsstraf.

Det fremgår dog af bemærkningerne, at der for så vidt angår ulovlig besiddelse af knive og blankvåben m.v. på offentligt tilgængelige steder kan forekomme tilfælde, hvor ubetinget frihedsstraf i et andengangstilfælde vil være urimeligt henset til de omstændigheder, hvorunder kniven m.v. har været medbragt, og at det er forudsat, at der i sådanne tilfælde er mulighed for at idømme en bøde, jf. Folketingstidende 2015-16, tillæg A, L 107 som fremsat, side 18. Der vil i tredjegangstilfælde og derover kun i helt sjældne tilfælde kunne tænkes at foreligge sådanne særligt formildende omstændigheder, at udgangspunktet om frihedsstraf kan fraviges.

Det bemærkes, at fastsættelse af straffen fortsat vil bero på domstolenes konkrete vurdering i det enkelte tilfælde på

baggrund af samtlige omstændigheder i sagen, og at det angivne straffniveau vil kunne fraviges i op- og nedadgående retning, hvis der i den konkrete sag foreligger skærpende eller formildende omstændigheder, jf. herved de almindelige regler om straffens fastsættelse i straffelovens kapitel 10.

Det er Justitsministeriets vurdering, at adgangen til at idømme en person bøde i stedet for fængsel for besiddelse af knive og blankvåben m.v. på et offentligt tilgængeligt sted, når der foreligger særligt formildende omstændigheder, fortsat gør sig gældende i samme omfang som beskrevet i bemærkningerne til våbenloven, jf. Folketingstidende 2007-08 (2. samling), tillæg A, L 171 som fremsat, side 5989.

Det bemærkes, at såfremt der foreligger formildende omstændigheder, kan straffen endvidere nedsættes eller bortfalde i medfør af de almindelige regler i straffeloven. Det følger således af straffelovens § 83, at straffen kan nedsættes under den foreskrevne strafferamme eller bortfalde under i øvrigt formildende omstændigheder, når oplysninger om gerningen, gerningsmandens person eller andre forhold afgørende taler herfor.

Ved straffens fastsættelse kan det endvidere indgå som en formildende omstændighed, at gerningsmanden har handlet i undskyldelig uvidenhed om eller undskyldelig misforståelse af retsregler, der forbyder en handling, jf. straffelovens § 82, stk. 1, nr. 4.

3.3.1.2. Justitsministeriets overvejelser

Det fremgår af Serviceeftersynet, at Rigspolitiet vurderer, at straffelovens § 81 a har haft en reducerende virkning på antallet af sager, hvor personer tilknyttet kriminelle grupper besidder skydevåben i det offentlige rum. Rigspolitiet bemærker derudover i Serviceeftersynet, at der blandt bandemedlemmer ses en øget tendens til besiddelse af knive m.v. i det offentlige rum, hvilket kan skyldes strafskærpelserne på skydevåben, og at bandemedlemmerne af den grund oftere gør brug af knive m.v. frem for skydevåben.

Det fremgår endvidere af den politiske aftale om Bandepakke IV, at aftaltpartierne er enige om, at der skal være større konsekvens for ulovlig besiddelse af kniv.

På denne baggrund lægges der op til at skærpe straffen for ulovlig besiddelse af knive og blankvåben m.v. samt at gøre det til en skærpende omstændighed, at kniven bæres på f.eks. uddannelsesinstitutioner, ungdomsklubber eller på ungdomsskoler.

Idet der i praksis kan forekomme tilfælde, hvor idømmelse af en fængselsstraf for ulovlig besiddelse af kniv m.v. må anses for urimeligt henset til de omstændigheder, under hvilke kniven m.v. har været besiddet, f.eks. hvis det er åbenlyst, at besiddelsen skyldes en fejl eller en forglemmelse, lægges der endvidere op til at præcisere, at der for personer, som under særligt formildende omstændigheder ulovligt besidder en kniv m.v. under omstændigheder, der efter de

foreslåede regler vil give en fængselsstraf, kan fastsættes en bødestraf.

3.3.1.3. Den foreslåede ordning

Det foreslås at ændre »der« til »som« i knivlovens § 7, stk. 1. Der er tale om en ændring af bestemmelsens ordlyd, der alene har til formål at give mulighed for i bemærkningerne at komme med en tilkendegivelse om straffniveauet for ulovlig besiddelse af knive og blankvåben m.v.

Der henvises i øvrigt til lovforslagets § 3, nr. 1, og bemærkningerne hertil.

3.3.1.3.1. Besiddelse af knive og blankvåben m.v. på bopælen og andre ikke offentligt tilgængelige steder

Det foreslås, at besiddelse af knive og blankvåben m.v., der er omfattet af knivlovens § 2, stk. 1, på bopælen og andre ikke offentligt tilgængelige steder, uden behørig tilladelse fra politiet, som udgangspunkt vil skulle straffes med en bøde på 5.000 kr. i førstegangstilfælde og 7.500 kr. i andengangstilfælde, når der ikke foreligger skærpende omstændigheder, uanset typen af kniv eller blankvåben m.v. Ved tredjegangstilfælde vil straffen – ligesom i dag – skulle være en frihedsstraf.

3.3.1.3.2. Besiddelse af knive og blankvåben m.v. på offentligt tilgængelige steder

Det foreslås, at ulovlig besiddelse af knive og blankvåben m.v. på offentligt tilgængelige steder uden anerkendelsesværdigt formål som udgangspunkt vil skulle straffes med en bøde på 10.000 kr. i førstegangstilfælde, når der ikke foreligger skærpende omstændigheder, uanset typen af kniv eller blankvåben m.v. Det foreslås desuden, at straffen i andengangstilfælde også skærpes, således at andengangstilfælde, hvor den pågældende tidligere er idømt bødestraf for et førstegangstilfælde, som udgangspunkt straffes med ubetinget fængsel i 14 dage. Ved tredjegangstilfælde vil straffen – ligesom i dag – skulle være ubetinget fængsel i 40 dage.

3.3.1.3.3. Besiddelse af knive og blankvåben m.v. under skærpende omstændigheder

Det foreslås, at ulovlig besiddelse af knive og blankvåben m.v. på ungdomsskoler, uddannelsesinstitutioner, ungdomsklubber og i den offentlige transport altid skal være at anse for besiddelse under skærpende omstændigheder, uanset at der ikke foreligger nærliggende risiko for, at der kan opstå tilspidsede situationer af potentiel voldelig karakter.

Da det må formodes, at en andel af de personer, der opholder sig på ungdomsskoler, uddannelsesinstitutioner og ungdomsklubber – og eventuelt er i besiddelse af knive og blankvåben m.v. – er under 18 år, lægges der op til at præcisere, at det uanset den pågældendes alder altid skal anses for skærpende, at gerningspersonen har besiddet kniven m.v. på ungdomsskoler, uddannelsesinstitutioner, ungdomsklubber og i den offentlige transport. Det vil dog fortsat være sådan,

at det ved straffens fastsættelse i almindelighed skal indgå som en formildende omstændighed, at gerningspersonen var under 18 år ved gerningens udførelse, jf. straffelovens § 82, stk. 1, nr. 1.

Endvidere foreslås det at skærpe straffen for ulovlig besiddelse af knive og blankvåben m.v. under skærpene omstændigheder, således at overtrædelser som udgangspunkt vil skulle straffes med ubetinget fængsel i 14 dage i førstegangstilfælde og ubetinget fængsel i 30 dage i andengangstilfælde, hvor den pågældende tidligere er idømt 14 dages fængsel for et førstegangstilfælde.

3.3.1.3.4. Særligt formildende omstændigheder

Der lægges op til at præcisere, at der for personer, som under særligt formildende omstændigheder ulovligt besidder en kniv m.v. under omstændigheder, der efter de foreslåede regler vil give en fængselsstraf, kan fastsættes en bødestraf.

Som anført ovenfor kan knive og blankvåben m.v. efter gældende ret besiddes lovligt på offentligt tilgængelige steder, når besiddelsen sker som led i erhvervsudøvelse, til brug ved jagt, lystfiskeri eller sportsudøvelse eller har et andet lignende anerkendelsesværdigt formål, jf. knivlovens § 1. Det er f.eks. som led i fritidsaktiviteter, hvor det i forbindelse med transport af en kniv fra ét sted til et andet ikke kan undgås, at kniven medbringes på (passerer) offentligt område, jf. nærmere under pkt. 3.3.1.1.2 i lovforslagets almindelige bemærkninger.

Der lægges op til i bemærkningerne til knivlovens § 7, stk. 1, at tydeliggøre den mulighed, der allerede i dag følger af gældende ret, for at idømme en person bøde frem for fængselsstraf i tilfælde, som ikke falder under undtagelsen i knivlovens § 1 om »anerkendelsesværdigt formål«, men hvor der alligevel gør sig særligt formildende omstændigheder gældende, der taler imod rimeligheden af, at vedkommende efter de foreslåede regler idømmes en fængselsstraf.

Det vil navnlig være i tilfælde, hvor en person oprindeligt har haft et anerkendelsesværdigt formål med at bære eller besidde en kniv på et offentligt tilgængeligt sted, men på grund af f.eks. et svinkeærinde eller en forglemmelse efterfølgende er kommet i en situation, hvor det ikke (længere) er lovligt at bære eller besidde den pågældende kniv.

Det foreslås i den forbindelse at præcisere, at der efter omstændighederne kan foreligge særligt formildende omstændigheder, hvis der f.eks. er tale om en person, som efter en arbejdsdag, fisketur, spejdertur eller lignende, hvor vedkommende lovligt har båret eller været i besiddelse af en kniv, foretager et restaurationsbesøg med kniven i lommen eller tasken i stedet for at tage direkte hjem og dermed overtræder forbuddet i knivlovens § 1. Det vil også kunne være tilfældet, hvis en person efter en arbejdsdag, fisketur, spejdertur eller lignende, hvor vedkommende lovligt har båret eller været i besiddelse af en kniv, ved en fejl medbringer kniven på en ungdomsuddannelse, hvor vedkommende skal hente sit barn. Ligeledes vil der kunne foreligge særligt

formildende omstændigheder, hvis der f.eks. er tale om en person, som efter en arbejdsdag, fisketur, spejdertur eller lignende, hvor vedkommende lovligt har båret eller været i besiddelse af en kniv, befinder sig i et offentligt transportmiddel med kniven i lommen eller tasken uden at have et anerkendelsesværdigt formål hermed. Det kan eksempelvis være i tilfælde, hvor en person på grund af en forglemmelse ikke har efterladt kniven på arbejdet men i stedet taget den med sig i en lomme på vej hjem i det offentlige transportmiddel. Det kan endvidere være i tilfælde, hvor en person efter en fisketur eller lignende befinder sig i et offentligt transportmiddel med kniven i tasken og – i stedet for at tage direkte hjem – foretager et svinkeærinde eller lignende. Det bemærkes i den forbindelse, at såfremt personen tager direkte hjem, vil der som udgangspunkt ikke være tale om ulovlig besiddelse af kniv på et offentligt tilgængeligt sted, idet der i sådanne tilfælde vil foreligge et anerkendelsesværdigt formål med besiddelsen, når transport af kniven fra ét sted til et andet ikke kan undgås, jf. nærmere herom under pkt. 3.3.1.1.2 i lovforslagets almindelige bemærkninger.

Der lægges op til, at et forhold, hvor der foreligger sådanne særligt formildende omstændigheder som beskrevet, i førstegangstilfælde straffes med en bøde på 3.000 kr. og i andengangstilfælde med en bøde på 10.000 kr.

Det vil i den forbindelse som udgangspunkt ikke have betydning for strafudmålingen, at forholdet er begået under skærpene omstændigheder, der udspringer af, at kniven ved en fejl eller forglemmelse enten er medbragt et sted, der i sig selv indebærer, at besiddelsen anses for at være begået under skærpene omstændigheder, som eksempelvis en ungdomsskole, eller et sted eller under omstændigheder, hvor der er nærliggende risiko for, at der kan opstå tilspidse situationer af potentielt voldelig karakter, hvis sagens omstændigheder i øvrigt taler for, at der gør sig særligt formildende omstændigheder gældende.

Fastsættelsen af straffen vil fortsat bero på domstolenes konkrete vurdering i det enkelte tilfælde af samtlige omstændigheder i sagen, og det angivne strafniveau vil kunne fraviges i op- og nedadgående retning, hvis der i den konkrete sag foreligger skærpene eller formildende omstændigheder, jf. herved de almindelige regler om straffens fastsættelse i straffelovens kapitel 10.

Der henvises i øvrigt til lovforslagets § 3, nr. 2, og bemærkningerne hertil.

3.3.2. Fordobling af strafferammen for våbenlagre

3.3.2.1. Gældende ret

3.3.2.1.1. Straffelovens § 192 a

Våbenloven indeholder nærmere regler om, hvornår skydevåben og andre våben og eksplosivstoffer kan besiddes lovligt. Ulovlig besiddelse m.v. af sådanne genstande straffes efter våbenlovens § 10. Hvis våbenbesiddelsen er sket under

særligt skærpende omstændigheder, skal overtrædelsen tillige henføres under straffelovens § 192 a.

Det følger af straffelovens § 192 a, stk. 1, at den, der overtræder lovgivningen om våben og eksplosivstoffer eller artikel 4, stk. 1, i Europa-Parlamentets og Rådets forordning (EU) nr. 258/2012 af 14. marts 2012 om gennemførelse af FN's våbenprotokol m.v. ved under særligt skærpende omstændigheder at indføre, udføre, transportere, erhverve, overdrage, besidde, bære, anvende, tilvirke, udvikle eller med henblik på udvikling forsøge i skydevåben (§ 192 a, stk. 1, nr. 1) eller andre våben eller eksplosivstoffer, når våbnet eller eksplosivstofferne på grund af deres særdeles farlige karakter er egnede til at forvolde betydelig skade (§ 192 a, stk. 1, nr. 2), straffes med fængsel fra 2 år indtil 8 år.

Den, der i øvrigt overtræder lovgivningen om våben og eksplosivstoffer under særligt skærpende omstændigheder, straffes med fængsel indtil 6 år, jf. straffelovens § 192 a, stk. 2.

Efter straffelovens § 192 a, stk. 3, skal det ved fastsættelse af straffen for ulovlig besiddelse af skydevåben efter stk. 1, nr. 1, indgå som en skærpende omstændighed, at skydevåbnet besiddes på offentligt tilgængeligt sted. Besiddes der samtidig ammunition, der kan affyres med skydevåbnet, skal dette indgå som en yderligere skærpende omstændighed ved straffastsættelsen.

Efter straffelovens § 192 a, stk. 4, skal det ved fastsættelse af straffen for ulovlig besiddelse af andre våben eller eksplosivstoffer efter stk. 1, nr. 2, indgå som en skærpende omstændighed, at våbnet eller eksplosivstoffet besiddes på offentligt tilgængeligt sted, hvor mennesker færdes eller opholder sig. Besiddes der samtidig anordninger, der kan bringe våbnet eller eksplosivstoffet til sprængning, skal dette indgå som en yderligere skærpende omstændighed ved straffastsættelsen.

For så vidt angår forståelsen af besiddelsesbegrebet i straffelovens § 192 a kan der henvises til Højesterets dom af 22. januar 2020 i sag nr. 136/2019, offentliggjort i Ugeskrift for Retsvæsen 2020, side 1254, hvor Højesteret udtalte, at besiddelsesbegrebet i straffelovens § 192 a må forstås bredt, og at det beror på en konkret vurdering af den enkelte sags omstændigheder, herunder den pågældendes tilknytning til og mulighed for at råde over skydevåbnet, om der foreligger besiddelse.

3.3.2.1.2. Straf for overtrædelse af straffelovens § 192 a, stk. 1, nr. 1

Straffelovens § 192 a, stk. 1, er senest ændret ved lov nr. 494 af 22. maj 2017.

For så vidt angår ulovlig besiddelse m.v. af skydevåben, der ikke på grund af deres særdeles farlige karakter er egnede til at forvolde betydelig skade (f.eks. enkeltskudsvåben, halvautomatiske våben og repetervåben), efter straffelovens § 192 a, stk. 1, nr. 1, er det ved den nævnte lovændring for-

udsat, at der tages udgangspunkt i følgende strafpositioner, jf. Folketingstidende 2016-17, tillæg A, L 139 som fremsat, side 8 f. :

Straffen for besiddelse m.v. uden ammunition, der kan affyres med skydevåbnet, på ikke offentligt tilgængeligt sted forudsættes i førstegangstilfælde som udgangspunkt fastsat til ubetinget fængsel i mindst 2 år. Det forudsættes endvidere, at straffen i gentagelsestilfælde som udgangspunkt fastsættes til ubetinget fængsel mellem 2 år og 4 måneder og 2 år og 8 måneder.

Straffen for besiddelse m.v. med ammunition, der kan affyres med skydevåbnet, på ikke offentligt tilgængeligt sted forudsættes i førstegangstilfælde som udgangspunkt fastsat til ubetinget fængsel i 2 år og 3 måneder. I gentagelsestilfælde forudsættes straffen som udgangspunkt fastsat til ubetinget fængsel mellem 2 år og 8 måneder og 3 år.

Straffen for besiddelse m.v. uden ammunition, der kan affyres med skydevåbnet, på offentligt tilgængeligt sted forudsættes i førstegangstilfælde som udgangspunkt fastsat til ubetinget fængsel i 2 år og 3 måneder. I gentagelsestilfælde forudsættes straffen som udgangspunkt fastsat til ubetinget fængsel mellem 2 år og 8 måneder og 3 år.

Straffen for besiddelse m.v. med ammunition, der kan affyres med skydevåbnet, på offentligt tilgængeligt sted forudsættes i førstegangstilfælde som udgangspunkt fastsat til ubetinget fængsel i 2 år og 6 måneder. I gentagelsestilfælde forudsættes straffen som udgangspunkt fastsat til ubetinget fængsel mellem 3 år og 3 år og 6 måneder.

For så vidt angår ulovlig besiddelse af særdeles farlige skydevåben (f.eks. fuldautomatiske skydevåben) efter straffelovens § 192 a, stk. 1, nr. 1, er det ved lovændringen forudsat, at der tages udgangspunkt i følgende strafpositioner, jf. Folketingstidende 2016-17, tillæg A, L 139 som fremsat, side 9 f. :

Straffen for besiddelse m.v. uden ammunition, der kan affyres med skydevåbnet, på ikke offentligt tilgængeligt sted forudsættes i førstegangstilfælde som udgangspunkt fastsat til ubetinget fængsel mellem 2 år og 8 måneder og 3 år. Det forudsættes endvidere, at der i gentagelsestilfælde sker en betydelig skærpelse af straffen.

Straffen for besiddelse m.v. med ammunition, der kan affyres med skydevåbnet, på ikke offentligt tilgængeligt sted forudsættes i førstegangstilfælde som udgangspunkt fastsat til ubetinget fængsel mellem 3 år og 3 år og 6 måneder. Det forudsættes endvidere, at der i gentagelsestilfælde sker en betydelig skærpelse af straffen.

Straffen for besiddelse m.v. uden ammunition, der kan affyres med skydevåbnet, på offentligt tilgængeligt sted forudsættes i førstegangstilfælde som udgangspunkt fastsat til ubetinget fængsel mellem 3 år og 3 år og 6 måneder. Det forudsættes endvidere, at der i gentagelsestilfælde sker en betydelig skærpelse af straffen.

Straffen for besiddelse m.v. med ammunition, der kan af-fyres med skydevåbnet, på offentligt tilgængeligt sted forudsættes i førstegangstilfælde som udgangspunkt fastsat til ubetinget fængsel mellem 3 år og 6 måneder og 4 år. Det forudsættes endvidere, at der i gentagelsestilfælde sker en betydelig skærpelse af straffen.

3.3.2.1.3. Straf for overtrædelse af straffelovens § 192 a, stk. 1, nr. 2

For så vidt angår ulovlig besiddelse m.v. af andre våben end skydevåben (f.eks. panserværnsraketter, morterer, håndgranater, bomber og miner) eller eksplosivstoffer, som på grund af deres særdeles farlige karakter er egnet til at forvolde betydelig skade, jf. straffelovens § 192 a, stk. 1, nr. 2, er det ved ændringen af § 192 a, stk. 1, ved lov nr. 494 af 22. maj 2017 forudsat, at straffen i førstegangstilfælde som udgangspunkt fastsættes til ubetinget fængsel mellem mindst 2 år og 8 måneder og 3 år, uanset om de pågældende våben og eksplosivstoffer besiddes på et offentligt eller ikke offentligt tilgængeligt sted. Det forudsættes endvidere, at der i gentagelsestilfælde sker en betydelig skærpelse af straffen, jf. Folketingstidende 2016-17, tillæg A, L 139 som fremsat, side 9.

3.3.2.1.4. Straf for besiddelse af flere våben på samme sted (våbenlagre)

Forarbejderne til straffelovens § 192 a, stk. 1, indeholder ikke nærmere fastsatte strafpositioner for våbenlagre.

Det er imidlertid forudsat i forarbejderne, at der i sager om ulovlige våbenlagre – det vil sige tilfælde, hvor flere ulovlige våben m.v. opbevares det samme sted – skal udmåles en væsentligt strengere straf end de udgangspunkter, der er angivet for straffen for ulovlig besiddelse m.v. af et enkelt våben. Ved strafudmålingen kan der desuden bl.a. lægges vægt på våbnenes art og på antallet af de opbevarede våben, jf. Folketingstidende 2008-09, tillæg A, L 211 som fremsat, side 8072.

Til illustration af strafniveauet i sager om overtrædelse af straffelovens § 192 a, stk. 1, ved besiddelse af et våbenlager kan der bl.a. henvises til Højesterets dom af 13. august 2019 i sag nr. 41/2019, offentliggjort i Ugeskrift for Retsvæsen 2019, side 3547, hvor tiltalte blev fundet skyldig i på offentligt tilgængeligt sted i sin bil at have været i besiddelse af 12 pistoler, hvoraf to kunne indstilles til fuldautomatisk skudafgivelse, uden tilhørende ammunition. Højesteret fastsatte straffen til fængsel i 6 år, idet det i skærpene retning blev tillagt betydning, at besiddelsen skete med henblik på videreoverdragelse, og at våbnene var beregnet til anvendelse i det organiserede kriminelle miljø.

Der kan desuden henvises til Højesterets dom af 22. januar 2020 i sag nr. 136/2019, offentliggjort i Ugeskrift for Retsvæsen 2020, side 1254, hvor tiltalte blev fundet skyldig i forsøg på besiddelse af et våbenlager bestående af syv pistoler, en riffel, to maskinpistoler, en revolver og en betydelig mængde ammunition og magasiner til våbnene, jf.

straffelovens § 192 a, stk. 1, nr. 1, samt for at have været i besiddelse af en revolver på offentligt tilgængeligt sted, jf. straffelovens § 192 a, stk. 3. Højesteret fastsatte straffen til fængsel i 8 år, idet det i skærpene retning blev tillagt betydning, at revolveren var besiddet på offentligt tilgængeligt sted, og at besiddelsen havde baggrund i en verserende bandekonflikt, hvorfor straffen skulle fastsættes efter strafskærpelsesbestemmelsen i straffelovens § 81 a, jf. herom pkt. 3.4.2.1 i lovforslagets almindelige bemærkninger.

3.3.2.2. Justitsministeriets overvejelser

Den nuværende strafferamme på fængsel fra 2 år indtil 8 år i straffelovens § 192 a kan gøre det vanskeligt ved fastsættelsen af straffen i tilstrækkelig grad at afspejle, hvor alvorligt man i samfundet ser på meget grove overtrædelser af våbenlovgivningen i forbindelse med sager om besiddelse af flere våben på samme sted (våbenlagre).

Det fremgår af den politiske aftale om Bandepakke IV, at aftalepartierne er enige om, at strafferammen for våbenlagre skal fordobles.

3.3.2.3. Den foreslåede ordning

Det foreslås, at der i straffelovens § 192 a indsættes et nyt stk. 3, hvorefter straffen efter stk. 1 kan stige til fængsel indtil 16 år, hvis overtrædelsen består i besiddelse af flere skydevåben, andre våben eller eksplosivstoffer på samme sted (våbenlager).

Med den foreslåede bestemmelse lægges der op til en væsentlig skærpelse af straffen for besiddelse af våbenlagre. Det forudsættes, at strafniveauet forhøjes med en tredjedel i forhold til den straf, der i dag ville blive fastsat af domstolene i sådanne sager, således at straffen for besiddelse af våbenlagre i tilfælde, der i dag ville blive straffet med fængsel i 6 år, fremover som udgangspunkt vil skulle fastsættes til fængsel i 8 år.

Fastsættelsen af straffen vil fortsat bero på domstolenes konkrete vurdering i det enkelte tilfælde af samtlige omstændigheder i sagen, og de angivne strafniveauer vil kunne fraviges i op- eller nedadgående retning, hvis der i den konkrete sag foreligger skærpene eller formildende omstændigheder, jf. herved de almindelige regler om straffens fastsættelse i straffelovens 10. kapitel.

Der henvises i øvrigt til lovforslagets § 1, nr. 17, og bemærkningerne hertil.

3.3.3. Styrket indsats mod gas- og signalvåben

3.3.3.1. Gældende ret

Våbenloven indeholder nærmere regler om, hvornår skydevåben og andre våben og eksplosivstoffer kan besiddes lovligt. Ulovlig besiddelse af våben og eksplosivstoffer m.v. straffes efter våbenlovens § 10, stk. 1. Hvis der er tale om besiddelse af våben og eksplosivstoffer m.v. under særligt skærpene omstændigheder, vil overtrædelsen tillige kunne

være omfattet af straffelovens § 192 a, jf. også nærmere herom pkt. 3.3.2.1.1 i lovforslagets almindelige bemærkninger.

Det følger af våbenlovens § 1, stk. 1, nr. 1, at det er forbudt uden tilladelse at indføre eller fremstille, herunder samle, skydevåben samt genstande, der fremtræder som skydevåben og som følge af konstruktionen eller det anvendte materiale kan ombygges hertil. Det bemærkes i den forbindelse, at overtrædelser af våbenlovgivningen, der begås med omdannede gas- og signalvåben, efter gældende ret sidestilles strafmæssigt med overtrædelser, der begås med funktionsdygtige originale skydevåben. Omdannelse af gas- og signalvåben anses således efter gældende ret som udgangspunkt for omfattet af forbuddet mod at fremstille skydevåben, jf. § 1, stk. 1, nr. 1.

Det følger videre af våbenlovens § 1, stk. 1, nr. 8, at det er forbudt uden tilladelse at indføre eller fremstille, herunder samle, signalvåben og kombinerede gas- og signalvåben. Et kombineret gas- og signalvåben er et våben, hvortil der kan anvendes både gasammunition og signalammunition. Det bemærkes, at bestemmelsen ikke omfatter udstyr, der alene er konstrueret til affyring af nødraketter og nødblus.

Det primære formål med at inddrage signalvåben og kombinerede gas- og signalvåben under våbenlovens bestemmelser var, at disse våben findes i forskellige udformninger, der oftest har en betydelig lighed med egentlige skydevåben, og at de under visse omstændigheder kan være farlige. Inddragelsen under våbenlovens almindelige kontrolordning har derfor til formål at begrænse udbredelsen af disse våben.

Det følger desuden af våbenlovens § 2, stk. 1, at det er forbudt uden tilladelse ved overdragelse at erhverve genstande eller stoffer, der er omfattet af forbuddet i § 1, eller at besidde, bære eller anvende sådanne genstande eller stoffer.

Overtrædelser af lovgivningen om våben og eksplosivstoffer straffes efter våbenlovens § 10 og – hvis der er tale om overtrædelser under særligt skærpende omstændigheder – tillige efter straffelovens § 192 a.

Efter våbenlovens § 10, stk. 1, straffes den, der overtræder lovens §§ 1 eller 2, med bøde, fængsel indtil 4 måneder eller under skærpende omstændigheder fængsel indtil 2 år.

Det følger af rigsadvokatmeddelelsen, afsnittet om sanktionspåstande i våbensager, punkt 5.5., at anklagemyndigheden i sager om besiddelse af et gas- og signalvåben på bopælen og andre ikke offentligt tilgængelige steder uden skærpende omstændigheder skal nedlægge påstand om en bøde på 4.000 kr., mens besiddelse af et gas- og signalvåben på et offentligt tilgængeligt sted betragtes som en skærpende omstændighed, hvor anklagemyndigheden vil nedlægge påstand om en skærpet bøde eller frihedsstraf.

Hvis der f.eks. er tale om et ladt våben, eller der i øvrigt foreligger én eller flere skærpende omstændigheder, vil anklagemyndigheden i hver enkelt sag foretage en konkret

vurdering med henblik på at afgøre, om der skal nedlægges påstand om en skærpet bøde eller frihedsstraf.

Hvis der imidlertid er tale om besiddelse af et uladt signalvåben eller kombineret gas- og signalvåben, og der i øvrigt ikke foreligger skærpende omstændigheder, vil anklagemyndigheden ifølge rigsadvokatmeddelelsen efter en konkret vurdering kunne nedlægges påstand om bøde.

Efter straffelovens § 192 a, stk. 1, nr. 1, straffes den, der overtræder lovgivningen om våben og eksplosivstoffer ved under særligt skærpende omstændigheder at bl.a. indføre og tilvirke eller udvikle skydevåben, med fængsel fra 2 år indtil 8 år.

Omdannede gas- og signalvåben anses som udgangspunkt for at udgøre skydevåben omfattet af straffelovens § 192 a, stk. 1, nr. 1. Omdannelse af gas- og signalvåben er således omfattet af forbuddet mod at tilvirke skydevåben efter straffelovens § 192 a, stk. 1, nr. 1, når dette sker under særligt skærpende omstændigheder.

Hvorvidt en lovovertrædelse med skydevåben sker under særligt skærpende omstændigheder, jf. straffelovens § 192 a, stk. 1, nr. 1, afhænger bl.a. af det pågældende skydevåbens farlighed, hvilket fastlægges med udgangspunkt i våbenlovgivningens regulering af skydevåben, som er baseret på en generel vurdering af våbenenes farlighed.

For en nærmere beskrivelse af gældende ret for så vidt angår straffelovens § 192 a henvises til pkt. 3.3.2.1.1 i lovforslagets almindelige bemærkninger.

3.3.3.2. Justitsministeriets overvejelser

Det fremgår af den politiske aftale om Bandepakke IV, at aftalepartierne er enige om, at indsatsen mod gas- og signalvåben skal styrkes.

Rigspolitiet har oplyst, at det er politiets vurdering, at bandemiljøet står bag en væsentlig del af alle ulovlige våben i Danmark, herunder omdannede og ikke-omdannede gas- og signalvåben.

For så vidt angår ikke-omdannede gas- og signalvåben er det politiets vurdering, at formålet med besiddelse af sådanne våben i bandemiljøet er at omdanne de pågældende gas- og signalvåben til fuldt funktionsdygtige skydevåben og/eller at benytte våbnene til at begå kriminelle handlinger, herunder vold, røveri, trusler, intimidering og lignende.

Lokal omdannelse af gas- og signalvåben til anvendelse i bandemiljøet er ifølge politiet observeret i Danmark, og politiet vurderer, at denne tendens vil fortsætte, da bl.a. omkostninger til anskaffelse og/eller produktion af sådanne skydevåben er væsentligt reduceret i forhold til anskaffelsen af originale skydevåben. Ligeledes er risikoen mindre ved denne våbentype, idet strafferammen for indsmugling af gas- og signalvåben er lavere sammenholdt med straffe-

rammen for indsmugling af skydevåben og/eller omdannede gas- og signalvåben.

Det er på den baggrund Justitsministeriets vurdering, at der er behov for at skærpe straffen for besiddelse af (ikke-omdannede) gas- og signalvåben med henblik på at slå hårdere ned på bandernes indsmugling og/eller besiddelse af sådanne våben. Formålet hermed er således at begrænse bandernes indsmugling og/eller besiddelse af sådanne våben med det formål at omdanne de pågældende gas- og signalvåben til fuldt funktionsdygtige skydevåben og/eller at benytte våbnene til at begå kriminelle handlinger.

For så vidt angår omdannelse af gas- og signalvåben er dette efter gældende ret som udgangspunkt omfattet af forbuddet mod henholdsvis at fremstille og tilvirke skydevåben, jf. våbenlovens § 1, stk. 1, nr. 1, og straffelovens § 192 a, stk. 1, nr. 1. Det er Justitsministeriets vurdering, at der er behov for at tydeliggøre dette i lovgivningen samt at præcisere, at overtrædelser af våbenlovgivningen, der begås med omdannede gas- og signalvåben, strafmæssigt skal sidestilles med overtrædelser, der begås med funktionsdygtige originale skydevåben.

3.3.3.3. Den foreslåede ordning

3.3.3.3.1. Ikke-omdannede gas- og signalvåben

Det foreslås for det første at ændre »der« til »som« i våbenlovens § 10, stk. 1, 1. pkt. Der er tale om en ændring af bestemmelsens ordlyd, der alene har til formål at give mulighed for at præcisere bemærkningerne til bestemmelsen for så vidt angår gas- og signalvåben.

Det foreslås i den forbindelse at skærpe straffen for besiddelse af gas- og signalvåben på bopælen og andre ikke offentligt tilgængelige steder, når der ikke foreligger skærpende omstændigheder, ved at hæve det gældende straffniveau til det dobbelte i forhold til den straf, der i dag fastsættes af domstolene for besiddelse af gas- og signalvåben uden skærpende omstændigheder på bopælen og andre ikke offentligt tilgængelige steder, jf. våbenlovens § 2, stk. 1, jf. § 1, stk. 1, nr. 8. Dette vil indebære, at besiddelse af et gas- og signalvåben på bopælen eller andre ikke offentligt tilgængelige steder uden skærpende omstændigheder, der som udgangspunkt i dag straffes med en bøde på 4.000 kr., fremover som udgangspunkt vil skulle straffes med en bøde på 8.000 kr.

Derudover foreslås det at præcisere, at besiddelse af et gas- og signalvåben på et offentligt tilgængeligt sted skal betragtes som en skærpende omstændighed i forbindelse med straffens fastsættelse.

For det andet foreslås det at indsætte et nyt stk. 3 i våbenlovens § 10, hvorefter det ved fastsættelse af straffen for overtrædelser af våbenlovens §§ 1 og 2 for så vidt angår gas- og signalvåben skal anses som en skærpende omstændighed, at den pågældende tidligere er idømt fængselsstraf for overtrædelse af visse bestemmelser i våbenloven, knivloven eller

personfarlig kriminalitet. Det foreslås, at straffen i sådanne tilfælde vil skulle fastsættes til ubetinget fængsel i 7 dage i førstegangstilfælde. Det vil både gælde i tilfælde, hvor overtrædelser begås på bopælen og andre ikke offentligt tilgængelige steder samt på offentligt tilgængelige steder.

Der henvises i øvrigt til lovforslagets § 4, nr. 2 og 3, og bemærkningerne hertil.

3.3.3.3.2. Omdannede gas- og signalvåben

Det foreslås at ændre »samt« til »og« i våbenlovens § 1, stk. 1, nr. 1, og »der« til »som« i våbenlovens § 10, stk. 1, 1. pkt. Der er tale om ændringer af bestemmelsens ordlyd, der alene har til formål at give mulighed for at præcisere bemærkningerne til bestemmelsen for så vidt angår omdannelse af gas- og signalvåben.

Det foreslås endvidere at ændre »tilvirke« til »fremstille« i straffelovens § 192 a, stk. 1. Der er tale om en ændring af bestemmelsens ordlyd, der har til formål at give mulighed for at præcisere bemærkningerne til bestemmelsen for så vidt angår omdannelse af gas- og signalvåben. Ændringen har endvidere til formål at bringe bestemmelsens terminologi bedre i overensstemmelse med våbenloven, herunder denne lovs § 1.

Konkret foreslås det at præcisere, at overtrædelser af våbenloven, der begås med omdannede gas- og signalvåben, strafmæssigt skal sidestilles med overtrædelser, der begås med funktionsdygtige originale skydevåben. Det foreslås endvidere at præcisere, at omdannelse af gas- og signalvåben til skydevåben er omfattet af forbuddet mod at fremstille skydevåben, jf. våbenlovens § 1, stk. 1, nr. 1.

Det foreslås desuden at præcisere, at omdannede gas- og signalvåben som udgangspunkt skal anses for at udgøre skydevåben omfattet af straffelovens § 192 a, stk. 1, nr. 1. Omdannelse af gas- og signalvåben vil således være omfattet af forbuddet mod at fremstille skydevåben efter straffelovens § 192 a, stk. 1, nr. 1, når dette sker under særligt skærpende omstændigheder. Endelig præciseres det, at omdannelse af gas- og signalvåben omfattet af § 192 a, stk. 1, nr. 1, strafmæssigt skal sidestilles med fremstilling af funktionsdygtige originale skydevåben.

Der henvises i øvrigt til lovforslagets § 1, nr. 16, samt § 4, nr. 1 og 2, og bemærkningerne hertil.

3.4. Forretningen

3.4.1. Tværfaglige efterforskningsgrupper

3.4.1.1. Gældende ret

3.4.1.1.1. Efterforskning

Retsplejeloven indeholder ikke i dag en generel bestemmelse om etablering af tværfaglige efterforskningsgrupper til efterforskning af sager, hvor der er grund til at antage, at overtrædelser er et led i organiseret kriminalitet.

Efter retsplejelovens § 742, stk. 2, iværksætter politiet efter anmeldelse eller af egen drift efterforskning, når der er rimelig formodning om, at et strafbart forhold, som forfølges af det offentlige, er begået.

Det fremgår af forarbejderne til bestemmelsen, at efterforskning er karakteriseret ved, at den skal klarlægge, om betingelserne for at pålægge straf eller anden retsfølge er til stede, tilvejebringe de oplysninger, der er nødvendige til sagens afgørelse, herunder personlige oplysninger, mentalundersøgelse og lignende samt forberede sagens behandling ved retten, jf. betænkning nr. 622/1971 om efterforskning i straffesager m.v., side 9.

Efterforskning foretages af politiet. Undertiden er rettens medvirken dog nødvendig for at gennemføre foranstaltninger, der kræver retskendelse, eller for at foretage indenretlige afhøringer. Der er ikke i retsplejeloven hjemmel til, at politiet kan overlade efterforskningskompetencen til andre myndigheder som f.eks. Skatteforvaltningen eller til private som f.eks. et af anklagemyndigheden antaget revisionsfirma. Dette er dog ikke til hinder for, at andre myndigheder eller private i et vist omfang kan være involveret i efterforskning og stille materiale til rådighed for politiets efterforskning.

Politiets samarbejder således allerede i dag med en række myndigheder om efterforskning af konkrete sager. Der er bl.a. indgået en samarbejdsaftale mellem Rigspolitiet, Rigsadvokaten og Skatteforvaltningen. Det følger heraf, at myndighederne bl.a. kan samarbejde om fælles kontrolaktioner, udveksling af oplysninger og sagkyndig bistand fra én myndighed til en anden.

3.4.1.1.2. National Enhed for Særlig Kriminalitet og det operative samarbejde

Det følger af retsplejelovens § 110 a, stk. 1, 1. pkt., at National Enhed for Særlig Kriminalitet (NSK) for hele landet varetager efterforskningen og strafforfølgningen af forbrydelser, hvor der er grund til at antage, at overtrædelsen har et særligt betydeligt omfang, er et led i organiseret kriminalitet, indebærer komplekst samarbejde med udenlandske retshåndhævende myndigheder, er udført ved anvendelse af særegne metoder eller på anden måde er af særlig kvalificeret karakter. Sager efter straffelovens § 110 c anses for omfattet af 1. pkt., medmindre sagen behandles af Politiets Efterretningstjeneste, jf. § 110 a, stk. 1, 2. pkt.

Det følger endvidere af retsplejelovens § 110 a, stk. 3, at justitsministeren kan fastsætte nærmere regler om, hvilke kriminalitetsområder der er omfattet af stk. 1.

I henhold hertil er det fastsat i § 1, stk. 1, nr. 1, i bekendtgørelse nr. 2645 af 28. december 2021 om National Enhed for Særlig Kriminalitets kompetenceområde og det operative samarbejdes behandling af andre kriminalitetsområder end hvidvask og terrorfinansiering, at NSK varetager efterforskning og strafforfølgning vedrørende økonomiske forbrydelser, herunder overtrædelse af lovgivning, der regulerer

erhvervslivets eller de finansielle markeders forhold, når der kan være grund til at antage, at overtrædelsen har et særligt betydeligt omfang, er et led i organiseret kriminalitet, er udført ved anvendelse af særegne forretningsmetoder, eller på anden måde er af særlig kvalificeret karakter.

Det følger endvidere af bekendtgørelsens § 1, stk. 1, nr. 3, at NSK også varetager efterforskning og strafforfølgning vedrørende organiseret kriminalitet, herunder navnlig bandekriminalitet, narkotikahandel og -smugling, ulovlig våbenhandel samt menneskehandel og -smugling, når der kan være grund til at antage, at overtrædelsen har et særligt betydeligt omfang eller på anden måde er af særlig kvalificeret karakter.

Efter retsplejelovens § 110 b oprettes under ledelse af NSK et operativt samarbejde til bekæmpelse af hvidvask og terrorfinansiering og andre kriminalitetsområder fastsat i medfør af 110 b, stk. 8.

Tilsynsmyndighederne i henhold til lov om forebyggende foranstaltninger mod hvidvask og finansiering af terrorisme (hvidvaskloven) samt Skatteforvaltningen deltager i det operative samarbejde, jf. § 110 b, stk. 2, 1. pkt. Hertil kan andre myndigheder samt virksomheder og personer omfattet af hvidvasklovens § 1 deltage i samarbejdet, jf. § 110 b, stk. 2, 2. pkt. Det er dog i forarbejderne forudsat, at myndighedens, virksomhedens eller personens deltagelse har betydning for opgaven med at forebygge eller bekæmpe hvidvask og terrorfinansiering eller andre kriminalitetsområder fastsat i medfør af stk. 8, jf. Folketingstidende 2021-22, L 14 som fremsat, side 31 f.

Der er i medfør af retsplejelovens § 110 b, stk. 1, oprettet det Operative Danske Informations- og efterretningsnetværk (ODIN) mellem myndigheder og private underretningsspligtige virksomheder. Formålet med ODIN er, at myndigheder og private aktører ved fælles indsats bliver bedre til at forebygge og bekæmpe alvorlig og kompleks hvidvask, terrorfinansiering og fjernovergreb.

Ved deltagelse i ODIN kan myndigheder, uanset tavshedspligt fastsat i anden lovgivning, videregive oplysninger til myndigheder, virksomheder og personer, der deltager i samarbejdet, jf. § 110 b, stk. 3. Deltagende personer er dog under ansvar efter straffelovens §§ 152-152 e forpligtet til at hemmeligholde oplysninger, som modtages i forbindelse med samarbejdet, jf. § 110 b, stk. 5. Denne tavshedspligt gælder også videregivelse til den fysiske eller juridiske person, som oplysningerne vedrører, uanset en eventuel retlig forpligtelse til at videregive oplysningerne til den pågældende i henhold til anden lovgivning, jf. § 110 b, stk. 6. Det følger af § 110 b, stk. 7, at oplysninger omfattet af tavshedspligt efter samtykke fra den myndighed, der har afgivet oplysningerne, kan inddrages i den modtagende myndigheds sagsbehandling. Foreligger der samtykke, finder de regler, der i almindelighed gælder for den modtagende myndighed, og som i medfør af bestemmelsens stk. 5 og 6 er fraveget, på ny anvendelse.

3.4.1.1.3. Tavshedspligt m.v.

Efter straffelovens § 152 kan den, som virker eller har virket i offentlig tjeneste eller hverv, og som uberettiget videregiver eller udnytter fortrolige oplysninger, hvortil den pågældende i den forbindelse har fået kendskab, straffes med bøde eller fængsel indtil 6 måneder.

Ifølge straffelovens § 152, stk. 3, er en oplysning fortrolig, når den ved lov eller anden gyldig bestemmelse er betegnet som sådan, eller når det i øvrigt er nødvendigt at hemmeligholde den for at varetage væsentlige hensyn til offentlige eller private interesser.

Straffeloven indeholder ikke en nærmere angivelse af, hvilke offentlige eller private interesser der – i tilfælde hvor tavshedspligten ikke er gjort til genstand for særregulering – kan medføre, at en oplysning må anses for at være fortrolig, hvorfor den nærmere afgrænsning i væsentlig grad beror på normer uden for straffeloven.

Blandt disse normer er forvaltningslovens § 27, hvor der er foretaget en opregning af de fleste af de hensyn, der efter en konkret vurdering kan føre til, at en oplysning er fortrolig og dermed undergivet tavshedspligt.

Det følger bl.a. af forvaltningslovens § 27, stk. 1, nr. 1, at den, der virker inden for den offentlige forvaltning, har tavshedspligt, jf. straffelovens § 152 og §§ 152 c-152 f, med hensyn til oplysninger om enkeltpersoners private, herunder økonomiske, forhold. Af lovens § 27, stk. 4, nr. 1-3, fremgår det, at den, der virker inden for den offentlige forvaltning, endvidere har tavshedspligt, jf. straffelovens § 152 og §§ 152 c-152 f, med hensyn til oplysninger, som det i øvrigt er nødvendigt at hemmeligholde for at varetage væsentlige hensyn til: 1) forebyggelse, efterforskning og forfølgning af lovovertrædelser samt straffuldbydelse og beskyttelse af sigtede, vidner eller andre i sager om strafferetlig eller disciplinær forfølgning, 2) gennemførelse af offentlig kontrol-, regulerings- eller planlægningsvirksomhed eller af påtænkte foranstaltninger i henhold til skatte- og afgiftslovgivningen og 3) det offentliges økonomiske interesser, herunder udførelsen af det offentliges forretningsvirksomhed.

Efter skatteforvaltningslovens § 17 skal skattemyndighederne under ansvar efter straffelovens §§ 152, 152 a og 152 c-152 f iagttage ubetinget tavshed over for uvedkommende med hensyn til oplysninger om en fysisk eller en juridisk persons økonomiske, erhvervmæssige eller privatlivet tilhørende forhold, som de under varetagelsen af deres arbejde bliver bekendt med. Den særlige tavshedspligt efter skatteforvaltningslovens § 17 er ubetinget og omfatter hele ministerområdets lovgivning, bortset fra lovgivning der ikke er lovgivning om skatter i bred forstand.

Som følge af den særlige tavshedspligt i skatteforvaltningslovens § 17 er skattemyndighedernes muligheder for videregivelse af oplysninger begrænset.

»Uvedkommende« i skatteforvaltningslovens § 17 fortolkes

restriktivt i forhold til private. Det betyder bl.a., at oplysninger, der er omfattet af den særlige tavshedspligt, ikke må videregives til private, bortset fra den, der har afgivet oplysningen, eller den, som oplysningen vedrører, medmindre der foreligger særskilt lovhjemmel til videregivelsen.

For så vidt angår videregivelse af oplysninger til andre myndigheder er det i skatteforvaltningslovens § 17 forudsat, at videregivelse af oplysninger vedrørende juridiske personer er omfattet af de almindelige regler herom i forvaltningslovens § 28 og § 31, og videregivelse af personoplysninger er omfattet af reglerne i databeskyttelsesloven og databeskyttelsesforordningen samt eventuelle regler i særlovgivningen.

For Erhvervsstyrelsens ansatte er det i hvidvasklovens § 63, stk. 1, fastsat, at disse er under ansvar efter straffelovens §§ 152-152 e og er forpligtet til at hemmeligholde fortrolige oplysninger, som de får kendskab til gennem tilsynsvirksomheden. Det samme gælder personer, der udfører serviceopgaver som led i tilsynets drift, og eksperter, der handler på Erhvervsstyrelsens vegne. Dette gælder også efter ansættelses- eller kontraktforholdets ophør. Erhvervsstyrelsen kan dog efter hvidvasklovens § 63, stk. 3, nr. 3, videregive fortrolige oplysninger til andre offentlige myndigheder, herunder anklagemyndigheden og politiet, i forbindelse med efterforskning og retsforfølgning af mulige strafbare forhold omfattet af straffeloven, hvidvaskloven eller anden tilsynslovgivning.

Hertil kommer revisorlovens § 48, hvoraf det fremgår, at Erhvervsstyrelsens ansatte ligeledes er under ansvar efter straffelovens §§ 152-152 e og er forpligtet til at hemmeligholde fortrolige oplysninger, som de får kendskab til gennem tilsynsvirksomheden. Tavshedspligten omfatter desuden personer, der udfører serviceopgaver for styrelsen, enhver, der er beskæftiget med, og som inddrages i arbejdet med en kvalitetskontrol, eksperter, der handler på styrelsens vegne, og personer, der ledsager styrelsen ved gennemførelse af en undersøgelse. Dette gælder også efter ansættelses- eller kontraktforholdets ophør. Erhvervsstyrelsen kan som udgangspunkt kun anvende fortrolige oplysninger i forbindelse med tilsynshvervet til pålæg af sanktioner, eller hvis styrelsens afgørelser påklages til højere administrativ myndighed eller indbringes for domstolene. Erhvervsstyrelsen kan dog efter revisorlovens § 48, stk. 4, videregive fortrolige oplysninger til bl.a. andre myndigheder, herunder anklagemyndigheden og politiet, til brug for varetagelsen af deres opgaver efter deres respektive lovgivninger.

Endelig er Erhvervsstyrelsens ansatte tillige omfattet af lov om kapitalmarkeder, som omhandler børsnoterede virksomheder. Det fremgår af § 224, stk. 1, i lov om kapitalmarkeder, at Erhvervsstyrelsens ansatte på samme måde er under ansvar efter straffelovens §§ 152-152 e i straffeloven og er forpligtet til at hemmeligholde oplysninger, som de får kendskab til gennem behandling af sager omfattet af styrelsens kontrol med reglerne om finansielle oplysninger i årsrapporter og delårsrapporter i årsregnskabsloven for udstedere af omsættelige værdipapirer med hjemsted i Dan-

mark. Dette gælder også efter ansættelses- eller kontraktforholdets ophør. Det fremgår dog af § 225, stk. 1, nr. 2, i lov om kapitalmarkeder, at lovens § 224, stk. 1, ikke er til hinder for, at fortrolige oplysninger videregives til offentlige myndigheder i forbindelse med efterforskning og retsforfølgning af muligt strafbare forhold omfattet af straffeloven eller tilsynslovgivningen.

3.4.1.1.4. Politiklageordningen

Politipersonale eller andet personale i politiet og anklagemyndigheden, som varetager politimæssige opgaver eller opgaver, der relaterer sig til retshåndhævelse og strafforfølgning, er omfattet af politiklageordningen – det vil sige omfattet af Den Uafhængige Politiklagemyndigheds kompetence i forhold til at behandle adfærdsklager og efterforske strafbare forhold begået i tjenesten, jf. retsplejelovens §§ 1019 og 1020.

Det fremgår af forarbejderne, at politipersonale i denne sammenhæng omfatter det politiuddannede personale i politiet og politiets jurister, jf. Folketingstidende 2009-10, tillæg A, L 88 som fremsat, side 9. Civilt personale i politiet og ansatte ved den centrale anklagemyndighed vil være omfattet, når de varetager politimæssige opgaver og opgaver, der relaterer sig til retshåndhævelse og strafforfølgning. Det fremgår af forarbejderne, at der ved »personale i politiet« forstås ansatte i politiet, hvor politiet således er ansættelsesmyndighed, samt at der ved »personale i anklagemyndigheden« forstås ansatte i anklagemyndigheden, hvor anklagemyndigheden således er ansættelsesmyndighed, jf. Folketingstidende 2020-21, tillæg A, L 222 som fremsat, side 49 f. Det fremgår også af forarbejderne, at politimæssige opgaver afgrænses efter politilovens § 2. Til politimæssige opgaver knytter sig først og fremmest forebyggelse, efterforskning og retsforfølgning af strafbare forhold samt beføjelser, der er knyttet til ordenshåndhævelse. Dette indbefatter f.eks. civilt personales bevishåndtering, kriminalteknisk efterforskning, efterforskning af økonomisk kriminalitet og it-kriminalitet m.v. Med opgaver, der relaterer sig til retshåndhævelse og strafforfølgning, forstås navnlig anklagemyndighedens varetagelse af opgaver inden for strafferetsplejen med hensyn til strafforfølgning, herunder retssagsbehandling, gennemførelse af straffeprocessuelle skridt eller tvangsindgreb over for borgerne og borgerrettede opgaver i forbindelse med f.eks. straffuldbyrdelse og foranstaltningssager, jf. Folketingstidende 2020-21, tillæg A, L 222 som fremsat, side 28 f.

Herudover behandler Politiklagemyndigheden sager om adfærdsklager og strafbare forhold begået i tjenesten af forsvarspersonale, når personalet yder bistand til politiet, jf. retsplejelovens §§ 1019 r og 1020 m.

Personale ansat i andre myndigheder, herunder Erhvervsstyrelsen samt told- og skatteforvaltningen, er ikke omfattet af politiklageordningen.

Politiklagemyndigheden behandler adfærdsklager efter reg-

lerne i retsplejelovens kapitel 93 b. Begrebet »adfærdsklage« omfatter bl.a. klager over magtanvendelse og anden hårdhændet behandling i forbindelse med anholdelse, under opløb og lignende, klager over myndighedsmisbrug, f.eks. i forbindelse med anholdelse eller ransagning, klager over anden ukorrekt fremgangsmåde under udførelsen af tjenesten og klager over uhøflig tiltale eller anden ukorrekt personlig optræden, jf. Folketingstidende 2009-10, tillæg A, L 88 som fremsat, side 9.

Politiklagemyndigheden efterforsker sager om strafbare forhold begået i tjenesten i overensstemmelse med retsplejelovens almindelige regler om forfølgning af strafbare forhold, medmindre der er fastsat særlige regler i kapitel 93 c. Politiklagemyndigheden er i den forbindelse tillagt de beføjelser, som ellers tilkommer politiet efter retsplejeloven, ligesom de personer, efterforskningen retter sig mod, har samme retsgarantier i retsplejeloven, bl.a. med hensyn til advokatbistand. Uden for politiklageordningen falder strafbare forhold uden for tjenesten.

3.4.1.2. Justitsministeriets overvejelser

Det såkaldte Al Capone-samarbejde blev etableret som led i implementeringen af Bandepakke III og har til formål at styrke indsatsen mod bl.a. banders misbrug af offentlige ydelser og unddragelse af betaling af gæld til det offentlige gennem et styrket samarbejde mellem de relevante myndigheder.

Al Capone-samarbejdet består af en række tværsektorielle stående task forces, der har fået til opgave hurtigt at håndtere konkrete sager, hvor myndighederne bliver opmærksomme på bandemedlemmer, som udviser en adfærd, der giver grund til at mistænke, at de pågældende uretmæssigt modtager offentlige ydelser eller lever på en måde, der ikke harmonerer med det forhold, at de samtidig har forfalden gæld til det offentlige. De nævnte task forces er forankret i de enkelte politikredse, og lokalenhederne afholder møder, hvor Skatteforvaltningen og relevante kommuner deltager. Som led i samarbejdet foretager lokalenhederne en nærmere undersøgelse af konkrete personer på baggrund af politiets måludpegning, og udtagne fokuspersoner vurderes efterfølgende af Skatteforvaltningen med henblik på bl.a. eventuel skattemæssig regulering af indkomst og i de relevante kommuner med henblik på eventuel frakendelse af offentlige ydelser.

I Serviceeftersynet vurderer bl.a. Rigspolitiet og Skatteforvaltningen, at Al Capone-samarbejdet generelt er velfungerende og udgør et nyttigt redskab i indsatsen mod bandekriminalitet. Rigspolitiet og Skatteforvaltningen vurderer dog også, at den økonomiske, herunder skatteøkonomiske, kriminalitet i bandemiljøet er stigende i både omfang og kompleksitet. På denne baggrund vurderer Rigspolitiet og Skatteforvaltningen, at det kan overvejes at udvide det eksisterende Al Capone-samarbejde, herunder ved at inddrage flere myndigheder i samarbejdet og udvide samarbejdets fokusområder.

Som det fremgår af den politiske aftale om Bandepakke IV, er aftalepartierne enige om at udvide Al Capone-samarbejdet. Justitsministeriet finder, at dette bl.a. skal ske ved etablering af en national, tværgående efterforskningsgruppe, der målrettet og med primær fokus på bandemiljøet, skal efterforske sager om bl.a. organiseret skatte- og afgiftssvig.

Justitsministeriet finder, at der bør tilvejebringes et lovgrundlag, hvorved der kan etableres tværfaglige efterforskningsgrupper under ledelse af NSK for derved at styrke og effektivisere efterforskningen af sager om organiseret økonomisk kriminalitet gennem fælles viden og dataadgang samt gennem konkret samarbejde i sagerne. Herved styrkes bekæmpelsen af særligt komplekse former for kriminalitet, som forudsætter et tæt og operativt samarbejde mellem de relevante myndigheder.

Det er Justitsministeriets vurdering, at de tværfaglige efterforskningsgrupper bør forankres i NSK. Herudover bør efterforskningen forestås under politiets ledelse med deltagelse af Skatteforvaltningen og Erhvervsstyrelsen samt andre relevante myndigheder. Endvidere bør politiklageordningen udvides, så den også omfatter personale fra andre myndigheder, når de deltager i tværfaglige efterforskningsgrupper.

Lovgrundlaget skal bl.a. sikre klare rammer for deling og videregivelse af nødvendig data fra samtlige relevante myndigheder som led i efterforskningssamarbejdet, herunder i relation til tavshedspligt og udveksling af oplysninger. Med forslaget vil myndighederne derved langt hurtigere end i dag kunne identificere og dele relevante og nødvendige oplysninger, der kan have betydning for efterforskningssamarbejdet.

De nærmere rammer for etablering og drift af de tværfaglige efterforskningsgrupper vil blive fastsat af NSK.

De tværfaglige efterforskningsgrupper vil supplere muligheden for efter retsplejelovens § 110 b, stk. 1, jf. stk. 8, at oprette et operativt samarbejde om andre kriminalitetsområder f.eks. overtrædelser af organiseret kriminalitet, herunder banders økonomiske kriminalitet. Efterforskningsgrupperne vil således kunne indlede efterforskning på baggrund af resultater fra bl.a. et operativt samarbejde.

3.4.1.3. Den foreslåede ordning

3.4.1.3.1. Oprettelse af tværfaglige efterforskningsgrupper

Det foreslås at indsætte en ny bestemmelse i retsplejelovens § 110 c, hvorefter NSK kan oprette tværfaglige efterforskningsgrupper med deltagelse af Erhvervsstyrelsen samt Skatteforvaltningen. NSK kan desuden beslutte, at andre myndigheder kan deltage i en efterforskningsgruppe. Det forudsættes, at efterforskningsgrupperne oprettes efter behov.

En tværfaglig efterforskningsgruppe forudsættes at have fokus på sager med relation til bandemiljøet og vil skulle efterforske sager om bl.a. organiseret skatte- og afgifts-

svig. Arbejdet vil dog også kunne omfatte organiseret økonomisk kriminalitet mere bredt. Det forudsættes, at en tværfaglig efterforskningsgruppes arbejde ligger inden for NSK's kompetenceområde, jf. retsplejelovens § 110 a, stk. 1, og § 1, stk. 1, i bekendtgørelse nr. 2645 af 28. december 2021 om NSK's kompetenceområde og det operative samarbejdes behandling af andre kriminalitetsområder end hvidvask og terrorfinansiering.

Den foreslåede ordning vil indebære, at Erhvervsstyrelsen samt Skatteforvaltningen kan deltage i tværfaglige efterforskningsgrupper, jf. den foreslåede § 110 c, stk. 1, 1. pkt. NSK kan desuden beslutte, at andre myndigheder, end dem der er nævnt i 1. pkt., kan deltage i en efterforskningsgruppe, jf. den foreslåede § 110 c, stk. 1, 2. pkt. Det forudsættes i den forbindelse, at myndighedens deltagelse har betydning for opgaven med efterforskning af organiseret kriminalitet.

Det foreslås i § 110 c, stk. 2, udtrykkeligt at regulere ledelses- og ansvarsforhold, og hvilke regler der skal gælde, når øvrige myndigheder deltager i en tværfaglig efterforskningsgruppe. Det foreslås således, at myndigheders deltagelse i en tværfaglig efterforskningsgruppe vil ske under NSK's ledelse, samt at udførelsen af opgaver som led i deltagelsen sker i overensstemmelse med de regler, der gælder for politiets varetagelse af de pågældende opgaver. Det forudsættes i den forbindelse, at deltagerne i tværfaglige efterforskningsgrupper er sikkerhedsgodkendt.

Den foreslåede ordning vil indebære, at deltagere i en tværfaglig efterforskningsgruppe på tværs af myndigheder vil kunne sidde sammen og foretage efterforskning ved at dele og videregive oplysninger, hvis oplysningerne har betydning for efterforskningen. NSK vil således kunne lade personale fra andre myndigheder afdække og undersøge konkrete spor og beviser m.v.

At deltagelse sker under NSK's ledelse vil indebære, at det er politiet, der har instruktionsbeføjelsen i forhold til eventuelle efterforskningsskridt. Det vil indebære, at den operative ledelse af efterforskningen forestås af NSK. Det bemærkes, at de deltagende myndigheder i øvrigt fortsat vil have ledelsesretten i forhold til det respektive personale, der deltager i efterforskningsgruppen. Deltagerne i en tværfaglig efterforskningsgruppe fra øvrige myndigheder vil således fortsat være ansat ved den respektive myndighed og vil i løsningen af opgaver, der ikke vedrører deltagelse i den tværfaglige efterforskningsgruppe, ikke være under instruktionsbeføjelse m.v. af NSK.

Det er ligeledes NSK, der vil være ansvarlig for efterforskningen, herunder behandler anmodninger om og bærer et eventuelt erstatningsansvar efter reglerne i retsplejelovens kapitel 93 a om erstatning i anledning af strafferetlig forfølgning eller på grundlag af dansk rets almindelige erstatningsregler.

At opgaveløsningen sker i overensstemmelse med de regler, der gælder for politiets varetagelse af de pågældende opgaver,

ver, vil indebære, at de deltagende personer fra øvrige myndigheder vil være underlagt de samme regler, som gælder, hvis det i stedet havde været politipersonale, der varetog efterforskningen. Dette omfatter både regler, der er fastsat i lovgivningen og regler, der er fastsat administrativt. Omfattet er således bl.a. reglerne i retsplejeloven, politiloven og regler udstedt i medfør heraf samt politiets interne sikkerhedsbestemmelser, vejledninger m.v.

Det bemærkes, at myndigheder, der deltager i en tværfaglig efterforskningsgruppe ikke vil få adgang til eller vil kunne overlades kompetence til tvangsindgreb efter retsplejeloven. Politiet vil ligeledes heller ikke kunne bemyndige myndighederne dertil. Tvangsindgreb efter retsplejeloven vil således altid skulle foretages af politiet.

Der henvises i øvrigt til lovforslagets § 2, nr. 1, og bemærkningerne hertil.

3.4.1.3.2. Myndigheders videregivelse af oplysninger

For at sikre klare regler på området foreslås det i den nye bestemmelse i retsplejelovens § 110 c at regulere myndighedernes videregivelse af oplysninger til de øvrige myndigheder, der deltager i en tværfaglig efterforskningsgruppe.

Det fremgår derfor af den foreslåede § 110 c, stk. 3, at de myndigheder, der er nævnt i stk. 1, uanset tavshedspligt fastsat i anden lovgivning kan dele og videregive oplysninger, der kan have betydning for efterforskningen, til de myndigheder, der deltager i efterforskningsgruppen, jf. stk. 1.

Den foreslåede bestemmelse vil medføre, at personale fra NSK, Skatteforvaltningen og Erhvervsstyrelsen samt eventuelle andre myndigheder, jf. stk. 1, 2. pkt., uanset tavshedspligten fastsat i anden lovgivning kan dele og videregive oplysninger med hinanden og til myndighederne i en tværfaglig efterforskningsgruppe.

Den foreslåede ordning vil således indebære, at myndighederne i en tværfaglig efterforskningsgruppe vil kunne dele, videregive og modtage oplysninger, som skal bruges i en konkret straffesag. Endvidere vil myndighederne kunne dele, videregive og modtage oplysninger selv om oplysningerne på tidspunktet for deling ikke nødvendigvis skal bruges i en konkret straffesag.

Det bemærkes, at den foreslåede ordning ikke er til hinder for at Skatteforvaltningen, Erhvervsstyrelsen og andre myndigheder fortsat bidrager til øvrige efterforskninger som hidtil.

3.4.1.3.3. Tavshedspligt for deltagere

Det foreslås i retsplejelovens § 110 c, stk. 4, at personer, der deltager i en tværfaglig efterforskningsgruppe, jf. stk. 1, er forpligtet til under ansvar efter straffelovens §§ 152-152 e at hemmeligholde oplysninger, som modtages i forbindelse med efterforskningen i en tværfaglig efterforskningsgruppe.

Den foreslåede bestemmelse vil bl.a. skulle sikre, at myn-

digheder, der modtager oplysninger som led i deltagelsen i en tværfaglig efterforskningsgruppe, er forpligtet til at bevare tavshed herom. Det gælder bl.a. i forhold til oplysninger, som personer, der deltager i en tværfaglig efterforskningsgruppe måtte modtage fra NSK samt eventuelle oplysninger fra Skatteforvaltningen, som er underlagt den særlige tavshedspligt i skatteforvaltningslovens § 17 eller eventuelle oplysninger fra Erhvervsstyrelsen, som er underlagt særlig tavshedspligt efter hvidvasklovens § 63, revisorlovens § 48 og/eller kapitalmarkedslovens § 224, jf. pkt. 3.4.1.1.3 i lovforslagets almindelige bemærkninger. Dette skyldes, at der vurderes at gælde særlige hensyn under efterforskning af forbrydelser omfattet af den foreslåede § 110 c, stk. 1.

Hvad angår oplysninger, der allerede er offentligt tilgængelige eller ikke i sig selv er fortrolige, vil den foreslåede § 110 c, stk. 4, indebære, at personer, der deltager i en tværfaglig efterforskningsgruppe, vil være forpligtet til at bevare tavshed om det forhold, at der er sket en behandling af de pågældende oplysninger som led i efterforskningsgruppens arbejde.

Den foreslåede bestemmelse vil udgøre en særlig tavshedsforskrift i forhold til oplysninger, der deles i forbindelse med efterforskningsgrupper, og vil indebære, at oplysningerne som udgangspunkt ikke må videregives, jf. dog stk. 6. Dette vil også gælde inden for myndighedens egen koncern eller organisation.

Den særlige tavshedsforskrift vil bl.a. indebære en begrænsning i retten til aktindsigt i sådanne oplysninger efter § 35 i lov om offentlighed i forvaltningen. Den særlige tavshedsforskrift vil herudover indebære begrænsninger i adgangen til at anvende og videregive de oplysninger, der er omfattet af tavshedspligten i den foreslåede § 110 c, stk. 4, i forhold til oplysninger, der er omfattet af den almindelige tavshedspligt, jf. forvaltningslovens § 27.

Det bemærkes, at oplysninger, der deles og videregives i en efterforskningsgruppe vil være omfattet af retsplejelovens regler om aktindsigt i straffesager. Efter lovens § 729 a, stk. 3, og § 729 b, stk. 2, skal sigtede og dennes forsvarer således have adgang til at gøre sig bekendt med det materiale, som politiet har tilvejebragt til brug for den sag, som sigtelsen angår.

Det fremgår endvidere af den foreslåede bestemmelse i § 110 c, stk. 5, at tavshedspligten i § 110 c, stk. 4, også vil gælde i forhold til den fysiske eller juridiske person, som oplysningerne vedrører, uanset en eventuel retlig forpligtelse til at videregive oplysningerne til den pågældende i henhold til anden lovgivning, jf. dog stk. 6. Dette drejer sig navnlig om forvaltningsretlige og databeskyttelsesretlige regler.

Bestemmelsen fastslår, at tavshedspligten også vil finde anvendelse over for de personer og virksomheder, som oplysningerne vedrører. Herved vil bl.a. forvaltningslovens § 9 om partsaktindsigt, § 19 om partshøring og § 24 om grundelsespligt fraviges.

De foreslåede bestemmelser i retsplejelovens § 110 c, stk. 4 og 5, vil endvidere udgøre en fravigelse fra oplysningspligten i databeskyttelsesforordningens artikel 14 og indsigtsretten i databeskyttelsesforordningens artikel 15 for så vidt angår oplysninger, som de pågældende myndigheder modtager i forbindelse med deltagelsen i efterforskningen, jf. den foreslåede § 110 c, stk. 1. Der henvises i den forbindelse til pkt. 5.4 i lovforslagets almindelige bemærkninger.

Det følger af den foreslåede § 110 c, stk. 6, at oplysninger omfattet af stk. 4, efter samtykke fra den myndighed der har afgivet oplysningerne, kan inddrages i den modtagende myndigheds sagsbehandling. Foreligger der samtykke, finder de regler, der i almindelighed gælder for den modtagende myndighed, og som i medfør af stk. 4 og 5 er fraveget, anvendelse. Den afgivende myndigheds samtykke efter bestemmelsen vil ikke være underlagt særlige formkrav. Samtykke vil således bl.a. kunne meddeles mundtligt, f.eks. på et møde i regi af en tværfaglig efterforskningsgruppe, jf. den foreslåede § 110 c, stk. 1. De relevante myndigheder vil herefter kunne sikre den fornødne dokumentation af samtykket og dets omfang ved at gøre notat herom som led i deres respektive sagsbehandling, jf. offentlighedslovens § 13, stk. 2.

Herefter vil tavshedspligten efter bestemmelsens stk. 4 og 5 ikke længere finde anvendelse for de pågældende oplysninger, og den videre behandling af oplysningerne vil i stedet være omfattet af de almindelige regler, der gælder for den modtagende myndighed, jf. den foreslåede § 110 c, stk. 6, 2. pkt. Endvidere vil de fravigelser af forvaltningsprocessuelle rettigheder, som den særlige tavshedsforskrift indebærer, ikke længere gælde.

Eksempelvis vil NSK's videre behandling af oplysninger om en persons økonomiske forhold modtaget fra Skatteforvaltningen alene være reguleret af den lovgivning, politiet er underlagt, herunder navnlig forvaltningsloven, retsplejeloven, retshåndhævelsesloven og politiloven. Dette gælder ligeledes, hvis oplysningerne må anses som tilvejebragt af en tværfaglig efterforskningsgruppe til brug for en konkret straffesag.

Som et andet eksempel vil Skattestyrelsens videre behandling af oplysninger om en persons økonomiske forhold modtaget fra NSK alene være reguleret af den lovgivning, som Skatteforvaltningen er underlagt, herunder navnlig forvaltningsloven og skatteforvaltningsloven.

Tilsvarende vil bl.a. forvaltningslovens regler om partshøring, partsaktindsigt, begrundelse m.v. samt oplysningspligt og indsigtsret efter databeskyttelsesreglerne finde anvendelse for myndighedernes videre behandling af oplysningerne.

3.4.1.3.4. Udvidelse af politiklageordningen

Når personale fra andre myndigheder deltager i en tværfaglig efterforskningsgruppe, sker det under NSK's ledelse og efter de regler, som gælder for politiets varetagelse af de pågældende opgaver.

Det foreslås, at der indsættes to nye bestemmelser i retsplejelovens kapitel 93 b og 93 c (om politiklageordningen), som indebærer, at Politiklagemyndigheden vil få kompetence til at behandle sager om adfærdsklager og strafbare forhold begået i tjenesten for personale fra andre myndigheder, som deltager i tværfaglige efterforskningsgrupper efter den foreslåede § 110 c, når de varetager politimæssige opgaver eller opgaver, der relaterer sig til retshåndhævelse og strafforfølgning, som led i deres deltagelse i en tværfaglig efterforskningsgruppe.

Den foreslåede ordning vil indebære, at Politiklagemyndigheden får kompetence til at behandle klager over adfærd udvist i tjenesten af personale fra andre myndigheder under deltagelse i en tværfaglig efterforskningsgruppe, når personalet varetager politimæssige opgaver eller opgaver, der relaterer sig til retshåndhævelse og strafforfølgning. Det vil f.eks. kunne være i tilfælde, hvor disse personer beskyldes for uhøflig optræden, urimelig sprogbrug eller lignende.

Den foreslåede ordning vil endvidere indebære, at Politiklagemyndigheden og den centrale anklagemyndighed – som udgangspunkt statsadvokaten – får kompetence til at efterforske og påtale sager om strafbare forhold begået i tjenesten af personale i andre myndigheder under deltagelse i en tværfaglig efterforskningsgruppe, når de varetager politimæssige opgaver eller opgaver, der relaterer sig til retshåndhævelse og strafforfølgning.

Det foreslås, at »politimæssige opgaver eller opgaver, der relaterer sig til retshåndhævelse og strafforfølgning« afgrænses som i gældende ret for så vidt angår andet personale i politiet og anklagemyndigheden, jf. herom pkt. 3.4.1.1.4 i lovforslagets almindelige bemærkninger.

Klageordningen omfatter udelukkende forhold, der er begået, når de pågældende deltager i en tværfaglig efterforskningsgruppe, og ikke forhold, der er begået uden for en efterforskningsgruppe. Det vil afhænge af en konkret vurdering, om en handling er foretaget i eller uden for efterforskningsgruppen.

Deltagere i en tværfaglig efterforskningsgruppe fra andre myndigheder vil således som udgangspunkt alene være omfattet af Politiklagemyndighedens kompetence, når de deltager i efterforskningsgruppen, og hvor de pågældende således er under politiets ledelse.

Det bemærkes, at der ikke er tilsigtet nogen ændring af gældende ret for så vidt angår politipersonale eller andet personale i politiet og anklagemyndigheden, som varetager politimæssige opgaver eller opgaver, der relaterer sig til retshåndhævelse og strafforfølgning, når disse deltager i tværfaglige efterforskningsgrupper efter den foreslåede § 110 c.

Der henvises i øvrigt til lovforslagets § 2, nr. 15 og 16, og bemærkningerne hertil.

3.4.2. Udvidelse af anvendelsesområdet for straffelovens § 81 a

3.4.2.1. Gældende ret

Det følger af straffelovens § 81 a, stk. 1, at den straf, der er foreskrevet i straffelovens §§ 119, 119 b, 123, 192 a og 244, § 244, jf. § 247, § 245, § 245, jf. § 247, § 246, jf. § 245, § 246, jf. § 245, jf. § 247, § 252, stk. 1, § 260, stk. 1, § 261, stk. 1 og 2, § 266, § 285, stk. 1, jf. § 281, § 286, stk. 1, jf. § 281, og § 288, kan forhøjes indtil det dobbelte, hvis lovovertrædelsen har baggrund i eller er egnet til at fremkalde en konflikt mellem grupper af personer, hvor der som led i konflikten enten anvendes skydevåben eller anvendes våben eller eksplosivstoffer, som på grund af deres særdeles farlige karakter er egnet til at forvolde betydelig skade, eller begås brandstiftelse omfattet af straffelovens § 180. Efter § 81 a, stk. 2, skal det ved fastsættelse af straffen for overtrædelse af straffelovens § 180, § 183, stk. 2, og § 237 i almindelighed indgå som en særdeles skærpene omstændighed, hvis lovovertrædelsen har baggrund i en konflikt som nævnt i stk. 1.

Det er en betingelse for at anvende straffelovens § 81 a, at lovovertrædelsen har baggrund i eller er egnet til at fremkalde en konflikt mellem grupper af personer, hvor der enten anvendes skydevåben eller anvendes våben eller eksplosivstoffer, som på grund af deres særdeles farlige karakter er egnet til at forvolde betydelig skade, eller begås brandstiftelse omfattet af straffelovens § 180.

At lovovertrædelsen har »baggrund i« en konflikt indebærer, at den person, der har begået lovovertrædelsen, helt eller delvis har været motiveret af at ville deltage i eller reagere på en eksisterende konflikt mellem grupper af personer. Det er i den forbindelse uden betydning, om der tillige er andre motiver for angrebet, herunder f.eks. personlige uoverensstemmelser, hævn for tidligere krænkelser, fornærmelser eller lignende.

Ved vurderingen af, om en lovovertrædelse »er egnet til at fremkalde« en konflikt, kan det bl.a. tillægges betydning, om en eller begge grupper i almindelighed er kendt for at besidde skydevåben m.v., herunder om de har et kendt reaktionsmønster ved konflikter med andre grupper, hvori det bl.a. indgår, at der anvendes skydevåben m.v. eller begås brandstiftelse, jf. Folketingstidende 2016-2017, tillæg A, L 190 som fremsat, side 13. Det kan også tillægges betydning, om gerningspersonen eller personer fra en af grupperne eksempelvis er eller har været i besiddelse af ulovlige skydevåben m.v., skudsikre veste eller lignende genstande, der tyder på, at de pågældende er beredte på en konflikt med anvendelse af skydevåben m.v. eller regner med at kunne møde modstandere, som er i besiddelse af skydevåben m.v. Der vil ligeledes kunne lægges vægt på den aktuelle situation i de to grupper, herunder f.eks. om der er en anspændt stemning mellem grupperne, en uenighed om kriminelle markeder m.v. eller en aggressiv adfærd i øvrigt, og om den omhandlede lovovertrædelse i den sammenhæng kan være

egnet til at fremkalde en konflikt i straffelovens § 81 a's forstand. Det er i den forbindelse ikke en betingelse, at der forud for den aktuelle forbrydelse er anvendt skydevåben m.v.

Begrebet »konflikt« skal forstås bredt. Enhver uoverensstemmelse eller uenighed mellem to eller flere grupper vil kunne udgøre en konflikt i § 81 a's forstand. Det er uden betydning for vurderingen af, om en konflikt er omfattet af straffelovens § 81 a, hvad der er årsagen til konflikten, og hvad konflikten drejer sig om. Det er ligeledes uden betydning, om konflikten er begrundet i et eller flere forhold.

Der skal endvidere være tale om en konflikt mellem »grupper af personer«. Det vil sige, at der skal være mere end én person på hver side i konflikten. Som grupper anses ikke kun formaliserede grupper med en fast struktur og rollefordeling medlemmerne imellem, et fast tilholdssted og navn eller lignende. Bestemmelsen omfatter også mere løse grupperinger, forudsat at gruppen virker med et fælles sigte eller mål og/eller har et fast reaktionsmønster i bestemte situationer, f.eks. at personerne i gruppen som regel bliver alarmeret og instrueret via telefon- eller sms-kæder i forbindelse med bestemte voldelige eller truende begivenheder, som indtræffer.

Straffelovens § 81 a omfatter tillige forsøg på og medvirken til de opregnede forbrydelser, jf. straffelovens § 21 og § 23.

Straffelovens bestemmelser om strafudmåling findes i 10. kapitel, der bl.a. indeholder almindelige regler om straffens fastsættelse og regler om skærpene og formildende omstændigheder. Bestemmelsen i § 81 a udelukker ikke anvendelse af de almindelige regler om strafudmåling, herunder de i § 81 anførte straffskærpelsesgrunde. Det gælder både med hensyn til forhold, der måtte blive henført under § 81 a, og med hensyn til forhold, der efter en konkret vurdering ikke måtte blive det.

Efter straffelovens § 79 a, stk. 1, kan den, som idømmes ubetinget fængselsstraf eller anden strafferetlig retsfølge af frihedsberøvende karakter for en overtrædelse, der er omfattet af § 81 a, ved dommen gives opholdsforbud efter stk. 2. Det samme gælder den, som idømmes ubetinget fængselsstraf eller anden strafferetlig retsfølge af frihedsberøvende karakter for overtrædelse af straffeloven, lov om euforiserende stoffer eller lov om våben og eksplosivstoffer, og som har tilknytning til en gruppe af personer, der tilsammen står bag omfattende og alvorlig kriminalitet, når overtrædelsen har relation til den dømtes tilknytning til gruppen.

For en nærmere beskrivelse af opholdsforbud efter straffelovens § 79 a, herunder definitionerne af begreberne »gruppe af personer, der tilsammen står bag omfattende og alvorlig kriminalitet«, og »når overtrædelsen har relation til den dømtes tilknytning til gruppen«, henvises til pkt. 3.2.1.1.1 i lovforslagets almindelige bemærkninger.

Efter straffelovens § 38, stk. 1, afgør justitsministeren eller den, der bemyndiges dertil, om den dømte skal løslades på

prøve, når to tredjedele af straffetiden, dog mindst 2 måneder, er udstået. Det følger af § 38, stk. 5, at prøveløsladelse ikke kan ske, hvis den dømte af politiet skønnes at have tilknytning til en gruppe af personer, som aktivt er involveret i en verserende voldelig konflikt med en anden gruppe af personer, og politiet oplyser, at der inden for den gruppe, som den dømte skønnes at have tilknytning til, som led i konflikten enten er anvendt skydevåben eller er anvendt våben eller eksplosivstoffer, som på grund af deres særdeles farlige karakter er egnet til at forvolde betydelig skade, eller er begået brandstiftelse omfattet af § 180.

Efter straffelovens § 41, stk. 1, afgør justitsministeren eller den, ministeren bemyndiger dertil, om den dømte skal løslades på prøve, når 12 år af en straf på livstid er udstået. Efter § 41, stk. 3, kan prøveløsladelse ikke ske, hvis den dømte af politiet skønnes at have tilknytning til en gruppe af personer, som aktivt er involveret i en verserende voldelig konflikt med en anden gruppe af personer, og politiet oplyser, at der inden for den gruppe, som den dømte skønnes at have tilknytning til, som led i konflikten enten er anvendt skydevåben eller er anvendt våben eller eksplosivstoffer, som på grund af deres særdeles farlige karakter er egnet til at forvolde betydelig skade, eller er begået brandstiftelse omfattet af § 180.

Efter straffuldbyrdelseslovens § 46, stk. 1, kan en indsat få tilladelse til udgang, når en række betingelser er opfyldt. Efter § 46, stk. 3, kan udgang ikke finde sted, hvis den dømte af politiet skønnes at have tilknytning til en gruppe af personer, som er aktivt involveret i en verserende og voldelig konflikt med en anden gruppe af personer, og politiet oplyser, at der inden for den gruppe af personer, som den dømte skønnes at have tilknytning til, som led i konflikten enten er anvendt skydevåben eller er anvendt våben eller eksplosivstoffer, som på grund af deres særdeles farlige karakter er egnet til at forvolde betydelig skade, eller er begået brandstiftelse omfattet af straffelovens § 180.

3.4.2.2. Justitsministeriets overvejelser

Strafskærpselsesbestemmelsen i straffelovens § 81 a finder i dag anvendelse for en række nærmere oplyste lovovertrædelser, der bl.a. vil kunne indgå i banderelaterede konflikter. Det er ved anvendelse af bestemmelsen en betingelse, at lovovertrædelsen har baggrund i eller er egnet til at fremkalde en konflikt mellem grupper af personer, hvor der som led i konflikten anvendes skydevåben m.v., eller begås brandstiftelse efter straffelovens § 180.

Det fremgår af Serviceeftersynet, at Rigspolitiet vurderer, at straffelovens § 81 a har vist sig at være et meget centralt værktøj i bekæmpelsen af alvorlig kriminalitet i forbindelse med bandekonflikter. Det er i den forbindelse Rigspolitiets vurdering, at bestemmelsen har haft en reducerende effekt på antallet af sager, hvor kriminelle grupper besidder skydevåben i det offentlige rum. Rigspolitiet bemærker derudover i Serviceeftersynet, at der blandt bandemedlemmer ses en øget tendens til besiddelse af knive m.v. i det offentlige rum,

hvilket kan skyldes strafs-kærperne på skydevåben, og at bandemedlemmerne af den grund oftere gør brug af knive m.v. frem for skydevåben.

Det fremgår også af Serviceeftersynet, at det er Rigspolitiet og Skattestyrelsens vurdering, at den økonomiske, herunder skatteøkonomiske, kriminalitet i bandemiljøet er stigende i både omfang og kompleksitet.

Som det fremgår af den politiske aftale om Bandepakke IV, er aftalepartierne enige om, at bandernes knivoverfald skal have hårdere konsekvenser. Aftalepartierne er herudover enige om, at der skal kunne gives dobbelt straf for bandernes økonomiske kriminalitet.

Med henblik på at imødegå tendensen til, at kriminelle grupperinger i stigende grad benytter sig af knive m.v. til at begå voldelige overfald mod rivaliserende grupperinger, finder Justitsministeriet, at anvendelsesområdet for straffelovens § 81 a, stk. 1 og 2, bør udvides, så bestemmelsen også kan finde anvendelse, når overtrædelsen har baggrund i eller er egnet til at fremkalde en konflikt mellem grupper af personer, hvor der som led i konflikten anvendes knive og blankvåben m.v.

For at svække det økonomiske grundlag for bandegrupperinger er det desuden Justitsministeriets opfattelse, at straffen for overtrædelse af straffelovens § 289, stk. 1 (særligt grove overtrædelser af skatte-, told-, afgifts- eller tilskudslovgivningen eller af § 289 a om EU-svig m.v.), straffelovens § 290, stk. 2 (hæleri af særligt grov beskaffenhed) og straffelovens § 290 a, stk. 2 (hvidvask af særligt grov beskaffenhed) – på samme måde som straffen for de i straffelovens § 81 a, stk. 1, nævnte overtrædelser – bør kunne forhøjes indtil det dobbelte, hvis lovovertrædelsen har relation til den dømtes tilknytning på gerningstidspunktet til en gruppe af personer, der tilsammen står bar omfattende og alvorlig kriminalitet.

3.4.2.3. Den foreslåede ordning

3.4.2.3.1. Udvidelse af anvendelsesområdet for § 81 a, stk. 1 og 2, til at omfatte anvendelse af knive og blankvåben m.v.

Det foreslås at udvide anvendelsesområdet for straffelovens § 81 a, stk. 1 og 2, så disse dele af bestemmelsen også kommer til at omfatte konflikter, hvor der anvendes knive og blankvåben m.v. Det vil betyde, at den straf, der er foreskrevet i de straffelovsovertrædelser, der er opregnet i bestemmelsens stk. 1 og 2, også kan forhøjes, hvis lovovertrædelsen har baggrund i eller er egnet til at fremkalde en konflikt mellem grupper af personer, hvor der som led i konflikten anvendes knive og blankvåben m.v.

Med begrebet »knive og blankvåben m.v.« forstås knive og blankvåben m.v. omfattet af knivlovens §§ 1 og 2.

Forslaget vil for det første betyde, at straffelovens § 81 a, stk. 1 og stk. 2, fremover også vil kunne finde anvendelse, når en af de straffelovsovertrædelser, der er oplyst i

bestemmelserne, har *baggrund* i en konflikt mellem grupper af personer, hvor der som led i konflikten anvendes knive og blankvåben m.v.

Forslaget vil derudover betyde, at straffelovens § 81 a, stk. 1 og stk. 2, fremover også vil kunne finde anvendelse, når en af de lovovertrædelser, der er oplyst i bestemmelserne er *egnet til at fremkalde* en konflikt af den nævnte art. Ud over de nuværende elementer, der kan lægges vægt på i forbindelse med vurderingen af, om en lovovertrædelse er egnet til at fremkalde en konflikt, vil det med forslaget således også fremover bl.a. kunne tillægges betydning, om en eller flere af grupperne i almindelighed er kendt for at anvende knive eller blankvåben m.v., herunder om de har et kendt reaktionsmønster ved konflikter med andre grupper, hvori det bl.a. indgår, at der anvendes knive og blankvåben m.v. omfattet af knivlovens §§ 1 og 2.

Endvidere vil det kunne tillægges betydning, om gerningspersonen eller andre personer fra en af grupperne er eller tidligere har været i ulovlig besiddelse af eller har anvendt knive eller blankvåben m.v. omfattet af knivlovens §§ 1 og 2, der kan tyde på, at de pågældende er beredte på en konflikt med anvendelse af knive og blankvåben m.v. eller regner med at kunne møde modstandere, som er i besiddelse af knive og blankvåben m.v.

Der er ikke med ændringen ud over ovennævnte tilføjelser i øvrigt tilsigtet ændringer i forståelsen af begreberne i bestemmelsen, herunder begrebet »konflikt«, ligesom begrebet »grupper af personer« i øvrigt skal forstås i overensstemmelse med gældende ret, jf. nærmere herom ovenfor under pkt. 3.4.2.1 i lovforslagets almindelige bemærkninger.

Som konsekvens af udvidelsen af § 81 a, stk. 1, foreslås det tillige at udvide straffelovens § 38, stk. 5, og § 41, stk. 3, samt straffuldbyrdslovens § 46, stk. 3, således at henholdsvis prøveløsladelse og udgang ikke kan ske, hvis den dømte af politiet skønnes at have tilknytning til en gruppe af personer, som aktivt er involveret i en verserende voldelig konflikt med en anden gruppe af personer, og politiet oplyser, at der inden for den gruppe, som den dømte skønnes at have tilknytning til, som led i konflikten enten er anvendt knive og blankvåben m.v., skydevåben eller er anvendt våben eller eksplosivstoffer, som på grund af deres særdeles farlige karakter er egnet til at forvolde betydelig skade, eller er begået brandstiftelse omfattet af § 180.

Der henvises i den forbindelse til lovforslagets § 1, nr. 1 og 2, samt § 7, nr. 1, og bemærkningerne hertil.

Der henvises i øvrigt til lovforslagets § 1, nr. 12, og bemærkningerne hertil.

3.4.2.3.2. Strafskærpelse for visse former for økonomisk kriminalitet

Det foreslås at tilføje et nyt stk. 3 i straffelovens § 81 a, der indebærer, at straffen for overtrædelse af straffelovens § 289, stk. 1, § 290, stk. 2 og § 290 a, stk. 2, kan forhøjes

indtil det dobbelte, hvis den dømte på gerningstidspunktet har tilknytning til en gruppe af personer, der tilsammen står bag omfattende og alvorlig kriminalitet, når overtrædelsen har relation til den dømtes tilknytning til gruppen.

Det vil således være en betingelse for at anvende den foreslåede bestemmelse, at den dømte på gerningstidspunktet har tilknytning til en gruppe af personer, der tilsammen står bag omfattende og alvorlig kriminalitet. Derudover vil det være en betingelse, at overtrædelsen har relation til den dømtes tilknytning til gruppen. Begrebet »gruppe af personer« skal forstås i overensstemmelse med begrebets anvendelse i straffelovens § 81 a, stk. 1. For så vidt angår betingelserne om, at den pågældende skal have »tilknytning« til den pågældende gruppe af personer, at denne gruppe »tilsammen står bag omfattende og alvorlig kriminalitet«, og at overtrædelsen skal have »relation til den dømtes tilknytning til gruppen«, skal disse begreber forstås i overensstemmelse med anvendelsen af begreberne i straffelovens § 79 a, stk. 1, 2. pkt., jf. nærmere herom pkt. 3.2.1.1.1 i lovforslagets almindelige bemærkninger.

Det bemærkes, at det i en række tilfælde vil være forbundet med vanskeligheder at løfte bevisbyrden for, at den konkrete lovovertrædelse er begået i relation til den dømtes tilknytning til en gruppe af personer, der tilsammen står bag omfattende og alvorlig kriminalitet.

Det forudsættes med forslaget, at strafniveauet for de oplyste overtrædelser i almindelighed fordobles sammenlignet med strafniveauet for tilsvarende overtrædelser, der ikke omfattes af bestemmelsen. Fastsættelsen af straffen for vil fortsat bero på domstolens konkrete vurdering i det enkelte tilfælde af samtlige omstændigheder i sagen, og det angivne strafniveau kan fraviges i op- og nedadgående retning, hvis der i den konkrete sag foreligger skærpene eller formildende omstændigheder, jf. de almindelige regler om straffens fastsættelse i straffelovens kapitel 10.

Bestemmelsen i den foreslåede § 81 a, stk. 3, udelukker ikke anvendelse af de almindelige strafskærpelsesgrunde i § 81, hverken med hensyn til forhold, der måtte blive henført under § 81 a, stk. 3, eller med hensyn til forhold, der efter en konkret vurdering ikke måtte blive det. Selv om betingelserne for at anvende § 81 a, stk. 3, ikke er opfyldt i en konkret sag, kan der således efter almindelige strafudmålingsprincipper foreligge (andre) skærpene omstændigheder i sagen, f.eks. at gerningen er særligt planlagt eller led i omfattende kriminalitet.

Der er med forslaget ikke i øvrigt tilsigtet ændringer i anvendelsesområdet for straffelovens § 81 a, stk. 1 og 2.

Der henvises i øvrigt til lovforslagets § 1, nr. 13, og bemærkningerne hertil.

3.4.3. Udvidelse af muligheden for nattelivsforbud

3.4.3.1. Gældende ret

Det følger af straffelovens § 79 c, stk. 1, at den, som idømmes fængselsstraf eller anden strafferetlig retsfølge af frihedsberøvende karakter for overtrædelse af straffelovens §§ 119, 119 b, 123, 134 a og 192 a, § 244, stk. 1, §§ 245 og 246, § 252, stk. 1, § 260, stk. 1, § 261, stk. 1, og §§ 266, 288 og 291, af lovgivningen om våben og eksplosivstoffer eller af lovgivningen om knive og blankvåben, ved dommen kan gives et forbud mod at færdes og opholde sig i nattelivet (nattelivsforbud), jf. straffelovens § 79 c, stk. 2.

Et nattelivsforbud kan idømmes sammen med både en ubetinget og betinget fængselsstraf samt i forbindelse med en anden strafferetlig retsfølge af frihedsberøvende karakter. Det fremgår af forarbejderne, at der normalvis skal være tale om betinget eller ubetinget fængselsstraf på 30 dage eller derover, før et nattelivsforbud er relevant, men at et nattelivsforbud også efter omstændighederne kan være relevant, hvis der idømmes en lavere straf, hvor der f.eks. er tale om, at den pågældende gentagne gange tidligere er dømt for ligeartet kriminalitet eller for kriminalitet, der er begået i nattelivet. Der henvises til Folketingstidende 2020-21, tillæg A, L 189 som fremsat, side 8 og 35.

Det fremgår også af forarbejderne, at et nattelivsforbud alene vil være relevant, hvor forholdet, der giver anledning til forbuddet, er begået i nattelivet eller i tilknytning til den dømtes færden i nattelivet. Det vil således være relevant at idømme et nattelivsforbud, hvis forholdet er begået i aften- og nattetimerne eller på anden vis er begået i tilknytning til den dømtes færden i nattelivet. Det kan f.eks. være tilfældet, hvor forholdet er begået en tidlig morgen i forlængelse af, at den pågældende har opholdt sig på en natklub, bar eller lignende. Der henvises til Folketingstidende 2020-21, tillæg A, L 189 som fremsat, side 8 og 35.

Ved dom af 27. februar 2023 i sag nr. 2582-22, offentliggjort i Tidsskrift for Kriminalret 2023, side 192 ff., fastslog Vestre Landsret, at en overtrædelse af straffelovens § 244, stk. 1, jf. § 247, stk. 1, om vold i gentagelsestilfælde, der blev straffet med fængsel i 40 dage, ikke opfyldte betingelserne for at idømme et nattelivsforbud, bl.a. fordi volden blev begået midt på eftermiddagen til Grøn Koncert.

Der kan desuden henvises til dom af 18. januar 2023 i sag nr. 2429-22, offentliggjort i Tidsskrift for Kriminalret 2023, side 122 ff., hvor Vestre Landsret fastslog, at en overtrædelse af straffelovens § 244, stk. 1, jf. § 247, stk. 1, om vold i gentagelsestilfælde, der blev straffet med fængsel i 60 dage, opfyldte betingelserne for at idømme et nattelivsforbud, bl.a. på grund af karakteren af den udøvede vold, og fordi den blev udøvet omkring kl. 17.40 på et serveringssted.

Det fremgår endvidere af forarbejderne, at et nattelivsforbud skal idømmes af domstolene efter en konkret vurdering af, om et nattelivsforbud vil være egnet og nødvendigt for at forebygge nye lovovertrædelser af lignende beskaffenhed ved at sikre, at den dømte i en periode ikke kan færdes og opholde sig i nattelivet. Domstolene skal i den forbindelse vurdere, om det må antages, at der er fare for, at den dømte

vil begå ny ligeartet kriminalitet. Det vil som udgangspunkt altid være tilfældet, hvis der er tale om gentagelsestilfælde. Der henvises til Folketingstidende 2020-21, tillæg A, L 189 som fremsat, side 8 og 35 f.

Ved dom af 24. februar 2023 i sag nr. 54/2022, offentliggjort i Ugeskrift for Retsvæsen 2023, side 2054 ff., fastslog Højesteret, at et nattelivsforbud var egnet og nødvendigt for at forebygge nye overtrædelser af lignende beskaffenhed, selv om den tiltalte ikke tidligere var straffet for ligeartet kriminalitet i nattelivet eller i tilknytning til nattelivet. Den tiltalte, der blev straffet med fængsel i 60 dage for overtrædelse af straffelovens § 244, stk. 1, jf. § 247, stk. 1, om vold i gentagelsestilfælde, var imidlertid tidligere flere gange straffet for ligeartet kriminalitet uden for nattelivet, herunder for overtrædelse af straffelovens §§ 119, 123, 261 og 288.

Det fremgår dog også af forarbejderne, at et nattelivsforbud kan gives i førstegangstilfælde, hvis det kan antages, at der er fare for, at den dømte vil begå ny ligeartet kriminalitet. Det kan f.eks. være tilfældet, hvor forbrydelsen er af grovere karakter, hvorved den dømte har demonstreret en vis voldsparathed. Det kan f.eks. være tilfældet, hvis forholdet er begået af flere i forening, er begået over for flere ofre, eller der er tale om flere voldelige overfald af samme offer. Det kan også være tilfældet, hvis den pågældende har været i besiddelse af særligt farlige våben. Der henvises til Folketingstidende 2020-21, tillæg A, L 189 som fremsat, side 36.

Ved dom af 28. marts 2023 i sag nr. 1469-22, offentliggjort i Ugeskrift for Retsvæsen 2023, side 2826 ff., fastslog Vestre Landsret, at der var fare for, at den tiltalte, der ikke tidligere var straffet, ville begå ny kriminalitet, hvorfor vedkommende blev idømt et nattelivsforbud. Retten lagde vægt på voldens karakter sammenholdt med længden af den idømte fængselsstraf, uanset at den tiltalte ikke tidligere var straffet, og uanset at volden var begået over en periode på få minutter. Den tiltalte blev straffet med fængsel i 3 måneder for overtrædelse af straffelovens § 244, stk. 1, jf. § 247, stk. 2, for vold mod flere personer, herunder en dørmænd.

Der kan desuden henvises til dom af 25. maj 2023 i sag nr. 0423-23, offentliggjort i Tidsskrift for Kriminalret 2023, side 294 ff., hvor Vestre Landsret fastslog, at der ikke var grundlag for at idømme et nattelivsforbud, selv om den tiltalte, der ikke var tidligere straffet for ligeartet kriminalitet, blev straffet med fængsel i 3 måneder for overtrædelse af straffelovens § 245, stk. 1, om grov vold. Retten lagde vægt på, at den tiltalte ikke tidligere var straffet for vold, og at den aktuelle episode fremstod som enkeltstående og spontan uanset voldens omfang og karakter.

Det fremgår desuden af forarbejderne, at et nattelivsforbud skal være proportionalt med den begåede kriminalitet. Den tidsmæssige udstrækning af et forbud skal i den forbindelse indgå i proportionalitetsvurderingen. Det må antages, at et nattelivsforbud meddelt for en periode på omkring 3 mæne-

der almindeligvis vil være proportionalt, hvis der idømmes en betinget eller ubetinget fængselsstraf i omegnen af 30 dage, også i førstegangstilfælde. Vedrører en dom flere lovovertrædelser, hvoraf det ikke er alle, der er omfattet af § 79 c, stk. 1, skal der foretages en konkret vurdering af, om den overtrædelse, der er omfattet af bestemmelsen, i sig selv kan begrunde et nattelivsforbud. Der henvises til Folketingstidende 2020-21, tillæg A, L 189 som fremsat, side 8, 10 og 35 ff.

Ved nattelivsforbud efter § 79 c, stk. 1, forstås et forbud mod at færdes og opholde sig på serveringssteder, hvorfra der foregår salg af stærke drikke til nydelse på eller ved salgsstedet, og hvortil der er offentlig adgang, og i nattelivszoner udpeget i medfør § 6 b i lov om politiets virksomhed, jf. straffelovens § 79 c, stk. 2, 1. pkt.

Det fremgår af forarbejderne, at udtrykket »serveringssteder, hvorfra der foregår salg af stærke drikke« skal forstås som i restaurationsloven og således omfatter steder, hvorfra der serveres drikkevarer med 2,8 pct. volumen alkohol eller derover til nydelse på eller ved salgsstedet. Det fremgår dog af § 79 c, stk. 2, 3. pkt., at serveringssteder efter 1. pkt. ikke omfatter servering i tog, busser, fly eller skibe i fart, herunder i international rutefart, eller servering ved enkeltstående arrangementer.

Det fremgår endvidere af forarbejderne, at udtrykket »offentlig adgang« skal forstås i overensstemmelse med § 2 i bekendtgørelse nr. 511 af 20. juni 2005 om politiets sikring af den offentlige orden og beskyttelse af enkeltpersoners og den offentlige sikkerhed m.v., samt politiets adgang til at iværksætte midlertidige foranstaltninger (ordensbekendtgørelsen) og således omfatter områder, hvortil der er almindelig adgang. Det betyder, at f.eks. en bar eller en restaurant i en hotellobby er omfattet af et forbud, selv om den dømt ikke bor på hotellet, hvis der er almindelig adgang dertil.

Der henvises til Folketingstidende 2020-21, tillæg A, L 189 som fremsat, side 8 og 9.

Ved nattelivszoner udpeget i medfør af § 6 b i lov om politiets virksomhed forstås et afgrænset geografisk område, hvor et nattelivsforbud efter straffelovens § 79 c, stk. 1, finder anvendelse. Det fremgår således af § 6 b, stk. 2, i lov om politiets virksomhed, at udpegning af nattelivszoner efter bestemmelsens stk. 1 kan ske, hvor der i det pågældende område er en tæt koncentration af natklubber,barer, caféer og lignende med åbningstid efter kl. 24, og udpegningen af en nattelivszone vurderes at være egnet til at imødegå lovovertrædelser i aften- og nattetimerne.

Det følger af straffelovens § 79 c, stk. 2, 2. pkt., at et nattelivsforbud efter 1. pkt. gælder i tidsrummet fra kl. 24 til kl. 5.

Politiet kan meddele tilladelse til, at den dømte færdes og opholder sig i nattelivszoner omfattet af straffelovens § 79 c, stk. 1, jf. stk. 2, hvis det af særlige grunde må anses for beføjet, jf. stk. 3.

Som eksempler på tilfælde, hvor der vil foreligge »særlige grunde«, som kan begrunde en tilladelse til færden eller ophold i et område, som er omfattet af et nattelivsforbud, kan nævnes tungtvejende hensyn til den pågældendes eller dennes nærmeste pårørendes helbred, der forudsætter kontakt også i det tidsrum, nattelivsforbuddet gælder i, jf. Folketingstidende 2020-21, tillæg A, L 189 som fremsat, side 37.

Det fremgår af straffelovens § 79 c, stk. 4, at et forbud efter stk. 1 gives på tid op til 2 år regnet fra endelig dom. Ved udståelse af fængselsstraf eller anden strafferetlig retsfølge af frihedsberøvende karakter forlænges forbuddet tilsvarende.

Efter straffelovens § 124 a, stk. 2, straffes overtrædelse af et nattelivsforbud efter § 79 c, stk. 1, med bøde eller fængsel indtil 1 år.

Det er forudsat i bemærkningerne til straffelovens § 124 a, stk. 2, at straffen i førstegangstilfælde som udgangspunkt vil skulle fastsættes til bøde på 10.000 kr. og i andengangstilfælde og derover som udgangspunkt til fængsel i 30 dage, jf. Folketingstidende 2020-21, tillæg A, L 189 som fremsat, side 40.

Fastsættelsen af straffen vil dog bero på domstolens konkrete vurdering i det enkelte tilfælde af samtlige omstændigheder i sagen, og det angivne strafniveau vil kunne fraviges i op- eller nedadgående retning, hvis der i den konkrete sag foreligger skærpene eller formildende omstændigheder, jf. herved de almindelige regler om straffens fastsættelse i straffelovens 10. kapitel.

3.4.3.2. Justitsministeriets overvejelser

Det fremgår af den politiske aftale om Bandepakke IV, at aftalepartierne er enige om, at straffelovens nattelivsforbud også skal kunne forhindre salg af euforiserende stoffer.

Initiativet har til formål dels at bekæmpe kriminelle banders handel og indtjening på narkotikakriminalitet, dels at modvirke bandernes udnyttelse af f.eks. unge til at begå kriminelle handlinger som f.eks. handel med narkotika på bestemte steder i nattelivet, samt at sætte yderligere ind over for bl.a. utryghedsskabende adfærd og kriminelle aktiviteter i nattelivet.

3.4.3.3. Den foreslåede ordning

Det foreslås at udvide anvendelsesområdet for nattelivsforbud efter straffelovens § 79 c, stk. 1, til at omfatte overtrædelse af straffelovens § 191 og lovgivningen om euforiserende stoffer.

Et nattelivsforbud vil, ligesom efter de gældende regler, skulle idømmes af domstolene efter en konkret vurdering af, om et nattelivsforbud vil være egnet og nødvendigt for at forebygge nye lovovertrædelser af lignende beskaffenhed ved at sikre, at den dømte i en periode ikke kan færdes og opholde sig i nattelivet. Domstolene vil i den forbindelse

skulle vurdere, om det må antages, at der er fare for, at den dømte vil begå ny ligeartet kriminalitet.

Det vil, ligesom efter de gældende regler, som udgangspunkt altid være tilfældet, hvis der er tale om gentagelsestilfælde. For så vidt angår gentagelsestilfælde af overtrædelse af lovgivningen om euforiserende stoffer forudsættes det imidlertid, at der tidligere er straffet med fængsel.

Nattellivsforbud vil dog også kunne gives i førstegangstilfælde, hvis det kan antages, at der er fare for, at den dømte vil begå ny ligeartet kriminalitet. Det vil f.eks. kunne være tilfældet, hvor forbrydelsen er udført af flere i forening, er særligt planlagt eller er led i omfattende eller systematisk kriminalitet. Det vil endvidere kunne være tilfældet, hvis den pågældende dømmes for videreoverdragelse eller besiddelse med henblik på videreoverdragelse i flere tilfælde, af en større mængde euforiserende stoffer eller mod et betydeligt vederlag.

Der foreslås ikke i øvrigt ændringer af straffelovens § 79 c om nattellivsforbud.

Der henvises i øvrigt til lovforslagets § 1, nr. 7, og bemærkningerne hertil.

3.4.4. Udvidelse af muligheden for konfiskation af formuegoder m.v.

3.4.4.1. Gældende ret

3.4.4.1.1. Værdigrænsen i straffelovens § 76 a

Det følger af straffelovens § 75, stk. 1, 1. pkt., at udbyttet ved en strafbar handling eller et hertil svarende beløb helt eller delvist kan konfiskeres. Savnes der fornødent grundlag for at fastslå beløbets størrelse, kan der, jf. 2. pkt., konfiskeres et beløb, som skønnes at svare til det indvundne udbytte.

Straffelovens § 76 a vedrører såkaldt udvidet udbyttekonfiskation. Bestemmelsen blev indsat ved lov nr. 411 af 10. juni 1997 og er senere ændret. Bestemmelsen hjemler til forskel fra § 75, stk. 1, konfiskation af formuegoder, uden at det er et krav, at det kan bevises, at der er tale om udbytte fra en konkret strafbar handling. Konfiskation kan dog ikke ske, hvis den pågældende sandsynliggør, at et formueaktiv er erhvervet på en lovlig måde eller for lovligt erhvervede midler, jf. § 76 a, stk. 4.

I modsætning til, hvad der gælder for konfiskation af udbytte efter straffelovens § 75, stk. 1, forudsætter § 76 a, at det formodede udbytte er i behold. Det er angivet ved anvendelsen af fællesbegrebet »formuegoder«, som indebærer, at konfiskationen skal rette sig imod identificerbare pengebeløb, værdipapirer, løsøre, fast ejendom m.v., jf. Folketingstidende 1996-97, tillæg A, L 98 som fremsat, side 2504.

Efter straffelovens § 76 a, stk. 5, er der dog også ved udvidet udbyttekonfiskation adgang til i stedet for konfiskation af bestemte formuegoder at konfiskere et beløb svarende til deres værdi eller en del heraf.

Efter straffelovens § 76 a, stk. 1, kan der foretages hel eller delvis konfiskation af formuegoder, der tilhører en person, som findes skyldig i en strafbar handling, når 1) handlingen er af en sådan karakter, at den kan give et betydeligt udbytte, og 2) den efter loven kan straffes med fængsel i 6 år eller derover eller er en overtrædelse af lovgivningen om euforiserende stoffer.

Det fremgår af bemærkningerne til lovforslaget, der indførte straffelovens § 76 a, at »formuegode« skal forstås således, at bestemmelsen navnlig forudsættes anvendt over for større pengebeløb eller andre likvide formueværdier, som den skyldige ikke kan give nogen fornuftig forklaring på, f.eks. værdipapirer, indeståender på bankkonti (eventuelt i udlandet) eller kontantbeløb (f.eks. opbevaret under mistænkelige omstændigheder ved nedgravning eller gemt på loftet). Det fremgår endvidere, at der ikke foreslås nogen fast minimumsgrænse for konfiskationskravets størrelse, men at mindre værdier – i datidens prisleje i størrelsesordenen ca. 50.000 kr. – ikke skal være omfattet. Bestemmelsen kan dog ifølge forarbejderne også anvendes over for andre formuegoder i form af f.eks. fast ejendom eller biler, men på dette område vil der ifølge forarbejderne formentlig jævnlige være anledning til at operere med en lidt højere mindstegrænse, hvis formuegodet har været i den skyldiges besiddelse i lang tid, og det ikke har en luksuspræget karakter. For så vidt angår disse formuegoder er det forudsat, at bestemmelsen således især anvendes over for liebhaverboliger, dyre biler, lystfartøjer og lignende mere eksklusive formuegoder. Over for mindre luksusprægede formuegoder forudsættes konfiskation at ville kunne komme på tale, hvis et formuegode (som f.eks. en fast ejendom eller en bil), der sædvanligvis lånefinansieres, efter de tilgængelige oplysninger må anses for købt for kontante midler, f.eks. fordi der ikke er tinglyst pantehæftelser, jf. Folketingstidende 1996-97, tillæg A, L 98 som fremsat, side 2503 f.

Som eksempel på retspraksis, hvor der under henvisning til forarbejdernes beløbsgrænse på ca. 50.000 kr. (1997-niveau) er sket afvisning af konfiskation efter straffelovens § 76 a, kan der henvises til Vestre Landsrets dom af 29. maj 2013 i sag nr. S-1432-12, offentliggjort i Tidsskrift for Kriminalret 2013, side 789/2, ff., hvor et kontantbeløb på 70.500 kr. fundet hos tiltalte ikke blev konfiskeret efter straffelovens § 76 a. Derimod blev 5.000 kr. konfiskeret som skønnet fortjeneste ved overdragelse af kokain, jf. § 75, stk. 1, 2. pkt.

Efter retsplejelovens § 802, stk. 1, kan genstande, som en mistænkt har rådighed over, beslaglægges, såfremt 1) den pågældende med rimelig grund er mistænkt for en lovovertrædelse, der er undergivet offentlig påtale, og 2) der er grund til at antage, at genstanden kan tjene som bevis eller bør konfiskeres, jf. dog bestemmelsens stk. 2, eller ved lovovertrædelsen er fravendt nogen, som kan kræve den tilbage. Efter stk. 2 kan gods, som en mistænkt ejer, beslaglægges, såfremt 1) den pågældende med rimelig grund er mistænkt for en lovovertrædelse, der er undergivet offentlig påtale, og 2) beslaglæggelse anses for nødvendig for at sikre bl.a. et krav på konfiskation efter straffelovens § 76 a, stk. 5.

Betegnelsen »gods« i retsplejelovens § 802, stk. 2, skal forstås som »formueaktiver«. Der er ikke forudsat en værdigrænse, og betegnelsen må derfor antages at omfatte alt, der har en værdi, som kan tjene til sikkerhed for de i § 802, stk. 2, nævnte krav, jf. Folketingstidende 1998-99, tillæg A, L 41 som fremsat, side 873, samt betænkning nr. 1223/1991, side 22. Bortset fra, at der ikke her gælder en værdigrænse, må »gods« således antages at svare til betegnelsen »formuegode«, der anvendes i straffelovens § 76 a.

Genstande kan beslaglægges efter retsplejelovens § 802, stk. 1, med henblik på konfiskation efter straffelovens § 76 a, stk. 1-3; og gods kan beslaglægges efter retsplejelovens § 802, stk. 2, med henblik på værdikonfiskation efter straffelovens § 76 a, stk. 5.

3.4.4.1.2. Personkredsen omfattet af straffelovens § 76 a

Efter straffelovens § 76, stk. 1, kan konfiskation, jf. § 75, stk. 1 (om konfiskation af udbytte), ske hos den, hvem udbyttet er tilfaldet umiddelbart ved den strafbare handling. Har denne person efter den strafbare handling foretaget dispositioner over udbytte, kan det overdragne eller dets værdi konfiskeres hos erhververen, såfremt denne var bekendt med det overdragnes forbindelse med den strafbare handling eller har udvist grov uagtsomhed i denne henseende, eller hvis overdragelsen er sket som gave, jf. § 76, stk. 4.

Udvidet udbyttekonfiskation efter straffelovens § 76 a kan efter bestemmelsens stk. 1 foretages hos den, der findes skyldig i en nærmere angiven strafbar handling, jf. pkt. 3.4.4.1.1 i lovforslagets almindelige bemærkninger.

Det fremgår af straffelovens § 76 a, stk. 2, at der under betingelser som nævnt i stk. 1 kan foretages hel eller delvis konfiskation af formuegoder, som den pågældendes ægtefælle eller samlever har erhvervet, medmindre 1) formuegodet er erhvervet mere end 5 år før den strafbare handling, som danner grundlag for konfiskation efter stk. 1, eller 2) ægteskabet eller samlivsforholdet ikke bestod på tidspunktet for erhvervelsen.

Bestemmelsen kan anvendes, uanset at ægteskabet eller samlivsforholdet efterfølgende er opløst eller ophørt, jf. Folketingstidende 1996-97, tillæg A, L 98 som fremsat, side 2504.

Bestemmelsen omfatter ikke andre slægtninge end ægtefæller, f.eks. den skyldiges børn eller forældre. Bestemmelsen omfatter heller ikke f.eks. den pågældendes kæreste, hvis ikke kæresten bor sammen med den skyldige.

Efter straffelovens § 76 a, stk. 3, 1. pkt., kan der under betingelser som nævnt i stk. 1 foretages hel eller delvis konfiskation af formuegoder overdraget til en juridisk person, som den pågældende alene eller sammen med sine nærmeste har en bestemmende indflydelse på. Det samme gælder efter 2. pkt., hvis den pågældende oppebærer en betydelig del af den juridiske persons indtægter. Konfiskation kan dog ikke ske, hvis formuegodet er overdraget til en juridisk person

mere end 5 år før den strafbare handling, som danner grundlag for konfiskation efter stk. 1.

Muligheden for udvidet udbyttekonfiskation hos ægtefæller, samlever og juridiske personer i straffelovens § 76 a, stk. 2 og 3, er i bestemmelsens forarbejder begrundet med, at det meget nære interessefællesskab mellem henholdsvis den skyldige, ægtefællen, samleveren og den juridiske person gør det rimeligt at udstrække pligten til at redegøre for, hvor formuen stammer fra, til disse personer, jf. Folketingstidende 1996-97, tillæg A, L 98 som fremsat, side 2504.

Afgrænsningen af begrebet »nærmeste« i straffelovens § 76 a, stk. 3, forudsættes foretaget i overensstemmelse med det tilsvarende begreb i retsplejelovens § 171 om, hvem der er fritaget for den almindelige pligt til at afgive forklaring i retten, som følger af lovens § 168, stk. 1, jf. Folketingstidende 1996-97, tillæg A, L 98 som fremsat, side 2507 og 2516.

Efter forarbejderne til retsplejelovens § 171 skal det i hvert enkelt tilfælde afgøres, hvem der er at anse som »nærmeste«. Det bemærkes endvidere, at udtrykket i hvert fald omfatter ægtefælle, slægtninge i lige linje og søskende, adoptiv- og plejebørn samt adoptiv- og plejeforældre. Under hensyntagen til forholdene i den enkelte familiekreds vil bestemmelsen yderligere kunne omfatte samlever, forlovede, andre slægtninge, som den pågældende er nært knyttet til, samt nært besvogrede, jf. betænkning nr. 316/1962 om vidner, side 50.

Konkurslovens indeholder i § 2 en definition af begrebet »nærtstående«, der forstås som bl.a. »ægtefæller, slægtninge i op- og nedstående linje, søskende, de nævnte personers ægtefæller og andre personer, der har stået hinanden særligt nær« (nr. 1). Definitionen er bl.a. relevant for, hvornår dispositioner kan kræves omstødt (jf. reglerne i lovens kapitel 8) og habilitetskravene til bl.a. at virke som kurator (jf. lovens § 238).

3.4.4.2. Justitsministeriets overvejelser

Det fremgår af den politiske aftale om Bandepakke IV, at aftaltparterne er enige om at udvide muligheden for konfiskation af formuegoder.

Kriminalitet må ikke kunne betale sig. Den nuværende værdigrænse er til hinder for, at der kan ske konfiskation af f.eks. designermøbler, der ikke overstiger værdigrænsen. Det foreslås derfor at afskaffe værdigrænsen.

Det må desuden ikke være muligt at bringe udbytte fra kriminalitet i sikkerhed hos andre for at omgå muligheden for konfiskation.

Politiet har set eksempler på, at ægtefæller – med henblik på at omgå statens mulighed for at foretage udvidet udbyttekonfiskation af formuegoder hos ægtefællen – bliver skilt og derefter registreret med forskellige bopælsadresser.

Tilsvarende vil der kunne forekomme situationer, hvor per-

soner, uden at have været gift, er kæresten og har en tæt relation, uanset at de ikke bor sammen.

I sådanne situationer vil det meget nære interessefællesskab, der begrundet udvidet udbyttekonfiskation hos andre end den tiltale, også kunne være til stede, hvorfor det efter Justitsministeriets opfattelse er rimeligt, at disse personer skal redegøre for, hvor formuen stammer fra.

Det foreslås derfor ydermere at udvide den personkreds, der kan være genstand for udvidet udbyttekonfiskation.

3.4.4.3. Den foreslåede ordning

3.4.4.3.1. Ophævelse af værdigrænsen i straffelovens § 76 a

Den nugældende værdigrænse fremgår ikke af ordlyden i straffelovens § 76 a, men derimod af bestemmelsens forarbejder. Det foreslås derfor overalt i bestemmelsen at ændre »formuegoder« til »formueaktiver«. Der er tale om en ændring af bestemmelsens ordlyd, der alene har til formål at give mulighed for i bemærkningerne at ophæve den forudsatte værdigrænse. Der tilsigtes ikke herved nogen ændring af, hvilke aktiver der kan være omfattet af bestemmelsen.

Begrebet »formueaktiv« vil omfatte alle de aktivtyper, der i dag er omfattet af bestemmelserne, men således, at der ikke vil gælde en værdigrænse.

Der henvises i øvrigt til lovforslagets § 1, nr. 3, og bemærkningerne hertil.

3.4.4.3.2. Udvidelse af personkredsen omfattet af straffelovens § 76 a

Efter gældende ret kan der efter straffelovens § 76, stk. 4, ske konfiskation hos den, som udbytte ved en strafbar handling er overdraget til. Tilsvarende kan der ske konfiskation af det overdragnes værdi. Bestemmelsen forudsætter, at erhververen enten er bekendt med det overdragnes forbindelse med den strafbare handling eller har udvist grov uagtsomhed i denne henseende, eller at overdragelsen er sket som gave.

Herudover kan der efter straffelovens § 76 a, stk. 2 og 3, ske udvidet udbyttekonfiskation af formuegoder, eller et beløb svarende til deres værdi eller en del heraf, hos den skyldiges ægtefælle eller samlever eller juridiske personer, som den skyldige sammen med sine nærmeste har en bestemmende indflydelse på, jf. stk. 5. Dette indebærer, at de nævnte personer skal sandsynliggøre, at deres formue er erhvervet på lovlig vis, jf. stk. 4.

Det foreslås at ændre straffelovens § 76 a, stk. 2, således at bestemmelsen også kommer til at omfatte andre personer end ægtefæller eller samlevere, som den skyldige har en særlig tæt relation til.

Ændringen vil medføre, at der vil kunne ske konfiskation af formuegoder tilhørende eksempelvis den skyldiges kæreste, uanset at de ikke bor sammen, hvis de efter en konkret vurdering har en særlig tæt relation. Tilsvarende vil der kun-

ne ske konfiskation af aktiver hos den pågældendes børn, forældre eller søskende, hvis de efter en konkret vurdering har en særlig tæt relation.

Det må afgøres efter en konkret vurdering, om den pågældende har en særlig tæt relation til den skyldige. Det afgørende vil være, om de pågældende har et sådant interessefællesskab, at det er rimeligt at pålægge dem at redegøre for, om formuen er erhvervet lovligt. Der vil eksempelvis kunne lægges vægt på, om den pågældende ejer aktiver sammen med den dømte eller har hel eller delvis fællesøkonomi med den pågældende eller med en gruppe af personer.

»Særlig tæt relation« skal forstås mere snævert end »nærmeste« i retsplejelovens § 171, stk. 1, og »nærtstående« i konkurslovens § 2, nr. 1. En familiemæssig tilknytning vil således ikke i sig selv være nok til, at der foreligger en særlig tæt relation. En særlig tæt relation vil dog have mere for sig, hvis der eksempelvis er tale om personer med fælles bopæl, f.eks. hjemmeboende børn, end hvis der eksempelvis er tale om bedsteforældre eller lignende, som den dømte måske ikke bor sammen med og måske ikke ser jævnligt. Vurderingen må dog i alle tilfælde fortages konkret for hvert enkelt tilfælde.

Tilsvarende vil der kunne lægges vægt på, om personer, der tidligere har boet sammen, men som er flyttet fra hinanden, opretholder et kæresteforhold.

Der henvises i øvrigt til lovforslagets § 1, nr. 4 og 5, og bemærkningerne hertil.

3.4.5. Udvidelse af politiets muligheder for hemmelig ransagning

3.4.5.1. Gældende ret

Politiet kan efter reglerne i retsplejelovens kapitel 73 foretage ransagninger som led i efterforskningen af strafbare forhold.

Som udgangspunkt skal den person, der har rådighed over den lokalitet eller genstand, som ransages, gøres bekendt med ransagningens foretagelse og grundlaget herfor, jf. retsplejelovens § 798, stk. 2 og 3.

Som en undtagelse hertil bestemmer retsplejelovens § 799, stk. 1, 1. pkt., at såfremt det er af afgørende betydning for efterforskningen, at ransagningen foretages, uden at den mistænkte eller andre gøres bekendt hermed, kan retten ved kendelse træffe bestemmelse herom og om, at reglerne i § 798, stk. 2, 1.-4. pkt., og stk. 3, fraviges, hvis efterforskningen angår en forsættelig overtrædelse af straffelovens kapitel 12 eller 13 eller en overtrædelse af straffelovens § 125 a, § 180, § 183, stk. 1 og 2, § 183 a, § 186, stk. 1, § 187, stk. 1, § 191, § 192 a, § 192 b, stk. 1-3, § 237, § 262 a, § 262 b, § 286, stk. 1, jf. § 276, § 286, stk. 1, jf. § 276 a, § 288 eller § 289.

Efter retsplejelovens § 799, stk. 1, 2. pkt., kan hemmelig

ransagning ikke foretages af husrum, andre lokaliteter eller genstande, som nogen, der efter reglerne i § 170 er udelukket fra eller efter reglerne i § 172 er fritaget for at afgive forklaring som vidne i sagen, har rådighed over.

Det følger af retsplejelovens § 799, stk. 2, at en række bestemmelser finder anvendelse på de tilfælde, der er omhandlet i stk. 1, 1. pkt. Det drejer sig om retsplejelovens § 783, stk. 3 og 4, § 784, § 785 samt § 788.

Det betyder bl.a., at retten i ransagningskendelsen skal fastsætte et tidspunkt, inden for hvilket indgrebet kan foretages, jf. § 783, stk. 3. Dette tidsrum skal være så kort som muligt og må ikke overstige 4 uger ad gangen. Forlængelsen sker ved kendelse.

Dog kan politiet i medfør af retsplejelovens § 783, stk. 4, foretage indgrebet uden forudgående retskendelse, hvis indgrebets øjemed ville forspildes, såfremt retskendelse skulle afventes. I så fald skal politiet snarest muligt og senest inden 24 timer fra indgrebets iværksættelse forelægge sagen for retten. Retten afgør ved kendelse, om indgrebet kan godkendes, samt om det kan opretholdes, og i bekræftende fald for hvilket tidsrum.

Burde indgrebet efter rettens opfattelse ikke være foretaget, skal retten give meddelelse herom til Rigsadvokaten. Indgreb, der efter rettens opfattelse ikke burde være foretaget af Politiets Efterretningstjeneste, indberettes til Justitsministeriet, jf. retsplejelovens § 783, stk. 4, 4. og 5. pkt.

3.4.5.2 Justitsministeriets overvejelser

Det fremgår af den politiske aftale om Bandepakke IV, at aftaloppartierne er enige om at udvide politiets muligheder for hemmelig ransagning.

Det er politiets vurdering, at muligheden for at udføre hemmelig ransagning i sager om overtrædelse af straffelovens § 286, stk. 2, jf. § 279 (bedrageri af særligt grov beskaffenhed), § 286, stk. 2, jf. § 279 a (databedrageri af særligt grov beskaffenhed), § 290, stk. 2, jf. stk. 1 (hæleri af særligt grov beskaffenhed), og § 290 a, stk. 2, jf. stk. 1 (hvidvask af særligt grov beskaffenhed) kan give efterforskningsmæssig værdi i forhold til bevissikring og beslaglæggelse af værdier og dermed også i forhold til bevisførelsen i forbindelse med retsforfølgningen. Det kan således være afgørende for bevisførelsen i en straffesag at få fastlagt, at f.eks. kontanter hidrører fra kriminelle forhold, og hvor store summer der er håndteret af de mistænkte. I den forbindelse vurderer politiet, at hemmelig ransagning ofte vil være eneste mulighed for at sandsynliggøre omfanget af bl.a. hvidvask, hvilket kan have betydning for vurderingen af forbrydelsens omfang og udmåling af straf. Der er således tale om sagstyper, hvor bevisindsamlingen sker, mens kriminaliteten pågår, hvorfor hemmelig ransagning kan være særligt afgørende. Det gælder f.eks. bevissikring af kommunikation mellem mistænkte på IT-udstyr, som i mange tilfælde slettes løbende og ikke kan indsamles ved f.eks. aflytning.

På den baggrund er det Justitsministeriets vurdering, at politiets muligheder for hemmelig ransagning bør udvides til også at omfatte visse former for alvorlig økonomisk kriminalitet, da det i denne type af sager kan være af afgørende betydning for efterforskningen, at ransagning kan foretages, uden at den mistænkte eller andre gøres bekendt hermed.

3.4.5.3 Den foreslåede ordning

Det foreslås, at retsplejelovens § 799, stk. 1, 1. pkt., ændres, således at politiet vil få mulighed for at foretage hemmelig ransagning hvis efterforskningen angår overtrædelser af straffelovens § 286, stk. 2, jf. § 279, § 286, stk. 2, jf. § 279 a, § 290, stk. 2, jf. stk. 1, og § 290 a, stk. 2, jf. stk. 1.

Den foreslåede ændring indebærer, at politiets mulighed for at foretage ransagning, uden at den mistænkte eller andre gøres bekendt hermed, udvides, således at indgrebet kan foretages ved de nævnte straffelovsovertrædelser.

Der foreslås ingen ændringer af de øvrige betingelser for hemmelig ransagning efter retsplejelovens § 799.

Der henvises i øvrigt til lovforslagets § 2, nr. 12, og bemærkningerne hertil.

3.4.6. Udvidelse af den tidsmæssige udstrækning af forsvarerpålæg

3.4.6.1. Gældende ret

Efter retsplejelovens § 729 a, stk. 3, har forsvareren i straffesager adgang til at gøre sig bekendt med det materiale, som politiet har tilvejebragt til brug for den sag, sigtelsen angår. Forsvareren skal have udleveret kopi af materialet, i det omfang det uden ulempe kan kopieres. Forsvareren må ikke uden politiets samtykke overlevere det modtagne materiale til sigtede eller andre. Politiet skal give samtykke hertil, hvis det findes ubetænkeligt.

Efter retsplejelovens § 729 a, stk. 4, kan politiet, hvis det er nødvendigt af hensyn til fremmede magter, til statens sikkerhed, til sagens opklaring, til tredjemand, herunder til et vidnes sikkerhed, eller til efterforskningen af en anden verserende sag om en lovovertrædelse, som efter loven kan straffes med fængsel i 6 år eller derover, eller som udgør en forsætlig overtrædelse af straffelovens kapitler 12 eller 13, give forsvareren pålæg om ikke at videregive de oplysninger, som forsvareren har modtaget fra politiet (forsvarerpålæg). Hensynet til sagens opklaring omfatter bl.a. hensyn til sikring af krav i sagen. Pålægget kan udstrækkes, indtil tiltalte har afgivet forklaring under hovedforhandlingen.

Afgørelser efter retsplejelovens § 729 a, stk. 4, træffes under efterforskningen af politiet. Politiets afgørelse kan indbringes for retten, jf. retsplejelovens § 746, stk. 1, hvorefter retten afgør tvistigheder om lovligheden af politiets efterforskningsskridt. Bortfalder det hensyn, der begrunder begrænsningen i forsvarerens adgang til at videregive oplys-

ninger til sin klient, på et tidligere tidspunkt, skal politiet af egen drift ophæve pålægget.

At et forsvarerpålæg ikke kan udstrækkes længere, end til tiltalte har afgivet forklaring under hovedforhandlingen, har navnlig til formål at sikre, at tiltalte i straffesager kan varetage deres interesser på et oplyst grundlag.

Retsplejelovens § 748 indeholder regler om forsvarerens og den sigtedes beføjelser ved retsmøder, der afholdes i forbindelse med efterforskningen.

Det følger af retsplejelovens § 748, stk. 6, at hvis sigtede har været udelukket fra at overvære et retsmøde, skal retten, hvis sigtede er til stede, og ellers politiet snarest gøre ham bekendt med, hvad der er tilført retsbogen. Hvis de særlige hensyn, som har begrundet udelukkelsen, fortsat er til stede, kan sigtede dog af retten afskæres herfra, ligesom retten kan pålægge forsvareren ikke at give sigtede underretning om, hvad der er passeret i retsmødet. Pålægget kan udstrækkes, indtil tiltalte har afgivet forklaring under hovedforhandlingen.

3.4.6.2. Justitsministeriets overvejelser

Det fremgår af den politiske aftale om Bandepakke IV, at aftalpartierne er enige om at udvide den tidsmæssige udstrækning af forsvarerpålæg.

En øget kompleksitet i den organiserede kriminalitet indebærer, at politiet i stigende grad foretager finansielle efterforskninger. Formålet med finansielle efterforskninger er at sikre krav i sagen, f.eks. ved beslaglæggelse og konfiskation af udbytte fra økonomisk kriminalitet.

De gældende regler om den tidsmæssige udstrækning af forsvarerpålæg tager ikke i tilstrækkelig grad højde for de særlige hensyn, som gør sig gældende i forbindelse med politiets finansielle efterforskninger. Finansielle efterforskninger kan foretages både forud for tiltalerejsning, under hovedforhandlingen og efter, at der er afsagt dom, og vil kunne pågå, indtil alle krav i sagen er sikret, herunder med henblik på konfiskation, dækning af erstatningskrav, bødekraft og sagsomkostninger.

Som eksempel kan nævnes en sag, hvor hovedforhandlingen strækker sig over en længere periode, og hvor politiet efter hovedforhandlingens start bliver opmærksom på et aktiv, som bør beslaglægges. I et sådant tilfælde vil politiet ikke efter gældende ret kunne give forsvarerpålæg med hensyn til oplysninger om denne efterfølgende del af efterforskningen, hvorfor tiltalte, senest når den pågældende har afgivet forklaring under hovedforhandlingen, vil kunne blive bekendt med oplysningerne og dermed have mulighed for at træffe foranstaltninger, der hindrer beslaglæggelse af aktivet. En lignende problemstilling kan opstå for andre efterforskningsskridt og efter, at der er afsagt dom.

Justitsministeriet finder på den baggrund, at forsvarerpålæg bør kunne udstrækkes til efter, at den tiltalte har afgivet

forklaring under hovedforhandlingen, når det er nødvendigt af hensyn til sikring af krav i sagen og ikke giver anledning til væsentlige betænkeligheder for varetagelsen af den pågældendes forsvar.

3.4.6.3. Den foreslåede ordning

Det foreslås, at forsvarerpålæg efter retsplejelovens § 729 a, stk. 4, skal kunne udstrækkes til at gælde så længe, det er nødvendigt af hensyn til sikring af krav i sagen, hvis det ikke giver anledning til væsentlige betænkeligheder for varetagelsen af den pågældendes forsvar.

Det foreslås desuden at indføre en særlig bestemmelse om indbringelse for retten af forsvarerpålæg efter retsplejelovens § 729 a, stk. 4, som udstrækkes til efter, at tiltalte har afgivet forklaring under hovedforhandlingen.

Det foreslås således, at retten efter begæring fra forsvareren træffer afgørelse om, hvorvidt et forsvarerpålæg, der også gælder efter, at tiltalte har afgivet forklaring under hovedforhandlingen, kan opretholdes.

Det foreslås endvidere, at retten på begæring skal kunne bestemme, at der ikke skal gives sigtede underretning om retsmøder angående forsvarerpålæg, der er udstrakt til efter, at tiltalte har afgivet forklaring under hovedforhandlingen, som den sigtedes forsvarer har indbragt for retten, hvis det er nødvendigt af hensyn til sikring af krav i sagen. Retten vil desuden kunne bestemme, at sigtede skal være udelukket fra at overvære sådanne retsmøder helt eller delvis, hvis det er nødvendigt af hensyn til sikring af krav i sagen.

Endelig foreslås det, at pålæg efter retsplejelovens § 748, stk. 6, skal kunne udstrækkes til at gælde så længe, det er nødvendigt af hensyn til sikring af krav i sagen, medmindre det giver anledning til væsentlige betænkeligheder for varetagelsen af den pågældendes forsvar.

Den tidsmæssige udstrækning af forsvarerpålæg efter retsplejelovens § 748, stk. 6, vil herefter svare til den foreslåede tidsmæssige udstrækning af forsvarerpålæg omfattet af retsplejelovens § 729 a, stk. 4.

De foreslåede muligheder for at udstrække forsvarerpålæg til efter, at tiltalte har afgivet forklaring under hovedforhandlingen, vil alene kunne anvendes, hvis det i den konkrete sag ikke giver anledning til væsentlige betænkeligheder for varetagelsen af den pågældendes forsvar. Oplysninger om finansielle efterforskninger med henblik på sikring af krav i sagen, må dog antages i almindelighed ikke at have betydning for sigtedes muligheder for at varetage sit forsvar.

Der henvises i øvrigt til lovforslagets § 2, nr. 4, 5 og 6, og bemærkningerne hertil.

3.5. Flere og bedre værktøjer til myndighederne

3.5.1. Ophævelse af forbuddet mod at bruge civile agenter

3.5.1.1. Gældende ret

3.5.1.1.1. Reglerne om civile agenter

Retsplejelovens §§ 754 a-754 e indeholder nærmere regler om politiets brug af agenter som led i efterforskningen af lovovertrædelser. Bestemmelserne blev indført ved lov nr. 319 af 4. juni 1986 og er senere ændret ved navnlig lov nr. 436 af 10. juni 2003, hvor muligheden for anvendelse af civile agenter blev indført, og lov nr. 967 af 26. juni 2020, der vedrørte politiets muligheder for efterforskning på internettet og indførte den nugældende retstilstand.

Ved agentvirksomhed forstås, at politiet som led i efterforskningen af en lovovertrædelse foranlediger, at der tilbydes bistand til (første led) eller træffes foranstaltninger med henblik på at tilskynde nogen til (andet led) at udføre eller fortsætte lovovertrædelsen, jf. § 754 a, stk. 1. Ved første led udgår initiativet til aktionen fra politiet eller agenten. Er initiativet udgået fra den mistænkte, kan det første led ikke bringe aktionen ind under agentbegrebet. Det andet led omfatter derimod også tilfælde, hvor initiativet er udgået fra den mistænkte. Andet led forudsætter i stedet, at der er tale om et tilrettelagt arrangement og ikke en tilfældigt opstået situation, jf. »træffes foranstaltninger«, og at dette arrangement specifikt tilsigter at fremme lovovertrædelsens udførelse eller fortsættelse ved at tilskynde nogen hertil. Der henvises til betænkning nr. 1023/1984 fra Justitsministeriets strafferetsplejeudvalg, side 157 f.

Den nedre grænse for agentvirksomhed fastlægges i retsplejelovens § 754 a, stk. 2, hvorefter foranstaltninger, der træffes med henblik på at tilskynde nogen til at udføre eller fortsætte en lovovertrædelse, ikke omfattes af agentbegrebet, hvis politiet ikke herved påvirker væsentlige omstændigheder ved lovovertrædelsen, eller hvis en sådan tilskyndelse alene består i politiets erhvervelse af rettigheder, genstande eller andet materiale, der i et nærmere bestemt omfang er udbudt på internettet. Bestemmelsens første led blev indført ved lov nr. 436 af 10. juni 2003 og tager navnlig sigte på såkaldte kontrollerede leverancer, der gør det muligt for politiet i begrænset omfang at påvirke gennemførelsen af eksempelvis en narkotikaleverance, uden at aktiviteterne bliver omfattet af agentreglerne. Politiet vil eksempelvis kunne udskifte leverancen med ufarligt materiale, indlogere kuren på hotel, aflytte kurerens samtale med bagmænd og lignende. Dette led i bestemmelsen er en lovfæstelse af den retstilstand, der kan udledes af Højesterets dom af 6. november 1996 i sag nr. I 187/1996, offentliggjort i Ugeskrift for Retsvæsen 1997, side 82. Der henvises til Folketingstidende 2002-03, tillæg A, L 218 som fremsat, side 6713 og 6751. Bestemmelsens sidste led om erhvervelse af genstande udbudt på internettet blev indsat ved lov nr. 967 af 26. juni 2020.

Den øvre grænse fastlægges i retsplejelovens § 754 b, stk. 1, hvorefter agentvirksomhed efter § 754 a, stk. 1, ikke må bevirke en forøgelse af lovovertrædelsens omfang eller grovhed. Dette benævnes undertiden også som »provokationsforbuddet«.

Den omstændighed, at politiet har overskredet grænserne for lovlig agentvirksomhed, kan efter bestemmelsens forarbejder ikke fritage hovedmanden for strafansvar udover i helt særlige tilfælde. Dog vil det ifølge forarbejderne være naturligt, at retten ved strafudmålingen tager hensyn til overskridelse af provokationsforbuddet ved eventuelt at nedsætte straffen eller – navnlig ved mindre alvorlige lovovertrædelser – efter omstændighederne ved at træffe bestemmelse om strafbortfald. Der henvises til Strafferetsplejeudvalgets betænkning nr. 1023/1984, side 193 f.

Som eksempel fra retspraksis kan henvises til Østre Landsrets dom af 1. august 2023 i sag nr. S-1434-23, offentliggjort i Tidsskrift for Kriminalret 2023, side 449 ff., der vedrørte køb af 3 pistoler og ammunition på en krypteret kommunikationstjeneste. Landsretten mente ikke, at tiltalte af en udenlandsk politiagent var blevet provokeret til at købe mere end en pistol, og provokationsforbuddet var derfor ikke overtrådt. Det var et stridspunktet i sagen, om provokationsforbuddet var overtrådt derved, at tiltalte havde foreslået levering til sit hjem, men at politiagenten havde foreslået levering på et offentligt sted, hvilket tiltalte accepterede. Landsretten fandt efter en samlet vurdering af forløbet i forbindelse med handlen ikke, at der var sket en overskridelse af provokationsforbuddet.

Som yderligere eksempel kan nævnes Højesterets dom af 15. november 2001 i sag nr. II 106/2001, offentliggjort i Ugeskrift for Retsvæsen 2002, side 340 ff., der angik indførsel af kokain og forsøg herpå. Højesterets flertal udtalte vedrørende forhold 10, at forsøget på indførslen af kokainen var fremkaldt af en person, der var agent for det østrigske politi, og at agentens adfærd ville have været i strid med provokationsforbuddet, hvis den havde været udøvet på initiativ af dansk politi. Flertallet udtalte endvidere, at det ved den strafferetlige vurdering ikke kunne tillægges betydning, at provokationen var foretaget af en udenlandsk myndighed uden medvirken af dansk politi, samt at overskridelse af provokationsforbuddet efter forarbejderne til agentreglerne ikke skal fritage gerningsmanden for ansvar, medmindre der foreligger særlige omstændigheder, men at der eventuelt kunne tages hensyn hertil ved strafudmålingen. Flertallet fandt ikke grundlag for strafbortfald i den konkrete sag, men udtalte, at mængden af kokain i forhold 10 var væsentligt større end i de øvrige forhold, og at det derfor ikke kunne udelukkes, at agentens overskridelse af provokationsforbuddet havde forøget lovovertrædelsens grovhed. Flertallet tiltrådte derfor, at agentvirksomheden var tillagt betydning ved strafudmålingen. En enkelt dommer ville frifinde de tiltalte for det nævnte forhold.

Agentvirksomhed må efter retsplejelovens § 754 b, stk. 2, 1. pkt., alene udføres af polititjenestemænd og ansatte i politiet med særlige efterforskningsmæssige kvalifikationer. Den sidstnævnte persongruppe blev tilføjet til bestemmelsen ved lovændringen i 2020. På baggrund af bl.a. en utrykt byretskendelse lægges i forarbejderne til loven fra 2003 til grund som gældende ret, at også udenlandske tjenestemænd, der udøver politimyndighed, vil kunne virke som agenter, jf.

Folketingstidende 2002-03, tillæg A, L 218 som fremsat, side 6709 f. Efter § 754 b, stk. 2, 2. pkt., kan civile personer dog efter aftale med politiet yde bistand til at udføre eller fortsætte den lovovertrædelse, der efterforskes, når den bistand, der ydes, er yderst beskeden i forhold til lovovertrædelsen.

For så vidt angår persongruppen, der ikke er polititjenestemænd, er det forudsat at disse er ansatte i politiet og endvidere har de rette kompetencer til at udføre sådant efterforskningsarbejde, uanset om disse måtte være personer med politimæssig eller anden uddannelsesmæssig baggrund. Der må i hvert enkelt tilfælde foretages en vurdering af, om den pågældende har de nødvendige forudsætninger for at kunne udføre agentvirksomhed på en korrekt og hensigtsmæssig måde.

Det vil bl.a. kunne have betydning, om den pågældende har en politimæssig baggrund og dermed allerede vil have et uddannelsesmæssigt kendskab til, hvordan efterforskningsvirksomhed generelt bør gennemføres. Omvendt ligger der heri også en forventning om, at der må stilles krav om særlig baggrund eller viden, når ansatte uden en politimæssig baggrund skal foretage agentvirksomhed. Dette kan f.eks. være universitetsuddannede analytikere med ekspertise i såkaldt "open source intelligence", det vil sige efterretningsarbejde i åbne kilder på internettet. Der henvises til Folketingstidende 2020-21, tillæg A, L 104 som fremsat, side 16.

Den bistand, som civile personer lovligt kan udføre som agenter, vedrører ifølge forarbejderne til retsplejelovens § 754 b, stk. 2, 2. pkt., den situation, hvor politiet tager initiativ til at foranledige, at nogen tilbydes bistand til at udføre eller fortsætte lovovertrædelsen, der efterforskes (første led af agentbegrebet). Bestemmelsen tager sigte på de tilfælde, hvor en person efter aftale med politiet søger kontakt i miljøet med henblik på at introducere en politiagent og i den forbindelse medvirker til den lovovertrædelse, der efterforskes, ved at tilbyde sin bistand til at udføre eller fortsætte lovovertrædelsen. Der kan eksempelvis være tale om, at personen efter aftale med politiet udgiver sig for at være mellemmand for en opdigtet køber af narkotika (politiet) og i den forbindelse afgiver bestilling på en vareprøve.

Det er endvidere ved indførelsen af retsplejelovens § 754 b, stk. 2, 2. pkt., forudsat, at den aktivitet, som en civil person lovligt kan udføre (det vil sige den lovovertrædelse, som bistanden indebærer) – når betingelserne for agentvirksomhed i øvrigt er opfyldt – skal sættes i forhold til den lovovertrædelse, der efterforskes. Det følger heraf, at meddelerens bistand (f.eks. størrelsen af vareprøven) kan være mere omfattende ved efterforskning af meget alvorlige lovovertrædelser, f.eks. meget betydelige kvanta narkotika. At bistanden skal være yderst beskeden indebærer imidlertid ikke, at bistanden ikke konkret må være afgørende i forhold til opklaringen af den lovovertrædelse, der efterforskes. I sager om efterforskning af alvorlig narkotikakriminalitet vil det efter det oplyste ofte forholde sig således, at hovedman-

den ville få mistanke om, at politiet er involveret, hvis ikke den civile person først har bestilt en vareprøve.

Der henvises til Folketingstidende 2002-03, tillæg A, L 218 som fremsat, side 6711 f. og 6751 f.

Under Folketingets behandling af lovforslaget, der indførte retsplejelovens § 754 b, stk. 2, 2. pkt., blev det af Justitsministeriet understreget, at bestemmelsen alene tager sigte på tilfælde, hvor der er behov for at introducere en politiagent i det kriminelle miljø, som politiets efterforskning er rettet mod, og at de handlinger, som den civile person kan foretage, vil omfatte tillidsskabende handlinger, der sigter på at fremme politiagentens muligheder for at komme til at virke. Det blev ligeledes fremhævet, at det således er udelukket, at en civil person kan bistå politiet på en måde, som er omfattet af agentreglerne, hvis dette ikke sker i sammenhæng med en planlagt politiagentaktion. Der henvises til pkt. 2 i Justitsministeriets svar på spørgsmål nr. 9 af 9. maj 2003 fra Folketingets Retsudvalg til lovforslag nr. L 218 som fremsat den 23. april 2003, jf. Retsudvalget 2002-03, bilag 36.

Det blev endvidere understreget, at det kendetegnende for den yderst beskeden bistand, som en civil person efter bestemmelsen vil kunne yde, er, at den civile persons bistand alene består i enkle, klart afgrænsede handlinger, som politiet kan give præcise instruktioner om. Som eksempler nævnes arrangering og deltagelse i møder mellem sælgeren af et kvantum heroin og en politiagent. Tilsvarende understreges det, at det ikke vil være lovligt for den civile person aktivt at deltage i forhandlingerne om narkotikahandlen eller i øvrigt at handle som køber af stoffet. Der vil i sidstnævnte eksempel i så fald være tale om egentlige agenthandling, som kun kan udføres af polititjenestemænd og ansatte i politiet med særlige efterforskningsmæssige kvalifikationer, jf. retsplejelovens § 754 b, stk. 2, 1. pkt. Der henvises til Justitsministeriets svar på spørgsmål nr. 6 af 8. maj 2003 fra Folketingets Retsudvalg til lovforslag nr. L 218 som fremsat den 23. april 2003, jf. Retsudvalget 2002-03, bilag 26.

Som eksempel fra retspraksis vedrørende brug af civile agenter kan henvises til Højesterets dom af 12. december 2017 i sag nr. 91/2016, offentliggjort i Ugeskrift for Retsvæsen 2018, side 1169 ff. Sagen angik indførsel og videreoverdragelse af kokain. I sagen havde en udenlandsk civil agent medvirket ved at deltage i direkte og indirekte forhandlinger med de tiltalte under møder i Colombia og København, og han havde tillige telefonisk kontakt med to af de tiltalte i perioden mellem to møder i Aarhus. Højesteret fandt, at provokationsforbuddet i retsplejelovens § 754 b, stk. 1, ikke var blevet overtrådt, og der var derfor ikke grundlag for at frifinde de tiltalte eller at lade straffen bortfalde. Højesteret tiltrådte imidlertid, at den civile agent var gået ud over, hvad der var yderst beskeden, jf. § 754 b, stk. 2, 2. pkt., hvilket blev tillagt betydning ved strafudmålingen.

Politiet må i øvrigt kun bruge agenter, herunder civile agenter, når betingelserne for at anvende agenter i retsplejelovens

§ 754 a, stk. 1, i øvrigt er opfyldt. Betingelserne er, 1) at der foreligger en begrundet mistanke om, at lovovertrædelsen er ved at blive begået eller forsøgt, 2) efterforskningskridtet må antages at være af afgørende betydning for efterforskningen, og 3) at efterforskningen angår en lovovertrædelse, som efter loven kan straffes med fængsel i 6 år eller derover, eller en overtrædelse af straffelovens § 235, stk. 1 eller 2, § 279, jf. § 285, § 279 a, jf. § 285, § 281, jf. § 285, § 290, stk. 1, eller § 290 a, stk. 1, af lovgivningen om euforiserende stoffer eller af lovgivningen om våben og eksplosivstoffer, i det omfang overtrædelsen begås ved brug af internettet.

De nugældende retningslinjer om agentvirksomhed findes i rigsadvokatmeddelelsens afsnit om meddelere og civile agenter.

I politiet skal en agents ansvarlig godkende, at en person kan anvendes som agent. En civil agent vil normalt være en person, der i forvejen fungerer som meddeler for politiet. Godkendelsen foretages bl.a. ud fra en bedømmelse af den pågældendes tilknytning til det kriminelle miljø, tidligere domme m.v. Den konkrete bistand sker på baggrund af et godkendt, skriftligt oplæg. Der skal desuden udpeges en kontrollant, der skal kontrollere samarbejdet med den civile agent og varetage den overordnede polititaktiske styring af anvendelse af agenten; og der skal fastsættes retningslinjer om løbende kontrol af politiets håndtering af den civile agent og om afrapportering vedrørende den civile agents virksomhed. Kontrollanten skal i den forbindelse danne sig et indtryk af den civile agent og dennes personlighed. Der henvises til pkt. 2.2 i rigsadvokatmeddelelsens afsnit om meddelere og civile agenter, samt bemærkningerne til dette punkt i afsnittets bilag 1. Det fremgår endvidere af pkt. 2.2.3 i afsnittet, at der skal kobles en anklager til den konkrete efterforskning, og at denne skal inddrages i alle drøftelser, beslutninger m.v., der indebærer en juridisk vurdering og/eller stillingtagen, herunder spørgsmålet om, hvorvidt den civile agents bistand holder sig inden for det godkendte oplæg. Det fremgår desuden bl.a. af pkt. 2.2.4 i afsnittet, at politiet bl.a. skal orientere en person, der benyttes som civil agent, om, at de handlinger, som han foretager efter aftale med politiet, er straffri, men at andre kriminelle handlinger, han begår eller har begået, vil blive påtalt på samme måde som andres tilsvarende kriminalitet, og at han ikke kan forvente vederlag eller andre former for belønning for sit samarbejde med politiet, men at der efter gældende regler er mulighed for at erstatte positive udgifter, han har haft, og for at yde den pågældende en dusør. Herudover fremgår det at, oplysninger modtaget fra den civile agent ligesom tilkendegivelse fra politiet til agenten skal kunne dokumenteres, jf. afsnittets pkt. 2.2.5.

Normalt vil en civil agent være en person, der tillige fungerer som meddeler for politiet. Der kan f.eks. ske det, at en meddeler fortæller politiet om planlagte kriminelle handlinger, hvor den pågældende selv har en rolle at spille og derfor har mulighed for at agere civil agent. Der henvises til rigsadvokatmeddelelsens afsnit om meddelere og civile agenter, bilag 1, bemærkningerne til pkt. 2.2.1. Det pågældende af-

snit i rigsadvokatmeddelelsen indeholder i pkt. 2.1 en række forskrifter om brug af meddelere, hvoraf det bl.a. fremgår, at der skal udpeges en kontrollant, som skal danne sig et indtryk af meddeleren og hans pålidelighed (pkt. 2.1.3).

Agentvirksomhed sker efter rettens kendelse, jf. nærmere retsplejelovens § 754 c, stk. 1, 1. pkt. Efter stk. 2, 1. pkt., anføres i rettens kendelse de konkrete omstændigheder i sagen, hvorpå det støttes, at betingelserne for foranstaltningerne er opfyldt. Forsvareren skal underrettes om foretaget agentvirksomhed, såfremt der rejses tiltale i sagen, jf. retsplejelovens § 754 d, 1. pkt., og eventuelt allerede tidligere, jf. nedenfor. Forsvareren har herefter mulighed for at begære rettens efterfølgende prøvelse af agentvirksomhedens lovlighed, jf. retsplejelovens § 746, stk. 1. Rettens efterfølgende prøvelse kan eventuelt ske i forbindelse med hovedsagen, jf. betænkning nr. 1023/1984, side 181 ff., og eksempelvis Højesterets dom af 15. februar 2023 i sag nr. 48/2022, offentliggjort i Ugeskrift for Retsvæsen 2023, side 2003ff., og Østre Landsrets dom fra august 2023 nævnt ovenfor.

I relation til civile agenter betyder kravet om rettens godkendelse af agentvirksomhed efter retsplejelovens § 754 c, at anklagemyndigheden over for retten skal redegøre for, hvori den civile persons bistand vil bestå, og at retten skal godkende, at omfanget heraf holder sig inden for grænserne i § 754 b, stk. 2, 2. pkt. Der kan henvises til bl.a. pkt. 2 i Justitsministeriets svar på spørgsmål nr. 9 af 9. maj 2003 fra Folketingets Retsudvalg til lovforslag nr. L 218 som fremsat den 23. april 2003, jf. Retsudvalget 2002-03, bilag 36, samt til pkt. 3 i Justitsministeriets svar på spørgsmål nr. 40 af 27. maj 2003 fra Folketingets Retsudvalg til samme lovforslag, jf. Retsudvalget 2002-03, bilag 74, offentliggjort som bilag 3 til Retsudvalgets tillægsbetænkning af 3. juni 2003 over lovforslaget, jf. Folketingstidende 2002-03, tillæg B, side 1865 ff. (s. 1869).

Er der en forsvarer for den sigtede allerede på det tidspunkt, hvor det kommer på tale at gøre brug af en civil agent, vil denne skulle orienteres om retsmødet og have mulighed for at overvære det, i det omfang dette følger af reglerne i retsplejelovens § 748.

Reglerne om agenter finder efter retsplejelovens § 754 e ikke anvendelse ved efterforskning af overtrædelser af straffelovens 12. kapitel, §§ 111-115 og § 118.

3.5.1.1.2. Reglerne om indgrebsadvokater

Retsplejelovens §§ 784 og 785 indeholder regler om såkaldte indgrebsadvokater. Reglerne findes i retsplejelovens kapitel 71 om indgreb i meddelelseshemmeligheden m.v., men er også gjort anvendelige på andre tvangsindgreb end indgreb i meddelelseshemmeligheden, f.eks. edition af registrerede og opbevarede trafikdata og lokaliseringsdata, jf. henvisningen i § 806, stk. 10.

Efter retsplejelovens § 784, stk. 1, 1. pkt., skal retten, inden der træffes afgørelse, beskikke en advokat for den, der berøres af indgrebet. Angår efterforskningen en overtrædelse af

straffelovens 12. og 13. kapitel, beskikkes advokaten efter 2. pkt. fra den særlige kreds af advokater, som er nævnt i § 784, stk. 2. Rettens beslutning om, at advokaten ikke skal beskikkes fra denne særlige kreds, kan efter 3. pkt. påkæres til højere ret. Sidstnævnte bestemmelse indebærer, at afgørelsen vil kunne kæres uanset karebegrænsningen i § 968, stk. 4, hvorefter kendelser og andre beslutninger, der afsiges under hovedforhandlingen eller under dennes forberedelse, kun kan kæres, hvis kendelsen eller beslutningen angår nogle nærmere angivne afgørelsestyper.

Efter retsplejelovens § 784, stk. 2, antager justitsministeren for hver landsrets område et antal advokater, der kan beskikkes i de i stk. 1, 2. pkt., nævnte sager. Justitsministeren fastsætter efter stk. 2, 2. pkt., nærmere regler om de pågældende advokater, herunder om vagtordninger, om vederlag for at stå til rådighed og om sikkerhedsmæssige spørgsmål. Bemyndigelsen er udnyttet ved udstedelse af bekendtgørelse nr. 1630 af 21. december 2010 om advokater, der kan beskikkes i visse sager om indgreb i meddelelshemmeligheden m.v.

Efter retsplejelovens § 785, stk. 1, 1. pkt., skal en advokat, som er beskikket efter § 784, stk. 1, underrettes om alle retsmøder i sagen og er berettiget til at overvære disse samt til at gøre sig bekendt med det materiale, som politiet har tilvejebragt. Advokaten er efter 2. pkt. endvidere berettiget til at få udleveret en genpart af materialet. Finder politiet, at materialet er af særlig fortrolig karakter, og at genpart heraf derfor ikke bør udleveres, skal spørgsmålet herom på begæring af advokaten af politiet indbringes for retten til afgørelse, jf. 3. pkt. Advokaten må efter 4. pkt. ikke give de modtagne oplysninger videre til andre eller uden politiets samtykke sætte sig i forbindelse med den, over for hvem indgrebet er begæret foretaget. Den beskikkede advokat må ikke, jf. 5. pkt., give møde ved anden advokat eller ved fuldmægtig.

Bestemmelserne om beskikkede forsvarere i retsplejelovens kapitel 66, § 746, stk. 1, og § 748 a, stk. 3, samt bestemmelserne i kapitel 91 om sagsomkostninger finder efter § 785, stk. 2, 1. pkt., tilsvarende anvendelse på den beskikkede advokat. Retten kan bestemme, at den beskikkede advokat ikke senere under sagen kan virke som forsvarer for nogen sigtet, jf. 2. pkt.

Reglerne om indgrebsadvokater i retsplejelovens §§ 784 og 785 blev indført ved den oprindelige affattelse af kapitel 71 ved lov nr. 227 af 6. juni 1985. Reglerne blev indsat under Folketingets behandling af lovforslaget; og det blev i den forbindelse forudsat, at advokaten skulle beskikkes blandt en særlig begrænset kreds af advokater, som forudsættes at have opnået den nødvendige sikkerhedsgodkendelse. Der henvises til bemærkningerne til ændringsforslag nr. 7 i betænkning over lovforslag nr. L 164 som afgivet af Folketingets Retsudvalg den 23. maj 1985, jf. Folketingstidende 1984-85, tillæg B, spalte 1714. Ændringsforslag nr. 7 blev fremsat af et mindretal i udvalget, men vedtaget i Folketin-

get med bl.a. støtte fra justitsministeren, se Folketingstidende 1984-85, forhandlingerne, spalte 10699 og 10702.

Retsplejelovens § 784, stk. 2, 2. pkt., blev ændret ved lov nr. 1552 af 21. december 2010. Ændringen var en sproglig præcisering. Ordet herunder blev tilføjet den hidtil gældende bestemmelse med henblik på at tydeliggøre, at bemyndigelsen ikke var begrænset til fastsættelse af regler om de pågældende advokaters vagtordninger, om vederlag for at stå til rådighed og om sikkerhedsmæssige spørgsmål, men også omfattede fastsættelse af andre relevante regler om de pågældende advokater. Der henvises til Folketingstidende 2010-11, tillæg A, L 54 som fremsat, side 16.

Regler om advokatbeskikkelse findes tilsvarende i retsplejelovens § 729 c om afgørelse om fravigelser af reglerne om forsvarerens og sigtedes ret til aktindsigt efter §§ 729 a og 729 b, jf. § 729 c, stk. 5 og 6. Efter § 729, stk. 5, 2. pkt., beskikkes advokaten fra den særlige kreds af advokater, der er nævnt i stk. 6. Efter stk. 6, 1. pkt., antager justitsministeren for hver landsrets område et antal advokater, der kan beskikkes efter stk. 5. Justitsministeren fastsætter efter 2. pkt. nærmere regler om de pågældende advokater, herunder om vagtordninger, om vederlag for at stå til rådighed og om sikkerhedsmæssige spørgsmål. Bemyndigelsen er udnyttet ved udstedelse af bekendtgørelse nr. 1631 af 21. december 2010 om advokater, der kan beskikkes i sager efter retsplejelovens § 729 c om fravigelse af forsvarerens og sigtedes ret til aktindsigt.

Den særlige kreds af advokater i § 729 c, stk. 6, blev indført ved lov nr. 1552 af 21. december 2010; og er begrundet med vigtigheden af, at identiteten på de advokater, der beskikkes i sager om indgreb i meddelelshemmeligheden ved efterforskning af overtrædelser af straffelovens 12. og 13. kapitel ikke videregives til uvedkommende. Der henvises til pkt. 5 i lovforslagets almindelige bemærkninger samt bemærkningerne til § 2, nr. 1 og 2 (til § 729 c, stk. 5 og 6), i lovforslag nr. L 54 som fremsat den 10. november 2010.

Reglerne om indgrebsadvokater gælder ikke vedrørende afgørelser om anvendelse af agenter, herunder civile agenter.

3.5.1.1.3. Den civile agents forklaring i retten

Det skal afgøres efter retsplejelovens § 856, stk. 2, om den civile agent kan afhøres anonymt under hovedforhandlingen. De særlige regler i § 856, stk. 5, 6 og 8, om forklaringer afgivet af polititjenestemænd eller ansatte i politiet, der har udført agentvirksomhed gælder ikke for civile agenter.

Efter retsplejelovens § 856, stk. 2, kan retten, hvis det må antages at være uden betydning for tiltaltes forsvar, på anmodning bestemme, 1) at et vidnes bopæl ikke må oplyses for tiltalte, hvis afgørende hensyn til vidnets sikkerhed taler for det (delvis anonymisering), eller 2) at et vidnes navn, stilling og bopæl ikke må oplyses for tiltalte, hvis afgørende hensyn til vidnets sikkerhed gør det påkrævet (fuldstændig anonymisering). Afgørelsen træffes på grundlag af en samlet vurdering af sagens omstændigheder, herunder eventuelle

oplysninger om vidnets forudgående tilknytning til tiltalte og oplysninger om sagens karakter, jf. § 856, stk. 3. Er der truffet bestemmelse efter stk. 2, nr. 2, kan retten yderligere bestemme, at tiltalte skal forlade retslokalet, mens vidnet afhøres, jf. stk. 4. Tiltalte skal i så fald, når denne på ny kommer til stede i retslokalet, have oplysning om indholdet af forklaringen, jf. § 856, stk. 10, 1. og 2. pkt.

Reglerne om anonym vidneførelse i retsplejelovens § 856 blev i deres oprindelige form indført ved lov nr. 381 af 6. juni 2002 (dengang § 848). Stk. 3 blev indsat ved lov nr. 292 af 11. april 2011. Det blev forudsat, at retten i hvert enkelt tilfælde foretager en vurdering af, om og i hvilket omfang hensynet til vidnet konkret kan begrunde en anonymisering, således at anonymisering i alle tilfælde sker i mindst muligt omfang. Herudover blev det forudsat, at der i hvert enkelt tilfælde foretages en afvejning mellem hensynet til det pågældende vidne og til tiltalte, idet det kun vil være muligt at foretage anonymisering, hvis det må antages at være uden betydning for tiltalte. Der henvises til Folketingstidende 2001-02 (2. samling), tillæg A, L 139 som fremsat, side 3309, samt Folketingstidende 2010-11 (1. samling), tillæg A, L 139 som fremsat, side 7 f.

Det blev i forarbejderne til retsplejelovens § 856, stk. 2 (den dagældende § 848, stk. 2) forudsat, at fuldstændig anonymisering i praksis ville kunne få betydning for såkaldte tilfældige vidner, det vil sige vidner, som ikke havde nogen tilknytning til tiltalte, jf. Folketingstidende 2001-02 (2. samling), tillæg A, L 139 som fremsat, side 3307 f. Ved indsættelsen af § 856, stk. 3, ved lov nr. 292 af 11. april 2011 blev muligheden for anvendelse af anonyme vidner udvidet, idet det med denne bestemmelse blev forudsat, at spørgsmålet måtte afgøres konkret og efter en samlet vurdering, og at anonym vidneførelse derfor også ville kunne komme på tale, selvom der ikke var tale om et tilfældigt vidne, det vil sige selv om der ikke var tale om et vidne uden tilknytning til tiltalte. Der henvises til Folketingstidende 2010-11 (1. samling), tillæg A, L 139 som fremsat, side 8 f.

Hvis anklagemyndigheden agter at anmode retten om at benytte reglerne om anonym vidneførelse i retsplejelovens § 856, stk. 2, kan anklagemyndigheden give forsvareren pålæg om ikke at videregive oplysninger om vidnets bopæl (delvis anonymisering) eller navn, stilling og bopæl (fuldstændig anonymisering) til tiltalte, jf. § 838, stk. 2, 1. pkt. Retten kan efter § 845, stk. 1, nr. 7, efter anmodning fra anklagemyndigheden forud for hovedforhandlingen træffe afgørelse om anvendelse af § 856, stk. 2.

I tilfælde, hvor retten bestemmer, at et vidnes navn, stilling og bopæl ikke må oplyses for tiltalte, og at tiltalte skal forlade retslokalet under vidnets forklaring, vil det i reglen være hensigtsmæssigt, at der træffes bestemmelse om dørlukning, jf. retsplejelovens § 29, for at undgå, at vidnets identitet kan røbes ad denne vej, jf. navnlig § 29, stk. 3, nr. 3, hvorefter dørlukning i straffesager kan ske, når sagens behandling i et offentligt retsmøde må antages at bringe nogens sikkerhed i fare.

Hvis oplysninger om den civile agents identitet ikke indgår i sagen i medfør af retsplejelovens § 729 a, stk. 3, 1. pkt., eller § 729 b, 2. pkt., eller er undtaget fra forsvarerens og sigtedes aktindsigt, jf. retsplejelovens § 729 c, kan den civile agent ikke indkaldes som vidne i sagen, jf. § 840.

3.5.1.2. Strafferetsplejeudvalgets tidligere overvejelser om brug af civile agenter

Justitsministeriets strafferetsplejeudvalg har tidligere overvejet muligheden for brug af civile agenter, jf. betænkning nr. 1023/1984, side 177 ff.

Udvalget fremhæver, at der er nogen betæneligheder knyttet til at anvende civile personer (privatpersoner), herunder udlændinge, som agenter for politiet, og at betænelighederne stiger, såfremt den pågældende står i et særligt afhængighedsforhold til politiet. Udvalget fremhæver, at man vil kunne frygte, at en sådan person i misforstået iver efter at foretage, hvad han tror, politiet vil være særligt tilfreds med, handler ubesindigt og herunder overtræder provokationsforbuddet eller udsætter sig selv eller andre for fare.

Udvalget overvejede generelt at forbyde civile personers anvendelse som agenter, men fandt en sådan regel for restriktiv. Det var i den forbindelse afgørende for udvalget, at den meddeler, hvis oplysninger danner grundlag for aktionen, som regel ikke vil være politimand, men ofte vil tage en vis del i selve agentvirksomheden, navnlig på den måde, at han introducerer agenten for den eller de formodede hovedmænd. Det var herudover afgørende for udvalget, at muligheden for at anvende en civil person som agent i særlige tilfælde kunne være en forudsætning for at skaffe bevis i en sag.

Udvalgets forslag indeholdt derfor ikke et fuldstændigt forbud mod anvendelse af civile agenter, men indebar derimod, at det blev forbudt at lade agentvirksomhed udføre af civile personer, der på grund af afhængighedsforhold til politiet eller andre omstændigheder må befrygtes ikke at ville udføre opgaven på betryggende måde med hensyn til overholdelse af provokationsforbuddet. Dette ville ifølge udvalget især kunne være tilfældet med hensyn til personer, der har verserende straffesager af ikke ubetydelig karakter, straffasonere og personer, for hvem politiets behandling af løbende sager af anden art, f.eks. bevillingsmæssige sager eller sager om opholdstilladelse, vil være af væsentlig betydning.

Udvalgets mindretal foreslog, at en række persongrupper af hensyn til den abstrakte risiko for udnyttelse af et afhængighedsforhold skulle udelukkes fra at virke som agenter:

- 1) Personer, der selv mistænkes for strafbart forhold, med hensyn til hvilket en straffesag verserer.
- 2) Personer, som er idømt frihedsstraf, der ikke endeligt er afsonet.
- 3) Personer, som i øvrigt kan befrygtes at stå i et afhængighedsforhold til politiet.

Mindretallet ville dog efter omstændighederne ikke afvise flertallets lovudkast, idet dette gav mulighed for at udelukke

de nævnte personer, som agenter, hvor der virkelig er behov herfor.

Udvalget understregede endvidere, at en vurdering af, hvorvidt politiet overskrider den nedlagte grænse, må foretages dels ved politiets forudgående tilrettelæggelse af aktionen og dels ved den retlige kontrol.

Der henvises endvidere til udvalgets forslag til retsplejelovens §§ 754 b og 754 c, jf. betænkning 1023/1984, side 196, og bemærkningerne hertil på side 206 f.

Justitsministerens lovforslag byggede på Strafferetsplejeudvalgets forslag, men under Folketingets behandling blev forslaget til agentregler ændret således, at der blev indført et almindeligt forbud mod anvendelse af civile agenter. Der blev i bemærkningerne til ændringsforslaget vedrørende civile agenter henvist til, at det efter forslagsstillernes opfattelse ikke var muligt at afgrænse en kreds af civile personer, som på en betryggende måde kunne anvendes som agenter, og at muligheden for at anvende personer, der ikke var polititjenestemænd, som agenter derfor burde afskæres. Der henvises til ændringsforslag nr. 5 til § 1 og bemærkningerne hertil, jf. Folketingets Retsudvalgs betænkning som afgivet den 13. maj 1986, jf. Folketingstidende 1985-86, tillæg B, spalte 1561 og 1563 f., over lovforslag nr. L 8 som fremsat den 2. oktober 1985.

I denne affattelse blev retsplejelovens § 754 b, stk. 2, vedtaget ved lov nr. 319 af 10. juni 1986. Det nugældende 2. pkt., der tillod brug af civile agenter i begrænset omfang, blev indført ved lov nr. 436 af 10. juni 2003, jf. pkt. 3.5.1.1.1 i lovforslagets almindelige bemærkninger.

3.5.1.3. Justitsministeriets overvejelser

Kriminalitet begået i bandemiljøet og lignende kriminelle miljøer er typisk kendetegnet ved, at toneangivende personer i miljøet ikke selv involveres direkte i udførelsen af de kriminelle handlinger. Det vil således typisk være andre personer, der udfører forskellige handlinger som transport, opbevaring eller bortskaffelse af effekter.

Det vil derfor styrke politiets arbejde med især bandekriminalitet, men også anden alvorlig kriminalitet, herunder den grove og organiserede økonomiske kriminalitet, hvis politiet i sådanne tilfælde kan gøre brug af civile personer til agentvirksomhed.

I dag kan civile personer kun anvendes som agenter under en efterforskning, hvis den bistand, der ydes, er yderst beskeden i forhold til overtrædelsen.

Det fremgår af den politiske aftale om Bandepakke IV, at aftaltpartierne er enige om at udvide politiets mulighed for at anvende civile agenter.

En udvidelse vil give politiet bedre muligheder for at kunne bekæmpe alvorlig kriminalitet og især bandekriminalitet og grov organiseret økonomisk kriminalitet.

Justitsministeriet er opmærksom på, at brugen af civile agenter indebærer en øget risiko for, at agentvirksomheden kan komme til at bevirke en forøgelse af lovovertrædelsens omfang eller grovhed, det vil sige overtræde provokationsforbuddet.

De pågældende civile personer vil heller ikke have samme uddannelse og erfaring som polititjenestemænd og ansatte i politiet med særlige efterforskningsmæssige kvalifikationer; og politiet vil ikke have samme tilsyns- og instruktionsbeføjelser overfor civile personer, der antages som agenter, som overfor ansatte i politiet.

Brugen af civile agenter har tidligere været drøftet i Justitsministeriets strafferetsplejeudvalg, og det er ministeriets opfattelse, at et forslag om udvidelse af agentreglerne derfor bør tage udgangspunkt i udvalgets overvejelser og forslag, der indeholder en mulighed for at gøre brug af civile agenter, hvis dette kan ske på betryggende måde, jf. pkt. 3.5.1.2 i lovforslagets almindelige bemærkninger.

Gennemførelse af Strafferetsplejeudvalgets forslag vil indebære en ophævelse af den bestemmelse i retsplejeloven, der som udgangspunkt forbyder brug af civile agenter. I stedet vil der blive stillet krav om, at agentvirksomhed ikke må udføres af civile personer, der ikke på grund af afhængighedsforhold til politiet eller andre omstændigheder må befrygtes ikke at ville udføre opgaven på betryggende måde, herunder hvis der er risiko for, at der vil blive handlet i strid provokationsforbuddet i § 754 b, stk. 1.

Dette vil efter Justitsministeriets opfattelse være en fleksibel ordning, hvor den civile agent kan foretage de samme handlinger som en polititjenestemand, men hvor der til gengæld stilles krav til, hvilke civile personer der kan benyttes som agent.

Justitsministeriet har i den forbindelse overvejet, om der bør stilles præcise krav til, hvilke handlinger den civile agent skal kunne foretage sig. Eksempelvis at den civile agent kun må yde bistand, der består i anskaffelse eller bortskaffelse af ulovlige effekter.

Sådanne krav vil imidlertid ikke altid kunne dække alle de handlinger, der kan være behov for at foretage; og de vil desuden kunne vise sig forældede, hvis der sker en ændring i kriminalitetsbilledet. Endvidere ville sådanne krav kun dårligt kunne tage højde for alle de risici, der kan være forbundet med anvendelse af civile agenter.

Justitsministeriet finder derfor, at et forslag om udvidelse af agentreglerne ikke bør stille andre krav til den bistand, den civile agent må yde, end hvad der i øvrigt gælder for agentvirksomhed.

I stedet bør risikoen forbundet med brug af civile agenter, som beskrevet, ske ved, at der stilles krav til de personer, der anvendes, således at det så vidt muligt sikres, at der ikke anvendes personer, hvor der vil være en risiko for,

at provokationsforbuddet i retsplejelovens § 754 b, stk. 1, overtrædes.

I den forbindelse må der tages højde for, at civile agenter ofte vil være personer med tilknytning til kriminelle miljøer, og som derfor i forvejen er eller har været involveret i kriminelle aktiviteter i et eller andet omfang. Som civil agent bør derfor kun anvendes personer, som politiet har et så godt kendskab til, at man vurderer, at de forsvarligt kan virke som civil agent, og at man i fornøden grad kan kontrollere deres færden. Der kan f.eks. være tale om personer, der allerede virker som kilder eller meddelere for politiet, og som politiet derfor har kendskab til.

Justitsministeriet finder, at de betingelser, som Strafferetsplejeudvalgets mindretal har stillet til de personer, der skal virke som civile agenter, er et godt udgangspunkt for vurderingen af, hvilke personer der kan virke som civile agenter. Det centrale er dog, om politiet overfor retten kan godtgøre, at man har valgt en person, som på betryggende måde kan agere som civil agent, og som man ikke har grund til at tro vil overtræde provokationsforbuddet, og som i fornøden grad kan kontrolleres. Det vil i første omgang være en politifaglig vurdering, om en civil agent kan agere på betryggende måde.

Ikke en hvilken som helst mistanke for et strafbart forhold bør udelukke, at en person kan anvendes som civil agent. Det må bero på en konkret vurdering af, om det strafbare forhold er af en sådan karakter, at eksempelvis provokationsforbuddet kan befrygtes overtrådt, og det ikke er muligt i fornøden grad at kontrollere den civile agent.

Der findes allerede i dag forskrifter om, hvordan politiet skal håndtere civile agenter, jf. herom i pkt. 3.5.1.1.1 i lovforslagets almindelige bemærkninger.

I forhold til Strafferetsplejeudvalgets forslag lægger Justitsministeriet endvidere op til, at det udtrykkeligt kommer til at fremgå af loven, at brugen af civile agenter sker efter aftale med politiet, og at ikke kun en overtrædelse af provokationsforbuddet kan begrunde, at opgaven ikke kan udføres på betryggende måde. Eksempelvis vil det forhold at den civile agent udsættes for alvorlig fare, ikke nødvendigvis indebære en overtrædelse af provokationsforbuddet, men bør alligevel være en grund til, at en civil agent ikke må benyttes. Det er dog generelt forbundet med fare at virke som civil agent, hvilket må tages i betragtning ved vurderingen af agentvirksomhedens forsvarlighed.

Ligesom i dag bør brugen af agenter, herunder civile agenter, kræve forudgående retskendelse efter reglerne i retsplejelovens § 754 c, ligesom retten efterfølgende vil kunne kontrollere, om agentvirksomheden har holdt sig inden for reglerne, herunder rettens kendelse. Politiet vil ved indhentelse af retskendelsen skulle redegøre for, at anvendelsen af en civil agent er forsvarlig, samt at den pågældende på betryggende måde kan agere som civil agent, herunder at

vedkommenende i fornøden grad kan kontrolleres, og hvordan kontrollen i praksis vil skulle foregå.

I lyset af den beskrevne øgede risiko, der er forbundet med brug af civile agenter, finder Justitsministeriet i tillæg til Strafferetsplejeudvalgets forslag, at der, inden retten træffer afgørelse om anvendelse af en civil agent, bør beskikkes en advokat for den eller de personer, der kan blive berørt af agentvirksomheden. Dette svarer til gældende ret ved eksempelvis telefonaflytning.

Beskikkelse af en advokat bør ske i alle tilfælde, hvor der anvendes civile agenter, det vil sige også i tilfælde, hvor der efter de gældende regler kan anvendes civile agenter uden beskikkelse af en advokat. Dette skal ses i lyset af, at der med forslaget lægges op til en væsentlig udvidelse af muligheden for at anvende civile agenter.

Hvervet som civil agent kan være forbundet med stor fare for de involverede. Det er derfor afgørende, at oplysninger om brug af civile agenter holdes inden for en så snæver kreds så muligt. Advokaten bør derfor i alle tilfælde beskikkes fra den særlige kreds af advokater, der er nævnt i retsplejelovens § 729 c, stk. 6, jf. pkt. 3.5.1.1.2 i lovforslagets almindelige bemærkninger.

3.5.1.4. Den foreslåede ordning

Det foreslås, at retsplejelovens § 754 b, stk. 2, hvorefter det som udgangspunkt er forbudt at anvende civile agenter, erstattes af en bestemmelse om, at civile personer efter aftale med politiet kan udføre eller fortsætte den lovovertrædelse, der efterforskes, når foranstaltningerne udføres af civile personer, der ikke på grund af afhængighedsforhold til politiet eller andre omstændigheder må befrygtes ikke at ville udføre opgaven på betryggende måde, herunder hvis der er risiko for, at der vil blive handlet i strid med provokationsforbuddet i § 754 b, stk. 1.

Den foreslåede ændring indebærer, at det ikke længere af retsplejelovens § 754 b, stk. 2, vil fremgå, at agentvirksomhed kun kan udøves af polititjenestemænd og ansatte i politiet med særlige kvalifikationer. Det vil dog følge af den almindelige regel i § 754 a, at agentvirksomhed kan udøves af politiet, når betingelserne er opfyldt; og den foreslåede bestemmelse vil derfor ikke indebære nogen ændring i politiets muligheder for at anvende polititjenestemænd og ansatte i politiet med særlige efterforskningsmæssige kvalifikationer til at udføre agentvirksomhed på samme måde som efter gældende ret.

De særlige regler, der gælder for polititjenestemænd og ansatte i politiet med særlige kvalifikationer, der har udført agentvirksomhed, jf. § 754 a, vil fortsat gælde for disse personer. Således eksempelvis retsplejelovens § 29 a, stk. 3 (dørlukning), § 837, stk. 3 (angivelse med andet navn i bevisfortegnelsen), § 856, stk. 5 og 6 (afgivelse af forklaring uden at oplyse sit eget navn og bopæl), og § 856, stk. 8 (mulighed for at bestemme at tiltale skal forlade retslokalet under afgivelse af forklaring).

Den foreslåede ændring vil give politiet mulighed for at anvende civile agenter uanset begrænsningerne i den gældende bestemmelse i retsplejelovens § 754 b, stk. 2, 2. pkt., herunder selv om, at den bistand, der ydes, ikke er yderst beskeden i forhold til den lovovertrædelse, der efterforskes.

Den foreslåede bestemmelse stiller dog skærpede krav til kredsen af civile personer, der kan udføre foranstaltningerne.

Den foreslåede nyaffattede § 754 b, stk. 2, i retsplejeloven stiller således krav om, at den civile person, der skal virke som agent, ikke på grund af afhængighedsforhold til politiet eller andre omstændigheder må befrygtes ikke at ville udføre opgaven på betryggende måde, herunder hvis der er risiko for, at der vil blive handlet i strid med § 754 b, stk. 1. Henvisningen til stk. 1 indebærer, at det ikke må befrygtes, at provokationsforbuddet vil blive overtrådt, det vil sige at der ikke må ske en forøgelse af lovovertrædelsens omfang eller grovhed.

Det må vurderes konkret, om provokationsforbuddet må befrygtes overtrådt ved anvendelse af en konkret person som civil agent. Det kan eksempelvis indgå i denne vurdering, om der er tale om en person, der selv mistænkes for strafbart forhold, med hensyn til hvilket en straffesag verserer, en person, som er idømt frihedsstraf, der ikke endeligt er afsonet, eller en person, som i øvrigt kan befrygtes at stå i et afhængighedsforhold til politiet.

Der vil dog i vurderingen skulle tages højde for, at personer, der skal kunne anvendes som civile agenter i kriminelle miljøer, ofte vil være en del af dette miljø og derfor ofte vil være involveret i kriminelle aktiviteter i et eller andet omfang. Ikke en hvilken som helst mistanke om, at en person har begået et strafbart forhold, vil derfor udelukke denne fra at virke som civil agent. Det afgørende vil være, om den konkrete mistanke indebærer en risiko for, at provokationsforbuddet må befrygtes overtrådt, eller for, at agentvirksomheden i øvrigt ikke vil blive udført på betryggende måde.

Herudover vil eksempelvis det forhold, at den civile person udsættes for alvorlig fare, der ikke står mål med det forhold, der efterforskes, være en omstændighed, der kan medføre, at det kan befrygtes, at opgaven ikke bliver udført på betryggende måde, uanset at provokationsforbuddet ikke overtrædes. Der vil i vurderingen skulle tages højde for, at civil agentvirksomhed i almindelighed er forbundet med fare. Det kan dog hænde, at der i forbindelse med en konkret efterforskning er fare, der ligger så meget uden for det almindeligt accepterede ved civil agentvirksomhed, at en civil agent konkret ikke bør anvendes.

Herudover vil der skulle tages hensyn til den bistand, som den civile agent skal yde. Hvis bistanden er beskeden, vil der alt andet lige være mindre risiko for, at provokationsforbuddet overtrædes.

Forslaget indebærer ingen ændringer af de gældende øvre og nedre grænser for, hvornår der er tale om agentvirksom-

hed, eller af reglerne om forudgående og efterfølgende domstolskontrol. Foranstaltninger, der træffes med henblik på at tilskynde nogen til at udføre eller fortsætte en lovovertrædelse, eksempelvis såkaldte kontrollerede leverancer, jf. pkt. 3.5.1.1.1 i lovforslagets almindelige bemærkninger, vil således fortsat ikke være omfattet af agentbegrebet, hvis politiet ikke herved påvirker væsentlige omstændigheder ved lovovertrædelsen, jf. retsplejelovens § 754 a, stk. 2. Tilsvarende må agentvirksomheden ikke bevirke en forøgelse af lovovertrædelsens omfang eller grovhed, jf. § 754 b, stk. 1.

Politiet vil ved indhentelse af retskendelsen skulle redegøre for, at anvendelsen af en civil agent er forsvarlig, samt at vedkommende i fornøden grad kan kontrolleres, herunder hvordan kontrollen i praksis vil skulle foregå.

Det foreslås herudover at ændre retsplejelovens § 754 c, så der beskikkes en advokat for de berørte, før retten træffer afgørelse om anvendelse af en civil agent. Dette svarer til, hvad der i dag gælder ved bl.a. telefonaflytning, jf. §§ 784 og 785 og ved fravigelse af forsvarerens og sigtedes ret til aktindsigt, jf. § 729 c. Det foreslås dog, at advokaten beskikkes fra den særlige kreds af personer, der er nævnt i § 729 c, stk. 6, jf. pkt. 3.5.1.1.2 i lovforslagets almindelige bemærkninger.

Er der en forsvarer for den sigtede allerede på det tidspunkt, hvor det kommer på tale at gøre brug af en civil agent, vil forsvareren som efter gældende ret skulle orienteres om retsmødet og have mulighed for at overvære det, i det omfang dette følger af retsplejelovens § 748.

Den civile agent vil kunne afgive forklaring anonymt under hovedforhandlingen, i det omfang dette er muligt efter gældende ret, jf. retsplejelovens § 856, stk. 2 og 3, jf. nærmere pkt. 3.5.1.1.3 i lovforslagets almindelige bemærkninger.

Det forudsættes, at der fastsættes retningslinjer, der er med til at sikre, at provokationsforbuddet ikke vil blive overtrådt, og hvor der fastsættes retningslinjer om, hvem der nærmere er ansvarlige for de civile agents sikkerhed etc.

Det foreslås ikke at ændre retsplejelovens § 754 e. Reglerne om agentvirksomhed i §§ 754 a-754 d vil således fortsat ikke finde anvendelse ved efterforskning af overtrædelser af straffelovens 12. kapitel, §§ 111-115 og 118.

Der henvises i øvrigt til lovforslagets § 2, nr. 7 og 8, og bemærkningerne hertil.

3.5.2. Udvidelse af politiets mulighed for at foretage indgreb i meddelelshemmeligheden m.v.

3.5.2.1. Gældende ret

Retsplejelovens kapitel 71 indeholder bestemmelser om politiets mulighed for at foretage indgreb i meddelelshemmeligheden m.v., herunder telefonaflytning og teleoplysning, jf. § 780, stk. 1, henholdsvis nr. 1 og 3. De nærmere

betingelser for at foretage sådanne indgreb findes i §§ 781 og 782.

Det følger af retsplejelovens § 783, stk. 1, at indgreb i meddelelseshemmeligheden sker efter rettens kendelse, og at det i kendelsen skal anføres, hvilke telefonnumre, lokaliteter, adressater eller forsendelser, som indgrebet angår, samt de konkrete omstændigheder i sagen, hvorpå det støttes, at betingelserne for indgrebet er opfyldt. Hvis den mistænkte f.eks. skifter telefon og/eller simkort, skal der således som udgangspunkt indhentes en ny retskendelse om aflytning af det nye telefonnummer.

Som undtagelse til retsplejelovens § 783, stk. 1, følger det af bestemmelsens stk. 2, 1. pkt., at såfremt efterforskningen angår en overtrædelse af straffelovens kapitel 12 eller 13 eller §§ 123 eller 180, § 183, stk. 2, §§ 191 eller 192 a, § 233, stk. 1, §§ 237 eller 245, § 246, jf. § 245, § 252, stk. 1, § 261, stk. 2, eller §§ 262 a, 262 b eller 288, kan der i rettens kendelse om telefonaflytning eller teleoplysning, jf. § 780, stk. 1, henholdsvis nr. 1 og 3, ud over bestemte telefonnumre anføres den person, som indgrebet angår (den mistænkte). En såkaldt kendelse på person giver dermed politiet mulighed for at iværksætte aflytning af alle telefonnumre, hvorfra der er bestemte grunde til at antage, at der gives meddelelser til eller fra den mistænkte. Politiet behøver således ikke løbende at indhente nye retskendelser, hvis den mistænkte f.eks. ofte skifter telefonnummer eller telefon.

Politiet er forpligtet til snarest muligt efter udløbet af det tidsrum, inden for hvilket indgrebet kan foretages, at underrette retten om de telefonnumre, som indgrebet har været rettet imod, jf. retsplejelovens § 783, stk. 2.-4. pkt.

En kendelse på person forudsætter i alle tilfælde, at retsplejelovens øvrige betingelser for at iværksætte indgreb i meddelelseshemmeligheden er opfyldt.

Reglerne om kendelse på person finder også anvendelse på observation ved hjælp af fjernbetjent eller automatisk virkende tv-kamera efter retsplejelovens § 791 a, stk. 2, observation i bolig eller husrum efter retsplejelovens § 791 a, stk. 3, og teleobservation efter retsplejelovens § 791 a, stk. 5, jf. henvisningen til retsplejelovens § 783 i § 791 a, stk. 8.

3.5.2.2. Justitsministeriets overvejelser

Organiserede kriminelle begår i vid udstrækning økonomisk kriminalitet, herunder overtrædelser af straffelovens § 286, stk. 1, jf. § 276 (tyveri af særligt grov beskaffenhed), § 290, stk. 2 (hvidvask af særligt grov beskaffenhed), § 289 og § 289, jf. § 289 a (skatte-, told-, afgifts- og tilskudsunddragelse af særligt grov karakter) samt § 191 a (kvalificeret handel med dopingmidler). Samtidig er de erfaringsmæssigt sikkerhedsbevidste og forsøger at sløre deres handlinger ved at anvende flere forskellige kommunikationsmidler, herunder f.eks. ved hyppigt at skifte telefon og/eller simkort.

Det fremgår af den politiske aftale om Bandepakke IV, at

aftalepartierne er enige om, at politiets mulighed for telefonaflytning bør udvides. På den baggrund bør politiet have mulighed for at indhente kendelse om indgreb i meddelelseshemmeligheden m.v. på person efter retsplejelovens § 783, stk. 2, 1. pkt., ved efterforskning af de nævnte forbrudelser.

3.5.2.3. Den foreslåede ordning

Det foreslås, at retsplejelovens § 783, stk. 2, 1. pkt., ændres, således at politiet vil få mulighed for at indhente kendelse om indgreb i meddelelseshemmeligheden m.v. på person ved efterforskning af sager om overtrædelse af straffelovens § 191 a, § 286, stk. 1, jf. § 276, § 289, § 289, jf. § 289 a og § 290, stk. 2. Den foreslåede ændring vil indebære, at politiets adgang til at indhente kendelse om indgreb i meddelelseshemmeligheden m.v. på person udvides, således at indgrebet kan foretages ved flere straffelovsovertrædelser om økonomisk kriminalitet.

Der foreslås ingen ændringer i de øvrige betingelser for indgreb i meddelelseshemmeligheden, jf. retsplejelovens regler herom.

Der henvises i øvrigt til lovforslagets § 2, nr. 11, og bemærkningerne hertil.

3.5.3. Optagelse af telefonsamtaler i kriminalforsorgen

3.5.3.1. Gældende ret

De indsattes adgang til at føre telefonsamtaler i kriminalforsorgens institutioner er reguleret i straffuldbyrdelseslovens § 57.

Det fremgår af straffuldbyrdelseslovens § 57, stk. 1, at en indsat, i det omfang det er praktisk muligt, har ret til at føre telefonsamtaler. Bestemmelsen omfatter både indsatte i de åbne og lukkede fængsler samt personer, der afsoner fængselsstraf i arresthusene, men ikke varetægtsarrestanter.

Adgangen til at føre telefonsamtaler kan nægtes, hvis det findes nødvendigt af bl.a. ordens- eller sikkerhedsmæssige hensyn, af hensyn til at forebygge kriminalitet eller af hensyn til beskyttelse af den forurettede ved lovovertrædelsen, jf. stk. 2.

I lukkede institutioner optages, påhøres eller aflyttes telefonsamtalen uden retskendelse, medmindre dette ikke findes nødvendigt af de i stk. 2 nævnte hensyn. Såfremt samtalen optages, påhøres eller aflyttes, skal samtaleparterne forinden gøres bekendt hermed. Optagelser af telefonsamtaler slettes, senest 6 måneder efter at de er foretaget, jf. straffuldbyrdelseslovens § 57, stk. 3. Der gælder ikke noget krav om indhentelse af retskendelse ved optagelse, påhør eller aflytning.

For telefonsamtaler til og fra en indsat, som af politiet skønnes at indtage en ledende eller koordinerende rolle i en gruppe af personer, som tilsammen står bag omfattende og alvorlig kriminalitet, følger det af stk. 4, at samtalerne skal optages, påhøres eller aflyttes, medmindre det er åbenbart,

at det ikke er nødvendigt af ordens- eller sikkerhedsmæssige hensyn eller af hensyn til at forebygge kriminalitet. Der gælder således en lavere tærskel for nødvendigheden af hensyn til ordens- eller sikkerhedsmæssige grunde for denne gruppe indsatte end for andre.

Efter straffuldbyrddelseslovens § 57, stk. 5, skal telefonsamtaler til og fra en indsat, som er dømt for overtrædelse af en af de forbrydelser, der er nævnt i straffelovens 12. eller 13. kapitel, eller som kriminalforsorgen skønner at være radikaliseret, ekstremistisk eller i risiko for at blive det, optages, påhøres eller aflyttes, hvis dette skønnes påkrævet af ordens- eller sikkerhedsmæssige hensyn, af hensyn til kriminalforsorgens indsats mod radikalisering og ekstremisme eller af hensyn til at forebygge kriminalitet.

Det fremgår af straffuldbyrddelseslovens § 57, stk. 6, at telefonsamtaler med de i § 56, stk. 1, nævnte personer og myndigheder m.v. ikke optages, påhøres eller aflyttes. Personkredsen omfattet af § 56, stk. 1, er justitsministeren, direktøren for kriminalforsorgen, domstolene, herunder Den Særlige Klageret, Procesbevillingsnævnet, anklagemyndigheden og politiet, Folketingets Ombudsmand, medlemmer af Folketinget, Den Europæiske Menneskerettighedsdomstol, Den Europæiske Torturkomité, FN's Menneskerettighedskommission, FN's Torturkomité, den advokat, der har været beskikket for eller valgt af den pågældende som forsvarer i den straffesag, der har ført til indsættelse i institutionen, eller i en verserende straffesag, og advokater, der i medfør af retsplejelovens § 733 er antaget af justitsministeren til at beskikkes som offentlige forsvarere.

Straffuldbyrddelseslovens § 57, stk. 7, 1. pkt., indeholder en bemyndigelse for justitsministeren til at fastsætte regler om gennemførelse af de indsatte ret til at føre telefonsamtaler. Bemyndigelsen gælder også for regler om optagelse af telefonsamtaler efter stk. 3-5 og om kontrol af optagelserne, jf. bestemmelsens 2. pkt.

Det fremgår af forarbejderne til bemyndigelsen til at fastsætte regler om optagelse og kontrol af optagelsen af telefonsamtaler, at kontrol skal forstås sådan, at en medarbejder efterfølgende lytter til en afspilning af den optagne telefonsamtale. I modsætning hertil skal det at »påhøre« en telefonsamtale forstås sådan, at den ansatte er til stede i samme lokale som den indsatte, der fører samtalen, og således kan høre, hvad den indsatte, men ikke samtalepartnern, siger. Det at »aflytte« en telefonsamtale skal forstås sådan, at den ansatte under samtalen ved brug af en ekstra telefon eller andet elektronisk udstyr lytter til samtalen i sin helhed, jf. Folketingstidende 2011-12, tillæg A, L 9 som fremsat, side 13.

Der er med hjemmel i bl.a. straffuldbyrddelseslovens § 57, stk. 7, fastsat regler om de indsatte ret til at føre telefonsamtaler, jf. bekendtgørelse nr. 179 af 31. januar 2022 om adgangen til at telefonere for indsatte, der udstår fængselsstraf eller forvaring i kriminalforsorgens institutioner (telefonbekendtgørelsen).

Efter telefonbekendtgørelsens § 2, stk. 1, kan adgangen til at føre telefonsamtaler nægtes, hvis dette findes nødvendigt af ordens- eller sikkerhedsmæssige hensyn, af hensyn til at forebygge kriminalitet eller af hensyn til beskyttelse af den forurettede ved lovovertrædelsen, jf. straffuldbyrddelseslovens § 57, stk. 2.

Afgørelser efter telefonbekendtgørelsens § 2, stk. 1, træffes af kriminalforsorgsområdet, jf. § 5, stk. 1. Efter § 5, stk. 2, kan kriminalforsorgsområdet under hensyn til forholdene i den enkelte institution fastsætte regler om den praktiske gennemførelse af de indsatte ret til at føre telefonsamtaler, herunder om begrænsninger med hensyn til hyppighed og varighed af de indsatte telefonsamtaler under hensyn til de personaleressourcer, der medgår til at påhøre eller aflytte samtalerne. Begrænsninger kan ligeledes fastsættes under hensyn til de personaleressourcer, der medgår til at optage og kontrollere telefonsamtaler efter reglerne i straffuldbyrddelseslovens § 57, stk. 4 og 5, jf. telefonbekendtgørelsens § 6, stk. 4, 1. og 2. pkt.

Det fremgår af telefonbekendtgørelsens § 12, stk. 1, at de indsatte telefonsamtaler i lukkede fængsler påhøres eller aflyttes i overensstemmelse med reglerne herom i straffuldbyrddelseslovens § 57, stk. 3, bortset fra de situationer, hvor de indsatte telefonsamtaler optages, påhøres eller aflyttes i overensstemmelse med reglerne i straffuldbyrddelseslovens § 57, stk. 4 og 5, og de situationer, hvor de indsatte telefonsamtaler optages i overensstemmelse med reglerne i telefonbekendtgørelsens § 13.

Efter stk. 2 kan der ved telefonsamtaler, der påhøres eller aflyttes af personale i institutionen, stilles krav om, at samtalen skal føres på et sprog, som den, der skal påhøre eller aflytter samtalen, forstår. Hvis forholdene taler derfor, kan der dog anvendes tolk.

Det fremgår af retsplejelovens § 776, 1. pkt., at justitsministeren fastsætter nærmere regler om behandlingen af varetægtsarrestanter. § 776 indeholder derudover en række andre bemyndigelser til at fastsætte nærmere regler vedrørende forhold for varetægtsarrestanter.

Det fremgår af forarbejderne til den oprindelige bemyndigelsesbestemmelse i retsplejelovens § 776, hvorefter justitsministeren kunne fastsætte nærmere regler om fængselsordenen for varetægtsarrestanter og om deres behandling, herunder om deres rettigheder og pligter, og om den bistand, der kunne ydes dem for at begrænse de erhvervmæssige, sociale og personlige ulemper, som fulgte af varetægten, at varetægtsreglerne bør betrygge sigtedes processuelle rettigheder (samkvem med forsvareren, brevveksling med retten etc.) og udformes således, at der sker mindst muligt afbræk i sigtedes personlige forhold og i hans forbindelse med omverdenen, herunder navnlig hans familie, og det bør ske under hensyntagen for det principielle synspunkt, at varetægt er en midlertidig, omend nødvendig, foranstaltning, hvorved sigtedes person tages i forvaring under sagen, men

ikke nogen anteciperet straf. Desuden fremgår det, at bestemmelserne om varetægtsfanger skal indeholde almindelige sikkerheds- og ordensmæssige regler, og at anbringelse af varetægtsarrestanter nødvendigvis må ske i institutioner, hvor der må herske en vis »husorden«, og hvor det undertiden kan være nødvendigt at have farlige personer. Endelig fremgår det, at udgangspunktet ved formuleringer og fortolkninger af de fastsatte regler om behandling af varetægtsfanger må være, at de kun skal være undergivet de indskrænkninger, der er nødvendige enten af hensyn til de øjemed, der har motiveret varetægten, eller af hensyn til fængselsordenen. Der henvises til betænkning nr. 728/1974 om anholdelse og varetægt, side 51.

Retsplejelovens § 776 er bl.a. hjemmelsgrundlaget for den udstedte bekendtgørelse nr. 1130 af 17. august 2023 om ophold i varetægt (varetægtsbekendtgørelsen).

Der er i kapitel 23 (§§ 72-76) i varetægtsbekendtgørelsen fastsat regler om varetægtsarrestanternes telefonsamtaler.

Det fremgår af varetægtsbekendtgørelsens § 72, stk. 1, at en varetægtsarrestant kan få tilladelse til at føre telefonsamtaler, hvis forbindelse gennem brevveksling ikke uden væsentlig ulempe kan afventes og i det omfang, det er praktisk muligt. I stk. 2-5 er der dog fastsat en række undtagelser til retten til at kunne føre telefonsamtaler efter stk. 1.

Det fremgår således af stk. 3, at kriminalforsorgsområdet kan nægte en varetægtsarrestant at føre telefonsamtaler, hvis dette findes nødvendigt af ordens- eller sikkerhedsmæssige hensyn.

Efter stk. 4 påhøres eller aflyttes telefonsamtaler uden retskendelse af kriminalforsorgsområdet, medmindre dette ikke findes nødvendigt af de i stk. 3 nævnte grunde. Såfremt telefonsamtalen påhøres eller aflyttes, skal samtaleparterne forinden gøres bekendt hermed. Afgørelse om påhør eller aflytning træffes af kriminalforsorgsområdet.

Det fremgår af stk. 5, at der ved telefonsamtaler, der påhøres eller aflyttes af kriminalforsorgsområdet, kan stilles krav om, at samtalen skal føres på et sprog, som den, der påhører eller aflytter samtalen, forstår. Hvis forholdene taler derfor, kan der dog anvendes tolk.

Af bekendtgørelsens § 74 fremgår det, at telefonsamtaler kan afbrydes, hvis dette i det enkelte tilfælde findes påkrævet af ordens- eller sikkerhedsmæssige hensyn.

Endelig fremgår det af § 76, at kriminalforsorgsområdet under hensyn til forholdene i den enkelte institution kan fastsætte regler om den praktiske gennemførelse af varetægtsarrestanternes ret til at føre telefonsamtaler, herunder om begrænsninger med hensyn til hyppighed og varighed af telefonsamtaler under hensyn til de personaleresressourcer, der medgår til at påhøre eller aflytte samtalerne.

Varetægtsbekendtgørelsen indeholder således i dag ikke

hjemmel til at optage varetægtsarrestanternes telefonsamtaler, herunder at udføre efterfølgende kontrol heraf.

Det fremgår af retsplejelovens § 774, at hverken institutionens personale eller andre må benyttes til at udforske varetægtsarrestanter. Af bemærkningerne til bestemmelsen fremgår, at bestemmelsen alene vedrører den aktive udforskning, hvilket i første række vil sige positive handlinger med det formål at indhente oplysninger om eller fra arrestanten, f.eks. til brug under efterforskningen, jf. Folketingstidende 1977-78, tillæg A, spalte 2397.

3.5.3.2. Justitsministeriets overvejelser

Det fremgår af den politiske aftale om Bandepakke IV, at aftalepartierne er enige om et forstærket efterretningsbillede i kriminalforsorgen.

I visse lukkede institutioner har kriminalforsorgen mulighed for at optage de indsatte telefonsamtaler, ligesom kriminalforsorgen har mulighed for at aflytte samtalerne.

Kriminalforsorgens aflytningssystem er på nuværende tidspunkt ikke udbredt til alle lukkede fængsler/afdelinger og arrester og er funktionalitetsmæssigt begrænset og ressourceintensive at anvende, hvilket indskrænker antallet af samtaler der aflyttes.

En øget understøttelse og videreudvikling af kriminalforsorgens telefoni- og aflytningssystem forventes at kunne bidrage til at minimere indsmugling af ulovlige effekter, herunder euforiserende stoffer, og samtidig til at afdække og minimere trusler mod orden og sikkerhed i kriminalforsorgens institutioner samt potentielle konflikter i bandemiljøet. Systemet skal kunne transskribere samtaler på dansk, engelsk og arabisk og samtidig integreres med kriminalforsorgens efterretnings- og analyseplatform KrimIntel.

Efter Justitsministeriets opfattelse er optagelse af telefonsamtaler et indgreb, hvis hjemmel bør fremgå udtrykkeligt af retsplejeloven, navnlig når der gives adgang til indgreb uden retskendelse. Justitsministeriet finder det i den forbindelse mest rigtigt at fastsætte i loven, at påhør, aflytning og optagelse af varetægtsarrestanternes telefonsamtaler kan ske uden retskendelse.

3.5.3.3. Den foreslåede ordning

Det foreslås, at der i retsplejelovens § 776 indsættes et 9. pkt., hvorefter justitsministeren fastsætter regler om påhør, aflytning og optagelse af varetægtsarrestanternes telefonsamtaler samt om kontrol af optagelserne.

Bemyndigelsen vil blive anvendt til at fastsætte regler svarende til straffuldbyrdslovens § 57, stk. 3, om, at telefonsamtaler optages, påhøres eller aflyttes, medmindre dette ikke findes nødvendigt af ordens- eller sikkerhedsmæssige hensyn og bestemmelsens stk. 4 om, at telefonsamtaler til og fra en indsat, som af politiet skønnes at indtage en ledende eller koordinerende rolle i en gruppe af personer,

som tilsammen står bag omfattende og alvorlig kriminalitet, optages, påhøres eller aflyttes, medmindre det er åbenbart, at det ikke er nødvendigt af ordens- eller sikkerhedsmæssige hensyn. Det vil blive fastsat, at optagelserne slettes, senest 6 måneder efter at de er foretaget.

Der vil med hjemmel i den foreslåede bemyndigelse desuden blive fastsat regler om, at telefonsamtaler med de i retsplejelovens § 772, stk. 2, og varetægtsbekendtgørelsens § 66 nævnte personer m.v. ikke optages, påhøres eller aflyttes. Derudover vil der blive fastsat regler om, at samtalerparterne forinden, telefonsamtaler optages, gøres bekendt hermed. Afgørelse om optagelse vil skulle træffes af kriminalforsorgsområdet. Endvidere vil der blive fastsat regler om, at personale i den konkrete institution kan stille krav om, at samtalen føres på et sprog, som den, der skal påhøre, aflytte eller kontrollere samtalen, forstår.

Endelig vil der blive fastsat regler om, at optagelse af telefonsamtaler og kontrol af optagelserne ikke vil kræve retskendelse.

Det foreslås, at der i retsplejelovens § 776 indsættes et 10. pkt., hvorefter påhør, aflytning og optagelse samt kontrol kan ske uden retskendelse.

Som det fremgår ovenfor, vil optagelse skulle ske efter afgørelse fra kriminalforsorgsområdet, der vil skulle påse, at optagelse er nødvendig af ordens- eller sikkerhedsmæssige hensyn. Med den foreslåede bemyndigelse ændres der ikke på, at hverken kriminalforsorgens personale eller andre må benyttes til at udforske varetægtsarrestanter, jf. retsplejelovens § 774, hvorfor optagelse og kontrol ikke vil være et straffeprocessuelt indgreb.

Optagelse af telefonsamtaler og kontrol af optagelserne kan i visse tilfælde indebære en behandling af personoplysninger. I sådanne tilfælde vil behandlingen skulle leve op til kravene i databeskyttelsesforordningen og databeskyttelsesloven.

Der henvises i øvrigt til lovforslagets § 2, nr. 10, og bemærkningerne hertil.

3.5.4. Udvidelse af afstandskravet for tv-overvågning

3.5.4.1. Gældende ret

Det fremgår af § 1, stk. 2, i lov om tv-overvågning, at udtrykket tv-overvågning er defineret som vedvarende eller regelmæssigt gentagen personovervågning ved hjælp af fjernbetjent eller automatisk virkende tv-kamera, fotografiapparat eller lignende apparat. Tv-overvågning i lovens forstand omfatter både tilfælde, hvor overvågningen er forbundet med optagelse af billeder på videobånd, film eller lignende, og tilfælde, hvor sådan billedoptagelse ikke finder sted, og hvor overvågningen alene har karakter af en umiddelbar iagttagelse på tv-skærm eller lignende.

Efter tv-overvågningslovens § 1, stk. 1, må private ikke

foretage tv-overvågning af gade, vej, plads eller lignende område, som benyttes til almindelig færdsel.

Tv-overvågningslovens § 2, stk. 1, nr. 1-5, indeholder en række undtagelser til lovens generelle forbud mod private tv-overvågning af områder, som benyttes til almindelig færdsel.

Efter tv-overvågningslovens § 2, stk. 1, nr. 3, litra b, kan pengeinstitutvirksomheder, spillekasinoer, hotel- og restaurationsvirksomheder, engrosvirksomheder, hvorfra der foregår salg og udlevering af varer, samt butikcentre og butikker, hvorfra der foregår detailsalg, foretage tv-overvågning af arealer, som ligger i umiddelbar tilknytning til egne indgange og facader, når tv-overvågningen er klart nødvendig af hensyn til kriminalitetsbekæmpelse.

Efter tv-overvågningslovens § 2 c, stk. 1, kan en kommunalbestyrelse efter drøftelse med politidirektøren med henblik på at fremme trygheden foretage tv-overvågning af gade, vej, plads eller lignende område, som benyttes til almindelig færdsel, og som ligger i umiddelbar tilknytning til en restaurationsvirksomhed.

Endelig følger det af tv-overvågningslovens § 2 d, stk. 1, at offentlige myndigheder kan foretage tv-overvågning af arealer, som ligger i umiddelbar tilknytning til egne bygningers indgange og facader, når tv-overvågningen er klart nødvendig af hensyn til kriminalitetsbekæmpelse.

Visse erhvervsdrivende og offentlige myndigheder kan således i nogle tilfælde foretage tv-overvågning af arealer, som ligger i umiddelbar tilknytning til egne bygningers indgange og facader. For kommunalbestyrelser kan der foretages tv-overvågning af områder, som benyttes til almindelig færdsel, og som ligger i umiddelbar tilknytning til en restaurationsvirksomhed.

Afstandskravet (i umiddelbar tilknytning) blev for erhvervsdrivende, der foretager tv-overvågning efter lovens § 2, stk. 1, nr. 3, litra b, hævet fra op til ca. 10-15 meter til op til ca. 30 meter ved lov nr. 802 af 9. juni 2020, jf. Retsudvalgets betænkning over forslag til lov om ændring af lov om tv-overvågning, Folketingstidende 2019-20, tillæg B, L 102, side 3. Ligeledes blev afstandskravet (i umiddelbar tilknytning) for offentlige myndigheder og kommunalbestyrelser, der foretager tv-overvågning efter henholdsvis lovens § 2 c, stk. 1, og § 2 d, stk. 1, fastsat til op til ca. 30 meter, jf. Retsudvalgets betænkning over forslag til lov om ændring af lov om tv-overvågning, Folketingstidende 2019-20, tillæg B, L 102 side 4 og 5.

3.5.4.2. Justitsministeriets overvejelser

I mange tilfælde er billeder fra tv-overvågning helt afgørende for politiets mulighed for hurtigt at kunne identificere og lokalisere potentielle gerningsmænd, bl.a. i forbindelse med kriminalitet begået af bandemedlemmer. Derfor har rækkevidden af det areal, som både visse erhvervsdrivende samt offentlige myndigheder og kommunalbestyrelser må foreta-

ge tv-overvågning af, stor betydning i forhold til politiets opklaring af forbrydelser.

Det fremgår af den politiske aftale om Bandepakke IV, at aftalepartierne er enige om at udvide afstandskravet for tv-overvågning fra ca. 30 meter til ca. 100 meter.

På denne baggrund og med henblik på bl.a. at styrke politiets indsat mod bandekriminalitet, er det Justitsministeriets opfattelse, at der er behov for at udvide afstandskravet i tv-overvågningsloven. Ved at udvide afstandskravet og dermed området for tv-overvågning får politiet således efter Justitsministeriets opfattelse yderligere redskaber, der vil kunne lede til en hurtigere og mere effektiv opklaring af kriminalitet, hvilket samlet set kan medvirke til at skabe mere tryghed og sikkerhed i samfundet.

3.5.4.3. Den foreslåede ordning

Det foreslås, at »umiddelbar« udgår i tv-overvågningslovens § 2, stk. 1, nr. 3, litra b, § 2 c, stk. 1, og § 2 d, stk. 1. Ændringerne har til formål at udvide det område, der kan tv-overvåges i.

Det foreslås således, at tv-overvågningen fremover kan ske af arealer i tilknytning til visse erhvervsdrivende og offentlige myndigheders egne bygninger og indgange og facader, når tv-overvågningen er klart nødvendig af hensyn til kriminalitetsbekæmpelse. Det foreslås endvidere, at kommunalbestyrelsen efter drøftelse med politidirektøren kan foretage tv-overvågning af gade, vej, plads eller lignende områder, som ligger i tilknytning til en restaurationsvirksomhed.

Forslaget indebærer, at afstandskravet for visse erhvervsdrivende og offentlige myndigheder, når de foretager tv-overvågning af området omkring egne indgange og facader, samt for kommunalbestyrelser, der efter drøftelse med politidirektøren foretager tv-overvågning af vej, gade, plads eller lignende, som ligger i tilknytning til en restaurationsvirksomhed, vil blive udvidet fra op til 30 meter til op til 100 meter.

Der henvises i øvrigt til lovforslagets § 6, nr. 1, og bemærkningerne hertil.

3.6. Grænseoverskridende kriminalitet

3.6.1 Rejseforbud

3.6.1.1. Gældende ret

Straffeloven indeholder ikke i dag en generel bestemmelse om, at retten kan give personer, der dømmes for grænseoverskridende kriminalitet, forbud mod at rejse til og opholde sig i bestemte lande.

Straffeloven indeholder i §§ 79 a-79 c bestemmelser om, at den, der dømmes for nærmere bestemte forbrydelser, under visse omstændigheder ved dommen kan gives opholds-, kontakt- eller nattellivsforbud, jf. herom pkt. 3.2.1.1.1, 3.2.1.1.2 og 3.4.3.1 i lovforslagets almindelige bemærkninger.

Det følger af straffelovens § 236, stk. 1, nr. 5, at retten kan give udrejseforbud til personer, der dømmes for visse seksualforbrydelser. Udrejseforbuddet indebærer et forbud mod at forlade Danmark i et nærmere bestemt tidsrum.

Et udrejseforbud kan gives, når det efter karakteren af det begåede forhold og oplysningerne om den dømtes person må antages, at der er fare for, at den dømte vil begå ny lovovertrædelse af lignende beskaffenhed i udlandet, og at forbuddet vil være egnet til at forebygge denne fare.

Et udrejseforbud kan idømmes, selv om den lovovertrædelse, der er til pådømmelse, ikke har tilknytning til udlandet. Det afgørende er, om det efter karakteren af det begåede forhold og oplysningerne om den dømtes person må antages, at der er fare for, at den dømte vil begå ny lovovertrædelse af lignende beskaffenhed i udlandet, og at forbuddet vil være egnet til at forebygge denne fare.

Derudover indeholder straffelovens § 114 j regler om forbud mod indrejse og ophold uden tilladelse i visse konfliktområder, hvor en terrororganisation er part i en væbnet konflikt.

3.6.1.2. Justitsministeriets overvejelser

Organiseret kriminalitet begrænses ikke af landegrænser. Den organiserede kriminalitet i Danmark er også internationalt forankret gennem kriminelle grupper og netværk, der udøver deres kriminelle forretninger på tværs af landegrænser, og politiet har i flere sager identificeret danske kriminelle netværk og grupper med stærke relationer til udlandet. Udviklingen viser samtidig en stigning i voldsparathed og kynisme på tværs af landegrænser, hvor skyderier, drab og anvendelse af sprængstof er en del af det internationale kriminalitetsbillede. Politiet er derudover bekendt med, at bandemedlemmer rejser til udlandet bl.a. for at undslippe dansk politis monitorering, begå kriminalitet m.v.

Det nuværende efterretningsbillede viser således en tæt kobling mellem danske og svenske kriminelle netværk og grupper, der begår kriminalitet på tværs af landegrænser, og der konstateres løbende rejseaktivitet mellem de nordiske lande og Spanien. Danske organiserede kriminelle er – ud over tilstedeværelsen i Spanien – også i højere grad rykket til Marokko, hvorfra de styrer og koordinerer en anseelig del af indsmuglingen af narkotika til Skandinavien.

Som det fremgår af den politiske aftale om Bandepakke IV, er aftalepartierne enige om at indføre et nyt rejseforbud til personer, der er dømt for grov grænseoverskridende kriminalitet.

Justitsministeriet finder på den baggrund, at der bør indføres et nyt rejseforbud, der kan gives til personer, der dømmes for overtrædelse af straffelovens §§ 191 (grov narkotikakriminalitet), 191 a (grov kriminalitet med dopingmidler) og 192 a (grov våbenkriminalitet). Derudover finder Justitsministeriet, at forbuddet bør kunne gives til personer, som idømmes ubetinget fængselsstraf eller anden strafferetlig retsfølge af frihedsberøvende karakter for overtrædelse af

straffeloven, lov om euforiserende stoffer, lov om forbud mod visse dopingmidler eller våbenloven, og som på gerningstidspunktet har tilknytning til en gruppe af personer, der tilsammen står bag omfattende og alvorlig kriminalitet, når overtrædelsen har relation til den dømtes tilknytning til gruppen.

Det er Justitsministeriets vurdering, at rejseforbud alene bør kunne gives til personer, som på gerningstidspunktet har dansk indfødsret eller bopæl i den danske stat. Personer, der ikke har denne tilknytning til Danmark, skal således ikke forhindres i at rejse til et andet land.

3.6.1.3. Den foreslåede ordning

Det foreslås, at personer, der dømmes for overtrædelse af straffelovens §§ 191, 191 a og 192 a, ved dommen skal kunne gives et rejseforbud. Det samme foreslås at skulle gælde personer, der idømmes ubetinget fængselsstraf eller anden strafferetlig retsfølge af frihedsberøvende karakter for overtrædelse af straffeloven, lov om euforiserende stoffer, lov om forbud mod visse dopingmidler eller våbenloven, og som på gerningstidspunktet har tilknytning til en gruppe af personer, der tilsammen står bag omfattende og alvorlig kriminalitet, når overtrædelsen har relation til den dømtes tilknytning til gruppen.

Rejseforbud efter den foreslåede ordning vil alene kunne gives til personer, der på gerningstidspunktet har dansk indfødsret eller bopæl i den danske stat.

Idømmelse af rejseforbud vil desuden være betinget af, at det begåede forhold har forbindelse til udlandet. Det vil f.eks. være tilfældet, hvis forholdet vedrører indsmugling af narkotika eller våben fra udlandet. Derudover vil betingelsen kunne være opfyldt ved strafbare forhold begået som led i en grænseoverskridende konflikt mellem kriminelle grupperinger. Eksempelvis vil kriminalitet begået i forbindelse med en konflikt mellem en dansk og en svensk kriminel gruppering udgøre forhold med forbindelse til udlandet. Betingelsen vil desuden kunne være opfyldt, hvis kriminaliteten har forbindelse til en udenlandsk kriminel gruppering, herunder en udenlandsk afdeling af en kriminel gruppering.

Det bemærkes, at det i sager uden mere direkte tilknytning til udlandet må forventes at være forbundet med vanskeligheder at løfte bevisbyrden for, at der kan idømmes et rejseforbud.

Det vil endvidere være en betingelse, at det efter karakteren af det begåede forhold og oplysningerne om den dømtes person må antages, at der er fare for, at den dømte vil begå ny lovovertrædelse af lignende beskaffenhed med forbindelse til de pågældende lande, og at rejseforbuddet vil være egnet til at forebygge denne fare. Et rejseforbud vil således alene kunne omfatte det eller de lande, som det begåede forhold har forbindelse til.

Idømmelse af et rejseforbud vil indebære, at den dømte ikke må rejse til eller opholde sig i det eller de lande, som

forbuddet omfatter, medmindre politiet giver tilladelse til det. Det forudsættes i denne sammenhæng, at der fastsættes nærmere regler om sådanne tilladelser i en bekendtgørelse.

Muligheden for konkret at gøre undtagelse fra et idømt rejseforbud vil skulle administreres i overensstemmelse med Danmarks internationale forpligtelser, herunder EMRK, jf. herom pkt. 4.2 i lovforslagets almindelige bemærkninger.

Det foreslås, at rejseforbud kan gives på tid fra 1 til 5 år regnet fra endelig dom. Ved udståelse af fængselsstraf eller anden strafferetlig retsfølge af frihedsberøvende karakter vil rejseforbuddet forlænges tilsvarende.

Den tidsmæssige udstrækning af rejseforbuddet vil afhænge af de konkrete omstændigheder i sagen. Rejseforbuddets længde skal således bl.a. afspejle den begåede kriminalitet, herunder grovheden og omfanget af denne kriminalitet. Der bør herved lægges afgørende vægt på længden af den idømte straf eller karakteren af den foranstaltning m.v., som idømmes.

Det foreslås, at den dømte 3 år efter endelig dom kan forlange, at anklagemyndigheden indbringer spørgsmålet om rejseforbuddets opretholdelse for retten. Ved udståelse af fængselsstraf eller anden strafferetlig retsfølge af frihedsberøvende karakter foreslås det, at den 3-årige periode forlænges tilsvarende. Det foreslås endvidere, at justitsministeren i særlige tilfælde kan tillade, at indbringelse sker tidligere.

Ved vurderingen af, om forbuddet bør ophæves, vil der f.eks. kunne lægges vægt på, om den dømte har gennemført et exit-forløb og har forladt det kriminelle miljø og i øvrigt ikke er dømt, tiltalt eller sigtet for ny kriminalitet. Er rejseforbuddet udstedt efter det foreslåede § 79 e, stk. 1, 2. pkt., vil der endvidere kunne lægges vægt på, at gruppen, som den pågældende var tilknyttet, ikke længere eksisterer, uden at den er erstattet af en ny gruppe, idet dette dog ikke i sig selv kan føre til ophævelse.

Endelig foreslås det, at overtrædelse af et rejseforbud skal kunne straffes med fængsel indtil 2 år.

Det bemærkes, at et rejseforbud ikke vil kunne sikre mod, at en person med et rejseforbud rejser til lande omfattet af forbuddet. Håndhævelsen af rejseforbuddet vil være afhængig af, at politiet bliver bekendt med den pågældendes rejse, f.eks. i forbindelse med monitoringen af personer i bandemiljøet, eller fordi politiet bliver opmærksom på rejsen i andre sammenhænge.

Der henvises i øvrigt til lovforslagets § 1, nr. 9 og 14, og bemærkningerne hertil.

4. Forholdet til grundloven og Danmarks internationale forpligtelser

4.1. Styrket opholdsforbud og nyt kontaktforbud

4.1.1. Grundlovens §§ 78 og 79

Efter grundlovens § 78 har borgerne ret til uden forudgående tilladelse at danne foreninger i ethvert lovligt øjemed.

Et opholdsforbud efter den foreslåede bestemmelse i straffelovens § 79 a vil indebære, at den dømte ikke må færdes eller opholde sig i et eller flere nærmere afgrænsede områder, hvor den pågældende lovovertrædelse er begået, eller hvor den gruppe af personer, som den dømte på gerningstidspunktet havde tilknytning til, opholder sig. Et kontaktforbud efter den foreslåede bestemmelse i straffelovens § 79 a vil indebære, at den dømte ikke må søge at kontakte personer, der har tilknytning til den samme gruppe af personer, som den dømte på gerningstidspunktet havde tilknytning til.

Efter Justitsministeriets vurdering vil den foreslåede bestemmelse ikke udgøre et indgreb i strid med foreningsfriheden efter grundlovens § 78. Der er herved bl.a. lagt vægt på, at den foreslåede ordning er en generel ordning, som bl.a. har til formål at forebygge ny banderelateret kriminalitet. Justitsministeriet har derudover lagt vægt på, at et opholdsforbud og/eller et kontaktforbud alene kan idømmes som led i en straffedom, hvorved der idømmes ubetinget fængselsstraf eller anden strafferetlig retsfølge af frihedsberøvende karakter.

Justitsministeriet har herudover lagt vægt på, at politiet efter den foreslåede § 79 a, stk. 4, i straffeloven kan meddele tilladelse til færden eller ophold i et område omfattet af et opholdsforbud og til kontakt med en person omfattet af et kontaktforbud, hvis det af særlige grunde må anses for beføjet. Der henvises i øvrigt nærmere til det under pkt. 3.2.1.3.1.7 i lovforslagets almindelige bemærkninger anførte, hvoraf det bl.a. fremgår, at en dømt kan forlange nødvendigheden af et forbuds fortsatte opretholdelse indbragt for retten, jf. den foreslåede bestemmelse i straffelovens § 79 a, stk. 10.

For så vidt angår grundlovens § 79 bemærkes, at det er almindeligt antaget i den statsretlige litteratur, at grundlovens § 79, 3. pkt., om, at forsamlinger under åben himmel kan forbydes, når der af dem kan befrygtes fare for den offentlige fred, ikke udtømmende gør op med de indgrebsmuligheder, der er over for forsamlinger. Det er således bl.a. antaget, at der – i det omfang der er hjemmel hertil i anden lovgivning – uafhængigt af grundlovens § 79, 3. pkt., kan foretages indgreb af hensyn til andre væsentlige offentlige eller private interesser, forudsat at der ikke dermed er tilsigtet et indgreb i forsamlingens ytringstilkendegivelse som sådan, jf. bl.a. Poul Andersen, *Dansk Statsforfatningsret* (1954), side 700 ff. og 706 ff., Alf Ross, *Dansk Statsforfatningsret* (3. udgave v. Ole Espersen, 1980), side 773 ff., og Henrik Zahle, *Dansk Forfatningsret* 3 (3. udg., 2003), side 131 f.

Efter Justitsministeriets vurdering vil den foreslåede bestemmelse ikke udgøre et indgreb i strid med forsamlingsfriheden efter grundlovens § 79. Der er herved bl.a. lagt vægt på, at den foreslåede ordning ikke er rettet mod meningstilkendegivelser, og at formålet med den foreslåede ordning såle-

des er at varetage tungtvejende hensyn til bl.a. den offentlige orden og forebyggelse af kriminalitet.

Der henvises i øvrigt nærmere til det ovenfor anførte for så vidt angår grundlovens § 78 samt det under pkt. 3.2.1.3.1.4 i lovforslagets almindelige bemærkninger anførte, hvoraf det bl.a. fremgår, at politiet efter den foreslåede § 79 a, stk. 4, i straffeloven kan meddele tilladelse til færden eller ophold i et område omfattet af et opholdsforbud og til kontakt med en person omfattet af et kontaktforbud, hvis det af særlige grunde må anses for beføjet.

4.1.2. Den Europæiske Menneskerettighedskonvention

Den foreslåede ordning med indførelsen af kontaktforbud samt politiets tilsyn med dømtes overholdelse af forbud efter straffelovens § 79 a, stk. 1, vil kunne indebære indgreb i de rettigheder, der er reguleret af EMRK, i forhold til den dømte. Der vil navnlig være tale om indgreb i de rettigheder, der følger af EMRK artikel 8 om retten til privatliv og familieliv.

Efter artikel 8, stk. 1, i EMRK har enhver ret til respekt for sit privatliv og familieliv, sit hjem og sin korrespondance.

Retten til privatliv og familieliv er imidlertid ikke absolut. Der kan gøres indgreb i retten til privatliv og familieliv, hvis indgrebet er foreskrevet ved lov og er nødvendigt i et demokratisk samfund (opfylder kravet om proportionalitet) til varetagelse af nærmere bestemte anerkendelsesværdige formål, herunder af hensyn til den nationale sikkerhed, den offentlige tryghed, for at opretholde den offentlige orden, for at forebygge forbrydelser, for at beskytte sundheden eller sædeligheden eller for at beskytte andres rettigheder eller friheder, jf. EMRK artikel 8, stk. 2.

Det foreslåede kontaktforbud indebærer, at den dømte ikke må søge at kontakte personer, der har tilknytning til samme gruppe af personer som den dømte på gerningstidspunktet havde tilknytning til.

Som det fremgår af pkt. 3.2.1.3.1.3 i lovforslagets almindelige bemærkninger ovenfor, forudsættes det, at et kontaktforbud som udgangspunkt skal omfatte kontakt med alle personer, der har tilknytning til samme gruppe af personer, som den dømte på gerningstidspunktet havde tilknytning til. Et kontaktforbud vil indebære, at en hvilken som helst kontakt – både skriftlig og mundtlig – med de omfattede personer uden politiets forudgående tilladelse vil udgøre en overtrædelse. Kontaktforbud vil dog ikke skulle omfatte den dømtes nærmeste familiemedlemmer, i det omfang det ville stride mod Danmarks internationale forpligtelser, herunder EMRK artikel 8.

Endelig vil den foreslåede ordning med politiets tilsyn med dømtes overholdelse af forbud efter den foreslåede § 79 a, stk. 1, indebære, at politiet som led i gennemførelsen af tilsynet med et kontaktforbud uden retskendelse vil kunne skaffe sig adgang til den dømtes bolig og andre lokaliteter,

som den dømte råder over, og foretage undersøgelse heraf. Politiet vil endvidere uden retskendelse kunne foretage undersøgelse af breve og andre papirer og genstande, som den dømte råder over, og om nødvendigt medtage disse med henblik på undersøgelse af deres indhold, jf. forslaget til straffelovens § 79 a, stk. 6.

De nævnte indgreb vil være foreskrevet ved lov, jf. forslaget til straffelovens § 79 a, stk. 1 og 6. Justitsministeren vil endvidere fastsætte nærmere regler om politiets gennemførelse af tilsyn, jf. forslaget til straffelovens § 79 a, stk. 11, nr. 2.

Det foreslåede kontaktforbud har bl.a. til formål at forebygge ny banderelateret kriminalitet. I tilfælde hvor en lovovertrædelse er omfattet af straffelovens § 81 a, eller hvor en angiven lovovertrædelse har relation til den dømtes tilknytning til en gruppe af personer, der tilsammen står bag omfattende og alvorlig kriminalitet, vil et idømt kontaktforbud således bl.a. kunne medvirke til at sikre, at en dømt ikke fastholdes eller falder tilbage i det kriminelle miljø gennem kontakt med andre personer, der har tilknytning til samme gruppe af personer som den dømte. Ligeledes er formålet med tilsynet at sikre, at den dømte overholder meddelte forbud efter den foreslåede bestemmelse i straffelovens § 79 a, stk. 1, og dermed at forhindre, at de omfattede personer fastholdes eller falder tilbage i en kriminel løbebane gennem kontakt med andre personer, der har tilknytning til samme gruppe af personer som den dømte. Forslaget vil således varetage hensynene til den offentlige tryghed, opretholdelse af den offentlige orden, forebyggelse af forbrydelse og hensynet til at beskytte andres rettigheder og friheder.

Justitsministeriet vurderer, at forslaget ikke går videre, end hvad der er nødvendigt for at varetage de nævnte hensyn.

Justitsministeriet har herved lagt vægt på, at kontaktforbuddet, herunder den tidsmæssige udstrækning heraf, idømmes af domstolene efter en konkret vurdering. Dette vil bl.a. bero på en konkret vurdering af, om et kontaktforbud vil være egnet og nødvendigt for at forebygge ny banderelateret kriminalitet.

Der lægges endvidere vægt på, at kontaktforbuddet idømmes som led i en straffedom, hvorved der idømmes ubetinget fængselsstraf eller anden strafferetlig retsfølge af frihedsberøvende karakter som følge af navnlig banderelateret kriminalitet, og hvor der gør sig særligt tungtvejende hensyn gældende i forhold til bl.a. at mindske risikoen for nye lovovertrædelser af lignende beskaffenhed.

Herudover har Justitsministeriet lagt vægt på, at den pågældende kan forlange nødvendigheden af kontaktforbuddets fortsatte opretholdelse indbragt for retten, jf. den foreslåede bestemmelse i straffelovens § 79 a, stk. 10.

Endelig skal det for så vidt angår politiets tilsyn med de meddelte forbud bemærkes, at tilsynet skal udføres så skånsomt, som omstændighederne tillader det, ligesom gennemførelsen af tilsynet skal stå i rimeligt forhold til tilsynets formål, jf. den foreslåede § 79 a, stk. 7.

Som anført ovenfor vil et kontaktforbud ikke skulle omfatte den dømtes nærmeste familiemedlemmer, i det omfang det ville stride mod Danmarks internationale forpligtelser, herunder EMRK artikel 8. Det bemærkes endvidere, at det i visse tilfælde følger af Danmarks internationale forpligtelser, herunder EMRK, at der tillige efter afsigelse af dommen, hvorved der idømmes kontaktforbud, skal være mulighed for konkret at gøre undtagelse fra et idømt kontaktforbud. Med den foreslåede ordning tages der højde for, at der efterfølgende konkret kan foreligge sådanne tungtvejende hensyn, at der skal meddeles tilladelse til, at den pågældende efter omstændighederne kan tage kontakt til personer, som kontaktforbuddet vedrører. Således kan politiet meddele konkrete tilladelser til kontakt med en person omfattet af et kontaktforbud, hvis det af særlige grunde må anses for beføjet. Det bemærkes i den forbindelse, at tilladelsesordningen forudsættes administreret således, at der meddeles tilladelse, når Danmarks internationale forpligtelser, herunder EMRK, kræver det. Der henvises i øvrigt til bemærkningerne til den foreslåede § 79 a, stk. 4, om den foreslåede tilladelsesordning.

På den baggrund er det Justitsministeriets vurdering, at den foreslåede ordning kan gennemføres inden for rammerne af EMRK.

4.2. Rejseforbud

Efter artikel 8, stk. 1, i EMRK har enhver ret til respekt for sit privatliv og familieliv, sit hjem og sin korrespondance.

Efter artikel 2, stk. 2, i 4. tillægsprotokol til EMRK har enhver frihed til at forlade et hvilket som helst land, herunder sit eget.

Disse rettigheder er imidlertid ikke absolutte. Der kan gøres indgreb i de nævnte rettigheder, hvis indgrebet er foreskrevet ved lov og er nødvendigt i et demokratisk samfund (opfylder kravet om proportionalitet) til varetagelse af nærmere bestemte anerkendelsesværdige formål, herunder den nationale sikkerhed, den offentlige tryghed, for at opretholde den offentlige orden eller for at forebygge forbrydelser, jf. EMRK artikel 8, stk. 2, og artikel 2, stk. 3, i 4. tillægsprotokol til EMRK.

Det foreslåede rejseforbud vil kunne udgøre et indgreb i retten til privatliv og familieliv efter EMRK artikel 8 og i retten til at forlade et hvilket som helst land efter artikel 2 i 4. tillægsprotokol til EMRK.

Det nævnte indgreb vil være foreskrevet ved lov og forfølge vægtige hensyn til bl.a. forebyggelse af grænseoverskridende grov og banderelateret kriminalitet. Det er endvidere Justitsministeriets vurdering, at forslaget ikke går videre, end hvad der er nødvendigt for at varetage disse hensyn.

Det bemærkes i den forbindelse, at et rejseforbud efter den foreslåede § 79 e idømmes af domstolene og er betinget af, at det begåede forhold har forbindelse til udlandet, at der er fare for, at den dømte vil begå ny lovovertrædelse af

lignende beskaffenhed med forbindelse til det eller de lande, som forholdet har forbindelse til, og at rejseforbuddet vil være egnet til at forebygge denne fare.

Det bemærkes i øvrigt, at den foreslåede ordning giver mulighed for, at politiet, hvis der foreligger særlige grunde, kan give tilladelse til at rejse og opholde sig i et land omfattet af rejseforbuddet, hvis dette f.eks. måtte være påkrævet af hensyn til Danmarks internationale forpligtelser, herunder EMRK. Hertil kommer, at domstolene har mulighed for i det konkrete tilfælde at undlade at træffe afgørelse om et rejseforbud, hvis hensynet til Danmarks internationale forpligtelser taler for det, at spørgsmålet om rejseforbuddets opretholdelse vil kunne begæres prøvet ved domstolene efter 3 år fra endelig dom, dog således at perioden forlænges ved udståelse af fængselsstraf eller anden strafferetlig retsfølge af frihedsberøvende karakter, og at justitsministeren, når særlige omstændigheder taler for det, kan tillade, at indbringelse for retten sker tidligere.

Det er på den baggrund Justitsministeriets vurdering, at den foreslåede ordning kan gennemføres inden for rammerne af EMRK artikel 8 og artikel 2 i 4. tillægsprotokol til EMRK.

5. Forholdet til databeskyttelsesforordningen og databeskyttelsesloven

5.1. Etablering af en retlig ramme med henblik på at sikre øget informationsdeling i SSP-samarbejdet

Det følger af retsplejeloven § 115, stk. 1, nr. 1, at politiet kan videregive oplysninger om enkeltpersoners rent private forhold til andre myndigheder, hvis videregivelsen må anses for nødvendig af hensyn til det kriminalitetsforebyggende samarbejde (SSP-samarbejdet). Efter retsplejelovens § 115, stk. 2, kan en myndighed – i samme omfang som nævnt i stk. 1 – videregive oplysninger om enkeltpersoner til politiet og andre myndigheder, der indgår i de former for samarbejde, som er nævnt i stk. 1.

De oplysninger, der kan videregives efter bestemmelsen, omfatter efter praksis bl.a. fortrolige oplysninger vedrørende børns og unges trivsel og udvikling, herunder oplysninger om stofmisbrug eller væsentlige sociale problemer. Det kan også være oplysninger om, at et barns eller en ungs familiemedlemmer er dømt for bandekriminalitet, eller øvrige oplysninger om at barnet eller den unge er truffet i et klubhus eller til et arrangement i bandemiljøet.

Med lovforslaget lægges der op til at indsætte et nyt stk. 5 i retsplejelovens § 115, hvor den retlige ramme for behandlingen af oplysninger om enkeltpersoners tilknytning til bandemiljøer m.v. i SSP-samarbejdet beskrives nærmere. Det foreslås i bestemmelsen at anføre, at politiets videregivelse af oplysninger som led i SSP-samarbejdet kan omfatte oplysninger om enkeltpersoners tilknytning til bandemiljøer, herunder oplysninger om, at et familiemedlem er dømt for en overtrædelse omfattet af straffelovens § 81 a.

Det foreslåede vil indebære, at der etableres en specifik

retlig ramme for behandlingen af oplysninger om enkeltpersoners tilknytning til bandemiljøer m.v. fra politiet, når oplysningerne videregives som led i det kriminalitetsforebyggende samarbejde. Det foreslåede vil skulle bidrage til at sikre, at politiet i videre omfang end i dag deler oplysninger om enkeltpersoners tilknytning til bandemiljøer, herunder oplysninger om, at et barns eller ungs familiemedlem er dømt for bandekriminalitet, i regi af SSP-samarbejdet med henblik på, at relevante aktører kan opfange faresignaler og udviklingstendenser i kriminaliteten tilstrækkeligt tidligt til, at der kan gøres en reel indsats for at hindre, at udsatte børn og unge f.eks. rekrutteres til banderne.

Den retlige ramme vil samtidig skulle sikre, at efterforskningsmæssige hensyn og lignende tilgodeses i forbindelse med informationsdelingen. Det forudsættes således, at politiet – når videregivelsen af oplysningerne må anses for nødvendig af hensyn til det kriminalitetsforebyggende samarbejde, og der ikke er efterforskningsmæssige hensyn eller øvrige hensyn til politiets arbejde til hinder herfor – som udgangspunkt deler oplysninger i regi af SSP-samarbejdet om, at et barns eller en ungs nære familiemedlemmer er dømt for bandekriminalitet eller oplysninger om en persons (eventuelle) tilknytning til bandemiljøet.

Det foreslåede vil indebære en behandling af personoplysninger, som skal leve op til kravene i retshåndhævelsesloven for så vidt angår den behandling, som foretages af de retshåndhævende myndigheder, herunder politiet, mens det for øvrige myndigheder vil være reglerne i databeskyttelsesloven og databeskyttelsesforordningen, der finder anvendelse.

Med den foreslåede bestemmelse vil politiet kunne videregive almindelige personoplysninger (f.eks. navn, adresse og alder), følsomme personoplysninger (f.eks. helbredsoplysninger, herunder oplysninger om stofmisbrug og væsentlige sociale problemer), oplysninger vedrørende strafbare forhold (f.eks. oplysninger om, at et familiemedlem er dømt for en overtrædelse omfattet af straffelovens § 81 a) og oplysninger om personnumre til de myndigheder, der indgår i SSP-samarbejdet.

Politiets behandling af personoplysninger i relation til videregivelse af oplysninger vurderes at kunne ske efter retshåndhævelseslovens § 9 og § 10, stk. 2.

Den foreslåede bestemmelse i retsplejelovens § 115, stk. 5, vil udgøre hjemlen for politiets behandling af personoplysninger. Politiet vil således i medfør af den foreslåede bestemmelse i retsplejelovens § 115, stk. 5, jf. stk. 1, kunne behandle, herunder videregive, almindelige personoplysninger, herunder oplysninger om strafbare forhold og oplysninger om personnumre, hvis behandlingen må anses for nødvendig af hensyn til det kriminalitetsforebyggende samarbejde (SSP-samarbejdet), ligesom politiet vil kunne behandle, herunder videregive, følsomme personoplysninger, hvis behandlingen er strengt nødvendig af hensyn til det kriminalitetsforebyggende samarbejde (SSP-samarbejdet).

Spørgsmålet om, hvorvidt de øvrige aktører i SSP-samarbejdet må behandle personoplysninger i medfør af den foreslåede § 115, stk. 5, er som udgangspunkt reguleret i databeskyttelsesforordningens artikel 6, stk. 1, om behandling af almindelige personoplysninger, artikel 9, stk. 2, om behandling af følsomme personoplysninger og databeskyttelsesforordningens artikel 10 om behandling af oplysninger om strafbare forhold.

For så vidt angår almindelige personoplysninger følger det af databeskyttelsesforordningens artikel 6, stk. 2 og 3, at der er mulighed for at opretholde og indføre mere specifikke bestemmelser for at tilpasse anvendelsen af dele artikel 6, stk. 1. Det gælder bl.a. artikel 6, stk. 1, litra e, hvorefter behandling af almindelige personoplysninger kan ske, hvis det er nødvendigt af hensyn til udførelse af en opgave i samfundets interesse eller som henhører under offentlig myndighedsudøvelse, som den dataansvarlige har fået pålagt.

Det er vurderingen, at de ikke-retshåndhævende myndigheders behandling, herunder modtagelse, af almindelige personoplysninger efter den foreslåede bestemmelse kan ske i medfør af databeskyttelsesforordningens artikel 6, stk. 1, litra e, idet behandlingen af personoplysninger efter den foreslåede bestemmelse vil være nødvendig af hensyn til offentlig myndighedsudøvelse, som aktørerne i SSP-samarbejdet, herunder de sociale myndigheder, varetager.

For så vidt angår følsomme personoplysninger følger det af databeskyttelsesforordningens artikel 9, stk. 2, litra g, at der må behandles følsomme personoplysninger, såfremt behandlingen er nødvendig af hensyn til væsentlige samfundsinteresser på grundlag af EU-retten eller medlemsstaternes nationale ret og står i rimeligt forhold til det mål, der forfølges, respekterer det væsentligste indhold af retten til databeskyttelse og sikrer passende og specifikke foranstaltninger til beskyttelse af den registreredes grundlæggende rettigheder. Det er således muligt efter forordningens artikel 9, stk. 2, litra g, at fastsætte regler for myndighedernes lovlige behandling af følsomme personoplysninger.

Det er vurderingen, at de ikke-retshåndhævende myndigheders behandling, herunder modtagelse, af følsomme personoplysninger efter den foreslåede bestemmelse kan ske i medfør af databeskyttelsesforordningens artikel 9, stk. 2, litra g, jf. artikel 6, stk. 1, litra e, idet udvekslingen af oplysninger er begrundet i hensynet til det kriminalitetsforebyggende samarbejde (SSP-samarbejdet), som vurderes at være en væsentlig samfundsinteresse. Det vurderes, at udvekslingen af oplysninger står i rimeligt forhold hertil. Der lægges i den forbindelse vægt på, at udvekslingen af oplysninger er undergivet en række begrænsninger, herunder at videregivelsen alene kan ske, hvis videregivelsen må anses for nødvendig af hensyn til det kriminalitetsforebyggende samarbejde, jf. nærmere nedenfor.

De nærmere betingelser for behandling af personoplysninger om strafbare forhold følger af databeskyttelsesforordningens artikel 10. Behandlingen af personoplysninger om strafbare

forhold i medfør af retsplejelovens § 115, stk. 1, nr. 1, jf. stk. 2, vurderes at kunne ske inden for rammerne af databeskyttelsesforordningens artikel 10, idet det er vurderingen, at den foreslåede udvidelse af bestemmelsen giver passende garantier for registreredes rettigheder og frihedsrettigheder. Der lægges i den forbindelse vægt på, at udvekslingen af oplysninger er undergivet en række begrænsninger, jf. nærmere nedenfor. Det indebærer bl.a., at videregivelse kun kan finde sted, hvis det på baggrund af en konkret og individuel vurdering må anses for nødvendig af hensyn til det kriminalitetsforebyggende samarbejde, at videregivelsen alene kan ske til andre myndigheder, og at oplysningerne ikke må videregives med henblik på efterforskning af straffesager.

Ifølge databeskyttelseslovens § 11, stk. 1, kan offentlige myndigheder behandle oplysninger om personnummer med henblik på entydig identifikation eller som journalnummer. Det er vurderingen, at den behandling af oplysninger om personnumre, som måtte ske efter den foreslåede bestemmelse, kan ske inden for rammerne af databeskyttelseslovens § 11, stk. 1, idet videregivelsen vurderes at være nødvendig for at kunne identificere de pågældende personer for derved at kunne udføre det kriminalitetsforebyggende samarbejde mellem SSP-aktørerne.

I forbindelse med vurderingen af behovet for at etablere en specifik retlig ramme for behandlingen af oplysninger om enkeltpersoners tilknytning til bandemiljøer m.v. i forbindelse med udveksling af oplysninger i medfør af retsplejelovens § 115, stk. 1, nr. 1, har Justitsministeriet lagt vægt på, at Rigspolitiet har oplyst, at politiet i dag – på trods af muligheden for at videregive oplysninger efter retsplejelovens § 115 – har visse betænkeligheder ved at dele relevante oplysninger om børn og unge, der er på kanten til at blive involveret i bandemiljøet med f.eks. kommunale myndigheder. Justitsministeriet har endvidere lagt vægt på, at det lokale SSP-samarbejde udgør en vigtig brik i det kriminalpræventive arbejde i forhold til børn og unge, og at det – for at kunne iværksætte en effektiv forebyggende indsats over for udsatte børn og unge – er nødvendigt at behandle og videregive personoplysninger, herunder oplysninger om enkeltpersoners tilknytning til bandemiljøer m.v., myndighederne imellem. Endelig har Justitsministeriet lagt vægt på, at det er afgørende for SSP-samarbejdet i almindelighed og for iværksættelsen af en effektiv forebyggende indsats over for udsatte børn og unge i særdeleshed, at de involverede myndigheder i videst muligt omfang udveksler nødvendige oplysninger med hinanden.

Det er i den forbindelse Justitsministeriets opfattelse, at det vil være hensigtsmæssigt at etablere en specifik retlig ramme for behandlingen af oplysninger om enkeltpersoners tilknytning til bandemiljøer m.v. med henblik på at sikre, at politiet i videre omfang end i dag deler sådanne oplysninger i regi af SSP-samarbejdet.

Det bemærkes, at adgangen til videregivelse af fortrolige oplysninger efter retsplejelovens § 115, stk. 1, nr. 1, er undergivet en række begrænsninger.

Det er således en betingelse for videregivelse af oplysninger i SSP-samarbejdet, at videregivelsen må anses for nødvendig af hensyn til det kriminalitetsforebyggende samarbejde. Om dette er tilfældet, vil bero på en konkret og individuel vurdering. Ved vurderingen skal der bl.a. lægges vægt på kategorien af oplysningerne, jf. Justitsministeriets vejledning om behandling af personoplysninger i SSP-samarbejdet af december 2018. Derudover er det vigtigt at overveje, hvor mange oplysninger det er nødvendigt at udveksle, for at den aftalte indsats kan iværksættes. Det vil i den forbindelse spille en rolle, hvilken type indsats der drøftes at iværksætte. Det vil eksempelvis i højere grad være nødvendigt at dele personoplysninger og særligt oplysninger af følsom karakter i tilfælde, hvor en individuel indsats over for det enkelte barn og den enkelte unge drøftes, sammenlignet med tilfælde hvor en generel indsats over for hele årgangen på en skole påtænkes iværksat.

Derudover kan videregivelsen alene ske til andre myndigheder. Endelig må oplysningerne ikke videregives med henblik på efterforskning af straffesager.

Justitsministeriet skal afslutningsvis bemærke, at det forudsættes, at de øvrige bestemmelser i databeskyttelsesforordningen, databeskyttelsesloven og retshåndhævelsesloven, herunder de grundlæggende principper i databeskyttelsesforordningens artikel 5 og retshåndhævelseslovens § 4, også iagttages, når der behandles personoplysninger i medfør af den foreslåede bestemmelse.

5.2. Videregivelse af fortrolige oplysninger om personer over 18 år til forældre og andre med lignende tætte relationer

Det følger af retsplejelovens § 115 a, at politiet kan videregive fortrolige oplysninger vedrørende personer, der er fyldt 18 år, til forældre eller andre, herunder familiemedlemmer, der har lignende tætte relationer til den pågældende person, hvis videregivelsen må anses for nødvendig som led i en kriminalitetsforebyggende indsats over for personen. Med lovforslaget lægges der op til at udvide retsplejelovens § 115 a således, at der indføres en tilsvarende adgang for de sociale myndigheder til at videregive sådanne oplysninger.

Den foreslåede udvidelse af bestemmelsen i retsplejelovens § 115 a indebærer en behandling (videregivelse) af personoplysninger, som skal leve op til kravene i databeskyttelsesforordningen og databeskyttelsesloven. Den foreslåede udvidelse af bestemmelsen udgør en udvidelse af en national særregel for behandling af personoplysninger.

Med den foreslåede udvidelse af bestemmelsen i retsplejelovens § 115 a vil de sociale myndigheder kunne videregive almindelige personoplysninger (f.eks. navn), følsomme personoplysninger (f.eks. helbredsoplysninger, herunder oplysninger om den unges eventuelle stofmisbrug eller væsentlige sociale problemer) og oplysninger vedrørende strafbare forhold (f.eks. oplysninger om den unges kriminelle adfærd eller tilknytning til kriminelle grupperinger).

Databeskyttelsesforordningen indeholder et nationalt råderum for fastsættelse af særregler om behandling af personoplysninger.

For så vidt angår almindelige personoplysninger følger det af databeskyttelsesforordningens artikel 6, stk. 2 og 3, at der er mulighed for at opretholde og indføre mere specifikke bestemmelser for at tilpasse anvendelsen af dele artikel 6, stk. 1. Det gælder bl.a. artikel 6, stk. 1, litra e, hvorefter behandling af almindelige personoplysninger kan ske, hvis det er nødvendigt af hensyn til udførelse af en opgave i samfundets interesse eller som henhører under offentlig myndighedsudøvelse, som den dataansvarlige har fået pålagt.

Det er vurderingen, at videregivelsen af almindelige personoplysninger efter den foreslåede bestemmelse kan ske i medfør af databeskyttelsesforordningens artikel 6, stk. 1, litra e, idet behandlingen af personoplysninger efter den foreslåede bestemmelse vil være nødvendig af hensyn til offentlig myndighedsudøvelse, som de sociale myndigheder varetager.

For så vidt angår følsomme personoplysninger følger det af databeskyttelsesforordningens artikel 9, stk. 2, litra g, at der må behandles følsomme personoplysninger, såfremt behandlingen er nødvendig af hensyn til væsentlige samfundsinteresser på grundlag af EU-retten eller medlemsstaternes nationale ret og står i rimeligt forhold til det mål, der forfølges, respekterer det væsentligste indhold af retten til databeskyttelse og sikrer passende og specifikke foranstaltninger til beskyttelse af den registreredes grundlæggende rettigheder. Det er således muligt efter forordningens artikel 9, stk. 2, litra g, at fastsætte regler for myndighedernes lovlige behandling af følsomme personoplysninger.

Det er vurderingen, at videregivelsen af følsomme personoplysninger efter den foreslåede bestemmelse kan ske i medfør af databeskyttelsesforordningens artikel 9, stk. 2, litra g, jf. artikel 6, stk. 1, litra e. Det er vurderingen, at den foreslåede hjemmel til videregivelse af fortrolige oplysninger vil leve op til kravene i forordningens artikel 9, stk. 2, litra g, idet udvekslingen af oplysninger efter retsplejelovens § 115 a er begrundet i hensynet til den kriminalitetsforebyggende indsats, som vurderes at være en væsentlig samfundsinteresse. Det vurderes, at udvekslingen af oplysninger står i rimeligt forhold hertil. Der lægges i den forbindelse vægt på, at udvekslingen af oplysninger er undergivet en række begrænsninger, herunder at videregivelsen alene kan ske, når den vurderes at være nødvendig som led i en kriminalpræventiv indsats over for den pågældende, jf. nærmere nedenfor.

De nærmere betingelser for behandling af personoplysninger om strafbare forhold er reguleret i databeskyttelsesforordningens artikel 10. Behandlingen af oplysninger om strafbare forhold i medfør af den foreslåede udvidelse af retsplejelovens § 115 a vurderes at kunne ske inden for rammerne af databeskyttelsesforordningens artikel 10, idet det er vurderingen, at den foreslåede udvidelse af bestemmelsen giver

passende garantier for registreredes rettigheder og frihedsrettigheder. Der lægges i den forbindelse vægt på, at udvekslingen af oplysninger er undergivet en række begrænsninger, jf. nærmere nedenfor.

I forbindelse med vurderingen af, om retsplejelovens § 115 a bør udvides til også at omfatte de sociale myndigheder, har Justitsministeriet lagt vægt på, at Rigspolitiet har oplyst, at politiets adgang til at videregive fortrolige oplysninger efter retsplejelovens § 115 a er et nyttigt redskab i det bandeforebyggende tværsektorielle samarbejde, og at videregivelse af oplysninger kan tjene til at aktivere den unges netværk. Det er i den forbindelse Justitsministeriets vurdering, at samme gavnlige effekt formodes at kunne opnås ved en udvidelse af bestemmelsen til også at omfatte de sociale myndigheder. Justitsministeriet har endvidere lagt vægt på, at flere kommuner har udtrykt ønske om, at der indføres en tilsvarende adgang for de sociale myndigheder til at videregive fortrolige oplysninger som led i den kriminalitetsforebyggende indsats. Kommunerne har i den forbindelse henvist til, at en tilsvarende adgang vil give de sociale myndigheder mulighed for at indgå i en dialog med den unges forældre om kriminalitetsforebyggende tiltag.

Det er Justitsministeriets opfattelse, at indførelse af en adgang til videregivelse af oplysninger i medfør af retsplejelovens § 115 a for de sociale myndigheder vil kunne styrke den forebyggende indsats mod kriminalitet i kommunerne for så vidt angår unge over 18 år. Det skyldes, at de sociale myndigheder med den foreslåede ændring vil få adgang til at inddrage personer, der vurderes at have den unges tillid, og som samtidig vurderes at have de nødvendige ressourcer til at kunne adfærds- og holdningspåvirke den unge i en positiv retning.

Det bemærkes, at den foreslåede adgang til videregivelse af personoplysninger er undergivet en række begrænsninger.

For det første kan videregivelsen alene ske, når den vurderes at være nødvendig som led i en kriminalpræventiv indsats over for den pågældende. De sociale myndigheder kan således alene videregive de oplysninger, som er nødvendige for, at forældre m.v. kan opnå en sådan viden om kriminalitetens omfang og karakter, at de vil være i stand til at vurdere situationen og have mulighed for at påvirke den pågældendes adfærd. Myndighederne vil endvidere i hvert enkelt tilfælde skulle vurdere, om det konkret er nødvendigt at videregive de pågældende oplysninger, for at forældrene m.v. har mulighed for at påvirke den unges adfærd. Det bemærkes, at de sociale myndigheder ikke vil kunne videregive oplysninger om banderelaterede forhold, som er modtaget fra politiet, idet det er afgørende for politiet, at politiet til enhver tid selv kan afgøre, om sådanne oplysninger kan deles. For nærmere om vurderingen af, hvornår det er nødvendigt at videregive oplysninger, herunder hvilke oplysninger der er nødvendige at give, henvises til afsnit 3.1.2.1.

For det andet kan videregivelsen alene ske til en forælder eller en anden, herunder et familiemedlem, der har lignen-

de tætte relationer til den pågældende, når der er konkrete grunde til at antage, at netop den forælder m.v. vil kunne påvirke den pågældende unge i en positiv retning. Det beror på en konkret vurdering, om f.eks. en onkel har en så tæt relation til en ung person, at den kan sammenlignes med relationen mellem en person og vedkommendes forældre. For nærmere om vurderingen af, hvornår nogen har en sådan tæt relation til den unge, at der kan videregives oplysninger efter bestemmelsen, henvises til afsnit 3.1.2.1. Overordnet vurderes den foreslåede udvidelse af retsplejelovens § 115 a at stå i et rimeligt forhold til de legitime mål, der forfølges, samt respektere det væsentligste indhold af retten til databeskyttelse.

Justitsministeriet skal i forlængelse heraf bemærke, at det forudsættes, at de grundlæggende principper i databeskyttelsesforordningen iagttages i forbindelse med den behandling af personoplysninger, der måtte ske i medfør af den foreslåede bestemmelse. De oplysninger, der videregives efter retsplejelovens § 115 a, må således ikke viderebehandles på en måde, der er uforenelig med formålet med behandlingen af personoplysninger, ligesom de pågældende oplysninger, der videregives, skal være tilstrækkelige, relevante og begrænset til, hvad der er nødvendigt i forhold til formålet med behandlingen af oplysningerne.

5.3. Styrket opholdsforbud og nyt kontaktforbud

Med de foreslåede bestemmelser i straffelovens § 79 a, stk. 6, 8 og 11, forudsættes det, at politiet vil foretage en behandling af personoplysninger.

Efter Justitsministeriets vurdering kan de foreslåede bestemmelser gennemføres inden for rammerne af retshåndhævelsesloven med senere ændringer, der gennemfører retshåndhævelsesdirektivet.

Politiets behandling af personoplysninger efter de foreslåede § 79 a, stk. 6, 8 og 11, vil således skulle ske i overensstemmelse med retshåndhævelsesloven.

Politiets behandling vil kunne omfatte behandling af såvel ikke-følsomme som følsomme personoplysninger omfattet af henholdsvis retshåndhævelseslovens §§ 9 og 10.

Efter retshåndhævelseslovens § 9 kan behandling af ikke-følsomme personoplysninger ske, når behandlingen er nødvendig for at forebygge, efterforske, afsløre eller retsforfølge strafbare handlinger eller fuldbyrde strafferetlige sanktioner, herunder for at beskytte mod eller forebygge trusler mod den offentlige sikkerhed.

Retshåndhævelseslovens § 10, stk. 1, indeholder et almindeligt forbud mod behandling af følsomme personoplysninger i form af race eller etnisk oprindelse, politisk, religiøs eller filosofisk overbevisning, fagforeningsmæssigt tilhørsforhold, genetiske data, biometriske data med det formål entydigt at identificere en fysisk person, helbredsoplysninger eller oplysninger om en fysisk persons seksuelle forhold eller seksuelle orientering. Efter lovens § 10, stk. 2, må

sådanne følsomme personoplysninger dog behandles, når det er strengt nødvendigt og sker af hensyn til retshåndhævelsesformål, herunder for at beskytte den registreredes eller en anden fysisk persons vitale interesser, eller hvis behandlingen vedrører oplysninger, som tydeligvis er offentliggjort af den registrerede.

Herudover vil de grundlæggende principper i retshåndhævelseslovens § 4, om den dataansvarliges behandling af oplysninger, herunder om indsamling, ajourføring og opbevaring m.v., skulle iagttages. Behandling af oplysninger skal bl.a. ske i overensstemmelse med »god databehandlingsetik« og under hensyn til oplysningernes karakter, jf. retshåndhævelseslovens § 4, stk. 1. Dette indebærer, at behandlingen skal være rimelig og lovlig. Indsamling af oplysninger må endvidere kun ske til udtrykkeligt angivne og saglige retshåndhævelsesformål, og senere behandling af oplysningerne må ikke være uforenelige med disse formål, jf. bestemmelsens stk. 2. Efter lovens § 4, stk. 3, skal de oplysninger, som behandles, være relevante og tilstrækkelige og ikke omfatte mere, end hvad der kræves til opfyldelse af de formål, hvortil oplysningerne indsamles, og de formål, hvortil oplysningerne senere behandles.

Det er Justitsministeriets opfattelse, at politiets behandling af personoplysninger efter de foreslåede bestemmelser i straffelovens § 79 a, stk. 6, 8 og 11, vil være i overensstemmelse med retshåndhævelseslovens §§ 4, 9 og 10, idet behandling af personoplysninger i medfør af de foreslåede bestemmelser må anses for at være nødvendigt eller strengt nødvendig med henblik på at forebygge ny banderelateret kriminalitet. Der er endvidere lagt vægt på, at det fremgår af den foreslåede § 79 a, stk. 7, i straffeloven, at politiets tilsyn efter den foreslåede § 79 a, stk. 6, skal udføres så skånsomt, som omstændighederne tillader, og at gennemførelsen af tilsynet skal stå i rimeligt forhold til tilsynets formål. Tilsynet vurderes således at opfylde kravene til rimelighed og proportionalitet i retshåndhævelseslovens § 4, stk. 1 og 3.

Med den foreslåede § 79 a, stk. 8, i straffeloven, forudsættes det, at dømte med et meddelt kontaktforbud kan modtage oplysninger fra politiet om, at en person har tilknytning til samme gruppe af personer som den dømte.

Det er Justitsministeriets vurdering, at den dømtes behandling af personoplysninger efter den foreslåede bestemmelse som udgangspunkt vil være at anse som en behandling, der foretages af en fysisk person som led i rent personlige aktiviteter, jf. databeskyttelsesforordningens artikel 2, stk. 2, litra c. Den dømtes behandling af personoplysninger vil dermed som udgangspunkt falde uden for databeskyttelsesforordningens og databeskyttelseslovens anvendelsesområde.

Den dømte vil desuden efter den foreslåede § 79 a, stk. 9, i straffeloven, have tavshedspligt med hensyn til de oplysninger, der er nævnt i stk. 8, som den dømte modtager fra politiet. Straffelovens §§ 152 og 152 c-f finder i den forbindelse anvendelse, hvilket indebærer, at den dømte ved enhver uberettiget videregivelse eller udnyttelse af oplysningerne kan

straffes med bøde eller fængsel indtil 6 måneder. Den dømte vil således alene have ret til at videregive oplysningerne, hvis én af undtagelserne i straffelovens § 152 e er opfyldt.

Den dømte kan efter Justitsministeriets vurdering behandle personoplysningerne på en sådan måde, at behandlingen uanset udgangspunktet ikke kan karakteriseres som en rent personlig aktivitet i databeskyttelsesforordningens forstand. Dette vil betyde, at behandlingen i så fald skal ske inden for rammerne af databeskyttelsesforordningen og databeskyttelsesloven, og at den dømte vil være dataansvarlig for behandlingen. Det må eksempelvis antages ikke at være en rent personlig aktivitet, at den dømte offentliggør de pågældende oplysninger på internettet, hvorved oplysningerne bliver tilgængelige for et ubestemt antal personer. En sådan offentliggørelse, som ikke tjener et sagligt formål, vil desuden efter Justitsministeriets opfattelse kunne udgøre en overtrædelse af databeskyttelsesforordningen og databeskyttelsesloven, jf. databeskyttelseslovens § 41, stk. 1, nr. 4, og stk. 2, nr. 2.

5.4. Tværfaglige efterforskningsgrupper

Med den foreslåede bestemmelse i retsplejelovens § 110 c, stk. 3, foreslås det, at myndigheder, der deltager i tværfaglige efterforskningsgrupper, jf. den foreslåede § 110 c, stk. 1, uanset tavshedspligt i anden lovgivning kan dele og videregive oplysninger til myndigheder, der deltager i en tværfaglig efterforskningsgruppe, hvis oplysningerne kan have betydning for efterforskningen.

Det forudsættes, at tværfaglige efterforskningsgrupper oprettes under NSK med deltagelse af Erhvervsstyrelsen og Skatteforvaltningen. Hertil kan NSK beslutte, at andre myndigheder kan deltage i efterforskningsgrupperne.

I efterforskningsgrupperne vil der kunne deles og videregives oplysninger til de andre deltagende myndigheder, hvis oplysningerne kan have betydning for efterforskningen. Dette indebærer, at der f.eks. vil kunne deles og videregives CPR-numre, adresser, oplysninger om strafbare forhold, oplysninger om økonomiske forhold, oplysninger om ejerforhold m.v.

Den foreslåede ordning i retsplejelovens § 110 c, stk. 3, skal sikre den nødvendige fortrolighed omkring oplysningerne, der kan være af sensitiv og personhenførbart karakter, og hvor fortrolighed som udgangspunkt vil være nødvendigt af hensyn til efterforskningen og myndighedernes bekæmpelse af kriminalitet.

Spørgsmålet om, hvorvidt der må behandles personoplysninger, er som udgangspunkt reguleret i databeskyttelsesforordningens artikel 6, stk. 1, om behandling af almindelige ikke-følsomme personoplysninger, artikel 9, stk. 2, om behandling af følsomme personoplysninger, databeskyttelsesforordningens artikel 10 og databeskyttelseslovens § 8 om behandling af oplysninger om strafbare forhold samt databeskyttelseslovens § 11 om behandling af personnumre.

Databeskyttelsesforordningen indeholder et nationalt råderum for fastsættelse af særregler om behandling af personoplysninger.

Efter databeskyttelsesforordningens artikel 6, stk. 2 og 3, er det muligt at opretholde og indføre mere specifikke bestemmelser for at tilpasse anvendelsen af dele af artikel 6, stk. 1. Det gælder bl.a. artikel 6, stk. 1, litra e, hvorefter behandling af almindelige ikke-følsomme personoplysninger kan ske, hvis det er nødvendigt af hensyn til udførelse af en opgave i samfundets interesse eller som henhører under offentlig myndighedsudøvelse, som den dataansvarlige har fået pålagt.

Behandling af ikke-følsomme personoplysninger efter den foreslåede bestemmelse i retsplejelovens § 110 c, stk. 3, kan ske inden for rammerne af forordningens artikel 6, stk. 1, litra e. Det skyldes, at behandlingen af oplysningerne for myndighederne i tværfaglige efterforskningsgrupper, vil være nødvendig af hensyn til efterforskning af forbrydelser omfattet af retsplejelovens § 110 a, stk. 1, 1. pkt.

Den foreslåede bestemmelse i retsplejelovens § 110 c, stk. 3, fastsættes som national særregel for behandling af almindelige personoplysninger inden for rammerne af databeskyttelsesforordningens artikel 6, stk. 2 og 3, jf. artikel 6, stk. 1, litra e.

Efter databeskyttelsesforordningens artikel 9, stk. 2, litra g, er det muligt at opretholde og indføre regler for lovlig behandling i overensstemmelse med artikel 9. Det er således muligt efter forordningens artikel 9, stk. 2, litra g, at fastsætte regler for myndighedernes lovlige behandling af følsomme personoplysninger.

I de tilfælde, hvor myndighedernes behandling af følsomme oplysninger omfattet af databeskyttelsesforordningens artikel 9 er nødvendig i en efterforskning, jf. den foreslåede § 110 c, stk. 1, vil dette også kunne ske i medfør af de foreslåede bestemmelser. Det vurderes, at der med de foreslåede bestemmelser vil være hjemmel hertil, idet behandlingen i sådanne tilfælde vil være nødvendig af hensyn til en væsentlig samfundsinteresse og ske på grundlag af national ret, jf. databeskyttelsesforordningens artikel 9, stk. 2, litra g. Dette understøttes af de vigtige målsætninger om at gøre op med bandernes økonomiske kriminalitet. Den foreslåede bestemmelse har således til formål at styrke og effektivisere efterforskningen af sager om organiseret økonomisk kriminalitet gennem fælles viden og dataadgang samt gennem konkret samarbejde i sagerne. Herved styrkes bekæmpelsen af særligt komplekse former for kriminalitet, som forudsætter et tæt og operativt samarbejde mellem de relevante myndigheder. De foreslåede bestemmelser vurderes således at kunne fastsættes inden for rammerne af forordningens artikel 9, stk. 2, litra g, jf. artikel 6, stk. 1, litra e.

Overordnet vurderes de foreslåede bestemmelser at stå i et rimeligt forhold til de legitime mål, der forfølges, samt respektere det væsentligste indhold af retten til databeskyt-

telse. Dette skyldes bestemmelsernes formålsafgrænsning i forhold til emnerne for efterforskningsgrupper, jf. den foreslåede § 110 c, stk. 1, og de begrænsninger for anvendelse af udvekslede oplysninger, der foreslås fastsat i retsplejelovens § 110 c, stk. 6. For nærmere om bestemmelsernes anvendelsesområde og begrænsningerne i anvendelsen af oplysninger, henvises der til bemærkningerne til lovforslagets § 2, nr. 1.

Det følger herudover af databeskyttelsesforordningens artikel 9, stk. 2, litra g, at der i forbindelse med fastsættelsen af nationale regler skal sikres passende og specifikke foranstaltninger til beskyttelse af den registreredes grundlæggende rettigheder og interesser. Det vurderes, at disse foranstaltninger og garantier bl.a. er sikret gennem organiseringen af efterforskningen, som sker under ledelse af NSK og den særlige tavshedspligt i den foreslåede § 110 c, stk. 4.

De nærmere betingelser for behandling af personoplysninger om strafbare forhold er reguleret i databeskyttelsesforordningens artikel 10. Efter artikel 10, 1. pkt., kan behandling af oplysninger om strafbare forhold ske på grundlag af forordningens artikel 6, stk. 1, under kontrol af en offentlig myndighed. Det er muligt at indføre mere specifikke bestemmelser om de deltagende myndigheders behandling af oplysninger om strafbare forhold på baggrund af forordningens artikel 6, stk. 1, litra e, jf. artikel 6, stk. 2 og 3. Det vurderes i den forbindelse, at den foreslåede bestemmelse kan rummes inden for rammerne af databeskyttelsesforordningens artikel 10, 1. pkt., jf. artikel 6, stk. 1, litra e. For en nærmere gennemgang af artikel 6, stk. 1, litra e, som hjemmelsgrundlag henvises til ovenfor.

Ifølge databeskyttelseslovens § 11, stk. 1, kan offentlige myndigheder behandle oplysninger om personnummer med henblik på entydig identifikation eller som journalnummer. Det er vurderingen, at den behandling af oplysninger om personnumre, som måtte ske efter den foreslåede bestemmelse i retsplejelovens § 110 c, stk. 3, kan ske inden for rammerne af databeskyttelseslovens § 11, stk. 1, idet delingen og videregivelsen vurderes at være nødvendig for udførelsen af myndighedernes opgaver, når de deltager i efterforskningsgruppen.

For så vidt angår behandlingen af personoplysninger for politiet og anklagemyndigheden inden for en tværfaglig efterforskningsgruppe vurderes denne at kunne ske efter retshåndhævelseslovens § 9 og § 10, stk. 2.

Den foreslåede bestemmelse i retsplejelovens § 110 c, stk. 3, vil således udgøre hjemlerne for de deltagende myndigheders behandling af personoplysninger i en efterforskningsgruppe, jf. den foreslåede § 110 c, stk. 1. De deltagende myndigheder vil således i medfør af den foreslåede bestemmelse i retsplejelovens § 110 c, stk. 3, kunne behandle personoplysninger (herunder følsomme personoplysninger, oplysninger om strafbare forhold og oplysninger om personnummer), uanset tavshedspligt fastsat i anden lovgivning, når oplysningerne kan have betydning for efterforskningen

af forbrydelser omfattet af retsplejelovens § 110 a, stk. 1, 1. pkt.

Herudover bemærkes det, at de øvrige bestemmelser i databeskyttelsesforordningen og -loven samt retshåndhævelsesloven, herunder de grundlæggende principper i forordningens artikel 5 og retshåndhævelseslovens § 4, også skal iagttages, når der behandles personoplysninger i medfør af de foreslåede bestemmelser.

Efter databeskyttelsesforordningens artikel 13 og 14 er den dataansvarlige ved indsamling af personoplysninger som udgangspunkt forpligtet til at meddele en række oplysninger til den registrerede, det vil sige den person som oplysningerne vedrører. Oplysningspligten efter forordningens artikel 13 finder anvendelse i tilfælde, hvor oplysningerne indsamles hos den registrerede, mens artikel 14 finder anvendelse i tilfælde, hvor oplysningerne indsamles hos andre end den registrerede. I dette tilfælde vil oplysningspligten efter artikel 14 som udgangspunkt finde anvendelse, eftersom oplysninger ikke indsamles af efterforskningsgruppen hos den registrerede selv, men eksempelvis hos de deltagende myndigheder eller fra offentligt tilgængelige kilder. Efter databeskyttelsesforordningens artikel 15 har den registrerede som udgangspunkt ret til indsigt i personoplysninger vedrørende den pågældende, der behandles af den dataansvarlige.

De foreslåede bestemmelser i retsplejelovens § 110 c, stk. 4 og 5, om tavshedspligt vil dog udgøre en fravigelse fra oplysningspligten i databeskyttelsesforordningens artikel 14 og indsigtsretten i databeskyttelsesforordningens artikel 15 for så vidt angår oplysninger, som de pågældende myndigheder modtager i forbindelse med deltagelsen i efterforskningen, jf. den foreslåede § 110 c, stk. 1. Med hensyn til politiet og anklagemyndigheden, der deltager i en tværfaglig efterforskningsgruppe, følger oplysningspligten af retshåndhævelseslovens § 13, stk. 2, og indsigtsretten af retshåndhævelseslovens § 15. Undtagelse fra oplysningspligten og indsigtsretten vurderes at kunne ske inden for rammerne af retshåndhævelseslovens §§ 14 og 16, hvorefter oplysninger, der modtages i forbindelse med en tværfaglig efterforskningsgruppe, som udgangspunkt vil kunne undtages fra oplysningspligten og indsigtsretten af hensyn til bl.a. at undgå at skade forebyggelsen, afsløringen, efterforskningen eller retsforfølgningen af strafbare handlinger eller fuldbyrdelsen af strafferetlige sanktioner.

Justitsministeriet vurderer, at de foreslåede bestemmelser i § 110 c, stk. 4 og 5, kan fastsættes inden for rammerne af databeskyttelsesforordningens artikel 23, stk. 1, litra d, hvorefter medlemsstaterne ved lovgivningsmæssige foranstaltninger kan begrænse rækkevidden af forordningens bestemmelser om de registreredes rettigheder m.v., herunder indsigtsretten efter forordningens artikel 15, når det er nødvendigt og forholdsmæssigt af hensyn til forebyggelse, efterforskning eller retsforfølgning af strafbare handlinger eller fuldbyrdelse af strafferetlige sanktioner, herunder beskyttelse mod og forebyggelse af trusler mod den offentlige

sikkerhed samt retshåndhævelsesdirektivets artikel 13, stk. 3, og artikel 15, stk. 1.

5.5. Udvidelse af afstandskravet for tv-overvågning

Databeskyttelsesforordningen og databeskyttelsesloven gælder for enhver form for behandling af personoplysninger i forbindelse med tv-overvågning, jf. databeskyttelseslovens § 2, stk. 4. Dette medfører, at behandlingen af personoplysninger i forbindelse med tv-overvågning af gade, vej, plads eller lignende, som benyttes til almindelig færdsel, er omfattet af databeskyttelsesforordningen og databeskyttelsesloven. Dette gælder både for private og offentlige myndigheder, herunder kommuners behandling af personoplysninger i forbindelse med tv-overvågning.

Efter databeskyttelsesforordningens artikel 6, kan der ske behandling af almindelige personoplysninger, hvis der findes et grundlag i artikel 6, stk. 1, litra a-e. Derudover kan der efter databeskyttelsesforordningens artikel 9 ske behandling af følsomme personoplysninger, hvis der findes et behandlingsgrundlag i artikel 9, stk. 2, litra a-j. Oplysninger om strafbare forhold kan behandles efter databeskyttelsesforordningens artikel 10, hvis der f.eks. er hjemmel til behandlingen i national ret.

Efter databeskyttelsesforordningens artikel 6, stk. 2, og 3, kan medlemsstaterne opretholde eller indføre mere specifikke bestemmelser for at tilpasse anvendelsen af forordningens bestemmelser om behandling med henblik på overholdelse af artikel 6, stk. 1, litra c og e, når grundlaget for behandling fremgår af EU-retten eller national ret.

Det gældende afstandskrav for tv-overvågningsloven er op til ca. 30 meter, jf. Retsudvalgets betænkning over forslag til lov om ændring af lov om tv-overvågning, Folketingstidende 2019-20, tillæg B, L 102, side 3. Det fremgår af bemærkningerne til lovforslaget, at behandlingen af almindelige personoplysninger havde hjemmel i artikel 6, stk. 1, litra e, at behandlingen af følsomme personoplysninger havde hjemmel i artikel 9, stk. 2, litra g, og at behandlingen af oplysninger om strafbare forhold havde hjemmel i artikel 10, jf. Folketingstidende 2019-20, tillæg A, L 102, som fremsat, side 17-18.

Med lovforslagets § 6, nr. 1, foreslås det at øge afstandskravet for tv-overvågning fra op til ca. 30 meter til op til ca. 100 meter. Afstandskravet øges med henblik på at udvide politiets muligheder for at efterforske kriminalitet, eftersom billeder fra tv-overvågning kan være helt afgørende for politiets mulighed for hurtigt at kunne identificere og lokalisere potentielle gerningsmænd.

Det er Justitsministeriets vurdering, at lovforslaget og behandlingen af almindelige personoplysninger i medfør heraf fortsat vil kunne ske på grundlag af databeskyttelsesforordningens artikel 6, stk. 1, litra e, idet behandlingen vurderes at være nødvendig af hensyn til opgaver i samfundets interesse.

For så vidt angår lovforslagets bestemmelser og behandlingen af særlige kategorier af personoplysninger i medfør heraf er det vurderingen, at der med lovforslaget fortsat vil være hjemmel til behandlingerne i databeskyttelsesforordningens artikel 9, stk. 1, litra g, jf. artikel 6, stk. 1, litra e, idet behandlingen som nævnt vil være nødvendig af hensyn til væsentlige samfundsinteresser og har hjemmel i national ret.

For så vidt angår lovforslaget og behandlingen af personoplysninger om strafbare forhold i medfør heraf er det vurderingen, at tv-overvågningslovens § 2, stk. 1, nr. 3, litra b, § 2 c, stk. 1, og § 2 d, stk. 1, fortsat vil udgøre hjemmel i national ret til behandling af personoplysningerne, og at behandlingen derfor kan ske inden for rammerne af databeskyttelsesforordningens artikel 10.

Herudover skal det bemærkes, at de grundlæggende principper i databeskyttelsesforordningen, herunder artikel 5, litra c, hvorefter personoplysninger skal være tilstrækkelige, relevante og begrænset til, hvad der er nødvendigt i forhold til de formål, hvortil de behandles, altid vil skulle iagttages i forbindelse med behandling af personoplysninger, herunder når der indsamles og behandles personoplysninger i forbindelse med tv-overvågning, jf. nærmere herom nedenfor.

Det følger af databeskyttelsesforordningens artikel 35, stk. 1, at hvis en type behandling, navnlig ved brug af nye teknologier og i medfør af sin karakter, omfang, sammenhæng og formål, sandsynligvis vil indebære en høj risiko for fysiske personers rettigheder og frihedsrettigheder, foretager den dataansvarlige forud for behandlingen en analyse af de påtænkte behandlingsaktiviteters konsekvenser for beskyttelse af personoplysninger.

Det fremgår af databeskyttelsesforordningens artikel 35, stk. 3, litra c, at en konsekvensanalyse vedrørende databeskyttelse navnlig er påkrævet i tilfælde, som indebærer en systematisk overvågning af et offentligt tilgængeligt område i stort omfang.

Artikel 35, stk. 7, beskriver de nærmere krav til indholdet af en konsekvensanalyse.

Af artikel 35, stk. 10, følger det, at hvis en behandling i henhold til artikel 6, stk. 1, litra c eller e, har et retsgrundlag i EU-retten eller i den medlemsstats nationale ret, som den dataansvarlige er underlagt, og denne ret regulerer den eller de pågældende specifikke behandlingsaktiviteter, finder stk. 1-7 ikke anvendelse, hvis medlemsstaten allerede har foretaget en generel konsekvensanalyse vedrørende databeskyttelse i forbindelse med vedtagelsen af dette retsgrundlag. Dette medfører, at det ikke vil være nødvendigt for hver enkelt dataansvarlig at foretage en særskilt konsekvensanalyse, når der er foretaget en generel konsekvensanalyse i forbindelse med vedtagelsen af loven.

Som det fremgår ovenfor, har lovforslagets bestemmelser om behandling af personoplysninger i forbindelse med tv-

overvågning hjemmel i databeskyttelsesforordningens artikel 6, stk. 1, litra e, jf. artikel 6, stk. 2 og 3.

Justitsministeriet har på denne baggrund foretaget en fornyet, generel konsekvensanalyse på linje med artikel 35, stk. 10, af de ændringer i adgangen til at foretage tv-overvågning, som lovforslaget indebærer.

Justitsministeriet har ved vurderingen taget udgangspunkt i kravene fastsat i artikel 35, stk. 7. For så vidt angår de planlagte behandlingsaktiviteter og formålene med behandlingen, herunder de legitime interesser der forfølges af den dataansvarlige, indebærer lovforslaget, at der kan indsamles personoplysninger i form af tv-overvågning i et større område end efter de gældende bestemmelser, så længe betingelserne derfor er opfyldt, jf. nærmere herom nedenfor. Der ændres med lovforslaget ikke på de muligheder, som de dataansvarlige har for yderligere behandling af overvågningsmaterialet i form af eksempelvis opbevaring og videregivelse m.v.

Formålet med indsamlingen af personoplysninger er overordnet kriminalitetsbekæmpelse, herunder at øge mulighederne for at politiet kan efterforske og afsløre bandekriminalitet og generelt styrke politiets indsats mod denne kriminalitet. Indsamlingen giver således efter Justitsministeriets opfattelse politiet yderligere redskaber, der kan lede til en hurtigere og mere effektiv opklaring af kriminalitet, hvilket samlet set bidrager til et trygt og sikkert samfund. Det er Justitsministeriets opfattelse, at der er tale om legitime formål, jf. artikel 35, stk. 7, litra a, og artikel 5, litra b.

For så vidt angår, om behandlingsaktiviteterne er nødvendige og står i rimeligt forhold til formålene, jf. artikel 35, stk. 7, litra b, bemærkes, at billeder fra tv-overvågning i mange tilfælde kan være et afgørende redskab, der gør politiet i stand til hurtigt at kunne identificere og lokalisere potentielle gerningsmænd. Tv-overvågningsloven blev af denne grund heller ikke udformet som et absolut forbud mod privates tv-overvågning, da der, som det fremgår af lovens forarbejder, jf. Folketingstidende 1981-82 (2. samling), tillæg A, spalte 3832, som fremsat, i en række tilfælde vil være legitime modhensyn, herunder navnlig af kriminalpræventiv art, som kan begrunde, at tv-overvågning bør kunne finde sted. Det er vurderingen, at det er nødvendigt at øge afstandskravet, da den udvidede adgang til tv-overvågning i visse situationer vil kunne være helt afgørende for, at politiet kan opklare kriminalitet. Når afstandskravet udvides, øges chancerne således også for, at kameraet fanger den begåede kriminalitet. Det bemærkes i øvrigt, at tv-overvågning også har et forebyggende sigte. Det udvidede afstandskrav vil ideelt set ikke alene kunne bidrage til i videre omfang at beskytte økonomiske værdier, men også de personer, som tilfældigt bliver udsat for eller overværer et røveri eller lignende, og som potentielt kommer til at lide varig eller længerevarende overlast som følge heraf.

Henset til, at det kan være vanskeligt at forudse netop hvilke arealer, der vil være udsat for kriminalitet, vurderes det ikke

at være muligt at afgrænse tv-overvågningen til eksempelvis specifikke områder. For at tv-overvågningen kan udgøre et reelt effektivt efterforskningsværktøj for politiet, er det således vurderingen, at det udvidede afstandskrav skal gælde i alle tilfælde, såfremt de øvrige betingelser efter bestemmelserne er opfyldt. Det gælder f.eks. kravene om, at overvågningen skal være klart nødvendig eller ske efter drøftelse med politidirektøren, jf. nærmere nedenfor. Den præcise afgrænsning af, hvad der er klart nødvendigt må bero på de konkrete forhold, men det er Justitsministeriets opfattelse, at f.eks. placeringen af forretningsstedet m.v. eller den offentlige myndighed vil kunne have betydning for, hvor langt der kan tv-overvåges. Det kan eksempelvis være tilfældet, hvis flere erhvervsdrivende foretager tv-overvågning i nærheden af eller overlappende i forhold til hinanden. Den erhvervsdrivende eller offentlige myndighed skal kunne godtgøre, at der foreligger et hensyn til at forebygge og opklare kriminalitet, som gør det klart nødvendigt at foretage tv-overvågning i det pågældende område.

Den foreslåede udvidelse af afstandskravet for tv-overvågning kan indebære indsamling af en øget mængde personoplysninger. Det er dog Justitsministeriets opfattelse, at risikoen herved må vige til fordel for den nytteværdi, som det yderligere overvågningsmateriale vil kunne have, og at afvejningen af hensynet til privatlivets fred over for ønsket om at kunne forebygge og opklare kriminalitet kan begrunde den foreslåede udvidelse af afstandskravet.

Samlet er det vurderingen, at lovforslaget er i overensstemmelse med artikel 5, litra c, hvorefter personoplysninger bl.a. skal være begrænset til, hvad der er nødvendigt i forhold til de formål, hvortil de behandles, og at behandlingsaktiviteterne er nødvendige og står i rimeligt forhold til formålene, jf. artikel 35, stk. 7, litra b.

For så vidt angår risiciene for de registreredes rettigheder og frihedsrettigheder og foranstaltninger, der skal begrænse de risici, der kan være forbundet med øget indsamling af personoplysninger som følge af den udvidede mulighed for tv-overvågning, herunder sikkerhedsforanstaltninger og mekanismer, som kan sikre beskyttelse af personoplysninger, bemærkes indledningsvis, at det udvidede afstandskrav ikke indebærer nye former for risici, men at der som følge af muligheden for at foretage tv-overvågning i et større område også vil være mulighed for at overvåge flere personer, hvilket kan øge risikoen for behandling af personoplysninger i strid med databeskyttelsesreglerne, herunder for ulovlig videregivelse af og uretmæssig adgang til overvågningsmateriale m.v. Det bemærkes i denne sammenhæng, at der ikke med forslaget ændres på de foranstaltninger, som de dataansvarlige skal iværksætte for at imødegå risiciene for de registreredes rettigheder og frihedsrettigheder. De dataansvarlige skal således fortsat sikre sig, at behandlingsaktiviteterne er i overensstemmelse med reglerne i tv-overvågningsloven og databeskyttelsesreglerne generelt.

Det bemærkes yderligere vedrørende foranstaltninger, der skal begrænse de risici, der kan være forbundet med øget

indsamling af personoplysninger som følge af den udvidede mulighed for tv-overvågning, at der både i de bestemmelser, som foreslås ændret, og i tv-overvågningsloven, databeskyttelsesloven og databeskyttelsesforordningen mere generelt er fastsat begrænsninger for (behandling af personoplysninger i forbindelse med) tv-overvågning.

Det vil således fortsat være sådan, at de omfattede private og offentlige myndigheder vil skulle foretage en vurdering af, om tv-overvågning vil være klart nødvendigt forud for, at der kan foretages tv-overvågning. Der ændres med forslaget ikke på den vurdering, som de omfattede private og offentlige myndigheder skal foretage, og som de allerede skal foretage i dag. Hvis vurderingen falder ud til, at der kan tv-overvåges, indebærer ændringen, at overvågningen kan dække et potentielt større område. Det vil derudover fortsat være sådan, at kommunalbestyrelser alene kan foretage tv-overvågning med henblik på at fremme trygheden og efter drøftelse med politidirektøren.

Der er i øvrigt fastsat klare rammer for, hvilke erhvervsdrivende, der – foruden offentlige myndigheder og kommunalbestyrelser – har mulighed for at foretage tv-overvågning inden for rammerne af det udvidede afstandskrav. Omfattet er således alene pengeinstitutvirksomheder, spillekasinoer, hotel- og restaurationsvirksomheder, engrosvirksomheder, hvorfra der foregår salg og udlevering af varer, samt butikcentre og butikker, hvorfra der foregår detailsalg.

I forhold til begrænsninger i tv-overvågningsloven, databeskyttelsesloven og databeskyttelsesforordningen mere generelt, fastsætter tv-overvågningslovens § 4 c, stk. 4, en grænse for hvor længe tv-overvågningsoptagelser må opbevares. Af bestemmelsen fremgår det således, at optagelser som udgangspunkt skal slettes senest 30 dage efter, at optagelserne er foretaget. Enhver behandling af tv-overvågningsoptagelser skal – i overensstemmelse med databeskyttelsesforordningens princip om dataminimering og opbevaringsbegrænsning, jf. forordningens artikel 5, stk. 1, litra c og litra e – i øvrigt begrænses til, hvad der er nødvendigt i forhold til de formål, hvortil de behandles, hvilket væsentligt begrænser risikoen for de berørte fysiske personers rettigheder og frihedsrettigheder. Der er således grænser for, hvornår der må foretages overvågning, og hvor længe overvågningen må opbevares.

Tv-overvågningsloven fastsætter endvidere begrænsninger i forhold til, hvornår billed- og lydoptagelser med personoplysninger, der optages i forbindelse med tv-overvågning, må videregives, jf. lovens § 4 c, stk. 1-3, herunder at visse videregivelser forudsætter forudgående tilladelse fra Datatilsynet. Ifølge tv-overvågningslovens § 4 c, stk. 1, nr. 3, må tv-overvågningsoptagelser f.eks. videregives til politiet i kriminalitetsopklarende øjemed. Der er således med tv-overvågningsloven fastsat helt klare regler for, i hvilke tilfælde der vil kunne ske en videregivelse af personoplysningerne.

Der er med tv-overvågningslovens § 3, stk. 1, og § 3 a, stk. 1, fastsat krav om, at private og offentlige myndigheder, der

foretager tv-overvågning af steder eller lokaler, hvortil der er almindelig adgang, eller af arbejdspladser, ved skiltning skal oplyse derom. Skiltningskravet i tv-overvågningsloven vil fortsat skulle iagttages, når der tv-overvåges inden for rammerne af det udvidede afstandskrav.

Derudover gælder der en række pligter for den dataansvarlige og rettigheder for de registrerede efter databeskyttelsesforordningen, som ligeledes gælder, når der indsamles personoplysninger efter tv-overvågningsloven, herunder oplysningspligten og indsigt retten.

Justitsministeriet har generelt tillagt det vægt, at de bestemmelser, som foreslås ændret, knytter sig til tv-overvågningsloven, der indeholder begrænsninger for anvendelse af optagelser fra tv-overvågning, og at den yderligere behandling af personoplysninger, der vil kunne finde sted som følge af de foreslåede ændringer af loven, i det hele vil være omfattet af databeskyttelsesforordningen og databeskyttelsesloven. Justitsministeriet skal i den forbindelse bemærke, at det forudsættes, at de grundlæggende principper i databeskyttelsesforordningen iagttages i forbindelse med enhver behandling af personoplysninger, der måtte ske i medfør af udvidelsen af afstandskravet. De pågældende oplysninger, der behandles, skal således bl.a. være tilstrækkelige, relevante og begrænset til, hvad der er nødvendigt i forhold til formålet med behandlingen af oplysningerne.

Justitsministeriet har endvidere tillagt det vægt, at enhver behandling af personoplysninger indsamlet ved brug af tv-overvågning er underlagt Datatilsynets uafhængige tilsyn, jf. databeskyttelseslovens kapitel 10. Det følger af databeskyttelsesforordningens artikel 77, at enhver registreret har ret til at klage til Datatilsynet, hvis den registrerede finder, at behandlingen af personoplysninger vedrørende vedkommende overtræder denne forordning. Datatilsynet vil endvidere kunne føre tilsyn med enhver tv-overvågning omfattet af de foreslåede ændringer og efter omstændighederne benytte de beføjelser, der er tillagt Datatilsynet efter databeskyttelsesforordningens artikel 58, over for en dataansvarlig.

Det er Justitsministeriets samlede vurdering, at risikoen for fysiske personers rettigheder og frihedsrettigheder, som de foreslåede ændringer af tv-overvågningsloven medfører, når de vurderes i lyset af de garantier m.v., der er beskrevet ovenfor (den såkaldte residualrisiko), generelt er begrænset til et acceptabelt niveau. Justitsministeriet finder således ikke, at der generelt vil foreligge en høj residualrisiko for de berørte fysiske personers rettigheder og frihedsrettigheder som konsekvens af de foreslåede ændringer.

6. Konsekvenser for opfyldelsen af FN's verdensmål

Lovforslaget har til formål over en bred kam at sikre et strammere greb om banderne, hvilket vurderes at understøtte delmål 16.4 for så vidt angår delen om, at bekæmpelse af alle former for organiseret kriminalitet skal styrkes. Hertil kommer, at lovforslaget indeholder forslag, der skal tage et opgør med bandernes økonomiske kriminalitet, hvilket

vurderes at understøtte delmål 16.4 for så vidt angår delen om, at inden 2030 skal ulovlige penge- og våbenstrømme væsentligt reduceres, og indsatsen for inddrivelse og tilbagelevering af stjålne værdier skal styrkes.

Lovforslagets formål vurderes ligeledes at understøtte delmål 16.1 om, at alle former for vold og voldsrelateret dødsfald skal reduceres væsentligt overalt. I den forbindelse vurderes lovforslagets forslag, der skal bidrage til at tage bedre hånd om unge på kanten af bandekriminalitet, og forslagene der skal sikre et strammere greb, hårdere konsekvens og større retfærdighed, samt forslagene, der skal begrænse og slå hårdere ned på bandernes ulovlige våbenbrug, navnlig at være relevante og væsentlige.

7. Økonomiske konsekvenser og implementeringskonsekvenser for det offentlige

7.1. Økonomiske konsekvenser for det offentlige

Bandepakke IV skønnes at være forbundet med udgifter på ca. 132,5 mio. kr. i 2024, 186,2 mio. kr. i 2025, 186,9 mio. kr. i 2026 og 186,7 mio. kr. årligt i 2027 og frem (2024-pl). Bandepakken er finansieret på finansloven for 2024, samt ved forhøjede gebyrer og omprioriteringer inden for Justitsministeriets og Skatteministeriets eksisterende økonomiske rammer.

For så vidt angår de økonomiske konsekvenser og kapacitetsbehov i kriminalforsorgen bemærkes det generelt, at skønnene er behæftet med væsentlig usikkerhed. Det bemærkes desuden, at ovenstående samlede udgiftsskøn også omfatter initiativer, som ikke gennemføres ved dette lovforslag. De enkelte initiativer i nærværende lovforslag, som medfører økonomiske konsekvenser, er beskrevet enkeltvist nedenfor.

Lovforslagets § 2, nr. 2, og § 9, nr. 1, om et fokuseret SSP-samarbejde, der skal afskærme brødre til bandemedlemmer fra bandemiljøet, forventes at medføre varige merudgifter for politiet på i alt ca. 10,2 mio. kr. årligt fuldt indfaset. Udgifterne kan henføres til en styrkelse af den forebyggende indsats for at imødegå rekruttering af børn og unge. I tillæg hertil forventes der udgifter på ca. 0,2 mio. kr. i Social-, Bolid- og Ældreministeriet til udarbejdelse af vejlednings- og informationsmateriale. Det forventes herudover, at forslaget vil kunne medføre meropgaver for kommunerne og dermed merudgifter.

Lovforslagets § 1, nr. 15, om forbud mod handlinger, der er egnede til at bidrage til, at personer under 18 år involveres i kriminalitet, forventes at medføre varige merudgifter for politiet, anklagemyndigheden, domstolene og kriminalforsorgen på i alt ca. 16,3 mio. kr. årligt fuldt indfaset, som kan henføres til en øget sagstilgang til straffesagskæden og et øget kapacitetsbehov. Forslaget skønnes at øge kapacitetsbehovet i kriminalforsorgen med ca. 18 pladser årligt.

Lovforslagets § 1, nr. 6 og 14, og § 2, nr. 9, om et styrket opholdsforbud forventes at medføre varige merudgifter for

politiet, anklagemyndigheden, domstolene og kriminalforsorgen på i alt ca. 1,5 mio. kr. årligt fuldt indfaset, som kan henføres til en øget sagstilgang til straffesagskæden og et øget kapacitetsbehov. Det styrkede opholdsforbud skønnes at øge kapacitetsbehovet i kriminalforsorgen med ca. 1 plads årligt.

Lovforslagets § 1, nr. 6, 8 og 14, og § 2, nr. 9, om et nyt kontaktforbud forventes endvidere at medføre varige merudgifter for politiet, anklagemyndigheden, domstolene og kriminalforsorgen på i alt ca. 6,5 mio. kr. årligt fuldt indfaset, som kan henføres til det tilsyn, der vil skulle føres med overholdelsen af et kontaktforbud, en øget sagstilgang til straffesagskæden og et øget kapacitetsbehov. Et nyt kontaktforbud skønnes at øge kapacitetsbehovet i kriminalforsorgen med ca. 3 pladser årligt.

Lovforslagets § 1, nr. 10 og 11, om forbrydelser af ydmygende karakter forventes at medføre varige merudgifter for kriminalforsorgen på ca. 2,1 mio. kr. årligt fuldt indfaset, som kan henføres til et øget kapacitetsbehov. Forslaget skønnes at øge kapacitetsbehovet i kriminalforsorgen med ca. 2 pladser årligt.

Lovforslagets § 8, nr. 1, om fratagelse af børne- og ungeydelsen for dømte bandemedlemmer påvirker ikke udgifterne til børne- og ungeydelsen, idet den udbetalte ydelse pr. barn ikke ændres – kun modtagerkredsen. Desuden vurderer Udbetaling Danmark, at lovforslaget vil medføre omkostninger på 0,6 mio. kr. til systemtilpasning og drift i 2024 og 0,3 mio. kr. årligt fra 2025 til løbende drift. Det forventes herudover, at forslaget vil kunne medføre meropgaver for kommunerne og dermed merudgifter.

Lovforslagets § 5, nr. 1-3, om begrænsning af bandemedlemmers adgang til offererstatning forventes at kunne medføre mindreudgifter til udbetaling af erstatning fra staten til ofre for forbrydelser, som ikke kan opgøres nærmere. Det forventes desuden, at forslaget vil kunne medføre begrænsede merudgifter for Erstatningsnævnet og domstolene, som det ligeledes ikke er muligt at opgøre nærmere.

Lovforslagets § 3, nr. 1 og 2, om større konsekvens for ulovlig besiddelse af knive og blankvåben m.v. forventes at medføre merudgifter for politiet, anklagemyndigheden, domstolene og kriminalforsorgen på i alt ca. 3,7 mio. kr. årligt fuldt indfaset, som kan henføres til de foreslåede straffeskærpelser, herunder et øget kapacitetsbehov. Forslaget skønnes at øge kapacitetsbehovet i kriminalforsorgen på ca. 2 pladser årligt. Derudover forventes forslaget at medføre øgede bødeindtægter.

Lovforslagets § 1, nr. 17, om fordobling af strafferammen for våbenlagre forventes at medføre varige merudgifter for kriminalforsorgen på ca. 5,4 mio. kr. årligt fuldt indfaset, som kan henføres til et øget kapacitetsbehov. Forslaget skønnes at øge kapacitetsbehovet i kriminalforsorgen med ca. 7 pladser årligt.

Lovforslagets § 1, nr. 16, og § 4, nr. 1-3, om en styrket

indsats mod gas- og signalvåben forventes at medføre varige merudgifter for anklagemyndigheden, domstolene og kriminalforsorgen på i alt ca. 2,8 mio. kr. årligt fuldt indfaset, som kan henføres til de foreslåede straffeskærpelser, herunder et øget kapacitetsbehov. Forslaget skønnes at øge kapacitetsbehovet i kriminalforsorgen med ca. 1 plads årligt. Derudover forventes forslaget at medføre øgede bødeindtægter.

Lovforslagets § 2, nr. 1, om etableringen af tværgående efterforskningsgrupper er en del af et udvidet Al Capone-samarbejde, som samlet forventes at medføre varige merudgifter for politiet, anklagemyndigheden, Gældsstyrelsen, Skattestyrelsen, Erhvervsstyrelsen og Finanstilsynet på i alt ca. 38,8 mio. kr. årligt fuldt indfaset. De øvrige dele af det udvidede Al Capone-samarbejde vil blive gennemført administrativt.

Lovforslagets § 1, nr. 12, om udvidelse af anvendelsesområdet for straffelovens § 81 a forventes at medføre varige merudgifter for politiet, anklagemyndigheden, domstolene og kriminalforsorgen på i alt ca. 19,4 mio. kr. årligt fuldt indfaset, som kan henføres til de foreslåede straffeskærpelser, herunder et øget kapacitetsbehov. Forslaget skønnes at øge kapacitetsbehovet i kriminalforsorgen med ca. 20 pladser årligt. Lovforslagets § 1, nr. 13, som også vedrører udvidelse af anvendelsesområdet for § 81 a forventes at medføre varige merudgifter for politiet, anklagemyndigheden, domstolene og kriminalforsorgen på i alt ca. 3,3 mio. kr. årligt fuldt indfaset, som kan henføres til de foreslåede straffeskærpelser, herunder et øget kapacitetsbehov. Forslaget skønnes at øge kapacitetsbehovet i kriminalforsorgen med mindre end 1 plads årligt.

Lovforslagets § 1, nr. 7, om nattelivsforbud forventes at medføre varige merudgifter for politiet, anklagemyndigheden, domstolene og kriminalforsorgen på i alt ca. 4,3 mio. kr. årligt fuldt indfaset, som kan henføres til en øget sagstilgang til straffesagskæden og et øget kapacitetsbehov. Forslaget skønnes at øge kapacitetsbehovet i kriminalforsorgen med ca. 2 pladser årligt.

Lovforslagets § 1, nr. 3-5, om udvidelse af muligheden for at foretage konfiskation af formuegoder m.v. forventes at medføre varige merudgifter for politiet, anklagemyndigheden og domstolene på i alt ca. 2,0 mio. kr. årligt fuldt indfaset. Derudover forventes forslaget at kunne medføre et merprovenu, som følge af de udvidede muligheder for at foretage konfiskation, som det dog ikke er muligt at opgøre nærmere.

Lovforslagets § 2, nr. 12, om udvidelse af politiets muligheder for hemmelig ransagning forventes at medføre varige merudgifter for politiet, anklagemyndigheden og domstolene på i alt ca. 7,7 mio. kr. årligt fuldt indfaset, som kan henføres til indhentelse af kendelser og en eventuelt øget sagstilgang i straffesagskæden.

Lovforslagets § 2, nr. 4-6, om udvidelse af den tidsmæssige udstrækning af forsvarerpålæg vurderes at kunne medføre

begrænsede varige merudgifter for anklagemyndigheden og domstolene, som kan henføres til behandlingen af kendelser ved domstolene. Det er ikke muligt at opgøre merudgifterne nærmere.

Lovforslagets § 2, nr. 7 og 8, om at ophæve forbuddet mod at bruge civile agenter forventes at medføre varige merudgifter for politiet på ca. 1,0 mio. kr. årligt fuldt indfaset, som kan henføres til bl.a. kontrol og dokumentation af ordningen samt koordinering med landets politikredse. Der forventes i tillæg hertil udgifter ved anklagemyndigheden og domstolene, som ikke kan opgøres nærmere.

Lovforslagets § 2, nr. 11, om udvidelse af politiets mulighed for at foretage indgreb i meddelelshemmeligheden m.v. forventes at medføre begrænsede mindredgifter for politiet, anklagemyndigheden og domstolene, idet politiet ikke løbende skal indhente nye kendelser om indgreb i meddelelshemmeligheden m.v., hvis en mistænkt f.eks. skifter telefon og/eller simkort. Det er ikke muligt at opgøre mindredgifterne nærmere.

Lovforslagets § 2, nr. 10, om optagelse af telefonsamtaler i kriminalforsorgen forventes at medføre varige merudgifter for kriminalforsorgen på ca. 6,7 mio. kr. i 2024, 5,0 mio. kr. i 2025 og 4,8 mio. kr. årligt fra 2026 og frem, som primært kan henføres til en øget understøttelse og videreudvikling af kriminalforsorgens telefoni- og aflytningssystem, herunder til IT-anskaffelser.

Lovforslagets § 6, nr. 1, om udvidelse af afstandskravet for tv-overvågning forventes at medføre varige merudgifter for politiet og anklagemyndigheden på i alt ca. 4,9 mio. kr. årligt fuldt indfaset, som kan henføres til anvendelsen af tv-overvågning i efterforskningen og en øget sagstilgang i straffesagskæden. Forslaget forventes ligeledes at medføre begrænsede merudgifter for domstolene, der ikke kan opgøres nærmere.

Lovforslagets § 1, nr. 9 og 14, om indførelse af et nyt rejseforbud forventes at medføre varige merudgifter for politiet, anklagemyndigheden og domstolene, som kan henføres til behandlingen af rejseforbud og efterfølgende indbringelser for retten. Det er ikke muligt at opgøre merudgifterne nærmere, idet det ikke er muligt at estimere antallet af sager, hvori det vil være relevant at nedlægge påstand om et rejseforbud.

7.2. Implementeringskonsekvenser for det offentlige

Lovforslagets § 8, nr. 1, om fratagelse af børne- og ungeydelsen for dømte bandemedlemmer vurderes i mindre omfang at have implementeringskonsekvenser primært i form af behov for it-udvikling og systemtilpasning.

Lovforslagets § 5, nr. 1-3, om begrænsning af bandemedlemmers adgang til offererstatning vurderes, at kunne medføre en forlængelse af sagsbehandlingstiden i de sager, hvor skadelidtes krav på erstatning og godtgørelse fra skadevolderen er afgjort ved dom.

Lovforslagets § 2, nr. 1, om oprettelse af tværfaglige efterforskningsgrupper vurderes i mindre omfang at have implementeringskonsekvenser primært ved at skabe mindre tidskrævende arbejdsgange, ved at myndighederne kan videregive og dele oplysninger i tværfaglige efterforskningsgrupper.

Lovforslaget vurderes ikke i øvrigt at have væsentlige implementeringsmæssige konsekvenser for det offentlige.

Lovforslaget vurderes overordnet at være i overensstemmelse med principperne for digitaliseringsklar lovgivning, herunder princip 5 om tryk- og sikker datahåndtering, der er nærmere beskrevet under lovforslagets pkt. 5 i lovforslagets almindelige bemærkninger, hvor det fremgår, at behandlingen af oplysninger kan finde sted inden for rammerne af databeskyttelsesforordningen og databeskyttelsesloven.

Det bemærkes, at lovforslagets § 1, nr. 6, om et nyt kontaktforbud kan anses for en fravigelse af princip 1 om enkle og klare regler, da den omfattede personkreds i det foreslåede kontaktforbud er dynamisk. Dette vurderes at være hensigtsmæssigt for at sikre, at den dømte ikke fastholdes eller falder tilbage i det kriminelle miljø gennem kontakt med andre personer, der havde tilknytning til samme gruppe af personer, som den dømte på gerningstidspunktet, hvilket kan ændre sig med tiden. Hertil kommer, at det for at sikre klare regler er foreslået, at politiet vil kunne give en forudgående advarsel, hvor den dømte vil blive oplyst om, at kontakt med en person af politiet vurderes at udgøre en overtrædelse af kontaktforbuddet. Det bemærkes ligeledes, at kontrollen med overholdelse af det foreslåede kontaktforbud kan anses for en fravigelse af princip 3 om muliggørelse af automatisk sagsbehandling, da en digital understøttelse af kontrollen kan blive besværliggjort samt en fravigelse af princip 7 om forebyggelse af snyd og fejl, da kontrol kan ske ved, at politiet medtager den dømtes IT-udstyr til undersøgelse. I den forbindelse bemærkes det, at det bl.a. henset til et effektivt tilsyn vurderes mest hensigtsmæssigt, at administrationen af den foreslåede ordning ikke alene sker digitalt. Der vil således være behov for, at der kan føres fysisk kontrol med overholdelsen af forbuddet henset til dets karakter. Hertil kommer, at det vurderes mest hensigtsmæssigt, at administrationen af den foreslåede ordning sker på samme vis som for andre tilsvarende ordninger, herunder opholdsforbud og kontaktforbud efter straffelovens § 79 b.

8. Økonomiske og administrative konsekvenser for erhvervslivet m.v.

Lovforslaget vurderes ikke at have økonomiske og administrative konsekvenser for erhvervslivet m.v.

9. Administrative konsekvenser for borgerne

Lovforslaget vurderes at have begrænsede administrative konsekvenser for borgerne.

Det bemærkes, at lovforslagets § 1, nr. 6, om et nyt kontaktforbud, vil indebære, at politiet som led i gennemførelsen

af et tilsyn med et meddelt kontaktforbud uden retskendelse vil kunne skaffe sig adgang til den dømtes bolig og andre lokaliteter, som den dømte råder over og foretage en undersøgelse heraf. Dette vurderes at være nødvendigt for at sikre en effektiv håndhævelse af den foreslåede ordning. Hertil kommer, at politiets tilsyn vil skulle udføres så skånsomt som omstændighederne tillader, og at gennemførelsen skal stå i rimeligt forhold til tilsynets formål. Endelig vurderes det mest hensigtsmæssigt, at administrationen af den foreslåede ordning sker på samme vis som for andre tilsvarende ordninger, herunder opholdsforbud og kontaktforbud efter straffelovens § 79 b.

Lovforslagets § 5, nr. 1-3, om begrænsning af bandemedlemmers adgang til offererstatning kan indebære, at det samlede beløb, skadelidte modtager fra den statslige offererstatning, i nogle tilfælde vil være lavere end i dag. Forslaget vil dog ikke påvirke borgernes adgang til at gøre krav om ”fuldstændig” erstatning m.v. efter erstatningsansvarsloven gældende direkte over for gerningspersonen.

Lovforslagets § 2, nr. 15 og 16, indebærer, at behandlingen af eventuelle adfærdsklager samt anmeldelser af strafbare forhold begået i tjenesten vedrørende personale fra andre myndigheder, når de deltager i en tværfaglig efterforskningsgruppe og varetager politimæssige opgaver eller opgaver, der relaterer sig til retshåndhævelse og strafforfølgning, omfattes af politiklageordningen. Borgere kan dermed i disse tilfælde rette henvendelse til Den Uafhængige Politiklagemyndighed.

Lovforslagets § 2, nr. 11, om udvidelse af politiets mulighed for at foretage indgreb i meddelelshemmeligheden m.v., vil indebære, at politiet ikke løbende skal indhente nye kendelser om indgreb i meddelelshemmeligheden m.v., hvis en mistænkt f.eks. skifter telefon og/eller simkort. Dette vil indebære, at politiet vil få lettere adgang til at foretage indgreb i meddelelshemmeligheden m.v.

10. Klimamæssige konsekvenser

Lovforslaget har ingen klimamæssige konsekvenser.

11. Miljø- og naturmæssige konsekvenser

Lovforslaget har ingen miljø- og naturmæssige konsekvenser.

12. Forholdet til EU-retten

Lovforslaget indeholder ikke EU-retlige aspekter ud over hvad der fremgår under pkt. 5. i lovforslagets almindelige bemærkninger om forholdet til databeskyttelsesforordningen og databeskyttelsesloven samt nedenstående.

12.1. Rejseforbud

Det følger af artikel 21, stk. 1, i Traktaten om Den Europæiske Unions Funktionsmåde, at enhver unionsborger har ret til at færdes og opholde sig frit på medlemsstaternes område

med de begrænsninger og på de betingelser, der er fastsat i traktaterne og i gennemførelsesbestemmelserne hertil.

Bestemmelsen er for så vidt angår retten til udrejse fra en medlemsstat nærmere udmøntet i artikel 4 i Europa-Parlamentets og Rådets direktiv 2004/38/EF om unionsborgeres og deres familiemedlemmers ret til at færdes og opholde sig frit på medlemsstaternes område m.v. (opholdsdirektivet), hvoraf det følger, at uden at dette berører de bestemmelser for rejsedokumenter, der gælder ved national grænsekontrol, har alle unionsborgere, der er i besiddelse af et gyldigt identitetskort eller pas, ret til at forlade en medlemsstats område for at rejse til en anden medlemsstat.

Unionsborgeres og deres familiemedlemmers ret til indrejse i en medlemsstat er nærmere udmøntet i opholdsdirektivets artikel 5, mens retten til ophold i en anden medlemsstat er reguleret i direktivets kapitel III og IV. Det følger heraf, at unionsborgere og deres familiemedlemmer har ret til at indrejse og tage ophold i andre medlemsstater i indtil tre måneder. Under nærmere betingelser har unionsborgere og deres familiemedlemmer ret til at opholde sig i andre medlemsstater i mere end tre måneder.

Medlemsstaterne kan begrænse den frie bevægelighed og ophold for en unionsborger eller et familiemedlem uanset nationalitet af hensyn til den offentlige orden, sikkerhed eller sundhed, jf. opholdsdirektivets artikel 27, stk. 1. Efter opholdsdirektivets artikel 27, stk. 2, skal foranstaltninger truffet af hensyn til den offentlige orden eller sikkerhed være i overensstemmelse med proportionalitetsprincippet og kan udelukkende begrundes i vedkommendes personlige adfærd. Et rejseforbud udgør et indgreb i retten til fri bevægelighed, som skal ske i overensstemmelse med betingelserne i opholdsdirektivets artikel 27, stk. 2.

Den foreslåede ordning er begrundet i hensyn til den offentlige orden og sikkerhed. Der henvises om hensynene bag den foreslåede ordning til pkt. 3.6.1.2 i lovforslagets almindelige bemærkninger. Det er endvidere Justitsministeriets opfattelse, at den foreslåede ordning, herunder rejseforbudets varighed, ikke går videre end nødvendigt for at varetage disse hensyn.

Det bemærkes i den forbindelse, at den foreslåede ordning er betinget af, at det begåede forhold har forbindelse til udlandet, at der er fare for, at den dømte vil begå ny lovovertrædelse af lignende beskaffenhed med forbindelse til det eller de pågældende lande, og at et rejseforbud er egnet til at forebygge denne fare.

Hertil kommer, at politiet, hvis der foreligger særlige grunde, kan meddele tilladelse til at rejse til og opholde sig i et land omfattet af et rejseforbud, ligesom domstolene har mulighed for i det konkrete tilfælde at undlade at træffe afgørelse om et rejseforbud, hvis hensynet til Danmarks internationale forpligtelser taler derfor, herunder det EU-retlige proportionalitetskrav.

Det bemærkes, at det må antages, at principperne bag indrej-

seforbuddet i opholdsdirektivet kan overføres på det foreslåede rejseforbud. I den forbindelse svarer perioden på 3 år i det foreslåede § 79 e, stk. 5, 1. pkt. – efter udløbet af hvilken den dømte kan få prøvet rejseforbuddets opretholdelse – til den tilsvarende periode for indrejseforbud efter artikel 32 i opholdsdirektivet. Derfor skal rejseforbuddet og muligheden for prøvelse af dets opretholdelse beregnes fra tidspunktet for forbuddets faktiske gennemførelse. I den forbindelse bemærkes, at et rejseforbud ikke kan gennemføres, mens den dømte udstår fængselsstraf eller anden strafferetlig retsfølge af frihedsberøvende karakter. Idet rejseforbuddet vil blive idømt ved endelig dom, men først vil kunne gennemføres efter udståelse af eventuel fængselsstraf eller anden strafferetlig retsfølge af frihedsberøvende karakter, forlænges forbuddet tilsvarende i den periode, hvor den dømte udstår en eventuel fængselsstraf eller anden strafferetlig retsfølge af frihedsberøvende karakter, jf. den foreslåede § 79 e, stk. 5, 2. pkt.

På den baggrund er det samlet set Justitsministeriets vurdering, at den foreslåede ordning er i overensstemmelse med EU-retten.

13. Hørte myndigheder og organisationer m.v.

Et udkast til lovforslag har i perioden fra den 9. februar 2024 til den 8. marts 2024 (29 dage) været sendt i høring hos følgende myndigheder og organisationer m.v.:

Østre Landsret, Vestre Landsret, Sø- og Handelsretten, Samtlige byretter, Aalborg Universitet (Juridisk Institut), Aarhus Universitet (Juridisk Institut), Aarhus Rets Hjælp, Advokatrådet, Advokatsamfundet, Akademikerne, Amnesty International, Ankenævnet for Forsikring, Ankestyrelsen, Arbejderbevægelsens Erhvervsråd, ATP, Barnets Tarv Nu, Bevismiddeltilsynet, Bueskydning Danmark, Business Danmark, Børne- og Kulturchefforeningen (BKF), Børne- og Ungdomspædagogernes Landsforbund (BUPL), Børnerådet, Børnesagens Fællesråd, Børns Vilkår, Civilstyrelsen, Copenhagen Business School (Juridisk Institut), Danmarks Jægerforbund, Danmarks Lærerforening – DLF, Danmarks Våbenhandlerforening, Dansk Arbejdsgiverforening, Dansk Erhverv, Dansk Firmadret, Dansk Flugtskydningsforbund,

Dansk Folkeoplysnings Samråd, Dansk Industri, Dansk Land- og Strandjagt, Dansk Militaria Forening, Dansk Skytte Union (Skydesport Danmark), Dansk Socialrådgiverforening, Dansk Sportsskytte Forbund, Danske Advokater, Danske Familieadvokater, Danske Regioner, Datatilsynet, De Anbragtes Vilkår, Den Danske Dommerforening, Den Sociale Rets Hjælpes Fond, Den Uafhængige Politiklagemyndighed, Det Ethiske Råd, Det Kriminalpræventive Råd, DGI Skydning, Digitaliseringsstyrelsen, Dommerfuldmægtigforeningen, Domstolsstyrelsen, Erhvervsstyrelsens Område for Bedre Regulering, Erstatningsnævnet, Faggruppen af Socialrådgivere i Kriminalforsorgen, Familieretshuset, FAU, Forsikring & Pension, Finn Nørgaard Foreningen, Foreningen af Fængselsinspektører og Vicefængselsinspektører, Foreningen af Offentlige Anklagere, Foreningen af Udlændingeretsadvokater, Foreningen Danske Herregårdsjægere, Forældrelandsforeningen (FBU), FRIDA Forsikring Agentur A/S, Frie Gadejurister, Fundamentet, Fængselsforbundet, Gadejuristen, Hjælp Voldsofre, HK Politiet og Anklagemyndigheden, HK Stat, HK-Landsklubben, Institut for Menneskerettigheder, Jagttegnslærerforeningen, Justitia, Kommunale Velfærdschefer (Tidl. FSD og Socialchefforeningen), Kommunernes Landsforening (KL), Kriminalforsorgsforeningen, Københavns Rets Hjælp, Københavns Universitet (Juridisk Fakultet), Landsforeningen af Forsvarsadvokater, Landsforeningen af Socialpædagoger, Landsforeningen Børn og Forældre, Landsforeningen KRIM, Lev Uden Vold, LOS – Landsorganisationen for sociale tilbud, Mellempfolkeligt Samvirke, OAK Foundation Denmark, Odense Rets Hjælp, Offerrådgivningen i Danmark, Patienterstatningen, Politiforbundet, Red Barnet, Red Barnet Ungdom, Retspolitisk Forening, Røde Kors, Rådgivnings Danmark, SAVN, Sikkerhedsbranchen, Skydebaneforeningen Danmark, Social- og Boligstyrelsen, Socialpædagogernes Landsforbund, SSP-Samrådet, Syddansk Universitet (Juridisk Institut), Ungdommens Røde Kors, VIVE – Det Nationale Forsknings- og Analysecenter for Velfærd, Vaabenhistorisk Selskab.

Herudover har udkastet til lovforslag i perioden fra den 9. februar 2024 til den 8. marts 2024 været sendt i høring hos Grønlands Selvstyre via Rigsombudsmanden i Grønland.

14. Sammenfattende skema

	Positive konsekvenser/mindreudgifter (hvis ja, angiv omfang/Hvis nej, anfør »Ingen«)	Negative konsekvenser/merudgifter (hvis ja, angiv omfang/Hvis nej, anfør »Ingen«)
Økonomiske konsekvenser for stat, kommuner og regioner	Enkelte dele af lovforslaget forventes at medføre begrænsede mindreudgifter for staten. Det drejer sig om lovforslagets § 2, nr. 11, om udvidelse af politiets mulighed for at foretage indgreb i meddelelshemmeligheden og lovforslagets § 5, nr. 1-3, om begrænsning af bandemedlemmers adgang til offererstatning.	Bandepakke IV skønnes samlet at være forbundet med udgifter på ca. 132,5 mio. kr. i 2024, 186,2 mio. kr. i 2025, 186,9 mio. kr. i 2026 og 186,7 mio. kr. årligt i 2027 og frem (2024-pl). Bandepakken er finansieret på finansloven for 2024 samt ved forhøjede gebyrer og omprioriteringer inden for Justitsministeriets og Skatteministeriets eksisterende økonomiske rammer.

		For så vidt angår de økonomiske konsekvenser bemærkes det generelt, at skønnene er behæftet med væsentlig usikkerhed. Det bemærkes desuden, at ovenstående samlede udgiftsskøn også omfatter initiativer, som ikke gennemføres ved dette lovforslag.
Implementeringskonsekvenser for stat, kommuner og regioner	Lovforslaget vil kunne skabe mindre tidskrævende arbejdsgange ved, at myndighederne kan videregive og dele oplysninger i tværfaglige efterforskningsgrupper.	Lovforslaget vil i mindre omfang kunne skabe behov for it-udvikling og systemtilpasning. Hertil vil lovforslaget kunne medføre en forlængelse af sagsbehandlingstiden i de sager, hvor skadelidtes krav på erstatning og godtgørelse fra skadevolderen er afgjort ved dom.
Økonomiske konsekvenser for erhvervslivet	Ingen.	Ingen.
Administrative konsekvenser for erhvervslivet	Ingen.	Ingen.
Administrative konsekvenser for borgerne	Ingen.	Lovforslaget vil indebære, at politiet som led i gennemførelsen af et tilsyn med et meddelt kontaktforbud uden retskendelse vil kunne skaffe sig adgang til den dømtes bolig og andre lokaliteter, som den dømte råder over, og foretage en undersøgelse heraf. Desuden kan lovforslaget indebære, at det samlede beløb, skadelidte modtager fra den statslige offererstatning, i nogle tilfælde vil være lavere end i dag. Borgere vil i nærmere angivne tilfælde i forbindelse med tværfaglige efterforskningsgrupper kunne rette henvendelse til Den Uafhængige Politiklagemyndighed. Hertil vil politiet få lettere adgang til at foretage indgreb i meddelelseshemmeligheden m.v.
Klimamæssige konsekvenser	Ingen.	Ingen.
Miljø- og naturmæssige konsekvenser	Ingen.	Ingen.
Forholdet til EU-retten	Lovforslaget indeholder ikke EU-retlige aspekter, ud over hvad der fremgår af pkt. 4., 5. og 12., hvorefter det er Justitsministeriets vurdering, at lovforslaget er i overensstemmelse med EU-retten.	
Er i strid med de fem principper for implementering af erhvervsrettet EU-regulering (der i relevant omfang også gælder ved implementering af ikke-erhvervsrettet EU-regulering) (sæt X)	JA	NEJ X

Bemærkninger til lovforslagets enkelte bestemmelser

Til § 1

Til nr. 1

Straffelovens § 38 indeholder regler om prøveløsladelse, når to tredjedele af straffetiden, dog mindst 2 måneder, er udstået. Det følger af straffelovens § 38, stk. 5, at prøveløsladelse ikke kan ske, hvis den dømte af politiet skønnes at have tilknytning til en gruppe af personer, som aktivt er involveret i en verserende voldelig konflikt med en anden gruppe af personer, og politiet oplyser, at der inden for den gruppe, som den dømte skønnes at have tilknytning til, som led i konflikten enten er anvendt skydevåben eller er anvendt våben eller eksplosivstoffer, som på grund af deres særdeles farlige karakter er egnet til at forvolde betydelig skade, eller er begået brandstiftelse omfattet af § 180.

Det foreslås i § 38, stk. 5, efter »enten er anvendt« at indsætte: »knive og blankvåben m.v.,«.

Det foreslåede vil indebære, at prøveløsladelse endvidere ikke kan ske, hvis den dømte af politiet skønnes at have tilknytning til en gruppe af personer, som aktivt er involveret i en verserende voldelig konflikt med en anden gruppe af personer, og politiet oplyser, at der inden for den gruppe, som den dømte skønnes at have tilknytning til, som led i konflikten er anvendt knive og blankvåben m.v. omfattet af knivlovens §§ 1-2.

Ændringen skal ses i sammenhæng med udvidelsen af anvendelsesområdet for straffelovens § 81 a, stk. 1, jf. lovforslagets § 1, nr. 12. Der tilsigtes ikke i øvrigt nogen ændring af straffelovens § 38.

Der henvises i øvrigt til pkt. 3.4.2 i lovforslagets almindelige bemærkninger.

Til nr. 2

Straffelovens § 41 indeholder regler om prøveløsladelse af livstidsdømte, når 12 år af en straf af fængsel på livstid er udstået. Det følger af straffelovens § 41, stk. 3, at prøveløsladelse ikke kan ske, hvis den dømte af politiet skønnes at have tilknytning til en gruppe af personer, som aktivt er involveret i en verserende voldelig konflikt med en anden gruppe af personer, og politiet oplyser, at der inden for den gruppe, som den dømte skønnes at have tilknytning til, som led i konflikten enten er anvendt skydevåben eller er anvendt våben eller eksplosivstoffer, som på grund af deres særdeles farlige karakter er egnet til at forvolde betydelig skade, eller er begået brandstiftelse omfattet af § 180.

Det foreslås i § 41, stk. 3, efter »enten er anvendt« at indsætte: »knive og blankvåben m.v.,«.

Det vil indebære, at prøveløsladelse endvidere ikke kan ske, hvis den dømte af politiet skønnes at have tilknytning til en gruppe af personer, som aktivt er involveret i en verserende voldelig konflikt med en anden gruppe af personer,

og politiet oplyser, at der inden for den gruppe, som den dømte skønnes at have tilknytning til, som led i konflikten er anvendt knive og blankvåben m.v. omfattet af knivlovens §§ 1-2.

Ændringen skal ses i sammenhæng med udvidelsen af anvendelsesområdet for straffelovens § 81 a, stk. 1, jf. lovforslagets § 1, nr. 12. Der tilsigtes ikke i øvrigt nogen ændring af straffelovens § 41.

Der henvises i øvrigt til pkt. 3.4.2 i lovforslagets almindelige bemærkninger.

Til nr. 3

Efter straffelovens § 76 a, stk. 1, kan der på nogle nærmere angivne betingelser ske konfiskation af formuegoder, der tilhører en person, som findes skyldig i en strafbar handling (udvidet udbyttekonfiskation). Efter stk. 2 og 3 kan der tilsvarende ske konfiskation af formuegoder, der tilhører den pågældendes ægtefælle, samlever eller en juridisk person, som den pågældende alene eller sammen med sine nærmeste har en bestemmende indflydelse på. Efter stk. 5 kan der ske konfiskation af et beløb svarende til formuegodets værdi eller en del heraf.

Straffelovens § 76 a omfatter ikke konfiskation af mindre værdier, hvilket i bemærkningerne til bestemmelsen er forudsat at være formuegoder med en værdi på ca. 50.000 kr. i 1997-prisniveau, jf. Folketingstidende 1996-97, tillæg A, L 98 som fremsat, side 2503 f.

For en nærmere beskrivelse af gældende ret henvises til pkt. 3.4.4.1.1 i lovforslagets almindelige bemærkninger.

Det foreslås i § 76 a, stk. 1 og 2, stk. 3, 1. pkt., samt i stk. 5, at ændre »formuegoder« til: »formueaktiver«. Det foreslås endvidere i stk. 2, nr. 1, og i stk. 3, 3. pkt., at ændre »formuegodet« til: »formueaktivet«. Endelig foreslås det i stk. 4 at ændre »formuegode« til: »formueaktiv«.

Der er tale om en ændring af bestemmelsens ordlyd, der alene har til formål at give mulighed for i bemærkningerne at ophæve den forudsatte værdigrænse.

Den foreslåede ændring vil således indebære, at den i bestemmelsen forudsatte værdigrænse afskaffes. Straffelovens § 76 a vil herefter omfatte alle aktiver, der har en økonomisk værdi.

Der tilsigtes ikke i øvrigt nogen ændring af gældende ret i forhold til, hvilke aktiver der er omfattet af straffelovens § 76 a, stk. 2, eller af betingelserne for at kunne anvende bestemmelsen. Dog ændres personkredsen i bestemmelsens stk. 2 med lovforslagets § 1, nr. 4 og 5.

Der henvises i øvrigt til pkt. 3.4.4 i lovforslagets almindelige bemærkninger.

Til nr. 4 og 5

Efter straffelovens § 76 a, stk. 1, kan der på nogle nærmere angivne betingelser ske konfiskation af formuegoder, der tilhører en person, som findes skyldig i en strafbar handling (udvidet udbyttekonfiskation). Efter stk. 2 og 3 kan der tilsvarende ske konfiskation af formuegoder, som den pågældendes ægtefælle eller samlever har erhvervet, medmindre 1) formuegodet er erhvervet mere end 5 år før den strafbare handling, som danner grundlag for konfiskation efter stk. 1, eller 2) ægteskabet eller samlivsforholdet ikke bestod på tidspunktet for erhvervelsen. Efter stk. 5 kan der ske konfiskation af et beløb svarende til formuegodets værdi eller en del heraf.

For en nærmere beskrivelse af gældende ret henvises til pkt. 3.4.4.1.2 i lovforslagets almindelige bemærkninger.

Det foreslås med lovforslagets § 1, nr. 4, at ændre straffelovens § 76 a, stk. 2, så »eller samlever« i bestemmelsens indledende del ændres til: »samlever eller andre med en særlig tæt relation til den pågældende«.

Ændringen vil medføre en udvidelse af personkredsen hos hvem, der kan ske udvidet udbyttekonfiskation.

Der vil med den foreslåede ændring eksempelvis kunne ske konfiskation af formueaktiver tilhørende den skyldiges kæreste, uanset at de ikke bor sammen, hvis de efter en konkret vurdering har en særlig tæt relation. Tilsvarende vil der kunne ske konfiskation af aktiver hos den pågældendes børn, forældre eller søskende, hvis de efter en konkret vurdering har en særlig tæt relation.

Det må afgøres efter en konkret vurdering, om den pågældende har en særlig tæt relation til den skyldige. Det afgørende vil være, om de pågældende har et sådant interessefællesskab, at det er rimeligt at pålægge dem at redegøre for, om formuen er erhvervet lovligt. Der vil eksempelvis kunne lægges vægt på, om den pågældende ejer aktiver sammen med den dømte eller har hel eller delvis fællesøkonomi med den pågældende eller med en gruppe af personer.

»Særlig tæt relation« skal forstås mere snævert end »nærmeste« i retsplejelovens § 171, stk. 1, og »nærtstående« i konkurslovens § 2, nr. 1. En familiemæssig tilknytning vil således ikke i sig selv være nok til, at der foreligger en særlig tæt relation. En særlig tæt relation vil dog have mere for sig, hvis der eksempelvis er tale om personer med fælles bopæl, f.eks. hjemmeboende børn, end hvis der eksempelvis er tale om bedsteforældre eller lignende, som den dømte måske ikke bor sammen med og måske ikke ser jævnligt. Vurderingen må dog i alle tilfælde foretages konkret for hvert enkelt tilfælde.

Tilsvarende vil der kunne lægges vægt på, om personer, der tidligere har boet sammen, men som er flyttet fra hinanden, opretholder et kæresteforhold.

Der tilsigtes ikke i øvrigt nogen ændring af straffelovens § 76 a. Der vil således fortsat kunne ske udvidet udbyttekonfiskation hos den skyldiges ægtefælle eller samlever på de

betingelser, der gælder i dag. Dog ændres den forudsatte værdigrænse i bemærkningerne til bestemmelsen med lovforslagets § 1, nr. 3.

Det foreslås endvidere med lovforslagets § 1, nr. 5, at ændre straffelovens § 76 a, stk. 2, nr. 2, således at »eller samlivsforholdet« ændres til: »samlivsforholdet eller relationen«.

Den foreslåede ændring vil medføre, at formueaktiver erhvervet før det tidspunkt, hvor den særlig tætte relation opstod, ikke vil kunne konfiskeres efter bestemmelsen.

Der henvises i øvrigt til pkt. 3.4.4 i lovforslagets almindelige bemærkninger.

Til nr. 6

Det følger af straffelovens § 79 a, at den, som idømmes ubetinget fængselsstraf eller anden strafferetlig retsfølge af frihedsberøvende karakter for en overtrædelse, der er omfattet af straffelovens § 81 a, ved dommen kan gives opholdsforbud efter stk. 2. Det samme gælder den, som idømmes ubetinget fængselsstraf eller anden strafferetlig retsfølge af frihedsberøvende karakter for overtrædelse af straffeloven, lov om euforiserende stoffer eller lov om våben og eksplosivstoffer, og som har tilknytning til en gruppe af personer, der tilsammen står bag omfattende og alvorlig kriminalitet, når overtrædelsen har relation til den dømtes tilknytning til gruppen. For en nærmere beskrivelse af gældende ret henvises til pkt. 3.2.1.1.1 i lovforslagets almindelige bemærkninger.

Straffeloven indeholder ikke i dag en bestemmelse om, at retten i samme situation ved dom kan give et forbud mod at søge at kontakte personer, der har tilknytning til samme gruppe af personer, som den dømte på gerningstidspunktet havde tilknytning til (kontaktforbud). For en nærmere beskrivelse af gældende ret henvises til pkt. 3.2.1.1.2 i lovforslagets almindelige bemærkninger.

Det foreslås i § 79 a, stk. 1, at den, som idømmes ubetinget fængselsstraf eller anden strafferetlig retsfølge af frihedsberøvende karakter for en overtrædelse, der er omfattet af § 81 a, ved dommen kan gives opholdsforbud efter stk. 2 og kontaktforbud efter stk. 3. Det samme gælder den, som idømmes ubetinget fængselsstraf eller anden strafferetlig retsfølge af frihedsberøvende karakter for overtrædelse af denne lov, lov om euforiserende stoffer, våbenloven eller knivloven, og som på gerningstidspunktet har tilknytning til en gruppe af personer, der tilsammen står bag omfattende og alvorlig kriminalitet, når overtrædelsen har relation til den dømtes tilknytning til gruppen.

Et opholdsforbud og/eller et kontaktforbud vil kunne idømmes sammen med en helt eller delvis ubetinget fængselsstraf. Forbuddene vil endvidere kunne idømmes sammen med en anden strafferetlig retsfølge af frihedsberøvende karakter. Dette omfatter anbringelsesdomme og behandlingsdomme efter straffelovens §§ 68 og 69, hvor der sker

frihedsberøvelse, forvaring efter straffelovens § 70 og ungdomssanktioner efter straffelovens § 74 a.

Der vil derimod ikke kunne gives forbud i sager, hvor straffen alene er bøde eller betinget fængselsstraf. Ligeledes vil der ikke kunne gives forbud i sager, hvor den pågældende er idømt en anden strafferetlig retsfølge, som ikke er af frihedsberøvende karakter, f.eks. dom til ambulantly behandling eller til tilsyn efter straffelovens §§ 68 og 69.

Forbuddene vil skulle idømmes af domstolene efter en konkret vurdering af, om et opholdsforbud og/eller et kontaktforbud vil være egnet og nødvendigt for at forebygge ny banderelateret kriminalitet ved at sikre, at de omfattede personer ikke fastholdes eller falder tilbage i det kriminelle miljø.

Såfremt domstolene efter en konkret vurdering finder, at den dømte skal idømmes forbud, vil den pågældende som udgangspunkt skulle gives både et opholdsforbud og et kontaktforbud. Forbuddene vil dog efter omstændighederne også kunne gives enkeltvis. Dette gælder f.eks., hvis betingelserne for kontaktforbud er opfyldt, mens betingelserne for opholdsforbud ikke er opfyldt, fordi der ikke vurderes at være et nærmere afgrænset område, hvor den pågældende lovovertrædelse er begået, eller hvor den gruppe af personer, som den dømte på gerningstidspunktet havde tilknytning til, opholder sig. Dette vil bl.a. kunne være tilfældet, hvis et klubhus i en politikreds er nedlagt, men gruppen af personer fortsat opholder sig i kredsen, uden at det er muligt at definere området konkret som et nærmere afgrænset område.

Som nævnt foreslås det i *stk. 1, 1. pkt.*, at en person, der idømmes ubetinget fængselsstraf eller anden strafferetlig retsfølge af frihedsberøvende karakter for en lovovertrædelse, der er omfattet af straffelovens § 81 a, om skærpet straf for visse straffelovsovertrædelser med relation til en bande-konflikt m.v., ved dommen vil kunne gives et opholdsforbud og/eller et kontaktforbud.

Det vil indebære, at en person skal idømmes ubetinget fængselsstraf eller anden strafferetlig retsfølge af frihedsberøvende karakter for en eller flere af lovovertrædelserne nævnt i straffelovens § 81 a samtidig med, at strafskærpselsbestem-melsen i § 81 a er anvendt.

Det følger af straffelovens § 81 a, stk. 1, at den straf, der er foreskrevet i straffelovens §§ 119, 119 b, 123, 192 a og 244, § 244, jf. § 247, § 245, § 245, jf. § 247, § 246, jf. § 245, § 246, jf. § 245, jf. § 247, § 252, stk. 1, § 260, stk. 1, § 261, stk. 1 og 2, § 266, § 285, stk. 1, jf. § 281, § 286, stk. 1, jf. § 281, og § 288, kan forhøjes indtil det dobbelte, hvis lovovertrædelsen har baggrund i eller er egnet til at fremkalde en konflikt mellem grupper af personer, hvor der som led i konflikten enten anvendes skydevåben eller anvendes våben eller eksplosivstoffer, som på grund af deres særdeles farlige karakter er egnet til at forvolde betydelig skade, eller begås brandstiftelse omfattet af straffelovens § 180. Efter § 81 a, stk. 2, skal det ved fastsættelse af straffen

for overtrædelse af straffelovens § 180, § 183, stk. 2, og § 237 i almindelighed indgå som en særdeles skærpande omstændighed, hvis lovovertrædelsen har baggrund i eller er egnet til at fremkalde en konflikt som nævnt i stk. 1.

Det bemærkes, at straffelovens § 81 a foreslås ændret, således at der i bestemmelsen indsættes et nyt stk. 3, jf. nærmere herom pkt. 3.4.2 i lovforslagets almindelige bemærkning. Den foreslåede ordning vil indebære, at den foreslåede bestemmelse i § 81 a, stk. 3, omfattes af den foreslåede bestemmelse i straffelovens § 79 a, stk. 1, 1. pkt.

Det forudsættes, at en person, som idømmes ubetinget fængselsstraf eller anden strafferetlig retsfølge af frihedsberøvende karakter for en lovovertrædelse, der er omfattet af straffelovens § 81 a, i almindelighed vil skulle gives et opholdsforbud og et kontaktforbud efter den foreslåede bestemmelse, uanset hvilken af de i § 81 a nævnte bestemmelser den pågældende dømmes for overtrædelse af.

Som nævnt foreslås det i *stk. 1, 2. pkt.*, at der endvidere vil kunne gives et opholdsforbud og/eller et kontaktforbud til en person, som idømmes ubetinget fængselsstraf eller anden strafferetlig retsfølge af frihedsberøvende karakter for overtrædelse af straffeloven, lov om euforiserende stoffer, våbenloven eller knivloven, og som på gerningstidspunktet har tilknytning til en gruppe af personer, der tilsammen står bag omfattende og alvorlig kriminalitet, når overtrædelsen har relation til den dømtes tilknytning til gruppen.

Den foreslåede nyaffattelse vil indebære, at anvendelsesområdet også vil omfatte overtrædelse af knivloven.

Den foreslåede bestemmelse er først og fremmest tiltænkt at skulle finde anvendelse i relation til banderelateret kriminalitet, men den vil også – hvis betingelserne i øvrigt er opfyldt – kunne finde anvendelse på anden organiseret kriminalitet. I praksis vil der i relation til banderelateret kriminalitet ofte være tale om at anvende bestemmelsen over for personer, som er registreret i politiets efterforskningsstøtte-database (PED), eller som i øvrigt monitoreres af politiet i den forbindelse.

Den foreslåede bestemmelse i straffelovens § 79 a, stk. 1, 2. pkt., forudsættes for det første anvendt, hvis der foreligger to eller flere overtrædelser, der opfylder betingelserne i bestemmelsen, uanset hvor lang den eller de ubetingede frihedsstraffe er. Bestemmelsen forudsættes ligeledes anvendt, hvis der foreligger en enkelt overtrædelse, som opfylder betingelserne, og som samtidig fører til en ubetinget frihedsstraf af mindst 3 måneders varighed. Vedrører en dom flere lovovertrædelser, hvoraf det ikke er alle, som er omfattet af straffelovens § 79 a, stk. 1, 2. pkt., vil der skulle foretages en konkret vurdering af, om den overtrædelse, der er omfattet af bestemmelsen, i sig selv ville have medført en ubetinget frihedsstraf af mindst 3 måneders varighed.

Anvendelsen af et opholdsforbud og/eller et kontaktforbud efter den foreslåede bestemmelse i straffelovens § 79 a, stk. 1, 2. pkt., forudsætter herudover, at den dømte på gernings-

tidspunktet har tilknytning til en gruppe af personer, der tilsammen står bag omfattende og alvorlig kriminalitet, og at overtrædelsen har relation til den dømtes tilknytning til gruppen.

Udtrykket »gruppe af personer« vil skulle forstås i overensstemmelse med udtrykkets anvendelse i straffelovens § 81 a, stk. 1. Som en gruppe anses derved ikke kun formaliserede grupper med en fast struktur og rollefordeling medlemmerne imellem, et fast tilholdssted og navn eller lignende. Bestemmelsen omfatter også mere løse grupperinger, hvis gruppen dog virker med et fælles sigte eller mål og/eller har et fast reaktionsmønster i bestemte situationer, f.eks. at personerne i gruppen som regel bliver alarmeret og instrueret via telefon- eller sms-kæder i forbindelse med bestemte voldelige eller truende begivenheder, som indtræffer.

Det forudsættes i den forbindelse, at gruppen for at være omfattet af den foreslåede bestemmelse ikke alene er opstået og fungerer i anledning af de forhold, der er til pådømmelse under den konkrete straffesag.

En familiegruppe vil også kunne anses for en gruppe af personer efter den foreslåede bestemmelse, såfremt de betingelser, der er nævnt ovenfor, i øvrigt er opfyldt.

Det vil være en betingelse, at personerne knyttet til den pågældende gruppe »tilsammen står bag omfattende og alvorlig kriminalitet«. Dette vil omfatte tilfælde, hvor de personer, som har tilknytning til gruppen, samlet set er dømt for lovovertrædelser af en sådan grovhed eller i et sådant omfang eller antal, at den samlede kriminalitet inden for gruppen må anses for omfattende og alvorlig. Dette gælder, uanset om de enkelte lovovertrædelser er begået af en eller flere personer, som har tilknytning til gruppen.

Ved vurderingen af, om de personer, som har tilknytning til gruppen, tilsammen står bag omfattende og alvorlig kriminalitet, vil der navnlig skulle lægges vægt på, om de pågældende er dømt for overtrædelser af straffeloven, lov om euforiserende stoffer, våbenloven eller knivloven. Øvrige lovovertrædelser vil dog efter omstændighederne også kunne tillægges vægt i denne vurdering. Der vil endvidere kunne lægges vægt på, om overtrædelserne har ført til idømmelse af ubetingede fængselsstraffe eller andre strafferetlige retsfølger af frihedsberøvende karakter. Det vil ligeledes skulle tillægges betydning, hvor lang tid der er gået, siden forholdene blev begået. Hvis forholdene er begået af personer, der må anses for ledende eller toneangivende figurer inden for gruppen, vil dette ligeledes skulle tillægges betydelig vægt.

Til brug for vurderingen vil anklagemyndigheden under hovedforhandlingen bl.a. kunne fremlægge en udtalelse fra politiet om, hvilke personer der har tilknytning til gruppen, samt om registreringer af den kriminalitet, som disse personer er dømt for. Dette vil dog ikke være et krav.

Det vil endvidere være en betingelse for at give et opholdsforbud og/eller et kontaktforbud efter det foreslåede 2. pkt.,

at den dømte har »tilknytning« til den pågældende gruppe af personer. Begrebet »tilknytning« vil indebære, at den pågældende vil skulle have et tilhørsforhold til gruppen som sådan. Det blotte bekendtskab med enkeltpersoner fra den pågældende gruppe falder således uden for den foreslåede bestemmelses anvendelsesområde.

Vurderingen af, om den dømte har tilknytning til gruppen i bestemmelsens forstand, beror i første række på et politifagligt skøn.

I den forbindelse vil der bl.a. kunne lægges vægt på, om personen er iagttaget i forbindelse med gruppens arrangementer eller har båret beklædning, udsmykning eller lignende med symboler eller tekst med tilknytning til den pågældende gruppe. Der vil også kunne lægges vægt på, om personen i gentagne tilfælde er iagttaget sammen med andre personer tilknyttet gruppen. På samme måde vil eksempelvis tatoveringer og tilkendegivelser, herunder på sociale medier, det mørke internet (dark web), krypterede kommunikationsplatforme eller lignende, kunne indgå i vurderingen af den pågældendes tilknytning til gruppen. Der vil endvidere kunne lægges vægt på eventuelt materiale tilhørende gruppen, f.eks. dokumenter, bøger, regnskaber, medlemslister, telefonlister, indbetalinger, fotos, videoer m.v., der viser, at personen har en tilknytning til den pågældende gruppe af personer. Herudover vil der også kunne lægges vægt på, om den pågældende er dømt for at have begået strafbare forhold sammen med andre personer tilknyttet gruppen.

Opholdsforbud og/eller kontaktforbud vil kunne gives til personer, uanset om den pågældende i gruppens egen selvforståelse er fuldgældigt medlem eller har status som f.eks. »prospect«, »supporter«, »hangaround« eller »probationary«. Det afgørende er, at den dømte har den beskrevne tilknytning til gruppen.

Det gøres med forslaget klart, at tilknytningen skal foreligge på gerningstidspunktet. Det vil indebære, at det er den dømtes tilknytning til gruppen af personer på gerningstidspunktet og ikke domstidspunktet, der er afgørende for, at domstolene kan idømme et opholdsforbud og/eller et kontaktforbud efter bestemmelsen.

At en lovovertrædelse vil skulle have »relation til den dømtes tilknytning til gruppen« vil indebære, at et opholdsforbud og/eller et kontaktforbud ikke vil kunne idømmes i sager, hvor lovovertrædelsen ikke har nogen sammenhæng med den pågældendes tilknytning til gruppen. Som mulige eksempler kan nævnes vold eller voldtægt, der eksempelvis er begået i et parforhold, uden at det har nogen sammenhæng med den dømtes tilknytning til den pågældende gruppe.

Det er ikke muligt præcist at angive, hvornår en lovovertrædelse har relation til den dømtes tilknytning til gruppen. Det vil bero på en konkret vurdering af den begåede lovovertrædelse, herunder af overtrædelsens karakter, hvor den er foretaget, og om den er begået sammen med andre, der har tilknytning til gruppen. Det må antages, at der i mange til-

fælde vil være tale om kriminalitet i form af organiseret narkotikahandel, besiddelse af våben, vidnetrusler, afpresning og personfarlig kriminalitet, herunder grov vold.

Den foreslåede bestemmelse i stk. 1 omfatter også den, der dømmes for forsøg og medvirken, jf. straffelovens §§ 21 og 23.

Det foreslås i § 79 a, stk. 2, at der ved opholdsforbud forstås et forbud mod at færdes og opholde sig i et eller flere nærmere afgrænsede områder, hvor den pågældende lovovertrædelse er begået, eller hvor den gruppe af personer, som den dømte på gerningstidspunktet har tilknytning til, opholder sig.

Udtrykket »færdes og opholde sig« vil skulle forstås på samme måde som i straffelovens § 79 b, stk. 2, om opholdsforbud for visse terrorforbrydelser. Færden og ophold omfatter således enhver fysisk tilstedeværelse inden for det pågældende område, herunder at passere igennem området. Et opholdsforbud vil således indebære, at den blotte tilstedeværelse i det pågældende område uden politiets tilladelse efter det foreslåedes § 79 a, stk. 4, jf. herom nedenfor, vil udgøre en overtrædelse, selv om der er tale om helt kortvarige ophold.

Det bemærkes, at et opholdsforbud ikke er til hinder for, at frihedsberøvelse vil kunne ske i et område, der er omfattet af opholdsforbuddet.

Hertil kommer, at det ikke er tilsigtet, at et opholdsforbud vil skulle være til hinder for påbegyndelse og afvikling af udgang fra en af kriminalforsorgens institutioner, hvis institutionen ligger i et område omfattet af opholdsforbuddet. Den pågældende vil hurtigst muligt og uden ophold skulle forlade området, idet fortsat færden og ophold efter dette tidspunkt vil være en overtrædelse af opholdsforbuddet.

Det er ligeledes ikke tilsigtet, at et opholdsforbud vil skulle være til hinder for færden og ophold, der udelukkende skyldes nødsituationer, herunder den pågældendes eller dennes nærmeste pårørendes akutte henvendelse til et hospital. Den pågældende vil straks skulle forlade området, når nødsituationen er afsluttet. Fortsat færden og ophold efter dette tidspunkt vil være en overtrædelse af opholdsforbuddet.

Et opholdsforbud vil indebære et forbud mod at bosætte sig i det område, der er omfattet af forbuddet. Opholdsforbuddet vil således i praksis indebære et påbud til den pågældende om at bosætte sig uden for det område, som opholdsforbuddet omfatter. Dette gælder dog ikke, hvis der undtagelsesvist er grundlag for at meddele tilladelse efter den foreslåede § 79 a, stk. 4, jf. herom nedenfor.

Et opholdsforbud vil som udgangspunkt skulle omfatte den eller de kommuner, hvor den pågældende lovovertrædelse er begået. Herudover vil der kunne gives et opholdsforbud i den eller de kommuner, hvor den gruppe af personer, som

den dømte på gerningstidspunktet havde tilknytning til, opholder sig.

Det vil navnlig bero på et politifagligt skøn, hvor en gruppe af personer anses for at opholde sig. I den forbindelse vil der bl.a. kunne lægges vægt på politiets observationer, ransagninger, afhøringer m.v. Det er ikke kun gruppens formelle opholdssted i form af et klubhus m.v., der vil skulle anses som gruppens opholdssted. Også steder eller områder, hvor gruppen i praksis samles og f.eks. udøver negativ påvirkning, herunder i form af kriminalitet, vil skulle anses som gruppens opholdssted.

I vurderingen af den nærmere afgrænsning af opholdsforbuddet, herunder om forbuddet vil skulle omfatte mere end én kommune, f.eks. både den kommune, hvor forholdet er begået, og den kommune, hvor gruppen opholder sig, vil der navnlig skulle lægges vægt på karakteren, omfanget og grovheden af den begåede kriminalitet, herunder om den begåede kriminalitet har forbindelse til en konflikt mellem forskellige grupper, f.eks. hvor der bliver kæmpet om territoriet i forhold til narkotikahandel.

Der vil endvidere skulle lægges afgørende vægt på, hvor forbuddet mest effektivt forhindrer, at den pågældende genoptager sine kriminelle aktiviteter.

Hvis der er tale om en geografisk stor kommune med en eller flere større byer eller en kommune, der hovedsageligt består af tæt bebyggede områder, og hvor det er tydeligt, at den pågældendes kriminalitet og/eller gruppe hører til i en bestemt by eller bydel, vil retten i stedet for hele kommunen kunne begrænse opholdsforbuddet til alene en eller flere byer eller bydele, hvis en bredere udstrækning konkret vurderes ikke at stå i rimeligt forhold til den begåede kriminalitet. Der vil endvidere kunne gives et opholdsforbud, der alene omfatter dele af to kommuner, hvis f.eks. gruppen opholder sig omkring og eventuelt på begge sider af kommunegrænsen.

Er der tale om mindre alvorlig kriminalitet, som f.eks. alene har givet anledning til en kortere ubetinget fængselsstraf, og vurderes et geografisk bredt fastlagt forbud dermed ikke at stå i rimeligt forhold til den begåede kriminalitet, vil opholdsforbuddet kunne indskrænkes geografisk til et eller flere mindre områder, som ikke hindrer den dømtes sædvanlige ophold og færden de steder, hvor den dømte har sin bopæl og sine sædvanlige legitime gøremål, men som hindrer den dømte i at opholde sig og færdes, hvor den eller de pågældende lovovertrædelser er begået, og/eller hvor den gruppe af personer, som den dømte på gerningstidspunktet havde tilknytning til, opholder sig.

Den præcise afgrænsning af opholdsforbuddet vil i øvrigt afhænge af en konkret proportionalitetsvurdering, hvor ovenstående retningslinjer om fastsættelse af forbuddet indgår.

Det vil være op til domstolene i de konkrete tilfælde at vurdere, hvordan det geografiske område, som et opholds-

forbud vil skulle dække, angives tilstrækkeligt præcist i dommen.

Når opholdsforbuddet omfatter en eller flere hele kommuner – hvilket som nævnt vil være udgangspunktet – vil det være naturligt, at forbuddet afgrænses ved at angive den eller de pågældende kommuner. I andre tilfælde vil det eksempelvis kunne fastsættes i dommen, hvilke gadenavne der omkranser det område, som er omfattet af forbuddet, men andre objektive beskrivelser af et område vil også kunne anvendes, så længe det sikres, at det omfattede område let og utvetydigt vil kunne identificeres. Det vil ikke være tilstrækkeligt at angive området på et kort, men beskrivelsen af området vil eventuelt kunne suppleres af et kort. Det bemærkes i øvrigt, at politiets tilladelser så vidt muligt vil skulle afgrænses på samme måde.

Overtrædelse af et opholdsforbud efter den foreslåede § 79 a, stk. 2, vil kunne straffes med fængsel indtil 2 år, jf. nærmere herom bemærkningerne til lovforslagets § 1, nr. 14. Forsøg på at overtræde et opholdsforbud er ligeledes strafbart, jf. straffelovens § 21.

Det foreslås i 79 a, stk. 3, 1. pkt., at der ved kontaktforbud forstås et forbud mod at søge at kontakte personer, der har tilknytning til samme gruppe af personer, som den dømte på gerningstidspunktet har tilknytning til.

Det forudsættes, at et kontaktforbud som udgangspunkt vil skulle omfatte kontakt med alle personer, der havde tilknytning til samme gruppe af personer, som den dømte på gerningstidspunktet havde tilknytning til. Udtrykkene »gruppe af personer« og »tilknytning« vil skulle forstås på samme måde som i den foreslåede § 79 a, stk. 1, 2. pkt., jf. herom ovenfor.

Det forudsættes, at et kontaktforbud vil skulle omfatte kontakt med alle personer, der på ethvert givent tidspunkt har tilknytning til samme gruppe af personer, som den dømte på gerningstidspunktet havde tilknytning til. Det gælder uanset om den dømte på et senere tidspunkt ophører med at have tilknytning til gruppen. Kontaktforbuddet er herved dynamisk og vil også omfatte kontakt med personer, der bliver tilknyttet samme gruppe af personer på et senere tidspunkt end den dom, hvorved forbuddet er givet. På samme vis vil kontakt med personer, der ikke længere vurderes at have en tilknytning til samme gruppe af personer, ikke være omfattet af kontaktforbuddet, ligesom kontaktforbuddet ikke vil gælde for kontakt med personer fra en anden gruppe af personer, som den dømte eventuelt måtte skifte til efter gerningstidspunktet.

Udtrykket »kontakte« vil skulle forstås på samme måde som i straffelovens § 79 b, stk. 3, om kontaktforbud for visse terrorforbrydelser og omfatter enhver form for personlig, skriftlig, telefonisk og digital kontakt med personer, der er omfattet af det pågældende forbud. Et kontaktforbud vil således indebære, at en hvilken som helst kontakt – både skriftlig og mundtlig – med de omfattede personer uden

politiets forudgående tilladelse efter den foreslåede § 79 a, stk. 4, jf. herom nedenfor, vil udgøre en overtrædelse. Da enhver kontakt med personer omfattet af kontaktforbuddet vil indebære en overtrædelse af forbuddet, vil enhver ny kontakt med en person omfattet af forbuddet udgøre en ny overtrædelse. Dette vil også gælde, selvom det måtte være den samme person, vedkommende har – eller har forsøgt at opnå – kontakt med flere gange.

Et kontaktforbud vil for det første indebære et forbud mod personlig kontakt med personer, der er omfattet af forbuddet, herunder fysisk fremmøde på den pågældendes bopæl, opholdssted eller andre steder, hvor den pågældende opholder sig midlertidigt. Det bemærkes, at i de tilfælde, hvor den dømte samtidig med kontaktforbuddet er meddelt et opholdsforbud, vil opholdsforbuddet i visse tilfælde afskære muligheden for personlig kontakt med personer, der har tilknytning til samme gruppe af personer, i det område, hvor de pågældende opholder sig.

Forbuddet vil også indebære et forbud mod personlig kontakt, hvis den dømte tilfældigt møder en person, der er omfattet af forbuddet, f.eks. på gaden, i biografen eller hos fælles bekendte. Kontaktforbuddet vil i sådanne situationer i praksis indebære, at den dømte vil skulle forlade stedet. I større forsamlinger, som f.eks. en demonstration, en festival eller lignende, hvor den dømte ikke vil være nødsaget til at interagere med personen omfattet af kontaktforbuddet, vil den dømte skulle holde størst mulig fysisk afstand fra den pågældende og samtidig ignorere den pågældende.

Kontaktforbuddet vil endvidere indebære et forbud mod skriftlig kontakt i form af brev eller lignende analoge kommunikationsformer. Forbuddet omfatter ligeledes telefonisk kontakt, som foregår ved anvendelse af telefonnettet, herunder fremsendelse af en tekst- eller billedbesked (f.eks. sms'er og mms'er).

Herudover vil forbuddet omfatte en hvilken som helst kontakt, som foregår gennem internettet eller et lignende system til spredning af information. Som eksempler kan nævnes e-mail, internetchat, internettelefoni, onlinespil med chatfunktion og sociale medier, herunder Facebook, Instagram, X, Snapchat og TikTok. Det samme gælder for kontakt, som finder sted på det mørke internet (dark web), som er en betegnelse for et netværk, som det kræver særlig software for at få adgang til. Netværket gør det herefter muligt for brugerne at skjule både deres handlinger og identiteter og er dermed særdeles velegnet for kriminelle, der ønsker at skjule ulovlige aktiviteter. Endvidere vil brug af Skype, Facetime, WhatsApp, Viber og lignende programmer til opkald, chat og videoopkald via internettet være omfattet af forbuddet. Det bemærkes, at forbuddet ligeledes forudsættes at omfatte fremtidige kommunikationsteknologier, der på linje med internettet vil kunne bruges til spredning af information.

Kontaktforbuddet gælder også, hvis en person, der er omfattet af forbuddet, har taget initiativ til den første kontakt

med den dømte (f.eks. sendt den første sms eller den første e-mail). Den dømte må i sådanne tilfælde ikke svare på henvendelsen. Det er desuden omfattet af forbuddet, hvis kontakten sker gennem andre, f.eks. den dømtes ægtefælle.

Et kontaktforbud vil desuden indebære, at den dømte ikke må »søge at« kontakte personer omfattet af forbuddet, hvilket vil skulle forstås på samme måde som i straffelovens § 79 b, stk. 3, om kontaktforbud for visse terrorforbrydelser. Forbuddet vil derfor være overtrådt, når den dømte f.eks. har afsendt en e-mail, skrevet en besked på en Facebook-profil eller lagt en besked på en telefonsvarer med forsæt til at opnå kontakt til en person omfattet af forbuddet. Der vil i givet fald foreligge en fuldbyrdet overtrædelse af kontaktforbuddet, selv om e-mailen eller beskeden ikke kommer frem til den tilsigtede modtager.

Det er endvidere en betingelse for, at et kontaktforbud efter den foreslåede § 79 a, stk. 1, er overtrådt, at den dømte søger at »kontakte personer, der har tilknytning til samme gruppe af personer som den dømte«. Dette vil indebære, at kontakten vil skulle være rettet mod en eller flere konkrete personer, der er omfattet af forbuddet. En generel henvendelse eller et opslag, eksempelvis på en Facebook-profil eller Instagram-konto, herunder både på den dømtes egen profil eller på en andens, vil derimod i almindelighed ikke være omfattet af forbuddet. Det bemærkes, at en sådan henvendelse, der indledningsvis er generel, undervejs vil kunne skifte karakter og således blive omfattet af forbuddet. Det vil f.eks. kunne være tilfældet, hvis en generel henvendelse på den dømtes egen Facebook-profil eller i et lukket chatrum eller Facebookgruppe udvikler sig til en samtale med en eller flere personer omfattet af forbuddet.

Det er en forudsætning for at ifalde straf for overtrædelse af et kontaktforbud, at den dømte har det fornødne forsæt, jf. den almindelige regel herom i straffelovens § 19. Den dømte vil skulle have forsæt i relation til samtlige objektive momenter i den foreslåede § 79 a, stk. 3. Der kræves således forsæt med hensyn til, at den person, som den dømte søger at kontakte, er tilknyttet samme gruppe af personer, som den dømte på gerningstidspunktet havde tilknytning til.

Med henblik på at undgå bevismæssig tvivl om, hvorvidt en person i det konkrete tilfælde er tilknyttet samme gruppe af personer, som den dømte på gerningstidspunktet havde tilknytning til, og med henblik på at sikre, at den dømte har tilstrækkeligt kendskab til den omfattede personkreds for kontaktforbuddet, forudsættes det, at straf for overtrædelse af forbuddet i tilfælde, hvor tilknytningen til grupperingen ikke er klar – f.eks. på grund af manglende forudgående kendskab eller fravær af tydelige kendetegn – vil kræve en forudgående advarsel fra politiet om, at kontakt med personen af politiet vurderes at udgøre en overtrædelse af forbuddet. Det forudsættes, at der ikke vil gælde nogen formkrav til den forudgående advarsel, idet den dog vil skulle kunne dokumenteres af politiet.

Forsæt vil sædvanligvis foreligge, hvis den dømte søger at

kontakte en eller flere personer, der har medvirket til den lovovertrædelse, som har begrundet kontaktforbuddet. Tilsvarende vil forsæt som udgangspunkt foreligge, hvis den dømte har kontakt med en person omfattet af et kontaktforbud efter, at politiet i medfør af den foreslåede § 79 a, stk. 8, har videregivet oplysninger til den dømte herom, jf. nærmere herom nedenfor.

Ved vurderingen af, om den dømte har haft forudgående kendskab til en persons tilknytning til samme gruppering som den dømte, vil der bl.a. kunne lægges vægt på kontakten karakter, forudgående kontakt mellem personerne, det forhold, at personerne er iagttaget sammen i forbindelse med gruppens arrangementer eller har båret beklædning, udsmykning eller lignende tydelige kendetegn for den pågældende gruppe.

Hvis den dømte først på et senere tidspunkt får kendskab til, at en person har tilknytning til samme gruppe af personer, vil den pågældende først kunne straffes for overtrædelse af kontaktforbuddet, hvis den pågældende fortsat har eller søger kontakt med den person, der er omfattet af forbuddet efter dette tidspunkt. Det vil afhænge af de konkrete omstændigheder, hvad den dømte i sådanne situationer vil skulle foretage sig for at undgå strafansvar for overtrædelse af kontaktforbuddet. Som generel retningslinje vil den dømte dog skulle foretage sig, hvad der i situationen er muligt for faktisk at bringe kontakten effektivt til ophør, herunder ved f.eks. fysisk at forlade stedet eller blokere personen på sociale medier.

Det foreslås i § 79 a, stk. 3, 2. pkt., at kontaktforbud dog ikke omfatter nærmeste familiemedlemmer, i det omfang det ville stride mod Danmarks internationale forpligtelser.

Internationale forpligtelser vil i denne sammenhæng bl.a. omfatte artikel 8 i EMRK om retten til bl.a. familieliv.

Ved nærmeste familiemedlemmer forstås normalt personens ægtefælle, faste samlevende, forældre, børn og søskende. Det vil imidlertid bero på en konkret vurdering, hvilke personer der vil være undtaget fra et idømt kontaktforbud efter den foreslåede § 79 a, stk. 3, 2. pkt. Det vil ved vurderingen heraf bl.a. være relevant at inddrage karakteren af den pågældende relation, herunder om personen f.eks. bor sammen med den dømte.

Det bemærkes, at forholdet mellem voksne familiemedlemmer, f.eks. mellem forældre og voksne børn eller mellem voksne søskende, ikke nødvendigvis vil udgøre et familieliv efter EMRK artikel 8, idet der som udgangspunkt kræves en form for afhængighed.

Med henblik på at undgå bevismæssig tvivl om, hvorvidt en person i det konkrete tilfælde er undtaget fra et idømt kontaktforbud som følge af den foreslåede § 79 a, stk. 3, 2. pkt., og med henblik på at sikre, at den dømte har tilstrækkeligt kendskab til den omfattede personkreds for kontaktforbuddet, vil det efter omstændighederne være relevant, at politiet giver en forudgående advarsel om, at kontakt

med personen af politiet vurderes at udgøre en overtrædelse af forbuddet. Det forudsættes, at der ikke vil gælde nogen formkrav til den forudgående advarsel, idet den dog vil skulle kunne dokumenteres af politiet.

Det foreslås i § 79 a, stk. 3, 3. pkt., at kontaktforbud endvidere ikke omfatter andre indsatte i kriminalforsorgens varetægt, når den dømte er i kriminalforsorgens varetægt.

Den foreslåede ordning vil medføre, at et kontaktforbud ikke vil være overtrådt, hvis en indsat, som ved dom er givet et kontaktforbud, har kontakt med andre indsatte, der har tilknytning til samme gruppe af personer, som den dømte havde på gerningstidspunktet, når den pågældende er i kriminalforsorgens varetægt. Det gælder alle indsatte, herunder anholdte og arrestanter, som ved dom har modtaget et kontaktforbud. Den indsatte anses for at være i kriminalforsorgens varetægt, når den pågældende befinder sig i kriminalforsorgens institutioner, men også i øvrige situationer uden for kriminalforsorgens institutioner, hvis kriminalforsorgen har instruktionsbeføjelse over den indsatte f.eks. i forbindelse med fremstilling i og transport til og fra retten eller ved overførsel mellem matrikler. Det foreslåede skal ses i sammenhæng med, at bandemedlemmer ofte placeres i særlige afdelinger i kriminalforsorgen, samt at der kan gælde særlige vilkår for bandemedlemmers afsoning.

Kontaktforbuddet vil dog gælde under uledsaget udgang, hvis den indsatte kontakter andre personer med tilknytning til gruppen. Sådant kontakt vil således fortsat udgøre en overtrædelse af forbuddet. Det bemærkes, at der i forbindelse med påbegyndelse og afslutning af udgang kan være visse situationer, som efter en konkret vurdering bør undtages. Dette gælder eksempelvis, hvis der opstår kødannelse i forbindelse med adgangskontrol og visitation af den indsatte og dennes effekter samt i forbindelse med udgang, hvor de indsatte sendes af sted samtidig med henblik på at tage offentlig transport, hvor tidsintervallet imellem den offentlige transport er forholdsvist langt.

Overtrædelse af et kontaktforbud efter den foreslåede § 79 a, stk. 3, vil kunne straffes med fængsel indtil 2 år, jf. nærmere herom bemærkningerne til lovforslagets § 1, nr. 14. Forsøg på at overtræde et kontaktforbud er strafbart, jf. straffelovens § 21. Straf for forsøg vil dog forudsætte et tilstrækkeligt konkretiseret forsæt til den fuldbyrdede handling. Det bemærkes i den forbindelse, at der allerede vil foreligge en fuldbyrdet overtrædelse af kontaktforbuddet, hvis den dømte søger at kontakte personer omfattet af forbuddet.

Det foreslås i § 79 a, stk. 4, at politiet kan meddele tilladelse til færden eller ophold i et område omfattet af et opholdsforbud efter stk. 1, jf. stk. 2, og til kontakt med en person omfattet af et kontaktforbud efter stk. 1, jf. stk. 3, hvis det af særlige grunde må anses for beføjet.

Tilladelsesordningen forudsættes administreret restriktivt. Der vil imidlertid kunne være særlige tilfælde, hvor en person, der er idømt et opholdsforbud, har et særligt

anerkendelsesværdigt formål med at færdes eller opholde sig i et område, som forbuddet vedrører. Det forudsættes, at der som udgangspunkt kun meddeles tilladelse, når Danmarks internationale forpligtelser, herunder EMRK, kræver dette, eller når det for så vidt angår opholdsforbud vil være nødvendigt for, at den dømte vil kunne opfylde visse lovbestemte pligter.

Tilladelsesordningen vil for det første indebære, at den dømte på forhånd og på eget initiativ vil skulle søge om tilladelse til færden eller ophold i et område omfattet af et opholdsforbud efter stk. 1, jf. stk. 2, og at den pågældende ikke lovligt vil kunne færdes eller opholde sig i det pågældende område, før der eventuelt måtte være meddelt en sådan tilladelse.

Udtrykket »særlige grunde« vil i denne forbindelse skulle forstås på samme måde som i straffelovens § 79 b, stk. 4, om opholdsforbud og kontaktforbud for visse terrorforbrydelser.

Som eksempler på tilfælde, hvor der foreligger »særlige grunde«, som vil kunne begrunde en tilladelse til færden eller ophold i et område, som er omfattet af et opholdsforbud, kan nævnes tungtvejende hensyn til den pågældendes helbred. Det vil eksempelvis kunne være deltagelse i operationer, lægeundersøgelser eller andre sygdoms- eller helbredsbegrundede behandlinger, som sker på baggrund af lægehenvensning, og som alene vil kunne foregå på et hospital eller hos en læge i det område, der er omfattet af opholdsforbuddet. Det forudsættes som det klare udgangspunkt, at der i disse tilfælde gives tilladelse. Der vil omvendt ikke kunne gives tilladelse, hvis den lægelige behandling uden videre vil kunne foregå hos en læge m.v., der ikke er placeret i det område, som forbuddet vedrører.

Som nævnt ovenfor er det ikke hensigten, at et opholdsforbud vil skulle være til hinder for færden og ophold i nødsituationer, herunder den pågældendes eller dennes nærmeste familiemedlemmers akutte henvendelse til et hospital. I disse tilfælde kræves der således ikke tilladelse fra politiet til færden og ophold i området.

Hensynet til den dømtes privat- og familieliv vil i visse tilfælde også kunne udgøre en særlig grund til færden eller ophold i et område, som er omfattet af et opholdsforbud. Der vil f.eks. kunne være tale om enkeltstående eller sjældent forekommende begivenheder af særlig betydning vedrørende de nærmeste familiemedlemmer som f.eks. begravelse, alvorlig sygdom eller tilstedeværelse i forbindelse med en ægtefælles, samlevers eller kærestes fødsel af et fælles barn. Ved nærmeste familiemedlemmer forstås normalt personens ægtefælle, faste samlevende, forældre, børn og søskende. Omvendt vil deltagelse i mere almindeligt eller hyppigt forekommende familiebegivenheder som f.eks. fødselsdage, højtider eller uformelle sammenkomster m.v. som det klare udgangspunkt ikke udgøre en særlig grund i bestemmelsens forstand.

Som anført ovenfor vil et opholdsforbud i de tilfælde, hvor den dømte forud for dommen måtte være bosat i det område, som et opholdsforbud omfatter, i praksis indebære et påbud til den pågældende om at flytte uden for det område, som opholdsforbuddet omfatter.

Hvor den pågældende bor alene eller sammen med personer, som ikke er den pågældendes nærmeste familiemedlemmer, vil hensynet til at forebygge ny banderelateret kriminalitet ved at modvirke, at den dømte fastholdes eller falder tilbage i det kriminelle miljø og hensynet til omgivelserne, hvor kriminaliteten er begået, efter Justitsministeriets opfattelse som det klare udgangspunkt vægte højere end den pågældendes mulighed for at opretholde sin bopæl i et område, som er omfattet af et opholdsforbud. Der vil derfor som det klare udgangspunkt ikke kunne meddeles tilladelse til ophold i egen bolig i disse tilfælde.

Hvor den dømte har bopæl sammen med sine nærmeste familiemedlemmer, vil der skulle foretages en afvejning af hensynet til familielivet over for hensynet til at forebygge ny banderelateret kriminalitet i form af, at den dømte fastholdes eller falder tilbage i et kriminelt miljø samt karakteren og grovheden af den begåede kriminalitet, som har begrundet opholdsforbuddet.

Der vil i den forbindelse også skulle lægges betydelig vægt på, om opretholdelse af bopælen vil kunne ske, uden at den pågældende vil komme til at opholde sig i det specifikke område (f.eks. en bydel) inden for opholdsforbuddets anvendelsesområde, hvor den pågældende lovovertrædelse er begået eller hvor den gruppe af personer, som den dømte på gerningstidspunktet havde tilknytning til, opholder sig. Hvis opretholdelse af bopælen vil indebære, at den pågældende vil komme til at opholde sig i netop dette område, vil det med betydelig vægt tale for, at bopælen ikke vil kunne opretholdes. Det vil dog bl.a. også være relevant at lægge vægt på, hvor lang tid husstanden har været etableret, hvorvidt en ægtefælle eller samlever havde kendskab til kriminaliteten, der var begået forud for etableringen af forholdet, hvorvidt der er hjemmeboende børn og i givet fald deres alder samt børnenes bedste interesser og velbefindende.

Udover den pågældende et familieliv med en samlever eller ægtefælle med fælles mindre, hjemmeboende børn vil dette være forhold, som med betydelig vægt taler for, at der meddeles tilladelse. I sådanne situationer vil der således skulle meddeles tilladelse, medmindre særdeles tungtvejende hensyn taler herimod. Det vil f.eks. kunne være tilfældet, hvis den pågældende er dømt for meget alvorlig kriminalitet (f.eks. drab) og samtidig har opretholdt kontakten til gruppen af personer.

Hvis de ovennævnte familiemæssige forhold er til stede på tidspunktet for domsafsigelsen, vil retten ved idømmelse af en kortere ubetinget fængselsstraf kunne tage hensyn hertil ved fastsættelsen af den geografiske udstrækning af opholdsforbuddet, således at den dømte vil kunne opholde sig i og omkring bopælen. Hvis der derimod er tale om

idømmelse af en længerevarende fængselsstraf, bør retten ikke tage et sådant hensyn, idet de familiemæssige forhold vil kunne ændre sig i løbet af den periode, hvor den pågældende afsoner fængselsstraffen, og forholdet bør derfor reguleres gennem konkrete tilladelser.

Ved idømmelse af et opholdsforbud til personer under 18 år vil retten tilsvarende ved fastsættelsen af den geografiske udstrækning af opholdsforbuddet kunne tage hensyn til, at den dømte – så længe denne ikke er fyldt 18 år – vil kunne færdes og opholde sig, hvor forældremyndighedsindehaverne har bopæl.

I tilfælde, hvor den pågældende bor sammen med personer, der tilhører den gruppe af personer, som opholdsforbuddet er idømt på baggrund af, vil der som det helt klare udgangspunkt ikke kunne meddeles tilladelse til fortsat at bo i forbudsområdet.

Hvis der af hensyn til den dømtes privat- og familieliv meddeles tilladelse til, at bopælen vil kunne opretholdes, bør tilladelsen også omfatte vilkår om at færdes frem og tilbage herfra samt tilladelse til at varetage nødvendige forpligtelser, som har tilknytning til udøvelsen af familielivet, f.eks. afhentning af børn i institution eller skole og ledsagelse af børn til læge, dog således at ophold i området uden for disse situationer ikke i øvrigt er tilladt. Tilladelsen vil også kunne omfatte egne gøremål, herunder besøg ved egen læge. Det vil formentlig i praksis også ofte være relevant på forhånd at give tilladelse til, at den pågældende vil kunne opfylde lovbestemte pligter om f.eks. at møde op på et jobcenter eller en arbejdsløshedskasse m.v. i medfør af beskæftigelseslovgivningen eller møde til tilsyn ved Kriminalforsorgen i Frihed (KIF). Tilladelse til at opfylde andre lovbestemte pligter, som forventes at blive relevante, og til at møde hos en bestemt myndighed inden for et område, som er omfattet af opholdsforbuddet, vil også kunne gives på forhånd.

Det bemærkes, at der som udgangspunkt kun vil kunne gives tilladelse til lejlighedsvis møder, som den pågældende myndighed eller arbejdsløshedskasse m.v. har indkaldt til på et bestemt sted og tidspunkt. Der vil således som det klare udgangspunkt ikke kunne gives tilladelse til, at den pågældende deltager i daglige møder eller lignende, eller at den pågældende tager imod et tilbud om arbejde inden for forbudsområdet, jf. også nedenfor om myndighedernes forpligtelse til at respektere et opholdsforbud.

Når politiet vil skulle vurdere, om det i forbindelse med en tilladelse til at have bopæl inden for det område, som opholdsforbuddet omfatter, er mest hensigtsmæssigt at meddele en generel tilladelse til f.eks. at deltage i lejlighedsvis møder, som den pågældende indkaldes til på jobcenteret m.v., eller om det er mere hensigtsmæssigt at meddele tilladelse på baggrund af løbende ansøgninger til konkrete møder, vil der bl.a. kunne lægges vægt på risikoen for at den dømte begår ny banderelateret kriminalitet og risikoen for misbrug af en eventuel tilladelse. Det vil endvidere være relevant at tage i betragtning, om tilladelsen vil indebære,

at den pågældende vil skulle færdes i det område, hvor den gruppe af personer, som den pågældende har tilknytning til, opholder sig. Det vil i den forbindelse kunne være hensigtsmæssigt for politiet at vide, hvornår den pågældende forventes at færdes i området, og på den baggrund vil det kunne være mest hensigtsmæssigt at meddele tilladelse efter konkrete ansøgninger.

Der vil ikke kunne gives tilladelse i tilfælde, hvor den pågældende – eventuelt sammen med sine nærmeste familie-medlemmer – ønsker at etablere bopæl i et område omfattet af et opholdsforbud, efter at forbuddet er idømt.

I visse helt særlige situationer vil også tungtvejende hensyn til forsamlings- eller foreningsfriheden kunne begrunde en tilladelse til færden eller ophold i det område, som opholdsforbuddet omfatter. Der vil dog som det helt klare udgangspunkt ikke kunne meddeles tilladelse til aktiviteter i regi af foreninger med fast tilhørs- eller mødested i det område, som opholdsforbuddet omfatter, eller til at deltage i demonstrationer m.v. i området.

Der vil i visse situationer endvidere kunne foreligge særlige grunde i bestemmelsens forstand, hvis der er tale om at meddele tilladelse til den pågældendes transit igennem et område, der er omfattet af et opholdsforbud, f.eks. via en central færdselsåre eller til afgang fra en lufthavn, hvor opholdsforbuddet vil medføre en meget væsentlig omvej for transporten eller besværliggøre ud- og indrejse til Danmark i væsentligt omfang. Det forudsættes dog i givet fald, at en tilladelse ikke væsentligt vil vanskeliggøre håndhævelsen af et opholdsforbud, og at der ikke vurderes at være risiko for misbrug.

Der vil f.eks. kunne være tale om tilladelse til transport via en central motorvejsstrækning som den fynske motorvej E20, der bl.a. passerer igennem Odense Kommune, eller transport til og fra Københavns Lufthavn i Kastrup i forbindelse med en konkret afrejse eller ankomst. Der vil også kunne være tale om tilladelse til at benytte en bestemt togstrækning. Desuden vil der, for en person med opholdsforbud i Københavns Kommune, kunne være tale om tilladelse til transport gennem Københavns Kommune, såfremt den pågældende er bosat i Frederiksberg Kommune, idet den pågældende i modsat fald ikke ville kunne forlade sin bopælskommune.

Der vil som det klare udgangspunkt ikke foreligge særlige grunde, hvis den dømte ønsker at varetage arbejdsmæssige opgaver eller forpligtelser i et område omfattet af et opholdsforbud. Dette vil f.eks. indebære, at der som det klare udgangspunkt ikke vil kunne meddeles tilladelse til, at den pågældende giver møde på en arbejdsplads beliggende i et område omfattet af et opholdsforbud, eller at den pågældende varetager enkeltstående arbejdsopgaver i området. Dette gælder også i de situationer, hvor et jobcenter eller en arbejdsløshedskasse m.v. vil give et tilbud efter lov om aktiv beskæftigelsesindsats eller henvise til arbejde i det pågældende område, jf. nedenfor.

På tilsvarende vis vil der som det klare udgangspunkt ikke kunne meddeles tilladelse til, at den pågældende vil kunne deltage i undervisning på en uddannelse, faglige kurser eller lignende, som gennemføres i eller vil skulle foregå i et område omfattet af et opholdsforbud.

Som udgangspunkt vil offentlige myndigheder, arbejdsløshedskasser m.v. skulle respektere et opholdsforbud, hvis lovgivningen på et område ikke er forenelig med opholdsforbuddet. Dette skyldes, at der som det klare udgangspunkt ikke vil kunne meddeles tilladelse til at varetage arbejdsmæssige opgaver i et område, hvor man har et opholdsforbud, jf. nærmere ovenfor. Eksempelvis vil en person, der er idømt et opholdsforbud, ikke kunne gives et tilbud eller henvises til et arbejde efter beskæftigelseslovgivningen, hvis arbejdspladsen er beliggende inden for forbudsområdet.

Visse lovbestemte pligter indebærer, at en person skal møde frem hos en myndighed, arbejdsløshedskasse m.v. eller på et nærmere angivet sted. Afhængig af bl.a. konsekvenserne for den dømte af at undlade at møde op, vil der kunne meddeles tilladelse til sådanne møder. I tilfælde hvor manglende fremmøde er forbundet med en straf, eller i øvrigt forbundet med væsentlige retlige konsekvenser, herunder i form af tab af væsentlige rettigheder, forudsættes det, at der meddeles tilladelse, medmindre der konkret er mulighed for, at mødet vil kunne foregå uden for forbudsområdet. Som eksempel kan nævnes retsplejelovens § 168, stk. 1, hvorefter der er pligt til at afgive forklaring for retten som vidne, eller tab af f.eks. arbejdsløshedsdagpenge, hvis man ikke møder op.

Herudover vil det efter omstændighederne kunne udgøre særlige grunde, såfremt den pågældende er indkaldt af en myndighed og ved personligt fremmøde vil kunne varetage sine interesser over for myndighederne f.eks. i sager på det familieretlige område, i retsmøder, i sager om ansøgninger, godkendelser, tilladelser m.v. Dette gælder, selv om der ikke er en lovbestemt mødepligt.

De ovenfor anførte eksempler er ikke udtryk for en udtømmende opregning af de tilfælde, hvor der efter omstændighederne vil kunne foreligge særlige grunde, som vil kunne begrunde en tilladelse til færden og ophold i et område omfattet af et opholdsforbud.

Tilladelsesordningen efter den foreslåede § 79 a, stk. 4, vil for det andet indebære, at den dømte på forhånd og på eget initiativ vil skulle søge om tilladelse til kontakt med en person omfattet af et kontaktforbud efter stk. 1, jf. stk. 3, og at den pågældende ikke lovligt vil kunne søge en sådan kontakt, før der eventuelt måtte være meddelt tilladelse hertil.

Kontaktforbuddet omfatter enhver kontakt med personer, der har tilknytning til samme gruppe af personer, som den dømte på gerningstidspunktet havde tilknytning til. Kontaktforbuddet vil således i praksis bl.a. indebære et påbud til den dømte om fysisk at forlade det sted, hvor personer omfattet af forbuddet opholder sig.

Som anført ovenfor vil et kontaktforbud ikke skulle omfat-

te den dømtes nærmeste familiemedlemmer, i det omfang det ville stride mod Danmarks internationale forpligtelser, herunder EMRK artikel 8. Det bemærkes endvidere, at det i visse tilfælde følger af Danmarks internationale forpligtelser, herunder EMRK, at der tillige efter afsigelse af dommen, hvorved der idømmes kontaktforbud og/eller opholdsforbud, vil skulle være mulighed for konkret at gøre undtagelse fra et idømt forbud. Med den foreslåede ordning tages der højde for, at der efterfølgende konkret vil kunne foreligge sådanne tungtvejende hensyn, at der vil skulle meddeles tilladelse til, at den pågældende efter omstændighederne vil kunne opholde sig i det område eller tage kontakt til personer, som forbuddet vedrører. Således vil politiet kunne meddele konkrete tilladelser til færden og ophold i et område omfattet af et opholdsforbud og til kontakt med en person omfattet af et kontaktforbud, hvis det af særlige grunde må anses for beføjet. Det bemærkes i den forbindelse, at tilladelsesordningen forudsættes administreret således, at der meddeles tilladelse, når Danmarks internationale forpligtelser, herunder EMRK, kræver det.

Hensynet til den dømtes privat- og familieliv vil f.eks. i visse tilfælde, herunder særligt hvor den dømtes nærmeste er omfattet af kontaktforbuddet, kunne begrunde en tilladelse til kontakt. Der vil i den forbindelse skulle foretages en afvejning af hensynet til den dømtes privat- og familieliv over for hensynet til at forebygge ny banderelateret kriminalitet ved at modvirke, at den dømte fastholdes eller falder tilbage i et kriminelt miljø samt karakteren og grovheden af den begåede kriminalitet, som har begrundet kontaktforbuddet. Der henvises i den forbindelse til de ovenfor skitserede kriterier, der vil kunne begrunde, at bopælen opretholdes i et område omfattet af et opholdsforbud.

De ovenfor anførte eksempler er ikke udtryk for en udtømmende opregning af de tilfælde, hvor der efter omstændighederne vil kunne foreligge særlige grunde, som vil kunne begrunde en tilladelse til kontakt med en person omfattet af et kontaktforbud. Det forudsættes dog, at hensynet til den dømtes helbred, forsamlings- eller foreningsfriheden, transit, arbejdsmæssige opgaver, undervisning, varetagelse af den dømtes interesser over for myndighederne, – som efter omstændighederne i særlige tilfælde vil kunne begrunde en tilladelse til færden og ophold i et område omfattet af et opholdsforbud, jf. ovenfor – som det klare udgangspunkt ikke vil kunne begrunde en tilladelse til kontakt med personer omfattet af kontaktforbuddet.

Samlet set vil det således – i forhold til både opholdsforbuddet og kontaktforbuddet – bero på en konkret og individuel afvejning, hvornår henholdsvis færden og ophold eller kontakt af særlige grunde må anses for »beføjet« i bestemmelsens forstand. Der vil i den forbindelse skulle foretages en hensynsafvejning af på den ene side formålet med tilladelsen samt den pågældendes personlige forhold og på den anden side hensynet til at forebygge ny banderelateret kriminalitet ved at modvirke, at den dømte fastholdes eller falder tilbage i et kriminelt miljø samt karakteren og grovheden

af den kriminalitet, som har begrundet opholdsforbuddet og/eller kontaktforbuddet samt risikoen for misbrug.

Afvejningen og vurderingen af, om der er grundlag for at meddele tilladelse, beror således på et skøn, som bl.a. indeholder en række politifaglige elementer.

Der vil ved vurderingen f.eks. kunne lægges vægt på, om den pågældende fortsat har tilknytning til den gruppe, som forbuddene vedrører, herunder om den pågældende har gennemført et exit-forløb, eller om den pågældende i øvrigt ved sin adfærd har vist, at den pågældende har lagt afstand til det kriminelle miljø. Der vil også kunne lægges vægt på, hvor lang tid der er passeret fra den dom, hvorved forbuddene er givet, til ansøgningen om tilladelse. Der vil desuden kunne lægges vægt på, om forbuddene tidligere har været tilside-sat, eller om der vurderes at være en nærliggende risiko herfor.

For så vidt angår opholdsforbuddet vil der desuden kunne lægges vægt på, hvor den begivenhed, som der søges tilladelse til at deltage i, skal finde sted, herunder afstanden til områder, hvor gruppen, som den pågældende har tilknytning til, opholder sig, eller til området, hvor lovovertrædelsen, som har begrundet opholdsforbuddet, har fundet sted. Herudover vil der kunne lægges vægt på, om der er aktuelle konflikter i området mellem rivaliserende grupperinger, som den pågældende har tilknytning til.

Hvis der er holdepunkter for at antage, at den dømte vil misbruge en eventuel tilladelse, vil denne ikke kunne meddeles. Det vil f.eks. efter omstændighederne kunne være tilfældet, hvis den pågældende tidligere har overtrådt vilkårene for en tilladelse, eller hvis politiet konkret er i besiddelse af oplysninger om, at den pågældende vil misbruge en tilladelse. I sådanne situationer vil der dog kunne meddeles tilladelse, hvis der f.eks. foreligger særligt tungtvejende hensyn til den pågældendes privat- og familieliv.

For så vidt angår opholdsforbuddet vil der også kunne lægges vægt på, om det er nødvendigt at opholde sig i det pågældende område, eller om det pågældende ærinde uden væsentlig ulempe vil kunne foregå i en anden kommune eller et andet område, som ikke er omfattet af forbuddet.

Den tidsmæssige og geografiske udstrækning af tilladelsen til ophold og kontakt vil bero på en nærmere vurdering af formålet med tilladelsen og forholdene i øvrigt. Ved vurderingen af, hvordan tilladelsen vil skulle begrænses geografisk, personmæssigt og/eller tidsmæssigt, vil der således bl.a. kunne lægges vægt på de samme forhold, som måtte tale for eller imod, at der gives tilladelse. Det må antages, at de nærmere vilkår for tilladelsen ofte vil følge umiddelbart af formålet med tilladelsen.

Hvor der for så vidt angår et meddelt opholdsforbud gives tilladelse til at deltage i en enkeltstående begivenhed, f.eks. en planlagt operation på et hospital i et område omfattet af et opholdsforbud, vil tilladelsen skulle omfatte transport til og fra den pågældende operation samt det heraf nødvendige

ophold på hospitalet. Der er imidlertid intet til hinder for, at tilladelsen, f.eks. hvor datoerne for en længerevarende hospitalsbehandling måtte blive fastlagt løbende, vil kunne tænkes givet som en stående tilladelse til at færdes til og fra og opholde sig på hospitalet med det bestemte formål for øje.

Det bemærkes, at der vil være tale om en strafbar overtrædelse af opholdsforbuddet og/eller kontaktforbuddet, hvis den dømte overtræder forbuddene uden at have søgt om tilladelse til det pågældende ophold eller kontakt. Dette gælder, uanset om det i øvrigt må antages, at tilladelse ville være givet, hvis der var søgt om den.

Politiets afgørelse om afslag på en ansøgning om tilladelse til ophold eller kontakt vil være en afgørelse i forvaltningslovens forstand. Behandlingen af sådanne sager vil således skulle ske i overensstemmelse med reglerne i forvaltningslovens samt øvrige forvaltningsretlige regler og grundsætninger.

En ansøgning om tilladelse til ophold eller kontakt vil skulle indgives til politidirektøren i den eller de politikredse, hvor personen har fået det pågældende forbud. En klage over en afgørelse om afslag på tilladelse vil i medfør af retsplejelovens § 109, stk. 1, skulle indgives til rigspolitichefen. Rigspolitichefens afgørelse vil ikke kunne påklages til Justitsministeriet, jf. retsplejelovens § 109, stk. 2.

De nærmere regler om tilladelser, herunder om indgivelse af ansøgning, vilkår for tilladelser og tilbagekaldelse af tilladelser, fastsættes af justitsministeren, jf. nærmere om den foreslåede § 79 a, stk. 11, nr. 1, nedenfor.

Det foreslås i § 79 a, stk. 5, 1. pkt., at forbud efter stk. 1 gives på tid fra 1 til 10 år regnet fra endelig dom.

Den tidsmæssige udstrækning af forbuddene vil skulle afhænge af de konkrete omstændigheder i sagen. Forbuddenes længde vil således skulle afspejle risikoen for ny banderelateret kriminalitet ved, at den dømte fastholdes eller falder tilbage i det kriminelle miljø. Forbuddenes længde vil endvidere skulle afspejle den begåede kriminalitet, herunder grovheden og omfanget af denne kriminalitet. Der bør herved lægges afgørende vægt på længden af den idømte straf eller karakteren af den foranstaltning m.v., som idømmes.

Det forudsættes, at et opholdsforbud og et kontaktforbud – der i almindelighed vil skulle gives sammen, jf. ovenfor – fastsættes for den samme tidsmæssige periode, idet dette udgangspunkt dog vil kunne fraviges under hensyntagen til de konkrete omstændigheder i sagen.

I tilfælde, hvor der i den samlede strafudmåling tillige indgår straf for lovovertrædelser, som ikke opfylder betingelserne for idømmelse af forbud efter den foreslåede § 79 a, stk. 1, eller hvor der udløses reststraf fra tidligere domme, vil retten skulle fastsætte den tidsmæssige udstrækning af forbuddene ud fra et skøn over, hvilken del af den samlede

straf, der vil kunne henføres til lovovertrædelser, som er omfattet af § 79 a, stk. 1.

Ved fængsel i indtil 1 år eller ved ungdomssanktioner efter straffelovens § 74 a forudsættes forbuddene efter den foreslåede § 79 a, stk. 1, som udgangspunkt fastsat til mellem 1 og 4 år. Ved fængsel i mere end 1 år, men ikke over 4 år, eller ved foranstaltninger efter straffelovens §§ 68 og 69 forudsættes forbuddene som udgangspunkt fastsat til mellem 3 og 6 år. I sager, hvor den idømte fængselsstraf er på mere end 4 år, men ikke over 8 år, forudsættes forbuddene som udgangspunkt fastsat til mellem 5 og 8 år. Ved fængsel i 8 år eller derover eller ved forvaring efter straffelovens § 70 forudsættes forbuddene som udgangspunkt fastsat til mellem 7 og 10 år. Det gælder, uanset om et opholdsforbud og et kontaktforbud gives sammen, eller om der alene gives et opholdsforbud eller et kontaktforbud.

Det bemærkes i tilknytning hertil, at den omstændighed, at der ved dommen gives et opholdsforbud og/eller et kontaktforbud, ikke vil skulle indgå som en formildende omstændighed i forbindelse med fastsættelse af straffen for den lovovertrædelse, som forbuddene idømmes på baggrund af.

Fastsættelsen af længden af forbuddene vil i øvrigt bero på domstolens konkrete vurdering i det enkelte tilfælde af samtlige omstændigheder i sagen, og det ovenfor anførte vil – inden for den fastsatte varighed på 1 til 10 år – kunne fraviges i op- eller nedadgående retning, hvis der i den konkrete sag foreligger skærpene eller formildende omstændigheder, jf. herved de almindelige regler om straffens fastsættelse i straffelovens kapitel 10.

En person, der er idømt et opholdsforbud og/eller et kontaktforbud, vil ved en senere dom kunne idømmes et yderligere forbud, hvis betingelserne herfor er opfyldt. Et sådant yderligere forbud får ligeledes virkning fra endelig dom. Der er i den forbindelse ikke noget til hinder for, at der er et geografisk, personmæssigt og/eller tidsmæssigt overlap mellem flere idømte forbud.

Det følger af den foreslåede § 79 a, stk. 5, 2. pkt., at ved udståelse af fængselsstraf eller anden strafferetlig retsfølge af frihedsberøvende karakter forlænges forbuddet tilsvarende.

Ordningen vil indebære, at forbuddene forlænges i tid med den periode, hvor den dømte udstår den fængselsstraf eller anden strafferetlig retsfølge af frihedsberøvende karakter, som blev idømt sammen med forbuddene, samt forlænges i tid med den periode, hvor den dømte udstår øvrige fængselsstraffe eller andre strafferetlige retsfølger af frihedsberøvende karakter, når udståelsen finder sted, mens forbuddene har virkning.

Forbuddene vil således forlænges, når den pågældende udstår fængselsstraf eller forvaring i fængsel eller arresthus. Tilsvarende vil forbuddene forlænges, hvis den pågældende efter reglerne i bekendtgørelse nr. 1754 af 21. december 2023 om udgang til indsatte, der udstår fængselsstraf eller forvaring i kriminalforsorgens institutioner (udgangs-

bekendtgørelsen) udstår fængselsstraf under udstationering fra fængsel eller arresthus. Herudover vil forbuddene forlænges, hvis den pågældende udstår straf i kriminalforsorgens udslningsfængsler eller institutioner m.v. uden for kriminalforsorgen, jf. straffuldbyrdelseslovens § 78, eller udstår straf på bopælen under intensiv overvågning og kontrol (fodlænkeafsoning), jf. straffuldbyrdelseslovens kapitel 13 a. Desuden vil straffen forlænges for personer, der er frihedsberøvet i medfør af straffelovens §§ 68 og 69 (foranstaltningsdomme) eller § 74 a (ungdomssanktioner).

Perioden vil regnes fra begyndelsen af afsoningen m.v. til løsladelsen eller udskrivningen, hvorved forstås første løsladelse eller udskrivning fra den pågældende straf, herunder prøveløsladelse og prøveudskrivning, samt benådning fra straffen eller anden strafferetlig retsfølge.

Forbuddene vil ligeledes forlænges i tid, hvis der træffes bestemmelse om genindsættelse efter eventuel prøveløsladelse eller prøveudskrivning eller efter betinget benådning.

Hvis den dømte varetægtsfængsles i forbindelse med en straffesag, der ligger efter den dom, hvorved forbuddene er givet, vil forbuddene også skulle forlænges med denne frihedsberøvelse, medmindre den pågældende frifindes eller ikke idømmes ubetinget frihedsstraf eller anden strafferetlig retsfølge af frihedsberøvende karakter. I sidstnævnte tilfælde vil der således ikke være tale om udståelse af fængselsstraf m.v. Det bemærkes, at der i tilfælde, hvor der sker varetægtsfængsling, kan opstå tvivl om, hvorvidt et forbud skal forlænges med perioden for varetægtsfængslingen, indtil det er afgjort ved endelig dom, om den pågældende idømmes ubetinget frihedsstraf eller anden strafferetlig retsfølge af frihedsberøvende karakter. Dette kan indebære, at der i nogle situationer kan opstå tvivl om, hvorvidt et idømt forbud er udløbet, eller om forbuddet fortsat er gældende, fordi det skal forlænges med varetægtsfængslingsperioden. Det forudsættes i en sådan situation, at der ikke foretages strafprocessuelle skridt, udover sigtelse, før det kan lægges til grund, at et forbud er forlænget som følge af varetægtsfængsling. Forbuddene forlænges ikke ved varetægtsfængsling eller undergivelse af foranstaltning, der træder i stedet herfor, hvis sådan frihedsberøvelse ligger forud for den dom, hvorved forbuddene er givet.

Hvis en person eksempelvis idømmes en ubetinget frihedsstraf på 4 år og samtidig gives et opholdsforbud og et kontaktforbud i 6 år, vil forbuddene, der finder anvendelse fra endelig dom, skulle forlænges med 3 år, hvis den pågældende prøveløslades efter 3 års afsoning. Dette gælder, uanset om den pågældende har været på udgang under sin afsoning, og forbuddene har haft virkning under denne udgang. Har den dømte efter sin løsladelse på baggrund af ny kriminalitet været frihedsberøvet i samlet 2 år, herunder varetægtsfængslet i 3 måneder, vil forbuddene forlænges med yderligere 2 år. Dette vil samlet set indebære, at forbuddene forlænges med 5 år og dermed udløber 11 år efter endelig dom. Har den pågældende i forbindelse med den første dom været varetægtsfængslet 1 år forud for dommen, vil forbuddene kun

forlænges med 4 år, når de øvrige nævnte omstændigheder ligeledes lægges til grund.

Det foreslås i § 79 a, stk. 6, 1. pkt., at politiet fører tilsyn med den dømtes overholdelse af forbud efter bestemmelsens stk. 1.

Tilsynets nærmere udførelse vil afhænge af, om den dømte er meddelt et opholdsforbud efter stk. 1, jf. stk. 2, og/eller et kontaktforbud efter stk. 1, jf. stk. 3, jf. nærmere nedenfor.

Tilsynet vil skulle omfatte den samme tidsmæssige periode som forbuddene. Tilsynet vil dermed både omfatte perioden, hvor den dømte afsoner sin straf, en eventuel prøvetid og perioden efter endelig løsladelse af den dømte. Tilsynet vil navnlig være relevant under prøveløsladelse og efter endelig løsladelse af den dømte. Det vil dog ikke kunne udelukkes, at der også i forbindelse med selve afsoningen vil kunne være anledning til at gennemføre tilsyn med den dømte. Det vil f.eks. kunne være relevant i forbindelse med, at den dømte meddeles tilladelse til udgang af flere dages varighed uden tilsyn fra kriminalforsorgen. Det forudsættes, at kriminalforsorgen som udgangspunkt underretter politiet, hvor den dømte, der er meddelt et forbud efter den foreslåede § 79 a, stk. 1, meddeles uledsaget udgang, med henblik på at politiet vil kunne vurdere, om der er anledning til at gennemføre tilsyn med den dømte under udgangen. Det forudsættes endvidere, at videregivelsen sker i overensstemmelse med de almindelige regler i lov om retshåndhævende myndigheders behandling af personoplysninger (retshåndhævelsesloven), jf. nærmere pkt. 5.3 i lovforslagets almindelige bemærkninger.

Det bemærkes, at det vil afhænge af en konkret vurdering, om – og i givet fald i hvilken udstrækning – politiets adgang til at føre tilsyn bør udnyttes. En række forskelligartede hensyn, herunder af efterforskningsmæssig karakter, vil således kunne tale imod, at politiet foretager et tilsyn.

I tilfælde, hvor den dømte er meddelt et opholdsforbud efter stk. 1, jf. stk. 2, forudsættes det, at politiets tilsyn vil kunne gennemføres som led i politiets almindelige opgavevaretagelse, herunder politiets almindelige patruljeringsopgaver. Politiet vil ikke som led i gennemførelsen af tilsyn med et opholdsforbud kunne foretage de i § 79 a, stk. 6, 2. pkt., nævnte indgreb uden retskendelse, jf. nærmere nedenfor.

Det fremgår af det foreslåede i § 79 a, stk. 6, 2. pkt., at politiet som led i gennemførelsen af tilsyn med et meddelt kontaktforbud efter stk. 1, jf. stk. 3, uden retskendelse kan skaffe sig adgang til den dømtes bolig og andre lokaliteter, som den dømte råder over, og foretage undersøgelser heraf.

Det foreslås i § 79 a, stk. 6, 3. pkt., at politiet tilsvarende uden retskendelse kan foretage undersøgelse af breve og andre papirer og genstande, som den dømte råder over, og om nødvendigt medtage disse med henblik på undersøgelse af deres indhold.

I tilfælde, hvor den dømte er meddelt et kontaktforbud efter stk. 1, jf. stk. 3, forudsættes tilsynet således at kunne gennemføres ved, at politiet uanmeldt og på vilkårlige tidspunkter opsøger den dømte i dennes bolig eller andre steder, hvor politiet måtte få kendskab til, at den dømte opholder sig, med henblik på at undersøge om den dømte i strid med det meddelte kontaktforbud søger at kontakte personer, der har tilknytning til samme gruppe af personer som den dømte.

Det forudsættes i den forbindelse, at politiet undersøger indholdet af den dømtes computere, telefoner og andet IT-udstyr med henblik på at undersøge den dømtes korrespondance, telefonhistorik og internetadfærd m.v. Med henblik herpå vil politiet have adgang til uden retskendelse at medtage den dømtes computere, telefoner og andet IT-udstyr, hvis dette er nødvendigt for at undersøge indholdet heraf.

Hvis den dømte ikke frivilligt vil lukke politiet ind med henblik på, at politiet kan undersøge den dømtes bolig og andre lokaliteter, som den dømte råder over, vil politiet kunne skaffe sig adgang med tvang, hvis det er nødvendigt for at gennemføre tilsynet. Politiet vil ligeledes kunne åbne aflåste skabe og skuffer, hvis det er nødvendigt for at gennemføre tilsynet med kontaktforbuddets overholdelse. Herudover vil politiet f.eks. kunne undersøge den dømtes bil, hvis det vurderes nødvendigt for at gennemføre tilsynet. Politiet vil derimod ikke ved tvang kunne skaffe sig adgang til steder, som den dømte ikke råder over, uanset at politiet måtte få kendskab til, at den dømte opholder sig på lokaliteten.

Det foreslåede vil indebære, at der sikres muligheden for en effektiv kontrol med, at den dømte overholder det meddelte kontaktforbud, og dermed at ny banderelateret kriminalitet kan forhindres ved, at den dømte ikke fastholdes eller falder tilbage i det kriminelle miljø. Tilsynet er herved af forebyggende og kontrollerende karakter, og de indgreb, som foretages som led i tilsynets gennemførelse, har derfor ikke karakter af straffeprocessuelle indgreb.

Politiets gennemførelse af tilsyn med et meddelt kontaktforbud vil derimod være omfattet af § 1 i retssikkerhedsloven. Dette vil indebære, at retssikkerhedslovens bestemmelser om forvaltningens gennemførelse af tvangsindgreb uden for strafferetsplejen skal iagttages i forbindelse med gennemførelsen af tilsynet.

Det følger i den forbindelse navnlig af retssikkerhedslovens § 9, stk. 1, at hvis den dømte i forbindelse med tilsynet med rimelig grund mistænkes for at have begået et strafbart forhold, kan tvangsindgreb over for den dømte med henblik på at tilvejebringe oplysninger om det eller de forhold, som mistanken omfatter, alene gennemføres efter reglerne i retsplejeloven om strafferetsplejen. En rimelig begrundet mistanke vil f.eks. kunne foreligge, hvis politiet forud for eller i forbindelse med gennemførelsen af tilsynet bliver bekendt med oplysninger på den dømtes computer, telefon eller andet IT-udstyr, der baseret på indhold og kontekst indikerer, at den pågældende har haft korrespondance med en eller flere personer omfattet af kontaktforbuddet.

Politiet vil i en sådan situation som udgangspunkt skulle indhente en retskendelse for at kunne foretage eksempelvis en ransagning af den dømtes computer, telefon eller andet IT-udstyr, medmindre øjemedet dermed forspildes, jf. retsplejelovens § 796, stk. 3.

Endvidere vil politiet i en sådan situation som udgangspunkt skulle indhente en retskendelse for at kunne beslaglægge genstande, som den dømte råder over, medmindre øjemedet hermed ville forspildes, jf. retsplejelovens § 806, stk. 2 og 4. I sådanne tilfælde skal politiet snarest muligt og senest inden 24 timer forelægge sagen for retten, der ved kendelse afgør, om beslaglæggelsen kan godkendes, jf. retsplejelovens § 806, stk. 4. Dette gælder dog ikke, såfremt den dømte meddeler skriftligt samtykke til beslaglæggelsen, jf. bestemmelsens stk. 11.

Efter retssikkerhedslovens § 5, stk. 1, er det udgangspunktet, at der – forud for gennemførelsen af en beslutning om iværksættelse af et tvangsindgreb efter retssikkerhedsloven – skal ske underretning af parten om beslutningen.

Dette udgangspunkt kan dog fraviges helt eller delvis, hvis eksempelvis øjemedet med tvangsindgrebets gennemførelse ville forspildes, såfremt forudgående underretning skulle gives, jf. retssikkerhedslovens § 5, stk. 4, nr. 1. I sådanne tilfælde skal beslutningen om iværksættelse af tvangsindgrebet, herunder begrundelsen for fravigelsen af underretningen og tid og sted for indgrebet, meddeles parten skriftligt samtidig med gennemførelsen af indgrebet, jf. retssikkerhedslovens § 5, stk. 6.

Finder myndigheden under gennemførelsen af et tvangsindgreb, at den, som indgrebet er rettet imod, har tilsidesat regler i lovgivningen m.v., skal myndigheden udfærdige en rapport om udførelsen af indgrebet, jf. retssikkerhedslovens § 8, stk. 1, 1. pkt. Rapporten skal snarest muligt udleveres til den pågældende, jf. stk. 1, 2. pkt. Herudover skal myndigheden i andre tilfælde udfærdige og udlevere en rapport om udførelsen af indgrebet, hvis en part fremsætter begæring herom, jf. bestemmelsens stk. 2.

Det foreslåede tilsyn med et meddelt kontaktforbud efter den foreslåede § 79 a, stk. 6, 2. pkt., vil som udgangspunkt skulle foretages af politiet uden forudgående underretning af den dømte, idet øjemedet med tilsynet ellers ville forspildes. Politiets gennemførelse af tilsynet vil derfor skulle iagttage retssikkerhedslovens regler om tvangsindgreb uden forudgående underretning. Dette vil bl.a. indebære, at politiet samtidig med tilsynets gennemførelse vil skulle give den dømte en skriftlig meddelelse som nævnt i retssikkerhedslovens § 5, stk. 6, jf. ovenfor.

Det foreslås i § 79 a, stk. 7, at tilsyn efter stk. 6 skal udføres så skånsomt, som omstændighederne tillader, og at gennemførelsen af tilsynet skal stå i rimeligt forhold til tilsynets formål.

Det følger også af retssikkerhedslovens § 7, at tvangsindgreb skal foretages så skånsomt, som omstændighederne

tillader, herunder så vidt muligt uden at forårsage ødelæggelse eller beskadigelse, og uden at indgrebet på grund af tidspunktet for foretagelsen eller den måde, hvorunder det foretages, giver anledning til unødigt opsigt.

Bestemmelsen er en lovfæstelse af det almindelige forvaltningsretlige proportionalitetsprincip, hvorefter der ikke må vælges mere indgribende foranstaltninger, hvis mindre indgribende foranstaltninger er tilstrækkelige, og tilsynet skal som middel stå i rimeligt forhold til målet. Princippet vil f.eks. gælde ved politiets beslutninger om iværksættelse af tvangsindgreb i forbindelse med tilsynet. Inden politiet således f.eks. træffer beslutning om ved tvang at skaffe sig adgang til den dømte bolig med henblik på at foretage en undersøgelse heraf, vil politiet skulle overveje, om indgrebet vil kunne erstattes af andre og mindre indgribende kontrolmåder. Det følger også af retssikkerhedslovens § 2, at tvangsindgreb kun må anvendes, hvis mindre indgribende foranstaltninger ikke er tilstrækkelige, og hvis indgrebet står i rimeligt forhold til formålet med indgrebet.

Dette vil eksempelvis indebære, at politiet ved gennemførelsen af tilsynet med et meddelt kontaktforbud alene må foretage undersøgelse af den dømtes bolig og andre lokaliteter, som den dømte råder over, hvis mindre indgribende foranstaltninger ikke er tilstrækkelige. Tilsvarende må politiet alene foretage undersøgelse af breve og andre papirer og genstande, herunder computere, telefoner og andet IT-udstyr, som den dømte råder over, hvis mindre indgribende foranstaltninger ikke er tilstrækkelige.

Herudover vil indgrebet konkret skulle stå i et rimeligt forhold til formålet med indgrebet.

Det foreslås i § 79 a, stk. 8, 1. pkt., at politiet kan videregive oplysninger til den dømte om, at en person har tilknytning til samme gruppe af personer som den dømte.

Der tilvejebringes herved hjemmel til, at politiet vil kunne videregive identitetsoplysninger på personer, der har tilknytning til samme gruppe af personer som den dømte. Politiet vil som udgangspunkt kunne videregive oplysninger om de pågældendes navn og billeder m.v. Der henvises også til bemærkningerne til lovforslagets § 1, nr. 8. Det bemærkes, at der er tale om en fakultativ mulighed, hvorfor videregivelse kan undlades, hvis det af politimæssige hensyn vurderes uhensigtsmæssigt, f.eks. hvis det vil obstruere en igangværende efterforskning, eller hvis videregivelse vil kompromittere politiet monitoringsindsats inden for de områder, der er undergivet systematisk, politimæssig monitoring.

Det foreslås i § 79 a, stk. 8, 2. pkt., at videregivelse kun må ske i det omfang, det er nødvendigt for at håndhæve et meddelt kontaktforbud efter stk. 1, jf. stk. 3.

Politiet vil således i det enkelte tilfælde skulle vurdere, om det af hensyn til håndhævelsen af et kontaktforbud konkret er nødvendigt at videregive de pågældende oplysninger.

Som eksempler på tilfælde, hvor politiet vil kunne videre-

give sådanne oplysninger, kan nævnes hensynet til i forbindelse med en forudgående advarsel at bringe den dømte i ond tro om, at den pågældende har søgt at kontakte en person omfattet af kontaktforbuddet. Hvis politiet således som led i gennemførelsen af et tilsyn med et meddelt kontaktforbud bliver bekendt med, at den dømte har kontakt med en person omfattet af forbuddet, vil politiet kunne give den dømte oplysninger herom med henblik på fremover at kunne håndhæve forbuddet effektivt. Det bemærkes, at den dømte herefter som udgangspunkt må antages at have forsæt til en overtrædelse af kontaktforbuddet, hvis kontakten ikke bringes til ophør.

Politiets behandling af oplysningerne vil indebære en behandling af personoplysninger, der vil skulle ske i overensstemmelse med databeskyttelseslovgivningen. Den dømtes behandling af oplysningerne vil som udgangspunkt falde uden for databeskyttelseslovgivningens anvendelsesområde, jf. databeskyttelsesforordningens artikel 2, stk. 2, litra c. jf. pkt. 5.3 i lovforslagets almindelige bemærkninger.

Det foreslås i § 79 a, stk. 9, 1. pkt., at den dømte har tavshedspligt med hensyn til de oplysninger, der er nævnt i stk. 8.

Det foreslås i § 79 a, stk. 9, 2. pkt., at §§ 152 og 152 c-152 f finder tilsvarende anvendelse.

Det foreslåede vil indebære, at den dømte ved enhver uberettiget videregivelse eller udnyttelse af oplysningerne vil kunne straffes med bøde eller fængsel indtil 6 måneder, jf. straffelovens § 152, stk. 1. Sker videregivelsen eller udnyttelsen med forsæt til at skaffe sig eller andre uberettiget vinding, eller foreligger der i øvrigt særligt skærpene omstændigheder, kan straffen dog stige indtil 2 år, jf. straffelovens § 152, stk. 2.

De nærmere regler om gennemførelse af tilsynet fastsættes af justitsministeren, jf. nærmere om den foreslåede § 79 a, stk. 11, nedenfor.

Det foreslås i § 79 a, stk. 10, 1. pkt., at den dømte 3 år efter løsladelsen eller udskrivningen kan forlange, at anklagemyndigheden indbringer spørgsmålet om opretholdelse af et opholdsforbud og/eller et kontaktforbud for retten.

Ved »løsladelsen« eller »udskrivningen« forstås første løsladelse eller udskrivning, herunder prøveløsladelse og prøveudskrivning, samt benådning fra den straf eller anden strafretlig retsfølge, som den pågældende blev idømt samtidig med forbuddene.

Det foreslås i § 79 a, stk. 10, 2. pkt., at når særlige omstændigheder taler for det, kan justitsministeren tillade, at indbringelse for retten sker tidligere.

Som eksempel kan nævnes tilfælde, hvor det oprindelige grundlag for et opholdsforbud helt åbenlyst ikke længere er til stede.

Det foreslås i § 79 a, stk. 10, 3. pkt., at § 59, stk. 2, finder tilsvarende anvendelse.

Det vil indebære, at indbringelse sker for byretten i den retskreds, som har pådømt sagen i første instans, eller byretten i den retskreds, hvor den dømte bor eller opholder sig.

Det foreslås i § 79 a, stk. 10, 4. pkt., at byrettens afgørelse træffes ved kendelse.

Det foreslåede vil indebære, at domsmænd ikke medvirker.

Byrettens afgørelse vil kunne gå ud på, at opholdsforbuddet og/eller kontaktforbuddet opretholdes uændret, at opholdsforbuddet indskrænkes geografisk eller tidsmæssigt, at kontaktforbuddet indskrænkes tidsmæssigt, eller at et eller begge forbud ophæves. Forbuddene vil derimod ikke kunne udvides.

Det foreslås i § 79 a, stk. 10, 5. pkt., at såfremt afgørelsen går ud på, at et forbud helt eller delvis opretholdes, kan spørgsmålet på ny indbringes for retten, dog tidligst efter 2 års forløb.

Ved vurderingen af, om forbuddene bør ophæves, vil der navnlig skulle lægges vægt på, om den dømte eksempelvis har gennemført et exit-forløb og har forladt det kriminelle miljø og i øvrigt ikke er dømt, tiltalt eller sigtet for ny kriminalitet, der er begået efter, at forbuddet er givet. Der vil endvidere kunne lægges vægt på, at gruppen af personer, som den pågældende var tilknyttet, ikke længere eksisterer, uden at den er erstattet af en ny gruppe, idet dette dog ikke i sig selv vil kunne føre til ophævelse. Såfremt forbuddene ophæves bortfalder politiets tilsyn med dømtes overholdelse af forbuddene ligeledes.

Byrettens kendelse kan efter retsplejelovens § 968 kæres til landsretten. Både den dømte og anklagemyndigheden kan kære. Kærefristen er 14 dage, jf. retsplejelovens § 969, stk. 1. Kære har ikke opsættende virkning, medmindre det modsatte bestemmes af byretten eller landsretten, jf. bestemmelsens stk. 2. Landsrettens afgørelse i kæresagen kan kun kæres til Højesteret med Procesbevillingsnævnets tilladelse, jf. retsplejelovens § 973.

Det foreslås i § 79 a, stk. 11, at justitsministeren fastsætter nærmere regler om 1) tilladelser efter stk. 4, herunder om indgivelse af ansøgning, vilkår for tilladelser og tilbagekaldelse af tilladelser, 2) gennemførelse af tilsyn som nævnt i stk. 6, 3) klage over politiets dispositioner i forbindelse med tilsyn som nævnt i stk. 6, 4) politiets videregivelse af oplysninger som nævnt i stk. 8, 5) den dømtes tavshedspligt samt opbevaring og behandling af oplysninger som nævnt i stk. 8 og 6) straf af bøde for overtrædelse af regler fastsat i medfør af nr. 5.

Den foreslåede bemyndigelse vil indebære, at justitsministeren vil fastsætte regler fastsætte nærmere regler om administrationen af forbudsordningen.

Der vil i medfør af den foreslåede § 79 a, stk. 11, nr. 1, som nævnt ovenfor, blive fastsat regler om tilladelser efter bestemmelsens stk. 4, herunder om indgivelse af ansøgning, vilkår for tilladelser og tilbagekaldelse af tilladelser. Der vil således i bekendtgørelse blive fastsat nærmere regler om ansøgningsprocedure og udstedelse af tilladelse til henholdsvis færden og ophold i et område omfattet af et opholdsforbud samt til kontakt med personer omfattet af et kontaktforbud.

Endvidere vil der blive fastsat nærmere regler om stedlig kompetence til at træffe afgørelse efter stk. 4, fastsættelse af vilkår og om tilbagekaldelse af tilladelser.

Der vil endvidere i bekendtgørelsen kunne fastsættes regler om politiets mulighed for at ændre eller tilbagekalde en meddelt tilladelse, hvis forudsætningerne for en tilladelse ændrer sig, herunder den dømtes personlige forhold, hvis en tilladelse eller vilkårene herfor ikke overholdes, samt hvis oplysninger om den dømtes forhold giver bestemte grunde til at antage, at den pågældende vil misbruge den meddelte tilladelse.

Endvidere vil der i medfør af den foreslåede § 79 a, stk. 11, nr. 2, som nævnt ovenfor, blive fastsat regler om gennemførelse af tilsyn som nævnt i bestemmelsens stk. 6.

Det bemærkes, at i tilfælde, hvor den dømte er meddelt et opholdsforbud efter bestemmelsens stk. 1, jf. stk. 2, forudsættes det som nævnt ovenfor, at politiets tilsyn gennemføres som led i politiets almindelige opgavevaretagelse, herunder politiets almindelige patruljeringsopgaver.

Det bemærkes endvidere, at i tilfælde, hvor politiet fører tilsyn med et meddelt kontaktforbud efter bestemmelsens stk. 1, jf. stk. 3, vil tilsynet kunne indebære, at politiet medtager den dømtes computere, telefoner og andet IT-udstyr med henblik på datasikring og efterfølgende analyse m.v., jf. nærmere ovenfor. Tilsynet vil derved kunne strække sig over en længere periode til ulempe for den dømte.

Det forudsættes, at politiets udførelse af det foreslåede tilsyn i kriminalforsorgens tilsynsperiode koordineres med kriminalforsorgen.

Ligeledes vil der i medfør af den foreslåede § 79 a, stk. 11, nr. 3, som nævnt ovenfor, blive fastsat regler om adgang til at klage over politiets dispositioner i forbindelse med politiets tilsyn som nævnt i bestemmelsens stk. 6. Der vil herved blive fastsat regler om, at politiets dispositioner i forbindelse med tilsynet vil kunne påklages til politidirektøren i den pågældende politikreds, og at politidirektørens afgørelser i klagesager kan påklages til rigspolitechefen, jf. retsplejelovens § 109, stk. 1. Rigspolitechefens afgørelser vil ikke kunne påklages til justitsministeren, jf. retsplejelovens § 109, stk. 2.

Det bemærkes, at såfremt klagen vedrører politiets adfærd i tjenesten eller et strafbart forhold begået af politiet, vil klagen efter de almindelige regler i retsplejelovens kapitel 93 b og c skulle indgives til Den Uafhængige Politiklage-

myndighed, der undersøger og træffer afgørelse i sådanne sager.

Der vil i medfør af den foreslåede § 79 a, stk. 11, nr. 4, som nævnt ovenfor, – og inden for rammerne af de eksisterende databeskyttelsesretlige regler – blive fastsat regler om politiets videregivelse af oplysninger efter den foreslåede § 79 a, stk. 8.

Herudover vil der i medfør af den foreslåede § 79 a, stk. 11, nr. 5, som nævnt ovenfor, blive fastsat regler om den dømtes tavshedspligt, opbevaring og behandling af de modtagne oplysninger efter stk. 8. Der vil i den forbindelse kunne fastsættes straf af bøde for overtrædelse af sådanne regler, der er fastsat i medfør af den foreslåede bestemmelse, jf. den foreslåede § 79 a, stk. 11, nr. 6, som nævnt ovenfor.

Der henvises i øvrigt til pkt. 3.2.1 i lovforslagets almindelige bemærkninger.

Til nr. 7

Det følger af straffelovens § 79 c, stk. 1, at den, som idømmes fængselsstraf eller anden strafferetlig retsfølge af frihedsberøvende karakter for overtrædelse af straffelovens §§ 119, 119 b, 123, 134 a og 192 a, § 244, stk. 1, §§ 245 og 246, § 252, stk. 1, § 260, stk. 1, § 261, stk. 1, og §§ 266, 288 og 291, af lovgivningen om våben og eksplosivstoffer eller af lovgivningen om knive og blankvåben, ved dommen kan gives et forbud mod at færdes og opholde sig i nattelivet (nattelivsforbud), jf. straffelovens § 79 c, stk. 2.

Der er derfor i dag ikke hjemmel til at udstede et nattelivsforbud efter straffelovens § 79 c til personer, der er dømt for overtrædelse af § 191 om grov narkokriminalitet eller lovgivningen om euforiserende stoffer.

For en nærmere beskrivelse af gældende ret henvises til pkt. 3.4.3.1 i lovforslagets almindelige bemærkninger.

Det foreslås, at der i straffelovens § 79 c, stk. 1, efter »134 a« indsættes », 191«, og efter »291,« indsættes: » af lovgivningen om euforiserende stoffer,«.

Den foreslåede ændring vil indebære, at den, der idømmes fængselsstraf eller anden strafferetlig retsfølge af frihedsberøvende karakter for overtrædelse af straffelovens § 191 eller af lovgivningen om euforiserende stoffer, ved dommen kan gives et nattelivsforbud efter straffelovens § 79 c, hvis betingelserne herfor i øvrigt er opfyldt.

Et nattelivsforbud vil, ligesom efter de gældende regler, skulle idømmes af domstolene efter en konkret vurdering af, om et nattelivsforbud vil være egnet og nødvendigt for at forebygge nye lovovertrædelser af lignende beskaffenhed ved at sikre, at den dømte i en periode ikke kan færdes og opholde sig i nattelivet. Domstolene vil i den forbindelse skulle vurdere, om det må antages, at der er fare for, at den dømte vil begå ny ligesortet kriminalitet.

Det vil, ligesom efter de gældende regler, som udgangspunkt

altid være tilfældet hvis der er tale om gentagelsestilfælde. For så vidt angår gentagelsestilfælde af overtrædelse af lovgivningen om euforiserende stoffer forudsættes det imidlertid, at der tidligere er straffet med fængsel.

Nattelivsforbud vil dog også kunne gives i førstegangstilfælde, hvis det kan antages, at der er fare for, at den dømte vil begå ny ligesortet kriminalitet. Det vil f.eks. kunne være tilfældet, hvor forbrydelsen er udført af flere i forening, er særligt planlagt eller er led i omfattende eller systematisk kriminalitet. Det vil endvidere kunne være tilfældet, hvis den pågældende dømmes for videreoverdragelse eller besiddelse med henblik på videreoverdragelse i flere tilfælde, af en større mængde euforiserende stoffer eller mod et betydeligt vederlag.

Der er ikke i øvrigt tilsigtet nogen ændringer af straffelovens § 79 c om nattelivsforbud. Der henvises i øvrigt til 3.4.3. i lovforslagets almindelige bemærkninger.

Til nr. 8

Det følger af straffelovens § 79 d, stk. 1, at de oplysninger, som politiet kan videregive i medfør af § 79 b, stk. 8, § 79 c, stk. 5, og § 236, stk. 13, bl.a. omfatter fotografier af de pågældende personer, herunder 1) personfotografier optaget i medfør af stk. 2, 2) personfotografier optaget i medfør af retsplejelovens kapitel 72, 3) personfotografier optaget eller registreret i medfør af udlændingelovens § 40 b og 4) personfotografier optaget af kriminalforsorgen i medfør af retsplejelovens § 776 a eller straffuldbyrdslovens § 61.

For en nærmere beskrivelse af gældende ret henvises til pkt. 3.2.1.1.2 i lovforslagets almindelige bemærkninger.

Det foreslås i § 79 d, stk. 1, efter »i medfør af« at indsætte: »§ 79 a, stk. 8,«.

Det vil indebære, at anvendelsesområdet i straffelovens § 79 d, stk. 1, udvides til også at omfatte videregivelse af oplysninger i medfør af den foreslåede § 79 a, stk. 8.

Efter det foreslåede § 79 a, stk. 8, vil der være hjemmel til, at politiet vil kunne videregive visse personoplysninger til nærmere bestemte personer uden for politiet, i det omfang det er nødvendigt for at håndhæve et kontaktforbud efter § 79 a, stk. 1. I bemærkningerne er det præciseret, at de oplysninger, som politiet vil kunne videregive, bl.a. omfatter den pågældendes billede. Der henvises til bemærkningerne til lovforslagets § 1, nr. 6.

Der er med ændringen ikke tiltænkt nogen materiel ændring i forhold til gældende ret. Personfotografier optaget i medfør af retsplejelovens kapitel 72 eller § 776 a, personfotografier optaget eller registreret i medfør af udlændingelovens § 40 b samt personfotografier optaget efter straffuldbyrdslovens § 61 vil således efter gældende ret kunne videregives i medfør af den foreslåede § 79 a, stk. 8.

Det bemærkes, at oplistningen i § 79 d, stk. 1, ikke er ud-

tømmende. Hvis det vurderes at være nødvendigt, vil politiet som hidtil også kunne videregive personfotografier optaget af politiet eller andre myndigheder efter andre bestemmelser, når behandlingen foretages med henblik på at forebygge, efterforske, afsløre eller retsforfølge strafbare handlinger eller fuldbyrde strafferetlige sanktioner, herunder for at beskytte mod eller forebygge trusler mod den offentlige sikkerhed, jf. retshåndhævelseslovens § 1, stk. 1. Tilsvarende vil politiet som hidtil også kunne videregive personfotografier optaget af politiet eller andre myndigheder efter andre bestemmelser, når behandlingen sker på baggrund af lov og er nødvendig og forholdsmæssig i forhold til dette efterfølgende formål, jf. retshåndhævelseslovens § 5, stk. 1.

Der er ikke i øvrigt tilsigtet nogen ændringer af straffelovens § 79 d, stk. 1.

Der henvises i øvrigt til pkt. 3.2.1 i lovforslagets almindelige bemærkninger.

Til nr. 9

Straffeloven indeholder ikke i dag en generel bestemmelse om, at retten kan give personer, der dømmes for grænseoverskridende kriminalitet, forbud mod at rejse til og opholde sig i bestemte lande.

For en nærmere beskrivelse af gældende ret henvises til pkt. 3.6.1.1 i lovforslagets almindelige bemærkninger.

Det foreslås i § 79 e, stk. 1, 1. pkt., at den, som dømmes for overtrædelse af §§ 191, 191 a eller 192 a, ved dommen kan gives forbud mod at rejse til og opholde sig i nærmere bestemte lande.

Rejseforbud vil kunne gives for ét eller flere lande. Der vil ikke kunne gives rejseforbud til en del af et land, f.eks. en bestemt by eller region, eller et generelt forbud mod at rejse til udlandet.

Et rejseforbud vil indebære både forbud mod at rejse til og opholde sig i det eller de omfattede lande. Et rejseforbud vil også gælde for transit gennem det eller de omfattede lande, f.eks. ved mellemlandning i lufthavne eller transit med bil, tog, bus eller øvrige transportmidler.

Et rejseforbud vil være overtrådt på det tidspunkt, hvor rejsen til et omfattet land påbegyndes, selv om den pågældende ikke er nået frem til et omfattet land. En rejse skal efter den foreslåede bestemmelse anses for at være påbegyndt, når transporten mod det pågældende land starter. Transport til en lufthavn med henblik på at flyve til et omfattet land vil således eksempelvis være omfattet.

Det bemærkes, at der vil være tale om en strafbar overtrædelse af et rejseforbud, hvis den, som forbuddet omfatter, rejser til eller opholder sig i et land omfattet af rejseforbuddet uden at have søgt tilladelse hertil, selv om der i medfør af f.eks. EMRK artikel 8 ville skulle meddeles en sådan

tilladelse, eller det i øvrigt må antages, at tilladelse ville være givet, hvis der var søgt om den.

Det bemærkes desuden, at det ikke vil være en betingelse efter det foreslåede § 79 e, stk. 1, 1. pkt., at der idømmes en ubetinget fængselsstraf eller en anden strafferetlig retsfølge af frihedsberøvende karakter. Den foreslåede bestemmelse vil omfatte enhver dom for overtrædelse af de omfattede bestemmelser. Den foreslåede bestemmelse vil desuden også omfatte personer, der dømmes for forsøg og medvirken, jf. straffelovens §§ 21 og 23.

Det forudsættes, at der i almindelighed gives rejseforbud efter det foreslåede § 79 e, stk. 1, 1. pkt., når betingelserne herfor er opfyldte.

Det bemærkes, at det ved idømmelse af et rejseforbud konkret vil skulle sikres, at dette ikke er i strid med Danmarks internationale forpligtelser, herunder EMRK og EU-retten.

Det bemærkes desuden, at det må antages, at principperne bag indrejseforbuddet i opholdsdirektivet kan overføres på det foreslåede rejseforbud. Ved vurderingen af, om det vil være i overensstemmelse med EU-retten at give et rejseforbud, skal der derfor anvendes de samme kriterier som ved vurderingen af, om et indrejseforbud er i overensstemmelse med EU-retten.

Det foreslås i § 79 e, stk. 1, 2. pkt., at det samme gælder den, som idømmes ubetinget fængselsstraf eller anden strafferetlig retsfølge af frihedsberøvende karakter for overtrædelse af denne lov, lov om euforiserende stoffer, lov om forbud mod visse dopingmidler eller våbenloven, og som på gerningstidspunktet har tilknytning til en gruppe af personer, der tilsammen står bag omfattende og alvorlig kriminalitet, når overtrædelsen har relation til den dømtes tilknytning til gruppen.

Rejseforbud efter det foreslåede § 79 e, stk. 1, 2. pkt., vil kunne idømmes sammen med en helt eller delvis ubetinget fængselsstraf. Et sådant rejseforbud vil endvidere kunne idømmes sammen med en anden strafferetlig retsfølge af frihedsberøvende karakter. Dette vil omfatte anbringelsesdomme og behandlingsdomme efter straffelovens §§ 68 og 69, hvor der sker frihedsberøvelse, forvaring efter straffelovens § 70 og ungdomssanktioner efter straffelovens § 74 a.

Der vil derimod ikke kunne gives rejseforbud efter det foreslåede § 79 e, stk. 1, 2. pkt., i sager, hvor straffen alene er bøde eller betinget fængselsstraf. Der vil ligeledes ikke kunne gives rejseforbud i sager, hvor den pågældende er idømt en anden strafferetlig retsfølge, som ikke er af frihedsberøvende karakter, f.eks. dom til ambulans behandling eller til tilsyn efter straffelovens §§ 68 og 69.

Anvendelsen af rejseforbud efter det foreslåede § 79 e, stk. 1, 2. pkt., vil forudsætte, at den dømte på gerningstidspunktet har tilknytning til en gruppe af personer, der tilsammen står bag omfattende og alvorlig kriminalitet, og at overtrædelsen har relation til den dømtes tilknytning til gruppen.

Udtrykket »gruppe af personer« skal forstås i overensstemmelse med udtrykkets anvendelse i straffelovens § 81 a. Som en gruppe anses derved ikke kun formaliserede grupper med en fast struktur og rollefordeling medlemmerne imellem, et fast tilholdssted og navn eller lignende. Bestemmelsen vil også omfatte mere løse grupperinger, hvis gruppen dog virker med et fælles sigte eller mål eller har et fast reaktionsmønster i bestemte situationer, f.eks. at personerne i gruppen som regel bliver alarmeret og instrueret via telefon- eller sms-kæder i forbindelse med bestemte voldelige eller truende begivenheder, som indtræffer.

Betingelsen vil således skulle anses for at være opfyldt, når der ved pådømmelsen af det forhold, der danner grundlag for et rejseforbud, tillige fastsættes en straf med henvisning til straffelovens § 81 a på baggrund af den dømtes tilknytning til gruppen.

Det forudsættes i den forbindelse, at gruppen for at være omfattet af den foreslåede bestemmelse ikke alene er opstået og fungerer i anledning af de forhold, der er til pådømmelse under den konkrete straffesag.

En familiegruppe vil også kunne anses for en gruppe af personer efter den foreslåede bestemmelse, hvis de betingelser, der er nævnt ovenfor, i øvrigt er opfyldt.

Personerne knyttet til den pågældende gruppe skal »tilsammen stå bag omfattende og alvorlig kriminalitet«. Dette vil omfatte tilfælde, hvor de personer, som har tilknytning til gruppen, samlet set er dømt for lovovertrædelser af en sådan grovhed eller i et sådant omfang eller antal, at den samlede kriminalitet inden for gruppen må anses for omfattende og alvorlig. Dette vil gælde, uanset om de enkelte lovovertrædelser er begået af en eller flere personer, som har tilknytning til gruppen.

Ved vurderingen af, om de personer, som har tilknytning til gruppen, tilsammen står bag omfattende og alvorlig kriminalitet, vil der navnlig skulle lægges vægt på, om de pågældende er dømt for overtrædelser af straffeloven, lov om euforiserende stoffer, lov om forbud mod visse dopingmidler eller våbenloven. Øvrige lovovertrædelser vil dog efter omstændighederne også kunne tillægges vægt i denne vurdering. Der vil endvidere kunne lægges vægt på, om overtrædelserne har ført til idømmelse af ubetingede fængselsstraffe eller andre strafferetlige retsfølger af frihedsberøvende karakter. Det vil ligeledes skulle tillægges betydning, hvor lang tid der er gået, siden forholdene blev begået. Hvis forholdene er begået af personer, der må anses for ledende eller toneangivende figurer inden for gruppen, vil dette ligeledes skulle tillægges betydelig vægt.

Til brug for vurderingen vil anklagemyndigheden under hovedforhandlingen bl.a. kunne fremlægge en udtalelse fra politiet om, hvilke personer der har tilknytning til gruppen, samt om registreringer af den kriminalitet, som disse personer er dømt for. Dette vil dog ikke være et krav.

Det vil endvidere være en betingelse for at give rejseforbud

efter det foreslåede § 79 e, stk. 1, 2. pkt., at den dømte har »tilknytning« til den pågældende gruppe af personer. Begrebet »tilknytning« indebærer, at den pågældende skal have et tilhørsforhold til gruppen som sådan. Det blotte bekendtskab med enkeltpersoner fra den pågældende gruppe falder således uden for den foreslåede bestemmelses anvendelsesområde.

Vurderingen af, om den dømte har tilknytning til gruppen i bestemmelsens forstand, vil i første række bero på et politifagligt skøn.

I den forbindelse vil der bl.a. kunne lægges vægt på, om personen er iagttaget i forbindelse med gruppens arrangementer eller har båret beklædning, udsmykning eller lignende med symboler eller tekst med tilknytning til den pågældende gruppe. Der vil også kunne lægges vægt på, om personen i gentagne tilfælde er iagttaget sammen med andre personer tilknyttet gruppen. På samme måde vil eksempelvis tatoveringer og tilkendegivelser, herunder på sociale medier, det mørke internet (dark web), krypterede kommunikationsplatforme eller lignende, kunne indgå i vurderingen af den pågældendes tilknytning til gruppen. Der vil endvidere kunne lægges vægt på eventuelt materiale tilhørende gruppen, f.eks. dokumenter, bøger, regnskaber, medlemslister, telefonlister, indbetalinger, fotos, videoer m.v., der viser, at personen har en tilknytning til den pågældende gruppe af personer. Herudover vil der også kunne lægges vægt på, om den pågældende er dømt for at have begået strafbare forhold sammen med andre personer tilknyttet gruppen, herunder om der tidligere er idømt straf med henvisning til straffelovens § 81 a.

Rejseforbud efter det foreslåede § 79 e, stk. 1, 2. pkt., vil kunne gives til personer, uanset om den pågældende i gruppens egen selvforståelse er fuldgældigt medlem eller har status som f.eks. »prospect«, »supporter«, »hangaround« eller »probationary«. Det afgørende er, at den dømte har den beskrevne tilknytning til gruppen.

At en lovovertrædelse skal have »relation til den dømtes tilknytning til gruppen« vil indebære, at rejseforbud efter det foreslåede § 79 e, stk. 1, 2. pkt., ikke vil kunne idømmes i sager, hvor lovovertrædelsen ikke har nogen sammenhæng med den pågældendes tilknytning til gruppen.

Om lovovertrædelsen har relation til den dømtes tilknytning til gruppen vil bero på en konkret vurdering af den begåede lovovertrædelse, herunder af overtrædelsens karakter, hvor den er foretaget, og om den er begået sammen med andre, der har tilknytning til gruppen.

Det bemærkes, at den foreslåede bestemmelse også vil omfatte personer, der dømmes for forsøg og medvirken, jf. straffelovens §§ 21 og 23.

Vedrører en dom flere lovovertrædelser, hvoraf det ikke er alle, som er omfattet af det foreslåede § 79 e, stk. 1, 2. pkt., vil der skulle foretages en konkret vurdering af, om den overtrædelse, der er omfattet af bestemmelsen, i sig selv

ville have medført en ubetinget fængselsstraf eller en anden strafferetlig følge af frihedsberøvende karakter.

Det forudsættes, at der i almindelighed gives rejseforbud efter det foreslåede § 79 e, stk. 1, 2. pkt., når betingelserne herfor er opfyldte.

Det foreslås i § 79 e, stk. 2, nr. 1, at en betingelse for, at rejseforbud kan gives, er, at den dømte på gerningstidspunktet har dansk indfødsret eller bopæl i den danske stat.

»Bopæl« vil som udgangspunkt skulle forstås som sædvanligt opholdssted, det vil sige det sted, hvor en person sædvanligvis opholder sig, hvis den pågældende ikke af særlige grunde opholder sig et andet sted. Dette vil navnlig skulle afgøres ud fra de faktiske omstændigheder, men der er tale om en samlet vurdering, hvori også den pågældendes hensigt med et ophold og adkomst til ophold kan indgå. Det bemærkes, at udtrykket i mange situationer vil omfatte det samme som »fast ophold« i straffelovens §§ 7, 7 a, 8 a, 8 b og 11 om dansk straffemyndighed, men at der dog kan være nuanceforskelle.

En person har som udgangspunkt bopæl der, hvor den pågældende bor, eventuelt sammen med sin familie, og normalt opholder sig. Begrebsmæssigt er der ikke noget til hinder for, at en person samtidig har bopæl i to forskellige lande. I praksis er det dog normalt sådan, at når en person har etableret en bopæl i den beskrevne forstand i en given stat, er det, der derefter skal vurderes, om der er indtrådt sådanne ændringer i de faktiske forhold eller den pågældendes intentioner, at bopælen er opgivet, eventuelt, men ikke nødvendigvis, sådan at der er etableret en ny bopæl i en anden stat.

Et midlertidigt ophold uden for bopælslandet medfører normalt ikke en opgivelse af den eksisterende bopæl eller etablering af en ny bopæl. Dette gælder, uanset om formålet med det midlertidige ophold uden for bopælslandet er ferie, studier eller arbejde. I vurderingen af, om et ophold er midlertidigt, indgår både opholdets hidtidige og planlagte længde. Det har også betydning for bopælsspørgsmålet, om den pågældende fortsat råder over en bolig i sit bopælsland, om den pågældendes familie fortsat bor i bopælslandet, og i hvilket omfang den pågældende opholder sig i bopælslandet.

Af det anførte følger, at en person, der har bopæl i udlandet, som udgangspunkt ikke får bopæl i Danmark ved at opholde sig her midlertidigt for at studere eller arbejde. Hvis en person opgiver sin bopæl i udlandet i forbindelse med, at personen tager midlertidigt ophold i Danmark for at studere eller arbejde, må den pågældende imidlertid anses for at have bopæl i Danmark, hvis det faktiske eller planlagte ophold i Danmark ikke er helt kortvarigt. Det samme gælder, hvis den pågældende under opholdet i Danmark opgiver sin bopæl i udlandet.

En person, der søger asyl i Danmark, jf. udlændingelovens § 7, vil i praksis normalt kunne anses for at have opgivet sin bopæl i sit hjemland eller tidligere opholdsland. En sådan

asylansøger vil på den baggrund normalt kunne anses for at have bopæl i Danmark, når opholdet i Danmark faktisk har haft en varighed, der gør, at det ikke er helt kortvarigt. Dette gælder, uanset om ansøgningen imødekommes eller ej.

Ved »bopæl i den danske stat« forstås bopæl i Danmark, på Færøerne eller i Grønland.

Den foreslåede betingelse om dansk indfødsret eller bopæl i den danske stat vil skulle være opfyldt på gerningstidspunktet. Det bemærkes, at i tilfælde, hvor den dømte på domstidspunktet ikke længere har dansk indfødsret eller bopæl i den danske stat, vil betingelsen om, at der skal være fare for, at den dømte vil begå ny lovovertrædelse af lignende beskaffenhed med forbindelse til det eller de lande, som forholdet har forbindelse til, jf. det foreslåede § 79 e, stk. 2, nr. 3, efter omstændighederne ikke være opfyldt, hvis den dømte ikke længere har nogen tilknytning til Danmark.

Det vil ikke være en betingelse for et rejseforbuds opretholdelse, at den dømte opretholder dansk indfødsret eller bopæl i den danske stat.

Det bemærkes, at der ikke vil kunne gives et rejseforbud i tilfælde, hvor den dømte ikke har lovligt ophold i Danmark, herunder hvis den dømte udvises efter udlændingelovens regler herom. Der vil kunne gives et rejseforbud, hvor den dømte tildeles en advarsel om udvisning. Det antages desuden, at der som følge af Danmarks internationale forpligtelser ikke i almindelighed vil kunne gives rejseforbud til lande, hvor den dømte er statsborger.

Det foreslås i § 79 e, stk. 2, nr. 2, at en betingelse for, at rejseforbud kan gives, er, at det begåede forhold har forbindelse til udlandet.

Betingelsen vil f.eks. kunne være opfyldt ved indsmugling af narkotika eller våben fra udlandet. Derudover vil betingelsen kunne være opfyldt ved strafbare forhold begået som led i en grænseoverskridende konflikt mellem kriminelle grupperinger. Eksempelvis vil kriminalitet begået i forbindelse med en konflikt mellem en dansk og en svensk kriminel gruppering udgøre forhold med forbindelse til udlandet. Betingelsen vil desuden kunne være opfyldt, hvis kriminaliteten har forbindelse til en udenlandsk kriminel gruppering, herunder en udenlandsk afdeling af en kriminel gruppering.

At en forbrydelse er begået ved hjælp af – eller baseret på – en eller flere genstande, der stammer fra udlandet, vil dog ikke nødvendigvis indebære, at forbrydelsen vil skulle anses for at have forbindelse til udlandet. Ethvert salg af narkotika produceret i udlandet vil således ikke være omfattet. Det samme vil gøre sig gældende ved besiddelse af andre genstande, herunder våben og dopingmidler.

Det foreslås i § 79 e, stk. 2, nr. 3, at en betingelse for, at rejseforbud kan gives, er, at det efter karakteren af det begåede forhold og oplysningerne om den dømtes person må antages, at der er fare for, at den dømte vil begå ny

lovovertrædelse af lignende beskaffenhed med forbindelse til det eller de lande, som forholdet har forbindelse til.

Der vil i den forbindelse kunne lægges vægt på, om den dømte tidligere er dømt for lignende kriminalitet med forbindelse til udlandet. Det vil ikke være afgørende, at den tidligere kriminalitet havde forbindelse til det eller de lande, som det forhold, der er til pådømmelse, har forbindelse til. Hvis det er tilfældet, vil det dog tale for at give et rejseforbud.

Det vil også kunne indgå i vurderingen, om den dømte i øvrigt har tilknytning til det eller de lande, som forholdet har forbindelse til, f.eks. i form af hyppige ophold i det eller de pågældende lande. Derudover vil der kunne lægges vægt på, om den gruppe, som den dømte eventuelt er tilknyttet, opererer i det eller de pågældende lande.

Der vil derudover kunne lægges vægt på, om der er tale om et særligt groft forhold, samt om den dømte findes skyldig i flere ligeartede forhold med forbindelse til udlandet.

Der vil i forbindelse med ovenstående vurdering kunne lægges vægt på de foreliggende oplysninger om den dømtes person, som de eksempelvis fremgår af en eventuel personundersøgelse efter retsplejelovens § 808 eller mentalundersøgelse efter retsplejelovens § 809 eller oplysninger om tilknytning fremkommet ved afhøring af en udlænding omfattet af udlændingelovens § 26.

Det foreslås i § 79 e, stk. 2, nr. 4, at en betingelse for, at rejseforbud kan gives, er, at rejseforbuddet vil være egnet til at forebygge den fare, som er nævnt i nr. 3.

Den foreslåede betingelse vil indebære, at der kun vil kunne gives rejseforbud gældende for det eller de lande, som det begåede forhold har forbindelse til.

I vurderingen af, om et rejseforbud vil være egnet til at forebygge ny lovovertrædelse af lignende beskaffenhed med forbindelse til det eller de lande, som forholdet har forbindelse til, kan der f.eks. lægges vægt på, om den dømte har opholdt sig i det eller de lande, som forholdet har forbindelse til, i forbindelse med overtrædelsen. Det vil ligeledes kunne indgå, om den gruppe, som den dømte eventuelt er tilknyttet, opererer i det eller de pågældende lande.

Hvis den dømte tidligere er dømt for lignende kriminalitet med forbindelse til udlandet, vil der desuden kunne lægges vægt på, om den dømte opholdt sig i det eller de lande, som kriminaliteten havde forbindelse til, i forbindelse med de pågældende overtrædelser.

Det foreslås i § 79 e, stk. 3, at politiet kan meddele tilladelse til at rejse til og opholde sig i et land omfattet af et rejseforbud efter stk. 1, hvis det af særlige grunde må anses for beføjet.

Med »særlige grunde« skal bl.a. forstås tilfælde, hvor afgørende familiemæssige hensyn taler for, at den pågældende

bør have adgang til at rejse til og opholde sig i et land omfattet af rejseforbuddet. Det vil f.eks. kunne være tilfældet, hvis rejsen er nødvendig for at deltage i begravelsen af et nært familiemedlem.

Ovenstående er ikke et udtryk for en udtømmende opregning af tilfælde, hvor konkrete hensyn kan tale med afgørende vægt for at tillade den pågældende at rejse til og opholde sig i et land omfattet af rejseforbuddet.

Det vil således bero på et konkret skøn, om der i den enkelte sag foreligger særlige omstændigheder, og politiet skal i den forbindelse foretage en samlet vurdering af sagens omstændigheder, herunder om der er en konkret mistanke om, at den pågældende vil misbruge tilladelsen.

Hvis der er holdepunkter for at antage, at den dømte vil misbruge en eventuel tilladelse, vil denne som udgangspunkt ikke kunne meddeles. Det vil efter omstændighederne kunne være tilfældet, hvis den pågældende tidligere har overtrådt vilkårene for en tilladelse efter den foreslåede bestemmelse, eller hvis politiet konkret er i besiddelse af oplysninger om, at den pågældende vil misbruge en tilladelse.

Det forudsættes, at muligheden for konkret at gøre undtagelse fra et idømt rejseforbud vil blive administreret i overensstemmelse med Danmarks internationale forpligtelser, herunder EMRK.

Det foreslåede § 79 e, stk. 3, skal ses i sammenhæng med det foreslåede § 79 e, stk. 6, hvor det foreslås, at justitsministeren ved bekendtgørelse fastsætter nærmere regler om tilladelser efter stk. 3, herunder om indgivelse af ansøgning, vilkår for tilladelser og tilbagekaldelser af tilladelser.

Politiets meddelelse af tilladelse eller afslag på tilladelse til at rejse til og opholde sig i et land omfattet af rejseforbuddet vil være en afgørelse i forvaltningslovens forstand. Behandlingen af sådanne sager vil således skulle ske i overensstemmelse med reglerne i forvaltningsloven samt øvrige forvaltningsretlige regler og grundsætninger.

Politiets afgørelse om afslag på en ansøgning om tilladelse til at rejse til og opholde sig i et land omfattet af et rejseforbud vil kunne påklages til rigspolitichefen, jf. retsplejelovens § 109, stk. 1. Rigspolitichefens afgørelse vil ikke kunne påklages til justitsministeren, jf. retsplejelovens § 109, stk. 2.

Det foreslås i § 79 e, stk. 4, 1. pkt., at rejseforbud gives på tid fra 1 til 5 år regnet fra endelig dom.

Rejseforbud vil således altid skulle gives på tid. Den tidsmæssige udstrækning af rejseforbuddet vil afhænge af de konkrete omstændigheder i sagen. Rejseforbuddets længde skal således bl.a. afspejle den begåede kriminalitet, herunder grovheden og omfanget af denne kriminalitet. Der bør herved lægges afgørende vægt på længden af den idømte straf eller karakteren af den foranstaltning m.v., som idømmes.

Det forudsættes, at længden af et rejseforbud kun helt undtagelsesvist vil kunne være kortere end den idømte straf. Idømmes en foranstaltning af frihedsberøvende karakter, vil længden af et rejseforbud kun helt undtagelsesvist kunne være kortere end den straf, der ville have været fastsat, hvis den dømte var idømt straf. Det forudsættes desuden, at et rejseforbud som udgangspunkt fastsættes til 5 år ved idømmelse af fængsel i mere end 4 år eller forvaring efter straffelovens § 70.

I sager, hvor der i den samlede strafudmåling også indgår straf for lovovertrædelser, som ikke opfylder betingelserne for idømmelse af rejseforbud efter den foreslåede bestemmelse, eller hvor der udløses reststraf fra tidligere domme, vil retten skulle fastsætte rejseforbuddet ud fra et skøn over, hvilken del af straffen der kan henføres til lovovertrædelser, som er omfattet af den foreslåede bestemmelse om rejseforbud.

Der vil efter en konkret vurdering kunne være grundlag for, at rejseforbuddet fastsættes i længere tid end det angivne udgangspunkt for udmålingen (inden for den fastsatte ramme på 5 år). Eksempelvis forudsættes det, at der i sager, hvor den dømte har en ledende eller koordinerende rolle i en gruppe af personer, som tilsammen står bag omfattende og alvorlig kriminalitet, fastsættes et længere rejseforbud end det udgangspunkt, som er angivet ovenfor.

Ved ledende eller koordinerende rolle forstås, at den pågældende enten officielt er udnævnt til at varetage en ledende funktion i gruppen eller blot gennem sin adfærd og sine handlinger har haft en styrende rolle i gruppen i forhold til gruppens aktiviteter og udvikling, f.eks. i forhold til rekruttering af nye medlemmer, opbygning af alliancer, påvirkning af konfliktsituationer samt tilpasning af territorier og kriminelle markeder.

Fastsættelsen af længden af rejseforbuddet vil i øvrigt bero på domstolens konkrete vurdering i det enkelte tilfælde af samtlige omstændigheder i sagen.

Det bemærkes, at den omstændighed, at den pågældende idømmes et rejseforbud, ikke skal indgå som en formildende omstændighed i forbindelse med fastsættelse af straffen for den lovovertrædelse, som rejseforbuddet idømmes på baggrund af.

Det bemærkes desuden, at en person, der er idømt et rejseforbud, ved senere dom vil kunne idømmes et yderligere forbud, hvis betingelserne herfor er opfyldt. Et sådant yderligere forbud vil ligeledes få virkning fra endelig dom. Der vil i den forbindelse ikke være noget til hinder for, at der er tidsmæssigt overlap mellem flere idømte forbud, herunder hvis det senere idømte rejseforbud omfatter et eller flere lande, der er omfattet af et eksisterende rejseforbud.

Det foreslås i § 79 e, stk. 4, 2. pkt., at ved udståelse af fængselsstraf eller anden strafferetlig retsfølge af frihedsberøvende karakter forlænges rejseforbuddet tilsvarende.

Ved udståelse af fængselsstraf eller anden strafferetlig retsfølge af frihedsberøvende karakter vil et rejseforbud blive forlænget tilsvarende, således at rejseforbuddet vil have den idømte længde beregnet fra tidspunktet fra løsladelsen eller udskrivningen. Det vil indebære, at forbuddets længde forlænges i tid i den periode, hvor den dømte udstår den fængselsstraf eller anden strafferetlige retsfølge af frihedsberøvende karakter, som blev idømt sammen med rejseforbuddet, samt forlænges i tid med den periode, hvor den dømte udstår øvrige fængselsstraffe eller andre strafferetlige retsfølger af frihedsberøvende karakter, når udståelsen finder sted, mens rejseforbuddet har virkning.

Et rejseforbud vil således blive forlænget, når den pågældende udstår fængselsstraf eller forvaring i fængsel eller arresthus. Tilsvarende vil et forbud blive forlænget, hvis den pågældende efter reglerne i udgangsbekendtgørelsen udstår fængselsstraf under udstationering fra fængsel eller arresthus. Herudover vil et forbud blive forlænget, hvis den pågældende udstår straf i kriminalforsorgens pensioner eller institutioner m.v. uden for kriminalforsorgen, jf. straffuldbyrdeslovens § 78, eller udstår straf på bopælen under intensiv overvågning og kontrol (fodlænkeafsoning), jf. straffuldbyrdeslovens kapitel 13 a. Desuden forlænges forbuddet for personer, der er frihedsberøvet i medfør af straffelovens §§ 68 og 69 (foranstaltningsdomme) eller § 74 a (ungdomssanktioner).

Et rejseforbud vil blive forlænget indtil løsladelsen eller udskrivningen, hvorved forstås første løsladelse eller udskrivning fra den pågældende afsoning, herunder prøveløsladelse og prøveudskrivning, samt benådning fra straffen eller anden strafferetlig retsfølge.

Et rejseforbud vil ligeledes blive forlænget i tid, hvis der træffes bestemmelse om genindsættelse efter eventuel prøveløsladelse eller prøveudskrivning eller efter betinget benådning.

Hvis den dømte varetægtsfængsles efter dom eller i forbindelse med en straffesag, der ligger efter den dom, hvorved et forbud er givet, vil forbuddet også skulle forlænges med denne frihedsberøvelse, medmindre den pågældende frifindes eller ikke idømmes ubetinget fængselsstraf eller anden strafferetlig retsfølge af frihedsberøvende karakter for det forhold, der ligger efter den dom, hvorved forbuddet er givet. I sidstnævnte tilfælde vil der således ikke være tale om udståelse af fængselsstraf m.v. Det bemærkes, at der i tilfælde, hvor der sker varetægtsfængsling, kan opstå tvivl om, hvorvidt et forbud skal forlænges med perioden for varetægtsfængslingen, indtil det er afgjort ved endelig dom, om den pågældende idømmes ubetinget frihedsstraf eller anden strafferetlig retsfølge af frihedsberøvende karakter. Dette kan indebære, at der i nogle situationer kan opstå tvivl om, hvorvidt et idømt forbud er udløbet, eller om forbuddet fortsat er gældende, fordi det skal forlænges med varetægtsfængslingsperioden. Det forudsættes i en sådan situation, at der ikke foretages straffeprocessuelle skridt, udover sigtelse, før det kan lægges til grund, at et forbud er forlænget som

følge af varetægtsfængsling. Forbuddet forlænges ikke ved varetægtsfængsling eller undergivelse af foranstaltning, der træder i stedet herfor, hvis en sådan frihedsberøvelse ligger forud for den dom, hvorved forbuddet er givet.

Det foreslås i § 79 e, stk. 5, 1. pkt., at den dømte 3 år efter endelig dom kan forlange, at anklagemyndigheden indbringer spørgsmålet om rejseforbuddets opretholdelse for retten.

Retten kan i den forbindelse træffe afgørelse om, at forbuddet opretholdes uændret, at forbuddet indskrænkes indholdsmæssigt eller tidsmæssigt, eller at forbuddet ophæves. Forbuddet kan derimod ikke udvides.

Ved vurderingen af, om forbuddet bør ophæves, vil der f.eks. kunne lægges vægt på, om den dømte har gennemført et exit-forløb og har forladt det kriminelle miljø og i øvrigt ikke er dømt, tiltalt eller sigtet for ny kriminalitet, der er begået efter, at rejseforbuddet er givet. Er rejseforbuddet udstedt efter det foreslåede § 79 e, stk. 1, 2. pkt., vil der endvidere kunne lægges vægt på, at gruppen, som den pågældende var tilknyttet, ikke længere eksisterer, uden at den er erstattet af en ny gruppe, idet dette dog ikke i sig selv kan føre til ophævelse.

Går afgørelsen ud på, at rejseforbuddet helt eller delvis opretholdes, vil spørgsmålet ikke på ny kunne indbringes for retten efter den foreslåede bestemmelse.

Det bemærkes, at det forudsættes, at retten træffer afgørelse senest 6 måneder efter, at den dømte har anmodet anklagemyndigheden om at indbringe spørgsmålet for retten, i overensstemmelse med principperne i opholdsdirektivets art. 32, stk. 1, 2. pkt.

Det foreslås i § 79 e, stk. 5, 2. pkt., at ved udståelse af fængselsstraf eller anden strafferetlig retsfølge af frihedsberøvende karakter forlænges perioden i 1. pkt. tilsvarende.

Bestemmelsen vil indebære, at hvis den dømte udstår fængselsstraf eller anden strafferetlige retsfølge af frihedsberøvende karakter, mens rejseforbuddet har virkning, skal den periode, hvor den dømte udstår den pågældende fængselsstraf eller anden strafferetlig retsfølge af frihedsberøvende karakter, lægges til den 3-årige periode, jf. det foreslåede 1. pkt.

Forlængelsen af den 3-årige periode vil skulle beregnes på samme måde som forlængelse af rejseforbuddet, jf. det foreslåede § 79 e, stk. 4, 2. pkt.

Den 3-årige periode, vil således blive forlænget, når den pågældende udstår fængselsstraf eller forvaring i fængsel eller arresthus. Tilsvarende vil perioden blive forlænget, hvis den pågældende efter reglerne i udgangsbekendtgørelsen udstår fængselsstraf under udstationering fra fængsel eller arresthus. Herudover vil perioden blive forlænget, hvis den pågældende udstår straf i kriminalforsorgens pensioner eller institutioner m.v. uden for kriminalforsorgen, jf. straffuldbyrdelseslovens § 78, eller udstår straf på bopælen

under intensiv overvågning og kontrol (fodlænkeafsoning), jf. straffuldbyrdelseslovens kapitel 13 a. Desuden forlænges forbuddet for personer, der er frihedsberøvet i medfør af straffelovens §§ 68 og 69 (foranstaltningsdomme) eller § 74 a (ungdomssanktioner).

Den tid, den 3-årige periode vil blive forlænget med, vil blive beregnet indtil løsladelsen eller udskrivningen, hvorved forstås første løsladelse eller udskrivning fra den pågældende afsoning, herunder prøveløsladelse og prøveudskrivning, samt benådning fra straffen eller anden strafferetlig retsfølge.

Den 3-årige periode vil ligeledes blive forlænget, hvis der træffes bestemmelse om genindsættelse efter eventuel prøveløsladelse eller prøveudskrivning eller efter betinget benådning.

Hvis den dømte varetægtsfængsles i forbindelse med en straffesag, der ligger efter den dom, hvorved et forbud er givet, vil perioden også skulle forlænges med denne frihedsberøvelse, medmindre den pågældende frifindes eller ikke idømmes ubetinget fængselsstraf eller anden strafferetlig retsfølge af frihedsberøvende karakter. I sidstnævnte tilfælde vil der således ikke være tale om udståelse af fængselsstraf m.v. Det forudsættes, at den 3-årige periode først forlænges med en varetægtsfængslingsperiode, når der er afsagt endelig dom.

Det foreslås i § 79 e, stk. 5, 3. pkt., at når særlige omstændigheder taler for det, kan justitsministeren tillade, at indbringelse for retten sker tidligere.

Med »særlige omstændigheder« skal f.eks. forstås tilfælde, hvor det oprindelige grundlag for et rejseforbud helt åbenlyst ikke længere er til stede.

Det foreslås i § 79 e, stk. 5, 4. pkt., at § 59, stk. 2, finder tilsvarende anvendelse.

Bestemmelsen vil medføre, at spørgsmål om opretholdelse af rejseforbud vil skulle indbringes for den byret, som har pådømt sagen i første instans, eller byretten i den retskreds, hvor den dømte bor eller opholder sig.

Det foreslås i § 79 e, stk. 5, 5. pkt., at afgørelsen træffes ved kendelse.

Byrettens kendelse vil kunne kæres til landsretten, jf. retsplejelovens § 968. Både den dømte og anklagemyndigheden vil kunne kære. Kærefristen vil være 14 dage, jf. retsplejelovens § 969, stk. 1. Kære vil ikke have opsættende virkning, medmindre det modsatte bestemmes af byretten eller landsretten, jf. retsplejelovens § 969, stk. 2. Landsrettens afgørelse i kæresagen vil kun kunne kæres til Højesteret med Procesbevillingsnævnets tilladelse, jf. retsplejelovens § 973.

Det foreslås i § 79 e, stk. 6, at justitsministeren fastsætter nærmere regler om tilladelser efter stk. 3, herunder om ind-

givelse af ansøgning, vilkår for tilladelser og tilbagekaldelse af tilladelser.

Det forudsættes, at der i en bekendtgørelse vil blive fastsat regler om ansøgningsprocedure for udstedelse af tilladelse til at rejse til og opholde sig i lande omfattet af rejseforbud. Det forudsættes desuden, at der i bekendtgørelsen vil blive fastsat regler om vilkår for og tilbagekaldelse af tilladelser.

Der vil f.eks. kunne fastsættes regler om politiets mulighed for at ændre eller tilbagekalde en meddelt tilladelse, hvis forudsætningerne for en tilladelse, herunder den dømtes personlige forhold, ændrer sig, hvis en tilladelse eller vilkårene herfor ikke overholdes, eller hvis oplysninger om den dømtes forhold giver bestemte grunde til at antage, at den pågældende vil misbruge den meddelte tilladelse.

Der henvises i øvrigt til pkt. 3.6.1 i lovforslagets almindelige bemærkninger.

Til nr. 10

Straffelovens § 81 indeholder i nr. 1-14 en opstilling af omstændigheder, der i almindelighed skal indgå som et skærpene element i forbindelse med straffens fastsættelse.

Det foreslås i § 81, nr. 14, at ændre »hverv.« til: »hverv,«.

Den foreslåede ændring skal ses i sammenhæng med, at det i § 1, nr. 11 foreslås at indsætte et nr. 15 i straffelovens § 81.

Der henvises i øvrigt til pkt. 3.2.2 i lovforslagets almindelige bemærkninger.

Til nr. 11

Straffelovens § 81 indeholder i nr. 1-14 en opstilling af omstændigheder, der i almindelighed skal indgå som skærpene omstændigheder ved straffens fastsættelse. En overtrædelses ydmygende karakter er ikke eksplicit nævnt som en skærpene omstændighed i straffeloven, men en af Rigsadvokaten foretaget gennemgang af en række domme om vold og andre strafbare handlinger med ydmygende elementer viser, at domstolene i væsentligt omfang allerede i dag betragter ydmygelse som en skærpene omstændighed ved fastsættelsen af straffen.

For en nærmere beskrivelse af gældende ret henvises til pkt. 3.2.2.1 i lovforslagets almindelige bemærkninger.

Det foreslås, at der indsættes et nyt § 81, nr. 15. Efter den foreslåede bestemmelse skal det ved straffens fastsættelse i almindelighed indgå som skærpene omstændighed, at gerningen har ydmygende karakter.

Bestemmelsen vil omfatte gerninger, der har ydmygende elementer, som ligger ud over den ydmygelse, der i almindelighed er forbundet med at blive udsat for en forbrydelse. Den foreslåede bestemmelse vil således omfatte ydmygende elementer, der ikke er en almindelig del af gernings-

indholdet i den straffebestemmelse, som gerningspersonen har overtrådt.

Eksempelvis vil vold i form af slag og spark omfattet af straffelovens § 244, stk. 1, ikke i sig selv skulle anses for at have særskilt ydmygende karakter, da den ydmygelse, der måtte ligge heri, må anses som en almindelig del af gerningsindholdet i straffelovens § 244. Udøves volden i forbindelse med andre ydmygende elementer, f.eks. at forurettede tvinges til at kysse gerningspersonens sko, gø som en hund eller tvinges ned på knæ for at sige undskyld, vil der være tale om ydmygende elementer, som ligger ud over den ydmygelse, der er en almindelig del af gerningsindholdet.

Det ydmygende element kan efter omstændighederne også knytte sig til den konkrete strafbare handling, hvis handlingens ydmygende element ligger ud over den ydmygelse, der må anses som en almindelig del af gerningsindholdet. Det vil eksempelvis være tilfældet ved legemsangreb, hvor den forurettede overhældes med urin.

Det forudsættes, at straffen for vold, jf. straffelovens §§ 119, 244 og 245, og ulovlig tvang, jf. straffelovens § 260, af ydmygende karakter skærpes med 50 pct. i forhold til, hvad straffen er i dag. Skærpelsen vil således skulle fastsættes i forhold til det gældende niveau, hvor domstolene allerede i dag ved straffastsættelsen har tillagt ydmygelsen vægt som en skærpene omstændighed. Det indebærer, at f.eks. en sag om vold af ydmygende karakter, der efter gældende ret ville blive straffet med fængsel i 60 dage, fremover som udgangspunkt vil skulle straffes med fængsel i 3 måneder. For andre forbrydelser end vold og ulovlig tvang er der ikke forudsat en sådan skærpelse.

Fastsættelsen af straffen vil fortsat bero på domstolenes konkrete vurdering i det enkelte tilfælde af samtlige omstændigheder i sagen, og det angivne strafniveau vil kunne fraviges i op- og nedadgående retning, hvis der i den konkrete sag foreligger skærpene eller formildende omstændigheder, jf. herved de almindelige regler om straffens fastsættelse i straffelovens kapitel 10.

Der henvises i øvrigt til pkt. 3.2.2 i lovforslagets almindelige bemærkninger.

Til nr. 12

Det følger af straffelovens § 81 a, stk. 1, at den straf, der er foreskrevet i straffelovens §§ 119, 119 b, 123, 192 a og 244, § 244, jf. § 247, § 245, § 245, jf. § 247, § 246, jf. § 245, § 246, jf. § 245, jf. § 247, § 252, stk. 1, § 260, stk. 1, § 261, stk. 1 og 2, § 266, § 285, stk. 1, jf. § 281, § 286, stk. 1, jf. § 281, og § 288, kan forhøjes indtil det dobbelte, hvis lovovertrædelsen har baggrund i eller er egnet til at fremkalde en konflikt mellem grupper af personer, hvor der som led i konflikten enten anvendes skydevåben eller anvendes våben eller eksplosivstoffer, som på grund af deres særdeles farlige karakter er egnet til at forvolde betydelig skade, eller begås brandstiftelse omfattet af straffelovens § 180. Efter § 81 a,

stk. 2, skal det ved fastsættelse af straffen for overtrædelse af straffelovens § 180, § 183, stk. 2, og § 237 i almindelighed indgå som en særdeles skærpende omstændighed, hvis lovovertrædelsen har baggrund i en konflikt som nævnt i stk. 1.

For en nærmere beskrivelse af gældende ret henvises til pkt. 3.4.2.1 i lovforslagets almindelige bemærkninger.

Det foreslås i § 81 a, stk. 1, efter »enten anvendes« at indsætte: »knive og blankvåben m.v.,«.

Det vil indebære, at anvendelsesområdet for straffelovens § 81 a, stk. 1, udvides, således at den straf, der er foreskrevet i straffelovens §§ 119, 119 b, 123, 192 a og 244, § 244, jf. § 247, § 245, § 245, jf. § 247, § 246, jf. § 245, § 246, jf. § 245, jf. § 247, § 252, stk. 1, § 260, stk. 1, § 261, stk. 1 og 2, § 266, § 285, stk. 1, jf. § 281, § 286, stk. 1, jf. § 281, og § 288, også kan forhøjes indtil det dobbelte, hvis lovovertrædelsen har baggrund i eller er egnet til at fremkalde en konflikt mellem grupper af personer, hvor der som led i konflikten anvendes knive og blankvåben m.v.

Det vil samtidig betyde, at anvendelsesområdet for straffelovens § 81 a, stk. 2, hvorefter det ved fastsættelsen af straffen for overtrædelse af straffelovens § 180, § 183, stk. 2, og § 237 i almindelighed skal indgå som en særdeles skærpende omstændighed, hvis lovovertrædelsen har baggrund i eller er egnet til at fremkalde en konflikt som nævnt i stk. 1, tilsvarende udvides.

Det foreslåede vil medføre, at straffen vil kunne forhøjes med indtil det dobbelte i de tilfælde, hvor overtrædelser af de nævnte bestemmelser har baggrund i eller er egnet til at fremkalde en konflikt mellem grupper af personer, hvor der som led i konflikten anvendes knive eller blankvåben m.v., men hvor der ikke anvendes skydevåben eller anvendes våben eller eksplosivstoffer, som på grund af deres særdeles farlige karakter er egnet til at forvolde betydelig skade, eller begås brandstiftelse omfattet af straffelovens § 180.

Med begrebet »knive og blankvåben m.v.« forstås knive og blankvåben m.v. omfattet af knivlovens §§ 1 og 2.

Den foreslåede udvidelse af bestemmelsens anvendelsesområde vil for det første have den betydning, at straffelovens § 81 a, stk. 1 og 2, vil finde anvendelse, når en af de straffelovsovertrædelser, der er omfattet af bestemmelserne, har baggrund i en konflikt mellem grupper af personer, hvor der som led i konflikten anvendes knive og blankvåben m.v.

Derudover vil den foreslåede ændring have den betydning, at straffelovens § 81 a, stk. 1 og 2, også vil finde anvendelse, når en af de lovovertrædelser, der er omfattet af bestemmelserne, er egnet til at fremkalde en konflikt af den nævnte art. Ud over de nuværende elementer, der kan lægges vægt på i forbindelse med vurderingen af, om en lovovertrædelse er egnet til at fremkalde en konflikt, vil det med forslaget også fremover kunne tillægges betydning, om en eller begge af grupperne i almindelighed er kendt for at besidde eller

anvende knive eller blankvåben m.v. omfattet af knivlovens §§ 1 og 2, herunder om de har et kendt reaktionsmønster ved konflikter med andre grupper, hvori det bl.a. indgår, at der anvendes knive eller blankvåben m.v. Endvidere vil det kunne tillægges betydning, om gerningspersonen eller andre personer fra en af grupperne er eller har været i ulovlig besiddelse af eller har anvendt knive og blankvåben m.v., der tyder på, at de pågældende er beredte på en konflikt med anvendelse af knive og blankvåben m.v. eller regner med at kunne møde modstandere, som er i besiddelse af knive eller blankvåben m.v.

Der er ikke med ændringen ud over ovennævnte tilføjelser i øvrigt tilsigtet ændringer i forståelsen af begreberne i bestemmelsen, herunder begrebet »konflikt«, ligesom begrebet »grupper af personer« i øvrigt skal forstås i overensstemmelse med gældende ret, jf. nærmere herom ovenfor under pkt. 3.4.2.1 i lovforslagets almindelige bemærkninger. Der er således ikke med forslaget tilsigtet øvrige ændringer af gældende ret.

Der henvises i øvrigt til pkt. 3.4.2 i lovforslagets almindelige bemærkninger.

Til nr. 13

Det følger af straffelovens § 81 a, stk. 1, at den straf, der er foreskrevet i straffelovens §§ 119, 119 b, 123, 192 a og 244, § 244, jf. § 247, § 245, § 245, jf. § 247, § 246, jf. § 245, § 246, jf. § 245, jf. § 247, § 252, stk. 1, § 260, stk. 1, § 261, stk. 1 og 2, § 266, § 285, stk. 1, jf. § 281, § 286, stk. 1, jf. § 281, og § 288, kan forhøjes indtil det dobbelte, hvis lovovertrædelsen har baggrund i eller er egnet til at fremkalde en konflikt mellem grupper af personer, hvor der som led i konflikten enten anvendes skydevåben eller anvendes våben eller eksplosivstoffer, som på grund af deres særdeles farlige karakter er egnet til at forvolde betydelig skade, eller begås brandstiftelse omfattet af straffelovens § 180. Efter § 81 a, stk. 2, skal det ved fastsættelse af straffen for overtrædelse af straffelovens § 180, § 183, stk. 2, og § 237 i almindelighed indgå som en særdeles skærpende omstændighed, hvis lovovertrædelsen har baggrund i en konflikt som nævnt i stk. 1.

Endvidere følger det af straffelovens § 79 a, stk. 1, at den, som idømmes ubetinget fængselsstraf eller anden strafferetlig retsfølge af frihedsberøvende karakter for en overtrædelse, der er omfattet af § 81 a, ved dommen kan gives opholdsforbud efter stk. 2. Det samme gælder den, som idømmes ubetinget fængselsstraf eller anden strafferetlig retsfølge af frihedsberøvende karakter for overtrædelse af denne lov, lov om euforiserende stoffer eller lov om våben og eksplosivstoffer, og som har tilknytning til en gruppe af personer, der tilsammen står bag omfattende og alvorlig kriminalitet, når overtrædelsen har relation til den dømtes tilknytning til gruppen.

For en nærmere beskrivelse af gældende ret henvises til pkt. 3.4.2.1 i lovforslagets almindelige bemærkninger.

Det foreslås at indsætte et nyt *stk. 3* i straffelovens § 81 a, hvorefter den straf, der er foreskrevet i denne lovs § 289, stk. 1, § 290, stk. 2, og § 290 a, stk. 2, kan forhøjes indtil det dobbelte, hvis den dømte på gerningstidspunktet har tilknytning til en gruppe af personer, der tilsammen står bag omfattende og alvorlig kriminalitet, når overtrædelser har relation til den dømtes tilknytning til gruppen

Det vil indebære, at straffen for overtrædelse af straffelovens § 289, stk. 1 (særligt grove overtrædelser af skatte-, told-, afgifts- eller tilskudslovgivningen eller af § 289 a om EU-svig m.v.), § 290, stk. 2 (hæleri af særligt grov beskaffenhed) og § 290 a, stk. 2 (hvidvask af særligt grov beskaffenhed) forhøjes indtil det dobbelte, hvis den dømte på gerningstidspunktet har tilknytning til en gruppe af personer, der tilsammen står bag omfattende og alvorlig kriminalitet, og overtrædelser har relation til den dømtes tilknytning til gruppen.

Udtrykket »gruppe af personer« skal forstås i overensstemmelse med udtrykkets anvendelse i straffelovens § 81 a, stk. 1. Som en gruppe anses derved ikke kun formaliserede grupper med en fast struktur og rollefordeling medlemmerne imellem, et fast tilholdssted og navn eller lignende. Bestemmelsen omfatter også mere løse grupperinger, hvis gruppen virker med et fælles sigte eller mål og/eller har et fast reaktionsmønster i bestemte situationer, f.eks. at personerne i gruppen som regel bliver alarmeret og instrueret via telefon eller sms-kæder i forbindelse med bestemte voldelige eller truende begivenheder, som indtræffer. Det forudsættes i den forbindelse, at gruppen for at være omfattet af den foreslåede bestemmelse ikke alene er opstået og fungerer i anledning af de forhold, der er til pådømmelse under den konkrete straffesag.

Det vil desuden være en betingelse, at den dømte på gerningstidspunktet har »tilknytning« til den pågældende gruppe af personer. Udtrykket tilknytning skal forstås i overensstemmelse med udtrykkets anvendelse i straffelovens § 79 a, stk. 1, 2. pkt., hvilket indebærer, at den pågældende skal have et tilhørsforhold til gruppen som sådan. Det blotte bekendtskab med enkeltpersoner fra den pågældende gruppe falder således uden for den foreslåede bestemmelses anvendelsesområde.

Vurderingen af, om den dømte har tilknytning til gruppen i bestemmelsens forstand, beror i første omgang på et politifagligt skøn. I den forbindelse kan der bl.a. lægges vægt på, om personen er iagttaget i forbindelse med gruppens arrangementer eller har båret beklædning, udsmykning eller lignende med symboler eller tekst med tilknytning til den pågældende gruppe. Der kan også lægges vægt på, om personen i gentagne tilfælde er iagttaget sammen med andre personer tilknyttet gruppen. På samme måde kan eksempelvis tatoveringer og tilkendegivelser, herunder på sociale medier, det mørke internet (dark web), krypterede kommunikationsplatforme eller lignende, indgå i vurderingen af den pågældendes tilknytning til gruppen. Endvidere kan der lægges vægt på eventuelt materiale tilhørende gruppen, f.eks.

dokumenter, bøger, regnskaber, medlemslister, telefonlister, indbetalinger, fotos, videoer m.v., der viser, at personen har en tilknytning til den pågældende gruppe af personer. Herudover kan der lægges vægt på, om den pågældende er dømt for at have begået strafbare forhold sammen med andre personer tilknyttet gruppen. Dette gælder, uanset om den pågældende i gruppens egen selvforståelse er fuldgældigt medlem eller har status som f.eks. »prospect«, »supporter«, »hangaround« eller »probationary«. Det afgørende er, at den dømte har tilknytning til gruppen.

Det bemærkes i den forbindelse, at det er den pågældendes tilknytning til gruppen på gerningstidspunktet, der er afgørende i forhold til anvendelsen af den foreslåede bestemmelse i straffelovens § 81 a, stk. 3.

Den pågældende gruppe af personer skal »tilsammen stå bag omfattende og alvorlig kriminalitet«. Dette udtryk skal ligeledes forstås i overensstemmelse med udtrykkets anvendelse i straffelovens § 79 a, stk. 1, 2. pkt. Der vil således navnlig skulle lægges vægt på, om de pågældende personer er dømt for overtrædelser af straffeloven, lov om euforiserende stoffer eller våbenloven. Øvrige lovovertrædelser vil dog efter omstændighederne også kunne tillægges vægt ved vurderingen. Der vil endvidere kunne lægges vægt på, om overtrædelserne har ført til idømmelse af ubetingede fængselsstraffe eller andre strafferetlige retsfølger af frihedsberøvende karakter. Det vil ligeledes skulle tillægges betydning, hvor lang tid der er gået, siden forholdene blev begået. Hvis forholdene er begået af personer, der må anses for ledende eller toneangivende figurer inden for gruppen, vil dette ligeledes skulle tillægges betydelig vægt.

Herudover skal lovovertrædelserne have »relation til den dømtes tilknytning til gruppen«. Dette udtryk skal ligeledes forstås i overensstemmelse med anvendelsen af udtrykket i straffelovens § 79 a, stk. 1, 2. pkt. Det vil således være et krav, at den begåede økonomiske kriminalitet har sammenhæng med den pågældendes tilknytning til gruppen. Det er ikke muligt præcist at angive, hvornår en lovovertrædelse har relation til den dømtes tilknytning til gruppen. Det vil bero på en konkret vurdering af den begåede lovovertrædelse, herunder af overtrædelsens karakter, hvor den er foretaget, og om den er begået sammen med andre, der har tilknytning til gruppen m.v. Der vil i den forbindelse eksempelvis kunne lægges vægt på, om det økonomiske udbytte af lovovertrædelserne er tilfaldet eller på anden måde anvendes af personer med tilknytning til samme gruppe, som den dømte, eller om udbyttet på anden vis understøtter det økonomiske grundlag for gruppens aktiviteter. Endvidere kan der lægges vægt på, om lovovertrædelserne er begået af flere personer med tilknytning til den samme gruppe. Uden for falder overtrædelser af de nævnte bestemmelser, som, uanset den dømtes tilknytning til den pågældende gruppe af personer, ud fra en konkret vurdering af sagens samlede omstændigheder vurderes ikke at have nogen sammenhæng med den pågældendes tilknytning til gruppen.

Strafudmålniveauet i sager efter bestemmelsen forud-

sættes som udgangspunkt fordoblet i forhold til den konkrete straf, der ellers ville være blevet fastsat af domstolene. I tilfælde, hvor domstolene normalt ville udmåle en straf på fængsel i 2 år – f.eks. i en sag hvidvask af særligt grov beskaffenhed – skal der således som udgangspunkt fastsættes en straf på fængsel i 4 år, hvis sagen er omfattet af § 81 a, stk. 3. Fastsættelsen af straffen vil fortsat bero på domstolenes konkrete vurdering i det enkelte tilfælde af samtlige omstændigheder i sagen, og det angivne strafniveau vil kunne fraviges i op- og nedadgående retning, hvis der i den konkrete sag foreligger skærpene eller formildende omstændigheder, jf. de almindelige regler om straffens fastsættelse i straffelovens 10. kapitel.

Der er med lovforslaget ikke tilsigtet en ændring af niveauet for udmåling af tillægsbøde efter straffelovens § 50, stk. 2, i medfør af straffelovens § 289, stk. 3.

Der er ikke med lovforslaget ud over ovennævnte tilføjelse og den i § 1, nr. 12 nævnte tilføjelse vedrørende knive og andre blankvåben m.v. i øvrigt tilsigtet nogen ændring i anvendelsesområdet for straffelovens § 81 a.

Der henvises i øvrigt til pkt. 3.4.2 i lovforslagets almindelige bemærkninger.

Til nr. 14

Det følger af straffelovens § 124 a, stk. 1, at overtrædelse af et forbud efter § 79 a, stk. 1, og § 79 b, stk. 1, straffes med fængsel indtil 2 år. Strafferammen indebærer, at bøde ikke kan anvendes.

For en nærmere beskrivelse af gældende ret henvises til pkt. 3.2.1.3.1.8 i lovforslagets almindelige bemærkninger.

Det foreslås i § 124 a, stk. 1, at »og § 79 b, stk. 1« ændres til: »§ 79 b, stk. 1, eller § 79 e, stk. 1«.

Den foreslåede ændring vil indebære, at overtrædelse af et rejseforbud efter det foreslåede § 79 e, stk. 1, vil kunne straffes med fængsel indtil 2 år.

Et rejseforbud omfatter både at rejse til og opholde sig i et land omfattet af forbuddet. Et rejseforbud vil også gælde for transit gennem det eller de omfattede lande, f.eks. ved mellemlanding i lufthavne eller transit med bil, tog, bus eller øvrige transportmidler.

Et rejseforbud vil være overtrådt på det tidspunkt, hvor rejsen til et omfattet land påbegyndes, selv om den pågældende ikke er nået frem til et omfattet land. En rejse skal efter den foreslåede bestemmelse anses for at være påbegyndt, når transporten mod det pågældende land starter. Transport til en lufthavn med henblik på at flyve til et omfattet land vil således eksempelvis være omfattet.

Det bemærkes, at der vil være tale om en strafbar overtrædelse af et rejseforbud, hvis den, som forbuddet omfatter, rejser til eller opholder sig i et land omfattet af rejseforbuddet uden at have søgt tilladelse hertil, selv om der i medfør

af f.eks. EMRK artikel 8 ville skulle meddeles en sådan tilladelse, eller det i øvrigt må antages, at tilladelse ville være givet, hvis der var søgt om den.

Det bemærkes desuden, at hvis overtrædelse af et rejseforbud, ikke helt eller delvis er foretaget i den danske stat eller på dansk fartøj som nævnt i straffelovens § 6, vil der være dansk straffemyndighed efter straffelovens § 8, nr. 3.

Det forudsættes, at straffen for overtrædelse af et rejseforbud i førstegangstilfælde som udgangspunkt fastsættes til ubetinget fængsel i 6 måneder.

Det bemærkes i øvrigt, at lovforslaget vil indebære, at der efter § 124 a, stk. 1, også vil kunne straffes for overtrædelsen af et kontaktforbud efter den foreslåede § 79 a, stk. 1, jf. stk. 3. Det forudsættes, at straffen for overtrædelse af et opholdsforbud eller et kontaktforbud i førstegangstilfælde som udgangspunkt fastsættes til 60 dages ubetinget fængsel. Der er således ikke med lovforslaget tilsigtet nogen ændring af normalstraffen for overtrædelse af et opholdsforbud efter § 79 a, stk. 1.

Straffen for overtrædelse af de angivne forbud vil i alle tilfælde bero på domstolenes konkrete vurdering i det enkelte tilfælde af samtlige omstændigheder i sagen, jf. herved de almindelige regler om straffens fastsættelse i straffelovens kapitel 10. Det angivne strafniveau vil derfor kunne fraviges i op- eller nedadgående retning, hvis der i den konkrete sag foreligger skærpene eller formildende omstændigheder.

Der henvises i øvrigt til pkt. 3.2.1 og 3.6.1 i lovforslagets almindelige bemærkninger.

Til nr. 15

Handlinger, der er egnede til at bidrage til, at personer under 18 år involveres i kriminalitet, er ikke særskilt kriminaliseret i dansk ret.

Det følger af den almindelige medvirkensregel, jf. straffelovens § 23, at en person, der hverver en anden til at begå en strafbar handling (eller på anden vis ved tilskyndelse, råd eller dåd medvirker hertil), efter omstændighederne vil kunne straffes for medvirken til den begåede lovovertrædelse. Samtidig indeholder straffelovens § 81 bl.a. regler om skærpene omstændigheder for inddragelse af mindreårige i kriminalitet.

For en nærmere beskrivelse af gældende ret henvises til pkt. 3.1.3.1 i lovforslagets almindelige bemærkninger.

Det foreslås i § 191 b, stk. 1, 1. pkt., at den, som er fyldt 18 år og tidligere er idømt fængselsstraf eller anden strafferetlig retsfølge af frihedsberøvende karakter for overtrædelse af denne lov, lov om euforiserende stoffer, våbenloven eller knivloven, og som foretager en handling, der er egnet til at bidrage til, at en person under 18 år involveres i kriminalitet omfattet af disse love, straffes med fængsel indtil 4 år.

Den foreslåede bestemmelse vil finde anvendelse på person-

er, som er fyldt 18 år, og som tidligere er idømt fængselsstraf eller anden strafferetlig retsfølge af frihedsberøvende karakter for overtrædelse af straffeloven, lov om euforiserende stoffer, våbenloven eller knivloven. Det bemærkes, at bestemmelsen også vil omfatte domfældelser for kriminalitet, begået inden gerningspersonen fyldte 18 år.

Bestemmelsen vil både omfatte betingede og ubetingede fængselsstraffe. Bestemmelsen vil endvidere omfatte andre strafferetlige retsfølger af frihedsberøvende karakter, herunder f.eks. anbringelsesdomme og behandlingsdomme efter straffelovens §§ 68 og 69, hvor der sker frihedsberøvelse, forvaring efter straffelovens § 70 og ungdomssanktioner efter straffelovens § 74 a. Andre strafferetlige retsfølger, som ikke er af frihedsberøvende karakter, f.eks. dom til ambulantly behandling eller til tilsyn efter straffelovens §§ 68 og 69, vil ikke være omfattet af bestemmelsen.

Bestemmelsen vil omfatte handlinger, der er egnede til at bidrage til, at en person under 18 år involveres i kriminalitet omfattet af straffeloven, lov om euforiserende stoffer, våbenloven eller knivloven. Det bemærkes, at det ikke vil være en forudsætning, at personen under 18 år er over den kriminelle lavalder. Det vil heller ikke være en forudsætning, at personen under 18 år ikke er tidligere straffet.

Det afgørende for, om en handling vil være omfattet, er, om den er egnet til at bidrage til at give en person under 18 år forudsætningerne for at begå kriminalitet omfattet af de pågældende love. Det vil således ikke være en betingelse, at den pågældende handling i sig selv er egnet til at give en person under 18 år samtlige forudsætninger for at begå kriminalitet omfattet af de pågældende love. Det afgørende vil være, at handlingen er egnet til at bidrage hertil. Det vil ligeledes ikke være en betingelse, at personen under 18 år ikke ville have været i stand til at begå den omhandlede kriminalitet, hvis gerningspersonen ikke havde udført den pågældende handling.

Omfattede handlinger vil f.eks. være instruktion og rådgivning, herunder oplæring i fremgangsmåderne for organiseret kriminalitet, f.eks. narkotikahandel og økonomisk kriminalitet. Rådgivning og instruktion vil også kunne foregå ved, at gerningspersonen f.eks. viser, hvordan man bryder et vindue eller en lås op.

Rådgivning og instruktion vedrørende medvirken til kriminalitet vil også være omfattet, herunder oplæring i at holde vagt m.v. i forbindelse med kriminalitet begået af andre.

Bestemmelsen vil efter omstændighederne også kunne omfatte tilfælde, hvor en person under 18 år medvirker til eller overværer udførelsen af en kriminel handling som led i oplæring i kriminalitet, herunder hvor gerningspersonen stiltiende accepterer dette. Gerningspersonen vil i sådanne tilfælde ved sin passivitet kunne anses for at have bidraget til, at personen under 18 år involveres i kriminaliteten. For at undgå ansvar må gerningspersonen i sådanne tilfælde aktivt sikre, at personen under 18 år ikke ved sin overvæ-

relse af eller medvirken til den kriminelle handling, som gerningspersonen begår, oplæres i kriminalitet.

At stille redskaber til rådighed til brug for kriminalitet vil ligeledes være omfattet. Det kan f.eks. være i form af overladelse af en mobiltelefon til brug for narkotikasalg eller værktøj til brug for indbrud. Det vil i denne sammenhæng ikke være en betingelse, at redskaberne stilles til rådighed til brug for en nærmere konkretiseret strafbar handling. Der skal dog være tale om, at der stilles redskaber til rådighed til brug for kriminalitet. Overladelse af f.eks. en mobiltelefon vil således ikke i sig selv være omfattet af bestemmelsen.

Som eksempel kan nævnes, at gerningspersonen udleverer en mobiltelefon til en person under 18 år med besked om, at der vil blive ringet til telefonen, hvis der er brug for et tæskehold. Her vil der foreligge en fuldbyrdet overtrædelse af bestemmelsen, uanset om der efterfølgende bliver ringet til telefonen.

Derudover vil eksempelvis belønning og opfordring også kunne være omfattet af bestemmelsen.

Hvilke handlinger, der konkret er egnede til at bidrage til, at en person under 18 år involveres i kriminalitet, vil afhænge af omstændighederne, der knytter sig til handlingerne.

Det bemærkes, at handlinger foretaget på internettet, f.eks. ved brug af sociale medier, også vil være omfattet af bestemmelsen.

Generel promovning af en kriminel livsstil gennem f.eks. sociale medier vil ikke i sig selv være omfattet af bestemmelsen.

Det vil ikke være en betingelse, at gerningspersonens handlinger fører til, at personen under 18 år faktisk begår eller medvirker til at begå kriminalitet omfattet af straffeloven, lov om euforiserende stoffer, våbenloven eller knivloven. Gerningsindholdet vil således være fuldbyrdet, når gerningspersonen har udført en handling, der er egnet til at bidrage til, at en person under 18 år involveres i kriminalitet omfattet af de pågældende love.

Endvidere vil det ikke være en betingelse, at personen under 18 år involveres mod sin egen vilje. Personen under 18 år vil således ikke kunne give diskulperende samtykke.

I forhold til den almindelige medvirkensregel, jf. straffelovens § 23, vil der efter den foreslåede bestemmelse ikke skulle føres bevis for, at gerningspersonens handlinger har ført til, at en person under 18 år faktisk begår eller medvirker til en bestemt eller nærmere konkretiseret strafbar handling eller forsøger herpå.

Det forudsættes, at tilfælde, hvor en gerningsperson i dag vil kunne straffes for at have begået overtrædelser af straffeloven, lov om euforiserende stoffer, våbenloven eller knivloven i forening med en person under 18 år eller at have medvirket til, at en person under 18 år har begået overtræ-

delser af disse love, også fremover straffes som kriminalitet begået i forening eller som medvirken. Er betingelserne for at straffe efter den foreslåede bestemmelse tillige opfyldt, vil der efter omstændighederne skulle straffes for kriminaliteten begået i forening eller for medvirken og for overtrædelse af den foreslåede bestemmelse i sammenstød. Det skyldes, at gerningspersonen i disse tilfælde vil have begået to forbrudelser, nemlig for det første den overtrædelse af straffeloven, lov om euforiserende stoffer, våbenloven eller knivloven, der er begået i forening, eller som gerningspersonen har medvirket til, og for det andet overtrædelsen af den foreslåede bestemmelse, hvorved handlinger, der er egnede til at bidrage til, at personer under 18 år involveres i kriminalitet, kriminaliseres.

Der vil derfor også efter omstændighederne skulle fastsættes en fælles straf inden for den strengeste af de foreskrevne strafferammer, som kommer i betragtning, jf. straffelovens § 88 om strafudmåling ved samtidig pådømmelse af flere strafbare forhold.

Den foreslåede bestemmelse vil således indebære, at gerningspersonen efter omstændighederne vil kunne straffes hårdere end i dag i de tilfælde, hvor gerningspersonen og en person under 18 år begår kriminalitet i forening, eller hvor gerningspersonen medvirker til, at en person under 18 år begår kriminalitet, og hvor betingelserne for at straffe efter den foreslåede bestemmelse også er opfyldt.

Det forudsættes, at straffen for overtrædelse af den foreslåede bestemmelse i førstegangstilfælde som udgangspunkt fastsættes til ubetinget fængsel i 30 dage.

Fastsættelsen af straffen vil fortsat bero på domstolenes konkrete vurdering i det enkelte tilfælde af samtlige omstændigheder i sagen, og det angivne straffniveau vil kunne fraviges i op- og nedadgående retning, hvis der i den konkrete sag foreligger skærpene eller formildende omstændigheder, jf. herved de almindelige regler om straffens fastsættelse i straffelovens kapitel 10.

Det foreslås i § 191 b, stk. 1, 2. pkt., at kriminaliseringen i 1. pkt. dog ikke gælder, når der er forløbet mere end 10 år fra endelig dom.

Dette vil indebære, at den omfattede personkreds i § 191 b, stk. 1, 1. pkt., afgrænses til personer, der er idømt fængselsstraf eller anden strafferetlig retsfølge af frihedsberøvende karakter for overtrædelse af straffeloven, lov om euforiserende stoffer, våbenloven eller knivloven, hvor der ikke er forløbet mere end 10 år fra endelig dom.

Det foreslås i § 191 b, stk. 2, at overtrædelse af stk. 1, der som følge af gerningspersonens ukendskab til personens alder ikke kan tilregnes gerningspersonen som forsætlig, straffes med en forholdsmæssig mindre straf, hvis gerningspersonen dog har handlet uagtsomt.

Som eksempel på tilfælde, der efter omstændighederne vil kunne være omfattet af bestemmelsen, kan nævnes tilfælde,

hvor gerningspersonen ikke er oplyst om personens alder, eller hvor personen har oplyst sin alder urigtigt, men hvor gerningspersonen burde have indset, at personen var under 18 år, f.eks. på baggrund af personens fremtoning og modenhed eller omstændighederne i øvrigt. Det bemærkes, at både simpel og grov uagtsomhed vil være omfattet af bestemmelsen.

Der henvises i øvrigt til pkt. 3.1.3 i lovforslagets almindelige bemærkninger.

Til nr. 16

Det følger af straffelovens § 192 a, stk. 1, nr. 1, at den, der overtræder lovgivningen om våben og eksplosivstoffer ved under særligt skærpene omstændigheder bl.a. at indføre, besidde, anvende, tilvirke eller udvikle skydevåben, straffes med fængsel fra 2 år indtil 8 år.

Omdannede gas- og signalvåben anses som udgangspunkt for at udgøre skydevåben omfattet af straffelovens § 192 a, stk. 1, nr. 1. Omdannelse af gas- og signalvåben er således omfattet af forbuddet mod at tilvirke skydevåben efter straffelovens § 192 a, stk. 1, nr. 1, når dette sker under særligt skærpene omstændigheder.

For en nærmere beskrivelse af gældende ret henvises til pkt. 3.3.3.1 i lovforslagets almindelige bemærkninger.

Det foreslås i straffelovens § 192 a, stk. 1, at ændre »tilvirke« til: »fremstille«.

Der er tale om en ændring af bestemmelsens ordlyd, der har til formål at give mulighed for at justere og præcisere bemærkningerne til bestemmelsen. Ændringen har endvidere til formål at bringe bestemmelsens terminologi bedre i overensstemmelse med våbenloven, herunder denne lovs § 1.

Det præciseres således, at omdannelse af gas- og signalvåben til skydevåben er omfattet af forbuddet mod at fremstille skydevåben efter straffelovens § 192 a, stk. 1, nr. 1.

Det er efter straffelovens § 192 a, stk. 1, en forudsætning, at der er tale om fremstilling m.v. af enten skydevåben eller andre våben eller eksplosivstoffer, når våbnet eller eksplosivstofferne på grund af deres særdeles farlige karakter er egnede til at forvolde betydelig skade. Ved vurderingen af, om gerningspersonen ved omdannelse af et gas- og signalvåben fremstiller et skydevåben omfattet af § 192 a, stk. 1, nr. 1, kan der bl.a. lægges vægt på gerningspersonens tilknytning til bandemiljøer, samt om gerningspersonen er i besiddelse af værktøj, der kan anvendes til omdannelse af gas- og signalvåben til funktionsdygtige skydevåben.

Det præciseres desuden, at straffen for overtrædelse af straffelovens § 192 a, stk. 1, nr. 1 – for så vidt angår omdannelse af gas- og signalvåben – fastsættes med udgangspunkt i strafpositionerne for fremstilling af funktionsdygtige skydevåben.

Det bemærkes i øvrigt, at fastsættelsen af straffen fortsat vil bero på domstolens konkrete vurdering i det enkelte tilfælde af samtlige omstændigheder i sagen, og at det angivne straffniveau således vil kunne fraviges i op- og nedadgående retning, hvis der i den konkrete sag foreligger skærpene eller formildende omstændigheder, jf. herved de almindelige regler om straffens fastsættelse i straffelovens kapitel 10.

Der er ikke i øvrigt tilsigtet ændringer af straffelovens § 192 a, stk. 1.

Der henvises i øvrigt til pkt. 3.3.3 i lovforslagets almindelige bemærkninger.

Til nr. 17

Det følger af straffelovens § 192 a, stk. 1, at den, der overtræder lovgivningen om våben og eksplosivstoffer eller artikel 4, stk. 1, i Europa-Parlamentets og Rådets forordning (EU) nr. 258/2012 af 14. marts 2012 om gennemførelse af FN's våbenprotokol m.v. ved under særligt skærpene omstændigheder at indføre, udføre, transportere, erhverve, overdrage, besidde, bære, anvende, tilvirke, udvikle eller med henblik på udvikling forske i skydevåben (§ 192 a, stk. 1, nr. 1) eller andre våben eller eksplosivstoffer, når våbnet eller eksplosivstofferne på grund af deres særdeles farlige karakter er egnet til at forvolde betydelig skade (§ 192 a, stk. 1, nr. 2), straffes med fængsel fra 2 år indtil 8 år.

Bemærkningerne til straffelovens § 192 a, stk. 1, indeholder ikke nærmere fastsatte strafpositioner for våbenlagre. Det er imidlertid forudsat i bemærkningerne, at der i sager om ulovlige våbenlagre – det vil sige tilfælde, hvor flere ulovlige våben m.v. opbevares det samme sted – skal udmåles en væsentligt strengere straf end de udgangspunkter, der er angivet for straffen for ulovlig besiddelse m.v. af et enkelt våben. Ved strafudmålingen kan der desuden bl.a. lægges vægt på våbnenes art og på antallet af de opbevarede våben, jf. Folketingstidende 2008-09, tillæg A, L 211 som fremsat, side 8072.

For en nærmere beskrivelse af gældende ret henvises til pkt. 3.3.2.1 i lovforslagets almindelige bemærkninger.

Det foreslås at indsætte et nyt *stk. 3* i straffelovens § 192 a, hvorefter straffen efter *stk. 1*, kan stige til fængsel indtil 16 år, hvis overtrædelsen består i besiddelse af flere skydevåben, andre våben eller eksplosivstoffer på samme sted (våbenlager).

Den foreslåede bestemmelse vil indebære, at strafferammen for overtrædelse af straffelovens § 192 a, stk. 1, ved besiddelse af flere skydevåben, andre våben eller eksplosivstoffer på samme sted forhøjes fra 8 års fængsel til 16 års fængsel.

Ved »våbenlager« forstår som efter gældende ret tilfælde, hvor flere ulovlige våben m.v. opbevares det samme sted.

Det vil herudover bero på en konkret vurdering i det enkelte tilfælde, om der er tale om et våbenlager. I vurderingen

kan bl.a. lægges vægt på antallet af opbevarede våben på samme sted, våbnenes art, herunder våbnenes farlighed, og om våbnene er opbevaret med ammunition.

Det forudsættes med den foreslåede bestemmelse, at straffniveauet forhøjes med en tredjedel i forhold til den straf, der i dag ville blive fastsat af domstolene i sådanne sager, således at straffen for ulovlig besiddelse af flere våben på samme sted (våbenlager) i tilfælde, der i dag ville blive straffet med fængsel i 6 år, fremover vil skulle fastsættes til fængsel i 8 år.

De skærpene omstændigheder i straffelovens § 192 a, stk. 3 og 4, der med den foreslåede ændring bliver til *stk. 4* og *5*, vil også finde anvendelse ved fastsættelse af straffen efter det nye *stk. 3*.

Fastsættelsen af straffen vil i øvrigt fortsat bero på domstolens konkrete vurdering i det enkelte tilfælde af samtlige omstændigheder i sagen, og de angivne straffniveauer vil kunne fraviges i op- eller nedadgående retning, hvis der i den konkrete sag foreligger skærpene eller formildende omstændigheder, jf. herved de almindelige regler om straffens fastsættelse i straffelovens 10. kapitel.

Der henvises i øvrigt til pkt. 3.3.2 i lovforslagets almindelige bemærkninger.

Til § 2

Til nr. 1

Retsplejeloven indeholder ikke i dag en bestemmelse om, at der kan oprettes tværfaglige efterforskningsgrupper under ledelse af NSK.

For en nærmere beskrivelse af gældende ret henvises til pkt. 3.4.1.1 i lovforslagets almindelige bemærkninger.

Det foreslås i § 110 c, *stk. 1, 1. pkt.*, at National Enhed for Særlig Kriminalitet kan oprette tværfaglige efterforskningsgrupper med deltagelse af Erhvervsstyrelsen samt told- og skatteforvaltningen.

Den foreslåede ordning vil indebære, at Erhvervsstyrelsen samt Skatteforvaltningen kan deltage i tværfaglige efterforskningsgrupper.

Det forudsættes, at der vil kunne oprettes tværfaglige efterforskningsgrupper efter behov. Efterforskningsgrupperne forudsættes desuden at ville have fokus på sager med relation til bandemiljøet og vil skulle efterforske sager om bl.a. organiseret skatte- og afgiftssvig. Arbejdet vil dog også kunne omfatte organiseret økonomisk kriminalitet mere bredt. Det forudsættes, at efterforskningsgruppernes arbejde vil ligge inden for NSK's kompetenceområde, jf. retsplejelovens § 110 a, stk. 1, og § 1, stk. 1, i bekendtgørelse nr. 2645 af 28. december 2021 om NSK's kompetenceområde og det operative samarbejdes behandling af andre kriminalitetsområder end hvidvask og terrorfinansiering.

Det foreslås i § 110 c, stk. 1, 2. pkt., at National Enhed for Særlig Kriminalitet desuden kan beslutte, at andre myndigheder, end dem der er nævnt i 1. pkt., kan deltage i en efterforskningsgruppe.

Det forudsættes i den forbindelse, at myndighedens deltagelse vil have betydning for opgaven med efterforskning af organiseret kriminalitet. Det vil f.eks. kunne være tilfældet, hvis den pågældende myndighed besidder særlige kompetencer eller viden inden for det kriminalitetsområde, der efterforskes, som følge af myndighedens øvrige opgavevaretagelse.

Det foreslås i § 110 c, stk. 2, at myndigheders deltagelse i en efterforskningsgruppe, jf. stk. 1, sker under ledelse af National Enhed for Særlig Kriminalitet og i overensstemmelse med de regler, der gælder for politiets varetagelse af de pågældende opgaver.

Det foreslåede vil medføre, at ledelses- og ansvarsforhold, og hvilke regler der skal gælde, når øvrige myndigheder deltager i en tværfaglig efterforskningsgruppe er udtrykkeligt reguleret. Det foreslås således, at myndigheders deltagelse i en tværfaglig efterforskningsgruppe vil ske under NSK's ledelse, samt at udførelsen af opgaver som led i deltagelse i en tværfaglig efterforskningsgruppe vil ske i overensstemmelse med de regler, der gælder for politiets varetagelse af de pågældende opgaver. Det forudsættes i den forbindelse, at deltagerne i tværfaglige efterforskningsgrupper er sikkerhedsgodkendt.

At deltagelse sker under NSK's ledelse vil indebære, at det er politiet, der har instruktionsbeføjelsen i forhold til eventuelle efterforskningsskridt. Det vil indebære, at den operative ledelse af efterforskningen forestås af NSK. Det bemærkes, at de deltagende myndigheder i øvrigt fortsat vil have ledelsesretten i forhold til det respektive personale, der deltager i efterforskningsgruppen. Deltagerne i efterforskningsgrupper fra øvrige myndigheder vil således fortsat være ansat ved den respektive myndighed og vil i løsningen af opgaver, der ikke vedrører deltagelse i en tværfaglig efterforskningsgruppe, ikke være under instruktionsbeføjelse m.v. af NSK.

Det vil ligeledes være NSK, der er ansvarlig for efterforskningen, herunder behandler anmodninger om og bærer et eventuelt erstatningsansvar efter reglerne i retsplejelovens kapitel 93 a om erstatning i anledning af strafferetlig forfølgning eller på grundlag af dansk rets almindelige erstatningsregler. Det bemærkes, at såfremt en klage vedrører adfærd udvist af deltagerne i efterforskningsgruppen, eller en anmeldelse vedrører et strafbart forhold begået af deltagerne som led i efterforskningen, vil klagen eller anmeldelsen efter de almindelige regler i retsplejelovens kapitel 93 b og c skulle indgives til Den Uafhængige Politiklagemyndighed. Der henvises i den forbindelse til bemærkningerne til § 2, nr. 15 og 16.

At opgaveløsningen sker i overensstemmelse med de regler, der gælder for politiets varetagelse af de pågældende opga-

ver, vil indebære, at de deltagende personer fra øvrige myndigheder vil være underlagt de samme regler, som gælder, hvis det i stedet havde været politipersonale, der varetog efterforskningen. Dette vil både omfatte regler, der er fastsat i lovgivningen og regler, der er fastsat administrativt. Omfattet vil således bl.a. være reglerne i retsplejeloven, politiloven og regler udstedt i medfør heraf samt politiets interne sikkerhedsbestemmelser, vejledninger m.v.

Det bemærkes, at myndigheder, der deltager i en tværfaglig efterforskningsgruppe ikke vil få adgang til eller vil kunne overlades kompetence til tvangsindgreb efter retsplejeloven. Politiet vil ligeledes heller ikke kunne bemyndige myndighederne dertil. Tvangsindgreb efter retsplejeloven vil således altid skulle foretages af politiet.

Det foreslås i § 110 c, stk. 3, at de myndigheder, der deltager i en efterforskningsgruppe, jf. stk. 1, uanset tavshedspligt fastsat i anden lovgivning kan dele og videregive oplysninger til myndigheder, der deltager i efterforskningsgruppen, hvis oplysningerne kan have betydning for efterforskningen.

Den foreslåede bestemmelse vil medføre, at personale fra NSK, Skatteforvaltningen og Erhvervsstyrelsen samt eventuelle andre myndigheder, jf. stk. 1, 2. pkt., uanset tavshedspligten fastsat i anden lovgivning vil kunne dele og videregive oplysninger med hinanden og til myndighederne i en tværfaglig efterforskningsgruppe.

Den foreslåede ordning vil indebære, at myndighederne i en tværfaglig efterforskningsgruppe vil kunne dele, videregive og modtage oplysninger, som skal bruges i en konkret straffesag. Endvidere vil myndighederne kunne dele, videregive og modtage oplysninger selv om oplysningerne på tidspunktet for deling ikke nødvendigvis skal bruges i en konkret straffesag.

Den foreslåede ordning vil endvidere indebære, at deltagerne i en efterforskningsgruppe på tværs af myndigheder vil kunne sidde sammen og foretage efterforskning ved at dele og videregive oplysninger, hvis oplysningerne har betydning for efterforskningen. NSK vil således kunne lade personale fra andre myndigheder afdække og undersøge konkrete spor og beviser m.v.

Det bemærkes, at den foreslåede ordning ikke vil være til hinder for at Skatteforvaltningen, Erhvervsstyrelsen og andre myndigheder fortsat bidrager til øvrige efterforskninger som hidtil.

Det foreslås i § 110 c, stk. 4, at personer, der deltager i en efterforskningsgruppe, jf. stk. 1, er forpligtet til under ansvar efter straffelovens §§ 152-152 e at hemmeligholde oplysninger, som modtages i forbindelse med deltagelsen i en tværfaglig efterforskningsgruppe, jf. dog stk. 6.

Den foreslåede bestemmelse vil indebære, at myndigheder, der modtager oplysninger som led i deltagelsen i en tværfaglig efterforskningsgruppe, vil være forpligtet til at bevare tavshed herom. Det vil bl.a. gælde i forhold til oplysninger,

som måtte modtages fra NSK samt eventuelle oplysninger fra Skatteforvaltningen, som er underlagt den særlige tavshedspligt i skatteforvaltningslovens § 17 eller eventuelle oplysninger fra Erhvervsstyrelsen, som er underlagt særlig tavshedspligt efter hvidvasklovens § 63, revisorlovens § 48 og/eller kapitalmarkedslovens § 224, jf. pkt. 3.4.1.1.3 i lovforslagets almindelige bemærkninger. Dette skyldes, at der vurderes at gælde særlige hensyn under efterforskning af forbrydelser omfattet af den foreslåede § 110 c, stk. 1.

Hvad angår oplysninger, der allerede er offentligt tilgængelige eller ikke i sig selv er fortrolige, vil den foreslåede § 110 c, stk. 4, indebære, at personer, der deltager i en tværfaglig efterforskningsgruppe, vil være forpligtiget til at bevare tavshed om det forhold, at der er sket en behandling af de pågældende oplysninger i efterforskningsgruppen.

Den foreslåede bestemmelse vil udgøre en særlig tavshedsforskrift i forhold til oplysninger, der deles i tværfaglige efterforskningsgrupper, og vil indebære, at oplysningerne som udgangspunkt ikke må videregives, jf. dog stk. 6. Dette vil også gælde inden for myndighedens egen concern eller organisation.

Den særlige tavshedsforskrift vil bl.a. indebære en begrænsning i retten til aktindsigt i sådanne oplysninger efter § 35 i lov om offentlighed i forvaltningen. Den særlige tavshedsforskrift vil herudover indebære begrænsninger i adgangen til at anvende og videregive de oplysninger, der er omfattet af tavshedspligten i den foreslåede § 110 c, stk. 4, i forhold til oplysninger, der er omfattet af den almindelige tavshedspligt, jf. forvaltningslovens § 27.

Det bemærkes, at oplysninger, der deles og videregives i en efterforskningsgruppe vil være omfattet af retsplejelovens regler om aktindsigt i straffesager. Efter lovens § 729 a, stk. 3, og § 729 b, stk. 2, skal sigtede og dennes forsvarer således have adgang til at gøre sig bekendt med det materiale, som politiet har tilvejebragt til brug for den sag, som sigtelsen angår.

Det foreslås i § 110 c, stk. 5, at tavshedspligten i § 110 c, stk. 4, også gælder videregivelse til den fysiske eller juridiske person, som oplysningerne vedrører, uanset en eventuel retlig forpligtelse til at videregive oplysningerne til den pågældende i henhold til anden lovgivning, jf. dog stk. 6.

Dette drejer sig navnlig om forvaltningsretlige og databeskyttelsesretlige regler.

Bestemmelsen fastslår, at tavshedspligten også vil finde anvendelse over for de personer og virksomheder, som oplysningerne vedrører. Herved vil bl.a. forvaltningslovens § 9 om partsaktindsigt, § 19 om partshøring og § 24 om begrundelsespligt fraviges.

De foreslåede bestemmelser i retsplejelovens § 110 c, stk. 4 og 5, vil endvidere udgøre en fravigelse fra oplysningspligten i databeskyttelsesforordningens artikel 14 og indsigtsheden i databeskyttelsesforordningens artikel 15 for så vidt

angår oplysninger, som de pågældende myndigheder modtager i forbindelse med deltagelsen i efterforskningen, jf. den foreslåede § 110 c, stk. 1. Der henvises i den forbindelse til pkt. 5.4 i lovforslagets almindelige bemærkninger.

Det følger af den foreslåede § 110 c, stk. 6, at oplysninger omfattet af stk. 4 efter samtykke fra den myndighed, der har afgivet oplysningerne, kan inddrages i den modtagende myndigheds sagsbehandling. Foreligger der samtykke, finder de regler, der i almindelighed gælder for den modtagende myndighed, og som i medfør af stk. 4 og 5 er fraveget, anvendelse.

Den afgivende myndigheds samtykke efter bestemmelsen vil ikke være underlagt særlige formkrav. Samtykke vil således bl.a. kunne meddeles mundtligt, f.eks. på et møde i regi af en tværfaglig efterforskningsgruppe, jf. den foreslåede § 110 c, stk. 1. De relevante myndigheder vil herefter kunne sikre den fornødne dokumentation af samtykket og dets omfang ved at gøre notat herom som led i deres respektive sagsbehandling, jf. offentlighedslovens § 13, stk. 2.

Herefter vil tavshedspligten efter bestemmelsens stk. 4 og 5 ikke længere finde anvendelse for de pågældende oplysninger, og den videre behandling af oplysningerne vil i stedet være omfattet af de almindelige regler, der gælder for den modtagende myndighed, jf. den foreslåede § 110 c, stk. 6, 2. pkt. Endvidere vil de fravigelser af forvaltningsprocessuelle rettigheder, som den særlige tavshedsforskrift indebærer, ikke længere gælde.

Eksempelvis vil NSK's videre behandling af oplysninger om en persons økonomiske forhold modtaget fra Skatteforvaltningen alene være reguleret af den lovgivning, politiet er underlagt, herunder navnlig forvaltningsloven, retsplejeloven, retshåndhævelsesloven og politiloven. Dette vil ligeledes gælde, hvis oplysningerne må anses som tilvejebragt af en efterforskningsgruppe til brug for en konkret straffesag.

Som et andet eksempel vil Skattestyrelsens videre behandling af oplysninger om en persons økonomiske forhold modtaget fra NSK alene være reguleret af den lovgivning, som Skatteforvaltningen er underlagt, herunder navnlig forvaltningsloven og skatteforvaltningsloven.

Tilsvarende vil bl.a. forvaltningslovens regler om partshøring, partsaktindsigt, begrundelse m.v. samt oplysningspligt og indsigtsheden efter databeskyttelsesreglerne finde anvendelse for myndighedernes videre behandling af oplysningerne.

Der henvises i øvrigt til pkt. 3.4.1 i lovforslagets almindelige bemærkninger.

Til nr. 2

Det fremgår af retsplejelovens § 115, stk. 1, nr. 1, jf. stk. 2, at offentlige myndigheder kan videregive oplysninger om enkeltpersoners rent private forhold til andre myndigheder, hvis videregivelsen må anses for nødvendig af hensyn til det kriminalitetsforebyggende samarbejde (SSP-samarbejdet).

For en nærmere beskrivelse af gældende ret henvises til pkt. 3.1.1.1.1 i lovforslagets almindelige bemærkninger.

Det foreslås at indsætte et nyt *stk. 5*, hvorefter politiets videregivelse af oplysninger efter § 115, stk. 1, nr. 1, kan omfatte oplysninger om enkeltpersoners tilknytning til bandemiljøer, herunder oplysninger om, at et familiemedlem er dømt for en overtrædelse omfattet af straffelovens § 81 a. Endvidere har den, der som led i SSP-samarbejdet bliver bekendt med sådanne oplysninger, tavshedspligt med hensyn hertil.

Det foreslåede vil indebære, at der etableres en specifik retlig ramme for behandlingen af oplysninger om enkeltpersoners tilknytning til bandemiljøer m.v. fra politiet, når oplysningerne videregives som led i det kriminalitetsforebyggende samarbejde. Det foreslåede vil skulle bidrage til at sikre, at politiet i videre omfang end i dag deler oplysninger om enkeltpersoners tilknytning til bandemiljøer, herunder oplysninger om, at et barns eller ungs familiemedlem er dømt for bandekriminalitet, i regi af SSP-samarbejdet med henblik på, at relevante aktører kan opfange faresignaler og udviklingstendenser i kriminaliteten tilstrækkeligt tidligt til, at der kan gøres en reel indsats for at hindre, at udsatte børn og unge f.eks. rekrutteres til banderne. Det er i den forbindelse afgørende, at de involverede myndigheder har mulighed for at udveksle nødvendige oplysninger med hinanden med henblik på iværksættelse af en effektiv forebyggende indsats over for udsatte børn og unge i særdeleshed.

Den retlige ramme vil samtidig skulle sikre, at efterforskningsmæssige hensyn og lignende tilgodeses i forbindelse med informationsdelingen. Det forudsættes således, at politiet – når videregivelsen af oplysningerne må anses for nødvendig af hensyn til det kriminalitetsforebyggende samarbejde, og der ikke er efterforskningsmæssige hensyn eller øvrige hensyn til politiets arbejde til hinder herfor – som udgangspunkt deler oplysninger i regi af SSP-samarbejdet om, at et barns eller en ungs nære familiemedlemmer er dømt for bandekriminalitet eller oplysninger om en persons (eventuelle) tilknytning til bandemiljøet.

Delingen af oplysninger i SSP-samarbejdet vil – ligesom i dag – skulle ske efter en konkret og individuel vurdering, der tager udgangspunkt i sagens samlede omstændigheder, herunder karakteren af bekymringen, hvorvidt barnet eller den unge allerede er kendt for at være i risiko for rekruttering, samt hensynet til igangværende efterforskning eller fortrolige oplysninger hos politiet. Sidstnævnte hensyn indebærer, at der vil kunne være tilfælde, hvor hensynet til f.eks. en verserende efterforskning indebærer, at oplysninger om en mulig banderelation enten ikke videregives af politiet i SSP-samarbejdet eller efter en konkret politifaglig vurdering videregives i en sådan form, at det kan give kommunen en risikoindikation for barnets eller den ungs bandetilknytning og/eller risiko for rekruttering til banderne, uden at specifikke oplysninger fra f.eks. efterforskningsarbejdet tilgår kommunen. Myndighederne er således fortsat ikke forpligtet til at videregive oplysninger i medfør af retsplejelovens § 115.

Begrebet »oplysninger om enkeltpersoners tilknytning til bandemiljøer« omfatter alle former for oplysninger, der knytter sig til banderelateret kriminalitet. Det kan eksempelvis være oplysninger om, at et familiemedlem er dømt for en overtrædelse, der er omfattet af straffelovens § 81 a, oplysninger om at barnet eller den unge optræder på samme sag som kendte bandemedlemmer samt oplysninger om at barnet eller den unge er truffet i et klubhus eller til et arrangement i bandemiljøet.

Det bemærkes, at der med lovændringen ikke tilsigtes en indskrænkning af bestemmelsen i retsplejelovens § 115, stk. 1, nr. 1, og myndighederne kan således fortsat videregive oplysninger om enkeltpersoners rent private forhold til andre myndigheder, hvis videregivelsen må anses for nødvendig af hensyn til det kriminalitetsforebyggende samarbejde. Videregivelse af oplysninger om, at en person er dømt for en overtrædelse omfattet af straffelovens § 81 a, kan således finde sted, selv om der ikke er tale om et barns eller en ungs familiemedlem, hvis videregivelsen må anses for nødvendig af hensyn til det kriminalitetsforebyggende arbejde, jf. retsplejelovens § 115, stk. 1, nr. 1.

Det fremgår endvidere af den foreslåede *stk. 5*, at den, der som led i SSP-samarbejdet bliver bekendt med oplysninger om enkeltpersoners tilknytning til bandemiljøer m.v., har tavshedspligt med hensyn til sådanne oplysninger. Det foreslåede vil dermed bidrage til at sikre fortroligheden i SSP-samarbejdet med hensyn til oplysninger om (mulige) banderelationer, herunder at tydeliggøre, at denne type oplysninger skal behandles med en særlig opmærksomhed i kommunerne. Det skal navnlig ses i lyset af, at denne type oplysninger er meget sensitive og ofte vil have betydning for forebyggelsen, efterforskningen og forfølgningen af banderelateret kriminalitet.

Det bemærkes, at bestemmelsen ikke ændrer på, at de oplysninger, der deles i SSP-samarbejdet, som det klare udgangspunkt vil være undergivet tavshedspligt efter forvaltningslovens og straffelovens almindelige regler.

Der henvises i øvrigt til pkt. 3.1.1.1 i lovforslagets almindelige bemærkninger.

Til nr. 3

Det fremgår af retsplejelovens § 115 a, at politiet kan videregive fortrolige oplysninger vedrørende personer, der er fyldt 18 år, til forældre eller andre, herunder familiemedlemmer, der har lignende tætte relationer til den pågældende person, hvis videregivelsen må anses for nødvendig som led i en kriminalitetsforebyggende indsats over for personen.

For en nærmere beskrivelse af gældende ret henvises til pkt. 3.1.2.1 i lovforslagets almindelige bemærkninger.

Det foreslås i retsplejelovens § 115 a efter »Politiet« at indsætte: »og de sociale myndigheder«.

Det foreslåede vil indebære, at der indføres en adgang – som

den der i dag gælder for politiet – for de sociale myndigheder til at videregive oplysninger i medfør af bestemmelsen. Under »de sociale myndigheder« falder også kommunale medarbejdere i SSP-samarbejdet, der ansættelsesmæssigt er placeret et andet sted end hos de sociale myndigheder, selv om medarbejderne løser opgaver, der formelt tilskrives det sociale myndighedsarbejde. Det kan eksempelvis være SSP-konsulenter, som er placeret organisatorisk i Ungdomsskolen eller hos en central forvaltning.

Kerneområdet for bestemmelsen vil fortsat være personer i aldersgruppen 18-25 år, som har en løsere tilknytning til kriminelle grupperinger, idet videregivelser af oplysninger efter bestemmelsen dog ikke er begrænset hertil, så længe videregivelse kan anses for nødvendig som led i en kriminalitetsforebyggende indsats over for en person.

De sociale myndigheder vil – ligesom det allerede gælder for politiet i dag – i hvert enkelt tilfælde skulle vurdere, om det konkret er nødvendigt for den kriminalpræventive indsats at videregive de pågældende oplysninger, samt om der er grund til at antage, at netop den person, hvortil videregivelsen sker, vil kunne påvirke den unge i en positiv retning og derved bidrage til at forhindre, at den unge udvikler eller fortsætter en kriminel adfærd, herunder udbygger sin tilknytning til en kriminel gruppering.

Ved vurderingen af, om der er grund til at antage, at personen vil kunne påvirke den unge i en positiv retning kan der bl.a. lægges vægt på, om den unge vurderes at have tillid til personen, og om personen vurderes at have de nødvendige ressourcer til at kunne adfærds- og holdningspåvirke den unge, hvad enten det drejer sig om begyndende eller længerevarende kriminalitet eller tilknytning til en kriminel gruppering.

I forhold til forældre og andre familiemedlemmer skal det desuden vurderes, hvorvidt familien i sig selv i visse tilfælde vil kunne udgøre en risikofaktor for den unge. Det kan eksempelvis være tilfældet, hvis der er tale om en familie, som generelt har kriminalitetsproblemer. I sådanne tilfælde vil det i almindelighed ikke være hensigtsmæssigt at involvere familien.

Ligeledes bør det konkret overvejes, om der kan være forhold relateret til familiens kulturelle baggrund eller lignende, som vil kunne medføre, at myndighedernes involvering af de pågældende familiemedlemmer får et anderledes resultat end tiltænkt.

De sociale myndigheder vil bl.a. kunne videregive oplysninger om allerede pådømte strafbare forhold, unges stofmisbrug og væsentlige sociale problemer. De sociale myndigheder vil derimod ikke kunne videregive oplysninger om banderelaterede forhold, som er modtaget fra politiet, idet det er afgørende for politiet, at politiet til enhver tid selv kan afgøre, om sådanne oplysninger kan deles.

Der gælder ikke nærmere formkrav til politiets og de sociale myndigheder videregivelse af oplysninger i medfør af § 115 a. Politiet og de sociale myndigheder kan således vælge den måde, der efter myndighedernes opfattelse vil være mest effektiv i forhold til formålet med videregivelse af oplysningerne.

Der er ikke i øvrigt tilsigtet ændringer af retsplejelovens § 115 a.

Der henvises i øvrigt til pkt. 3.1.2 i lovforslagets almindelige bemærkninger.

Til nr. 4

Efter retsplejelovens § 729 a, stk. 4, kan politiet, hvis det er nødvendigt af hensyn til fremmede magter, til statens sikkerhed, til sagens opklaring, til tredjemand, herunder til et vidnes sikkerhed, eller til efterforskningen af en anden verserende sag om en lovovertrædelse, som efter loven kan straffes med fængsel i 6 år eller derover, eller som udgør en forsætlig overtrædelse af straffelovens kapitler 12 eller 13, give forsvareren pålæg om ikke at videregive de oplysninger, som forsvareren har modtaget fra politiet (forsvarerpålæg). Hensynet til sagens opklaring omfatter bl.a. hensyn til sikring af krav i sagen. Pålægget kan udstrækkes, indtil tiltalte har afgivet forklaring under hovedforhandlingen.

For en nærmere beskrivelse af gældende ret henvises til pkt. 3.4.6.1 i lovforslagets almindelige bemærkninger.

Det foreslås i § 729 a, stk. 4, 2. pkt., at der efter »hovedforhandlingen« indsættes »eller så længe det er nødvendigt af hensyn til sikring af krav i sagen, hvis det ikke giver anledning til væsentlige betænkeligheder for varetagelsen af den pågældendes forsvar«.

Den foreslåede ændring vil medføre, at forsvarerpålæg vil kunne udstrækkes til efter, at tiltalte har afgivet forklaring under hovedforhandlingen, så længe det er nødvendigt af hensyn til sikring af krav i sagen, hvis det ikke giver anledning til væsentlige betænkeligheder for varetagelsen af den pågældendes forsvar.

Det vil være en betingelse, at forsvarerpålægget er nødvendigt af hensyn til sikring af krav i sagen. Det vil eksempelvis kunne være tilfældet, hvis politiet før hovedforhandlingen bliver opmærksom på, at den sigtede ejer et aktiv, som bør beslaglægges, men som ikke endnu er nærmere lokaliseret og derfor ikke kan beslaglægges, inden tiltalte har afgivet forklaring under hovedforhandlingen.

»Krav i sagen« vil bl.a. kunne omfatte det offentliges krav på sagsomkostninger, konfiskation og bøde samt forurettedes krav på tilbagelevering og erstatning. Det bemærkes, at dette også gælder, hvis retten udskyder forurettedes erstatningskrav.

Det vil endvidere være en betingelse, at opretholdelse af forsvarerpålægget til efter, at tiltalte har afgivet forklaring

under hovedforhandlingen, ikke giver anledning til væsentlige betænkeligheder for varetagelsen af den pågældendes forsvar. Oplysninger om finansielle efterforskninger med henblik på sikring af krav i sagen må dog antages i almindelighed ikke at have betydning for sigtedes muligheder for at varetage sit forsvar.

Forsvarerpålæg vil efter den foreslåede bestemmelse kunne udstrækkes så længe, det er nødvendigt, herunder til efter sagen er endeligt afsluttet. Det bemærkes, at hvis et forsvarerpålæg udstrækkes til efter, at sagen er endeligt afsluttet, vil retten til aktindsigt i de pågældende oplysninger for den, der har været sigtet, jf. retsplejelovens § 729 d, kunne begrænses efter § 729 d, stk. 4, nr. 1.

Politiet vil af egen drift skulle ophæve forsvarerpålægget, når det ikke længere er nødvendigt af hensyn til sikring af krav i sagen. Det gælder også, når sagen er endeligt afsluttet. Politiet vil således have en pligt til løbende at vurdere, om betingelserne for opretholdelse fortsat er opfyldt.

Der er ikke i øvrigt tilsigtet ændringer af retsplejelovens § 729 a, stk. 4.

Der henvises i øvrigt til pkt. 3.4.6 i lovforslagets almindelige bemærkninger.

Til nr. 5

Politiets afgørelser om at give forsvarerpålæg, jf. retsplejelovens § 729 a, stk. 4, kan indbringes for retten, jf. retsplejelovens § 746, stk. 1, hvorefter retten afgør tvistigheder om lovligheden af politiets efterforskningsskridt. Retten træffer på begæring afgørelse ved kendelse.

For en nærmere beskrivelse af gældende ret henvises til pkt. 3.4.6.1 i lovforslagets almindelige bemærkninger.

Det foreslås at indsætte et nyt § 729 a, stk. 5, 1. pkt., hvorefter retten efter begæring fra forsvareren træffer afgørelse om, hvorvidt et pålæg efter stk. 4, der også gælder efter, at tiltalte har afgivet forklaring under hovedforhandlingen, kan opretholdes.

Forsvareren vil efter den foreslåede bestemmelse kunne indbringe et forsvarerpålæg for retten, som udstrækkes til efter, at tiltalte har afgivet forklaring under hovedforhandlingen, jf. den foreslåede ændring af retsplejelovens § 729 a, stk. 4, i lovforslagets § 2, nr. 4.

Fremsætter forsvareren begæring under hovedforhandlingen, forudsættes det, at retten som udgangspunkt berammer et nyt retsmøde til behandling af begæringen.

Det forudsættes desuden, at retten træffer afgørelse, inden bevisførelsen afsluttes, hvis forsvareren indbringer et forsvarerpålæg for retten, inden bevisførelsen i sagen er afsluttet.

Efter det foreslåede § 729 a, stk. 5, 2. pkt., træffer retten afgørelse ved kendelse.

Efter det foreslåede § 729 a, stk. 5, 3. pkt., kan kendelsen til enhver tid omgøres.

Retten vil efter bestemmelsen til enhver tid vil kunne omgøre kendelsen, ligesom retten vil kunne ophæve kendelsen.

Ifølge det foreslåede § 729 a, stk. 5, 4. pkt., kan retten på begæring bestemme, at der ikke skal gives sigtede underretning om retsmøder, der afholdes i henhold til 1. pkt., eller at sigtede skal være udelukket fra at overvære sådanne retsmøder helt eller delvis, hvis det er nødvendigt af hensyn til sikring af krav i sagen.

Det vil være en betingelse, at unkladelse af at underrette den sigtede om retsmøder eller udelukkelse af den sigtede fra retsmøder er nødvendigt af hensyn til sikring af krav i sagen. Denne betingelse forudsættes som udgangspunkt at være opfyldt, hvis den sigtede ellers ville opnå kendskab til oplysninger, som forsvarerpålægget har til formål at forhindre, at sigtede får kendskab til.

»Krav i sagen« vil bl.a. kunne omfatte det offentliges krav på sagsomkostninger, konfiskation og bøde samt forurettedes krav på tilbagelevering og erstatning. Det bemærkes, at dette også gælder, hvis retten udskyder forurettedes erstatningskrav.

Det bemærkes, at den foreslåede bestemmelse også vil omfatte retsmøder, hvor retten tager stilling til, om en kendelse efter 1. pkt. skal omgøres.

Der henvises i øvrigt til pkt. 3.4.6 i lovforslagets almindelige bemærkninger.

Til nr. 6

Det følger af retsplejelovens § 748, stk. 6, at hvis sigtede har været udelukket fra at overvære et retsmøde, skal retten, hvis sigtede er til stede, og ellers politiet snarest gøre ham bekendt med, hvad der er tilført retsbogen. Hvis de særlige hensyn, som har begrundet udelukkelsen, fortsat er til stede, kan sigtede dog af retten afskæres herfra, ligesom retten kan pålægge forsvareren ikke at give sigtede underretning om, hvad der er passeret i retsmødet. Pålægget kan udstrækkes, indtil tiltalte har afgivet forklaring under hovedforhandlingen.

For en nærmere beskrivelse af gældende ret henvises til pkt. 3.4.6.1 i lovforslagets almindelige bemærkninger.

Det foreslås i § 748, stk. 6, 3. pkt., at der efter »hovedforhandlingen« indsættes »eller så længe det er nødvendigt af hensyn til sikring af krav i sagen, hvis det ikke giver anledning til væsentlige betænkeligheder for varetagelsen af den pågældendes forsvar«.

Den foreslåede bestemmelse vil medføre, at forsvarerpålæg efter retsplejelovens § 748, stk. 6, vil kunne udstrækkes til efter, at tiltalte har afgivet forklaring under hovedforhandlingen, så længe det er nødvendigt af hensyn til sikring af krav

i sagen, hvis det ikke giver anledning til væsentlige betænkeligheder for varetagelsen af den pågældendes forsvar.

Det vil være en betingelse, at forsvarerpålægget er nødvendigt af hensyn til sikring af krav i sagen. Det vil eksempelvis kunne være tilfældet, hvis politiet før hovedforhandlingen bliver opmærksom på, at den sigtede ejer et aktiv, som bør beslaglægges, men som ikke endnu er nærmere lokaliseret og derfor ikke kan beslaglægges, inden tiltalte har afgivet forklaring under hovedforhandlingen.

»Krav i sagen« vil bl.a. kunne omfatte det offentlige krav på sagsomkostninger, konfiskation og bøde samt forurettedes krav på tilbagelevering og erstatning. Det bemærkes, at dette også gælder, hvis retten udskyder forurettedes erstatningskrav.

Det vil endvidere være en betingelse, at opretholdelse af forsvarerpålægget til efter, at tiltalte har afgivet forklaring under hovedforhandlingen, ikke giver anledning til væsentlige betænkeligheder for varetagelsen af den sigtedes forsvar. Oplysninger om finansielle efterforskninger med henblik på sikring af krav i sagen må dog antages i almindelighed ikke at have betydning for sigtedes muligheder for at varetage sit forsvar.

Forsvarerpålæg vil efter den foreslåede bestemmelse kunne udstrækkes så længe, det er nødvendigt, herunder til efter sagen er endeligt afsluttet. Det bemærkes, at hvis et forsvarerpålæg udstrækkes til efter, at sagen er endeligt afsluttet, vil retten til aktindsigt i de pågældende oplysninger for den, der har været sigtet, jf. retsplejelovens § 729 d, kunne begrænses efter § 729 d, stk. 4, nr. 1.

Politiet vil af egen drift skulle ophæve forsvarerpålægget, når det ikke længere er nødvendigt af hensyn til sikring af krav i sagen. Politiet vil således have en pligt til løbende at vurdere, om betingelserne for opretholdelse fortsat er opfyldt.

Den tidsmæssige udstrækning af pålæg efter retsplejelovens § 748, stk. 6, vil svare til den foreslåede tidsmæssige udstrækning af forsvarerpålæg omfattet af retsplejelovens § 729 a, stk. 4, jf. lovforslagets § 2, nr. 4.

Der er ikke i øvrigt tilsigtet ændringer af retsplejelovens § 748, stk. 6.

Der henvises i øvrigt til pkt. 3.4.6 i lovforslagets almindelige bemærkninger.

Til nr. 7

Retsplejelovens § 754 b, stk. 2, regulerer, hvilke personer der må foretage agentvirksomhed, det vil sige som led i efterforskningen af en lovovertrædelse foranledige, at der tilbydes bistand til (første led) eller træffes foranstaltninger med henblik på at tilskynde nogen til (andet led) at udføre eller fortsætte lovovertrædelsen, jf. § 754 a, stk. 1.

Efter retsplejelovens § 754 b, stk. 2, 1. pkt., må de foran-

staltninger, som er nævnt i § 754 a, alene udføres af polititjenestemænd og ansatte i politiet med særlige efterforskningsmæssige kvalifikationer. Civile personer kan dog efter 2. pkt. efter aftale med politiet yde bistand til at udføre eller fortsætte den lovovertrædelse, der efterforskes, når den bistand, der ydes, er yderst beskeden i forhold til lovovertrædelsen.

For en nærmere beskrivelse af gældende ret henvises til pkt. 3.5.1.1 i lovforslagets almindelige bemærkninger.

Det foreslås at nyaffatte retsplejelovens § 754 b, stk. 2, så foranstaltningerne efter aftale med politiet må udføres af civile personer, der ikke på grund af afhængighedsforhold til politiet eller andre omstændigheder må befrygtes ikke at ville udføre opgaven på betryggende måde, herunder hvis der er risiko for, at der vil blive handlet i strid med stk. 1.

Den foreslåede nyaffattelse vil medføre en ophævelse af det nugældende udgangspunkt om, at kun polititjenestemænd og ansatte i politiet med særlige efterforskningsmæssige kvalifikationer må udføre agentvirksomhed omfattet af retsplejelovens § 754 a.

Det vil følge af den almindelige regel i § 754 a, at agentvirksomhed kan udøves af politiet, når betingelserne er opfyldt; og den foreslåede ændring vil derfor ikke indebære nogen ændring i politiets muligheder for at anvende polititjenestemænd og ansatte i politiet med særlige efterforskningsmæssige kvalifikationer til at udføre agentvirksomhed på samme måde som efter gældende ret. Det vil være op til politiet at have relevante interne retningslinjer for, hvilke ansatte der kan udøve agentvirksomhed.

De særlige regler, der gælder for polititjenestemænd og ansatte i politiet med særlige kvalifikationer, der har udført agentvirksomhed, jf. § 754 a, vil fortsat gælde for disse personer. Således eksempelvis retsplejelovens § 29 a, stk. 3 (dørlukning under de nævnte personers forklaring), § 837, stk. 3 (angivelse med andet navn i bevisfortegnelsen), § 856, stk. 5 og 6 (afgivelse af forklaring uden at oplyse sit eget navn og bopæl), og § 856, stk. 8 (mulighed for at bestemme at tiltale skal forlade retslokalet under de nævnte personers forklaring).

Den foreslåede bestemmelse vil medføre, at anvendelse af civile agenter ikke er begrænset til bistand, der er yderst beskeden, og ikke er begrænset til et bestemt led i agentbegrebet. De foranstaltninger, de pågældende kan udføre, vil således være de samme som de foranstaltninger, der kan udføres af polititjenestemænd og andre ansatte i politiet med særlige efterforskningsmæssige kvalifikationer.

Det vil efter den foreslåede bestemmelse være en betingelse, at foranstaltningerne ikke udføres af civile personer, der på grund af afhængighedsforhold til politiet eller andre omstændigheder må befrygtes ikke at ville udføre opgaven på betryggende måde, herunder hvis der er risiko for, at der vil blive handlet i strid med retsplejelovens § 754 b, stk. 1, det vil sige at det må befrygtes, at de foranstaltninger, der udfø-

res, vil bevirke en forøgelse af lovovertrædelsens omfang eller grovhed (en overtrædelse af provokationsforbuddet).

Det må vurderes konkret, om provokationsforbuddet må befrygtes overtrådt ved anvendelse af en konkret person som civil agent. Det kan eksempelvis indgå i denne vurdering, om der er tale om en person, der selv mistænkes for strafbart forhold, med hensyn til hvilket en straffesag verserer, en person, som er idømt frihedsstraf, der ikke endeligt er afsonet, eller en person, som i øvrigt kan befrygtes at stå i et afhængighedsforhold til politiet.

Det forhold, at en civil agent vil kunne have udsigt til at modtage en dusør, vil ikke i sig selv betyde, at den pågældende er i et sådant afhængighedsforhold til politiet, at han ikke vil kunne agere som civil agent på en betryggende måde.

Der vil dog i vurderingen skulle tages højde for, at personer, der skal kunne anvendes som civile agenter i kriminelle miljøer, ofte vil være en del af dette miljø og derfor ofte vil være involveret i kriminelle aktiviteter i et eller andet omfang. Ikke en hvilken som helst mistanke om, at en person har begået et strafbart forhold, vil derfor udelukke denne fra at virke som civil agent. Det afgørende vil være, om den konkrete mistanke indebærer en risiko for, at provokationsforbuddet må befrygtes overtrådt, eller for, at agentvirksomheden i øvrigt ikke vil blive udført på betryggende måde.

Herudover vil eksempelvis det forhold, at den civile person udsættes for alvorlig fare, der ikke står mål med det forhold, der efterforskes, være en omstændighed, der kan medføre, at det kan befrygtes, at opgaven ikke blive udført på betryggende måde, uanset at provokationsforbuddet ikke overtrædes. Der vil i vurderingen skulle tages højde for, at civil agentvirksomhed i almindelighed er forbundet med fare. Det kan dog hænde, at der i forbindelse med en konkret efterforskning er fare, der ligger så meget uden for det almindeligt accepterede ved civil agentvirksomhed, at en civil agent konkret ikke bør anvendes.

Forslaget indebærer ingen ændringer af de gældende øvre og nedre grænser for, hvornår der er tale om agentvirksomhed, eller af reglerne om forudgående og efterfølgende domstolskontrol. Domstolskontrollen vil ligesom efter gældende ret indebære, at anklagemyndigheden over for retten skal redegøre for, hvori den civile persons bistand vil bestå, og at retten skal godkende, at omfanget heraf holder sig inden for grænserne for agentvirksomhed. Retten vil endvidere skulle kontrollere, at der ikke anvendes en civil agent, der på grund af afhængighedsforhold til politiet eller andre omstændigheder må befrygtes ikke at ville udføre opgaven på betryggende måde, herunder hvis der er risiko for, at der vil blive handlet i strid med provokationsforbuddet i retsplejelovens § 754 b, stk. 1.

Politiet vil ved indhentelse af retskendelsen skulle redegøre for, at anvendelsen af en civil agent er forsvarlig, herunder

at vedkommende i fornøden grad kan kontrolleres, og hvordan kontrollen i praksis vil skulle foregå.

Foranstaltninger, der træffes med henblik på at tilskynde nogen til at udføre eller fortsætte en lovovertrædelse, eksempelvis såkaldte kontrollerede leverancer, jf. pkt. 3.5.1.1.1 i lovforslagets almindelige bemærkninger, vil fortsat ikke omfattes af agentbegrebet, hvis politiet ikke herved påvirker væsentlige omstændigheder ved lovovertrædelsen, jf. retsplejelovens § 754 a, stk. 2.

Den civile agent vil kunne afgive forklaring anonymt under hovedforhandlingen i det omfang dette er muligt efter gældende ret, jf. retsplejelovens § 856, stk. 2 og 3, jf. nærmere pkt. 3.5.1.1.4 i lovforslagets almindelige bemærkninger.

Der henvises i øvrigt til pkt. 3.5.1 i lovforslagets almindelige bemærkninger.

Til nr. 8

Efter retsplejelovens § 754 c, stk. 1, 1. pkt., sker foranstaltninger efter § 754 a (agentvirksomhed) efter rettens kendelse.

Det foreslås at indsætte en bestemmelse i retsplejelovens § 754 c, stk. 4, om advokatbeskikkelse.

Efter det foreslåede stk. 4, 1. pkt., skal der beskikkes en advokat for den eller de personer, der berøres af indgrebet, inden retten træffer afgørelse, og advokaten skal have lejlighed til at udtale sig. Det første led vel medføre, at der skal ske advokatbeskikkelse, hvis der skal benyttes civile agenter, og at dette skal ske inden, at retten træffer afgørelse om at tillade agentvirksomhed. Den foreslåede bestemmelse vil kun gælde i de tilfælde, hvor der skal benyttes civile agenter. Benyttelse af politiets egne ansatte som agenter vil som efter gældende ret kunne ske uden, at der beskikkes en advokat. Det sidste led i den foreslåede bestemmelse udtrykker et grundlæggende princip om kontradiktion. Bestemmelsen svarer til, hvad der gælder ved fravigelse af sigtedes og forsvarerens ret til aktindsigt, jf. retsplejelovens § 729 c, stk. 5, 1. pkt.

Efter det foreslåede stk. 4, 2. pkt., skal advokaten beskikkes fra den særlige kreds af personer, som er nævnt i § 729 c, stk. 6. Dette vil bl.a. medføre særlige krav om sikkerhedsgodkendelse m.v., jf. § 1, stk. 2, i bekendtgørelse nr. 1631 af 21. december 2010.

Det foreslåede stk. 4, 3. pkt., bestemmer, at advokaten skal underrettes om alle retsmøder, der afholdes med henblik på at opnå rettens kendelse om anvendelse af personer som nævnt i retsplejelovens § 754 b, stk. 2, og at advokaten er berettiget til at overvære disse samt til at gøre sig bekendt med det materiale, som politiet har tilvejebragt til brug for sagen. Den foreslåede bestemmelse vil give advokaten de samme rettigheder, som gælder efter § 729 c, stk. 5, 3. pkt.

Efter det foreslåede stk. 4, 4. pkt., finder retsplejelovens §

785, stk. 1, 2.-5. pkt., og stk. 2, tilsvarende anvendelse. Dette svarer til, hvad der gælder i § 729 c, stk. 5, 4. pkt., hvor de tilsvarende bestemmelser er gjort anvendelige på den advokat, der beskikkes ved afgørelser om fravigelse af reglerne om forsvarerens og sigtedes aktindsigt.

Henvisningen i det foreslåede stk. 4, 4. pkt., til retsplejelovens § 785, stk. 1, 2. pkt., vil medføre, at den beskikkede advokat vil være berettiget til at få udleveret en genpart af materialet. Finder politiet, at materialet er af særlig fortrolig karakter, og at genpart heraf derfor ikke bør udleveres, skal spørgsmålet herom på begæring af advokaten af politiet indbringes for retten til afgørelse, jf. den foreslåede henvisning til § 785, stk. 1, 3. pkt. Advokaten må, jf. den foreslåede henvisning til § 785, stk. 1, 4. pkt., ikke give de modtagne oplysninger videre til andre eller uden politiets samtykke sætte sig i forbindelse med den, over for hvem indgrebet er begæret foretaget. Den beskikkede advokat må efter den foreslåede henvisning til § 785, stk. 1, 5. pkt. ikke give møde ved anden advokat eller ved fuldmægtig.

Den foreslåede henvisning til § 785, stk. 2, vil, jf. § 785, stk. 2, 1. pkt., medføre, at bestemmelserne om beskikkede forsvarere i kapitel 66, § 746, stk. 1, og § 748 a, stk. 3, samt bestemmelserne i kapitel 91 om sagsomkostninger finde anvendelse på den beskikkede advokaten. Retten vil også kunne bestemme, at den beskikkede advokat ikke senere under sagen kan virke som forsvarer for nogen sigtet, jf. § 785, stk. 2, 2. pkt.

En eventuel forsvarer for en sigtet i sagen vil skulle underrettes om retsmødet og have mulighed for at overvære det, i det omfang det følger af retsplejelovens § 748.

Der vil ikke i medfør af det foreslåede stk. 4 skulle beskikkes en advokat ved efterforskning af de lovovertrædelser, der er nævnt i retsplejelovens § 754 e, da agentreglerne ikke finder anvendelse i disse tilfælde.

Der henvises i øvrigt til pkt. 3.5.1 i lovforslagets almindelige bemærkninger.

Til nr. 9

Retsplejelovens § 762, stk. 2, vedrører betingelserne for varetægtsfængsling i form af såkaldt retshåndhævelsesarrest.

Det følger af retsplejelovens § 762, stk. 2, nr. 1, at en sigtet kan varetægtsfængsles, når der foreligger en særligt bestyrket mistanke om, at den pågældende har begået en lovovertrædelse, som er undergivet offentlig påtale, og som efter loven kan medføre fængsel i 6 år eller derover, og hensynet til retshåndhævelsen efter oplysningerne om forholdets grovhed skønnes at kræve, at sigtede ikke er på fri fod.

Efter bestemmelsens stk. 2, nr. 2, kan varetægtsfængsling endvidere ske når der foreligger en særligt bestyrket mistanke om en overtrædelse af straffelovens § 119, stk. 1, § 119 b, § 123, § 134 a, § 192 a, stk. 2, § 218, § 222, § 225, jf. § 216, stk. 2, § 218 eller § 222, § 235, stk. 1, §§ 242-246, § 250, §

252, en overtrædelse af straffelovens § 232 over for et barn under 15 år eller overtrædelse af et forbud meddelt af politiet i medfør af lovgivningen om politiets virksomhed til en person, der har udvist en særlig utryghedsskabende adfærd eller ved sin adfærd bidraget til at skabe særlig utryghed, såfremt lovovertrædelsen efter oplysningerne om forholdets grovhed kan forventes at ville medføre en ubetinget dom på fængsel i mindst 60 dage, og hensynet til retshåndhævelsen skønnes at kræve, at sigtede ikke er på fri fod.

For en nærmere beskrivelse af gældende ret henvises til pkt. 3.2.1.1.3 i lovforslagets almindelige bemærkninger.

Det foreslås i § 762, stk. 2, nr. 2, efter »§ 123,« at indsætte: »§ 124 a, stk. 1, jf. § 79 a, stk. 1, eller § 79 b, stk. 1,«.

Det foreslåede vil indebære, at der også vil kunne ske varetægtsfængsling, når der foreligger særligt bestyrket mistanke om, at den sigtede har overtrådt et forbud efter straffelovens § 79 a, stk. 1, og § 79 b, stk. 1, jf. straffelovens § 124 a, stk. 1, herunder i førstegangstilfælde, hvis lovovertrædelsen efter oplysningerne om forholdets grovhed vil kunne ventes at ville medføre en ubetinget dom på fængsel i mindst 60 dage, og hensynet til retshåndhævelsen skønnes at kræve, at sigtede ikke er på fri fod.

Ændringen vil indebære, at straffelovens § 124 a, stk. 1, jf. § 79 a, stk. 1, eller § 79 b, stk. 1, tilføjes til kredsen af lovovertrædelser, der giver adgang til varetægtsfængsling på grund af hensynet til retshåndhævelsen.

Ændringen vil medføre, at der i de situationer, hvor de øvrige betingelser i retsplejelovens § 762, stk. 2, nr. 2, også er opfyldt, vil kunne ske varetægtsfængsling ved overtrædelse af et opholdsforbud og/eller et kontaktforbud efter den foreslåede bestemmelse i straffelovens § 79 a om banderelateret kriminalitet og ved overtrædelse af et opholdsforbud og/eller et kontaktforbud efter den gældende bestemmelse i straffelovens § 79 b om visse terrorforbrydelser.

Det følger af Den Europæiske Menneskerettighedsdomstols praksis, at visse forbrydelser på grund af deres alvorlige og grove karakter og på grund af befolkningens reaktion på sådanne forbrydelser kan medføre en social forstyrrelse, der kan begrunde varetægtsfængsling i en vis periode. Hensynet til retshåndhævelsen kan imidlertid kun anses for en relevant og tilstrækkelig begrundelse, hvis afgørelsen er grundet på kendsgerninger, der er i stand til at vise, at en løsladelse af den anklagede konkret vil forstyrre den offentlige orden, jf. f.eks. Letellier mod Frankrig (sag nr. 12369/86), præmis 51, og Jon Fridrik Kjølbro, Den Europæiske Menneskerettighedskonvention – for praktikere, 6. udgave (2023), side 478.

Det er således en forudsætning for, at der kan ske varetægtsfængsling efter retsplejelovens § 762, stk. 2, nr. 2, for overtrædelse af den foreslåede bestemmelse i straffelovens § 79 a og den gældende bestemmelse i straffelovens § 79 b, at anklagemyndigheden kan godtgøre, at det konkret vil

forstyrre den offentlige orden, hvis ikke varetægtsfængsling finder sted.

Det vil f.eks. efter omstændighederne kunne være tilfældet for så vidt angår overtrædelse af den foreslåede bestemmelse i straffelovens § 79 a, hvis overtrædelsen sker under en omfattende, verserende bandekonflikt, og overtrædelse af opholds- og/eller kontaktforbuddet kan virke så stødende på befolkningen, at det vil kunne forstyrre den offentlige orden, hvis varetægtsfængsling ikke finder sted. Dette vil navnlig kunne være tilfældet, hvis der er tale om en person, som spiller en central rolle i bandekonflikten. Endvidere vil f.eks. gentagne overtrædelser af et idømt opholds- og/eller kontaktforbud efter omstændighederne kunne forstyrre den offentlige orden.

Der er ikke, udover den foreslåede tilføjelse af straffelovens § 124 a, stk. 1, jf. § 79 a, stk. 1, eller § 79 b, stk. 1, til kredsen af lovovertrædelser, der giver adgang til varetægtsfængsling på grund af hensynet til retshåndhævelsen, tilsigtet ændringer af gældende ret.

Der henvises i øvrigt til pkt. 3.2.1 i lovforslagets almindelige bemærkninger.

Til nr. 10

Det fremgår af retsplejelovens § 776, 1. pkt., at justitsministeren fastsætter nærmere regler om behandlingen af varetægtsarrestanter. § 776 indeholder derudover en række andre bemyndigelser for justitsministeren til at fastsætte nærmere regler vedrørende forhold for varetægtsarrestanter.

For en nærmere beskrivelse af gældende ret henvises til pkt. 3.5.3.1 i lovforslagets almindelige bemærkninger.

Det foreslås i retsplejelovens § 776, 9. pkt., at justitsministeren fastsætter regler om påhør, aflytning og optagelse af varetægtsarrestanters telefonsamtaler samt om kontrol af optagelserne.

Bemyndigelsen vil blive anvendt til at fastsætte regler svarende til straffuldbyrdelseslovens § 57, stk. 3 om, at telefonsamtaler optages, påhøres eller aflyttes, medmindre dette ikke findes nødvendigt af ordens- eller sikkerhedsmæssige hensyn og regler svarende til bestemmelsens stk. 4 om, at telefonsamtaler til og fra en indsat, som af politiet skønnes at indtage en ledende eller koordinerende rolle i en gruppe af personer, som tilsammen står bag omfattende og alvorlig kriminalitet, optages, påhøres eller aflyttes, medmindre det er åbenbart, at det ikke er nødvendigt af ordens- eller sikkerhedsmæssige hensyn. Det vil blive fastsat, at optagelserne slettes, senest 6 måneder efter at de er foretaget.

Der vil med hjemmel i den foreslåede bemyndigelse desuden blive fastsat regler om, at telefonsamtaler med de i retsplejelovens § 772, stk. 2, og varetægtsbekendtgørelsens § 66 nævnte personer m.v. ikke optages, påhøres eller aflyttes. Derudover vil der blive fastsat regler om, at samtalerne forinden, telefonsamtaler optages, gøres bekendt

hermed. Afgørelse om optagelse vil skulle træffes af kriminalforsorgsområdet. Endvidere vil der blive fastsat regler om, at personale i den konkrete institution kan stille krav om, at samtalen føres på et sprog, som den, der skal påhøre, aflytte eller kontrollere samtalen, forstår.

Det foreslås i retsplejelovens § 776, 10. pkt., at påhør, aflytning og optagelse samt kontrol kan ske uden retskendelse.

Den foreslåede bestemmelse vil indebære, at påhør, aflytning og optagelse samt kontrol af varetægtsarrestanters telefonsamtaler kan ske uden retskendelse. Som det fremgår ovenfor, vil optagelse skulle ske efter afgørelse fra kriminalforsorgsområdet, der vil skulle påse, at optagelse er nødvendig af ordens- eller sikkerhedsmæssige hensyn. Med den foreslåede bemyndigelse ændres der ikke på, at hverken kriminalforsorgens personale eller andre må benyttes til at udforske varetægtsarrestanter, jf. retsplejelovens § 774, hvorfor optagelse og kontrol ikke vil være et straffeprocessuelt indgreb.

Optagelse af telefonsamtaler og kontrol af optagelserne kan i visse tilfælde indebære en behandling af personoplysninger. I sådanne tilfælde vil behandlingen skulle leve op til kravene i databeskyttelsesforordningen og databeskyttelsesloven.

Der henvises i øvrigt til pkt. 3.5.3 i lovforslagets almindelige bemærkninger.

Til nr. 11

Det følger af retsplejelovens § 783, stk. 2, 1. pkt., at såfremt politiets efterforskning angår en overtrædelse af straffelovens kapitel 12 eller 13 eller §§ 123 eller 180, § 183, stk. 2, §§ 191 eller 192 a, § 233, stk. 1, §§ 237 eller 245, § 246, jf. § 245, § 252, stk. 1, § 261, stk. 2, eller § 262 a, 262 b eller 288, kan der i rettens kendelse ud over bestemte telefonnumre anføres den person, som indgrebet angår (den mistænkte).

For en nærmere beskrivelse af gældende ret henvises til pkt. 3.5.2.1 i lovforslagets almindelige bemærkninger.

Det foreslås i § 783, stk. 2, 1. pkt., at der efter »§§ 191« indsættes: », 191 a«, og at »eller §§ 262 a, 262 b eller 288« ændres til: »§§ 262 a eller 262 b, § 286, stk. 1, jf. § 276, §§ 288 eller 289, § 289, jf. § 289 a, eller § 290 a, stk. 2«.

Den foreslåede ændring af bestemmelsen vil indebære, at politiet vil få mulighed for at indhente kendelse om indgreb i meddelelshemmeligheden på person ved efterforskning af sager om tyveri af særligt grov beskaffenhed, hvidvask af særligt grov beskaffenhed, skatte-, told-, afgifts- og tilskud-sunddragelse af særligt grov karakter og ved kvalificeret handel med dopingmidler.

En kendelse på person forudsætter i alle tilfælde, at retsplejelovens øvrige betingelser for at iværksætte indgreb i meddelelshemmeligheden er opfyldt.

Den foreslåede ændring vil også gælde for observation ved hjælp af fjernbetjent eller automatisk virkende tv-kamera efter retsplejelovens § 791 a, stk. 2, observation i bolig eller husrum efter retsplejelovens § 791 a, stk. 3, og teleobservation efter retsplejelovens § 791 a, stk. 5, jf. henvisningen til § 783 i § 791 a, stk. 8.

Der er ikke i øvrigt tilsigtet nogen ændringer af retsplejelovens § 783, stk. 2.

Der henvises i øvrigt til pkt. 3.5.2 i lovforslagets almindelige bemærkninger.

Til nr. 12

Det følger af retsplejelovens § 799, stk. 1, 1. pkt., at såfremt det er af afgørende betydning for efterforskningen, at ransagningen foretages, uden at den mistænkte eller andre gøres bekendt hermed, kan retten ved kendelse træffe bestemmelse herom og om, at reglerne i § 798, stk. 2, 1.-4. pkt., og stk. 3, fraviges, hvis efterforskningen angår en forsættelig overtrædelse af straffelovens kapitel 12 eller 13 eller en overtrædelse af straffelovens § 125 a, § 180, § 183, stk. 1 og 2, § 183 a, § 186, stk. 1, § 187, stk. 1, § 191, § 192 a, § 192 b, stk. 1-3, § 237, § 262 a, § 262 b, § 286, stk. 1, jf. § 276, § 286, stk. 1, jf. § 276 a, § 288 eller § 289.

For en nærmere beskrivelse af gældende ret henvises til pkt. 3.4.5.1 i lovforslagets almindelige bemærkninger.

Det foreslås, i retsplejelovens § 799, stk. 1, 1. pkt., at ændre »§ 288 eller 289« til: »§ 286, stk. 2, jf. § 279, § 286, stk. 2, jf. § 279 a, §§ 288 eller 289, § 290, stk. 2, jf. stk. 1, eller § 290 a, stk. 2, jf. stk. 1«.

Den foreslåede ændring vil indebære, at politiet i tillæg til de eksisterende muligheder i dag under efterforskningen af sager om overtrædelse af straffelovens § 286, stk. 2, jf. § 279 (bedrageri af særligt grov beskaffenhed), § 286, stk. 2, jf. § 279 a (databedrageri af særligt grov beskaffenhed), § 290, stk. 2, jf. stk. 1 (hæleri af særligt grov beskaffenhed), eller § 290 a, stk. 2, jf. stk. 1 (hvidvask af særligt grov beskaffenhed), vil kunne anvende hemmelig ransagning efter retsplejelovens § 799, hvis betingelserne herfor i øvrigt er opfyldt.

Der foreslås ingen ændringer i de øvrige betingelser for anvendelse af hemmelig ransagning efter retsplejelovens § 799, herunder reglerne om fastsættelse af en frist for indgrebet, om at indgreb foretaget på øjemedet skal forelægges for retten inden 24 timer, om beskikkelse af indgrebsadvokat og om efterfølgende underretning om ransagningen, jf. § 799, stk. 2, jf. § 783, stk. 3 og 4, og §§ 784, 785 og 788.

Der henvises i øvrigt til pkt. 3.4.5 i lovforslagets almindelige bemærkninger.

Til nr. 13

Det følger af retsplejelovens § 856, stk. 1, at rettens formand kan beslutte, at tiltalte skal forlade retslokalet, mens et vidne

eller en medtalt afhøres, når særegne grunde taler for, at en uforbeholden forklaring ellers ikke kan opnås.

For en nærmere beskrivelse af gældende ret henvises til pkt. 3.2.5.2.1 i lovforslagets almindelige bemærkninger.

Det foreslås i § 856, stk. 1, at det indsættes efter »tiltalte«: »eller flere tiltalte i sagen«.

Der er tale om en præcisering, som indebærer, at det kommer til at fremgå direkte af bestemmelsens ordlyd, at rettens formand kan beslutte, at tiltalte eller flere tiltalte i samme sag skal forlade retslokalet, mens et vidne eller en medtalt skal afgive forklaring, når særegne grunde taler for, at en uforbeholden forklaring ellers ikke kan opnås. Dette kriterium svarer til gældende ret, jf. pkt. 3.2.5.2.1 i lovforslagets almindelige bemærkninger.

Det forudsættes, at bestemmelsen bl.a. vil kunne benyttes i tilfælde, hvor en eller flere tiltalte i samme sag ikke er tiltalt i det forhold, som vidnet eller den medtalt skal afgive forklaring om, når betingelserne i bestemmelsen i øvrigt er opfyldt.

Der er ikke i øvrigt tilsigtet nogen ændringer af retsplejelovens § 856, stk. 1.

Der henvises i øvrigt til pkt. 3.2.5 i lovforslagets almindelige bemærkninger.

Til nr. 14

Retsplejelovens § 871, stk. 2, indeholder en opregning af dokumenter, der kan benyttes som bevismidler, og som skal oplæses under hovedforhandlingen. Bestemmelsen fraviger bevisumiddelbarhedsprincippet, da den bl.a. giver mulighed for under hovedforhandlingen at oplæse forklaringer fra vidner m.v., der er afhørt under efterforskningen, uden at de afhøres for den ret, der skal dømme i sagen, herunder vidneforklaringer, der er afgivet efter § 747, stk. 2, om anticeret bevisførelse.

Det følger således f.eks. af retsplejelovens § 871, stk. 2, nr. 3, at tilførsler til retsbøger om forklaringer, som vidner eller skønsmænd har afgivet, kan benyttes som bevismidler under hovedforhandlingen, når disse personer enten er døde eller af anden grund ikke kan afhøres på ny eller de i medfør af § 174, jf. § 207, er afhørt ved en anden ret end den, der nu behandler sagen, eller de er afhørt, uden at tiltalte har været til stede, jf. § 855, stk. 2, eller når den nu afgivne forklaring afviger fra den tidligere, eller når et vidne nægter at afgive forklaring og tvangsmidler efter § 178 ikke bør anvendes eller forgæves er anvendt.

For en nærmere beskrivelse af gældende ret henvises til pkt. 3.2.5.1.1 i lovforslagets almindelige bemærkninger.

Det foreslås i § 871, stk. 2, nr. 3, at det indsættes efter »eller når et vidne nægter at afgive forklaring«: », eller når afgivelse af forklaring vil udsætte vidnet for unødigt ubehag«.

Den foreslåede ændring af bestemmelsen vil indebære, at det bliver muligt at dokumentere indenretlige afhøringer af vidner under hovedforhandlingen i straffesager, når afhøring af vidnet under hovedforhandlingen vil udsætte det pågældende vidne for unødigt ubehag.

Det må i alle tilfælde bero på en konkret vurdering, om afhøring af vidnet under hovedforhandlingen vil udsætte det pågældende vidne for unødigt ubehag. Dette vil som udgangspunkt være tilfældet, hvis den indenretlige afhøring i medfør af retsplejelovens § 747, stk. 2, er foretaget under henvisning til risikoen for repressalier eller lignende. Herudover vil afgivelse af forklaring også kunne udsætte vidnet for unødigt ubehag, hvis der er en nærliggende risiko for, at vidnet under afhøringen udsættes for intimiderende, herunder subtil, adfærd fra tiltalte, medtiltalte eller tilhørere i form af f.eks. gestikulation eller vedholdende stirren, der kan opfattes som truende. Det vil kunne indgå i vurderingen, om vidnet har bopæl eller færdes i samme område som de tiltalte.

Det forudsættes med den foreslåede ændring, at fremgangsmåden for dokumentation af en indenretlig afhøring under hovedforhandlingen ændres, således at afhøringen af vidnet under hovedforhandlingen i tilfælde, hvor det konkret vurderes, at afhøring af vidnet på ny vil udsætte den pågældende for unødigt ubehag, og hvor vidnet er indenretligt afhørt i medfør af retsplejelovens § 747, stk. 2, begynder med en dokumentation af vidnets indenretlige forklaring, og at den resterende afhøring fokuseres på supplerende spørgsmål.

Det vil være retten, der afgør, om betingelserne i retsplejelovens § 871, stk. 2, nr. 3, er opfyldt, herunder i hvilket omfang der kan ske dokumentation af vidneforklaringer efter bestemmelsen, og i hvilket omfang vidnet skal afgive forklaring for retten.

Der er ikke i øvrigt tilsigtet nogen ændringer af retsplejelovens § 871, stk. 2.

Der henvises i øvrigt til pkt. 3.2.5 i lovforslagets almindelige bemærkninger.

Til nr. 15

Efter den gældende politiklageordning kan Politiklagemyndigheden alene behandle adfærdsklager, der vedrører politi-personale eller andet personale i politiet eller anklagemyndigheden, som varetager politimæssige opgaver eller opgaver, der relaterer sig til retshåndhævelse og strafforfølgning, når klagen angår adfærd udvist i tjenesten samt adfærdsklager vedrørende adfærd udvist i tjenesten af forsvarspersonale, når personalet yder bistand til politiet.

For en nærmere beskrivelse af gældende ret henvises til pkt. 3.4.1.1.4 i lovforslagets almindelige bemærkninger.

Det foreslås, at indsætte en ny § 1019 s i retsplejelovens kapitel 93 b, hvorefter reglerne i dette kapitel finder tilsvarende anvendelse i forhold til adfærd udvist af personale

i andre myndigheder, som varetager politimæssige opgaver eller opgaver, der relaterer sig til retshåndhævelse og strafforfølgning, når personalet deltager i tværfaglige efterforskningsgrupper efter § 110 c. De underretninger, som omtales i § 1019 o, stk. 1, sker i forhold til personale fra andre myndigheder i tværfaglige efterforskningsgrupper efter § 110 c til politidirektøren for National Enhed for Særlig Kriminalitet, rigspolitichefen og vedkommendes arbejdsgiver.

Det foreslåede vil indebære, at politiklageordningen udvides, således at Politiklagemyndigheden også vil skulle undersøge og træffe afgørelse vedrørende adfærdsklager over personale i andre myndigheder, som varetager politimæssige opgaver eller opgaver, der relaterer sig til retshåndhævelse og strafforfølgning, når personalet deltager i tværfaglige efterforskningsgrupper efter den foreslåede § 110 c.

Som nævnt foreslås det med bestemmelsens 1. pkt., at reglerne i kapitel 93 b om behandling af klager finder tilsvarende anvendelse i forhold til adfærd udvist af personale i andre myndigheder, som varetager politimæssige opgaver eller opgaver, der relaterer sig til retshåndhævelse og strafforfølgning, når personalet deltager i tværfaglige efterforskningsgrupper efter § 110 c.

Den foreslåede ordning vil indebære, at Politiklagemyndigheden får kompetence til at behandle klager over adfærd udvist af personale fra andre myndigheder under deltagelse i en tværfaglig efterforskningsgruppe, når personalet varetager politimæssige opgaver eller opgaver, der relaterer sig til retshåndhævelse og strafforfølgning. Det vil f.eks. kunne være i tilfælde, hvor disse personer beskyldes for uhøflig optræden, urimelig sprogbrug eller lignende.

Det bemærkes, at det fortsat vil være op til ansættelsesmyndigheden at træffe beslutning om eventuelle ansættelsesretlige konsekvenser.

Det foreslås, at »politimæssige opgaver eller opgaver, der relaterer sig til retshåndhævelse og strafforfølgning« afgrænses som i gældende ret for så vidt angår andet personale i politiet og anklagemyndigheden, jf. herom pkt. 3.4.1.1.4 i lovforslagets almindelige bemærkninger.

Klageordningen vil udelukkende omfatte forhold, der er udvist, når de pågældende deltager i en tværfaglig efterforskningsgruppe, og ikke forhold, der er udvist uden for efterforskningsgruppe. Det vil afhænge af en konkret vurdering, om en handling er foretaget i eller uden for efterforskningsgruppen.

Deltagere i tværfaglige efterforskningsgrupper vil således som udgangspunkt alene være omfattet af Politiklagemyndighedens kompetence, når de deltager i efterforskningsgruppen, og hvor de pågældende således er under politiets ledelse.

Som nævnt foreslås det med bestemmelsens 2. pkt., at de underretninger om indledning og afgørelse af adfærdsklagesager, som omtales i retsplejelovens § 1019 o, vil skulle

foretages til politidirektøren for National Enhed for Særlig Kriminalitet, rigspolicechefen og vedkommendes arbejdsgiver.

Disse underretninger vil skulle sikre, at de relevante myndigheder, mens sagen verserer, kan vurdere, om der er grundlag for at foretage foreløbige tjenstlige skridt m.v., samt at disse myndigheder underrettes om resultatet af Politiklagemyndighedens undersøgelse, således at der efterfølgende kan tages stilling til spørgsmål omkring eventuelle disciplinære skridt m.v.

Det bemærkes, at det følger af retsplejelovens § 1019 o, stk. 2, at disciplinærundersøgelse i anledning af en klage ikke kan indledes, før behandlingen af adfærdsklagesagen er afsluttet.

Det bemærkes, at der ikke er tilsigtet nogen ændring af gældende ret for så vidt angår politipersonale eller andet personale i politiet og anklagemyndigheden, som varetager politimæssige opgaver eller opgaver, der relaterer sig til retshåndhævelse og strafforfølgning, når disse deltager i tværfaglige efterforskningsgrupper efter den foreslåedes § 110 c.

Der henvises i øvrigt til pkt. 3.4.1 i lovforslagets almindelige bemærkninger.

Til nr. 16

Efter den gældende ordning kan Politiklagemyndigheden som udgangspunkt alene efterforske anmeldelser om strafbare forhold begået i tjenesten af politipersonale eller andet personale i politiet eller anklagemyndigheden, som varetager politimæssige opgaver eller opgaver, der relaterer sig til retshåndhævelse og strafforfølgning samt strafbare forhold begået i tjenesten af forsvarspersonale, når personalet yder bistand til politiet.

For en nærmere beskrivelse af gældende ret henvises til pkt. 3.4.1.1.4 i lovforslagets almindelige bemærkninger.

Det foreslås, at indsætte en ny § 1020 n i retsplejelovens kapitel 93 c, hvorefter reglerne i dette kapitel finder tilsvarende anvendelse i forhold til strafbare forhold begået af personale i andre myndigheder, som varetager politimæssige opgaver eller opgaver, der relaterer sig til retshåndhævelse og strafforfølgning, når personalet deltager i tværfaglige efterforskningsgrupper efter § 110 c. De underretninger, som omtales i § 1019 o, stk. 1, jf. § 1020 a, stk. 3, sker i forhold til personale fra andre myndigheder i tværfaglige efterforskningsgrupper efter § 110 c til politidirektøren for National Enhed for Særlig Kriminalitet, rigspolicechefen og vedkommendes arbejdsgiver.

Det foreslåede vil indebære, at politiklageordningen udvides, således at Politiklagemyndigheden også vil skulle efterforske straffesager vedrørende strafbare forhold begået i tjenesten af personale i andre myndigheder, som varetager politimæssige opgaver eller opgaver, der relaterer sig til

retshåndhævelse og strafforfølgning, når personalet deltager i tværfaglige efterforskningsgrupper efter den foreslåede § 110 c.

Som nævnt foreslås det med bestemmelsens 1. pkt., at reglerne i kapitel 93 c om straffesager finder tilsvarende anvendelse i forhold til strafbare forhold begået i tjenesten af personale i andre myndigheder, som varetager politimæssige opgaver eller opgaver, der relaterer sig til retshåndhævelse og strafforfølgning, når personalet deltager i tværfaglige efterforskningsgrupper efter § 110 c.

Den foreslåede ordning vil indebære, at Politiklagemyndigheden og den centrale anklagemyndighed – som udgangspunkt statsadvokaten – får kompetence til at efterforske og påtale sager om strafbare forhold begået i tjenesten af personale fra andre myndigheder under deltagelse i en tværfaglig efterforskningsgruppe, når de varetager politimæssige opgaver eller opgaver, der relaterer sig til retshåndhævelse og strafforfølgning.

Som nævnt foreslås det med bestemmelsens 2. pkt., at de underretninger, der omtales i retsplejelovens § 1019 o, og som finder tilsvarende anvendelse ved straffesager omfattet af kapitel 93 c, jf. § 1020 a, stk. 3, vil skulle foretages til politidirektøren for National Enhed for Særlig Kriminalitet, rigspolicechefen og vedkommendes arbejdsgiver.

Der er her tale om Politiklagemyndighedens underretninger om, at der indledes en efterforskning omfattet af retsplejelovens kapitel 93 c samt statsadvokatens underretninger om sine afgørelser af påtalespørgsmålet.

Det forudsættes, at disciplinærundersøgelse i anledning af en anmeldelse ikke indledes, før behandlingen af straffesagen er afsluttet.

Der henvises til bemærkningerne til § 2, nr. 15, for en nærmere gennemgang af udvidelsen af politiklageordningen, og i øvrigt til pkt. 3.4.1 i lovforslagets almindelige bemærkninger.

Til § 3

Til nr. 1

Det følger af knivlovens § 7, stk. 1, at den, der overtræder lovens §§ 1 eller 2, straffes med bøde, fængsel indtil 4 måneder eller under skærpende omstændigheder fængsel indtil 2 år.

Det fremgår af forarbejderne, at der foreligger skærpende omstændigheder, hvis en person bærer kniv på steder eller under omstændigheder, hvor der er nærliggende risiko for, at der kan opstå tilspidsede situationer af potentielt voldelig karakter, herunder tilfælde, hvor en person bærer kniv i aften- og nattetimerne i restaurationsmiljøet m.v. eller ved visse fodboldkampe, byfester og koncerter, jf. Folketingstidende 2015-16, tillæg A, L 107 som fremsat, side 14. Risikoen for tilspidsede situationer kan f.eks. også følge af

uoverensstemmelser eller konflikt mellem bander eller lignende, hvor to eller flere grupper af personer, der har en indbyrdes konflikt, mødes, f.eks. i forbindelse med et retsmøde eller lignende.

For en nærmere beskrivelse af gældende ret henvises til pkt. 3.3.1.1 i lovforslagets almindelige bemærkninger.

Det foreslås i knivlovens § 7, stk. 1, at ændre »der« til: »som«.

Der er tale om en ændring af bestemmelsens ordlyd, der alene har til formål at give mulighed for i bemærkningerne at komme med en tilkendegivelse om strafniveauet for ulovlige besiddelse af knive og blankvåben m.v.

For så vidt angår besiddelse af knive og blankvåben m.v., der er omfattet af knivlovens § 2, stk. 1, på bopælen og andre ikke offentligt tilgængelige steder, uden behørig tilladelse fra politiet, forudsættes straffen i førstegangstilfælde som udgangspunkt fastsat til en bøde på 5.000 kr., når der ikke foreligger skærpende omstændigheder uanset typen af kniv eller blankvåben m.v.

I andengangstilfælde forudsættes straffen som udgangspunkt fastsat til en bøde på 7.500 kr., når der ikke foreligger skærpende omstændigheder uanset typen af kniv eller blankvåben m.v.

Ved tredjegangstilfælde forudsættes straffen – ligesom i dag – fastsat til en frihedsstraf.

For så vidt angår besiddelse af knive og blankvåben m.v. på offentligt tilgængelige steder uden anerkendelsesværdigt formål forudsættes straffen i førstegangstilfælde som udgangspunkt fastsat til en bøde på 10.000 kr., når der ikke foreligger skærpende omstændigheder uanset typen af kniv eller blankvåben m.v.

I andengangstilfælde, hvor gerningspersonen tidligere er idømt bødestraf for et førstegangstilfælde, forudsættes straffen som udgangspunkt fastsat til ubetinget fængsel i 14 dage, når der ikke foreligger skærpende omstændigheder uanset typen af kniv eller blankvåben m.v.

Ved tredjegangstilfælde forudsættes straffen – ligesom i dag – fastsat til ubetinget fængsel i 40 dage.

Ved overtrædelse af knivlovens §§ 1 og 2 kan der forekomme tilfælde, hvor en fængselsstraf må anses for urimelig henset til de omstændigheder, hvorunder kniven m.v. har været medbragt. Det er navnlig tilfælde, hvor forholdet ikke falder under undtagelsen i knivlovens § 1 om »anerkendelsesværdigt formål«, men hvor der alligevel gør sig særligt formildende omstændigheder gældende, der taler imod rimeligheden af, at vedkommende idømmes en fængselsstraf. Det er forudsat, at der i sådanne tilfælde er mulighed for at idømme en bødestraf.

Særligt formildende omstændigheder kan navnlig tænkes at foreligge i tilfælde, hvor en person oprindeligt har haft et

anerkendelsesværdigt formål med at bære eller besidde kniv eller blankvåben m.v. på et offentligt tilgængeligt sted, men på grund af f.eks. et svinkeærinde eller en forglemmelse efterfølgende er kommet i en situation, hvor det ikke (længere) er lovligt at bære eller besidde den pågældende kniv eller blankvåben m.v.

Der kan således efter omstændighederne foreligge særligt formildende omstændigheder, hvis der f.eks. er tale om en person, som efter en arbejdsdag, fisketur, spejdertur eller lignende, hvor vedkommende lovligt har båret eller været i besiddelse af en kniv, foretager et restaurationsbesøg med kniven i lommen eller tasken i stedet for at tage direkte hjem og dermed overtræder forbuddet mod at besidde knive og blankvåben m.v. på offentligt tilgængelige steder uden et anerkendelsesværdigt formål. Det vil også kunne være tilfældet, hvis en person efter en arbejdsdag, fisketur, spejdertur eller lignende, hvor vedkommende lovligt har båret eller været i besiddelse af en kniv, ved en fejl medbringer kniven på en ungdomsuddannelse, hvor vedkommende skal hente sit barn. Ligeledes vil der kunne foreligge særligt formildende omstændigheder, hvis der f.eks. er tale om en person, som efter en arbejdsdag, fisketur, spejdertur eller lignende, hvor vedkommende lovligt har båret eller været i besiddelse af en kniv, befinder sig i et offentligt transportmiddel med kniven i lommen eller tasken uden at have et anerkendelsesværdigt formål hermed. Det kan eksempelvis være i tilfælde, hvor en person på grund af en forglemmelse ikke har efterladt kniven på arbejdet men i stedet taget den med sig i en lomme på vej hjem i det offentlige transportmiddel. Det kan endvidere være i tilfælde, hvor en person efter en fisketur eller lignende befinder sig i et offentligt transportmiddel med kniven i tasken og – i stedet for at tage direkte hjem – foretager et svinkeærinde eller lignende. Det bemærkes i den forbindelse, at såfremt personen tager direkte hjem, vil der som udgangspunkt ikke være tale om ulovlig besiddelse af kniv på et offentligt tilgængeligt sted, idet der i sådanne tilfælde vil foreligge et anerkendelsesværdigt formål med besiddelsen, når transport af kniven fra ét sted til et andet ikke kan undgås, jf. nærmere herom under pkt. 3.3.1.1.2 i lovforslagets almindelige bemærkninger.

Det forudsættes, at straffen i sådanne tilfælde, hvor der foreligger særligt formildende omstændigheder, i førstegangstilfælde fastsættes til en bøde på 3.000 kr. Det forudsættes endvidere, at straffen i andengangstilfælde fastsættes til en bøde på 10.000 kr.

Det bemærkes, at det i tilfælde, hvor der foreligger særligt formildende omstændigheder, vil være uden betydning for strafudmålingen, at forholdet er begået under skærpende omstændigheder, der udspringer af, at kniven ved en fejl eller forglemmelse enten er medbragt et sted, der i sig selv indebærer, at besiddelsen anses for at være begået under skærpende omstændigheder, som eksempelvis en ungdomsskole, eller et sted eller under omstændigheder, hvor der er nærliggende risiko for, at der kan opstå tilspidsede situationer af potentielt voldelig karakter. Tilsvarende gør sig gældende, hvis de skærpende omstændigheder udspringer

af, at gerningspersonen tidligere er straffet for overtrædelse af knivlovens § 1, jf. knivlovens § 7, stk. 2, 1. pkt., når der i førstegangstilfældet blev idømt en bøde. Det er dog i sådanne tilfælde forudsat, at sagens omstændigheder i øvrigt taler for, at der gør sig særligt formildende omstændigheder gældende. Der vil herudover – i overensstemmelse med gældende ret – kun i helt sjældne tilfælde kunne tænkes at foreligge et forhold, hvor der gør sig særligt formildende omstændigheder gældende, når forholdet i øvrigt er begået under skærpende omstændigheder i medfør af knivlovens § 7, stk. 2, 2. pkt.

Det bemærkes i øvrigt, at fastsættelsen af straffen fortsat vil bero på domstolenes konkrete vurdering i det enkelte tilfælde af samtlige omstændigheder i sagen, og at det angivne straffniveau således vil kunne fraviges i op- og nedadgående retning, hvis der i den konkrete sag foreligger skærpende eller formildende omstændigheder, jf. herved de almindelige regler om straffens fastsættelse i straffelovens kapitel 10.

Der er ikke i øvrigt tilsigtet nogen ændringer af knivlovens § 7, stk. 1.

Der henvises i øvrigt til pkt. 3.3.1 i lovforslagets almindelige bemærkninger.

Til nr. 2

Det følger af knivlovens § 7, stk. 2, at det ved fastsættelse af straffen for overtrædelse af § 1 særlig skal anses for skærpende, at gerningspersonen flere gange tidligere er straffet for overtrædelse af § 1. Tilsvarende gælder i tilfælde, hvor overtrædelsen af § 1 begås under skærpende omstændigheder af en person, der tidligere er idømt fængselsstraf for overtrædelse af straffelovens § 119, stk. 1 eller 2, § 119 b eller §§ 123, 216, 237, 243-246, 266 eller 288.

For en nærmere beskrivelse af gældende ret henvises til pkt. 3.3.1.1 i lovforslagets almindelige bemærkninger.

Det foreslås i § 7, stk. 2, 2. pkt., efter »288« at indsætte: », eller hvor kniven eller blankvåbnet m.v. ved overtrædelsen af § 1, besiddes på ungdomsskoler, uddannelsesinstitutioner, ungdomsklubber og i den offentlige transport«.

Det forudsættes således, at ulovlig besiddelse af kniv eller blankvåben m.v. på ungdomsskoler, uddannelsesinstitutioner, ungdomsklubber og i den offentlige transport altid skal anses for at være besiddelse under skærpende omstændigheder, uanset at der ikke foreligger nærliggende risiko for, at der kan opstå tilspidsede situationer af potentiel voldelig karakter, og uanset gerningspersonens alder. Det bemærkes dog, at det ved straffens fastsættelse fortsat i almindelighed skal indgå som en formildende omstændighed, at gerningspersonen var under 18 år ved gerningens udførelse, jf. straffelovens § 82, stk. 1, nr. 1.

Det forudsættes, at straffen for ulovlig besiddelse af kniv og blankvåben m.v. under skærpende omstændigheder som

udgangspunkt fastsættes til ubetinget fængsel i 14 dage i førstegangstilfælde.

Hvor der er tale om overtrædelse af knivlovens § 1 under skærpende omstændigheder i førstegangstilfælde, og hvor der tidligere er idømt fængselsstraf for overtrædelse af straffelovens § 119, stk. 1 eller 2, § 119 b eller §§ 123, 216, 237, 243-246, 266 eller 288, vil der uændret som udgangspunkt være tale om ubetinget fængsel i 40 dage.

I andengangstilfælde, hvor gerningspersonen tidligere er idømt ubetinget fængsel i 14 dage for et førstegangstilfælde, forudsættes straffen som udgangspunkt fastsat til ubetinget fængsel i 30 dage.

Straffastsættelsen for ulovlig besiddelse af kniv og blankvåben m.v. under skærpende omstændigheder i tredjeegangstilfælde vil – ligesom i dag – bero på domstolenes vurdering af de konkrete forhold i den enkelte sag.

Det bemærkes i øvrigt, at fastsættelsen af straffen fortsat vil bero på domstolenes konkrete vurdering i det enkelte tilfælde af samtlige omstændigheder i sagen, og at det angivne straffniveau således vil kunne fraviges i op- og nedadgående retning, hvis der i den konkrete sag foreligger skærpende eller formildende omstændigheder, jf. herved de almindelige regler om straffens fastsættelse i straffelovens kapitel 10.

Der er ikke i øvrigt tilsigtet nogen ændringer af knivlovens § 7, stk. 2.

Der henvises i øvrigt til pkt. 3.3.1 i lovforslagets almindelige bemærkninger.

Til § 4

Til nr. 1

Det fremgår af våbenlovens § 1, stk. 1, nr. 1, at det er forbudt uden tilladelse at indføre eller fremstille, herunder samle, skydevåben samt genstande, der fremtræder som skydevåben og som følge af konstruktionen eller det anvendte materiale kan ombygges hertil.

For en nærmere beskrivelse af gældende ret henvises til pkt. 3.3.3.1 i lovforslagets almindelige bemærkninger.

Det foreslås i våbenlovens § 1, stk. 1, nr. 1, at ændre »samt« til: »og«.

Der er tale om en ændring af bestemmelsens ordlyd, der alene har til formål at give mulighed for at præcisere bemærkningerne til bestemmelsen for så vidt angår omdannelse af gas- og signalvåben.

Det forudsættes således, at omdannelse af gas- og signalvåben til skydevåben er omfattet af forbuddet mod at fremstille skydevåben, jf. våbenlovens § 1, stk. 1, nr. 1.

Det er efter våbenlovens § 1, stk. 1, nr. 1, en forudsætning, at der er tale om fremstilling m.v. af skydevåben eller gen-

stande, der fremtræder som skydevåben og som følge af konstruktionen eller det anvendte materiale kan ombygges hertil. Ved vurderingen af, om gerningspersonen ved omdannelse af et gas- og signalvåben fremstiller et skydevåben omfattet af § 1, stk. 1, nr. 1, kan der bl.a. lægges vægt på gerningspersonens tilknytning til bandemiljøer, samt om gerningspersonen er i besiddelse af værktøj, der kan anvendes til omdannelse af gas- og signalvåben til funktionsdygtige skydevåben.

Det forudsættes således, at overtrædelser af våbenlovens § 1, stk. 1, nr. 1 – for så vidt angår omdannede af gas- og signalvåben – efter gældende ret strafmæssigt sidestilles med overtrædelser, der begås med funktionsdygtige originale skydevåben.

Det bemærkes i øvrigt, at fastsættelsen af straffen fortsat vil bero på domstolenes konkrete vurdering i det enkelte tilfælde af samtlige omstændigheder i sagen, og at det angivne straffniveau således vil kunne fraviges i op- og nedadgående retning, hvis der i den konkrete sag foreligger skærpende eller formildende omstændigheder, jf. herved de almindelige regler om straffens fastsættelse i straffelovens kapitel 10.

Der er ikke i øvrigt tilsigtet nogen ændringer af våbenloven § 1, stk. 1.

Der henvises i øvrigt til pkt. 3.3.3 i lovforslagets almindelige bemærkninger.

Til nr. 2

Det fremgår af våbenlovens § 10, at den, der overtræder lovens §§ 1 eller 2, straffes med bøde, fængsel indtil 4 måneder eller under skærpende omstændigheder fængsel indtil 2 år.

For en nærmere beskrivelse af gældende ret henvises til pkt. 3.3.3.1 i lovforslagets almindelige bemærkninger.

Det foreslås i våbenlovens § 10, stk. 1, 1. pkt., at ændre »der« til: »som«.

Der er tale om en ændring af bestemmelsens ordlyd, der alene har til formål at give mulighed for i bemærkningerne at komme med en tilkendegivelse om straffniveauet for så vidt angår omdannede og ikke-omdannede gas- og signalvåben.

Det forudsættes, at straffen for overtrædelser vedrørende omdannede gas- og signalvåben som udgangspunkt fastsættes med udgangspunkt i strafpositionerne for besiddelse m.v. af funktionsdygtige skydevåben.

Det forudsættes endvidere, at besiddelse af et gas- og signalvåben på bopælen og andre ikke offentligt tilgængelige steder, når der ikke foreligger skærpende omstændigheder, jf. våbenlovens § 1, stk. 1, nr. 8, jf. § 2, stk. 1, som udgangspunkt straffes med en bøde på 8.000 kr. i førstegangstilfælde.

Der lægges ikke op til at ændre gældende ret for så vidt angår anden- og tredjegangstilfælde.

Det forudsættes ligeledes, at besiddelse af et gas- og signalvåben på et offentligt tilgængeligt sted betragtes som en skærpende omstændighed i forbindelse med straffens fastsættelse.

Det bemærkes i øvrigt, at fastsættelsen af straffen fortsat vil bero på domstolenes konkrete vurdering i det enkelte tilfælde af samtlige omstændigheder i sagen, og at det angivne straffniveau således vil kunne fraviges i op- og nedadgående retning, hvis der i den konkrete sag foreligger skærpende eller formildende omstændigheder, jf. herved de almindelige regler om straffens fastsættelse i straffelovens kapitel 10.

Der er ikke i øvrigt tilsigtet nogen ændring af våbenlovens § 10, stk. 1.

Der henvises i øvrigt til pkt. 3.3.3 i lovforslagets almindelige bemærkninger.

Til nr. 3

Det fremgår af våbenlovens § 10, at den, der overtræder lovens §§ 1 eller 2, straffes med bøde, fængsel indtil 4 måneder eller under skærpende omstændigheder fængsel indtil 2 år.

For en nærmere beskrivelse af gældende ret henvises til pkt. 3.3.3.1 i lovforslagets almindelige bemærkninger.

Det foreslås, at indsætte et nyt *stk. 3* hvorefter det ved fastsættelse af straffen for overtrædelse af § 1, stk. 1, nr. 8, og § 2, stk. 1, jf. § 1, stk. 1, nr. 8, særlig skal anses for skærpende, hvis en overtrædelse begås af en person, der tidligere er idømt fængselsstraf for overtrædelse af §§ 1 eller 2, lov om knive og blankvåben m.v. §§ 1 eller 2 eller straffelovens § 119, stk. 1 eller 2, §§ 119 b, 123, 192 a, 216, 237, 243-246, 266 eller 288.

Den foreslåede bestemmelse vil medføre, at straffen for at indføre, fremstille, besidde, bære og anvende gas- og signalvåben skærpes ved i almindelighed at gøre det til en skærpende omstændighed ved straffastsættelsen, at gerningspersonen tidligere er idømt fængselsstraf for en række bestemmelser i våbenloven, knivloven og straffeloven.

Det forudsættes i den forbindelse, at straffen for overtrædelse af våbenlovens § 1, stk. 1, nr. 8, og § 2, stk. 1, jf. § 1, stk. 1, nr. 8, under sådanne skærpende omstændigheder som anført i stk. 3, i førstegangstilfælde fastsættes til ubetinget fængsel i 7 dage. Det vil både gælde i tilfælde, hvor overtrædelsen begås på bopælen og andre ikke offentligt tilgængelige steder samt på offentligt tilgængelige steder.

Der lægges ikke op til at ændre gældende ret for så vidt angår anden- og tredjegangstilfælde.

Det bemærkes i øvrigt, at fastsættelsen af straffen fortsat vil bero på domstolenes konkrete vurdering i det enkelte tilfælde.

de af samtlige omstændigheder i sagen, og at det angivne strafniveau således vil kunne fraviges i op- og nedadgående retning, hvis der i den konkrete sag foreligger skærpende eller formildende omstændigheder, jf. herved de almindelige regler om straffens fastsættelse i straffelovens kapitel 10.

Der henvises i øvrigt til pkt. 3.3.3 i lovforslagets almindelige bemærkninger.

Til § 5

Til nr. 1

Det fremgår af offererstatningslovens § 6 a, at dansk rets almindelige regler om skadevolderens erstatningsansvar, herunder om nedsættelse eller bortfald af erstatning på grund af skadelidtes eller afdødes medvirken til skaden eller accept af risikoen for skade, tilsvarende finder anvendelse ved afgørelser om erstatning efter denne lov, jf. dog §§ 6 b og 6 c.

Det foreslås, at der i § 6 a indsættes en henvisning til det foreslåede § 6 a, stk. 2.

Ændringen vil være en konsekvensændring som følge af det foreslåede § 6 a, stk. 2, hvorefter erstatning vil kunne nedsættes eller bortfalde, hvis skadelidte gennem sin adfærd har udsat sig for en særlig risiko for den pågældende skade, jf. lovforslagets § 5, nr. 2.

Den foreslåede ændring vil indebære, at offererstatning vil kunne begrænses i et videre omfang end efter den gældende bestemmelse i offererstatningslovens § 6 a.

Med det foreslåede vil der således blive henvist til, at erstatning – foruden at kunne nedsættes eller bortfalde i medfør af de almindelige erstatningsregler om medvirken til skaden eller accept af risikoen for skade – endvidere vil kunne nedsættes eller bortfalde, hvis skadelidte gennem sin adfærd har udsat sig for en særlig risiko for den pågældende skade.

Der henvises i øvrigt til pkt. 3.2.4 i lovforslagets almindelige bemærkninger samt lovforslagets § 5, nr. 2, og bemærkningerne hertil.

Til nr. 2

Det fremgår af offererstatningslovens § 6 a, at dansk rets almindelige regler om skadevolderens erstatningsansvar, herunder om nedsættelse eller bortfald af erstatning på grund af skadelidtes eller afdødes medvirken til skaden eller accept af risikoen for skaden, tilsvarende finder anvendelse ved afgørelser om erstatning efter denne lov, jf. dog §§ 6 b og 6 c.

For en nærmere beskrivelse af gældende ret henvises til pkt. 3.2.4.1.1 i lovforslagets almindelige bemærkninger.

Det foreslås, at der indsættes et nyt § 6 a, stk. 2, hvorefter erstatning kan nedsættes eller bortfalde, hvis skadelidte gen-

nem sin adfærd har udsat sig for en særlig risiko for den pågældende skade.

Den foreslåede bestemmelse vil medføre, at erstatning i en sådan situation kan nedsættes eller bortfalde i et videre omfang end efter gældende ret. Virkningen heraf vil være, at skadelidte i disse tilfælde kan blive stillet anderledes over for staten end over for skadevolderen.

Den foreslåede bestemmelse vil finde anvendelse i tilfælde, hvor »skadelidte gennem sin adfærd har udsat sig for en særlig risiko for den pågældende skade«.

Ved dette forstås tilfælde, hvor skadelidte er medlem af eller har tilknytning til en bande, samt tilfælde, hvor skadelidte færdes i et farligt og kriminelt miljø, hvor der rutinemæssigt begås kriminalitet af en art, som indbyder til voldelige sammenstød med andre. I disse tilfælde har skadelidte således udvist en særlig risikobetonet adfærd.

Der vil således i et vist omfang være tale om en genindførelse af den tidligere retstilstand, som er nærmere beskrevet i pkt. 3.2.4.1.1.2 i lovforslagets almindelige bemærkninger.

Bestemmelsen vil f.eks. finde anvendelse, hvis et bandemedlem opsøges af og udsættes for grov vold af personer fra en anden bandegruppering, som ønsker at markere sig i forhold til den bande, som skadelidte er medlem af.

Bestemmelsen vil f.eks. også finde anvendelse, hvis en skadelidte, der sælger narkotika i sin lejlighed, udsættes for røveri af personer, der vidste eller havde en formodning om, at skadelidte var i besiddelse af store pengebeløb pga. narkotikasalget. Det vil også være tilfældet, hvis en skadelidte i øvrigt på gerningstidspunktet var i færd med at begå kriminelle handlinger, f.eks. ved at sælge narkotika i det offentlige rum, og i den forbindelse bliver udsat for grov vold.

Det kan således bl.a. tillægges vægt, om skadelidte bar skudsikker vest, bandelogo og/eller våben, om skadelidte er medlem af en bandegruppering, omgås bandemedlemmer eller færdes i et farligt miljø, præget af organiseret kriminalitet. Skadelidtes formål med tilstedeværelsen på gerningsstedet kan også indgå i vurderingen. Det vil herudover kunne tillægges stor vægt, om straffelovens § 81 a i en eventuelt underliggende straffesag er citeret.

Ved afgørelsen af, om offererstatning efter den foreslåede bestemmelse skal nedsættes eller helt bortfalde, vil der skulle lægges vægt på lovovertrædelsens karakter og omfang samt skadelidtes adfærd. I den forbindelse vil skadelidtes medlemskab af og deltagelse i aktiviteter i en kriminel gruppering i sig selv blive betragtet som en særlig risikobetonet adfærd.

Generelt kan det fremhæves, at jo tættere sammenhæng den konkrete skade har med skadelidtes tilknytning til et kriminelt miljø, i jo højere grad taler det for, at offererstatningen skal bortfalde.

Kerneområdet for bestemmelsens anvendelsesområde er vold udøvet som led i en voldelig konflikt mellem to grupperinger. Inden for dette kerneområde vil der som udgangspunkt skulle ske bortfald af offererstatning.

Det vil eksempelvis også tale for bortfald af offererstatning i tilfælde, hvor skadelidte – uden at have en egentlig tilknytning til en kriminel gruppering – færdes i et farligt og kriminelt miljø, og selv opsøger et sådant miljø med henblik på narkotikahandel og udsættes for vold i samme forbindelse.

Såfremt der i den konkrete situation alene er udvist en mindre grad af risikobetonet adfærd, vil dette tale for en nedsættelse af erstatningen fremfor bortfald. Eksempelvis vil det tale for nedsættelse af erstatning, hvis et bandemedlem bliver udsat for en strafbar handling på et tidspunkt, hvor bandemedlemmet ikke i den konkrete situation var involveret i aktiviteter med tilknytning til et kriminelt miljø. Det vil f.eks. kunne være tilfældet, hvis bandemedlemmet på gerningstidspunktet befandt sig med sin familie, var i færd med at købe ind, eller hvis bandemedlemmet på anden måde udførte en almindelig dagligdagsaktivitet.

Erstatningsnævnet vil under iagttagelse af almindelige proportionalitetsprincipper skulle foretage en samlet bedømmelse af, om erstatning efter den foreslåede bestemmelse vil skulle nedsættes eller bortfalde i det enkelte tilfælde.

Såfremt Erstatningsnævnet i en konkret sag vurderer, at der ikke er grundlag for at lade offererstatningen helt bortfalde, vil det bero på en konkret vurdering i hvilket omfang, der skal ske nedsættelse. Det forudsættes, at nedsættelse typisk vil ske med de almindelige brøker, som er fastlagt ved retspraksis i forhold til nedsættelse som følge af egen skyld, det vil sige 1/3, 1/2 eller 2/3.

Bestemmelsen i det foreslåede § 6 a, stk. 2, vil ikke påvirke skadelidtes adgang til at rejse et civilt krav om erstatning over for gerningspersonen efter de almindelige erstatningsregler. Den foreslåede ordning angår således alene udbetaling af erstatning efter den statslige offererstatningsordning.

Tilsvarende vil ordningen ikke påvirke muligheden for, at en skadelidt, som f.eks. er bandemedlem, kan tildeles offererstatning, hvis vedkommende i anden forbindelse udsættes for en straffelovsovertrædelse, og hvor skaden ikke har forbindelse til den pågældendes tilknytning til bandemiljøet, det vil sige hvor der er tale om en rent tilfældighedspræget hændelse. Ved afgørelsen af, om der er tale om en tilfældighedspræget hændelse, kan skadelidtes formål med tilstedeværelsen på gerningsstedet tillægges betydning. Som anført i pkt. 3.2.4.1.3 i lovforslagets almindelige bemærkninger vil det dog have formodningen imod sig, at der er tale om en rent tilfældighedspræget hændelse, når offeret er bandemedlem eller i øvrigt befandt sig i et farligt og kriminelt miljø.

Såfremt skadelidte gennem sin adfærd har udsat sig for en særlig risiko for den pågældende skade, jf. det foreslåede stk. 2, og som følge af skaden afgår ved døden, vil bestemmelsen også bevirke nedsættelse eller bortfald af de efterlad-

tes krav på erstatning og/eller godtgørelse efter offererstatningsordningen.

Uden for den foreslåede bestemmelsens anvendelsesområde vil dansk rets almindelige regler om skadevolderens erstatningsansvar fortsat finde anvendelse ved afgørelser om erstatning efter offererstatningsloven, jf. den gældende § 6 a.

Der henvises i øvrigt til pkt. 3.2.4 i lovforslagets almindelige bemærkninger.

Til nr. 3

Det fremgår af offererstatningslovens § 11 a, stk. 1, at når skadelidtes krav på erstatning og godtgørelse fra skadevolderen er afgjort ved dom, ydes erstatning efter loven med det beløb, som er fastsat ved dommen, jf. dog §§ 7-10.

Bestemmelsen i stk. 1 indebærer, at Erstatningsnævnet som udgangspunkt er bundet af et erstatningskrav fastsat ved dom, medmindre skadevolderen under sagen må anses for at have anerkendt kravet eller dets størrelse, jf. stk. 2.

For en nærmere beskrivelse af gældende ret henvises til pkt. 3.2.4.2.1 i lovforslagets almindelige bemærkninger.

Det foreslås, at der i § 11 a, stk. 1, indsættes en henvisning til § 6 a, stk. 2, som affattet ved dette lovforslags § 5, nr. 2.

Den foreslåede ændring vil medføre, at Erstatningsnævnet også i de tilfælde, hvor et erstatningskrav er afgjort ved dom, vil kunne foretage en vurdering af, om offererstatningen skal nedsættes eller bortfalde efter det foreslåede § 6 a, stk. 2.

Dermed vil skadelidte, som har udsat sig for en særlig risiko for den pågældende skade, jf. det foreslåede § 6 a, stk. 2, kunne få begrænset sit krav på offererstatning, selv om skadelidtes krav på erstatning og godtgørelse mod skadevolderen er afgjort ved dom.

Uden for den statslige offererstatningsordning vil skadelidtes erstatningskrav blive vurderet efter de almindelige erstatningsregler. Den foreslåede henvisning til § 6 a, stk. 2, i § 11 a, stk. 1, vil i disse tilfælde bevirke, at Erstatningsnævnet uanset dommens bestemmelse vedrørende erstatningskravet vil have mulighed for at nedsætte ansøgerens erstatningskrav eller lade det bortfalde, hvis der er grundlag herfor i medfør af det foreslåede § 6 a, stk. 2, som affattet ved dette lovforslags § 5, nr. 2.

Virkingen af ændringen vil herefter være, at offererstatning til bandemedlemmer m.v. vil kunne nedsættes eller bortfalde, selv om ansøgerens erstatningskrav er vurderet både i relation til ansvarsgrundlag og størrelse ved en forudgående dom.

Såfremt Erstatningsnævnet træffer afgørelse om nedsættelse eller bortfald af offererstatningskravet, vil den foreslåede ordning ikke være til hinder for, at skadelidte vælger at forsøge at inddrive sit (resterende) krav på baggrund af

dommen over for skadevolderen efter de almindelige regler herom i retsplejeloven.

Som anført i pkt. 3.2.4.2.3 i lovforslagets almindelige bemærkninger er den foreslåede ændring af offererstatningslovens § 11 a, stk. 1, en forudsætning for at kunne gennemføre initiativet om at begrænse bl.a. bandemedlemmers adgang til offererstatning.

Der er ikke i øvrigt tilsigtet nogen ændring af offererstatningslovens § 11 a, stk. 1.

Der henvises i øvrigt til pkt. 3.2.4 i lovforslagets almindelige bemærkninger.

Til § 6

Til nr. 1

Det følger af tv-overvågningslovens § 2, stk. 1, nr. 3, litra b, at forbuddet mod tv-overvågning i § 1, stk. 1, ikke gælder tv-overvågning, der foretages af pengeinstitutvirksomheder, spillekasinoer, hotel- og restaurationsvirksomheder, engrosvirksomheder, hvorfra der foregår salg og udlevering af varer, samt butikcentre og butikker, hvorfra der foregår detailsalg, af arealer, som ligger i umiddelbar tilknytning til egne indgange og facader, når tv-overvågningen er klart nødvendig af hensyn til kriminalitetsbekæmpelse.

Derudover følger det af § 2 c, stk. 1, at en kommunalbestyrelse efter drøftelse med politidirektøren med henblik på at fremme trygheden kan foretage tv-overvågning af gade, vej, plads eller lignende område, som benyttes til almindelig færdsel, og som ligger i umiddelbar tilknytning til en restaurationsvirksomhed.

Endelig følger det af § 2 d, stk. 1, at offentlige myndigheder må foretage tv-overvågning af arealer, som ligger i umiddelbar tilknytning til egne bygningers indgange og facader, når tv-overvågningen er klart nødvendig af hensyn til kriminalitetsbekæmpelse.

Det følger af bemærkningerne til § 2, stk. 1, nr. 3, litra b, § 2 c, stk. 1, og § 2 d, stk. 1, at man ved »tv-overvågning i umiddelbar tilknytning« til henholdsvis forretningsstedet, den offentlige myndighed eller restaurationsvirksomheden forstår, at der kan foretages tv-overvågning af et område, som strækker sig op til ca. 30 m fra forretningsstedets eller den offentlige myndigheds egne indgange og facader, samt fra restaurationsvirksomheden, jf. Retsudvalgets betænkning over forslag til lov om ændring af lov om tv-overvågning, Folketingstidende 2019-20, tillæg B, L 102, side 3..

For en nærmere beskrivelse af gældende ret henvises til pkt. 3.5.4.1 i lovforslagets almindelige bemærkninger.

Det foreslås, at »umiddelbar« udgår i tv-overvågningslovens § 2, stk. 1, nr. 3, litra b, § 2 c, stk. 1, og § 2 d, stk. 1.

Det foreslåede vil indebære, at afstandskravet for visse er-

hvervsdrivende og offentlige myndigheder, når de foretager tv-overvågning af området omkring egne indgange og facader, samt for kommunalbestyrelser, der efter drøftelse med politidirektøren foretager tv-overvågning af vej, gade, plads eller lignende, som ligger i tilknytning til en restaurationsvirksomhed, vil blive udvidet.

Med ændringen lægges der op til, at der i § 2, stk. 1, nr. 3, litra b, skal være mulighed for, at visse erhvervsdrivende kan foretage tv-overvågning af et område, som strækker sig op til ca. 100 meter fra forretningsstedets egne indgange og facader, når det er klart nødvendigt af hensyn til kriminalitetsbekæmpelse.

På samme måde lægges det op til, at offentlige myndigheder i medfør af § 2 d, stk. 1, kan foretage tv-overvågning af et område, som strækker sig op til ca. 100 meter fra egne bygningers indgange og facader, når tv-overvågningen er klart nødvendig af hensyn til kriminalitetsbekæmpelse.

Endelig foreslås det med ændringen, at kommunalbestyrelsen i medfør af § 2 c, stk. 1, efter drøftelse med politidirektøren med henblik på at fremme trygheden kan foretage tv-overvågning af gade, vej, plads eller lignende, som benyttes til almindelig færdsel i op til ca. 100 m fra den pågældende restaurationsvirksomhed.

Der lægges ikke i øvrigt op til at foretage ændringer af bestemmelserne. Med ændringen opretholdes det således bl.a., at tv-overvågning efter § 2, stk. 1, nr. 3, litra b, og § 2 d, alene må foretages, når tv-overvågningen er klart nødvendig af hensyn til kriminalitetsbekæmpelse. Det vil indebære, at den erhvervsdrivende og den offentlige myndighed også i fremtiden vil skulle foretage en konkret vurdering af, om et hensyn til at forebygge og opklare kriminalitet gør det klart nødvendigt at foretage tv-overvågning af de arealer, som ligger i tilknytning til egne indgange og facader.

For foretagelse af tv-overvågning efter § 2 c, stk. 1, vil det også fortsat være afgørende, om tv-overvågningen af områder, som benyttes til almindelig færdsel, og som ligger i umiddelbar tilknytning til en restaurationsvirksomhed, om tv-overvågningen sker med henblik på at fremme trygheden. Det vil indebære, at kommunalbestyrelsen også i fremtiden vil skulle foretage en konkret vurdering af, om tv-overvågningen sker af hensyn til tryghed.

Det vil fortsat ikke være lovligt at foretage tv-overvågning ind i private hjem eller på andre private områder, herunder ind i f.eks. kirker, organisationers bygninger, andre butikker, andre restaurationsvirksomheder m.v.

Der henvises i øvrigt til pkt. 3.5.4 i lovforslagets almindelige bemærkninger.

Til § 7

Til nr. 1

Straffuldbyrdslovens § 46 indeholder regler om, hvornår

en indsat kan få tilladelse til udgang. Det følger af straffuldbyrdelseslovens § 46, stk. 3, at udgang ikke kan finde sted, hvis den dømte af politiet skønnes at have tilknytning til en gruppe af personer, som aktivt er involveret i en verserende voldelig konflikt med en anden gruppe af personer, og politiet oplyser, at der inden for den gruppe, som den dømte skønnes at have tilknytning til, som led i konflikten enten er anvendt skydevåben eller er anvendt våben eller eksplosivstoffer, som på grund af deres særdeles farlige karakter er egnet til at forvolde betydelig skade, eller er begået brandstiftelse omfattet af straffelovens § 180.

Det foreslås i § 46, *stk. 3*, efter »enten er anvendt« at indsætte: »knive og blankvåben m.v.«, således at udgang endvidere ikke kan finde sted, hvis den dømte af politiet skønnes at have tilknytning til en gruppe af personer, som aktivt er involveret i en verserende voldelig konflikt med en anden gruppe af personer, og politiet oplyser, at der inden for den gruppe, som den dømte skønnes at have tilknytning til, som led i konflikten enten er anvendt knive og blankvåben m.v., skydevåben eller er anvendt våben eller eksplosivstoffer, som på grund af deres særdeles farlige karakter er egnet til at forvolde betydelig skade, eller er begået brandstiftelse omfattet af straffelovens § 180.

Ændringen skal ses i sammenhæng med udvidelsen af anvendelsesområdet for straffelovens § 81 a, stk. 1, jf. lovforslagets § 1, nr. 12. Der tilsigtes ikke i øvrigt nogen ændring af straffuldbyrdelseslovens § 46.

Der henvises i øvrigt til pkt. 3.4.2 i lovforslagets almindelige bemærkninger.

Til § 8

Til nr. 1

Der udbetales for børn og unge under 18 år en skattefri børne- og ungeydelse, jf. lov om en børne- og ungeydelse § 1, stk. 1 og 2, hvis betingelserne i lovens § 2 er opfyldt, herunder, at den person, der har forældremyndigheden over barnet eller har taget barnet i pleje med henblik på adoption, er fuldt skattepligtig efter kildeskattelovens § 1.

For børn under 15 år udbetales børneydelsen med en fjerdedel i hvert kvartal, jf. lov om en børne- og ungeydelse § 5, stk. 3. Ydelsen udbetales første gang for det kvartal efter det kvartal, hvori barnet er født. Børneydelsens størrelse afhænger af barnets alder. For børn under 3 år er beløbet 20.496 kr. årligt, for børn mellem 3 og 6 år er beløbet 16.224 kr. årligt, og for børn og unge mellem 7 og 14 år er beløbet 12.768 kr. årligt (2024-niveau).

For unge mellem 15 og 17 år sker udbetalingen månedsvist, og sidste gang for den måned, hvor den unge fylder 18 år. I den måned, hvor den unge fylder 18 år, udbetales ydelsen forholdsmæssigt, svarende til antallet af dage fra månedens begyndelse til og med fødselsdagen i forhold til antallet af

dage i måneden, jf. lov om en børne- og ungeydelse § 5, stk. 4. For unge mellem 15 og 17 år er beløbet 12.768 kr. (2024-niveau).

Udbetalingen af børne- og ungeydelsen sker som udgangspunkt til forældremyndighedsindehaveren. For forældremyndighedsindehavere med fælles forældremyndighed over barnet, udbetales børne- og ungeydelsen med halvdelen til hver af forældremyndighedsindehaverne, jf. lov om en børne- og ungeydelse § 4, stk. 1.

Er forældremyndighedsindehaverne ikke bopælsregistreret i CPR på samme bopælsadresse vil børne- og ungeydelsen som udgangspunkt blive udbetalt med halvdelen til hver af forældremyndighedsindehaverne. Hele ydelsen kan dog udbetales til den ene forældremyndighedsindehaver, hvis begge forældremyndighedsindehavere erklærer, at de er enige heri, jf. lov om en børne- og ungeydelse § 4, stk. 2, nr. 1, eller den ene forældremyndighedsindehaver dokumenterer, at det ved en samværsafgørelse eller et forlig er bestemt, at barnet skal være mindst 9 ud af 14 dage hos denne, og barnet ikke efterfølgende bopælsregistreres hos den anden forældremyndighedsindehaver, jf. lov om en børne- og ungeydelse § 4, stk. 2, nr. 2.

For forældremyndighedsindehavere, der ikke var bopælsregistreret på samme adresse i CPR i hele perioden fra og med den 19. oktober 2021 til og med den 21. november 2021, udbetales hele børne- og ungeydelsen som udgangspunkt til den forældremyndighedsindehaver, der, for så vidt angår børneydelsen, den seneste hverdag forud for den 21. oktober 2021 fik udbetalt ydelsen, og, for så vidt angår ungeydelsen, den seneste hverdag forud for den 21. december 2021 fik udbetalt ydelsen, jf. lov om en børne- og ungeydelse § 4, stk. 10, 1. pkt.

Hvis en forælder har forældremyndigheden alene over barnet, udbetales hele børne- og ungeydelsen til denne, jf. lov om en børne- og ungeydelse § 4, stk. 5.

Er en forælder, der har forældremyndighed over barnet og har ret til at få udbetalt børne- og ungeydelsen, indsat i en institution under kriminalforsorgen, vil denne som udgangspunkt fortsat modtage børne- og ungeydelsen, og vil dermed fortsat kunne varetage den økonomiske forsørgelse af barnet. I nogle situationer vil børne- og ungeydelsen kunne udbetales til en anden end den indsatte forældremyndighedsindehaver, jf. lov om en børne- og ungeydelse § 4, stk. 2, 4, 6 og 7.

For en nærmere beskrivelse af gældende ret henvises til pkt. 3.2.3.1 i lovforslagets almindelige bemærkninger.

Det foreslås i § 4 *e, stk. 1*, at udbetaling af børne- og ungeydelse til ydelsesmodtageren ophører i en periode på 3 år, hvis denne ved endelig dom er idømt ubetinget fængselsstraf eller anden strafferetlig retsfølge af frihedsberøvende karakter for en overtrædelse, der er omfattet af straffelovens § 81 a. Perioden i 1. pkt. regnes fra det tidspunkt, hvor personen har udstået fængselsstraf eller anden strafferetlig retsfølge

af frihedsberøvende karakter. Udbetaling af børneydelsen ophører fra det kvartal, der følger efter det kvartal, hvor den dømte har udstået fængselsstraf eller anden strafferetlig retsfølge af frihedsberøvende karakter. Udbetaling af ungedydel- sen ophører fra den måned, der følger efter den måned, hvor den dømte har udstået fængselsstraf eller anden strafferetlig retsfølge af frihedsberøvende karakter.

Den foreslåede bestemmelse vil etablere en hjemmel og pligt for Udbetaling Danmark til at stoppe udbetalingen af børne- og ungedydel- sen fra det tidspunkt, hvor den dømte har udstået fængselsstraf eller anden strafferetlig retsfølge af frihedsberøvende karakter for en dom, der er omfattet af straffelovens § 81 a. Fængselsstraf eller anden strafferetlig retsfølge af frihedsberøvende karakter er udstået, når perso- nen løslades eller udskrives. Ved løsladelse eller udskrivning forstås første løsladelse eller udskrivning, herunder prøve- løsladelse og prøveudskrivning, samt benådning fra den straf eller anden strafferetlig retsfølge af frihedsberøvende karakter, den pågældende var dømt.

Kriminalforsorgen underretter Udbetaling Danmark ved løs- ladelse af en person, der afsoner ubetinget fængselsstraf eller udstår forvaring i kriminalforsorgens institutioner for en overtrædelse, der er omfattet af straffelovens § 81 a. Ud- betaling Danmarks afgørelse om at stoppe udbetalingen af børne- og ungedydel- sen træffes på baggrund af oplysning fra kriminalforsorgen om, at der er sket løsladelse af en person, der afsoner ubetinget fængselsstraf eller udstår forvaring i kriminalforsorgens institutioner for en overtrædelse, der er omfattet af straffelovens § 81 a.

Udbetaling Danmarks afgørelse om at standse udbetalingen af børne- og ungedydel- sen kan inden 4 uger påklages til Ankestyrelsen, jf. § 6 i lov om en børne- og ungedydel- se.

Udbetaling af børneydelsen vil ophøre fra det kvartal, der følger efter kvartalet, hvor den dømte har udstået fængsels- straf eller anden strafferetlig retsfølge af frihedsberøvende karakter. Det vil sige, at har den dømte f.eks. udstået sin straf den 15. august 2025 (3. kvartal 2025), vil ydelsen ophøre med at blive udbetalt fra og med 1. oktober 2025 (4. kvartal 2025) til og med 30. september 2028. Udbetaling af ungedydel- sen vil ophøre fra den måned, der følger efter den måned, hvor den dømte har udstået fængselsstraf eller anden strafferetlig retsfølge af frihedsberøvende karakter. Det vil sige, at har den dømte f.eks. udstået sin straf den 15. august 2025, vil ydelsen ophøre med at blive udbetalt fra og med den 1. september 2025 til og med den 31. august 2028.

Det foreslås i § 4 e, stk. 2, at er udbetalingen af børne- og ungedydel- sen til den dømte ophørt efter stk. 1, udbetales børne- og ungedydel- sen til den anden forældremyndigheds- indehaver, jf. § 4, stk. 1, eller til den eller de personer, der har taget barnet i pleje, jf. § 4, stk. 7. Udbetaling Danmark kan bestemme, at den dømtes del af børne- og ungedydel- sen skal udbetales til barnet eller den unge selv, hvis det skønnes bedst for barnet eller den unge.

Efter forslaget vil Udbetaling Danmark skulle foretage en konkret vurdering af, hvem ydelsen skal udbetales til. Som udgangspunkt udbetales børne- og ungedydel- sen til den anden forældremyndighedsindehaver eller den eller de, som har barnet i pleje. Er den dømte eneforældremyndighedsindeha- ver, vil børne- og ungedydel- sen som udgangspunkt skulle udbetales til den eller de, som har barnet i pleje.

Hvis det skønnes bedst for barnet, kan Udbetaling Danmark bestemme, at den dømtes del af børne- og ungedydel- sen skal udbetales til barnet eller den unge selv. Dette skal ske ud fra en vurdering af, hvad der er bedst for barnet. I denne vurde- ring kan inddrages de kriterier, der indgår i vurderingen efter § 4, stk. 6, i lov om en børne- og ungedydel- se. Reglen admi- nistreres således bl.a. på grundlag af et skøn over barnets modenhed. Det vil også være af betydning, om den person barnet bor hos, forsørger barnet og på hvilken måde.

Udbetaling efter stk. 2 sker fra tidspunktet for udbetalings- ophøret i medfør af stk. 1, 3. og 4. pkt., det vil sige for så vidt angår udbetaling af børneydelsen fra det kvartal, der følger efter det kvartal, den dømte har udstået fængselsstraf eller anden strafferetlig retsfølge af frihedsberøvende karak- ter, og for så vidt angår ungedydel- sen fra den måned, der følger efter måneden, den dømte har udstået fængselsstraf eller anden strafferetlig retsfølge af frihedsberøvende karak- ter.

Det foreslås i § 4 e, stk. 3, at Udbetaling Danmark skal træffe afgørelse om tilbagebetaling af børne- og ungedydel- se udbetalt til den dømte i den periode, hvor udbetalingen skal ophøre efter stk. 1. Det er ikke et krav i forbindelse med afgørelsen om tilbagebetaling, at den dømte skal have mod- taget den for meget udbetalte børne- og ungedydel- se mod bedre vidende.

Efter forslaget vil Udbetaling Danmark skulle træffe afgø- relse om tilbagebetaling af børne- og ungedydel- sen i de til- fælde, hvor den dømte får udbetalt børne- og ungedydel- se i løbet af den 3-årige karantæneperiode. Det vil ikke være et krav i forbindelse med afgørelsen om tilbagebetaling, at den dømte har modtaget den for meget udbetalte børne- og ungedydel- se mod bedre vidende.

Det foreslås i § 4 e, stk. 4, at er udbetalingen af børne- og ungedydel- sen ophørt efter stk. 1, udbetales den dømtes del af børne- og ungedydel- sen automatisk til den dømte på ny efter § 4, stk. 1, medmindre § 4, stk. 5 eller 7, finder anvendelse. Udbetaling efter 1. pkt. kan ske efter en periode på 3 år regnet fra det tidspunkt, hvor personen har udstået fængselsstraf eller anden strafferetlig retsfølge af frihedsbe- røvende karakter.

Efter forslaget vil børne- og ungedydel- sen automatisk skulle udbetales til den dømte på ny efter en periode på 3 år, når udbetaling af ydelsen er ophørt efter stk. 1. Ved udbetaling af børne- og ungedydel- sen til den dømte på ny, er det en forudsætning, at den dømte opfylder betingelserne i lov om en børne- og ungedydel- se. Det betyder f.eks., at hvis den

dømte under afsoningen af sin dom mister forældremyndigheden over barnet, så vil den dømte ikke kunne få udbetalt børne- og ungeydelsen efter udløb af karantæneperioden, da det er en betingelse for retten til børne- og ungeydelsen, at forælderen har forældremyndighed over barnet, jf. § 4, stk. 1, i lov om en børne- og ungeydelse.

Er den dømte berettiget til børne- og ungeydelsen efter reglerne i lov om en børne- og ungeydelse, udbetales børne- og ungeydelsen som udgangspunkt til den dømte og den anden forældremyndighedsindehaver med halvdelen til hver, jf. § 4, stk. 1, i lov om en børne- og ungeydelse. Har den ene forældremyndighedsindehaver forældremyndigheden alene over barnet, udbetales hele børne- og ungeydelsen til denne, jf. § 4, stk. 5, i lov om en børne- og ungeydelse. Er barnet i privat familiepleje, jf. § 78 i lov om social service, udbetales børne- og ungeydelsen til den eller de personer, der har taget barnet i pleje, med henholdsvis fuld ydelse eller halv ydelse til hver, jf. § 4, stk. 7, i lov om en børne- og ungeydelse.

Udbetaling af børne- og ungeydelsen på ny, skal ske efter en periode på 3 år, regnet fra det tidspunkt, hvor den dømte har udstået fængselsstraf eller anden strafferetlig retsfølge af frihedsberøvende karakter. Udbetalingen af børneydelsen vil ske med virkning fra det næstkommende kvartal, og udbetaling af ungeydelsen vil ske med virkning fra den næstkommende måned, efter Udbetaling Danmark har truffet afgørelse om udbetalingen, jf. lov om en børne- og ungeydelse § 4, stk. 9.

Der henvises i øvrigt til pkt. 3.2.3 i lovforslagets almindelige bemærkninger.

Til § 9

Til nr. 1

§ 20 i barnets lov vedrører afgørelser om iværksættelse af en børnefaglig undersøgelse. Det følger af § 20, stk. 2, i barnets lov, at kommunalbestyrelsen kan iværksætte en børnefaglig undersøgelse, når kommunalbestyrelsen i øvrigt vurderer, at det er nødvendigt af hensyn til barnets eller den unges støttebehov.

For en nærmere beskrivelse af gældende ret henvises til pkt. 3.1.1.2.1 i lovforslagets almindelige bemærkninger.

Det foreslås, at det i § 20, stk. 2, i barnets lov, indsættes som 2. pkt., at kommunalbestyrelsen ved vurderingen efter 1. pkt. bl.a. skal lægge vægt på, om barnets eller den unges nære familiemedlemmer er dømt for en overtrædelse, der er omfattet af straffelovens § 81 a.

Den foreslåede ændring vil indebære, at oplysninger om, at et eller flere af barnets eller en ungs nære familiemedlemmer er dømt for bandekriminalitet, vil skulle indgå som et væsentligt og tungtvejende element i kommunernes vurdering af, om der bør iværksættes en børnefaglig undersøgelse. Eksempelvis fordi barnets relation til det dømte familie-

medlem vurderes at påvirke barnets sundhed, udvikling og trivsel negativt. Med bandekriminalitet forstås, hvis barnets eller den unges nære familiemedlemmer er dømt for en overtrædelse, der er omfattet af straffelovens § 81 a. Kommunen kan få oplysningerne om disse forhold f.eks. gennem SSP-samarbejdet eller gennem samtale med barnet.

Nære familiemedlemmer kan være forældre, søskende eller andre personer i barnets familie med en tæt relation til barnet.

På baggrund af den børnefaglige undersøgelse vil kommunen kunne træffe afgørelse om, at der bør iværksættes støttende indsatser eller anbringelse uden for hjemmet efter reglerne herom i barnets lov §§ 32, 46 eller 47, hvis betingelserne herfor er opfyldt.

Såfremt kommunen efter en indledende screening efter barnets lov § 18 vurderer, at det ikke vil være nødvendigt at igangsætte en børnefaglig undersøgelse efter barnets lov § 20, vil kommunen efter reglerne i barnets lov kunne igangsætte en afdækning efter barnets lov § 19.

Børn, unge og deres forældre vil på et hvilket som helst tidspunkt i et sagsforløb kunne anmode om en børnefaglig undersøgelse, hvis de mener, at der er behov for yderligere undersøgelser af barnets behov. Det vil herefter bero på en konkret vurdering af sagens forhold, om en sådan undersøgelse skal igangsættes. Ved vurderingen vil der skulle lægges betydelig vægt på, om barnet eller den unge har nære familiemedlemmer, der er dømt for bandekriminalitet.

Kommunens beslutning om, at der ikke er behov for en børnefaglig undersøgelse kan ikke påklages til Ankestyrelsen, i det omfang kommunen i stedet vælger at gennemføre en afdækning efter reglerne herom i barnets lov § 19.

Det vil med den foreslåede bestemmelse ikke være et krav, at kommunerne iværksætter en børnefaglig undersøgelse, hvis der er viden om, at nære familiemedlemmer er dømt for bandekriminalitet. Det skyldes, at kommunerne skal tage udgangspunkt i, hvorvidt det er nødvendigt af hensyn til barnets eller den unges støttebehov, jf. § 20, stk. 2, 1. pkt., i barnets lov og der kan således forekomme situationer, hvor det ikke vurderes nødvendigt, uanset at barnets eller den unges nære familiemedlemmer er dømt for bandekriminalitet.

Kommunen vil efter barnets lov også have mulighed for at iværksætte støtte og hjælp, uanset om der vil blive truffet afgørelse om at iværksætte en børnefaglig undersøgelse. Det kan være i form af en tidlig forebyggende indsats, jf. § 30 i barnets lov eller en støttende indsats efter § 32 i barnets lov på baggrund af en afdækning. Herudover er det muligt at iværksætte en støttende indsats sideløbende med en afdækning eller den børnefaglige undersøgelse, jf. § 32, stk. 4 i barnets lov. En sådan indsats vil skulle tage afsæt i barnets eller den unges samt familiens behov, ressourcer og udfordringer, men det vil samtidig være vigtigt, at myndighederne vurderer, at indsatserne vil bidrage til at forebygge kriminalitet og sikre barnet eller den unges trivsel og udvikling. Det

skal herudover vurderes, om der er brug for støttende indsatser til barnet eller den unge, der går imod f.eks. forældrenes ønsker, i det omfang der efter barnets lov er adgang til at træffe afgørelse uden samtykke, herunder efter reglerne i § 37 i barnets lov om støttende indsatser uden samtykke, hvis det vurderes at være i det konkrete barn eller den konkrete unges interesse med henblik på at kunne forebygge risikoen for at ende i bandekriminalitet.

Kommunens afgørelse om at iværksætte en børnefaglig undersøgelse vil kunne påklages til Ankestyrelsen, jf. § 144 i barnets lov.

For en beskrivelse af straffelovens § 81 a henvises til pkt. 3.4.2.1 i lovforslagets almindelige bemærkninger.

Der henvises i øvrigt til pkt. 3.1.1.2 i lovforslagets almindelige bemærkninger.

Til § 10

Det foreslås i *stk. 1*, at loven træder i kraft den 1. juli 2024.

Det følger af straffelovens § 4, stk. 2, at for så vidt intet modsat er bestemt, indtræder andre retsfølger af en strafbar handling kun, når dette var hjemlet også ved den ved handlingens foretagelse gældende lovgivning.

Det vil indebære, at retten alene vil kunne anvende den foreslåede § 79 a, jf. lovforslagets § 1, nr. 6, den foreslåede ændring af § 79 c, jf. lovforslagets § 1, nr. 7, og den foreslåede § 79 e, jf. lovforslagets § 1, nr. 9, hvis den strafbare handling, der er til pådømmelse, er begået efter lovens ikrafttræden.

Det bemærkes, at den foreslåede § 191 b i straffeloven, jf. lovforslagets § 1, nr. 15, også vil omfatte personer, der før lovens ikrafttræden er idømt fængselsstraf eller anden strafferetlige retsfølge af frihedsberøvende karakter for overtrædelse af straffeloven, lov om euforiserende stoffer, våbenloven eller knivloven.

Det foreslås i *stk. 2*, at § 1, nr. 3-5, ikke finder anvendelse på afgørelser om konfiskation af formueaktiver erhvervet før lovens ikrafttræden.

For sådanne afgørelser finder de hidtil gældende regler i anvendelse. Den foreslåede bestemmelse vil medføre, at de med lovforslagets § 1, nr. 3-5, foreslåede ændringer af straffelovens § 76 a kun vil gælde aktiver erhvervet efter lovens ikrafttræden. Hvornår, et aktiv er erhvervet, afgøres efter formuerettens almindelige regler.

Er et aktiv erhvervet før lovens ikrafttræden, vil det således ikke kunne konfiskeres efter bestemmelsen, hvis dette ikke er muligt som følge af den gældende værdigrænse. Som følge heraf vil der heller ikke kunne ske beslaglæggelse med dette formål.

Det bemærkes, at det i alle tilfælde vil være en betingelse

for at kunne foretage konfiskation efter straffelovens § 76 a, at den strafbare handling er begået efter lovens ikrafttræden, jf. straffelovens § 4, stk. 2, som nævnt ovenfor.

Det foreslås i *stk. 3*, at § 5 ikke finder anvendelse på skader, der forvoldes ved handlinger begået før lovens ikrafttræden.

For skader, der forvoldes ved handlinger begået før lovens ikrafttræden, vil dansk rets almindelige regler om skadevolderens erstatningsansvar, herunder om nedsættelse eller bortfald af erstatning på grund af skadelidtes eller afdødes medvirken til skader eller accept af risikoen for skade, finde anvendelse.

Det foreslås i *stk. 4*, at § 8 ikke finder anvendelse for domme, der vedrører forhold begået inden lovens ikrafttræden.

Det foreslåede vil indebære, at karantæneordningen i lov om en børne- og ungeydelse ikke vil finde anvendelse, hvis den dom, der ville skulle ligge til grund for karantænen vedrører forhold begået inden lovens ikrafttræden.

Til § 11

Bestemmelsen fastsætter lovens territoriale anvendelsesområde.

Det foreslås i *stk. 1*, at loven ikke gælder for Færøerne og Grønland, jf. dog stk. 2.

Det vil indebære, at de foreslåede ændringer af straffeloven, jf. lovforslagets § 1, ikke vil gælde for Færøerne og Grønland. Dette skyldes, at Færøerne pr. 1. marts 2010 har overtaget lovgivningskompetencen på det strafferetlige område, mens der for Grønland gælder en særlig kriminallov.

De foreslåede ændringer af retsplejeloven, jf. lovforslagets § 2, vil heller ikke finde anvendelse for hverken Færøerne eller Grønland, da Færøerne og Grønland har egne retsplejelove.

Det følger af § 10 i knivloven, at loven ikke gælder for Færøerne og Grønland, og loven indeholder ikke en anordningsbestemmelse om, at lovens regler kan sættes i kraft for Færøerne og Grønland. Lovforslagets § 3 vil derfor ikke finde anvendelse eller kunne sættes i kraft for Færøerne eller Grønland.

De foreslåede ændringer af våbenloven, jf. lovforslagets § 4 vil heller ikke finde anvendelse for hverken Færøerne eller Grønland, da Færøerne og Grønland har egne våbenlove.

Ifølge § 15 i børne- og ungeydelserloven gælder loven ikke for Færøerne og Grønland, og loven indeholder ikke en anordningsbestemmelse om, at lovens regler kan sættes i kraft for Færøerne og Grønland. Lovforslagets § 8 vil derfor ikke finde anvendelse eller kunne sættes i kraft for Færøerne eller Grønland.

Det følger af § 214, stk. 1, i barnets lov, at loven ikke

gælder for Færøerne og Grønland, og loven indeholder ikke en anordningsbestemmelse om, at lovens regler kan sættes i kraft for Færøerne og Grønland. Lovforslagets § 9 vil derfor ikke finde anvendelse eller kunne sættes i kraft for Færøerne eller Grønland.

Det foreslås i *stk. 2*, at §§ 5 og 6 ved kongelig anordning helt eller delvis kan sættes i kraft for Grønland med de ændringer, som de grønlandske forhold tilsiger.

Ifølge § 20 i lov om erstatning fra staten til ofre for forbrydelse gælder loven ikke for Færøerne og Grønland, men kan ved kongelig anordning sættes i kraft for disse landsdele med de afvigelser, som de særlige færøske og grønlandske forhold tilsiger.

Det bemærkes, i den forbindelse, at Færøerne pr. 1. marts 2010 har overtaget lovgivningskompetencen på det strafferetlige område, som også omfatter offererstatningsloven, hvorfor lovforslagets § 5 ikke vil skulle gælde for Færøerne.

For Grønland gælder lov nr. 277 af 26. maj 1976 om erstat-

ning fra staten til ofre for forbrydelser, som er sat i kraft for Grønland ved kongelig anordning nr. 472 af 25. september 1984 med senere ændringer. Det foreslås derfor, at lovforslagets § 5 ved kongelig anordning helt eller delvist vil skulle kunne sættes i kraft for Grønland med de ændringer, som de grønlandske forhold tilsiger.

Det følger af § 7 i lov om tv-overvågning, at loven ikke gælder for Færøerne og Grønland, men ved kongelig anordning kan sættes i kraft for disse landsdele med de afvigelser, som de særlige færøske eller grønlandske forhold tilsiger.

Det bemærkes i den forbindelse, at Færøerne har overtaget lovgivningskompetencen på området privat tv-overvågning, som også omfatter lovgivningen om behandling af personoplysninger hos færøske myndigheder, hvorfor lovforslagets § 6 ikke vil skulle gælde for Færøerne.

Det foreslås dog, at lovens § 6 ved kongelig anordning vil kunne sættes helt eller delvist i kraft for Grønland med de ændringer, som de grønlandske forhold tilsiger.

Lovforslaget sammenholdt med gældende lov

Gældende formulering

Lovforslaget

§ 38. ---

Stk. 2-4. ---

Stk. 5. Prøveløsladelse kan ikke ske, hvis den dømte af politiet skønnes at have tilknytning til en gruppe af personer, som er aktivt involveret i en verserende voldelig konflikt med en anden gruppe af personer, og politiet oplyser, at der inden for den gruppe, som den dømte skønnes at have tilknytning til, som led i konflikten enten er anvendt skydevåben eller er anvendt våben eller eksplosivstoffer, som på grund af deres særdeles farlige karakter er egnet til at forvoldte betydelig skade, eller er begået brandstiftelse omfattet af § 180.

Stk. 6-7. ---

§ 41. ---

Stk. 2. ---

Stk. 3. Prøveløsladelse kan ikke ske, hvis den dømte af politiet skønnes at have tilknytning til en gruppe af personer, som er aktivt involveret i en verserende voldelig konflikt med en anden gruppe af personer, og politiet oplyser, at der inden for den gruppe, som den dømte skønnes at have tilknytning til, som led i konflikten enten er anvendt skydevåben eller er anvendt våben eller eksplosivstoffer, som på grund af deres særdeles farlige karakter er egnet til at forvoldte betydelig skade, eller er begået brandstiftelse omfattet af § 180.

Stk. 4-8. ---

§ 76 a. Der kan foretages hel eller delvis konfiskation af formuegoder, der tilhører en person, som findes skyldig i en strafbar handling, når

- 1) handlingen er af en sådan karakter, at den kan give betydeligt udbytte, og
- 2) den efter loven kan straffes med fængsel i 6 år eller derover eller er en overtrædelse af lovgivningen om euforiserende stoffer.

Stk. 2. Under betingelser som nævnt i stk. 1 kan der foretages hel eller delvis konfiskation af formuegoder, som den pågældendes ægtefælle eller samlever har erhvervet, medmindre

- 1) formuegodet er erhvervet mere end 5 år før den strafbare handling, som danner grundlag for konfiskation efter stk. 1, eller

§ 1

I straffeloven, jf. lovbekendtgørelse nr. 1360 af 28. september 2022, som senest ændret ved § 1 i lov nr. 1786 af 28. december 2023, foretages følgende ændringer:

1. I § 38, stk. 5, indsættes efter »enten er anvendt«: »knive og blankvåben m.v.,«.

2. I § 41, stk. 3, indsættes efter »enten er anvendt«: »knive og blankvåben m.v.,«.

3. I § 76 a, stk. 1 og 2, stk. 3, 1. pkt., og stk. 5, ændres »formuegoder« til: »formueaktiver«, i stk. 2, nr. 1, og stk. 3, 3. pkt., ændres »formuegodet« til: »formueaktivet«, og i stk. 4 ændres »formuegode« til: »formueaktiv«.

4. I § 76 a, stk. 2, ændres »eller samlever« til: », samlever eller andre med en særlig tæt relation til den pågældende«.

5. I § 76 a, stk. 2, nr. 2, ændres »eller samlivsforholdet« til: », samlivsforholdet eller relationen«.

2) ægteskabet eller samlivsforholdet ikke bestod på tidspunktet for erhvervelsen.

Stk. 3. Under betingelser som nævnt i stk. 1 kan der foretages hel eller delvis konfiskation af formuegoder overdraget til en juridisk person, som den pågældende alene eller sammen med sine nærmeste har en bestemmende indflydelse på. Det samme gælder, hvis den pågældende oppebærer en betydelig del af den juridiske persons indtægter. Konfiskation kan dog ikke ske, hvis formuegodet er overdraget til den juridiske person mere end 5 år før den strafbare handling, som danner grundlag for konfiskation efter stk. 1.

Stk. 4. Konfiskation efter stk. 1-3 kan ikke ske, hvis den pågældende sandsynliggør, at et formuegode er erhvervet på lovlig måde eller for lovligt erhvervede midler.

Stk. 5. I stedet for konfiskation af bestemte formuegoder efter stk. 1-3 kan der konfiskeres et beløb svarende til deres værdi eller en del heraf.

§ 79 a. Den, som idømmes ubetinget fængselsstraf eller anden strafferetlig retsfølge af frihedsberøvende karakter for en overtrædelse, der er omfattet af § 81 a, kan ved dommen gives opholdsforbud efter stk. 2. Det samme gælder den, som idømmes ubetinget fængselsstraf eller anden strafferetlig retsfølge af frihedsberøvende karakter for overtrædelse af denne lov, lov om euforiserende stoffer eller lov om våben og eksplosivstoffer, og som har tilknytning til en gruppe af personer, der tilsammen står bag omfattende og alvorlig kriminalitet, når overtrædelsen har relation til den dømtes tilknytning til gruppen.

Stk. 2. Ved opholdsforbud forstås et forbud mod at færdes og opholde sig i et eller flere nærmere afgrænsede områder, hvor den pågældende lovovertrædelse er begået, eller hvor den gruppe af personer, jf. § 81 a eller stk. 1, 2. pkt., som den domfældte er tilknyttet, opholder sig.

Stk. 3. Politiet kan meddele tilladelse til færden eller ophold i et område omfattet af et opholdsforbud efter stk. 1, hvis det af særlige grunde må anses for beføjet.

Stk. 4. Opholdsforbud gives på tid fra 1 til 10 år regnet fra endelig dom. Ved udståelse af fængselsstraf eller anden strafferetlig retsfølge af frihedsberøvende karakter forlænges opholdsforbuddet tilsvarende.

Stk. 5. Den dømte kan 3 år efter løsladelsen eller udskrivningen forlange, at anklagemyndigheden indbringer spørgsmålet om opholdsforbuddets opretholdelse for retten. Når særlige omstændigheder taler for det, kan justitsministeren tillade, at indbringelse for retten sker tidligere. § 59, stk. 2, finder tilsvarende anvendelse. Afgørelsen træffes ved kendelse. Går afgørelsen ud på, at opholdsforbuddet helt eller delvis opretholdes, kan spørgsmålet på ny indbringes for retten, dog tidligst efter 2 års forløb.

Stk. 6. Justitsministeren fastsætter nærmere regler om tilladelser efter stk. 3, herunder om indgivelse af ansøgning, vilkår for tilladelser og tilbagekaldelse af tilladelser.

6. § 79 a affattes således:

»**§ 79 a.** Den, som idømmes ubetinget fængselsstraf eller anden strafferetlig retsfølge af frihedsberøvende karakter for en overtrædelse, der er omfattet af § 81 a, kan ved dommen gives opholdsforbud efter stk. 2 og kontaktforbud efter stk. 3. Det samme gælder den, som idømmes ubetinget fængselsstraf eller anden strafferetlig retsfølge af frihedsberøvende karakter for overtrædelse af denne lov, lov om euforiserende stoffer, våbenloven eller knivloven, og som på gerningstidspunktet har tilknytning til en gruppe af personer, der tilsammen står bag omfattende og alvorlig kriminalitet, når overtrædelsen har relation til den dømtes tilknytning til gruppen.

Stk. 2. Ved opholdsforbud forstås et forbud mod at færdes og opholde sig i et eller flere nærmere afgrænsede områder, hvor den pågældende lovovertrædelse er begået, eller hvor den gruppe af personer, som den dømte på gerningstidspunktet har tilknytning til, opholder sig.

Stk. 3. Ved kontaktforbud forstås et forbud mod at søge at kontakte personer, der har tilknytning til samme gruppe af personer, som den dømte på gerningstidspunktet har tilknytning til. Kontaktforbud omfatter dog ikke nærmeste familiedlemmer, i det omfang det ville stride mod Danmarks internationale forpligtelser. Kontaktforbud omfatter endvidere ikke andre indsatte i kriminalforsorgens varetægt, når den dømte er i kriminalforsorgens varetægt.

Stk. 4. Politiet kan meddele tilladelse til færden eller ophold i et område omfattet af et opholdsforbud efter stk. 1, jf. stk. 2, og til kontakt med en person omfattet af et kontaktforbud efter stk. 1, jf. stk. 3, hvis det af særlige grunde må anses for beføjet.

Stk. 5. Forbud efter stk. 1 gives på tid fra 1 til 10 år regnet fra endelig dom. Ved udståelse af fængselsstraf eller anden strafferetlig retsfølge af frihedsberøvende karakter forlænges forbuddet tilsvarende.

Stk. 6. Politiet fører tilsyn med den dømtes overholdelse af forbud efter stk. 1. Politiet kan som led i gennemførelsen af et tilsyn med et meddelt kontaktforbud efter stk. 1, jf. stk. 3,

uden retskendelse skaffe sig adgang til den dømtes bolig og andre lokaliteter, som den dømte råder over, og foretage undersøgelse heraf. Tilsvarende kan politiet uden retskendelse foretage undersøgelse af breve og andre papirer og genstande, som den dømte råder over, og om nødvendigt medtage disse med henblik på undersøgelse af deres indhold.

Stk. 7. Tilsyn efter stk. 6 skal udføres så skånsomt, som omstændighederne tillader, og gennemførelsen af tilsynet skal stå i rimeligt forhold til tilsynets formål.

Stk. 8. Politiet kan videregive oplysninger til den dømte om, at en person har tilknytning til samme gruppe af personer som den dømte. Videregivelse må kun ske i det omfang, det er nødvendigt for at håndhæve et meddelt kontaktforbud efter stk. 1, jf. stk. 3.

Stk. 9. Den dømte har tavshedspligt med hensyn til de oplysninger, der er nævnt i stk. 8. §§ 152 og 152 c-152 f finder tilsvarende anvendelse.

Stk. 10. Den dømte kan 3 år efter løsladelsen eller udskrivningen forlange, at anklagemyndigheden indbringer spørgsmålet om opretholdelse af et forbud efter stk. 1 for retten. Når særlige omstændigheder taler for det, kan justitsministeren tillade, at indbringelse for retten sker tidligere. § 59, stk. 2, finder tilsvarende anvendelse. Afgørelsen træffes ved kendelse. Går afgørelsen ud på, at et forbud helt eller delvis opretholdes, kan spørgsmålet på ny indbringes for retten, dog tidligst efter 2 års forløb.

Stk. 11. Justitsministeren fastsætter nærmere regler om

- 1) tilladelser efter stk. 4, herunder om indgivelse af ansøgning, vilkår for tilladelser og tilbagekaldelse af tilladelser,
- 2) gennemførelse af tilsyn som nævnt i stk. 6,
- 3) klage over politiets dispositioner i forbindelse med tilsyn som nævnt i stk. 6,
- 4) politiets videregivelse af oplysninger som nævnt i stk. 8,
- 5) den dømtes tavshedspligt samt opbevaring og behandling af oplysninger som nævnt i stk. 8 og
- 6) straf af bøde for overtrædelse af regler fastsat i medfør af nr. 5.«

§ 79 c. Den, som idømmes fængselsstraf eller anden straf-feretlig retsfølge af frihedsberøvende karakter for en overtrædelse af §§ 119, 119 b, 123, 134 a og 192 a, § 244, stk. 1, §§ 245 og 246, § 252, stk. 1, § 260, stk. 1, § 261, stk. 1, og §§ 266, 288 og 291, af lovgivningen om våben og eksplosivstoffer eller af lovgivningen om knive og blankvåben, kan ved dommen gives opholdsforbud efter stk. 2.

Stk. 2-8. ---

§ 79 d. De oplysninger, som politiet kan videregive i medfør af § 79 b, stk. 8, § 79 c, stk. 5, og § 236, stk. 13, omfatter bl.a. fotografier af de pågældende personer, herunder

- 1) personfotografier optaget i medfør af stk. 2,
- 2) personfotografier optaget i medfør af retsplejelovens kapitel 72,

7. I § 79 c, *stk. 1*, indsættes efter »134 a«: », 191«, og efter »291,« indsættes: »af lovgivningen om euforiserende stoffer,«.

8. I § 79 d, *stk. 1*, indsættes efter »i medfør af«: »§ 79 a, stk. 8,«.

- 3) personfotografier optaget eller registreret i medfør af udlændingelovens § 40 b og
- 4) personfotografier optaget af kriminalforsorgen i medfør af retsplejelovens § 776 a eller straffulbyrdelseslovens § 61.

Stk. 2-3. ---

9. Efter § 79 d indsættes i *kapitel 9*:

»§ 79 e. Den, som dømmes for overtrædelse af §§ 191, 191 a eller 192 a, kan ved dommen gives forbud mod at rejse til og opholde sig i nærmere bestemte lande. Det samme gælder den, som idømmes ubetinget fængselsstraf eller anden strafferetlig retsfølge af frihedsberøvende karakter for overtrædelse af denne lov, lov om euforiserende stoffer, lov om forbud mod visse dopingmidler eller våbenloven, og som på gerningstidspunktet har tilknytning til en gruppe af personer, der tilsammen står bag omfattende og alvorlig kriminalitet, når overtrædelsen har relation til den dømtes tilknytning til gruppen.

Stk. 2. Rejseforbud efter stk. 1 kan gives, hvis

- 1) den dømte på gerningstidspunktet har dansk indfødsret eller bopæl i den danske stat,
- 2) det begåede forhold har forbindelse til udlandet,
- 3) det efter karakteren af det begåede forhold og oplysningerne om den dømtes person må antages, at der er fare for, at den dømte vil begå ny lovovertrædelse af lignende beskaffenhed med forbindelse til det eller de lande, som forholdet har forbindelse til, jf. nr. 2, og
- 4) et rejseforbud vil være egnet til at forebygge den fare, der er nævnt i nr. 3.

Stk. 3. Politiet kan meddele tilladelse til at rejse til og opholde sig i et land omfattet af et rejseforbud efter stk. 1, hvis det af særlige grunde må anses for beføjet.

Stk. 4. Rejseforbud gives på tid fra 1 til 5 år regnet fra endelig dom. Ved udståelse af fængselsstraf eller anden strafferetlig retsfølge af frihedsberøvende karakter forlænges rejseforbuddet tilsvarende.

Stk. 5. Den dømte kan 3 år efter endelig dom forlange, at anklagemyndigheden indbringer spørgsmålet om rejseforbuddets opretholdelse for retten. Ved udståelse af fængselsstraf eller anden strafferetlig retsfølge af frihedsberøvende karakter forlænges perioden i 1. pkt. tilsvarende. Når særlige omstændigheder taler for det, kan justitsministeren tillade, at indbringelse for retten sker tidligere. § 59, stk. 2, finder tilsvarende anvendelse. Afgørelsen træffes ved kendelse.

Stk. 6. Justitsministeren fastsætter nærmere regler om tilladelser efter stk. 3, herunder om indgivelse af ansøgning, vilkår for tilladelser og tilbagekaldelse af tilladelser.«

§ 81. Det skal ved straffens fastsættelse i almindelighed indgå som skærpende omstændighed,

1-13) ---

- 14) at gerningen har baggrund i den forurettedes eller dennes nærmestes udførelse af offentlige tjeneste eller hverv.

10. I § 81, nr. 14, ændres »hverv.« til: »hverv,«.

§ 81 a. Den straf, der er foreskrevet i denne lovs §§ 119, 119 b, 123, 192 a og 244, § 244, jf. § 247, § 245, § 245, jf. § 247, § 246, jf. § 245, § 246, jf. § 245, jf. § 247, § 252, stk. 1, § 260, stk. 1, § 261, stk. 1 og 2, § 266, § 285, stk. 1, jf. § 281, § 286, stk. 1, jf. § 281, og § 288, kan forhøjes indtil det dobbelte, hvis lovovertrædelsen har baggrund i eller er egnet til at fremkalde en konflikt mellem grupper af personer, hvor der som led i konflikten enten anvendes skydevåben eller anvendes våben eller eksplosivstoffer, som på grund af deres særdeles farlige karakter er egnet til at forvolde betydelig skade, eller begås brandstiftelse omfattet af denne lovs § 180.

Stk. 2. ---

§ 124 a. Overtrædelse af et forbud efter § 79 a, stk. 1, og § 79 b, stk. 1, straffes med fængsel indtil 2 år.

Stk. 2. ---

§ 192 a. Med fængsel fra 2 år indtil 8 år straffes den, der overtræder lovgivningen om våben og eksplosivstoffer eller artikel 4, stk. 1, i Europa-Parlamentets og Rådets forordning (EU) nr. 258/2012 af 14. marts 2012 ved under særligt skærpende omstændigheder at indføre, udføre, transportere, erhverve, overdrage, besidde, bære, anvende, tilvirke, udvikle eller med henblik på udvikling forske i
1) skydevåben eller

11. I § 81 indsættes som *nr. 15*:
»15) at gerningen har ydmygende karakter.«

12. I § 81 a, *stk. 1*, indsættes efter »enten anvendes«: »knive og blankvåben m.v.,«

13. I § 81 a indsættes som *stk. 3*:

»*Stk. 3.* Den straf, der er foreskrevet i denne lovs § 289, stk. 1, § 290, stk. 2, og § 290 a, stk. 2, kan forhøjes indtil det dobbelte, hvis den dømte på gerningstidspunktet har tilknytning til en gruppe af personer, der tilsammen står bag omfattende og alvorlig kriminalitet, når overtrædelsen har relation til den dømtes tilknytning til gruppen.«

14. I § 124 a, *stk. 1*, ændres »og § 79 b, stk. 1« til: »§ 79 b, stk. 1, eller § 79 e, stk. 1«.

15. Efter § 191 a indsættes:

»§ 191 b. Den, som er fyldt 18 år og tidligere er idømt fængselsstraf eller anden strafferetlig retsfølge af frihedsberøvende karakter for overtrædelse af denne lov, lov om euforiserende stoffer, våbenloven eller knivloven, og som foretager en handling, der er egnet til at bidrage til, at en person under 18 år involveres i kriminalitet omfattet af disse love, straffes med fængsel indtil 4 år. Det gælder dog ikke, når der er forløbet mere end 10 år fra endelig dom.

Stk. 2. Overtrædelse af stk. 1, der som følge af gerningspersonens ukendskab til personens alder ikke kan tilregnes gerningspersonen som forsætlig, straffes med en forholdsmæssig mindre straf, hvis gerningspersonen dog har handlet uagtsomt.«

16. I § 192 a, *stk. 1*, ændres »tilvirke« til: »fremstille«.

- 2) andre våben eller eksplosivstoffer, når våbnet eller eksplosivstofferne på grund af deres særdeles farlige karakter er egnet til at forvolde betydelig skade.

Stk. 2-4. ---

17. I § 192 a indsættes efter stk. 2 som nyt stykke:

»*Stk. 3.* Straffen efter stk. 1 kan stige til fængsel indtil 16 år, hvis overtrædelsen består i besiddelse af flere skydevåben, andre våben eller eksplosivstoffer på samme sted (våbenlager)«.

Stk. 3 og 4 bliver herefter stk. 4 og 5.

§ 2

I retsplejeloven, jf. lovbekendtgørelse nr. 250 af 4. marts 2024, foretages følgende ændringer:

1. Efter § 110 b indsættes:

»§ 110 c. National Enhed for Særlig Kriminalitet kan oprette tværfaglige efterforskningsgrupper med deltagelse af Erhvervsstyrelsen samt told- og skatteforvaltningen. National Enhed for Særlig Kriminalitet kan desuden beslutte, at andre myndigheder, end dem der er nævnt i 1. pkt., kan deltage i en tværfaglig efterforskningsgruppe.

Stk. 2. Myndigheders deltagelse i en efterforskningsgruppe, jf. stk. 1, sker under ledelse af National Enhed for Særlig Kriminalitet og i overensstemmelse med de regler, der gælder for politiets varetagelse af de pågældende opgaver.

Stk. 3. De myndigheder, der deltager i en efterforskningsgruppe, jf. stk. 1, kan uanset tavshedspligt fastsat i anden lovgivning dele og videregive oplysninger til myndigheder, der deltager i efterforskningsgruppen, hvis oplysningerne kan have betydning for efterforskningen.

Stk. 4. Personer, der deltager i en efterforskningsgruppe, jf. stk. 1, er under ansvar efter straffelovens §§ 152-152 e forpligtet til at hemmeligholde oplysninger, som modtages i forbindelse med efterforskningen, jf. dog stk. 6.

Stk. 5. Tavshedspligten i stk. 4 gælder også videregivelse til den fysiske eller juridiske person, som oplysningerne vedrører, uanset en eventuel retlig forpligtelse til at videregive oplysningerne til den pågældende i henhold til anden lovgivning, jf. dog stk. 6.

Stk. 6. Oplysninger omfattet af stk. 4 kan efter samtykke fra den myndighed, der har afgivet oplysningerne, inddrages i den modtagende myndigheds sagsbehandling. Foreligger der samtykke, finder de regler, der i almindelighed gælder for den modtagende myndighed, og som i medfør af stk. 4 og 5 er fraveget, anvendelse.«

§ 115. ---

Stk. 2-4. ---

2. I § 115 indsættes som *stk. 5*:

»*Stk. 5.* Politiets videregivelse af oplysninger efter stk. 1, nr. 1, kan omfatte oplysninger om enkeltpersoners til-

§ 115 a. Politiet kan videregive fortrolige oplysninger vedrørende personer, der er fyldt 18 år, til forældre eller andre, herunder familiemedlemmer, der har lignende tætte relationer til den pågældende person, hvis videregivelsen må anses for nødvendig som led i en kriminalitetsforebyggende indsats over for personen.

§ 729 a. ---

Stk. 2-3. ---

Stk. 4. Hvis det er nødvendigt af hensyn til fremmede magter, til statens sikkerhed, til sagens opklaring, til tredje- mand, herunder til et vidnes sikkerhed, eller til efterforskningen af en anden verserende sag om en lovovertrædelse, som efter loven kan straffes med fængsel i 6 år eller derover, eller som udgør en forsætlig overtrædelse af straffelovens kapitler 12 eller 13, kan politiet give forsvareren pålæg om ikke at videregive de oplysninger, som forsvareren har modtaget fra politiet. Pålægget kan udstrækkes, indtil tiltalte har afgivet forklaring under hovedforhandlingen.

§ 748. ---

Stk. 2-5. ---

Stk. 6. Har sigtede været udelukket fra at overvære et retsmøde, skal retten, hvis sigtede er til stede, og ellers politiet snarest gøre ham bekendt med, hvad der er tilført retsbogen. Hvis de særlige hensyn, som har begrundet udelukkelsen, fortsat er til stede, kan sigtede dog af retten afskæres herfra, ligesom retten kan pålægge forsvareren ikke at give sigtede underretning om, hvad der er passeret i retsmødet. Pålægget kan udstrækkes, indtil tiltalte har afgivet forklaring under hovedforhandlingen.

Stk. 7. ---

§ 754 b. ---

Stk. 2. Foranstaltningerne må alene udføres af polititjenestemænd og ansatte i politiet med særlige efterforskningsmæssige kvalifikationer. Civile personer kan dog efter aftale

knytning til bandemiljøer, herunder oplysninger om, at et familiemedlem er dømt for en overtrædelse omfattet af straffelovens § 81 a. Den, der som led i det kriminalitetsforebyggende samarbejde (SSP-samarbejdet), jf. stk. 1, nr. 1, bliver bekendt med sådanne oplysninger, har tavshedspligt med hensyn hertil.«

3. I § 115 a indsættes efter »Politiet«: »og de sociale myndigheder«.

4. I § 729 a, stk. 4, 2. pkt., indsættes efter »hovedforhandlingen«: », eller så længe det er nødvendigt af hensyn til sikring af krav i sagen, hvis det ikke giver anledning til væsentlige betænkeligheder for varetagelsen af den pågældendes forsvar«.

5. I § 729 a indsættes som *stk. 5*:

»*Stk. 5.* Retten træffer efter begæring fra forsvareren afgørelse om, hvorvidt et pålæg efter stk. 4, der også gælder efter, at tiltalte har afgivet forklaring under hovedforhandlingen, kan opretholdes. Afgørelsen træffes ved kendelse. Kendelsen kan til enhver tid omgøres. Retten kan på begæring bestemme, at der ikke skal gives sigtede underretning om retsmøder, der afholdes i henhold til 1. pkt., eller at sigtede skal være udelukket fra at overvære sådanne retsmøder helt eller delvis, hvis det er nødvendigt af hensyn til sikring af krav i sagen.«

6. I § 748, stk. 6, 3. pkt., indsættes efter »hovedforhandlingen«: », eller så længe det er nødvendigt af hensyn til sikring af krav i sagen, hvis det ikke giver anledning til væsentlige betænkeligheder for varetagelsen af den pågældendes forsvar«.

7. § 754 b, stk. 2, affattes således:

»*Stk. 2.* Foranstaltningerne må efter aftale med politiet udføres af civile personer, der ikke på grund af afhængigheds-

med politiet yde bistand til at udføre eller fortsætte den lovovertrædelse, der efterforskes, når den bistand, der ydes, er yderst beskeden i forhold til lovovertrædelsen.

§ 754 c. ---

Stk. 2-3. ---

§ 762. ---

Stk. 2. En sigtet kan endvidere varetægtsfængsles, når der foreligger en særligt bestyrket mistanke om, at han har begået

1) ---

2) en overtrædelse af straffelovens § 119, stk. 1, § 119 b, § 123, § 134 a, § 192 a, stk. 2, § 218, § 222, § 225, jf. § 216, stk. 2, § 218 eller § 222, § 235, stk. 1, §§ 242-246, § 250, § 252, en overtrædelse af straffelovens § 232 over for et barn under 15 år eller overtrædelse af et forbud meddelt af politiet i medfør af lovgivningen om politiets virksomhed til en person, der har udvist en særlig utryghedsskabende adfærd eller ved sin adfærd bidraget til at skabe særlig utryghed, såfremt lovovertrædelsen efter oplysningerne om forholdets grovhed kan ventes at ville medføre en ubetinget dom på fængsel i mindst 60 dage og hensynet til retshåndhævelsen skønnes at kræve, at sigtede ikke er på fri fod.

Stk. 3. ---

§ 776. Justitsministeren fastsætter nærmere regler om behandlingen af varetægtsarrestanter. Justitsministeren kan i den forbindelse fastsætte regler om, at afgørelser, der er truffet af kriminalforsorgsområderne vedrørende varetægtsarrestanter, kan indbringes for Direktoratet for Kriminalforsorgen. Justitsministeren kan endvidere fastsætte regler om klagefrist, behandling af klagesager og opsættende virkning af klager. For indsatte i den undervisningspligtige alder fastsætter justitsministeren særlige regler om undervisning. For arrestanter, der er isoleret efter rettens bestemmelse, fastsætter justitsministeren særlige regler om øget personalekontakt, udvidet adgang til besøg, særlig adgang til eneundervisning og bestemte typer af arbejde samt tilbud om regelmæssige og længerevarende samtaler med præster, læger, psy-

forhold til politiet eller andre omstændigheder må befrygtes ikke at ville udføre opgaven på betryggende måde, herunder hvis der er risiko for, at der vil blive handlet i strid med stk. 1.«

8. I § 754 c indsættes som *stk. 4*:

»*Stk. 4.* I de tilfælde, der er nævnt i § 754 b, stk. 2, skal der beskikkes en advokat for den eller de personer, der berøres af indgrebet, inden retten træffer afgørelse, og advokaten skal have lejlighed til at udtale sig. Advokaten skal beskikkes fra den særlige kreds af advokater, som er nævnt i § 729 c, stk. 6. Advokaten skal underrettes om alle retsmøder, der afholdes med henblik på at opnå rettens kendelse om anvendelse af personer som nævnt i § 754 b, stk. 2, og er berettiget til at overvære disse samt til at gøre sig bekendt med det materiale, som politiet har tilvejebragt til brug for sagen. § 785, stk. 1, 2.-5. pkt., og stk. 2, finder tilsvarende anvendelse.«

9. I § 762, *stk. 2, nr. 2*, indsættes efter »§ 123,«: »§ 124 a, stk. 1, jf. § 79 a, stk. 1, eller § 79 b, stk. 1,«.

10. I § 776 indsættes som *9. og 10. pkt.*:

»Justitsministeren fastsætter desuden regler om påhør, aflytning og optagelse af varetægtsarrestanters telefonsamtaler samt om kontrol af optagelserne. Påhør, aflytning og optagelse samt kontrol kan ske uden retskendelse.«

kologer eller andre. Justitsministeren fastsætter endvidere regler om den bistand, der i øvrigt ydes varetægtsarrestanter for at begrænse de erhvervsmæssige, sociale og personlige ulemper, der følger af varetægten. Justitsministeren fastsætter desuden særlige regler om varetægtsarrestanters ret til social behandling mod stofmisbrug. Justitsministeren kan herudover fastsætte nærmere regler om kriminalforsorgens adgang til at foretage konfiskation af genstande og penge hos varetægtsarrestanter, når genstandene eller pengene er ulovligt indført, erhvervet eller tilvirket i institutionen eller i øvrigt er medtaget, besiddet eller rådet over i strid med regler eller anvisninger for ophold i institutionen.

§ 783. ---

Stk. 2. Angår efterforskningen en overtrædelse af straffelovens kapitel 12 eller 13 eller §§ 123 eller 180, § 183, stk. 2, §§ 191 eller 192 a, § 233, stk. 1, §§ 237 eller 245, § 246, jf. § 245, § 252, stk. 1, § 261, stk. 2, eller §§ 262 a, 262 b eller 288, kan der i rettens kendelse i medfør af § 780, stk. 1, nr. 1 eller 3, ud over bestemte telefonnumre anføres den person, som indgrebet angår (den mistænkte). I så fald skal politiet snarest muligt efter udløbet af det tidsrum, inden for hvilket indgrebet kan foretages, underrette retten om de telefonnumre, som indgrebet har været rettet imod, og som ikke er anført i kendelsen. Hvis særlige forhold taler for det, skal underretning efter 2. pkt. ske senest 24 timer efter indgrebets iværksættelse. Underretning efter 2. og 3. pkt. skal indeholde en angivelse af de bestemte grunde, der er til at antage, at der fra de pågældende telefonnumre gives meddelelser til eller fra den mistænkte. Retten underretter den beskiktede advokat, jf. § 784, stk. 1, der herefter kan indbringe spørgsmålet om lovligheden af indgrebet for retten. Retten træffer afgørelse ved kendelse. Burde indgrebet efter rettens opfattelse ikke være foretaget, skal retten give meddelelse herom til Rigsadvokaten. Indgreb, der efter rettens opfattelse ikke burde være foretaget af Politiets Efterretningstjeneste, indberettes til Justitsministeriet.

Stk. 3-5. ---

§ 799. Såfremt det er af afgørende betydning for efterforskningen, at ransagningen foretages, uden at den mistænkte eller andre gøres bekendt hermed, kan retten, hvis efterforskningen angår en forsætlig overtrædelse af straffelovens kapitel 12 eller 13 eller en overtrædelse af straffelovens § 125 a, § 180, § 183, stk. 1 og 2, § 183 a, § 186, stk. 1, § 187, stk. 1, § 191, § 192 a, § 192 b, stk. 1-3, § 235, § 237, § 262 a, § 262 b, § 286, stk. 1, jf. § 276, § 286, stk. 1, jf. § 276 a, § 288 eller 289, ved kendelse træffe bestemmelse herom og om, at reglerne i § 798, stk. 2, 1.-4. pkt., og stk. 3, fraviges. Dette gælder dog ikke med hensyn til ransagning af husrum, andre lokaliteter eller genstande, som nogen, der efter reglerne i § 170 er udelukket fra eller efter reglerne i § 172 er fritaget for at afgive forklaring som vidne i sagen, har rådighed over.

Stk. 2-3. ---

11. I § 783, *stk. 2, 1. pkt.*, indsættes efter »§§ 191«: », 191 a«, og »eller §§ 262 a, 262 b eller 288« ændres til: »§§ 262 a eller 262 b, § 286, stk. 1, jf. § 276, §§ 288 eller 289, § 289, jf. § 289 a, eller § 290 a, stk. 2«.

12. I § 799, *stk. 1, 1. pkt.*, ændres »§ 288 eller 289« til: »§ 286, stk. 2, jf. § 279, § 286, stk. 2, jf. § 279 a, §§ 288 eller 289, § 290, stk. 2, jf. stk. 1, eller § 290 a, stk. 2, jf. stk. 1«.

§ 856. Rettens formand kan uden for de tilfælde, der er nævnt i stk. 2, nr. 2, beslutte, at tiltalte skal forlade retslokalet, mens et vidne eller en medtiltalt afhøres, når særegne grunde taler for, at en uforbeholden forklaring ellers ikke kan opnås.

Stk. 2-11. ---

§ 871. ---

Stk. 2. Følgende dokumenter kan benyttes som bevismidler under hovedforhandlingen og skal da oplæses:

1-2) ---

3) tilførsler til retsbøger om forklaringer, som vidner eller skønsmænd har afgivet, når disse personer enten er døde eller af anden grund ikke kan afhøres på ny eller de i medfør af § 174, jf. § 207, er afhørt ved en anden ret end den, der nu behandler sagen, eller de er afhørt, uden at tiltalte har været til stede, jf. § 855, stk. 2, eller når den nu afgivne forklaring afviger fra den tidligere, eller når et vidne nægter at afgive forklaring og tvangsmidler efter § 178 ikke bør anvendes eller forgæves er anvendt,

4-6) ---

Stk. 3-6. ---

13. I § 856, *stk. 1*, indsættes efter »tiltalte«: »eller flere tiltalte i sagen«.

14. I § 871, *stk. 2, nr. 3*, indsættes efter »eller når et vidne nægter at afgive forklaring«: », eller når afgivelse af forklaring vil udsætte vidnet for unødigt ubehag«.

15. Efter § 1019 r indsættes i *kapitel 93 b*:

»§ 1019 s. Reglerne i dette kapitel finder tilsvarende anvendelse i forhold til adfærd udvist af personale i andre myndigheder, som varetager politimæssige opgaver eller opgaver, der relaterer sig til retshåndhævelse og strafforfølgning, når personalet deltager i tværfaglige efterforskningsgrupper efter § 110 c. De underretninger, som omtales i § 1019 o, stk. 1, sker i forhold til personale fra andre myndigheder i tværfaglige efterforskningsgrupper efter § 110 c til politidirektøren for National Enhed for Særlig Kriminalitet, rigspolitichefen og vedkommendes arbejdsgiver.«

16. Efter § 1020 m indsættes i *kapitel 93 c*:

»§ 1020 n. Reglerne i dette kapitel finder tilsvarende anvendelse i forhold til strafbare forhold begået af personale i andre myndigheder, som varetager politimæssige opgaver eller opgaver, der relaterer sig til retshåndhævelse og strafforfølgning, når personalet deltager i tværfaglige efterforskningsgrupper efter § 110 c. De underretninger, som omtales i § 1019 o, stk. 1, jf. § 1020 a, stk. 3, sker i forhold til personale fra andre myndigheder i tværfaglige efterforskningsgrupper efter § 110 c til politidirektøren for National Enhed for Særlig Kriminalitet, rigspolitichefen og vedkommendes arbejdsgiver.«

§ 3

I lov nr. 376 af 27. april 2016 om knive og blankvåben m.v., som ændret ved § 5 i lov nr. 329 af 30. marts 2019 og § 6 i lov nr. 1832 af 8. december 2020, foretages følgende ændringer:

§ 7. Med bøde, fængsel indtil 4 måneder eller under skærpendede omstændigheder fængsel indtil 2 år straffes den, der overtræder §§ 1 eller 2.

Stk. 2. Ved fastsættelse af straffen for overtrædelse af § 1 skal det særlig anses for skærpendede, at gerningspersonen flere gange 42 tidligere er straffet⁴³ for overtrædelse af § 1. Tilsvarende gælder i tilfælde, hvor overtrædelsen af § 1 begås under skærpendede omstændigheder⁴⁴ af en person, der tidligere er idømt fængselsstraf⁴⁵ for overtrædelse af straffelovens § 119, stk. 1 eller 2, § 119 b⁴⁶ eller §§ 123, 216, 237, 243-246, 266 eller 288.

Stk. 3-4. ---

§ 1. Det er forbudt uden tilladelse af justitsministeren eller den, han dertil bemyndiger, at indføre eller fremstille, herunder samle:

1) Skydevåben samt genstande, der fremtræder som skydevåben og som følge af konstruktionen eller det anvendte materiale kan ombygges hertil,

2-10) ---

Stk. 2-10. ---

§ 10. Med bøde, fængsel indtil 4 måneder eller under skærpendede omstændigheder fængsel indtil 2 år straffes den, der overtræder §§ 1-2 a, 2 c, 2 d, 3 a og 3 b, § 5, stk. 1, § 6, stk. 1, § 7, § 7 b, stk. 1, § 7 c, stk. 1, artikel 4, stk. 1, i Europa-Parlamentets og Rådets forordning (EU) nr. 258/2012 af 14. marts 2012 og artikel 5, stk. 1 og stk. 3, 2. pkt., og artikel 8, stk. 1 og 2, i Europa-Parlamentets og Rådets forordning (EU) 2019/1148 af 20. juni 2019 om markedsføring og anvendelse af udgangsstoffer til eksplosivstoffer, om ændring af forordning (EF) nr. 1907/2006 og om ophævelse af forordning (EU) nr. 98/2013 med senere ændringer. På samme måde straffes den, der forsætligt eller ved grov uagtsomhed overtræder § 2, stk. 4, og § 7 a, stk. 2.

Stk. 2-5. ---

1. I § 7, *stk. 1*, ændres »der« til: »som«.

2. I § 7, *stk. 2, 2. pkt.*, indsættes efter »288«: », eller hvor kniven eller blankvåbnet m.v. ved overtrædelsen af § 1, besiddes på ungdomsskoler, uddannelsesinstitutioner, ungdomsklubber og i den offentlige transport«.

§ 4

I lov om våben og eksplosivstoffer m.v., jf. lovbekendtgørelse nr. 1736 af 26. august 2021, foretages følgende ændringer:

1. I § 1, *stk. 1, nr. 1*, ændres »samt« til: »og«.

2. I § 10, *stk. 1, 1. pkt.*, ændres »der« til: »som«.

3. I § 10 indsættes efter stk. 2 som nyt stykke:

»*Stk. 3.* Ved fastsættelse af straffen for overtrædelse af § 1, stk. 1, nr. 8, og § 2, stk. 1, jf. § 1, stk. 1, nr. 8, skal det særlig anses for skærpendede, hvis en overtrædelse begås af en person, der tidligere er idømt fængselsstraf for overtrædelse af §§ 1 eller 2, lov om knive og blankvåben m.v. §§ 1 eller 2 eller straffelovens § 119, stk. 1 eller 2, §§ 119 b, 123, 192 a, 216, 237, 243-246, 266 eller 288.«

Stk. 3-5 bliver herefter stk. 4-6.

§ 5

I lov om erstatning fra staten til ofre for forbrydelser, jf. lovbekendtgørelse nr. 1209 af 18. november 2014, som ændret bl.a. ved § 2 i lov nr. 895 af 21. juni 2022 og senest ved lov nr. 1551 af 12. december 2023, foretages følgende ændringer:

1. I § 6 a indsættes efter »dog«: »stk. 2 og«.

2. I § 6 a indsættes som *stk. 2*:

»*Stk. 2.* Erstatning kan nedsættes eller bortfalde, hvis skadelidte gennem sin adfærd har udsat sig for en særlig risiko for den pågældende skade.«

3. I § 11 a, *stk. 1*, indsættes efter »dog«: »§ 6 a, *stk. 2*, og«.

§ 6 a. Ved afgørelser om erstatning efter denne lov finder dansk rets almindelige regler om skadevolderens erstatningsansvar, herunder om nedsættelse eller bortfald af erstatning på grund af skadelidtes eller afdødes medvirken til skaden eller accept af risikoen for skade, tilsvarende anvendelse, jf. dog §§ 6 b og 6 c.

§ 11 a. Er skadelidtes krav på erstatning og godtgørelse fra skadevolderen afgjort ved dom, ydes erstatning efter denne lov med det beløb, som er fastsat ved dommen, jf. dog §§ 7-10.

Stk. 2-3. ---

§ 2. Bestemmelsen i § 1, *stk. 1*, gælder ikke:

1-3) ---

a) ---

b) arealer, som ligger i umiddelbar tilknytning til egne indgange og facader, når tv-overvågningen er klart nødvendig af hensyn til kriminalitetsbekæmpelse

Stk. 2-6. ---

§ 2 c. En kommunalbestyrelse kan efter drøftelse med politidirektøren med henblik på at fremme trygheden foretage tv-overvågning af gade, vej, plads eller lignende område, som benyttes til almindelig færdsel, og som ligger i umiddelbar tilknytning til en restaurationsvirksomhed.

Stk. 2-3. ---

§ 2 d. Offentlige myndigheder må foretage tv-overvågning af arealer, som ligger i umiddelbar tilknytning til egne bygningers indgange og facader, når tv-overvågningen er klart nødvendig af hensyn til kriminalitetsbekæmpelse.

Stk. 2-3. ---

§ 6

I lov om tv-overvågning, jf. lovbekendtgørelse nr. 182 af 24. februar 2023, foretages følgende ændring:

1. I § 2, *stk. 1*, nr. 3, *litra b*, § 2 c, *stk. 1*, og § 2 d, *stk. 1*, udgår »umiddelbar«.

§ 46. ---

Stk. 2. ---

Stk. 3. Udgang kan ikke finde sted, hvis den dømte af politiet skønnes at have tilknytning til en gruppe af personer, som er aktivt involveret i en verserende voldelig konflikt med en anden gruppe af personer, og politiet oplyser, at der inden for den gruppe, som den dømte skønnes at have tilknytning til, som led i konflikten enten er anvendt skydevåben eller er anvendt våben eller eksplosivstoffer, som på grund af deres særdeles farlige karakter er egnet til at forvoldte betydelig skade, eller er begået brandstiftelse omfattet af straffelovens § 180.

Stk. 4. ---

§ 7

I lov om fuldbyrdelse af straf m.v., jf. lovbekendtgørelse nr. 201 af 28. februar 2023, som ændret ved § 1 i lov nr. 893 af 21. juni 2022, § 5 i lov nr. 331 af 28. marts 2023 og lov nr. 1552 af 12. december 2023, foretages følgende ændring:

1. I § 46, stk. 3, indsættes efter »enten er anvendt«: »knive og blankvåben m.v.,«.

§ 8

I lov om en børne- og ungeydelse, jf. lovbekendtgørelse nr. 724 af 25. maj 2022, som ændret ved § 2 i lov nr. 1389 af 5. oktober 2022, § 44 i lov nr. 753 af 13. juni 2023 og § 6 i lov nr. 174 af 27. februar 2024, foretages følgende ændring:

1. Efter § 4 d indsættes i *kapitel 3*:

»§ 4 e. Udbetaling af børne- og ungeydelse til ydelsesmodtageren ophører i en periode på 3 år, hvis denne ved endelig dom er idømt ubetinget fængselsstraf eller anden strafferetlig retsfølge af frihedsberøvende karakter for en overtrædelse, der er omfattet af straffelovens § 81 a. Perioden i 1. pkt. regnes fra det tidspunkt, hvor personen har udstået fængselsstraf eller anden strafferetlig retsfølge af frihedsberøvende karakter. Udbetaling af børneydelsen ophører fra det kvartal, der følger efter det kvartal, hvor den dømte har udstået fængselsstraf eller anden strafferetlig retsfølge af frihedsberøvende karakter. Udbetaling af ungeydelsen ophører fra den måned, der følger efter den måned, hvor den dømte har udstået fængselsstraf eller anden strafferetlig retsfølge af frihedsberøvende karakter.

Stk. 2. Er udbetalingen af børne- og ungeydelsen til den dømte ophørt efter stk. 1, udbetales børne- og ungeydelsen til den anden forældremyndighedsindehaver, jf. § 4, stk. 1, eller til den eller de personer, der har taget barnet i pleje, jf. § 4, stk. 7. Udbetaling Danmark kan bestemme, at den dømtes del af børne- og ungeydelsen skal udbetales til barnet eller den unge selv, hvis det skønnes bedst for barnet eller den unge.

Stk. 3. Udbetaling Danmark skal træffe afgørelse om tilbagebetaling af børne- og ungeydelse udbetalt til den dømte i den periode, hvor udbetalingen skal ophøre efter stk. 1. Det er ikke et krav i forbindelse med afgørelsen om tilbagebeta-

ling, at den dømte skal have modtaget den for meget udbetalte børne- og ungeydelse mod bedre vidende.

Stk. 4. Er udbetalingen af børne- og ungeydelsen ophørt efter stk. 1, udbetales den dømtes del af børne- og ungeydelsen automatisk til den dømte på ny efter § 4, stk. 1, medmindre § 4, stk. 5 eller 7, finder anvendelse. Udbetaling efter 1. pkt. kan ske efter en periode på 3 år regnet fra det tidspunkt, hvor personen har udstået fængselsstraf eller anden strafferetlig retsfølge af frihedsberøvende karakter.«

§ 9

I barnets lov, jf. lovbekendtgørelse nr. 83 af 25. januar 2024, som ændret ved § 3 i lov nr. 217 af 5. marts 2024, foretages følgende ændring:

§ 20. ---

Stk. 2. Kommunalbestyrelsen kan endvidere iværksætte en børnefaglig undersøgelse, når kommunalbestyrelsen i øvrigt vurderer, at det er nødvendigt af hensyn til barnets eller den unges støttebehov.

Stk. 3. ---

1. I § 20, stk. 2, indsættes som 2. pkt.:

»Kommunalbestyrelsen skal ved vurderingen efter 1. pkt. bl.a. lægge vægt på, om barnets eller den unges nære familiemedlemmer er dømt for en overtrædelse, der er omfattet af straffelovens § 81 a.«